CORPUS
SCRIPTORUM HISTORIAE
BYZANTINAE.

EDITIO EMENDATIOR ET COPIOSIOR,

CONSILIO

B. G. NIEBUHRII C. F.

INSTITUTA,

AUCTORITATE

ACADEMIAE LITTERARUM REGIAE
BORUSSICAE

CONTINUATA.

GEORGIUS CODINUS.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXLIII.

GEORGII CODINI

EXCERPTA

DE ANTIQUITATIBUS

CONSTANTINOPOLITANIS

EX RECOGNITIONE

IMMANUELIS BEKKERI.

BONNAE
IMPENSIS ED. WEBERI
MDCCCXLIII.

EMINENTISSIMO ET REVERENDISSIMO PRINCIPI

FRANCISCO BARBERINO,

S. R. E. CARDINALI,

DOMINO MEO SUMMA OBSERVANTIA COLENDO,

PETRUS LAMBECIUS S.

Multa sunt, Eminentissime Princeps, quae homini ad immortalem gloriam adspiranti viam praebent; verum aut me amor propriae opinionis fallit, aut ulla nec honestior nec compendiosior potest reperiri quam vel ipsa eruditio vel quae eruditis exhibetur benevolentia et benignitas. harum altera quibuscunque egenis et obscuris terrae filiis ad summam laudem aditus patet, dummodo natura aptam iis non denegarit indolem, nec ipsi profectui suo debita diligentia, famae autem legitima non desint ambitione. altera illis duntaxat ad claritudinem pervenire licet, quibus eam generis potentiae et fortunarum amplitudinem largiri deus voluit, ut protegere alios possint et sustentare. illi ergo hos colunt, ut necessariis ad studia adminiculis potiantur: hi contra illos fovent, ut monumentis litterarum nominis et virtutis suae memoria apud posteros celebretur; ita utrique per se indigentes alteri alterorum vigent auxilio.

quare beatissimos ego semper existimavi qui hanc velut omnibus numeris perfectam felicitatem consecuti sunt, ut pariter splendidissimo vitae statu et merito haud vulgaris eruditionis venerabiles sint atque conspicui. in his Te numero, Eminentissime Princeps, qui cum maiestate sacrae purpurae et pontificalis familiae praerogativa satis sine ullo aliunde petito splendore fulgeas, adeo tamen litterarum studio inter publica tantae dignitatis munera et fuisti semper et etiamnunc es deditus, ut cum iis qui tota vita aliud nihil egerunt iure et audacter de multifariae scientiae palma possis contendere. testatur enim hoc ditissima tua lectissimaque bibliotheca, qua post Vaticanam nihil Roma perfectius habet aut magnificentius; testatur haud exiguus praestantium ingeniorum numerus, quibus aula tua nunquam non fuit exornata; testatur publicum doctissimorum virorum de Te iudicium, qui saepe gravissimarum quaestionum arbitrium Tibi detulerunt. quod cum ita sit, abunde, ni fallor, apparet quibus ego nunc causis impulsus volumen hoc Originum Cpolitanarum Eminentissimo nomini Tuo dedicare audeam. nempe iam primum minime dubito quin pro singulari tuo erga litteras affectu, quicquid hoc munusculi litterarii est, laetissimo vultu sis excepturus: deinde praecavebo hac dedicandi ratione ne exprobrari mihi possit, quod olim Anacharsin philosophum in Graecorum ludis improbasse refert Laërtius, *ἀγωνίζεσθαι μὲν τοὺς τεχνίτας, κρίνειν δὲ τοὺς μὴ τεχνίτας.* certum denique habeo obtensam nominis tui auctoritatem non honori tantum laboribus meis fore, sed et praesidio adversus malevolorum improbas detrectationes; quod videlicet nemo sanus ea lacessere ausurus quae Tibi optimo acerrimoque scriptorum censori probantur. et hae quidem praecipuae

ex iis sunt quas cum omnibus eruditis communes habeo causas, cur Tibi potissimum, Eminentissime Princeps, quicquid hoc et qualecunque est libri, merito ac lubens consecrem: insuper vero alias multas privatim habeo, quas domesticas appellare lubet; easque tanto caeteris graviores existimo quanto vehementius ἀχαριστίας crimen subire vereor. etenim repetenti mihi memoriam omnis eius temporis quod studiorum causa exteris regionibus perlustrandis impendi, vix ullus occurrit dies qui singulari aliquo Tuo in me collato beneficio non sit notabilis. advenientem me primum Lutetiam humanissime per eos qui tum rebus Tuis agendis ibi praeerant excipi curasti. mox ipse Lugduno reversus participem me fecisti mensae, admisisti inter intimos; et ut paucis omnia complectar, tanto me prosecutus es affectu ut maiorem ab avunculo non potuissem desiderare. eandem benevolentiam Romae postea expertus sum, ubi integrum biennium in aula Tua commoranti mihi ea videndi multa et discendi fuit occasio, ut vere gloriari possim plus me in luce illa et strepitu aulico quam in ullo Academiae recessu et umbra profecisse. reversus deinde in Galliam incredibile memoratu est quantam ex commendatione Tua cum aliis multis locis utilitatem perceperim, tum vero inprimis Tolosae, cuius urbis illustrissimus archiepiscopus Dn. Carolus de Montchal, vir sanctitatis simul et prudentiae et eruditionis rarissimae, continuos octo menses in palatio suo plus quam paterna liberalitate et cura me tractavit. plura eius generis addere inconveniens esse credo et superfluum, tum quod ipsa haec beneficiorum enumeratio nescio quid videatur habere levitatis et arrogantiae, tum quia vel ex minimo eorum quae iam dicta sunt satis superque elucet, quanta obligationis necessitate

Tibi sim devinctus. accipe igitur, Eminentissime Princeps, et boni consule qualemcunque hunc iuvenilis diligentiae meae fructum, quo pariter et gratitudinem meam Tibi studeo declarare, et quanti faciam iudicii tui acumen et auctoritatem nominis. quodsi forte nonnusquam editionem minus feliciter curatam deprehendes, ignoscas velim, et benigne reputes, ex quo haec Lutetiae absoluta reliqui, triennium iam praeteriisse, ideoque quicquid sub praelo commissum est erroris, absentiae meae esse tribuendum. vale.

Dabam Hamburgi prid. Id. Decembr. 1653.

LAMBECII
PRAEFATIO AD LECTOREM.

Cum ante biennium Lutetiae Parisiorum agerem, tantum apud me potuerunt innatum publicae utilitatis studium et amicorum cohortationes et exempla complurium doctissimorum virorum, ut summum nefas esse crederem inceptae editioni corporis historiae Byzantinae qualicunque mea opera deesse. quaesivi igitur cui potissimum parti laborem impenderem, et cum fere omnia ab aliis praeoccupata esse viderem, tandem mecum cogitare coepi operae pretium fore si hactenus inedita Codini excerpta de antiquitatibus Cpolitanis in publicum producerem. praeterquam enim quod pertineant ad rem et multum lucis afferant historiae Byzantinae, hoc etiam nomine edi merentur, quod a gravissimis huius et superioris saeculi scriptoribus saepius laudata et ad confirmationem dubiarum opinionum adhibita sint. etenim Ioannes Leunclavius in Pandectis historiae Turcicae libri de aedificiis frequentissime mentionem facit; et quaecunque Nicolaus Alemannus notis suis in Procopium *ἐκ τῶν ἀνεκδότων πατρίων* CP inseruit, inde desumpta sunt. item Petrus Gilius ex supradicto libro de aedificiis et altero de statuis integras transscripsit paginas. certum quoque est

ineditum illud Chronicon Cpolitanum, quod Ioannes Meursius in Glossario Graeco-barbaro et alibi creberrime citat, nihil aliud fuisse quam ineditam partem excerptorum Codini, quae nunc publicatur. testantur hoc citata loca, et testabitur integrum Chronicon, si quando in lucem veniet. similiter etiam per antiqua illa collectanea *θεαμάτων* urbis CP, quae doctissimus Iacobus Sirmondus in notis ad Sidonium Apollinarem citat et in multis bibliothecis occurrere ait, haec alias non evulgata Codini excerpta intelligenda sunt. adderem plures coaetaneos auctores, in quorum scriptis ea citantur, nisi longum esset illos enumerare et supervacaneum. cum itaque iam omnino decrevissem edere Codini illa *ἀνέκδοτα*, nihil mihi antiquius fuit quam ut propositum hoc avunculo meo per litteras significarem, qui illud non tantum non improbavit, verum ut coeptum urgerem monuit, atque insuper duos mihi submisit codices manu scriptos, quibus continebantur haec Georgii Codini opuscula

> *περὶ τῶν πατρίων τῆς Κωνσταντινουπόλεως,*
> *περὶ τῆς σχηματογραφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως,*
> *περὶ ἀγαλμάτων στηλῶν καὶ θεαμάτων,*
> *περὶ κτισμάτων,*
> *περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας,*
> *περὶ τῶν βασιλευσάντων ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει μέχρι τῆς παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν ταύτης ἁλώσεως,*
> *περὶ τῆς τάξεως τῶν ἀξιωμάτων καὶ ὀφφικίων τοῦ παλατίου καὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.*

horum primum, quintum, septimum et principium tertii a Georgio Dousa, Francisco Iunio et Iacobo Gretsero iampridem edita fuerunt: reliqua vero nunc primum a me publicantur. caeterum praeter duos avunculi mei codices,

quorum unum a V. Cl. Peirescio dono acceperat, alterum vero ex Vaticano exemplari curaverat transscribi, quattuor aliis codicibus in adornanda editione usus sum, quorum primum ex Britannico exemplari descriptum dedit mihi eruditissimus Isaacius Vossius, cum adhuc essem Amsterodami; secundum R. P. Iacobus Sirmondus mecum communicavit; tertium mihi suppeditavit bibliotheca Regia permissu Petri et Iacobi Puteanorum fratrum; quartum ipsemet Romae in bibliotheca Vallicellana repperi.

Hactenus dixi unde Codini *ἀνέκδοτα* prodierint: sequitur ut paucis agam de meis animadversionibus. illas vero tres maxime ob causas conscripsi, nempe ut varias lectiones, quae sensum auctoris immutare posse videbantur, aliorum ingeniis diiudicandas proponerem; tum ut loca mendosa dubia obscura atque minus recte ab aliis intellecta corrigerem et explicarem, et ubi opus esset, correctionis atque explicationis meae rationem redderem. verum utrum ego hoc quod mihi proposueram bene praestiterim necne, res ipsa indicabit. interim tamen, amice lector, velim tibi persuadeas sedulo me operam dedisse, ut utilitati tuae pro viribus meis quam fidelissime servirem, neque praeter modum diligens atque non necessaria multa aut multoties ab aliis antea dicta compilans patientia tua abuterer. ad haec quo facilius mihi ignosceres, sicubi vel in versione vel in animadversionibus humanitus lapsus essem, omnes omnino occasiones fugi, quae oblatae mihi fuerunt ad contradicendum iis qui ante me aliquid Codini ediderunt vel secus quam oportebat intellexerunt; et siquando necessitate coactus fui eorum errores detegere, tantam ea in re adhibui moderationem ut contra quos scribam obscurum sit, manifestum vero, me non eo hoc fecisse ut ex

alienis erroribus gloriam quaererem, sed ut praecaverem duntaxat ne aliis necessarii quidquam ignorantia praeteriisse viderer. reliquum ergo est ut hosce labores meos benevole excipias, et si qua in iis deprehendes quae minus tibi placebunt, aliquantulum indulgeas iuventuti meae et nimiae erga te voluntati et gravioribus occupationibus, per quas exactissime omnia persequi et recensere non potui. sic et gratum te praebebis, et alacriorem me reddes ad praestanda maiora. vale.

Romae 1649, calendis Maiis.

L A M B E C I I
DE GEORGII CODINI VITA ET SCRIPTIS
BREVIS DISSERTATIO.

Georgium Codinum non sub ultimis tantum imperatoribus Cpolitanis vixisse, sed aliquamdiu etiam superfuisse post ipsam Cpoleos expugnationem, ex ipsius scriptis liquido apparet. curopalatae vero cognomen, quod ei ab illis tribuitur qui librum eius de Officiis palatii CP ediderunt, in illis quos ego vidi codicibus manu scriptis non repperi; et facilius multo credam impositum ei fuisse curopalatae cognomen, quia de Officiis palatii scripsit, quam quod ipse curopalatae dignitatem obtinuerit. caeterum quod ad scripta eius attinet, non propterea duntaxat vano quodam praeiudicio improbanda sunt, quoniam Codinus ducentis tantum abhinc annis floruit; quippe qui, quaecunque edidit, ex antiquioribus et magis probatis auctoribus excerpsit et collegit. nam quod primum inter opuscula eius locum obtinet et inscribitur *περὶ τῶν πατρίων* sive de originibus CP, eius maior pars verbotenus descripta est ex Hesychio Milesio, reliqua vero ex Glycae Annalibus, chronico Alexandrino et alio quodam hactenus non edito, cuius auctor est quidam Iulius Pollux, antiquo illo, qui Commodo imperatori Onomasticum suum dedicavit, aliquot saeculis recentior *). libri vero de statuis prima pars de simulacris deorum gentilium ex Phurnuto desumpta est et ex Ioannis Lydi

*) editus nunc ab Hardtio.

Philadelphiensis libro nondum edito de Mensibus *), unde etiam Suidas hausit eadem. altera autem pars, quae tractat *περὶ στηλῶν καὶ θεαμάτων*, quod est, ut ego interpretor, de statuis aliisque rebus spectatu dignis Cpoli, ea tota verbotenus descripta est ex antiqui anonymi auctoris collectaneis antiquitatum Cpoleos, quae inscripsit *παραστάσεις συντόμους χρονικάς*, et compilavit ex Theodoro lectore, Papia, Eusebio, Socrate, Marcello lectore et compluribus aliis. haec vero collectanea nunc primum ex antiquissimo codice bibliothecae Regiae in lucem prodeunt, qui, ut omnes, quotquot eum viderunt, testantur, ad minimum ante quadringentos annos scriptus fuit. est autem inter codices eius bibliothecae numero millesimus vigesimus septimus **). quisquis igitur auctor est illorum collectaneorum, ducentis saltem vel trecentis annis Codino est antiquior. ex iisdem quoque collectaneis libri *περὶ κτισμάτων* satis magna pars excerpta est: caetera desumpta sunt ex Ioanne Antiocheno, Panodoro Aegyptio et aliis, qui in eo libro citantur. totus denique catalogus imperatorum Cpoleos usque ad imperium primi Alexii Comneni, auctoris est multo antiquioris Codino; quippe qui eum catalogum conscripsit sub Manuele Comneno Alexii nepote, ut ipse testatur his verbis: *ὁ κύριος Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός, ὁ πάππος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως.* reliqua porro catalogi pars, a Theodoro Lascaro eius nominis primo usque ad ultimam Cpoleos expugnationem, ab ipso Codino superioribus adiecta est, cum ille, ut principio dixi, aliquantulum illi urbis excidio superstes fuerit.

---

*) Lydi liber cum ab Hasio et Roethero tum hoc ipso historiae Byzantinae corpore editus est. quo tutius omitti potuerunt quae inde de statuis non Cpolitanis sed omnino omnibus erant petita.

**) nobis F. qui cum plerisque locis a Codino parum differret, nec totum nunc transscripsimus et plurimas eius lectiones per annotationem criticam dispersimus, perinde ac Bandurianas copias contraximus: nam quae utilia haberent codices Regii 3058 a (C) et 3058 b (D), Colbertinus 3607 (E), ea suis locis apposuimus, cramben totam recoquere non sustinuimus.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΩΔΙΝΟΥ

ΠΑΡΕΚΒΟΛΑΙ

ΕΚ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΚΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΩΝ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΤΟΥ ΚΩΔΙΝΟΥ

ΠΑΡΕΚΒΟΛΑΙ

ΕΚ ΤΗΣ ΒΙΒΛΟΥ ΤΟΥ ΧΡΟΝΙΚΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΑΤΡΙΩΝ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Φασὶ μέν τινες Ἀργείους πρώτους τῇ θεᾷ χρησάσῃ P 1
ἔνθα δύο σκύλακες διερὴν μάρπτουσι θάλασσαν,
ἔνθ' ἰχθὺς ἔλαφός τε νομὸν βόσκουσι τὸν αὐτόν,
πήξασθαι τὰς οἰκήσεις ἐν ἐκείνῳ τῷ χωρίῳ ἐν ᾧ Κύδαρός τε καὶ Βορβύζης ποταμοὶ τὰς διεξόδους ποιοῦνται, ὁ μὲν τῶν ἀρκτώων ὁ δὲ τῶν ἑσπερίων προρρέοντες, καὶ κατὰ τὸν τῆς Σεσιμήτρης νύμφης βωμὸν τῇ θαλάττῃ μιγνύμενοι. ἐπεὶ οὖν κατὰ τὴν εἱμαρ-

1 Scribe, sicut legitur apud Hesychium, τῆς πυθίας χρησάσης. Lambecius. 2 πολιὴν λάπτουσι Hesychius Meursianus p. 43. 3 βόσκονται ἐς Hes. 5 βορβύσης Hes. et hoc loco et infra. 6 σεμέστρης Hes.

GEORGII CODINI

EXCERPTA

EX LIBRO CHRONICO

DE ORIGINIBUS CONSTANTINOPOLITANIS.

Ferunt Argivos primum oraculo Pythiae monitos,
hic ubi miscentur madido duo flumina ponto,
cervus ubi et piscis vescuntur pabulo eodem,
suas fixisse sedes eo in loco in quo Cydarus et Borbyzes fluvii, quorum alter ab arcto alter ab occasu venit, apud aram Sesimetrae nymphae mari miscentur. cum igitur fato eo delati sacrificio indigenis diis

μένην ἀφίκοντο καὶ θυσίαν τοῖς ἐγχωρίοις ἐξιλάσκοντο δαίμοσι,
B κόραξ τῆς ἱερουργίας ἐφαρπάσας βραχὺ μέρος εἰς ἕτερον μετέθηκε τόπον, ὃς ἔχει τὴν Βοσπόρου προσηγορίαν, βουκόλοι τὴν τοῦ ὄρνιθος ὑποδείξαντος πτῆσιν, ἀφ' οὗπερ καὶ Βουκόλια ἐκεῖνο τὸ χωρίον ἐκλήθη. ἕτεροι δὲ τοὺς Μεγαρέας ἱστόρησαν, ἀπὸ Νίσου τὸ γένος κατάγοντας, εἰσπλεῦσαι ἐν αὐτῷ ναυσαμένους τῷ τόπῳ ἐφ' ἡγεμόνι Βύζαντι, οὗπερ τὴν προσηγορίαν μεθέσθαι
P 2 τῇ πόλει προσγραφῆναι. οἱ μὲν οὖν διαφόρως ἐχρήσαντο λόγοις. ἡμεῖς δὲ πιθανὴν τὴν ἱστορίαν τοῖς θέλουσι παραδώσομεν, ἐκ τῆς Ἰνάχου θυγατρὸς Ἰοῦς τὴν ἀρχὴν ποιούμενοι. Ἰνάχου γὰρ τοῦ Ἀργείου βασιλέως γέγονε θυγάτηρ Ἰώ. ταύτης δὲ τὴν παρθενίαν ἐφύλαττεν Ἄργος, ὃν πολυόμματον λέγουσι. ἐπεὶ δὲ Ζεὺς ἐρασθεὶς τῆς κόρης πείθει τὸν Ἑρμῆν δολοφονῆσαι τὸν Ἄργον, λυθείσης αὐτῇ τῆς παρθενίας ὑπὸ Διὸς εἰς βοῦν μετεβάλετο. Ἥρα δὲ χολωθεῖσα τῷ γινομένῳ οἶστρον ἐπιπέμπει τῇ δαμάλει, καὶ διὰ πάσης ἐλαύνει τῆς ξηρᾶς τε καὶ ὑγρᾶς. ἐπεὶ δὲ πρὸς τὴν Θρᾳκῶν ἀφίκετο χώραν, ὄνομα μὲν τῷ τόπῳ κατέ-
B λιπε Βόσπορον, αὐτὴ δὲ πρὸς τὸ καλούμενον κέρας ἐπανελθοῦσα, καθ' ὃ Κύδαρός τε καὶ Βαρβύζης συμμίγνυνται, τοῖς ἐνοικοῦσι προθεσπίζουσα τὰ ἐσόμενα, τὴν λεγομένην Κερόεσσαν ἀπεκύησεν, ἐξ ἧς καὶ Κέρας ὁ τόπος ὠνόμασται. ἄλλοι δὲ μάλιστα τῇ θέσει

1 scribe θυσίαις τοὺς ἐγχωρίους ἐξιλάσκοντο δαίμονας. sic infra τοὺς πατρῴους [illegible] ἐξιλασκόμενος δαίμονας. L (i. e. Lambecius). 2 ἱερᾶς Hes. 4 ὑποδείξαντες Hes. 5 τοὺς om Hes. 6 νήσου Hes. 8 προστεθῆναι Hes., προσγράφειν ante L. 9 supple ex Hesychio τοῖς ἐντυγχάνειν θέλουσι. L. 14 μεταβάλλεται Hes. 20 προθεσπίζουσα Hes. 21 μᾶλλον Hes.

litarent, corvus particulam victimae subreptam alium in locum deportavit, qui Bosporus cognominatur, pastore volatum avis indicante, unde et Bucolia locus ille vocatus est. alii vero memoriae prodiderunt Megarenses, a Niso genus ducentes, illic appulisse duce Byzante, a quo etiam urbi nomen inditum esse volunt. illi igitur diverse hac de re narrant: nos vero historiam cognoscere cupientibus, quod vero simile est, commemorabimus, ab Io Inachi filia initium facientes. Inachi enim Argivorum regis filia fuit Io: huius virginitatem custodiebat Argus, quem multoculum fuisse aiunt. ast uti Iupiter puellae amore captus Mercurio auctor fuit ut dolo Argum occideret, ipsam imminuta virginitate in vaccam mutavit. quamobrem indignabunda Iuno oestro iuvencam stimulavit et per omnes terrarum marisque tractus circumegit. at ubi in Thraciam pervenit, Bospori nomen ei loco reliquit. inde progressa est ad Cydari et Barbyzae confluentes, eiusque loci multa incolis futura praedixit, atque Ceroessam peperit, a qua locus iste Ceras nuncupatur.

τοῦ χωρίου τὸ ὄνομα προστιθέασιν· οἱ δὲ τῇ τῶν καρπῶν εὐφορίᾳ τὸ τῆς Ἀμαλθείας αἰγὸς κέρας προσαγορεύουσιν. ἡ τοίνυν Κερόεσσα τραφεῖσα καὶ παραδόξῳ μορφῇ λαμπρυνθεῖσα πολὺ τὰς Θρᾳκίας ὑπερέβαλλε παρθένους. τῷ δὲ θαλαττίῳ μιγεῖσα Ποσειδῶνι τίκτει τὸν καλούμενον Βύζαντα, τὸ ὄνομα λαβόντα ἐκ τῆς θρεψάσης αὐτὸν κατὰ τὴν Θρᾴκην νύμφης Βυζίης, ἧς μέχρι καὶ νῦν οἱ πολῖται τῶν ὑδάτων ἀρύονται. ὡς οὖν ἐπὶ τῆς ἀκμῆς τῆς ἡλικίας ὁ νέος ἔβαινε καὶ τοῖς Θρᾳκίοις ἐνδιέτριβεν ὄρεσι, φοβερὸς πρὸς τοὺς θῆρας καὶ τοὺς βαρβάρους φερόμενος, πρε- C σβείας ἐδέχετο ὑπὸ τῶν τοιούτων, σύμμαχος αὐτοῖς εἶναι καὶ φίλος προτρεπόμενος. ὡς οὖν καὶ Μελίας ὁ τῶν Θρᾳκῶν βασιλεὺς αὐτὸν ἐπὶ τὸν τοῦ θηρὸς ἆθλον μετεπέμψατο, καὶ τὰς ἐξ αὐτοῦ δόξας ὁ Βύζας ἀπηνέγκατο, τὸν ὑποταγέντα ταῦρον τῇ ἱερουργίᾳ προσφέρων καὶ τοὺς πατρῴους ἐξιλασκόμενος δαίμονας κατὰ τὴν τῶν εἰρημένων ποταμῶν σύμμιξιν, ἀετὸς ἀθρόως φανεὶς τὴν καρδίαν ὑφαρπάζει τοῦ θύματος, καὶ κατὰ τὴν ἄκραν τῆς Βοσπορίας ἀκτῆς ἀποπτὰς ἔστη ἄντικρυς τῆς Χρυσοπόλεως, ἣν Χρύσης ὁ παῖς ἐκ Χρυσηίδος γεγονὼς καὶ Ἀγαμέμνονος, φεύγων τῆς Κλυταιμνήστρας ἐπιβουλὴν μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς ἀναίρεσιν, D καὶ πρὸς τὴν τῆς Ἰφιγενείας ζήτησιν ἐπειγόμενος, μνῆμα τῆς ἑαυτοῦ ταφῆς, τοῖς ἐγχωρίοις τὸ ὄνομα τοῦτο κατέλιπε, φθασάσης αὐτὸν ἐκεῖ τῆς τοῦ βίου καταστροφῆς. ὁ μὲν οὖν Βύζας κατὰ τὴν ἄκραν τῆς Βοσπορίας ἁλὸς διέγραψε πόλιν· Ποσειδῶ-

7 τὴν ἀκμὴν Hes. 8 προέβαινε Hes. 10 ἀπὸ? an παρὰ? 10 τοπαρχούντων Hes. 13 ὑπαγέντα apud L: correctum ex Hes. 18 καὶ om Hes.

alii nominis causam ad situm loci potius referunt: alii ob fructuum abundantiam Amaltheae caprae cornu appellant. at Ceroessa adulta, et incredibili pulchritudine caeteras omnes Thraciae virgines longe antecellens, ex congressu Neptuni Byzantem peperit, ita nominatum a nympha Byze, quae illum in Thracia enutriverat; cuius aquas ad hoc usque tempus cives hauriunt. hic igitur iuvenis ubi ad aetatis florem pervenit, cum moraretur in Thraciae montibus feris et barbaris iuxta metuendus, per legatos a loci dominis ad amicitiam societatemque invitatus est. cumque eum Melias Thraciae rex ad ferae certamen ablegaret, et victor inde cum gloria reversus Byzas devictum taurum diis patriis offerret ad fluminum illorum quae dixi concursum, apparens derepente aquila victimae cor abripuit et ad extremum Bospori littus avolans substitit e regione Chrysopoleos, quam Chryses Agamemnonis e Chryseide filius, post necem patris Clytemnestrae insidias fugiens et Iphigeniae quaerendae intentus, sepulcri sui monumentum indigenis reliquit, cum mors illic eum occupasset. caeterum Byzas in extremitate Bosporii maris urbem designavit, et Neptuno Apollineque, ut fertur,

νος δὲ καὶ Ἀπόλλωνος, ὥς φασί, συνεργούντων ἀνῳκοδόμει τὰ τείχη, λόγου τε παντὸς κρείττονα μηχανώμενος. τοὺς γὰρ ἐν αὐτῇ πύργους ἑπτὰ ὄντας ἀντιφθέγγεσθαί τε καὶ διηχεῖν ἀλλήλοις συνήρμοζεν· εἴ ποτε γὰρ σάλπιγξ ἢ φωνή τις ἑτέρα τοῖς πύργοις ἐπεφοίτα, ἕτερος ἐξ ἑτέρου τὸν ἦχον μετεδίδου, καὶ τῷ πρὸς τὸ πέρας κειμένῳ παρέπεμπον. ἀλλὰ μὴν καὶ ἄλλο τι τοῖς ταῦτα P 3 συγγράψασιν εἰρημένον οὐ παραλείψομεν· τὸν γὰρ Ἡρακλέους πύργον ἱστάμενον ἐντὸς τοῦ τείχους τὰ τῶν πολεμίων μεταδιδόναι μυστήρια λόγος ἦν. μετὰ δὲ τὴν τοῦ τείχους στεφάνην καὶ τὰ τεμένη τῶν θεῶν ἀπειργάζετο. Ῥέας μὲν κατὰ τὸν τῆς βασιλικῆς λεγόμενον τόπον ναόν τε καὶ ἄγαλμα καθιδρύσατο, ὅπερ Τύχαιον τοῖς πολίταις τετίμητο, Ποσειδῶνος δὲ τέμενος πρὸς τῇ θαλάσσῃ ἀνήγειρεν, ἔνθα νῦν ὁ τοῦ μάρτυρος Μηνᾶ οἶκος διακεκόσμηται, Ἑκάτης δὲ κατὰ τὸν νῦν τοῦ ἱπποδρομίου τόπον, τῶν δὲ Διοσκούρων Κάστορός τε καὶ Πολυδεύκους ἐν τῇ τῶν ποταμῶν μίξει, ἐν ᾗ καὶ λύσις τῶν παθῶν τοῖς ἀνθρώποις ἐγένετο. ἐγγὺς δὲ τοῦ καλουμένου Στρατηγίου Αἴαντός τε καὶ Ἀχιλλέως βωμοὺς ἀνέθηκεν, ἔνθα καὶ νῦν τὸ τοῦ Ἀχιλλέως χρη- B ματίζει λουτρόν. Ἀμφιάρεω δὲ τοῦ ἱερέως ἐν ταῖς λεγομέναις Συκαῖς ᾠκοδόμησε ναόν, αἳ τὴν ἐπωνυμίαν ἐκ τῶν συκοφόρων δένδρων ἐδέξαντο. ἀνωτέρω δὲ τοῦ Ποσειδῶνος ἱεροῦ τὸ τῆς Ἀφροδίτης προσαγορεύεται τέμενος, Ἀρτέμιδος δὲ καὶ Ἀθηνᾶς πρὸς τὸ τῆς Ἀφροδίτης ὄρος.

8 ἱστάμενον ἐντὸς] τοῖς ἐντὸς οὖσι Hes. 9 λόγος ἦν] λέγουσιν Hes. 12 Τύχαιον Hes. τείχιον vulgo. τε apud L. 19 ἥρωος Hes. 23 Ἀφροδίτης] Θρᾴκης Hes.

adiuvantibus moenia omni praedicatione excellentiora exstruxit. septem enim turres ita coaptavit ut loqui inter se et responsare viderentur: quippe si tubae aut alius aliquis sonus turres illas perculeret, altera alteri sonum ad ultimam usque transmittebant. est et aliud quod ab harum rerum scriptoribus memoriae proditum minime silentio praeteribimus: turrim scilicet, quae Herculis nuncupatur, hostium arcana civibus prodere solitam narrant. absoluto muri ambitu delubra quoque condidit: et Rheae quidem templum et simulacrum in loco nuncupato Basilicae erexit, quod etiam ut Fortunae fanum a civibus colebatur. Neptuni quoque templum iuxta mare exstruxit, ubi nunc Menae martyris aedes est: Hecates autem, ubi Hippodromus, Dioscurorum Castoris et Pollucis ad fluminum confluentes, in quo etiam a morbis homines liberabantur. prope Strategium Aiaci et Achilli aras erexit, ubi etiamnunc thermae cognomento Achilleae sunt. praeterea Amphiarao vati in regione Sycaena, quae a ficubus nomen habet, aedem dedicavit; et aliam Veneri paulo supra Neptuni fanum, Dianae vero et Minervae ad montem Veneris.

Ἐπεὶ δὲ ταῦτα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ διῳκήσατο πόλιν, ἐχρῆν λοιπὸν τοὺς ἐπιόντας αὐτῷ ἀπωθῆσαι βαρβάρους, καὶ μάλιστα τὸν Αἵμονα, ὃς τύραννος Θρᾴκης ὢν καὶ πρὸς αὐτὴν ἧκε τὴν τοῦ Βύζαντος πόλιν, αὐτόν τε τὸν ἥρωα προκαλούμενος εἰς μάχην καὶ διαπορθεῖν ἅπαντα προθυμούμενος· οὐχ ὑπομείνας τὴν ἔφοδον τοῦ βαρβάρου μόνος πρὸς μόνον διαγωνίζεται, καὶ καταβάλλει τὸν Αἵμονα ἐπὶ τὸν ὁμώνυμον αὐτοῦ λόφον. ὁ μὲν οὖν Βύζας μετὰ τὴν εἰρημένην νίκην ὡς ἐπὶ τὴν Θρᾴκην ἤλαυνε τοὺς C πολεμίους· Χρύσης δὲ ὁ τῶν Σκυθῶν βασιλεὺς περαιωθεὶς τὸν Ἴστρον καὶ πρὸς αὐτὸν διελθὼν ἐπολιόρκει τὰ τῆς πόλεως τείχη. πρὸς ὃν ἡ τοῦ Βύζαντος γυνή, μηδὲν καταλογισαμένη τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, τῇ γυναικείᾳ χειρὶ χρησαμένη διηγωνίζετο, σοφισαμένη τὸν βάρβαρον τῇ τῶν δρακόντων συμμαχίᾳ· οὓς γὰρ κατὰ τὴν πόλιν ὄφεις εἰς ἓν τῶν χωρίων συλλαβοῦσα ἐφρούρει, ἀθρόως τοῖς ἐναντίοις ἐπιφανεῖσα, καὶ δίκην βελῶν ἀκοντίων ἔπεμπε τὰ θηρία, καὶ πλείστους καταλυμηναμένη τούτῳ τῷ τρόπῳ διέσωσε τὴν πόλιν. ἐντεῦθεν τοίνυν ἀρχαῖος μῦθος φέρεται, μὴ δεῖν τοὺς κατὰ τὴν πόλιν ἁλισκομένους ὄφεις ἀπολλύειν οἷα εὐεργέτας αὐτῆς γενομένους. D

Οὐ μετὰ πολὺν χρόνον Στρόμβος ἀνὴρ τοὔνομα, καὶ αὐτὸς ἐκ Κεροέσσης τεχθείς, πόλεμον ἐπιφέρει τῷ Βύζαντι, πολλὴν ἐπαγόμενος δύναμιν. ἐκινεῖτο τοίνυν ἅπαντα τὰ Σκυθικὰ γένη,

2 ἀπωθεῖσθαι Hes. 3 Αἶμον Hes. neque aliter infra. 4 τε Hes. pro δὲ. προσκαλούμενος vulgo. 5 οὐχ] οὐ? an ὅτε? 6 μόνος Hes. ceteri Αἵμονος. 9 Ὀδρύσης Hes. Κροῖσος codices aliquot. 10 αὐτὰ διελθὼν τὰ τῆς πόλεως τείχη ἐπολιόρκει τοὺς ἔνδον Hes. 12 παλαμναίων Vat. 13 ὡς γὰρ τοὺς κατὰ Hes. 14 ἕν τι χωρίον Hes.

Urbe sic constituta supererat ut incurrentes barbaros submoveret, et imprimis Haemum Thraciae tyrannum, qui ad Byzantis urbem progressus ipsoque heroe ad pugnam provocato cuncta vastare decreverat. caeterum Byzas, non exspectato adventu barbari, singulari certamine eum adortus in monte cognomine prostravit. post hanc victoriam cum hostes in Thraciam usque Byzas persequeretur, Scytharum rex Odryses traiecto Istro ad ipsa moenia progressus urbem obsedit, cum quo Byzantis uxor, hostium multitudine imperterrita, muliebri manu decertavit, serpentum auxilio barbarum circumveniens: angues enim quos in urbe uno in loco collectos asservabat, eos subito in hostes sagittarum et iaculorum instar immisit, et plurimis hoc modo interfectis urbem servavit. atque hinc fluxit antiqua illa fabula, nefas esse quenquam serpentes in urbe captos, quippe qui ei saluti fuerint, occidere.

Non longo post tempore Strombus quidam, et ipse Ceroessa genitus, numeroso exercitu adducto bellum Byzanti intulit. universa itaque

συνέτρεχον δὲ καὶ οἱ τῆς Ἑλλάδος κρατοῦντες καὶ Ῥοδίων οὐκ εὐκαταφρόνητος δύναμις ὅ τε τῆς γείτονος Χαλκηδόνος τοπάρχης Διναιός, ἐκ Μεγάρων ἄποικος ἐκεῖσε γενόμενος ιθ' ἔτεσιν ἔμπροσθεν τῆς Βύζαντος αὐταρχίας. Χαλκηδὼν δὲ ὠνόμασται τὸ χωρίον, ὡς μέν τινές φασιν, ἀπὸ τοῦ Χαλκηδόνος ποταμοῦ, ὡς δὲ ἕτεροι, ἀπὸ τοῦ παιδὸς Κάλχαντος τοῦ μάντεως, ὕστερον τοῦ Τρωικοῦ πολέμου γενομένου. ἄλλοι δὲ ἀπὸ Χαλκίδος πόλεως
P 4 τῆς Εὐβοίας ἀποίκων ἐκεῖσε παραπεμφθέντων, οὓς δὴ καὶ τυφλοὺς ἐκάλεσαν, παρεωρακότας τὸ Βυζάντιον. ὡς δὲ οὖν σὺν πλείοσι ναυσὶν ὁ Διναιὸς εἰς συμμαχίαν ᾔει τοῦ Βύζαντος, μὴ δυνηθεὶς προσορμῆσαι τῇ πόλει, ἄρτι τοῦ βασιλέως αὐτῶν Βύζαντος μεταλλάξαντος καὶ τοῦ δήμου παντὸς ἐν ἀγωνίᾳ τυγχάνοντος, πρὸς τὸν καλούμενον Ἀνάπλουν ἀφίκετο, ἔνθα καὶ διατρίψας Ἑστίαν τὸν τόπον ὠνόμασε. μικρὸν γε μὴν ὕστερον διαβὰς ἐν τῇ πόλει καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπωσάμενος δεύτερον αὐτὸς ἐστρατήγησε τοῦ δήμου τῶν Βυζαντίων. καθ' οὓς χρόνους καὶ δρακόντων πλεῖστα γένη ἐπεφοίτησε τῇ πόλει καὶ τοὺς οἰκοῦντας αὐτῇ διέφθειρεν· οὓς δὴ τῇ τῶν καλουμένων πελαργῶν ἐπιφορᾷ
B διεχειρίσαντο, Ποσειδῶνος αὐτοῖς, ὥς φασι, συνεργήσαντος. οὐ μετὰ πολὺ δὲ τῶν ὀρνίθων αὐτοῖς ἐναντία φρονούντων καὶ θάνατον ἔτι ἐπαγόντων, τοὺς τε ἁλισκομένους ὄφεις πρὸς τὰς τῶν ὑδάτων δεξαμενὰς ἀκοντιζόντων, καὶ τοῖς γε πολίταις ἐν ταῖς λεωφόροις ἀφανῶς ἐφαλλομένων, ἐν ἀφασίᾳ διετέλουν. ἀνὴρ

3 δίνεως Hes. μεγαραίων Vat. 4 ἐπαρχίας alii. 19 διεχειρήσατο Vat. 20 θανάτων αἰτίαν ἐπ. Hes. 23 ἐπιβαλλόντων Hes.

Scythica natio commota est: praestantissimi etiam Graecorum et Rhodiorum non contemnendae copiae convenerunt, unaque vicinae Chalcedonis dominus Dinaeus, qui deducta Megaris colonia novendecim annis ante Byzantis principatum sedem illic sibi elegerat. Chalcedon autem appellata est, ut quidam volunt, a fluvio Chalcedone, sive ut alii, a Calchantis vatis filio, qui post Troianum bellum vixit: alii vero a Chalcide Euboeae urbe, unde missi illo coloni, quos et caecos appellarunt, quod solum Byzantii non animadvertissent. caeterum Dinaeus cum magna classe suppetiatum Byzanti veniens, cum ad urbem appellere non posset Byzante eius rege paulo ante defuncto et universo populo ea re perturbato, ad Anaplum, ut vocant, pervenit, ibique commoratus Hestias loco nomen dedit. nec multo post urbem ingressus est, et barbaris profligatis ipse secundus Byzantiorum praeturam gessit. hac tempestate varia serpentum genera urbem infestabant et perniciem civibus afferebant, quos Neptuni ope, ut aiunt, ciconiarum superventu interfecerunt. paulo post cum aves inimicum animum induissent, serpentesque quos ceperant in cisternas proiicerent, et cives in plateis publicis

δέ τις τῶν ἐκ Τυάνων τοὔνομα Ἀπολλώνιος ἐκ λίθου ξεστοῦ τρεῖς ἀνεστήσατο πελαργούς, ἀντιπροσώπως ὁρῶντας ἀλλήλους, οἳ καὶ μέχρι τοῦ νῦν διαμένουσιν, οὐ συγχωροῦντες ἐπιφοιτῆσαι τῇ πόλει τὸ τῶν πελαργῶν γένος.

Ἐπὶ δὲ τοῖς εἰρημένοις τοῦ στρατηγοῦ Διναιοῦ τὸν βίον μεταλλάξαντος, Λέων τις τῶν Βυζαντίων τὴν ἀριστοκρατίαν ἐδέξατο, ἐφ' οὗ Φίλιππος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεύς, Ἀμύντου παῖς γεγονώς, πολλὴν ἐπαγόμενος δύναμιν ἐπολιόρκει τὴν πόλιν, C διώρυξί τε καὶ πολεμικαῖς μηχαναῖς τοῖς τείχεσι προσπελάζων· καὶ ταύτην ἂν εἷλε ῥᾳδίως νυκτὸς ἐπιλαβόμενος ἀσελήνου, καὶ ὄμβρου καταρραγέντος ἐξαισίου, εἰ μή τις αὐτοῖς τοῦ θείου γέγονε συμμαχία, τοὺς κατὰ τὴν πόλιν πρὸς ὑλακὴν ἀναστήσαντος κύνας, καὶ νεφέλας πυρὸς τοῖς ἀρκτώοις ἐπάγοντος τόποις· ἐξ οὗπερ οἱ δῆμοι ἐπεγερθέντες ἤδη τὴν πόλιν ὑπὸ τῷ Φιλίππῳ γενομένην ἐρρύσαντο, ἀναλαβόντες τοὺς διαφθαρέντας πύργους τοῖς ἐκ τῶν τάφων παρακειμένοις λίθοις, καὶ ἀνοικοδομήσαντες τὰς ἐπάλξεις τοῦ τείχους, οὗ δὴ χάριν τὸ τεῖχος τυμβοσύνην ἐκάλεσαν, λαμπαδηφόρον Ἑκάτης ἀναστήσαντες ἄγαλμα. D αὖθις δὲ πρὸς ναυμαχίαν τραπέντες περιφανῶς τοὺς Μακεδόνας ἐνίκησαν. καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ διαλυθέντος τοῦ πολέμου Φίλιππος παραχωρεῖ Βυζαντίοις.

Ἐπεὶ δὲ καὶ Λέων τὸν βίον μετήλλαξεν, ὁ τῶν Ἀθηναίων

2 ἀντιπροσώπως Hes. pro ἔν τε προσώποις. 5 δίνεω Hes. 13 πυρὸς τοῖς ἀρκτώοις — τόποις Hes. pro πρὸς τοὺς ἀρκτώους — τόπους. 18 ναυμαχίας Hes.

adorirentur, stupore perculsi erant: sed vir quidam Tyaneus Apollonius nomine, tres ciconias ex lapide albo obversa facie se mutuo aspicientes erexit, quae ad hoc usque tempus durant neque ciconias in urbem venire permittunt.

Post haec Dinaeo praefecto mortuo Leo quidam Byzantii summum magistratum suscepit, sub quo Philippus Macedonum rex, Amyntae filius, magnis copiis admotis urbem obsedit, et cuniculis aliisque machinis bellicis muros aggressus est. et sane facile eam expugnasset nocte illuni et immensa pluvia adiuvantibus, nisi quis deus tulisset opem, et canes per urbem ad latratum excitasset, nubesque lucidas ad septentrionem produxisset. ea re suscitati cives urbem iam fere a Philippo captam conservarunt, turresque et murorum propugnacula labefactata ex lapidibus sepulcralibus restaurarunt. eius rei gratia illum murum cognominarunt sepulcretum, erecta simul lampadifera Hecates statua. postea vero ad pugnam navalem reversi illustri clade Macedones affecerunt; quamobrem Philippus bello ita finito Byzantiis cessit.

Postquam autem Leo quoque excessit e vita, Atheniensium imperator

στρατηγὸς Χάρης, σὺν ναυσὶ μʹ εἰς συμμαχίαν Βυζαντίων ἐλθὼν πρὸς τὸν κατὰ Φιλίππου πόλεμον, κατέλαβε τὴν ἄκραν τῆς Προποντίδος, ἥ τις μεταξὺ κεῖται Χαλκηδόνος καὶ Χρυσοπόλεως, καὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ προσορμίσας ἀπόπειραν εἰλήφει τοῦ πολέμου. ἔνθα καὶ τὴν γυναῖκα συνεπομένην ἔχων αὐτῷ, νόσῳ βληθεῖσαν ἀποβαλὼν ἐν τάφῳ κατέθηκεν, ἀναστήσας αὐτῇ βωμὸν καὶ κίονα, ἐν ᾧ δάμαλις δείκνυται ἐκ ξεστοῦ λίθου. οὕτω γὰρ
P 5 τὴν ἐπωνυμίαν ἐκέκλητο ἐκείνη ἡ γυνὴ τοῦ Χάρητος, ὅ περ καὶ διὰ τῶν ἐγγεγραμμένων ἐκεῖσε στίχων ἀριδήλως ἐμφαίνεται, μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς διασωζομένων χρόνων. εἰσὶ δὲ οἱ στίχοι οὗτοι.

Ἰναχίης οὐκ εἰμὶ βοὸς τύπος, οὐδ' ἀπ' ἐμεῖο
  κλήζεται ἀντωπὸν Βοσπόριον πέλαγος.
κείνην γὰρ τὸ πάροιθε βαρὺς χόλος ἤλασεν Ἥρας
  ἐς Φάρον· ἥδε δ' ἐγὼ Κεκροπίς εἰμι νέκυς.
εὐνέτις ἦν δὲ Χάρητος, ἔπλων δ' ὅτε πλῶεν ἐκεῖνος
  τῇδε Φιλιππείων ἀντίπαλος σκαφέων.
βοίδιον δ' ἤκουον ἐγὼ τότε· νῦν δὲ Χάρητος
B εὐνέτις ἠπείροις τέρπομαι ἀμφοτέραις.

Τοῦ δὲ Χάρητος εἰς Ἀθήνας ἐκπλεύσαντος Πρωτόμαχος τὴν στρατηγικὴν ἀρχὴν διαδέχεται, ὃς τοὺς ἐπαναστάντας Θρᾷκας καταδουλωσάμενος τοῖς ὅπλοις ἐν τῷ καλουμένῳ Μιλίῳ τόπῳ τῆς πόλεως χάλκεα ἀνίστησι τρόπαια. κατοιχομένου δὲ καὶ τού-

14 ἥδε] ἡ vulgo. 17 βοίδιον οὔνομα δ' ἦεν ἐμοὶ Hes.

Chares cum quadraginta navibus in auxilium Byzantiorum profectus ad bellum contra Philippum occupavit promontorium Propontidis, quod inter Chalcedonem et Chrysopolin situm est, ibique periculum belli subiit. in eodem loco coniugem, expeditionis comitem, morbo exstinctam sepulturae tradidit, et aram ei posuit cum columna, in qua damalis seu iuvenca conspicitur ex lapide polito: hoc enim nomine nuncupata fuerat Charetis illa uxor, ut liquet ex adscriptis hisce versibus, qui adhuc supersunt.

Inachiae non sum signum bovis, haudque vocatur
  a me adversum illud Bosporium pelagus.
hanc etenim prius ira gravis Iunonis abegit
  usque Pharum: sed ego mortua sum Cecropia.
atque Charetis eram coniux, illumque sequebar
  nempe Philippeis navibus oppositum.
bucula dicta fui: coniunx nunc grata Charetis
  terrarum gemino laetor utroque solo.

Cum vero Chares Athenas navigasset, Protomachus praeturam excepit, qui cum obturbantes Thracas armis subiugasset, aerea tropaea eo in urbis loco qui Miliarium dicitur statuit. hoc etiam mortuo Timesius

του, Τιμήσιος ἀνὴρ τῶν ἐν Ἀργείοις τραφέντων πρῶτον μὲν κατὰ τὸν Εὔξεινον πόντον πρὸς τῷ λεγομένῳ Ἐφεσιάτῃ (ἔνθα ποτὲ Ἐφέσιοι ἀποικίας πέμψαντες καὶ πόλιν οἰκοδομεῖν πειραθέντες αὖθις τοῦ Βυζαντίου ὑπήκουσαν λόγου·

ὄλβιοι οἳ κείνην ἱερὴν πόλιν οἰκήσουσιν,
ἀκτὴν Θρηϊκίην τ' ἔνυγρον παρά τε στόμα Πόντου, C
ἔνθα δύο σκύλακες πολιὴν λάπτουσι θάλασσαν,
ἔνθ' ἰχθὺς ἔλαφός τε νομὸν βόσκονται ἐς αὐτόν)

ἀντικαταστῆσαι πόλιν ἐπιχειρήσας καὶ διαμαρτὼν τῆς ἐλπίδος συνοικίζεται Βυζαντίοις, καὶ στρατηγὸς ἀναδειχθεὶς τοῦ παντὸς δήμου πᾶσαν ὁμοῦ τὴν πόλιν εἰς τὸ μεῖζον καὶ περιφανέστερον μετερρύθμισε, νόμους περὶ τῶν καθ' ἡμέραν συμβολαίων τιθέμενος, καὶ ἔθη καθιστὰς πολιτικὰ δι' ὧν ἀστείους τε καὶ φιλανθρώπους τοὺς πολίτας ἀνέδειξεν. ἱερά τε θεῶν πλεῖστα τὰ μὲν αὐτὸς ἀνεστήσατο, τὰ δὲ καὶ πρὶν ὄντα διεκόσμησε· τὸν γὰρ πρὸς τῇ ἄκρᾳ τῆς Προποντίδος θαλάσσης κείμενον ναόν, ὃν D Ἰάσων ποτὲ τοῖς δώδεκα θεοῖς καθίδρυσε, κατηρειπωμένον ἀνήγειρε, καὶ τὸν ἐπὶ τῷ Φρίξῳ λεγομένῳ λιμένι Ἀρτέμιδος οἶκον ἀνεκαίνισε. ἐπὶ δὲ τούτῳ Καλλιάδης στρατηγήσας τοῦ Βυζαντίου, ἄριστά τε πρὸς τοὺς ὀθνείους καὶ ἐμφυλίους πολέμους ἀγωνισάμενος, τὸ περιβόητον καὶ θαυμαστὸν τοῦ Βύζαντος

1 γραφέντων Hes. 4 λογίου Hes. 7 μάρπτουσι Hes. 16 ποντικῆς Hes. 18 Φρίξου Hes. 19 στρατηγῶν Hes., στρατηγὸς Vat.

quidam Argivorum civitati adscriptus primum ad pontum Euxinum, in loco nuncupato Ephesiate (ubi quondam Ephesii, coloniis eo deductis, urbem aedificare conati secundo Byzantinum oraculum audiverunt:

felices, sacram qui Ponti in faucibus urbem
Threicioque sitam condent in littore cives,
hic ubi caeruleum lambunt duo flumina pontum,
piscis ubi cervusque cibo vescuntur eodem),

urbem ex adversum condere incipiens, cum spe excidisset, ad Byzantios se contulit, universique populi imperator designatus totam civitatem maiorem splendidioremque reddidit. leges etiam de quotidianis commerciis promulgavit, et consuetudines instituit civiles, quibus elegantes ac humanos cives effecit; ad haec fana deorum plurima partim ipse exstruxit, partim prius exstructa adornavit. nam templum in promontorio Propontidis positum, quod Iason olim duodecim diis dedicaverat, dirutum restauravit, et in portu Phrixi Dianae aedem renovavit. post hunc Calliades Byzantii dux, in externis et civilibus bellis strenuus,

ἄγαλμα κατὰ τὴν λεγομένην Βασιλικὴν ἀνέθηκε, καὶ ἐπέγραψεν οὕτως·

τὸν κρατερὸν Βύζαντα καὶ ἱμερτὴν Φιδάλειαν
κίονι κοσμήσας ἄνθετο Καλλιάδης.

Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀριστοκρατουμένων τῶν Βυζαντίων, ἔτι δὲ καὶ τυραννουμένων κατὰ διαφόρους συνηνέχθη χρόνους· ὡς
P 6 δὲ τῇ τῶν ὑπάτων ἐπιστασίᾳ ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ πάσας ὑπερεβάλλετο τὰς δυναστείας, κατεδουλοῦτο δὲ καὶ Ἕλληνας, εἰκότως αὐτῇ καὶ Βυζάντιοι πειθόμενοι διετέλουν. ἐπεὶ δὲ μετά τινας χρόνους Σεβήρου τῆς Ῥώμης βασιλεύοντος αὐτοὶ τὴν τοῦ τυραννήσαντος τότε Νίγρου προτιμήσαντες ἐλπίδα εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἐτόλμησαν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἀφαιρεθέντες τῶν πολιτικῶν δικαίων, καὶ τῆς στεφάνης αὐτῆς τοῦ τείχους καταλυθείσης, Περινθίοις ὑπήχθησαν δουλεύειν τοῖς καλουμένοις Ἡρακλεώταις. παυσαμένης δὲ τῆς ὀργῆς τοῦ Σεβήρου αὖθις τοῦτον ἔσχον εἰς βασιλέα, ὃς καὶ εἰς μείζονα καὶ περιφανῆ κόσμον ἐπανήγαγε τὸ
B Βυζάντιον. λουτρὸν μὲν μέγιστον κατὰ τὸν τοῦ ἱππίου Διὸς βωμόν, ἤτοι τὸ Ἡρακλέους καλούμενον ἄλσος, ἀνήγειρεν, ἔνθα δὴ καὶ τὰς Διομήδους δαμάσαντες ἵππους Ζεύξιππον τὸν τόπον ὠνόμασαν. καὶ τὸν αὐτοῦ γειτονιάζοντα χῶρον τοῦ ἱπποδρομίου, τοῖς τοῦ Διὸς ἀνακειμένον κούροις, ἰκρίοις τε καὶ στοαῖς διεκόσμησεν, ἔνθα καὶ νῦν οἱ καμπτῆρες δηλοῦσι τὰ τῶν ἐφόρων

4 κίονι] εἶν ἐνὶ Hes. ἐνθάδε cod. Vallicellanus. 7 ἐπιστρατείᾳ vulgo. 13 αὐτοῖς Hes. 14 προσετάχθησαν Hes.

celebre illud et admirandum Byzantis simulacrum in Basilica consecravit, cum hac inscriptione

magnanimum Byzantem cum grata Phidalaea,
erexit iunctis Calliades statuis.

Et haec quidem Byzantiis partim sub optimatum partim sub tyrannorum imperio diversis temporibus acciderunt. caeterum postquam consulari virtute Romanum imperium reliquas omnes potestates superaverat, redacta iam in servitutem Graecia merito se quoque illi submiserunt Byzantii. aliquanto tamen post, Severo Romanis imperante, Nigri Orientis tyranni partes secuti cum imperatore manus conserere ausi sunt; quamobrem iure civitatis multati, moenibusque urbis funditus eversis, Perinthiorum cognomento Heracliensium servitio addicti sunt. sed sedata mox Severi indignatione rursus eidem paruerunt imperatori; qui etiam maioribus atque illustrioribus ornamentis Byzantium restituit. nam balneum exstruxit amplissimum iuxta Iovis equestris aram, et lucum Herculis, qui domitis ibi Diomedis equis Zeuxippi nomen loco dedisse creditur. item vicinum Hippodromum, Dioscuris sacrum, tabulatis et porticibus exornavit, ubi usque nunc metae deorum praesidum indi-

γνωρίσματα διὰ τῶν ἐπικειμένων ᾠῶν τοῖς χαλκοῖς ὀβελίσκοις. καὶ μέχρι μὲν οὗ περιῆν ὁ Σεβῆρος, ἀπὸ τούτου παιδὸς Ἀντωνίνου Ἀντωνινία ἡ πόλις κατωνομάζετο· ἀπὸ δὲ τοῦ Βύζαντος μέχρι τοῦ Σεβήρου ἔτη διῆλθον ἑξακόσια ὀγδοήκοντα πέντε.

Ἀλλ' ἐπανακτέον τὸν λόγον, καὶ διηγητέον ὅπως Σεβῆρος C τοῦ Βυζαντίου ἐκράτησεν. ἀναστὰς ἐκ Ῥώμης Σεβῆρος κατείληφε τὸ Βυζάντιον, κρατοῦντος τότε αὐτοῦ Νίγρου τοῦ υἱοῦ Τιμησίου· καὶ εἰρηνικὰς σπονδὰς μετὰ Νίγρου ποιήσας εἰσῆλθε μετὰ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ εἰς τὸ Βυζάντιον. ἐπεὶ δὲ οἱ Βυζάντιοι ὑπὸ Μακεδόνων κακῶς ἐπολιορκοῦντο καὶ ἐλυμαίνοντο, ἐξῆλθεν ὁ Σεβῆρος κατὰ Μακεδόνων, ὑπερμαχῶν Βυζαντίων. μέλλων δὲ ἐξέρχεσθαι τὴν ἰδίαν θυγατέρα τῷ τοῦ Νίγρου υἱῷ εἰς γυναῖκα παρέδωκεν· τὸν γὰρ στρατὸν αὐτοῦ ὁ Σεβῆρος κατέλιπεν ἐν Χρυσοπόλει. ἐν δὲ τῇ τοῦ γάμου εὐωχίᾳ ἔστησαν ἐπὶ τῆς τραπέζης δύο φιλόσοφοί τινες Ῥωμαῖοι, Φόρτων καὶ Μαρκίων καλούμενοι, καὶ εἶπον πρὸς τοὺς ἐσθίοντας Βυζαντίους "ἠγάγομεν D χαρὰν ἀκερδῆ καὶ λύπην ἀζήμιον." προσκαλεσάμενος δὲ Νίγρος τοὺς φιλοσόφους αὐτοῦ ἐποίει ἔρευναν περὶ τοῦ ῥήματος. ἀλλ' οὐδεὶς ἠδυνήθη διερμηνεῦσαι αὐτό. εἷς δέ τις τῶν ἐν τῷ συμποσίῳ ἀνακειμένων, ἀγχίνους πάνυ, ἤδη γεραιός, ἀναλογισάμενος τὸ ἀπόφθεγμα εἶπεν "τοῦτό ἐστιν ἱππικὸς καὶ ἀγωνιστικὸς ἀγών." τότε ὁ Σεβῆρος πρὸς θεραπείαν τοῦ συμπενθεροῦ αὐτοῦ Νίγρου

4 ὀγδ.] πεντήκοντα Vat. 5 Ἀλλ' — Κωνσταντίνου] haec om Hesychius. 10 ἀπὸ vulgo. 14 ἐπὶ τὴν κάτω μοῖραν τραπέζης ἤγουν τοῦ διαζυγίου Vat. 15 φύρτων Vat., Φρόντων Lambecius.

cia exhibent, ova nimirum aeneis obeliscis imposita. quousque igitur Severus superstes fuit, ab eius filio Antonino urbs Antoninia appellabatur. a Byzante autem usque ad Severum anni 685 elapsi sunt.

Sed revocanda oratio est, et narrandum quomodo Severus Byzantio potitus sit. profectus Roma Severus Byzantium venit, quod Niger Timesii filius tunc occupaverat; pacisque foedere sancito cum proceribus suis urbem ingressus est. postea vero cum Byzantii gravi Macedonum obsidione premerentur, Severus contra Macedonas egressus pro Byzantiis pugnavit. exiturus vero filiam suam Nigri filio uxorem dedit: exercitum enim suum Severus Chrysopoli reliquerat. cum igitur nuptiae celebrarentur, duo quidam philosophi Romani, quibus Phorton et Marcion nomen erat, mensae astiterunt, Byzantinis epulantibus dicentes "inane gaudium et dolorem indemnem adduximus." quare Niger, vocatis ad se philosophis suis, quid sibi hoc dictum vellet inquisivit. sed nullus interpretari poterat. unus autem ex convivis admodum ingeniosus, iam senex, apophthegma illud considerans, "hoc est" inquit "equestre et gymnicum certamen." tum Severus in honorem affinis sui Nigri duo

ἔκτισε δύο λουτρά, ἔσωθεν μὲν τῆς πόλεως καὶ πλησίον τοῦ παλατίου ἕν, τὸ καλούμενον Ζεύξιππον, ἔξωθεν δὲ τῆς πόλεως τὰ νῦν καλούμενα Καμίνια, λουτρὸν εὐμεγέθες καὶ ἀξιοθαύμαστον.
P 7 ἐκ δὲ τῆς ὑπερβολῆς τοῦ μεγέθους αὐτοῦ ἐν ἑκάστῃ ἡμέρᾳ δύο χιλιάδες ἐλούοντο. ἧπτε δὲ τὸ τοιοῦτον λουτρὸν μετὰ τοῦ Μηδικοῦ πυρός. τὸ δὲ μέχρι τοῦ νῦν σωζόμενον ἱπποδρόμιον ἐκτίσθη παρ' αὐτοῦ τοῦ Σευήρου, κήπων ὄντων ἐκεῖσε δύο τινῶν ἀδελφῶν καὶ γυναικὸς χήρας. μέχρι μὲν οὖν τοῦ χαλκοῦ κίονος τοῦ Τετραπλεύρου πεδινὸς ἦν ὁ τόπος, ἀπὸ δὲ τούτου καὶ μέχρι τῆς Σφενδόνης κρημνοῦ ὄντος κίονες εὐμεγέθεις καὶ κτίσματα ἀνηγέρθησαν. ἔνθα δὴ καὶ ἡ ψυχρὰ καλουμένη κιστέρνα ἐστί, διότι πάνυ κρημνώδης ἦν ὁ τόπος. τὸ δὲ ἓν μέρος τῶν βαθμίδων ἀνεπληρώθη παρ' αὐτοῦ τοῦ Σευήρου. κατελείφθη δὲ τὸ ἕτερον
B ἀτελὲς διὰ τὸ ἐλθεῖν εἰς αὐτὸν ἀγγελίαν ὅτι Γάλλοι πορθοῦσι τὴν Ῥώμην, καὶ παραγενέσθαι ἐν αὐτῇ. ᾗ δὴ καὶ τελευτᾷ νόσῳ ἐπιληψίας, βασιλεύσας χρόνους δεκαεπτά.

Παρῆλθον δὲ χρόνοι ἑξήκοντα καὶ ἐπέκεινα ἄχρι τῆς βασιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ἐν δὲ τῷ τριακοσιοστῷ καὶ ἑξηκοστῷ δευτέρῳ ἔτει ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος μοναρχίας, τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καὶ τῶν πραγμάτων αὐτῆς ἤδη πρὸς τὸ πέρας ἀφιγμένων, Κωνσταντῖνος ὁ Κωνσταντίου παῖς τῶν σκήπτρων ἐπιλαβόμενος τὴν νέαν ταύτην καὶ περικαλλῆ ἀνίστησι πόλιν, τὴν

15 καὶ παραγενέσθαι] ἀκούσας τοῦτο ὁ Σευῆρος παρεγίνετο Vat.
17 Παρῆλθον δὲ] μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ παρῆλθον Vat.
18 ἐν — ἀνίστησι πόλιν] haec fere Hesychius ab initio, p. 43.

balnea condidit, unum in urbe vicinum palatio, quod Zeuxippus nuncupatur, alterum vero extra urbem, quod nunc Caminia vocatur, balneum magnum et mirabile, adeo ut propter vastam eius magnitudinem duo milia hominum quotidie in eo lavarentur. succendebatur autem hoc balneum igne Medico. caeterum Hippodromus, qui usque huc integer permansit, ab eodem Severo exstructus fuit, cum prius in eo loco essent horti duorum fratrum et cuiusdam viduae. erat quippe ad aeream usque columnam Tetrapleuri planus locus: inde vero usque ad Sphendonen magnas columnas et substructiones erexere, eo quod locus esset valde praeruptus, quam etiam ob causam cisternae quam frigidam vocant destinatus est. unam quidem graduum partem ipse Severus absolvit, alteram autem imperfectam reliquit, quia ipsi nuntiabatur Gallos Romam depopulari; quare statim illo se contulit, ubi etiam morbo comitiali vitam finivit, anno imperii 17.

A morte vero ipsius usque ad imperium Constantini magni anni 60 et ultra elapsi sunt. caeterum 362 anno post Augusti Caesaris principatum, cum Roma vetus eiusque res iam declinare coepissent, Constantinus Constantii filius imperio potitus novam hanc et perpulchram

λεγομένην Κωνσταντίνου. θαυμαστὴν γὰρ προσεργασάμενος τῷ κάλλει πόρρωθεν καὶ τὰ τείχη μετέστειλε κατὰ τοὺς Τρωαδικοὺς ἐμβόλους, λουτρά τε καὶ ἱεροὺς δύο οἴκους μεγάλους ἀνήγειρε, C καὶ ἐν τῷ Στρατηγίῳ λεγομένῳ φόρῳ, ἔνθα ποτὲ οἱ στρατηγοῦντες τὰς τιμὰς αὐτῶν ἀπεδέχοντο, ἑαυτὸν ἐπὶ λιθίνης ἀνέγραψε στήλης, καὶ τῆς αὐτοῦ μητρὸς Ἑλένης ἐπὶ κίονος ἀνέστησεν ἄγαλμα, καὶ τὸν τόπον ἐκάλεσεν Αὐγουσταῖον· τοῖς τε συνακολουθήσασιν αὐτῷ ἀπὸ Ῥώμης συγκλητικοῖς ἐφιλοτιμήσατο, οἴκους αὐτοῖς δωρησάμενος, οὓς ἐξ ἰδίων ἐδείματο χρημάτων. ἐπὶ δὲ τούτου καὶ ὁ τῶν ὑδάτων ὁλκὸς προσετέθη τῇ πόλει. ἀνέστησε δὲ καὶ δύο ἁψῖδας πρὸς τὸν καλούμενον φόρον, καὶ ὁ πορφυροῦς καὶ περίβλεπτος κίων ἐφ᾽ οὗπερ ἵδρυται Κωνσταντῖνος, ὃν ὁρῶμεν δίκην ἡλίου τοῖς πολίταις ἐκλάμποντα. τοῦτο γοῦν τὸ ἄγαλμα D κατέπεσεν ἀπὸ τοῦ κίονος, καὶ φόνον τῶν ἐκεῖσε εὑρεθέντων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν ὡσεὶ δέκα εἰργάσατο, κατὰ τὴν πέμπτην δηλαδὴ τοῦ Ἀπριλλίου μηνός, τῆς τεσσαρεσκαιδεκάτης ἰνδικτιῶνος, τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ καὶ ἑξακοσιοστοῦ τεσσαρεσκαιδεκάτου ἔτους, εἰκοστὸν ἔτος ἀγούσης τῆς βασιλείας τοῦ κυρίου Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ. ὥρα ἦν ὡσεὶ τρίτη, ὅτε γνόφος ἐγένετο καὶ βίαιος νότος ἔπνευσε σφοδρός, τοῦ κομήτου ἀστέρος τοῦ ἀκοντίου κληθέντος τὸν τοιοῦτον τοῦ ἀέρος τάραχον ἐξεργασαμένου, τοῦ φανέν- P 8 τος κατὰ τὴν ἑσπέραν τῆς παρασκευῆς τῆς πρώτης ἑβδομάδος.

1 ἀπεργασαμένος Hes. p. 53. 3 post ἐμβόλους Hesychius: πρότερον αὐτῶν οὐκ ἔξω τῆς ἐπωνύμου ἀγορᾶς τοῦ βασιλέως κειμένων. δύο om Hes. et Vat. 20 κληθέντος Lambecius pro ὀλυθέντος. 22 post ἑβδομάδος Vallicellanus: καθ᾽ ἣν ἐννάτην εἶχεν ὁ φευρουάριος μήν.

urbem Constantini nomine insignitam condidit. cumque mirabili pulchritudine eam adornasset, muros quoque versus Troadenses porticus longe protulit. praeterea balnea et duo templa magnifica exstruxit, iuraque omnia ad veteris Romae instar ei attribuit. et in foro Strategio, ubi olim militum duces dignitates suas suscipiebant, se columnae lapideae insculpi curavit. ad haec suam et matris Helenae statuas erexit, atque locum nominavit Augusteum. senatoribus etiam Roma ipsum secutis valde munificum se praebuit, et aedes illis donavit, quas propriis sumptibus exstruxerat. idem aquaeductum in urbem perduxit, duosque erexit arcus in foro: ita enim locum vocant. tum quoque purpuream illam et illustrem columnam, cui ipsius Constantini statua imposita est, quam solis instar civibus praelucere cernimus. haec autem statua de columna decidit, et decem circiter homines illic tunc praesentes oppressit, quinto Aprilis, decimae quartae indictionis, anno 6614, vigesimo imperii D. Alexii Comneni, hora circiter tertia, oborta caligine et austro vehementer spirante. hanc vero aëris perturbationem excitaverat stella crinita, dicta acontias, quae vespera parasceues pri-

οἴκους δὲ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἐποίησεν οἴκους, καὶ σενάτον τὸν τόπον ὠνόμασεν, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ Δωδωναίου Διὸς ἵσταται ἄγαλμα καὶ δύο τῆς Παλλάδος ἱδρύματα. ἐφιλοτιμήσατο δὲ καὶ τῷ δήμῳ καθ' ἓν ἕκαστον ἔτος παρέχων ἄρτους ἡμερησίους, ὀνομάσας αὐτοὺς παλατίνους, τοὺς ἐκ τοῦ παλατίου χορηγουμένους, οἶνόν τε καὶ κρέας καὶ ἔλαιον καὶ σιτηρέσια τάξας, ὧν καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἡ πόλις ἀπολαύει, τῶν ἐπ' αὐτοῦ ῥηθέντων καλάμων
B φέρουσα τὰ γνωρίσματα. νόμους τε καὶ συμβόλαια καθ' ἑκάστην τιθεὶς ἀπὸ τοῦ βελτίστου καὶ δικαίου, τείχεσί τε μεγίστοις περικλείσας τὴν πόλιν, καὶ διαφόροις κοσμήσας τρόποις εἰς ζῆλον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης περιφανεστέραν ἀπέδειξεν. ᾠκοδόμησε δὲ ἐν πρώτοις ἱεροὺς οἴκους δύο, ἕνα μὲν ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Εἰρήνης, ἕτερον δὲ τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἅπαντα καθεῖλε θρησκεύματα· εἶτα καὶ ἄλλους πολλοὺς ἀνήγειρεν, οὓς μετ' ὀλίγον ἐροῦμεν. ἔκτισε δὲ τὴν ἁγίαν Σοφίαν ξυλόστεγον· ἀφ' ἧς ἀφῃρέθησαν στῆλαι τετρακόσιαι εἴκοσι ἑπτά, καὶ πλείονες μὲν Ἑλλήνων ὑπάρχουσαι, Διὸς καὶ Κάρου τοῦ πατρὸς Διοκλητιανοῦ, καὶ τὸ δωδεκάζωδον, καὶ ἡ σελήνη, καὶ ἡ Ἀφροδίτη,
C καὶ ὁ ἀρκτοῦρος ἀστήρ, παρὰ δύο Περσικῶν στηλῶν βασταζόμενος, ὁ νότιος πόλος, καὶ ἡ ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τοῦ πλευροῦ Ἱέρωνα τὸν φιλόσοφον μαντευόμενον ἔχουσα, τῶν δὲ Χριστιανῶν ὀλίγαι τινές, ὡς εἶπον. ἔκτισε δὲ καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀγα-

2 ἀνέστησεν Vat. 15 εἴπομεν vulgo. δὲ δρομικὴν τὴν ἁγίαν σοφίαν καὶ ξ. Vat. 20 ἱρίδια Vat. ἱερίβοια alii. 21 ἥρωνα alii, omisso mox μαντευόμενον.

mae hebdomadis apparuit. idem Constantinus quoque senatui curias aedificavit, et locum nominavit senatum. ibi Iovis Dodonaei signum et duae Palladis statuae sunt positae. populo etiam demerendo singulis annis panes diurnos elargitus est, quos palatinos, eo quod ex palatio praeberentur, nominavit. vinum insuper, carnes, oleum et frumentum distribui instituit, quibus etiam usque in praesens tempus civitas fruitur, symbolorum loco tesseras ab ipso sparsas proferens. praeterea commerciorum leges ex aequo et bono promulgavit, et urbem moenis amplissimis cingens varieque exornans ad instar veteris Romae splendidiorem reddidit. imprimis duo templa exstruxit, unum S. Irenes alterum SS. apostolorum. tum omnes paganorum superstitiones abrogavit. plura deinde alia templa aedificavit, de quibus paulo post dicemus. templum S. Sophiae ligneo tecto opertum condidit, unde 427 statuae ablatae sunt, quarum maior pars fuere gentilium, Iovis videlicet et Cari et Diocletiani; praeterea duodecim signa, Luna quoque et Venus, et Arcturi sidus duabus Persicis columnis impositum, et polus australis, et sacerdos Minervae, Hieronem philosophum vaticinantem a latere habens; Christianorum vero admodum paucae, ut dixi. exstruxit etiam optimae

θονίκου ὁ ἀγαθοδότης βασιλεύς, καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀκακίου, καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, δρομικὸν καὶ τοῦτον ποιήσας καὶ ξυλόστεγον. ἀλλὰ καὶ μνημοθέσια τῶν βασιλέων, ὧν ἐν ἑνὶ καὶ αὐτὸς τέθειται.

Χρὴ δὲ εἰδέναι ὅτι τῷ πεντακισχιλιοστῷ ὀκτακοσιοστῷ τριακοστῷ ἑβδόμῳ ἔτει τοῦ κόσμου, τῷ τρίτῳ μηνὶ τῆς δευτέρας ἐπινεμήσεως, τῇ εἰκοστῇ ἕκτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, ἐν ἡμέρᾳ τετάρτῃ, ὄντος τοῦ ἡλίου εἰς τὸ τοῦ τοξότου ζώδιον (ὡροσκόπει D γὰρ καρκίνος), τῷ πρώτῳ ἔτει τῆς διακοσιοστῆς ἑξηκοστῆς πέμπτης ὀλυμπιάδος, ἐπήξαντο τοὺς θεμελίους τῶν δυτικῶν τειχῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ἐν ἐννέα μησὶ τό τε χερσαῖον καὶ παράλιον τεῖχος μετὰ πλείστων οἰκοδομημάτων τῶν ἐν τῇ πόλει δομηθέντων ἀπαρτίσαντες, τῇ ια΄ τοῦ Μαΐου μηνὸς τὰ ἐγκαίνια τῆς πόλεως γέγονε, καὶ προσηγορεύθη Κωνσταντινούπολις. ἐπὶ δὲ τῇ τῶν ἐγκαινίων ἡμέρᾳ διέταξεν ἐπὶ τοὺς ἐφεξῆς χρόνους τὴν αὐτοῦ στήλην ὁρᾶσθαι μετὰ τῆς εἰθισμένης τιμῆς, ἱππικοῦ ἀγομένου, τῷ κατὰ καιρὸν βασιλεύοντι καὶ τῷ δήμῳ καὶ ἀνέρχεσθαι μέχρι τοῦ στάματος. ταῦτα ἐπράχθη τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βα-

2 καὶ τοὺς ἁγίους ἀποστόλους τοὺς μεγάλους Vat. 3 καὶ ante ξυλόστεγον add Lambecius. μνημοθέσιον τῶν ἁγίων βασιλέων ἐν ᾧ καὶ Vat. 4 post τέθειται Vat.: ὅτι ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἤρξατο κτίζειν τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐν ἔτει ͵εωλη΄, κρατήσας ἐν αὐτῇ χρόνους δεκαεννέα. περαιωθέντος οὖν τοῦ ενδεκάτου ἐνιαυτοῦ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως καὶ ἀρχὴν λαβόντος τοῦ δωδεκάτου ἔτους ἐπεχείρησεν τὴν Βύζαντος πόλιν κτίζειν. 5 χρὴ δὲ] hinc C Bandurii p. 2 ima. 6 ἑβδόμῳ] τετάρτῳ C, ὀγδόῳ alii. τρισκαιδεκάτης C, τρίτης Scaliger. 7 τῇ — τετάρτῃ] ἐν ἡμέρᾳ τετάρτῃ τοῦ Νοεμβρίου μηνός C. τῆς κατὰ τὸν νοέμβριον μῆνα Vat. Νοεμβρίου etiam Scaliger. 8 ὡροσκόπος δὲ Vat. 9 ἑβδομηκοστῆς ἕκτης C. ἑβδομηκοστῆς etiam Scaliger. 10 δυτικῶν] πρὸς δύσιν Vat. 11 ιθ Vat. 15 προσέταξεν C. 16 εἰθισμένης C cum Hes.: vulgo εἰρημένης. 17 τοῖς κ. κ. βασιλεύουσιν ὄντων καὶ τῶν δημοτῶν C.

imperator templum S. Agathonici et S. Acacii et SS. apostolorum, quod adiuvante eius matre oblongum fecit et ligneo laqueari operuit. imperatorum quoque monumenta fecit, in quorum uno et ipse conditus est.

Sciendum autem est quod anno mundi 5837, tertio mense secundae indictionis, vigesimo sexto Septembris, sole sagittarii signum ingresso, cancro horoscopante, primo anno 265 olympiadis, fundamenta murorum Occidentalium iecerint; cumque novem mensibus maritimum et terrestrem murum cum aliis urbanis aedificiis absolvissent, undecimo Maii Encaenia urbis celebrata sunt et Cpolis nomen ei impositum est. constituit vero Constantinus ut imposterum quotannis die urbis natali statua ipsius cum solito honore, ludis circensibus, imperatori populoque ad tribunal Hippodromi spectanda proponeretur. haec facta sunt anno

P 9 σιλείας τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, συμπραττόντων αὐτῷ καὶ συνευδοκούντων εἰς τὴν τοιαύτην οἰκοδομὴν τῆς θεοφρουρήτου πόλεως Εὐφράτου παρακοιμωμένου, Οὐρβικίου καὶ Ὀλυβρίου τῶν πραιποσίτων, Ἰσιδώρου, καὶ Εὐστοργίου καὶ Μιχαὴλ πρωτοβεστιαρίου, ἀμφοτέρων πατρικίων ὄντων, καὶ Ὡνορισίου ἐπάρχου, καθὼς ἱστοροῦσιν Εὐτυχιανὸς πρωτοασηκρήτης ὁ γραμματικός, καὶ Εὐτρόπιος ὁ σοφιστὴς ὁ τῷ παραβάτῃ Ἰουλιανῷ συμπαρὼν ἐν τῇ Περσίδι, καὶ ὁ ἐπιστολογράφος Κωνσταντῖνος. Ἐλεύσιός τε διάκονος ὁ φιλόσοφος, καὶ Τρώϊλος ὁ ῥήτωρ ὁ πολ-
B λὰς ἀρχὰς μετὰ δόξης ἀνύσας, καὶ Ἡσύχιος ὁ ταχυγράφος. οὗτοι πάντες αὐτόπται γενόμενοι τῶν τηνικαῦτα πραχθέντων ἀκριβῶς ταῦτα συνεγράψαντο. ἐν δὲ τῷ αὐτῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐποίησεν, ὡς εἴρηται, μείζονα τὴν Βύζαντος πόλιν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν Κωνσταντινούπολιν. ἔκτισε δὲ καὶ τὰ παλάτια τά ἀπό τε τῆς χαλκῆς καὶ τῶν ἐξκουβίτων, καὶ ναὸν ἀνήγειρεν ἐκεῖσε τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ τὴν θόλον τῆς Ἑπταλύχνου, ἣ καὶ μέχρι τοῦ νῦν σώζεται ἔσωθεν τῶν σχολῶν, καὶ τὸ τριβουνάλιον, καὶ τὰ νῦν ὀνομαζόμενα Νούμερα, καὶ αὐτὰ εἰς παλάτιον, καὶ τὰ δεκαεννέα Ἀκκούβιτα, καὶ τὸ Στέψιμον, καὶ τὸν ναὸν τοῦ
C ἁγίου Στεφάνου, ὅνπερ εἶχε χειμερινὸν κοιτῶνα. ἀνήγειρε δὲ

1 συμπαρόντων Vat. 3 Εὐφρατᾶ τε φημὶ τοῦ π. C. τοῦ πραιποσίτου C. 5 Ὀνοταρσίου C. 6 ὅτι Εὐτυχιανὸς γραμματικὸς ὁ πρωτοασηκρῆτις, καὶ ὁ συμπαρὼν τῷ παραβάτῃ Ἰουλιανῷ ἐν Περσίδι, Εὐτρόπιός τις ὁ σοφιστὴς καὶ ἐπιστολογράφος Κωνσταντῖνος, Τρωΐλος C. 8 καὶ ἐπιστολογράφος Κωνσταντῖνος Vat. 11 θεαταὶ καὶ συνίστορες C. 13 αὐτοῦ ἐγένοντο ταῦτα, ὡς εἴρηται Vallicell., omissis μείζ. — Κωνσταντινούπολιν. 14 alterum καὶ add C. 15 ἐξκ. καὶ τῶν σχολῶν καὶ C cum Vat. 18 καὶ αὐτὰ εἰς τὰ αὐτὰ παλάτια C. 19 ἐννεακαίδεκα C.

duodecimo imperii Constantini magni, adiuvantibus in structura civitatis divino praesidio munitae Euphrate accubitore, Urbicio et Olybrio praepositis, Isidoro et Eustorgio et Michaele primo vestiario, utroque patricio, et Honorisio praefecto, quemadmodum memorant Eutychianus a secretis primus, grammaticus, et Eutropius sophista, qui Iuliano apostatae in Perside simul adfuit, et Constantinus epistolographus, et Eleusius diaconus philosophus, et Troilus rhetor, qui multos magistratus cum honore gessit, et Hesychius notarius. hi omnes, quae suis oculis tum viderunt, accurate scriptis mandarunt. anno igitur duodecimo imperii sui, ut dictum est, Constantinus Byzantis urbem ampliavit vocavitque Cpolim. condidit etiam palatia, a Chalce et Excubitis; ibidemque SS. apostolorum templum exstruxit, et tholum Heptalychni, qui usque adhuc intus in scholis conservatur; praeterea tribunal eiusdem palatii, et quae nunc dicuntur Numera, item novemdecim accubita et Stepsimum et templum S. Stephani, in quo hiberno tempore pernoctabat.

καὶ τὴν Μαγναύραν καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἐκκλησίαν καὶ τὸ γενικὸν καὶ τὸ ἰδικὸν καὶ τὸ Βεστιάριον, καὶ τὸν Καβαλλᾶν, καὶ τὸ Σῆμα, καὶ τὸ Ὤατον τὸ πρὸς τὴν νέαν κείμενον καὶ μέχρι τῆς ὀνομαζομένης σιδηρᾶς πόρτης, καὶ τὸ κάτοπτρον λουτρόν, καὶ τὰ παλάτια τὰ ἐπάνω μέχρι τοῦ Γερανίου, καὶ τὸ Χρυσόκλαβον, καὶ τὸ μέγα λουτρὸν τοῦ οἰκονομίου τὸ πλησιάζον εἰς τὸ τζυκανιστήριον, ἔχον ἐνθήκας ἑπτὰ καὶ δώδεκα στοάς, καὶ κόλυμβον εὐμεγέθη ἔνζωδον. καὶ αἱ μὲν ἑπτὰ ἐνθῆκαι εἰς μίμησιν τῶν ἑπτὰ πλανητῶν, αἱ δὲ δώδεκα στοαὶ τῶν δώδεκα μηνῶν τὰς κράσεις ἴσαζον. ἐσώζετο δὲ μέχρι τῆς βασιλείας Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ. ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Τζυμισχῆς κατέλυσεν αὐτό, καὶ D ἐκ τῆς ὕλης ἔκτισε τὴν Χαλκῆν, ἔνθα καὶ ἐτάφη. βουλόμενος δὲ κτίσαι καὶ ἱππικὸν κατὰ τὴν μίμησιν τῆς Ῥώμης εὗρε τὸ τοῦ Σεβήρου, καὶ ἀνεπλήρωσεν αὐτό, ἤγουν τὸ ἓν μέρος τῶν βαθμίδων τῶν δύο περιπάτων, καὶ ἄνω τῶν καγκέλλων καὶ τὸν σφενδόνα καὶ τοὺς καμπτῆρας καὶ τοὺς δήμους. πάντα δὲ τὰ χαλκουργήματα καὶ τὰ ξόανα ἐκ διαφόρων τόπων καὶ πόλεων ἀθροίσας ἔστησεν αὐτὰ εἰς κόσμον τῆς πόλεως. ὁμοίως καὶ τοὺς κίονας τῶν περιπάτων. ἐπάτωσε δὲ τοὺς αὐτοὺς περιπάτους μετὰ συγκοπῆς, καὶ ἀπετέλεσεν αὐτὸς πρῶτον γυμνι-

3 σεγμα C. 4 καὶ τὸ κάτοπτρον λουτρὸν om C. 7 κολύθαβον apud Lamb. κολυμβήθραν Vat. 8 ἔνζωδον] ἓν ζῶδον δὲ ὑπῆρχε apud L. corr. Vat. 10 ἴσαζον add C. 15 βαθμίδων καὶ τῶν C. ἄνω τῶν om C. 17 τόπων] ναῶν C. 19 τοῦ περιπάτου C. τοὺς αὐτοὺς περιπάτους] τούτους C. 20 ἐπετέλεσεν αὐτὸ πρῶτον ποιήσας καὶ ἱππ. C.

exstruxit quoque Magnauram et templum dominicum, tum aerarium publicum et privatum et vestiarium et Cabalam et Sigma et Oatum, proximum Ecclesiae novae, et caetera usque ad portam ferream, et balneum pellucidum, et palatia superiora usque ad Geranium; tum Chrysoclavum, et balneum magnum Oeconomii, proximum Tzycanisterio, quod septem receptacula habebat et duodecim porticus et amplissimum natabulum figuris variatum. et septem quidem receptacula similitudinem septem planetarum, duodecim vero porticus duodecim mensium temperamenta referebant. permansit autem integrum usque ad imperium Nicephori Phocae, cuius successor Ioannes Tzymisces illud evertit, et ex materia Chalcen condidit, in qua sepultus est. caeterum cupiens etiam Constantinus in urbe sua circum ad imitationem Romani aedificare, eum quem Severus imperfectum reliquerat ipse absolvit, unam nempe graduum partem, quibus ascenditur ad duo ambulacra, et supra cancellos sphendonen, metas et factiones. omnia autem aerea signa et simulacra ex variis locis et civitatibus collecta ad ornatum urbis erexit. similiter et columnas ambulacrorum, quae pavimento stravit tessellato. ipse vero ibi primum gymnicum et equestrem ludum edidit. verum statua, quae

P 10 νὸν καὶ ἱππικὸν ἀγῶνα. ὁ δὲ ἔχων τοὺς ἀρνικοὺς πόδας ἧκεν ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας, ἔστι δὲ ὁ Βελλεροφόντης, καὶ ἐσέβοντο αὐτὸν ἐκεῖσε. ὅσα δὲ καὶ ἄλλα ἀγάλματα, καὶ τίνες εἰσὶ καὶ πόθεν ἧκασιν ἕκαστοι καὶ διά τι ἐστηλώθησαν, ἔσχατον λεπτομερῶς ἐροῦμεν.

Θέλων δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος οἰκῆσαι τὴν πόλιν αὐτοῦ, μάλιστα δὲ τοὺς Ῥωμαίους εἰς τὸ Βυζάντιον, ἔλαβεν ἐξ αὐτῶν λαθραίως τὰ δακτυλίδια αὐτῶν ἑνὸς ἑκάστου ἰδίως, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα, ὅστις ἐκαλεῖτο Σαβῶρος,
B τέσσαρας μὲν μαγίστρους, τὸν Ἀδάν, τὸν Προτάσιον, τὸν Σκώλυμβρον, τὸν Φιλόξενον, ὀκτὼ δὲ πατρικίους, τὸν Πρόβον, τὸν Δομνῖνον, τὸν Δαρεῖον, τὸν Μαῦρον, τὸν Ῥοδανόν, τὸν Σαλούστιον, τὸν ἔπαρχον Μόδεστον, τὸν Εὔβουλον. μετὰ πλείστου στρατοῦ ἐξαπέστειλεν αὐτούς, ποιήσαντας δέκα ἓξ μῆνας ἐν Περσίδι. ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἀποστείλας εἰς Ῥώμην ἀνελάβετο τὰς γυναῖκας αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα καὶ τὰς φαμιλίας. ὥρισε δὲ καὶ κτίστας μηχανικούς, ἵνα ἴδωσι τοὺς οἴκους αὐτῶν καὶ τοὺς τόπους ἑνὸς ἑκάστου, ποῦ τε κεῖνται καὶ ὅπως, ἑτέρας ἐπὶ τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς θαλάσσης, ἄλλας ἐπὶ τοὺς ἠπείρους, καὶ τὰ σχήματα τῶν κτισμάτων, καὶ τὰς ἀνόδους οἷαι ἦσαν κοχλιώδεις.
C καὶ λαβόντες τὰς φαμιλίας τῶν συγκλητικῶν ἀνῆλθον ἐπὶ τὸ

1 ὀρνιθείους C, ὀρνικοὺς Vat. 6 μᾶλλον οὖν C. οἰκίσαι? 7 μᾶλλον C. ib. κατακρατῆσαι ἔλ. C. 10 Ἀδάμ C. Σκόλυμβρος C. 12 Σαλούστιος ὁ ἔπαρχος, Μόδεστος καὶ ὁ Εὔβουλος C. 19 τάς? 20 αἱ C. 21 τῶν τοιούτων συγκλ. C.

pedes alatos habet, deducta est e magna Antiochia, et Bellerophontis est, qui illic colebatur. de reliquis statuis, quot et quales eae sint, et unde quaelibet venerit, et quare fuerint erectae, postremo breviter dicemus.

Caeterum cum vellet Constantinus magnus urbem suam maxime a Romanis habitari, annulos praestantissimi cuiusque viri occulte accepit, et misit ipsos contra Persarum regem Saporem: videlicet quattuor magistros Adam, Protasium, Scolymbrum, Philoxenum, et octo patricios, Probum, Domninum, Darium, Maurum, Rhodanum, Salustium praefectum, Modestum et Eubulum cum magno exercitu in Persiam misit, ubi sexdecim menses commorati sunt. interea Constantinus magnus, missis Romam legatis, eorum uxores liberos et familias accersivit. misit etiam architectos, ut domos eorum et cuiusvis locum situmque sive in ora maritima sive continenti, tum formam structurae earumque gradus et scalas observarent. adsumtis igitur familiis senatorum Byzantium redierunt, ibique singula simili modo aedificia exstruxerunt, eorumque

Βυζάντιον, καὶ ἔκτισαν ὅμοια ἕκαστα, καὶ ἐκάθισαν ἐντὸς αὐτῶν τὰς φαμιλίας τούτων. ἐκεῖσε ἐλθόντες γοῦν ἐκ τῆς Περσικῆς χώρας μετὰ νίκης, ἀναλαβόμενοι καὶ πάκτα κεντηνάρια τριακόσια ἑξήκοντα πέντε, ἐδέξατο αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς ἄσμενος, καὶ ποιήσας εὐωχίαν εἶπεν αὐτοῖς "θέλετε ἀπελθεῖν εἰς τὴν Ῥώμην;" δοκιμάζων αὐτούς. οἱ δὲ ἔφησαν μὴ κατελθεῖν μέχρι δύο μηνῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἔφη "ἀπόψε ἔχω δοῦναι ὑμῖν τὰς οἰκίας ὑμῶν," προστάξας Εὐφράτῃ τῷ παρακοιμωμένῳ αὐτοῦ, ὅστις καὶ ἐποίησε τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον Χριστιανόν, ἑνὶ ἑκάστῳ ἀποδοῦναι αὐτῶν τοὺς οἴκους. ὡς γοῦν εἶδον τοὺς πυλεῶνας καὶ τὰς αὐλὰς καὶ τὰς ἀνόδους ὁμοίας ταῖς ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ τὰ μέτρα καὶ τὰ D
σχήματα καὶ τὰ ὕψη καὶ τὴν ἀπόβλεψιν τῶν θυρίδων, ἔδοξαν εἶναι ἐκ φαντασίας εἰς τὴν Ῥώμην. εὑρόντες δὲ καὶ τὰς φαμιλίας αὐτῶν ἐξεπλάγησαν. ἐρωτήσαντες δὲ τὰς ἑαυτῶν φαμιλίας καὶ μαθόντες ἀκριβῶς, τότε ἐπίστευσαν ὡς οὐκ ἔστι φάντασμα ἀλλὰ φρόνησις τοῦ βασιλέως, ὅτι καὶ ἄκοντας καὶ μὴ βουλομένους ᾤκισεν ἐνταῦθα. ἐκ δὲ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν εἰλήφασιν οἱ τόποι τὰς προσηγορίας. ὁ Φιλόξενος κινστέρναν ἔκτισε τὴν ἐπονομαζομένην Φιλοξένου. ὁ Πρόβος ἀνήγειρε τὸν ναὸν τοῦ προδρόμου, ὅνπερ ὁ Καβαλῖνος ἐποίησεν ἐργοδόσιον τὸ λεγόμενον Πρόβου. ὁ Δομνῖνος ἔκτισεν οἶκον εἰς τὰ Μαυριανοῦ, ὅνπερ ἔχει ὁ Ἀγρι- P 11

1 ἕκαστα] κτίσματα C. 2 ἀποστρέψαντας δὲ τοὺς ἄρχοντας ἐκ Περσίδος μετὰ νίκης, ἄγοντας αὐτῷ καὶ π. Vat. 3 ἐπακτὰ ante C. 4 ἄσμενος add C. ὡς ἐχρῆν Vat. 9 τούτων τὸν οἶκον αὐτοῦ μετὰ ὀψικίου αὐτοῦ C. 13 ἐν φαντασίᾳ Vat. 17 ἐνώκησεν ἐνταῦθα Vat. alter, οἰκῆσαι ἐνταῦθα ἐποίησεν alter. vulgo ᾤκησεν ἐνταῦθα. 20 ἐργοστάσιον Vat. 21 εἶχεν C.

familiis dederunt inhabitanda. cum itaque acceptis 365 centenariis tributi ex Perside victores rediissent, imperator eos convivio excepit, et dixit illis tentandi causa "numquid abituri estis Romam?" illi autem responderunt se intra duos menses nondum eo reversuros. tum imperator "vesperi" inquit "dabo vobis aedes vestras." insserat enim Euphrati accubitori suo, qui et Constantinum magnum Christianum fecerat, ut unicuique suas aedes restitueret. ut igitur viderunt portas, atria, gradus, mensuram et formam, altitudinem et prospectum fenestrarum Romanis similes, putabant se per somnium esse Romae; cum vero et familias suas invenirent, obstupescebant. ubi vero eas interrogarunt, et uti res gesta esset intellexerunt, tum demum crediderunt non esse phantasiam, verum prudentiam imperatoris, qui hoc pacto invitos et nolentes ibi habitare coegisset. loca autem ex nominibus eorum denominata sunt. Philoxenus cisternam condidit, cui nomen Philoxeni; Probus templum prodromi exstruxit, quod Constantinus Caballinus seu Copronymus mutavit in officinam fabrilem dictam Probi. Domninus in regione Mauriani domum aedificavit, in qua habitat Agricolaus. Darius

πόλεως. ὁ Δαρεῖος ἔκτισε τὸν οἶκον τῆς Κανατίσσης τοῦ Σκληροῦ. ὁ Μαῦρος ἔκτισεν οἶκον ὃς λέγεται νῦν τοῦ Βελλονᾶ. ὁ Ῥοδανὸς ἔκτισεν οἶκον ὃς καλεῖται τὰ ἐν οὐρανοῖς· ἔστι δὲ τῆς Μαμαίνης. ὁ Σαλλούστιος ἔκτισεν οἶκον ὃς καλεῖται τοῦ Κορδομύτου. ὁ Μόδεστος ἔκτισεν οἶκον εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους τὸν λεγόμενον τοῦ λαμπροῦ. οἱ δὲ τρεῖς πυλῶνες ἐκτίσθησαν παρὰ τοῦ Εὐβούλου. ἔκτισε δὲ ὁ αὐτὸς καὶ τέσσαρας ἐμβόλους, ἀπὸ τοῦ παλατίου μέχρι τῶν χερσαίων τειχῶν, ἐγχωρήγους θόλους. ὁ μὲν εἷς ἤρχετο ἀπὸ τοῦ τζυκανιστηρίου καὶ τῶν μαγγάνων καὶ τῆς ἀκροπόλεως καὶ τῶν Εὐγενίου, καὶ διήρχετο μέχρι τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, ὁ δὲ
B ἕτερος ἀπὸ τῆς Δάφνης καὶ τῶν Σοφιῶν μέχρι τῆς Ῥάβδου, οἱ δὲ ἕτεροι δύο ἔμβολοι ἀπὸ τῆς χαλκῆς καὶ τοῦ Μιλίου καὶ τοῦ φόρου μέχρι τοῦ Ταύρου καὶ τοῦ Βοὸς καὶ τοῦ ἐξακιονίου. ἐπάνω δὲ τῶν ἐμβόλων περίπατοι πλακωτοὶ λίθινοι καὶ στῆλαι χαλκαῖ ἄπειροι εἰς διακόσμησιν τῆς πόλεως. ἔκτισε δὲ καὶ τοὺς μυδρῶνας, καὶ τοὺς ἀγωγοὺς ἤφερεν ἀπὸ Βουλγαρίας. ἐποίησε δὲ καὶ γάβους ἐγχωρήγους ἐπὶ πᾶσαν τὴν πόλιν, βαθεῖς τῷ ὕψει ὅσον τῶν ἐμβόλων διὰ τὸ μὴ εἶναι δυσωδίαν τινά, καὶ ἐνσκήπτουσι νόσοι πολλαί, ἀλλ' εἰς τὸ βάθος διέρχεσθαι τὰς δυσώδεις ὕλας

1 τὸν οἶκον add C. Κανατίσσης Vat. 2 Βελονᾶ C. ὁ Ῥοδανὸς ὄπισθεν τῆς ἁγίας Σοφίας τὸ νῦν τετράγωνον, ὅπερ λέγεται τὰ Λεγοράτης Vat. alia. 3 ἔστι C Vat. vulgo ἐπί. 4 Σαλούστιος C Vat. Κονδομύτου C, κοντομύτου Vat. 7 ὁ αὐτὸς τοὺς τέσσαρας ἐγχωρήγους θολωτοὺς ἀπὸ τοῦ παλατίου καὶ μέχρι τοῦ χερσαίου τείχους Vat. 13 ἐξακιονίου, ὅπου ἦν ἡ πόρτα τοῦ χερσαίου τείχους Vat. 16 ἤφερεν] δι' ὧν τὸ ὕδωρ εἰσφέρεται C. ἐποίησε] μέσον δὲ τῶν ἐμβόλων, ἔνθα ἡ λεωφόρος ἐστὶν ὁδός, καὶ ἐπὶ πάντα ἄλλον τόπον τῆς πόλεως ἔκτισε καμάρας θολωτοὺς Vat. καὶ τοὺς καραβους C. 18 καὶ] ἔνθεν? ἐνσκήπτωσι C.

aedem Canatissae uxoris Scleri condidit, Maurus vero domum, quae nunc dicitur Bellonae. Rhodanus domum nuncupatam in Caelis condidit, Sallustius autem eam quae Contomiti appellatur. Modestus aedificavit domum ad SS. apostolos, quae Lampri dicitur: tria vero eius atria Eubulus exstruxit. idem quattuor porticus condidit a palatio usque ad eum locum terrestris muri in quem sordes efferuntur. una incipiebat a Tzycanisterio, Manganis, acropoli et turre Eugenii, et pertingebat usque ad S. Antonium; altera a Daphne et palatio Sophiano usque ad ecclesiam dei genitricis nuncupatam Raudum. reliquae duae porticus a Chalce Milio et foro usque ad Taurum Bovem et Hexacionium pertendebant. supra porticus autem ambulacra erant lapide quadrato strata et statuae aereae innumerae ad ornamentum urbis. praeterea latrinas condidit, et aquaeductus ex Bulgaria in urbem perduxit. fecit etiam cloacas subter universam urbem transeuntes, aequantes profunditate altitudinem porticuum, ne ex malo odore morbus nasceretur, sed omnis

καὶ κατέρχεσθαι εἰς τὴν θάλασσαν. ταῦτα δὲ ἐκτίσθησαν, ὡς εἴρηται, παρὰ Οὐρβικίου πραιποσίτου καὶ Σαλουστίου ἐπάρχου C καὶ τῶν λοιπῶν. καταλιπὼν δὲ αὐτοῖς κεντηνάρια χρυσίου ἑξακόσια εἴς τε τοὺς ἐμβόλους καὶ τοὺς ἀγωγοὺς καὶ τὰ τείχη, αὐτὸς ἦν κατὰ Σκυθῶν, καὶ ὑποτάξας ἐκείνους ἔκτισε πόλεις ἐκεῖσε, τήν τε Περσθλάβαν, τὴν Δίστραν, τὴν Πλίσκουβαν καὶ τὴν Κωνσταντίαν. ταῦτα δὲ ἐκτίσθησαν παρὰ τοῦ Οὐρβικίου εἰς χρόνους δύο ἥμισυ, ἀπὸ φωνῆς Ἑρμείου. ἔκτισε δὲ καὶ τὰ Ἁρματίου. τὴν δὲ κόρτην αὐτοῦ ἔπηξε καὶ τὰ ἅρματα αὐτοῦ ἐκεῖσε ἀπέθετο, ὅτε ὑπέταξε τοὺς Βυζαντίους. εἰς δὲ τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν αὐτοῦ υἱῶν ἔκτισε τὰ παλάτια τὰ καλούμενα Κωνσταντι- D νιανὰς καὶ τὰ καλούμενα Κώνστα. ἔστη δὲ καὶ ὁ οἶκος τοῦ Τουβάκης καὶ τοῦ Ὀβηρίτζη, ὅνπερ ἔχει ὁ ἀκρυπολίτης. τοὺς δὲ ναοὺς καὶ τὰ λοιπὰ ὅσα ἀνήγειρεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, ὕστερον εἰς τὰ περὶ κτισμάτων ἐροῦμεν.

5 ἦν] ἐκίνησε C. ἐκεῖσε add C. 7 παρὰ τοῦ Οὐρβικίου om C. 8 ἐφ' ὧ ἑρμίου Vat. alter; alter om. ἁρματεῖα, ἔνθα τὸ πρῶτον, πρὸ τοῦ κατάρχειν τὸ Βυζάντιον, ἔπηξεν τὴν κόρτην αὐτοῦ καὶ τὰ ἅρματα αὐτοῦ ἀπέθετο Vat. 9 ἔπηξε add C. 11 κωνσταντιανὰς Vat. 12 ἔστησε δὲ καὶ οἴκους τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ ὀβηρίτζου Vat. alter. μεθ' ὧν καὶ τὰ καλούμενα Κώνστα, ἅπερ εἰσὶν οἶκοι τοῦ τουβάλκη καὶ ἰβερίτζη alter. 13 Ἰβηρίτζη C. ὅστις καλεῖται τοῦ ἀκροπολίτου C.

foetida colluvies per eas in mare deflueret. haec itaque, ut dictum est, Urbicius praepositus, Sallustius praefectus et reliqui condiderunt. imperator autem, sexcentis auri centenariis ad porticus aquaeductus et muros exstruendos relictis, ipse adversus Scythas profectus est, illisque subiugatis urbes condidit Persthlabam, Distram, Pliscubam et Constantiam. haec Urbicius duobus annis et dimidio, hortatu Hermiae aedificavit. praeterea exstruxit Constantinus aedes Harmatii vulgo dictas, ubi cortem suam currusque posuit, cum Byzantios subiugasset. a nomine autem trium filiorum condidit palatia, quae Constantii et Constantis nominantur. struxit etiam domum Tubacae et Oberitzae, in qua praefectus arcis habitat. caeterum de templis et reliquis, quae Constantinus magnus aedificavit, postea in libro de aedificiis dicturi sumus.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΣΧΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Χρὴ γινώσκειν ὅτι τοῦ Βύζαντος τὰ παλάτια ἐν τῇ ἀκροπόλει
P 12 ἦσαν· ὁ δὲ ναὸς τοῦ ἁγίου Μηνᾶ ὑπῆρχε πρῶτον τοῦ Διὸς ἱερόν, ὅθεν δὴ καὶ εἰς τὰς μαρμαρίνας ἀψῖδας, τὰς ἐπάνωθεν τῶν δύο μεγάλων κιόνων, ὑπάρχουσιν αἱ στῆλαι τοῦ Διὸς καὶ τοῦ Κρόνου. ἔθος γὰρ ἦν τοῖς ἀρχαίοις ἄρχουσιν εἰς τὰς ἀκροπόλεις κτίζειν τὰ ἑαυτῶν παλάτια. ἤρχετο δὲ τὸ τεῖχος, καθὰ καὶ νῦν, ἐπὶ τοῦ Βύζαντος ἀπὸ τοῦ πύργου τῆς ἀκροπόλεως, καὶ διήρχετο εἰς τὸν τοῦ Εὐγενίου πύργον, καὶ ἀνέβαινε μέχρι τοῦ Στρατηγίου, καὶ διήρχετο εἰς τὸ λεγόμενον τοῦ Ἀχιλλέως λουτρόν. ἡ δὲ ἐκεῖσε

1 Χρὴ — [illegible]] haec C post τέθειται p. 17 ponit, apud Bandurium p. 2 summa. 3 [illegible] codd. aliquot. 5 [illegible] τὰ παλάτια codd. alii. 9 καὶ ἡ ἐν τῷ τοῦ [illegible] ἀψῖδα alii.

DE FORMA ET AMBITU

URBIS CONSTANTINOPOLITANAE.

Sciendum est quod Byzantis palatium in acropoli exstiterit, et templum S. Menae antea fuerit fanum Iovis, quamobrem etiam nunc in marmoreis eius arcubus, qui duobus maximis columnis sustentantur, Iovis et Saturni statuae supersunt. ille nimirum antiquis principibus mos erat, ut nonnisi in arcibus urbium palatia sua exstruerent. sub Byzante igitur, uti hodieque, incipiebat murus a turri acropoleos et pergebat usque ad turrim Eugenii; inde ascendebat ad Strategium versus, et progrediebatur usque thermas Achilleas. arcus vero qui ibi visitur et nunc Urbicii

ὁρωμένη ἁψίς, ἡ λεγομένη νῦν Οὐρβικίου, πρότερον πόρτα ἦν χερσαία τοῦ Βύζαντος, καὶ ἀνέβαινεν εἰς τὰ Χαλκοπρατεῖα τὸ τεῖχος ἕως τοῦ λεγομένου μιλίου. ἦν δὲ κἀκεῖσε πόρτα τῶν Βυ- B ζαντίων χερσαία, καὶ διήρχετο εἰς τοὺς πλεκτοὺς κίονας τῶν τζυκαλαρίων, καὶ κατέβαινεν εἰς Τόπους, καὶ ἀπέκαμπτε πάλιν διὰ τῶν Μαγγάνων καὶ Ἀρκαδιανῶν, καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν ἀκρόπολιν. εἶχε δὲ πύργους τὸ ὅλον τεῖχος εἴκοσι ἑπτά.

Καὶ τοιαύτη μὲν ἦν ἡ ἐπὶ τοῦ Βύζαντος σχηματογραφία τῆς πόλεως· ἡ δὲ δευτέρα, καθὰ διὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔκτιστο, ἐστὶν αὕτη. κατὰ μὲν τὸ παράλιον μέρος προσετέθη ἀπὸ μὲν τῆς ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Εὐγενίου πύργου μέχρι τοῦ Ζεύγματος τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, ἀπὸ δὲ τῶν καλουμένων Τόπων μέχρι τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου τῆς Ῥάβδου. τὸ δὲ χερσαῖον τεῖχος ἀνέβαινεν ἕως τὸ ἑξακιόνιον, ἀπὸ δὲ τοῦ μιλίου προήρχετο C μέχρι τῆς παλαιᾶς πόρτας τοῦ προδρόμου καὶ τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου καὶ τῆς Εἰκασίας, καὶ διήρχετο μέχρι τῆς Βώνου καὶ εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων μαρτύρων Μανουὴλ Σαβὲλ καὶ Ἰσμαήλ, καὶ κατήρχετο εἰς τὰ Ἁρματίου, καὶ ἐπληροῦτο εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου. διήρκεσε δὲ τὸ τοιοῦτον σχῆμα τοῦ τείχους ἔτη ἑκατὸν τριάκοντα δύο, δέκα βασιλέων αὐτοκρατορησάντων. ὁ δὲ μικρὸς Θεοδόσιος εἰς τὸν πέμπτον χρόνον τῆς βασιλείας αὐ-

1 νῦν] τοῦ C. 2 τῶν Βυζαντίων C. 9 δὲ ἑτέρα σχηματογραφία, ἣν συντέθεικεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος. προσέθηκε τοίνυν τὸ τεῖχος ἀπὸ τοῦ Εὐγενίου μέχρι τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου C. 12 ζεύγματος καὶ τοῦ Lambecius. 16 καὶ διήρχετο post Βώνου, omissis ibi καὶ εἰς, Vat. 17 Ἰσμαήλ, ἐν ᾧ τόπῳ ἀνῃρέθησαν οὗτοι οἱ ἅγιοι, καὶ C et, qui addit παρὰ τοῦ Ἰουλιανοῦ, Vat. 19 Ἀντωνίου καὶ ἔκαμπτε εἰς τὸν τοῦ Εὐγενίου. διήρκεσε C.

appellatur, erat olim terrestris porta tempore Byzantis. hinc in Chalcopratia tendebat murus, et porro usque ad miliarium, ubi altera erat porta terrestris. inde procedebat ad volutiles columnas Tzycalariorum, et descendebat ad Topos, et rursus deflectebat per Mangana et thermas Arcadianas, atque ita demum revertebatur in acropolim. continebat autem totus murus 27 turres.

Haec igitur erat urbis forma sub Byzante: secunda vero, quam a Constantino magno accepit, ita se habet. latus quidem maritimum ab acropoli et turri Eugenii promotum est usque ad Zeugma S. Antonii et a Topis ad S. dei genitricem cognomine Raudum. verum murus terrestris protensus est usque ad Hexacionium et a miliario usque ad veterem portam Praecursoris et monasteria Studii et Icasiae; inde pergebat usque ad cisternam Boni et templum SS. martyrum Manuel, Sabel et Ismael; hinc rursus descendebat ad locum nuncupatum Harmatii, et desinebat in templo S. Antonii. haec urbis forma duravit annos 132, decem imperatorum tempore. Theodosius vero iunior quinto imperii anno, cum

D τοῦ, σεισμοῦ γεγονότος καὶ τῶν τειχῶν καταπεσόντων διὰ τὸ τοὺς Ἀμαληκίτας τοὺς Χατζιντζαρίους οἰκῆσαι ἐν τῇ πόλει καὶ βλασφημεῖν σφοδρῶς εἰς τὸ τρισάγιον, ποιήσας ὁ βασιλεὺς ἱκεσίαν καὶ λιτὴν εἰς τὸν κάμπον τοῦ τριβουναλίου μετὰ τοῦ πατριάρχου Πρόκλου καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, κραζόντων τὸ κύριε ἐλέησον ἐπὶ πολλὰς ὥρας, πάντων ὁρώντων ἡρπάγη παιδίον εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἤκουσεν ὁ παῖς τῶν ἀγγέλων μελῳδούντων καὶ ὑμνούντων "ἅγιος ὁ θεός, ἅγιος ἰσχυρός, ἅγιος ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς." κατελθόντος δὲ τοῦ παιδὸς ὁ λαὸς οὕτως ἐμελῴδει, καὶ ἔστη ὁ σεισμὸς ἔκτοτε, καὶ ἐξέωσεν ὁ βασιλεὺς πάντας τοὺς αἱρετικοὺς ἐκ τῆς πόλεως. ἐξέβαλε δὲ τὰ τείχη ἀπὸ τοῦ Ἐξακιονίου μέχρι τῆς χρυσείας· ἐξ οὗ καὶ στήλην αὐτοῦ ἔστησεν ὄπισθεν τῶν ἐλεφάντων,
P 13 καὶ ἀνεβίβασε τὸ παράλιον τεῖχος ἀπὸ τῆς Ῥάβδου μέχρι τῆς χρυσείας, καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου, τὰ Ἁρματίου, μέχρι τῶν Βλαχερνῶν καὶ τῆς χρυσείας. οἱ δὲ δύο δῆμοι ἔκτισαν τὰ τείχη παρ' αὐτοῦ ὁρισθέντες, καθὼς εἰς τὰ περὶ κτισμάτων περιέχει.

2 ἀμαλικίτας καὶ τοὺς χ Vat. 3 βλασφημῆσαι C. 5 καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ add C. 14 τῶν ἁρματιίων Vat.

terrae motus esset et muri collaberentur propterea quod Amalechitae et Chazinzarii in urbe habitabant et trisagium impie irridebant, preces et supplicationes in campo tribunalis una cum patriarcha Proclo instituit. caeterum cum iam per multas horas kyrie eleeson cantassent, parvus quidam puer cunctis aspectantibus in aerem surreptus audivit angelos cantantes "sanctus deus, sanctus fortis, sanctus immortalis, miserere nobis." puero iterum in terram demisso populus ad eundem modum cecinit, desiitque terrae motus; et imperator omnes haereticos ex urbe eiecit, murosque ab Hexacionio usque ad portam auream protulit. quare etiam pone elephantos istic collocatos statuam suam erexit, et murum maritimum a Raudo usque ad portam auream extendit, et a S. Antonio, in loco nuncupato Harmatii sito, usque ad Blachernas et portam auream. duae autem factiones populi, ab ipso ei rei destinatae, muros istos condiderunt, uti habetur in libro de aedificiis.

ΠΕΡΙ ΑΓΑΛΜΑΤΩΝ

ΣΤΗΛΩΝ ΚΑΙ ΘΕΑΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Τὸ δὲ ἄγαλμα τοῦ Σελεύκου τοῦ δι' ἀνδρείαν ὀνομασθέντος P 16
Νικάτορος, τοῦ δόντος τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἀντιόχῳ Στρατονίκην τὴν
ἑαυτοῦ γυναῖκα, ἐρασθέντι αὐτῆς καὶ διὰ τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα
ἀσθενήσαντι καὶ ἐπικρυπτομένῳ, γνωσθέντι δὲ ὑπὸ Ἐρασιστράτου
τοῦ ἰατροῦ. φασὶ δὲ συνόντα Σέλευκον Ἀλεξάνδρῳ τῷ Μακεδόνι
ταῦρον θυομένῳ ἀποδράντα, μόνον Σέλευκον περιγενέσθαι αὐτοῦ
τῶν κεράτων κρατήσαντα· καὶ διὰ τοῦτο τῷ ἀγάλματι αὐτοῦ ἐν B
τῇ κεφαλῇ περιτιθέασι κέρατα.

Ἐν ταῖς ἑορταῖς καὶ τοῖς ἐπινικίοις, καὶ παρόντων πρέσβεων, ἐνεδύοντο χλαμύδας ποικίλας ἀπὸ χρυσοῦ καὶ πορφυρᾶς

9 ὅτι οἱ πάλαι ἐν τοῖς ἐπινικίας ἑορταῖς cod. Reg.

DE SIGNIS, STATUIS

ET ALIIS SPECTATU DIGNIS CONSTANTINOPOLI.

Simulacrum est Seleuci, qui propter fortitudinem cognominatus est Nicator, et filio suo Antiocho dedit propriam coniugem Stratonicen, amore illius capto et prae amore aegrotanti et dissimulanti morbum, quem Erasistratus medicus deprehendit. caeterum tradunt Seleucum, cum Alexandro Macedoni sacrificanti taurus effugisset, bestiam cornibus prehensam solum tenuisse, eaque de causa capiti simulacri eius cornua imponunt.

In festis et victoriis, et praesentibus legatis, induebant tunicas variegatas, auro et purpura vel alia re ornatas: in vulgaribus autem

ἢ ἄλλως πως πολυτελεῖς. ἐν δὲ ταῖς κοιναῖς συνόδοις ξηραμπελίνας τῷ χρώματι, ἃς ἐκάλουν ἀτραβατικὰς ἀπὸ τοῦ χρώματος· τὸ γὰρ μέλαν ἄτρον καλοῦσι. ἢ ὅτι μετὰ τραβέων ταύταις εἰώθασι χρῆσθαι· τραβέαι δὲ λέγονται αἱ πολυτελεῖς χλαμύδες.

C Τῇ πέμπτῃ τοῦ Ὀκτωβρίου μηνὸς ἐχόρευον οἱ ῥεγεωνάρχαι ἐν τῷ Γουστείῳ ἤγουν τῷ ὀψοπωλίῳ, εἰς τιμὴν τοῦ βασιλεύοντος κατὰ τὸν καιρόν. τὸν αὐτὸν οὖν τόπον οἱ ἰδιῶται Αὐγουστιῶνα καλοῦσιν. ἐν ᾧ καὶ στήλας ἔστησαν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ τῆς αὐτοῦ μητρός, διὸ καὶ ἐπωνόμασαν τὸν τόπον Αὐγουστεῖον, πρότερον Γουστεῖον λεγόμενον ἤγουν ὀψοπώλιον.

Ἐν μὲν τῇ ἀψῖδι τῆς καμάρας τοῦ φόρου ἵσταντο δύο στῆ-
D λαι Ἑλένης καὶ Κωνσταντίνου, καὶ σταυρὸς μέσον αὐτῶν, γράφων "εἷς ἅγιος, εἷς κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρός, ἀμήν." ὁμοίως καὶ δύο ταχυδρόμων στῆλαι πτερωταί· ἀνετέθησαν δὲ παρὰ τοῦ τὸν φόρον ἐπαρχοῦντος.

Κτίσας ὁ Ἰουστινιανὸς τὴν ἁγίαν Σοφίαν ἐκαθάρισε τὴν
P 17 αὐλήν, καὶ ἐμαρμάρωσεν αὐτήν, τὸ πρότερον οὖσαν Γουστεῖον ἤγουν ὀψοπώλιον. διὸ ἔστησε τὴν ἑαυτοῦ στήλην ἔφιππον ἐπὶ κίονος. καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ φέρει σφαῖραν, ἐμπεπηγότος

3 εἰ ἔστι μετὰ τῆς τραβέας ταύτας εἰώθασι χρῆσθαι Vat. 5 part. 3 p. 6 Bandur. τῇ ιε' Suidas in Αὐγουστεῖος. 8 στήλην ἔστησαν Κωνσταντίνος τῆς μητρὸς αὐτοῦ C. 9 Αὐγουστεῶνα C. 10 γουστεῶνα C. 11 p. 12 Band. ἵσταντας C. 13 εἷς κύριος — ἀμήν om Suidas. 14 πτερωταί om Suidas. πτερυγωταὶ Vat. πτερωτῶν, omissis reliquis, C. 16 p. 6 Band. ἐκάθηρε C.

conventibus xerampelino colore tinctas, quas vocant Atrabaticas, aut quia nigrum appellant atrum, aut quoniam illis una cum trabeis uti solent: nam vestes sumptuosae nominantur trabeae.

Quinta die mensis Octobris praefecti regionum urbis in Gusteo seu foro cibario choreas ducebant in honorem imperatoris illius temporis. hunc igitur locum vulgus Augustionem nominat. ibidem Constantinus magnus sibi suaeque matri statuam posuit, eamque ob causam locum vocavit Augusteum seu Augustalem, cum antea Gusteum sive forum cibarium appellabatur.

In arcu camerae fori collocatae erant duae statuae, Helenae et Constantini, et in earum medio crux, cui inscriptum erat "unus sanctus, unus dominus, Iesus Christus in gloria dei patris, amen." item visebantur ibi duae angelorum statuae alatae: erectae autem fuerunt a praefecto fori.

Cum Iustinianus templum sanctae Sophiae exaedificasset, repurgavit quoque aream ante ipsum sitam, eamque marmoribus exornavit, cum antea Gusteum sive forum cibarium esset: ideoque statuam suam equestrem ibi supra columnam erexit, quae sinistra manu tenet globum,

σταυροῦ ἐν αὐτῇ, ὡς διὰ τῆς εἰς τὸν σταυρὸν πίστεως τῆς γῆς πάσης ἐγκρατὴς γεγονώς· σφαῖρα μὲν γὰρ ἡ γῆ διὰ τὸ σφαιροειδὲς τοῦ αὐτῆς σχήματος, πίστις δὲ ὁ σταυρὸς διὰ τὸν αὐτῷ προσηλωθέντα ἐν τῇ σαρκὶ θεόν. τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀνατεταμένην ἔχει κατὰ ἀνατολάς, στάσιν τῶν Περσῶν σημαίνων, καὶ μὴ μεταβαίνειν ἐπὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς γῆς, διὰ τῆς ἀνατάσεως καὶ ἀπώσεως τῆς χειρὸς βοῶν "στῆτε Πέρσαι, καὶ μὴ πρόσω χωρεῖτε· οὐ γὰρ συνοίσει ὑμῖν." B

Ὅτι περὶ τὸ βόρειον μέρος τοῦ φόρου ἵσταται σταυρός, ὡς εἶδεν αὐτὸν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐν τῷ οὐρανῷ χρυσέμπλαστον· καὶ ἐν τοῖς ἀκρωτηριακοῖς μέρεσι στρογγύλοις μήλοις. ἔνθεν καὶ αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καθορῶνται χρυσέμβαφοι μέχρι τοῦ νῦν.

1 ὡς] καὶ ὑποσημαίνοντος ὡς Suidas. 2 γὰρ add C. 4 προσελθόντα Vat. ἐν τῇ add C. 6 ἐκτάσεως τῆς χειρὸς ἀπειλεῖ βοῶν cod. alius. 8 post ὑμῖν C: τὸν οὖν αὐτὸν Ἰουστινιανὸν λέγεται ἐπαρθῆναι τοῖς τοῦ Βελισαρίου εὐτυχήμασιν. οὗτος οὖν σταλεὶς κατὰ τῶν Περσῶν καὶ τῶν λοιπῶν τῶν τῆς ἀνατολῆς παρὰ τοῦ βασιλέως, καὶ πάντας κατατροπωσάμενος, καὶ Γελίμερα κρατήσας ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς Μαυρουσίαν, ἐκεῖσε τηρεῖσθαι ὑπὸ τοῦ Φαρᾶ. ὃς εἰς μεγάλην ἔνδειαν ἄρτου γεγονὼς διὰ τὸ μὴ ἐν τῷ τόπῳ τῆς Μαυρουσίας σῖτον γεωργεῖσθαι ἀλλ' ἑφθὸν τὰς ὀλύρας σιτεῖσθαι, ἔγραψε τῷ βασιλεῖ στεῖλαι αὐτῷ ἄρτον καὶ σπόγγον καὶ κιθάραν. ὁ δὲ ἐκπλαγεὶς ἐπὶ τούτοις ἤρετο τὸν ἐπιστολέα τίνος χάριν ταῦτά γε ἐπιζητεῖ. καὶ ἐξεῖπεν ὅτι ἄρτον μὲν διὰ τὸ αὐτὸν ἐπιθυμεῖν τε καὶ φαγεῖν, σπόγγον διὰ τὸ λούειν τὸ ἅπαν αὐτοῦ σῶμα ὑπὸ τῶν δακρύων, τὴν δὲ κιθάραν διὰ τὸ παραμυθεῖσθαι ἑαυτῷ ταῖς συμφοραῖς. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐκπλαγεὶς καὶ θαυμάσας ἔστειλε τούτῳ τὰ αἰτηθέντα. διὰ ταῦτα οὖν Ἰουστινιανὸς ἐπαρθεὶς ἔφιππον ἑαυτὸν ἔστησεν ἐπὶ κίονος. ὃς ὕστερον φθονήσας τῷ ῥηθέντι στρατηγικωτάτῳ Βελισαρίῳ ἐξώρυξε τούτου τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ προσέταξε τοῦτον καθεσθῆναι εἰς τὰ Λαύρον, καὶ ἐπιδοῦναι αὐτῷ σκεῦος ὀστράκινον, καὶ ἐπιρρίπτειν αὐτῷ τοὺς διερχομένους ὀβολόν. 9 p. 13 Band. πρὸς Vat. 10 ὃν εἶδεν αὐτὸς alii. χρυσέμβαφον καὶ ἐν τοῖς ἀκρωτηρίοις μῆλον C.

cui crux superinfixa est, significans quod ob fidem in crucem universi terrarum orbis imperium adeptus sit. globus nempe terram significat ob rotundam eius figuram; fidem vero crux, quia deus in carne illi fuit affixus. dexteram manum versus orientem extendit, Persarum seditionem innuens, eosque extensione et repulsu manus provincias Romanas invadere vetans, his quasi verbis "state Persae, nec ulterius progredimini: neque enim conducet vobis."

In septemtrionali parte fori collocata est crux, instar illius quam Constantinus magnus in caelo vidit, auro obducta habensque in apicibus rotunda mala. ibidem filiorum eius statuae auratae usque in hodiernum diem conspiciuntur.

Ὅτι τὸν Ξηρόλοφον πρώην τινὲς Θέαμα ἐκάλουν· ἐν αὐτῷ
C γὰρ ἵσταντο κοχλίαι δεκαὲξ καὶ Ἀρτέμιδος στήλη καὶ Σεβήρου τοῦ κτίσαντος, καὶ θεαμάτιον τρίπουν. ἔνθα ἐθυσίαζε πολλὰς θυσίας Σεβῆρος, καὶ χρησμοὶ πολλοὶ ἐν τῷ τόπῳ γεγόνασι. καθ' ὃν καιρὸν καὶ κόρη παρθένος ἐτέθη. καὶ θέσις ἦν ἀστρονομική, τριάκοντα ἓξ χρόνους διαρκέσασα. ὁ αὐτὸς δὲ Ξηρόλοφος, καθὼς ὁ διακρινόμενος λόγος φησί, τὴν στήλην εἶχε τοῦ τε μικροῦ Θεοδοσίου καὶ Οὐαλεντινιανοῦ, καὶ Μαρκιανοῦ κάτωθεν τοῦ κίονος. σεισμοῦ δὲ γενομένου πεπτωκέναι τὰς στήλας.

D Ὅτι κάτωθεν τοῦ κίονος τοῦ φόρου κεχωσμένοι εἰσὶν οὗτοι οἱ δύο σταυροί, καὶ βίκιον μύρου οὗ ἠλείψατο ὁ Χριστός, καὶ πολλὰ ἕτερα σημειοφορικά, τεθέντα μὲν παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, ἀσφαλισθέντα δὲ ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου.

P 18 Ὅτι εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα πέραν ἵστατο γέφυρα μεγάλη, ὁποία τῆς Χαλκηδόνος, δώδεκα καμάρας ἔχουσα. ποταμὸς δὲ κατήρχετο παμμεγέθης, καὶ μάλιστα τῷ Φεβρουαρίῳ μηνί. ἔνθα καὶ δράκων ἵστατο χαλκοῦς, διὰ τὸ λέγειν τινὰς δράκοντα οἰκεῖν τὴν γέφυραν. διὸ καὶ πολλαὶ παρθένοι ἐτέθησαν καὶ πλήθη προβάτων καὶ βοῶν καὶ ὀρνίων. Βασιλίσκος γάρ τις ἐρασθεὶς τοῦ τόπου, ὃς ἦν εἷς τῶν ἀπὸ Νουμεριανοῦ Καίσαρος, κτίσας κατῴκησεν

1 p. 86 Band. θέαμα add Vat. 2 κοχλιάδες cod. unus. Ἀρτέμιδος εὐθέτης στήλη Suidas v. σταυροί. Σεβήρου om Vat. 8 μαρκιανος Vat. 10 p. 13 et 87 Band. 11 τὸ βίκιον τοῦ μύρου ᾧ C. βέσσιον ἐλαίου μύρου ἐν ᾧ F. 13 ἀφανισθέντα Suidas. 14 p. 87 Band.

Xerolaphum quidem prius Theama vocabant. in illo enim sexdecim cochleae erant, et statua Dianae et Severi conditoris, et Theamatium tripes. ibi Severus multa sacrificia fecit, eodemque in loco multa oracula edita sunt: quo tempore etiam puella virgo illic immolata est. fuit etiam thesis astronomica, quae annos 36 duravit. in eodem Xerolapho, ut vulgo fama fertur, collocatae erant statuae Theodosii iunioris et Valentiniani et Marciani infra columnam, quae postea terrae motu corruerunt.

In inferiori parte columnae fori depositae erant duae cruces duorum latronum, qui una cum Christo crucifixi sunt: et urceolus vitreus unguenti, quo Christus inunctus fuit, et multa alia admiranda, quae a Constantino magno ibi collocata Theodosius magnus, quo tutius asservarentur, inde abstulit.

Ultra S. Mamantem erat pons magnitudine aequalis Chalcedonensi duodecim fornicibus constans, infra quem magnus fluvius transibat, in primis mense Februario. ibidem stabat draco aereus, et quod quidam draconem in isto ponte habitare crederent, multae virgines ibi immolatae sunt, et magna copia ovium bovum et volucrium. nam quidam Basiliscus, qui a parte Numeriani Caesaris stetit, loci amore captus aedes ibi

ἐν αὐτῷ. ἔνθα καὶ ναὸν τοῦ Διὸς ἤγειρε παμμεγέθη. ταῦτα δὲ πάντα Ζήνων τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ κατέστρεψεν.

Ὅτι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μηνᾶ, ἐν τῇ ἀκροπόλει, ὄρυγμα B εὑρέθη, ὅτε ἐκαθαρίζετο, καὶ ὀστᾶ ἀνθρώπων γιγάντων εἰς πλῆθος, ἅ τινα θεασάμενος Ἀναστάσιος ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ παλάτιον κατέθετο τὰ ὀστᾶ εἰς θαῦμα ἐξαίσιον.

Ὅτι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου ἐν τῇ Χελώνῃ στήλη ἵσταται εὐνούχου τινός, ᾗ ἐν τῷ στήθει ἐγράφη C "ὁ μετατιθεὶς θεμάτια τῷ βρόχῳ παραδοθήτω." ἦν δὲ ἡ στήλη Πλάτωνος κουβικουλαρίου, ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ βασιλέως Βασιλίσκου πυρίκαυστος γέγονεν. οἱ δὲ τῆς γενεᾶς αὐτοῦ ᾐτήσαντο τὸν βασιλέα, εἰς μνημόσυνον τοῖς ἀνταίρουσι βασιλεῖ, στήλην θεῖναι τῷ εὐνούχῳ Πλάτωνι. ὁ δὲ οὐκ ἐκώλυσεν. ἐν δὲ τῷ ἀνακαινίζεσθαι τὸν τοῦ ἁγίου μάρτυρος ναὸν μετετέθη εἰς τὸ ἱπποδρόμιον. οἱ δὲ οἶκοι τοῦ αὐτοῦ εὐνούχου σώζονται ἐν τῇ Χελώνῃ ἕως τῆς σήμερον.

Ἐν τῷ Κυνηγίῳ τὸ πρῶτον ἐρρίπτοντο οἱ βιοθάνατοι. D ἦσαν δέ τινες ἐκεῖσε στῆλαι. ἀπελθὼν δὲ Θεόδωρος ὁ ἀνα-

3 p. 26 et 87 Band. 4 ὅτε καὶ ἐκαθέζετο Vat. 5 εἰς τὸ παλ.] ἐν τῇ φόσσᾳ F. 6 τὰ ὀστᾶ om F cum Suida v. Μηνᾶς. 7 p. 33 et 88 Band. 8 ἵστατο CF. ἧς alii. 12 εἰς — βασιλεῖ om C. βασιλεῦσι Vat. 13 ἐκώλυεν C. 14 ἀνακτίζεσθαι C. 17 p. 26 et 88 Band. Ἐν — p. 32 v. 2 πάνυ] Ἐκ τῶν Ἡμερίου χαρτουλαρίου φράσις τῶν παρὰ Θεοδώρου, ὅτε παραγέγονεν ἐν τῷ Κυνηγίῳ θέας χάριν. πολλὰ γὰρ ἡμῖν ἐμελήθη περὶ τοῦ ἐρευνῆσαι ἀκριβῶς περὶ ὧν παρεκάλεσας καὶ φανερῶσαι τῇ σῇ ἀρετῇ, ὦ φιλόκαλε. ἀπελθόντων ἡμῶν ποτὲ ἐν τῷ Κυνηγίῳ σὺν Ἡμερίῳ τῷ προλεχθέντι ἐνδόξῳ χαρτουλαρίῳ, τὰς ἐκεῖσε ἱστορῆσαι εἰκόνας, ἐν οἷς εὕρομεν μίαν στήλην μικρὰν τῷ μήκει καὶ πλατεῖαν καὶ παχεῖαν πάνυ. F. πρότερον Vat.

exstructas inhabitavit et templum maximum Iovi excitavit, quod cum caeteris omnibus aedificiis Zeno secundo sui imperii anno evertit.

Cum ecclesia S. Menae in arce repurgaretur, magna ibi multitudo ossium gigantum in ampla quadam fossa reperta est, quae Anastasius imperator cum summa admiratione conspicatus in palatium transponi curavit.

In templo S. martyris Procopii in Chelone statua cuiusdam eunuchi posita fuit, in cuius pectore haec inscripta erant "quisquis hoc signum loco moverit, laqueo pereat." erat autem statua Platonis cubicularii, qui temporibus Basilisci imperatoris vivus arsit. cum autem cognati eius postularent ab imperatore, ut memoriae illorum qui imperatori adversarentur, Platoni eunucho statua poneretur, haudquaquam prohibuit. cum vero templum S. martyris renovaretur, in Hippodromum statua illa translata est. aedes autem ipsius eunuchi hodieque supersunt in Chelone.

In Cynegium olim violenta morte perempti proiiciebantur, eoque in loco statuae quaedam positae erant. huc Theodorus anagnostes cum

γιάσης μετὰ Ἱμερίου χαρτουλαρίου εἶδεν ἐκεῖσε στήλην μικρὰν τῷ μήκει καὶ πλατεῖαν πάνυ. ἐμοῦ δέ, φησὶν ὁ Θεόδωρος, θαυμάζοντος ἔφη ὁ Ἱμέριος καὶ αὐτὸς θαυμάζων ὅστις ὁ κτίσας τὸ κυνήγιόν ἐστιν. ἐμοῦ δὲ εἰπόντος "Μαξιμῖνος ὁ κτίσας καὶ Ἀριστείδης ὁ καταμετρήσας," παρευθὺ πεσεῖν τὴν στήλην ἐκ τοῦ ἰδίου ὕψους καὶ κροῦσαι τὸν Ἱμέριον καὶ παραυτὰ θανατῶσαι. ἐμοῦ δὲ φοβηθέντος καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν φυγόντος
P 19 καὶ καταγγείλαντος τὸ πραχθέν, οὐδείς μοι ἐπίστευσεν, ἕως ἂν ὅρκους αὐτῷ ἐπέθηκα. οἱ οὖν οἰκεῖοι τοῦ τελευτήσαντος καὶ οἱ φίλοι τοῦ βασιλέως σὺν ἐμοὶ ἀπηρχέθησαν ἐν τῷ κυνηγίῳ, καὶ πρὸ τοῦ τὸ πτῶμα ἰδεῖν τοῦ ἀνδρὸς τὸ πτῶμα τῆς στήλης ἐθαύμαζον. Ἰωάννης δέ τις φιλόσοφος φησὶν ὅτι εὗρον ὑπὸ τούτου τοῦ ζῳδίου ἔνδοξον ἄνδρα τεθνηξόμενον· ἐφ' ᾧ Φιλιππικὸς ὁ βασιλεὺς πληροφορηθεὶς ἐκέλευσε τὸ αὐτὸ ζῴδιον ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ καταχωσθῆναι.

2 πλατεῖαν καὶ τετράγωνον πάνυ Suidas et Vat. 4 [illegible] F. 6 ὕψους τοσούτου [illegible] F. κροῦσαι] [illegible] Vat. 7 φοβηθέντος — 9 ἐπέθηκα] [illegible] F. 9 καὶ φίλοι καὶ τινες τοῦ cod. alius. 11 πρὸ τοῦ τὸ πτῶμα τοῦ ἀνδρὸς ἰδεῖν C. ἐθαύμαζον θαυμάζοντες F. 12 ὅτι — 15 καταχωσθῆναι] [illegible] ταῦτα, φιλόκαλε, μετὰ ἀληθείας [illegible] πειρασμόν, καὶ ταῖς ἀρχαίαις στήλαις, καὶ μάλιστα ταῖς Ἑλληνικαῖς, πρόσεχε θεωρῶν. F. 13 ἐφ' Vat.

Himerio chartulario profectus vidit statuam minime longam, sed valde latam. me igitur eam admirante, inquit Himerius, quisnam Cynegium condidit? tum ego "Maximinus condidit, Aristides vero dimensus est." quo dicto, protinus statua illa ex alto delapsa Himerium afflixit, ut extemplo moreretur. me autem perterrito, et ad templum confugiente, et quod acciderat annuntiante, nemo id, donec iureiurando confirmarem, credidit. aliquot igitur ex perempti cognatis et familiaribus imperatoris mecum ad Cynegium abierunt, et antequam Himerium prostratum animadvertissent, statuae casum admirati sunt. caeterum Ioannes quidam philosophus pridem se invenisse dixit, fore ut isto signo praeclarus quidam vir opprimeretur. quamobrem Philippicus imperator illud signum in eodem loco terra obrui iussit.

Δύο στῆλαί εἰσι τῆς Βηρίνης, μία μὲν νοτιωτέρα πλησίον B τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἀγαθονίκου, μετὰ τὴν ἄνοδον τῶν ἐκεῖσε βαθμίδων, ἑτέρα δὲ ἄντικρυς αὐτοῦ, πλησίον τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Βαρβάρας. καὶ ἡ μὲν τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου γέγονε ζῶντος Λέοντος Μακέλη τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, ἡ δὲ τῆς ἁγίας Βαρβάρας μετὰ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ, ἡνίκα Βασιλίσκον τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς ἔστεψε, φυγόντος Ζήνωνος τοῦ γαμβροῦ αὐτῆς.

Εὐφημίας τῆς γυναικὸς Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκὸς στήλη ἐν τῇ ἁγίᾳ Εὐφημίᾳ τῇ ὑπ' αὐτῆς κτισθείσῃ ἐστηλώθη.

Ἀρκαδίας τῆς γυναικὸς Ζήνωνος, τῆς ἐν τῷ δευτέρῳ συνοικεσίῳ, ἐν τοῖς πλησίον μέρεσι τῶν βάθρων τῶν λεγομένων Τόπων, ἐν τοῖς τοῦ ἀρχιστρατήγου μέρεσιν, εἰς Ἀρκαδιανὰς C ἐστηλώθη, ἔνθα Ζήνων ἔκρινε τοὺς μετὰ Βασιλίσκου, καὶ σέκρετον τὸν τόπον ἐποίησε. τῆς δὲ πρώτης αὐτοῦ γυναικὸς Ἀριάδνης καὶ αὐτοῦ τοῦ Ζήνωνος ἐν τῇ βασιλικῇ πύλῃ τῆς Χαλκῆς ἔστησεν.

1 p. 46 et 89 Band. Δύο] indicem F addit hunc: Θεοδώρου ἀναγνώστου ἔτι συντομία γυναικῶν. βορεωτέρα Suidas in Βηρίνῃ, om F. 2 μετὰ — βαθμ.] ἄνωθεν τῶν βάθρων ἐν κίονι χαλκῇ F. 3 ἄντ. αὐτοῦ] ἐν τῷ ἀνεμοδουρίῳ πρὸς νότον F. 4 Βαρβάρας τοῦ Ἀρτοτυριανοῦ τόπου. καὶ C. 5 δὲ] δὲ ἄνωθεν F. 7 post αὐτῆς alterum F: κράζοντος τοῦ πρασίνου μέρους "Βηρίνης ὀρθοδόξου Ἑλένης πολλὰ τὰ ἔτη." ἦν γὰρ ὀρθόδοξος πάνυ. 8 p. 89 Band. p. 274 Gretser. (Obss. in Codin. de offic. 3 19). στήλη —] ἐν τοῖς Ὀλυβρίου, πλησίον τῆς ἁγίας Εὐφημίας, ἥτις ἐκκλησία ὑπ' αὐτῆς ἐκτίσθη, στήλη ἐν ἀναβάσει, μικρὰ πάνυ, χρυσέμβαφος ὑπάρχουσα. F. addit is: Εὐδοξίας γυναικὸς Ἀρκαδίου μεγάλη πάνυ, καὶ Πουλχερίας θυγατρὸς αὐτῆς, καὶ ἑτέρων δύο θυγατέρων αὐτῆς, ἀμφοτέρων ἀργυραῖ. ἔτι τῆς αὐτῆς Εὐδοξίας ἐν κίονι χαλκῇ, καὶ ἑτέρα ἐν τοῖς Αὐγουσταίοις, δι' ἣν ὁ Χρυσόστομος ἀνεσκευάσθη. 10 p. 89 Band. p. 274 Grets. 12 τόπων om cod. Bavar. Gretseri. 14 σεκρέτου τόπον Bav. 15 πύλῃ om Suidas (v. στήλη) cum cod. Bavar.

Duae sunt statuae Verinae, una austrum versus prope S. martyrem Agathonicum post ascensum graduum, altera e regione, prope templum S. Barbarae. quae ad S. Agathonicum est, superstite adhuc Leone Macela eius marito posita est: quae prope S. Barbaram, post eius obitum, quando Basiliscum fratrem suum coronavit, Zenone genero fugato.

Euphemiae uxoris Iustini Thracis statua posita est in templo S. Euphemiae, quod ipsa condidit.

Arcadiae secundae uxoris Zenonis statua collocata est prope gradus, qui vocantur Topi, in regione Michaelis archangeli, in thermis Arcadianis. ibi olim Zeno iudicium exercuit in eos qui Basilisci partes secuti fuerant, et locum illum fecit Secretum. primae autem uxoris eius Ariadnae ipsiusque Zenonis statuae positae sunt ad portam regiam domus nuncupatae aereae.

Ὅτι ἐν τῇ Χαλκῇ πλησίον ἄνωθεν Πουλχερίας τῆς ἀοιδίμου, ὡς πρὸς τὸν περίπατον τοῦ παλατίου, ἀνηγέρθη στήλη. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ καὶ ὁ Ζήνων καὶ ἡ Ἀριάδνη ἵστανται. καὶ ἕτεραι δύο στῆλαι πεζαὶ ἐπὶ κίονος βραχέος ἵστανται, Σεκούνδου φιλοσόφου ἐλεγεῖα ἔχουσαι. ἀντικρὺς δὲ τῆς Χαλκῆς ἁψῖδος γοργονοειδεῖς κεφαλαὶ ἡμίσειαι δύο, αἵτινές εἰσι χρυσέμβαφοι γυναικεῖαι. ἤχθησαν δὲ καὶ ἀπὸ Ἐφέσου ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος στῆλαι ὀκτώ· καὶ αἱ μὲν τέσσαρες ἐν τοῖς τοῦ Ταύρου μέρεσιν D ἐν τοῖς παλαιοῖς παλατίοις προσεπάγησαν στῆναι, Κωνσταντίνου καὶ Ἰουλιανοῦ καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ Γάλλου, αἱ δὲ τέσσαρες ἐν τῷ τῆς Χαλκῆς εὐωνύμῳ μέρει. ἔνθα καὶ σταυρὸς ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ ἐπεπήγει καὶ στήλη χρυσεμβαφὴς Βελισαρίου καὶ Τιβερίου καὶ τοῦ κουρτοειδοῦς Θρᾳκὸς καὶ Ἰουστινιανοῦ. ὁ πρῶτος λεπτοειδής. καὶ τῶν συγγενῶν αὐτοῦ στῆλαι ἑπτά, αἱ μὲν ἀπὸ μαρμάρων, αἱ δὲ χαλκαῖ. καὶ δύο ἵπποι, οἱ ἐπάνω τῶν γοργονοειδῶν ἱστάμενοι ἐν τῇ ἁψῖδι· καὶ οὗτοι ἐκ τῆς Ἀρτέμιδος ναοῦ ἀπὸ Ἐφέσου ἤχθησαν ὑπὸ Ἰουστινιανοῦ τοῦ κτίσαντος τὴν ἁγίαν Σοφίαν. καὶ ἐστήλωσεν P 20 αὐτὰ διὰ τὸ μὴ ἀντιζηλεῖν τοὺς ἵππους. ὁμοίως καὶ τὸν σταυρὸν διὰ τὸ ἑδραῖον. καὶ Μαξιμίνου στήλη ἐν αὐτῷ ἵσταται βαρυτάτη, ἔνθα νῦν καὶ τὸ γένος ἅπαν τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου

1 p. 7 Band. ἄνωθεν om C et Bav. 2 στήλη αὐτῆς Bav. στήλη αὐτῆς. ὡσαύτως καὶ Ἀριάδνη καὶ Ζήνων. ἵστανται καὶ — C. 5 ἀσπίδος Bav. 6 ἡμίσειαι et αἵτινές εἰσι om C. 9 παλαιοῖς om C et Bav. προσεπάγησαν Bav., προσεπεπήγησαν C, omisso στῆναι. 10 αὐτοῦ καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ] καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ C. 12 πεπηγὼς ὁρᾶται Vat. χρυσέμβαφος C. 13 καὶ ante τοῦ om C. κυρτοειδοῦς Bav. 14 καὶ τοῦ Ἰουστίνου τοῦ πρώτου C. λεπτοειδὴς Bav. 17 ναοῦ om C. 20 μαξιμιανοῦ alii. στήλη χαλκῆ ἐν αὐτοῖς C.

Paulo superius in eadem Chalce, prope ambulacrum palatii, erecta est statua inclytae Pulcheriae. ibidem visuntur Zenonis et Ariadnes statuae, et aliae duae pedestres supra columnam exiguam Secundi philosophi distichis ornatae. ex adverso autem arcus eiusdem Chalcae spectantur capita duo Gorgonum, facie muliebri, dimidiata et auro obducta. ex templo Dianae Ephesiae octo statuae allatae fuerunt, quarum quattuor in regione Tauri in palatio antiquo collocatae sunt, Constantini et Iuliani et uxoris liberorumque eius et Galli: reliquae quattuor positae sunt in sinistra parte Chalcae; ubi et crux a Iustiniano posita cernitur, et statua inaurata Belisarii, et Tiberii Thracis et Iustiniani et cognatorum eius statuae septem, aliae ex aere aliae ex marmore factae. duo etiam illi equi, qui supra Gorgonum capita in ante dicto arcu stant, ab Iustiniano S. Sophiae conditore ex Dianae Ephesiae templo illuc translati sunt. in eodem loco Maximini statua

ὑπάρχει. καὶ τοῦ Μαυρικίου καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν τέκνων ἵστανται.

Ἐν δὲ τῇ καμάρᾳ τοῦ μιλίου στῆλαι τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης εἰσίν. ἔνθα καὶ σταυρὸς ὁρᾶται πρὸς ἀνατολὴν βασταζόμενος ὑπ᾽ αὐτῶν. μέσον δὲ τοῦ σταυροῦ ἡ τύχη τῆς πόλεως, κατήνιον κλειδόμενον καὶ ἐστοιχειωμένον, τοῦ παντὸς εἴδους ἀνελλιπῆ εἶναι καὶ νίκην πᾶσαν τῶν ἐθνῶν ἐπιφέρειν, τοῦ μηκέτι ἰσχύειν προσεγγίσαι ἢ προσψαῦσαι, ἀλλὰ B πόρρω ἀπέχεσθαι καὶ ὑπονοστεῖν ὡς ἡττωμένους. ἡ δὲ κλεὶς τοῦ κατηνίου κατεχώσθη εἰς τὰς βάσεις τῶν κιόνων.

Ἐν αὐτῷ δὲ τῷ μιλίῳ στῆλαι ἵστανται τρεῖς, Σοφίας τῆς γυναικὸς Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκός, καὶ Ἀραβίας τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ, καὶ Ἑλένης ἀνεψιᾶς αὐτοῦ.

Ὁ λεγόμενος Πιττάκης ἡ στήλη ἐστὶ τοῦ μεγάλου Λέοντος τοῦ Μακέλου, ἣν ἀνήγειρεν Εὐφημία ἡ τούτου γνησία ἀδελφή, διότι οἶκος ἦν αὐτῆς ἐκεῖσε, καὶ ἑκάστῃ ἑβδομάδι εἰς αὐτὴν ἀπήρχετο ὁ βασιλεὺς Λέων διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν σώφρονα καὶ παρθένον. καὶ πάντες οἱ ἀδικούμενοι, εἴτε πολῖται εἴτε θεματικοί, ἢ καὶ ἀπὸ πάσης τῆς οἰκουμένης, ἐκεῖσε εἰς τὰς βαθμίδας C τοῦ κίονος ἐτίθουν τὰ πιττάκια αὐτῶν, φυλασσόντων αὐτὰ ἐκεῖσε

3 p. 10 et 90 Band. 5 αὐτοῦ alii. 6 ὅπερ ἐστὶ κατήνιον C. 7 ἀνελλιπῶς καὶ C. 8 τῇ πόλει ταῦτα ἀλλὰ C. 10 κιονίων Bav., κισσίων codd. aliquot. 11 p. 11 et 90 Band. 12 ἀρράβας Vat. 13 αὐτῆς — αὐτῆς Suidas v. μίλιον. αὐτῶν — αὐτῶν F: qui addit: εὐμορφοτάτης πάνυ, κεχρυσωμένη. 14 p. 26 Band. ὅτι ὁ λεγόμενος Πιττάκιος στήλη ἐν αὐτῷ ἵστατο τοῦ μ. C. 15 μακέλη Bav. 18 ἤτε πολιτικοὶ εἶεν ἤτε C.

posita est. conspiciuntur ibidem statuae totius familiae Theodosii magni et Mauricii et uxoris liberorumque eius.

In fornice miliarii statuae sunt Constantini magni et Helenae. ibidem quoque conspicitur crux, quam illi orienti obtendunt. mediam vero crucem ambiebat catena clausa atque magice consecrata. in qua fortuna urbis credebatur consistere. ut scilicet, quousque illa catena integra maneret, urbs omnium gentium victrix esset futura et ab hostium incursionibus libera. clavis autem catenae sub basibus columnarum defossa fuit.

In eodem miliario positae sunt statuae Sophiae uxoris Iustini Thracis et Arabiae filiae eius et Helenae consobrinae eius.

Statuam magni Leonis Macelae, nuncupatam Pittacen, erexit Euphemia germana eius soror, quia ibi domum haberet: solebat autem imperator singulis septimanis eam invisere, quoniam prudens admodum erat et perpetuam servabat virginitatem. quotquot igitur ab aliis iniuria affecti erant, vel cives vel provinciales vel ex quacunque alia orbis parte, libellos suos gradibus eius columnae imponebant, asser-

τῶν ταξεωτῶν. καὶ ὁπόταν ἤρχετο ὁ βασιλεύς, ἐδίδοντο αὐτῷ, καὶ παρευθὺς ἐλάμβανεν ἐκεῖσε ἕκαστος τὴν λύσιν αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἦν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ παλατίῳ, καθ᾽ ἑκάστην πρωΐαν ἔπεμπε ἑβδομάριόν τινα, καὶ ἀντελαμβάνετο ἀπὸ τῶν ταξεωτῶν τὰ ῥιπτόμενα δεητικὰ πιττάκια, καὶ ἐδίδου καθ᾽ ἑκάστην ὁ βασιλεὺς τὰς
D λύσεις καὶ τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν διὰ τῶν πιττακίων τοῖς ἑβδομαρίοις ἢ κοιτωνίταις αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγον πρὸς τὴν αὐλὴν τοῦ Πιττακίου, καὶ ἐδίδουν τοῖς φυλάσσουσι, κἀκεῖνοι τοῖς δεομένοις. διὸ καὶ οἱ μέλλοντες διοικεῖσθαι ταχέως ἑσπέρας ἐτίθουν τὰς δεήσεις, καὶ τῇ ἐπαύριον ἐλάμβανον τὸ πέρας. ἐκ τούτου ἐκλήθη ὁ τόπος τὰ Πιττάκια.

Ἐν τῷ τριβουναλίῳ τοῦ παλατίου Εὐδοκίας τῆς γυναικὸς Θεοδοσίου καὶ αὐτοῦ τοῦ Θεοδοσίου Μαρκιανοῦ τε καὶ Κωνσταντίνου στῆλαι ἵστησαν. ἔνθα καὶ ὀρχήσεις τῶν δύο δημοτικῶν μερῶν ἐγίνοντο ἕως Ἡρακλείου.

Ὁ δὲ Ζεύξιππος τὸ λουτρὸν ὑπὸ Σεβήρου κατεσκευάσθη, καὶ ἐστοιχειώθη μετὰ κανδήλας ἅπτεσθαι ὑαλίνης. τὸ δὲ ὕδωρ
P 21 ζέειν σφοδρῶς, καὶ τὸν ἀέρα τοῦ λουτροῦ. ἀλόγιστοι δέ τινες ἐλθόντες τοῦτο κατέστρεψαν. ὢ τῆς ζημίας.

Ἡ στήλη ἡ ἱσταμένη ἐν τῷ ἀρμαμέντῳ Φωκᾶ τοῦ στρατιώτου ἐστί, καὶ ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας περὶ τὸ τέλος σπουδάζων ἀναγαγεῖν αὐτὴν ἐν τῷ κτισθέντι κίονι,

5 δελτικὰ Vat. δ᾽ ἐκεῖνα Bav. 8 πιττάκη Bav. 11 τὰ add Bav.
12 p. 20 Band. ἐν] ἐπὶ Bav. 13 καὶ αὐτοῦ τοῦ] τοῦ ἐγγόνου F.
16 p. 24 Band. 20 p. 24 Band. τοῦ στρ. ἐστὶ τοῦ βασιλέως C.

vantibus illos ei rei destinatis ministris, a quibus postea imperatori istuc venienti offerebantur; et accipiebat ibi ex tempore quilibet sententiam suam. quando autem in palatio commorabatur imperator, quotidie primo mane ablegabat aliquem ex cubiculariis ad recipiendos a praedictis ministris oblatos libellos supplices, ad quos ipse statim respondebat, et responsiones per hebdomadarios seu cubicularios remittebat ad columnam Pittacii custodibus restituendas, qui illas porro suam cuique supplicantium reddebant. quare qui cito sibi satisfieri cupiebant, vespera illic deponebant postulationes suas, et postridie primi responsum accipiebant. hinc locus Pittacia dictus.

In tribunali palatii statuae collocatae erant Eudociae uxoris Theodosii et ipsius Theodosii et Marciani et Constantini. ibidem solennes fiebant saltationes duarum popularium factionum usque ad Heraclium.

Thermae Zeuxippi a Severo conditae sunt, et arte quadam ita paratae ut candelis vitreis succenderentur. aqua autem ferventissime bulliens aerem quoque balnei calfaciebat. quod postea stolidi quidam mortales sustulerunt.

Statua in armamentario posita Phocae tyranni est, quam ille septimo anno sui imperii supra columnam erigi curavit, octodecim

καὶ μετὰ τὸ ἀναγαγεῖν αὐτὴν περιελθουσῶν ἡμερῶν δεκαοκτὼ κατηνέχθη τῆς βασιλείας αὐτοῦ. τότε δὲ ἦν ὁ Συμεὼν ὁ ὅσιος.

Ὁ αὐτὸς δὲ Φωκᾶς ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Φωκᾶ ἐν τῷ Μιλίῳ, μήπω ὀροφώσας αὐτόν. ἐκεῖσε δὲ ἦν ἕως τότε ἡ ἀλλαγὴ τῶν κουντούρων, καθ' ὃν τόπον ἠντζοκόπησε τὰ κούντουρα καὶ ἐκ τῶν ἐκεῖσε, ὅτι ἐχρημάτιζε πρότερον ἀλλαγὴ χερσαία, ἤλλαξε B *μέχρι τῆς χρυσείας πύλης. μετὰ τὸ ἀνελθεῖν καὶ βασιλεῦσαι ἔστησεν ἐκεῖσε δύο ἵππους κουντούρους ἠντζοκοπημένους, καὶ βωμοὺς λιθίνους τετραδισίους σύνεγγυς τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Φωκᾶ, ὃν αὐτὸς ἀνήγειρε, Διίππιον αὐτὸν ὀνομάσας τὸν τόπον. ἐκεῖσε γὰρ καὶ εἰκόνας τέσσαρας μετὰ ψηφίδων χρυσῶν Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἱστόρησεν. ὁ δὲ Ἡράκλειος ἐλθὼν καὶ κρατήσας ἐτίμησε τὸν ναόν, σκεπάσας αὐτὸν καὶ μετονομάσας εἰς τὸ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου ὄνομα τοῦ θεολόγου.*

Τὰ δὲ Λαύσου οἶκος ἦν Λαύσου πατρικίου καὶ πραιπο- C *σίτου, ὅστις ἀρχὰς πολλὰς καὶ δόξας διήνυσεν ἐν τοῖς χρόνοις*

1 *καὶ — αὐτὴν* om Bav. 2 *κατήχθη* Bav. *Συκεώτης* C. 3 p. 11 Band. p. 275 Grets. *ἔκτισεν ἐκ βάθρων τὸν* C. 5 *κοντούρων* C. *τρόπον* Bav. *κόντουρα, ὅτε καὶ μαγκλαβίοις ἐτύφθη παρὰ Μαυρικίου τοῦ βασιλέως, τολμήσαντος τοῦ αὐτοῦ Φωκᾶ ἐν τῷ κόντῳ αὐτοῦ προσδῆσαι τὸ πιττάκιον, ὅπερ ἀπὸ Λογγιβαρδίας ἐλθὼν ἔφερε, τοῦ στρατοῦ ἐκεῖθεν ἀποστείλαντος τοῦτον διὰ τὴν ῥόγαν αὐτῶν. καὶ ἐγκαλέσας ἐν ἡμέρᾳ ἱπποδρομίου, ὅτι οὗτος εὑρὼν ἄδειαν καὶ ἀναλαβόμενος τὰ κόντουρα ὑπεχώρησε. τὰ δὲ καταλειφθέντα ἀντζίσας κατῆλθεν ἕως Λογγιβαρδίαν, ἔτι τὰς πληγὰς ἔχων· διὰ τοῦτο γὰρ προετιμήθη εἰς τὴν βασιλείαν παρὰ τοῦ στρατοῦ. μετὰ οὖν τὸ* C. 9 *τετραδικοὺς* C et Bav. 10 *δίπνον* Vat., *δίπτων* Bav. 13 *κρατήσας καὶ τὸν Φωκᾶν τιμωρήσας καὶ καύσας ἐν τῇ τοῦ Βοὺς ἀγορᾷ ἐτίμησε* C. 16 p. 12 Band.

ante diebus quam imperio deiiceretur. vivebat tunc temporis S. Symeon.

Idem Phocas templum S. Phocae exstruxit in Milio, sed absque concameratione; ubi usque tunc mutatio erat equorum cursus publici, eoque in loco nervos equorum incidit. exinde autem quoniam ibi olim mutatio erat terrestris, mutatis equis usque ad portam auream perrexit. postquam vero in urbem reversus et imperio potitus est, erexit ibi duos equos enervatos et aras quadratas lapideas, prope templum S. Phocae a se conditum, et locum nominavit Diippium. ibidem quoque collocavit quattuor imagines Constantini et Helenae, ex aureis crustis vermiculatas. caeterum Heraclius ubi in urbem venit et imperium suscepit, ornavit illam ecclesiam tectoque operuit, et commutato nomine S. apostolo et evangelistae Ioanni, nuncupato theologo, dicavit.

Lausiaca domus erat Lausi patricii et praepositi, qui multos gessit magistratus magnosque adeptus est honores sub Arcadio Theo-

Ἀρκαδίου τοῦ υἱοῦ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου. ἐκόσμησε δὲ αὐτὸν διὰ ποικίλων καὶ πολυτελῶν μικρῶν κιόνων καὶ μαρμάρων. οὗτος δὲ ὁ οἶκος ἐκ τῶν δώδεκα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ὑπῆρχεν. ἐν ᾧ καὶ αὐτοὶ λίθινοι καὶ φιάλαι καὶ βαθμοὶ καὶ βωμοὶ τετράγωνοι εἰς διακόσμησιν τῆς πόλεως ἵστανται μέχρι τῆς σήμερον.

Πλησίον δὲ τῆς ἁψῖδος τοῦ μιλίου στήλη ἐστὶν ἔφιππος Τραϊανοῦ, καὶ πλησίον αὐτοῦ ἔφιππος στήλη Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ.

D Ἀρκαδίου δὲ τοῦ υἱοῦ Θεοδοσίου, καὶ Ἀδριανοῦ, πλησίον τῆς στήλης Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ἀμφότεροι ἔφιπποι ἵστανται, ἐν τοῖς τοῦ ταύρου μέρεσι πλησίον τοῦ κίονος κάτωθεν.

Ἡ δὲ ἐν τῷ Ζευξίππῳ λουτρῷ ἱσταμένη στήλη ἐκ χρωμάτων Φιλιππικοῦ ἐστὶ τοῦ πραοτάτου.

Ἡ ἐρημωμένη βασιλικὴ κινστέρνα ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ἡ δὲ καθεζομένη ἐπὶ τοῦ δίφρου ἐκεῖσε μεγάλη στήλη ἐστὶ τοῦ Σολομῶντος, ἣν ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἀνεστήλωσε, κρατοῦντος τὴν σιαγόνα αὐτοῦ καὶ ὁρῶντος τὴν ἁγίαν Σοφίαν,

5 ἱστάμενοι C. 7 p. 12 Band. 10 p. 36 et 90 Band. πλησίον δὲ τῆς στήλης Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου Ἀρκαδίου καὶ Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ Ἀδριανοῦ ἔφιπ. C. 11 ἔφιπποι F, additis his: ὅτι καὶ σπέρματα ἐδόθη πολλά, ἐξαιρέτως δὲ τῷ ... κράζοντος τοῦ δήμου "ὁ γόνος Θεοδοσίου Κωνσταντίνου ἐκτήσεν." 13 p. 36 Band. 15 p. 33 Band. ἡ ἐρημωμένη —] ἡ πάλαι λεγομένη βασιλικὴ κινστέρνα μεγαλοπρεπεστέρα ἦν, ὅτε ἐκτίζετο ἡ ἁγία Σοφία. ὡσαύτως καὶ ἡ ἄνωθεν αὐτῆς στοά, ἡ βασιλικὴ ὀνομαζομένη, καὶ αὐτὴ βαλανεῖον ἐτύγχανε τοῦ δημοσίου τῆς ἁγίας Σοφίας. C.

dosii magni filio. exornavit autem istam domum variis pretiosisque columnis et marmoribus. haec una erat ex duodecim illis quas exstruxit Constantinus magnus: quare etiam usque ad nostra tempora aquilae lapideae et phialae et gradus et arae quadratae pro ornamento urbis ibi supersunt.

Apud arcum miliarii statua est equestris Traiani, et prope hanc alia equestris Theodosii iunioris.

Arcadii autem filii Theodosii et Hadriani statuae equestres positae sunt iuxta statuam Theodosii magni, in regione Tauri, prope columnam, in parte inferiori.

Statua colorata in thermis Zeuxippi posita Philippici est principis mansuetissimi.

Cisterna basilica a Constantino magno condita est. quae vero ibi visitur magna statua in solio sedens, Salomonis est, quam Iustinianus magnus erexit, maxillam manu sustentantis et S. Sophiam admi-

ὅτι ἐνικήθη εἰς μῆκος καὶ κάλλος ὑπὲρ τῶν παρ' αὐτοῦ κτισθέν- P 22 των ναῶν Ἱερουσαλήμ. ἐκεῖσε δὲ ἵστατο στήλη καὶ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, ἐπὶ δύο κιόνων τετραδικῶν χρυσεμβάφων, ὄπισθεν τῆς βασιλικῆς, πλησίον τοῦ μιλίου.

Ἐν αὐτῇ τῇ βασιλικῇ χρυσορόφῳ, ὀπίσω τοῦ μιλίου, ἦν ἀνδροείκελον ἄγαλμα χρυσέμβαφον (ἔνθα ἦν τὸ Ἔξαμον Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως) καὶ γονυκλινὲς Ἰουστινιανοῦ τοῦ τυράννου. ἐκεῖ ὁ Τερβέλις ἐδημηγόρησεν. ἐν οἷς ἐλέφας ἵστατο παμμεγέθης, ὑπὸ Σεβήρου κατεσκευασμένος. ὅρος δὲ ἦν πρὸ τοῦ μέρους τῶν B ἀναβαθμῶν, ἔνθα ἦν καὶ σχολὴ φυλαττόντων τὴν πόλιν. ἔμενε δὲ ἐκεῖσε ἀργυροκόπος ἐναντίοις ζυγοῖς τὴν πρᾶσιν ποιούμενος. καὶ τοῦ οἰκήματος αὐτοῦ πορθουμένου ἠπείλει τῷ τὸν ἐλέφαντα φυλάττοντι θάνατον, εἰ μὴ τοῦτον κρατήσειεν. ὁ δὲ θηροκόμος οὐκ ἐνεδίδου. ὃν φονεύσας ὁ ζυγοπλάστης δέδωκε βορὰν τῷ ἐλέφαντι. τὸ δὲ θηρίον ἀτίθασσον ὂν καὶ αὐτὸν ἀνεῖλε. καὶ ὁ Σεβῆρος ἀκούσας τῷ θηρίῳ θυσίας ἤνεγκεν. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ παρευθὺς ἀνετυπώθησαν τό τε θηρίον καὶ ὁ θηροκόμος. ἔνθα καὶ Ἡρακλῆς ἐλατρεύθη, πολλὰς θυσίας δεξάμενος· ὃς ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ μετετέθη. ἐπὶ δὲ Ἰουλιανοῦ ὑπατικοῦ ἀπὸ C Ῥώμης ἦλθεν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, εἰσήχθη δὲ μετὰ στηλῶν δέκα.

1 ὅτι Vat. ceteri ὅστις. τοὺς — ναοὺς Vat. an ὑπὸ? 5 p. 90 Band. 9 ὅρος — ἀναβαθμῶν om Suidas in βασιλική. 11 ἐναντίοις] ἐν πλαστοῖς Suidas cum F. 19 ἱππευτικοῦ codd. aliquot.

rantis, quod magnitudine et pulchritudine templum Hierosolymis ab ipso conditum illa superaret. ibidem collocata erat statua Theodosii magni supra duas columnas quadratas et auro obductas, pone cisternam regiam prope miliarium.

In ipsa Basilica prope miliarium posita erat statua virilis inaurata (ibidem erat Examon Heraclii imperatoris) et genuflexa Iustiniani tyranni. illic Terbelis concionatus est, eodemque in loco stabat ingens elephas a Severo erectus. erat autem collis ante partem graduum, ubi schola custodum urbis excubabat. habitabat etiam ibi argentarius qui lancibus iniquis in venditis utebatur. huius taberna cum ab elephanto eversa esset, mortem minabatur eius custodi, nisi belluam cohiberet. magister autem elephanti cum minas eius nihili faceret, interfecit ipsum falsus ille libripens, et elephanto devorandum obiecit. bellua vero nec dum cicurata ipsum una sustulit. quo audito Severus elephanto sacrificavit, et in eodem loco ipsius belluae eiusque magistri statuas erigi curavit. ibidem quoque Hercules multis sacrificiis colebatur, qui postea in Hippodromum translatus est. Iuliano vero consule Romae Byzantium devectus est cum aliis decem statuis.

Ὅτι ἐν τῷ μιλίῳ ἐν τέτρασιν ἵπποις πυρίνοις ἅρμα ἡλίου ἱστάμενον παρὰ δύο στηλῶν ἐκ παλαιῶν τῶν χρόνων ὑπῆρχεν. ἔνθα εὐφημίσθη ὁ μέγας Κωνσταντῖνος μετὰ τὸ νικῆσαι Ἀζώτιον, ἐπειδὴ καὶ Βύζας ἐκεῖσε εὐφημίσθη. κατενεχθέντος δὲ τοῦ ἅρ- D μάτος ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, στηλίδιον καινὸν παρὰ Κωνσταντίνου ἐσκευάσθη εἰς τύχην τῆς πόλεως, ὑπὸ ἡλίου φερόμενον, ὅπερ δορυφορούμενον εἰσῄει εἰς τὸ στάμα καὶ στεφανωθὲν ἐξῄει. ἐτίθετο δὲ ἐν τῷ συνάτῳ ἕως τῶν ἐπιόντων γενεθλίων τῆς πόλεως. διότι δὲ ἐπὶ κεφαλῆς σταυρὸν εἶχεν, ὃν ἐχάραξε Κωνσταντῖνος, Ἰουλιανὸς αὐτὸ βοθύνῳ κατέχωσεν. ἔνθα Ἄρειος τὸν ἔχθιστον θάνατον ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ φόρου τοῦ συνάτου P 23 ἀπέδωκεν. ἔνθα καὶ ἐτυπώθη ὑπὸ τοῦ θεοφιλοῦς Θεοδοσίου Ἄρειος ἐν μαρμάρῳ ἀναγλύφῳ, γειτνιῶν τῇ γῇ, καὶ σὺν τῇ τοῦ Ἀρείου καὶ Μακεδονίου Σαβελλίου καὶ Εὐνομίου πρὸς αἰσχύνην αὐτῶν, ὡς ἂν οἱ παρερχόμενοι κόπρον καὶ οὖρον καὶ ἐμπτύσματα ἐρρίπτωσιν αὐτοῖς.

Ὅτι τὸ Σένατον, ὡς οἱ μὲν λέγουσι, ἐξ ἀρχῆς ἦν τῶν κωδικίλλων φυλακτήριον· ἐκεῖσε γὰρ οἱ πατρίκιοι ἐλάμβανον αὐτοὺς ἕως Κωνσταντίνου. καὶ Καλλίστρατος πρῶτος τὴν B ἀξίαν τοῦ ὑπάτου ἐκεῖσε ἐδέξατο, τοῦ δήμου κράξαντος·

1 p. 13 Band. cf. 91. Suidas v. μίλιον. 2 ἱστάμενον Vat., ἱσταμένοις ante ἅρμα C. 8 συνάτῳ ἑορτῶν ἐπιουσῶν καὶ γενεθλίων τῆς πόλεως τελουμένων C. 12 ἀπέδωκεν, ποῦ καὶ οἱ παρερχόμενοι οὖρα καὶ κόπρα ἐτίθουν αὐτῷ τῷ ἐχθίστῳ Ἀρείῳ C. 17 p. 13 Band. 18 πατρίκιοι] ὕπατοι alii.

In miliario iam inde ab antiquis temporibus supra duas columnas stabat currus solis quasi volans, cui iuncti erant quattuor equi coloris ignei. ibi vero Porphyrius auriga faustis Venetae factionis acclamationibus exceptus fuit, postquam vicit factionis Prasinae aurigas Azotium et Byzantem. ubi vero ille currus in Hippodromo subversus fuit, fecit Constantinus novam statuam fortunae urbis, portatam a Sole, quae magno comitatu in tribunal Hippodromi deducebatur indeque coronata iterum exibat. ponebatur autem in senatu usque ad diem urbis natalem. caeterum ob crucem, quam capiti eius Constantinus insculpi curaverat, Iulianus eam in foveam proiici et terra obrui iussit. in eo loco Arius abominanda morte obiit a camera senaculi, quod erat in foro viginti novem palmos. ibidem pius Theodosius Arium et una cum ipso Sabellium Macedonium et Eunomium, ad notandam eorum ignominiam, marmori adeo vicino terrae insculpi curavit, ut a praetereuntibus stercore urina et sputo conspurcarentur.

In senatu, ut quidam tradunt, codicilli antiquitus custodiebantur: nam ibi patricii eos accipiebant usque ad tempora Constantini. ibidem Callistratus primus dignitatem consularem suscepit, acclamante populo

"Καλλίστρατος εὐτυχὴς καὶ εἰς ἄλλο προκόψει." ὁ δὲ φοβηθεὶς προσέφυγε τῇ ἐκκλησίᾳ. Κωνσταντῖνος δὲ ἐξωμόσατο μὴ ἀδικῆσαι αὐτόν. ὁ δὲ μὴ ἀνασχόμενος ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος, εἶτα ἐπίσκοπος.

Ὑποκάτω δὲ τοῦ κίονος τοῦ φόρου ἐτέθη καὶ τὸ Παλλάδιον στοιχεῖον καὶ ἕτερα σημειοφορικὰ πολλά. ὁ δὲ κύκλος τοῦ φόρου ἐστὶ τὸ ἴσον τῆς ποδέας τῆς κόρτης τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἣν αὐτὸς ἔπηξεν ἐκεῖσε, ὅτε ἀνῆλθεν ἀπὸ Ῥώμης. C οἱ δὲ σιγματοειδεῖς δύο ἔμβολοι ἐτύγχανον τότε σταῦλοι γύρωθεν τῆς κόρτης, καὶ ὁ περίβλεπτος οὗτος κίων, καὶ ἡ στήλη τοῦ Ἀπόλλωνος, ἣν ἔστησε Κωνσταντῖνος ὁ μέγας δίκην ἡλίου εἰς ὄνομα αὐτοῦ, θεὶς ἐν τῇ κεφαλῇ ἥλους ἐκ τῶν τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ ἡμῶν δίκην ἀκτίνων, ὡς ἥλιος τοῖς πολίταις ἐκλάμπων.

Ἐν δὲ τοῖς Ἀρτοπωλείοις κιονάρια ὀκτὼ περιφέρει τυῆ καὶ ταῶνας καὶ ἀετοὺς καὶ λέοντας λαγωούς τε, καὶ κριῶν κάρας καὶ στρουθίων καὶ κορώνης καὶ τρυγόνος καὶ μυὸς καὶ γαλῆς καὶ δαμάλεως, καὶ Γοργόνας δύο, μίαν μὲν ἐκ δεξιῶν καὶ ἑτέραν ἐξ D εὐωνύμων, ἡ μία τὴν ἑτέραν κατ' ὄψιν βλέπουσα, ἀπὸ μαρμάρων ἐγγεγλυμμέναι, καὶ χοιρῶν ἀγέλας. ἵσταντο δὲ μέχρι Ζήνωνος. Γαληνὸς δέ τις, ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος ὑπάρχων, ἐκεῖσε περαιωθεὶς τὰς Γοργόνας ἔλεγεν ἱερογλυφικὰ καὶ ἀστρο-

5 p. 14 Band. p. 275 Grets. τὸ om C. 11 Ἀπόλλωνος ἐστι τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἣν ἔστησεν οὗτος δίκην ἡλίου, τιθεὶς C. 14 p. 16 et 92 Band. κυνάρια ἔστησεν εἴκοσι περιφερῆ καὶ C. 15 λέοντας λαγωούς τε] λεαίνας C. 18 ὑπὸ libri.

"Callistratus fortuna favente insuper ad aliud provehetur." quare ille perterritus ad ecclesiam confugit, et quamvis Constantinus iuraret se nullam ei iniuriam illaturum, attamen ille minus fidens primum presbyter, postea vero episcopus creatus est.

In inferiori parte columnae fori Palladium et multa alia admiranda posita fuerunt. circuitus autem fori tantus est quantus fuit ambitus tentorii Constantini magni, quod Romae Byzantium veniens istic fixerat. duae autem illae semirotundae porticus tunc temporis stabula erant circum tentorium; et illa columna, cui Constantinus statuam Apollinis sub nomine suo imposuit, infixis capiti radiorum instar aliquot clavis passionis Christi dei nostri, ut veluti sol civibus suis praeluceret.

In Artopoliis visitur statua, quae exornata est capitibus pavonis, aquilae, leonis, leporis, arietum, passerculorum, cornicis, turturis, muris, felis et buculae; item Gorgones duae ex marmore sculptae, una ad dextram altera ad sinistram, facie sibi invicem obversa, et demum copiosus porcorum grex. perstiterunt autem usque ad Zenonem. caeterum Galenus quidam medicus et philosophus, istac praeter Gorgonas transiens, hieroglyphica esse dixit, iisque astronomicum futuri praesa-

νομικὰ τῶν μελλόντων, δηλώσας τὰς ἱστορίας πάσας σὺν τῷ ὀνόματι, Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου τυπωσαμένου ταῦτα. τοῦ δὲ αὐτοῦ Γαληνοῦ ἐπὶ πλεῖστον συγχύσαντος καὶ τοῖς ἀναγνώσμασι προσσχόντος, τὰ μέλλοντα συμβαίνειν Ζήνωνι παρὰ Βη-
P 24 ρίνης εἰπόντος καὶ γελάσαντος, Καλλίστρατός τις στρατιώτης κάπηλος τὴν τέχνην, μετὰ τὴν ἐπάνοδον Ζήνωνος διαβάλλει τὸν Γαληνόν. ὁ δὲ Ζήνων τοῦτον ἀνῄρηκεν. λέγουσι δέ, καὶ ἔστιν ἀληθές, ὅτι αἱ ἀγέλαι τῶν χοίρων ἐκεῖσε διερχόμεναι εἰς τὸν Ἀρτοτυριανὸν τόπον, μέσον τῆς καμάρας, ὅθεν ἀνέρχεται, καὶ οἱ τούτους ἐλαύνοντες τύπτουσι τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων σφοδρῶς, μέχρι ὅτου αἷμα χυθὲν ἐκ τῶν ῥινῶν αὐτῶν εἰς θυσίαν τοῦ τόπου ἐκείνου, οὐ μεθίστανται ἐκ τῶν ἐκεῖσε. ἡνίκα δὲ χυθῇ αἷμα ὀλίγον, ἀθρόως ὁρμᾷ ἡ τῶν χοίρων ἀγέλη. καὶ τοῦτο ἐστὶν ἀληθές.

B Ὅτι ἐν τῷ Ταύρῳ στήλη τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἵσταται. ἦν δὲ πρώην ἀργυρᾶ. ἔνθα τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἥκοντας ἐδέχοντο ἐκεῖσε. καὶ πρώην παλάτιον ὑπῆρχε καὶ ξενοδοχεῖον τῶν Ῥωμαίων, δηλονότι εἰς τὸ καλούμενον Ἀλωνίτζιον. ἐπάνω δὲ τοῦ μεγάλου κίονος ἐστήλωται Θεοδόσιος, οἱ δὲ υἱοὶ αὐτοῦ, ὁ μὲν Ὁνώριος ἐπάνω τῆς λιθίνης ἀψῖδος τῆς πρὸς δυσμάς, ὁ δὲ

1 δηλώσας Bav. τῷ ὀνόματι] τοῖς ὀνόμασι C. 2 συγχύσαντος C. 5 εἰπόντος add C. στρατιώτης μὲν τῷ γένει, κάπηλος δὲ τῇ ἀξίᾳ alii. 9 ἀνέρχεται, ἵστανται ἐκεῖ καὶ οὐ δύνανται προσέρχεσθαι, ὅτε οἱ χοιροβοσκοὶ οἱ τούτους ἐλαύνοντες τύπτωσι τούτους, καὶ τότε μεθίστανται· ἡνίκα γὰρ χυθῇ — C. 15 p. 17 Band. 18 ἀλωνίτζην Bav.

gium contineri, et cunctas declaravit historias cum nomine Constantini magni, qui illa erexit. cum vero Galenus multum iam enarrasset, et in iis intelligendis occupatus quae Zenoni a Verina olim eventura essent in risum prorumperet, Callistratus quidam homo nihili, qui cauponariam exercebat, Zenonem Cpolim redeuntem eo usque in Galenum calumniis instigavit ut ipsum interficeret. porro commemorant, et sane res ita se habet, quod, cum aliquando greges porcorum istac transducerentur ad locum nuncupatum Artotyrianum, in media fornice unde ascenditur, licet subulci porcos vehementer fustibus contunderent, eos tamen loco isto prius movere non potuerint quam sanguinem naribus in speciem sacrificii profunderent. quo paulum saltem profluente statim totus porcorum grex uno impetu se ab eo loco commovere coepit.

In Tauro collocata est Theodosii magni statua, quae prius argentea fuit. ibi olim palatium erat et hospitale Romanorum nuncupatum Alonitzium, in quod ab exteris nationibus venientes recipiebantur. ibidem supra magnam columnam visitur statua Theodosii magni, filiorum autem ipsius supra arcus lapideos, Honorii ad Occidentem,

Ἀρκάδιος ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὴν λιθίνῃ ἁψῖδι. ὕπερθεν δὲ τῶν περιβλέπτων μεγάλων κιόνων τῶν τετραδισίων, μέσον δὲ τῆς αὐλῆς, ἔστιν ἔφιππος ὃν οἱ μὲν λέγουσιν Ἰησοῦν τὸν Ναυῆ, ἕτεροι δὲ τὸν Βελλεροφόντην· ἤχθη δὲ ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιο- C χείας. τὸ δὲ τετράπλευρον τοῦ ἐφίππου τὸ λιθόξεστον ἔχει ἐγγεγραμμένας ἱστορίας τῶν ἐσχάτων τῇ πόλει, τῶν Ῥωσῶν μελλόντων πορθεῖν τὴν αὐτὴν πόλιν· καὶ τὸ ἐμπόδιον ἀνθρωποειδὲς χαλκούργημα βραχὺ παντελῶς καὶ δεδεμένον γονυκλινὲς ἔχει. ὁ ποὺς ὁ εὐώνυμος τοῦ μεγάλου καὶ αὐτὸς σημαίνει ὅτι ἐκεῖσε ἐγγεγραμμένον ἐστίν. ὡσαύτως καὶ ὁ μέγας κίων ὁ κοῦφος καὶ ὁ Ξηρόλοφος τὰς ἐσχάτας ἱστορίας τῆς πόλεως ἔχουσιν ἐν ἱστορίαις ἐγγεγραμμένας.

Ὅτι τὸ καλούμενον Φιλαδέλφιον οἱ υἱοί εἰσι τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ὁπόταν δὲ ὁ μέγας ἐτελεύτησε τοῦ Κωνσταντίνου ὄντος ἐν τοῖς ἀνατολικοῖς μέρεσι, Κώνσταντος δὲ ἀπὸ δύσεως καὶ D Γάλλου ἐρχομένων, συνήφθησαν ἐκεῖσε καὶ ἀσπάζονται ἀλλήλους. καλεῖται δὲ ὁ τόπος Φιλαδέλφιον οὐχ ὅτι ἐκεῖ συνήφθησαν, ἀλλὰ τῆς ὑπαντήσεως αὐτῶν ἐκεῖσε ἀναστηλωθείσης. ὡς δὲ ἕτεροι φασίν, ὅτι τὸ νῦν καλούμενον Φιλαδέλφιον, ἐν ᾧ ἔστι βόθρῳ ἁψίς, προτείχισμα ἦν καὶ πόρτα χερσαία τὸ παλαιόν, ὑπὸ Κάρου κατασκευασθεῖσα. ἐκεῖ οὖν ἵστατο ἡ στήλη τοῦ φόρου, ἣν εἰς

2 δὲ om C. 6 τῶν ἐσχάτως μελλόντων Ῥῶς πορθεῖν C. 9 τοῦ ἵππου τοῦ μεγάλου C. 11 ἐν ἱστ. ἐγγ.] καὶ τὰς ἁλώσεις ἐνιστόρους C. 13 p. 18 Band. p. 276 Grets. 14 alterum Κωνσταντίου C. 15 τοῖς τῆς ἀνατολῆς μ. C. 19 βόθρῳ ἁψίς] βορριόθεν ἁψίδιον C.

Arcadii vero ad Orientem. in medio eiusdem areae statuam equestrem magnae columnae quadratae sustinent, quam alii Iesu Navae, alii Bellerophontis esse dicunt: allata fuit ex magna Antiochia. caeterum basis lapidea quadrilater equestris illius statuae habet insculptas historias rerum novissimarum, quae urbi accident cum a Russis expugnabitur. item parvum illud signum aereum virile, quod ad pedes ante dictae equestris statuae vinctum et genuflexum visitur, eadem continet. praeterea quoque pes laevus equi, quod in eo inscriptum est, praesignificat. similiter et magna columna concava et Xerolophus ultimos urbis casus figuratos exhibent.

Spectaculum cui Philadelphii nomen, statuae sunt filiorum Constantini magni: postquam enim ipse obiit, Constantius in partibus Orientis degens et Constans cum Gallo ab Occidente veniens, ambo in hoc loco coniuncti se invicem salutaverunt. vocatur autem locus ille Philadelphium non propterea quidem, quod ibi coniuncti fuerint, sed quoniam primi eorum congressus signum istic erectum est. alii vero dicunt locum qui nunc vocatur Philadelphium, antiquitus propugnaculum fuisse et portam terrestrem a Caro exstructam. in hoc loco stabat

καρούχαν ἤνεγκαν ἀπὸ τοῦ Φιλαδελφίου, ὡς δὲ ὁ διακρινόμενος λέγει, ἀπὸ Μαγναύρας.

P 25 Ἡ ἐν τῷ φόρῳ τεθεῖσα στήλη πολλὰς ὑμνῳδίας δεξαμένη εἰς τύχην τῆς πόλεως προσεκυνήθη παρὰ πάντων, ἐγερθεῖσα ἐν τῷ κίονι, τοῦ ἱερέως μετὰ τῆς λιτῆς παρεστηκότος καὶ μετὰ κραυγῆς τὸ κύριε ἐλέησον βοῶντος ἑκατοντάκις, καὶ ἄνωθεν ἐκεῖσε ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ κίονος πολλὰ ἐτέθησαν θαυμαστὰ καὶ παράδοξα. καὶ πανήγυρις περὶ τούτου γέγονε τεσσαρακονθήμερος, καὶ σιτηρέσια πολλὰ τότε ὁ βασιλεὺς δέδωκε. τῇ δὲ ἐπαύριον τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως γέγονε, καὶ μέγα ἱπποδρόμιον, ὅτε ἡ πόλις ὠνομάσθη Κωνσταντινούπολις.

Τὸν δὲ εἰς τὸ Φιλαδέλφιον ὄντα σταυρὸν ἀνέστησεν ὁ ἅγιος
B Κωνσταντῖνος ἐπὶ κίονος κεχρυσωμένου διὰ λίθων καὶ ὑέλων, κατὰ τὸν σταυροειδῆ τύπον ὃν εἶδεν ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ τοῦ κίονος ἐκείνου τοῦ πορφυροῦ. καὶ ἐποίησε στήλας τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἐτύπωσεν ἐπὶ θρόνου καθέζεσθαι. ἐποίει δὲ καὶ τὸν κίονα ἐκεῖνον, ἱστορίας ἔχοντα ἐν αὐτῷ ἐνζῴδους, καὶ γράμματα Ῥωμαίοις τὰ ἔσχατα σημαίνοντα. ἵστατο δὲ ἀντικρὺς τῶν δύο υἱῶν αὐτοῦ τῶν ἐπὶ θρόνου καθεζομένων καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀσπαζομένων.

7 ἐνελείφθησαν C. 11 μετωνομάσθη C. 12 p. 10 Band. 13 κεχρυσωμένον C. 14 σταυρὸν ἤτοι τύπον Rav. 16 ἀνετύπωσεν C. 17 ἔχοντα ἐν αὐτῷ ἐνζ. περιέχειν τὰς τούτων ἐνζ. C. 18 Ῥωμαῖα τῶν ἐσχάτως μελλόντων γίνεσθαι C. 19 θρόνοις C.

prius statua fori, quam inde curru in forum devexerunt, vel ut alii diverse tradunt, a Manaura.

Statua in foro posita multisque celebrata hymnodiis ut fortuna urbis ab omnibus adorabatur, erecta supra columnam, sacerdote praesente cum supplicatione et centies clamante "kyrie eleison." capitulo autem eius columnae admiranda quaedam et miraculosa superimposuerunt, et solenne festum totos quadraginta dies actum fuit, atque ipse imperator copiosam annonam distribuit. caeterum postridie natalicia urbis celebrata sunt, et magni Circenses acti, eoque die urbs nominata est C'polis.

Crucem in Philadelphio erexit Constantinus magnus supra columnam inauratam et lapideis vitreisque crustis intextam, ad crucis, quam in coelo vidit, et columnae porphyreticae formam. praeterea quoque filiis suis statuas posuit throno insidentes, et e regione earum columnam hieroglyphicis notis inscriptam, quae ultimum Romanorum rerum statum variis figuris praenuntiant. stabat autem e regione filiorum Constantini magni, qui in thronis sedent, et eorum qui se invicem amplectuntur.

Ὅτι τὸ λεγόμενον Μόδιον ὡρολόγιον ἦν ἤγουν τὸ ἔξαμον τοῦ μοδίου. ἵστατο δὲ ἐπάνω τῆς ἁψῖδος τοῦ Ἀμαστριανοῦ, μέσον τῶν δύο χειρῶν, κατασκευασθὲν ὑπὸ τοῦ Οὐαλεντινιανοῦ, διὰ τὸ καὶ τὴν Λαμίαν εἶναι ἐγγὺς αὐτῶν. ὑποκάτω δὲ ἐν τῷ C
εἰλήματι τῶν χειρῶν ἱστορίαι εἰσίν· οἱ δὲ πεπειραμένοι εὑρήσουσιν αὐτάς. ὡρίσθη δὲ τὸ μόδιον κουμούλιον πιπράσκεσθαι. εἷς δὲ τῶν ἐμπόρων πίπρασκέ τινι σῖτον, ῥίγλιον τὸν μόδιον. γνοὺς δὲ ὁ βασιλεὺς ἔκοψε τὰς δύο αὐτοῦ χεῖρας, καὶ ἀνεστήλωσεν ὁρᾶσθαι, ὁμοίως καὶ τὸν μόδιον, ὃς ἐχρημάτιζεν ὡρολόγιον.

Ὅτι ἐν τῷ τόπῳ τοῦ Ἀμαστριανοῦ ἥλιος ἵστατο ἐν αὐτῷ, ἐν ἅρματι μαρμαρίνῳ στηλωθείς, καὶ Ἡρακλῆς ἀνακείμενος. ἔνθα καὶ ποταμός, καὶ ἀπὸ Λύκου λατρευόμενος. καὶ χελῶναι ἐκεῖσε μετὰ ὀρνίθων, καὶ δράκαιναι δεκαοκτώ. καὶ μαρμάρινος στήλη ἱσταμένη ἐκ χώρας Παφλαγονίας δεσπότου, καὶ ἑτέρα D
κεχωσμένη ἐν τῇ κόπρῳ καὶ τοῖς οὔροις, δοῦλος τοῦ ἐκ χώρας Ἀμάστρων Παφλαγόνος. ἐκεῖσε δὲ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐτύθησαν τοῖς δαίμοσιν ἀμφότεροι καὶ ἀνεστηλώθησαν. ἐκεῖσε καὶ καλλωπισμὸς κιόνων λευκῶν σιγματοειδῶς ἀνεγερθέντων. ἐγένοντο δὲ ἐκεῖσε δαιμόνων ἐπιστασίαι πολλαί.

1 p. 19 Band. 2 ἵσταται C. ἁψῖδος τοῦ Ἀμαστριανοῦ] καμάρας τῆς τῶν Ἀμαστριανῶν C. 4 αὐτοῦ C. 6 κούμουλον C et Bav. 7 πέπρακέ Bav. σίτου C. ῥίγλον C et Bav. 11 p. 20 Band. ἵσταται C. 13 ἔνθα — λατρευόμενος om C. λευκοῦ Bav. 14 δεκαοκτώ] ιε΄ C. 15 ἱσταμένη] ἀχθεῖσα ἀπὸ C. δεσπότου τινὸς καὶ C. 16 δούλου τοῦ ἐκ χώρας Ἀμάστριδος. ἐκεῖσε C. 18 ἀμφότερα C. ἀνεστηλώθη ἐκεῖθεν C. 19 κιονίων C.

Modium quod vocant, horologium erat et examen modii, positum supra arcum Amastriani, inter duas manus, a Valentiniano constructum; quare etiam iis vicinum est signum Lamiae. infra autem in volumine manuum historiae inscriptae sunt, quas periti earum rerum facile interpretantur. caeterum cum lege sancitum esset ut modius frumenti cumulate venderetur, mercator quidam contra edictum ad regulam alicui vendidit; qua de re certior factus imperator manus illi amputari iussit, easque una cum modio in exemplum publice erigi curavit. ibidem quoque collocatum erat horologium.

In loco nuncupato Amastriano positae erant Solis in curru marmoreo et Herculis recubantis statuae. ibidem Lycus fluvius est, qui a lupo nomen habet. item visuntur ibi testudines plenae avibus, et dracones octodecim, et statua marmorea domini cuiusdam Paphlagonis, et alia statua servi ex Amastriana regione Paphlagoniae oriundi, urina et stercore obruta. uterque autem in eo loco daemonibus immolatus fuit. ibidem visuntur columnae candidae in figuram semirotundam erectae. multae etiam daemonum suscitationes ibi fiebant.

Εἰς δὲ τὸν καλούμενον Βοῦν κάμινος ἦν παμμεγέθης ἐκτισμένη, βοὸς ἔχουσα κεφαλήν. ἔνθα καὶ οἱ κακοῦργοι ἐτιμωροῦντο, ὅθεν καὶ Ἰουλιανὸς προφάσει τῶν καταδίκων πολλοὺς ἐν αὐτῇ κατέκαυσε Χριστιανούς. ἦν δὲ ἡ κάμινος βοὸς τύπος
Γ 26 *παμμεγεθεστάτου θεάματος, οὗ κατὰ μίμησιν καὶ ἐν τῷ νεωρίῳ βοῦς ἀνεστήθη. ἦν δὲ ἡ κάμινος ἕως Φωκᾶ, ἀλλὰ ὑπὸ Ἡρακλείου ἐχωνεύθη λόγῳ φόλλεων. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ καὶ ἀψῖδες ὅμοιαι τῷ Ξηρολόφῳ, ἔχουσαι ἀγάλματα πολλὰ καὶ ἱστορίας λιθίνας.*

Τὸ Ἑξακιόνιον χερσαῖον ἦν τεῖχος παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέν, διήρκεσε δὲ χρόνους λβ' μέχρι τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ. ἔξωθεν δὲ ἵστατο κίων ἔχων στήλην τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ τούτου χάριν λέγεται Ἑξακιόνιον. ἵσταντο δὲ ἐκεῖ στῆλαι πολλαί. συνέτριψε δὲ ταύτας ὁ βασιλεὺς
B *Μαυρίκιος. ἔτι δὲ εἰς τοὺς νῦν σωζομένους κίονας ἵστανται αἱ ἀπὸ Κυζίκου ἐλθοῦσαι στῆλαι.*

Τὸ δὲ τὸ νῦν λεγόμενον Τετράπυλον πρώην ὠνομάζετο Τετράδιον, καὶ διήρκεσεν ἔτη ἑκατὸν ἑξήκοντα μέχρι Ζήνωνος. ἦν δὲ ἐκεῖσε κουβίκλειον ἐπάνω κιόνων ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέν, καθ' ὁμοίωσιν τῆς Ῥώμης. οἱ δὲ συγγενεῖς

1 p. 20 Band. 3 τῶν om C. 9 λιθίνας. οἱ δὲ διερχόμενοι τὴν ἑσπέραν οὐκ εἴων C et Bav. 10 p. 20 Band. ἑξωκιόνιον C. 13 ἑξακιόνιον C. 17 p. 21 Band. p. 277 med. Gret. πρῶτον C. 18 τετράβιον C. 19 κουβούκλιον C, κουβούκλειον Bav. 20 Ῥώμης. καὶ ὅτε τις συγγενὴς βασιλέως ἢ αὐτὸς ἀπέθανε, προπεμφθεῖσα ἡ δέσποινα καὶ οἱ συγγενεῖς τοῦ τεθνεῶτος βασιλέως, καὶ ἑξῆς. C.

In loco nuncupato Bove maxima erat fornax bovis figuram gerens, in qua malefici puniebantur. quare etiam Iulianus multos Christianos in ea combussit. gerebat autem illa fornax maximi bovis formam, ad cuius exemplar postea similis bos in Neorio exstructus est. integra autem permansit illa fornax usque ad Phocam tyrannum, qui ultimus omnium ab Heraclio in eo combustus est. in eodem loco arcus erecti erant similes illis qui in Xerolopho spectantur, et continent simulacra et historias lapidibus insculptas.

Hexacionium erat locus muro septus aureque ornatus a Constantino magno: duravit autem annos 32 usque ad imperium Theodosii iunioris. extra eum stabat columna cum statua Constantini magni, unde ipse locus Hexacionium appellatus fuit. ibidem et aliae multae statuae collocatae erant, quas una omnes confregit Mauricius. columnis autem hucusque integro relictis impositae erant statuae ex urbe Cyzico allatae.

Tetrapylum prius Quadrivium vocabatur, et duravit annos 160 usque ad imperium Zenonis. ibidem cubiculum erat columnis suffultum, a Constantino magno exstructum ad similitudinem illius quod est Romae.

τοῦ τελευτῶντος βασιλέως καὶ ἡ Αὐγοῦστα προελάμβανον τὸ ἐξόδιον, καὶ ἐθρήνουν ἐκεῖσε τὸν τελευτήσαντα ἔσωθεν τοῦ κουβικλείου, καὶ ἀπέλυον τὰ βῆλα πρὸς τὸ μὴ εἰσέρχεσθαι ἢ κατοπτεύειν τοῦ λαοῦ τινά, καὶ κατ' ἰδίαν ἐκόπτοντο οἰμωγὰς καὶ θρήνους σφοδροὺς ἕως ὡρῶν ἕξ. καὶ ἔκτοτε ἐλάμβανον τὸν ἀποιχόμενον μέχρι τῶν ἁγίων ἀποστόλων, καὶ ἐκήδευον αὐτόν. C εἶθ' οὕτως ἀνθυπέστρεφον αἱ γυναῖκες.

Ἡ δὲ ἱσταμένη εἰς τὸ Ἑξακιόνιον στήλη ἐπὶ βραχέος κίονος, κατὰ τὸ βόρειον μέρος, ὑπῆρχε Κωνσταντίνου τοῦ τυφλοῦ τοῦ νεωτερίζοντος υἱοῦ τῆς Εἰρήνης.

Ἡ δὲ ἱσταμένη εἰς τὸ Σίγμα ἐπὶ κίονος ὑπάρχει Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ υἱοῦ Ἀρκαδίου, ἣν ἀνήγειρε Χρυσάφιος εὐνοῦχος ὁ Τζουμᾶς καὶ παρακοιμώμενος.

Αἱ δὲ στῆλαι τῶν ἐλεφάντων τῆς χρυσῆς πόρτης ἥκασιν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἄρεως ἀπὸ Ἀθηνῶν, παρὰ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, τοῦ κτίστορος τοῦ χερσαίου τείχους μέχρι τῶν Βλαχερνῶν, ὅπερ D ἔκτισεν εἰς ἑξήκοντα ἡμέρας, ἐχόντων τῶν δύο μερῶν τοῦ δήμου ἀπὸ χιλιάδων ὀκτώ, ὄντων δημάρχων Μανδαλᾶ μέρους τῶν Βενέτων καὶ Χαρσίου ἀδελφοῦ αὐτοῦ μέρους Πρασίνων, μετὰ καὶ Εὐλαμπίου συγγενοῦς. ἡνώθησαν δὲ οἱ Βένετοι ἀπὸ Βλαχερνῶν, οἱ δὲ Πράσινοι ἀπὸ χρυσείας πόρτης, καὶ ἡνώθησαν εἰς τὴν μυρίανδρον πόρτην τὴν καλουμένην Πολύανδρον. οὕτως

5 ἕως] ποιούμενοι ἕως C. 8 p. 20 Band. 11 p. 21 Band. 14 p. 21 Band. ἥκασιν] ἤχθησαν C. 15 ἀέρος ἀπὸ ἀθηνᾶς Bav. 16 κτίσαντος τὸ χερσαῖον τεῖχος C. 17 τῶν δήμων ἀνὰ χιλιάδας C. 18 μαγδαλᾶ C et Bav., μαιδαλᾶ Vat.

in isto loco consanguinei defuncti imperatoris, et ipsa Augusta. ante funeris elationem lugebant mortuum intra cubiculum, obductis velis, ne quis e populo intrare aut introspicere posset; et lessum ibi sex horarum cum multo planctu faciebant. exinde funus comitabantur ad templum SS. apostolorum; eoque composito revertebantur mulieres.

Statua in Hexacionio columnae exiguae imposita septentrionem versus, Constantini erat cognomento caeci iunioris filii Irenae.

In porticu cui nomen Sigma columna statuam Theodosii iunioris, filii Arcadii sustinet, quam erexit Chrysaphius eunuchus et accubitor.

Statuae elephantorum portae aureae allatae sunt Athenis ex templo Martis a Theodosio iuniore, qui condidit murum terrestrem ad Blachernas usque, intra 60 dierum spatium, opera duarum factionum populi, quae octo milia hominum continebant. Venetae quidem factionis praefectus erat Mandalas, Prasinae vero Charsias eius frater cum Eulampio. utraque autem factio, Veneta a Blachernis et Prasina a porta aurea, coniungebatur in porta nuncupata Myriandra, quae alias quoque nuncupatur Polyandra, quod ambae factiones ibi unitae fuerint. reliquas

δὲ ἐκλήθη Πολύανδρος διὰ τὸ ἀμφότερα τὰ μέρη ἐκεῖσε ἑνωθῆναι. αἱ δὲ λοιπαὶ στῆλαι αἱ ἱστάμεναι εἰς τὴν χρυσείαν ἤκασι παρὰ Βηγιλίου ἀσηκρήτου καὶ ἀστρονόμου, μετὰ τῆς γυναικείας τῆς κατεχούσης τὸν στέφανον εἰς τύπον τῆς πόλεως. ἄνωθεν δὲ
P 27 καὶ κάτωθεν εἰσὶ καὶ λοιπὰ μικρὰ ξόανα, ἅτινα σημαίνουσι τοῖς πεπειραμένοις ἀκριβῆ πολλὴν γνῶσιν.

Τὸ καλούμενον Στρατήγιον στήλη ἐστὶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος, ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι ἱσταμένη. καὶ ἵστατο πρώην εἰς τὴν Χρυσόπολιν, ὅτι τὸν στρατὸν αὐτοῦ ἐκεῖσε ἐρρόγευσε διπλῆν ῥόγαν τὸν ἕνα χρόνον· καὶ διὰ τοῦτο ὠνομάσθη Χρυσόπολις παρὰ τῶν Μακεδόνων. τὸ δὲ Στρατήγιον ὠνομάσθη παρὰ τοῦ λαοῦ. ἵστατο δέ, ὡς εἴρηται, ἡ στήλη εἰς τὴν Χρυσόπολιν, ὡς ἀνήγειραν αὐτὴν οἱ λαοί, χρόνους ἑξακοσίους τεσσαράκοντα ὀκτώ. ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἤγειρεν αὐτὴν ἐν τῇ πόλει. ἐκεῖσε δὲ ἐπεδοκιμάζοντο οἱ στρατιῶται, ὅτι πεδίον ἦν ὁ τόπος.
B ἐκ δὲ τοῦ στρατοῦ ὠνομάσθη Στρατήγιον.

Τὸ δὲ μονόλιθον τὸ ἱστάμενον ἐκεῖσε ἀπόκλασμα ἦν τοῦ ἱσταμένου εἰς τὸ ἱππικόν, ἧκε δὲ ἀπὸ τῶν Ἀθηνῶν παρὰ Πρόκλου πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου.

Ἵστατο δὲ εἰς τὸ αὐτὸ Στρατήγιον καὶ ὁ τρίπους, ἔχων τὰ παρῳχηκότα τὰ ἐνεστῶτα καὶ τὰ μέλλοντα ἔσεσθαι, καὶ ὁ νότιος

3 Βιγηλίου πρωτοασηκρήτου C. 4 τῆς κ.] τῆς ἔξωθεν ἱσταμένης καὶ κ. C. ἄνωθεν] p. 276 ima Greta. 7 p. 2^a Band. p. 277 summa Greta. 8 πρῶτον C. 13 ὡς ἀνήγειραν αὐτὴν] ἣν ἀνήγειραν Vat. 14 ἤγειρεν C. 16 ἐκ — στρατήγιον] haec supra post ἕνα χρόνον B, omissis τὸ δὲ στρατήγιον — λαοῦ. 17 p. 2^a Band. ἀπόκομμα C. 18 ἱπποδρόμιον C. 20 p. 2^a Band. εἰς τὸν αὐτὸν τόπον τὸ Στρ. C.

statuas in porta aurea posuit Vigilius a secretis et astronomus; uti etiam statuam muliebrem coronatam, quae urbis figuram refert. sunt praeterea supra et infra alia quaedam parva simulacra, quae eius rei peritis magnam praebent scientiam.

Statua in Strategio supra magnam columnam posita Alexandri Macedonis est, quae prius Chrysopoli stetit, quoniam ibi exercitui suo duplex stipendium uno eodem tempore erogavit; quare illud oppidum a Macedonibus Chrysopolis nominatum fuit. annis autem 648, postquam haec statua Chrysopoli erecta est, Cpolim eam transponi curavit Constantinus magnus. propter planitiem vero loci milites ibi exerceri solebant, unde Strategii sive campi militaris a milite nomen accepit.

Monolithum ibidem positum fragmentum erat illius quod in Hippodromo stat. allatum autem est Athenis a Proclo patricio, tempore Theodosii iunioris.

In eodem Strategio collocatus erat Tripos, praeteritarum praesentium et futurarum rerum notitiam continens; item polus australis,

πόλος, καὶ ἡ λεκάνη τοῦ Τρικακκάβου, ἡ τεθεῖσα εἰς τὰ Τζίρου· εἰς μαντεῖον γὰρ ἦν ὁ τόπος. πλησίον δὲ ἐκεῖσε καὶ ἡ τύχη τῆς πόλεως. ὁ δὲ Βάρδας ὁ Καῖσαρ, ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ βασιλέως, μετέθηκε καὶ παρέλυσεν αὐτὰ καὶ συνέτριψε. περὶ δὲ τοῦ μονολίθου ὁ χρονικὸς δηλοῖ τὴν αὐτὴν ἱστορίαν. ὁ δὲ μι- C κρὸς Στρατήγιος ὑπάρχει στήλη τοῦ Λεωμακέλλου.

Ὁ λιμὴν τῶν Σοφιῶν ἐκτίσθη παρὰ Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ κουροπαλάτων, τοῦ ἀνδρὸς Σοφίας τῆς λωβῆς. μέσον δὲ τοῦ λιμένος ἵστανται τέσσαρες στῆλαι, Σοφίας καὶ Ἰουστίνου, Ἀραβίας καὶ Βιγλεντίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ. καὶ αἱ μὲν δύο ἀφῃρέθησαν παρὰ Φιλιππικοῦ. εἶχον δὲ καὶ γράμματα τῶν μελλόντων.

Ὁ δὲ λιμὴν τοῦ Ἐλευθερίου ἐκτίσθη παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ἵστατο δὲ καὶ στήλη λιθίνη Ἐλευθερίου ἀσηκρήτου, φέρουσα ἐπ' ὤμων σκαπούλιον καὶ πτύον ἐν τῇ χειρί, ἀμφότερα λίθινα. κτισθείσης δὲ τῆς στήλης τοῦ Θεοδοσίου ἐπὶ D τοῦ κίονος τοῦ Ταύρου, ὁ χοῦς ἐχύνετο εἰς τὸν λιμένα καὶ ἐγεμίσθη.

Τὸ δὲ σταυρίον τὸ ἱδρυμένον ἐπὶ κίονος πλησίον τῶν Ἀρτοπωλείων, ἐν τῇ αὐλῇ τῇ λιθοστρώτῳ, ἀνηγέρθη παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ὅτε ἐκτίσθη ἡ πόλις. εἰς δὲ τὸ παλαιὸν ἔφερον ἐκεῖσε τοὺς ἵππους ἑκατέρων τῶν μερῶν ἡνίοχοι,

1 τετρακκάβου Vat. 5 p. 27 Band. 6 λέω μακέλη Bav. 13 p. 46 Band. 14 πρωτασηκρήτου C. 19 p. 16 Band.

et catinus Tricaccabi, qui positus est in loco nuncupato Tziri: his enim pro oraculo erat. eidem loco propinqua erat fortuna urbis, quam Bardas Caesar, patruus imperatoris Michaelis, in alium locum transposuit; reliqua vero confregit. de monolitho chronicon auctor eandem refert historiam. caeterum Strategium parvum dicitur statua Leonis Macelli.

Portus Sophianus constructus est a Iustino curopalate, marito Sophiae cognomento Lobes. in medio huius portus visuntur quattuor statuae, Sophiae nempe et Iustini, Arabiae et Vigilantiae matris eius. earum duae ablatae sunt a Philippico: continebant autem notas rerum futurarum.

Portum Eleutherii exstruxit Constantinus magnus: in eo stabat lapidea statua Eleutherii a secretis, scapulare super humeros et ligonem manu gestans, utrumque lapideum. cum autem erigeretur statua Theodosii supra columnam in Tauro, terra fossili in hunc portum ingesta totus oppletus est.

Crucem collocatam supra columnam prope Artopolia, in aula lapidibus strata, erexit Constantinus magnus, quo tempore urbem condidit. antiquitus autem utriusque factionis aurigae equos ibi agitabant,

καὶ εὐφημίζοντες ἔλεγον "τοῦ σταυροῦ ἡ δύναμις βοήθεια αὐτοῖς." ἐκεῖσε δὲ ἵσταντο καὶ πύλαι χαλκαῖ τῶν τεσσάρων μερῶν, καὶ περίπατοι γύρωθεν τέσσαρες, καὶ σημειοφορικὰ πολλά. καὶ διήρ-
P 28 κεσαν μέχρι τοῦ Θεοφίλου. ἔκτοτε δὲ ἐκλήθη κοιλὰς κλαυθμῶνος παρ' αὐτοῦ, καὶ προσετάχθησαν οἱ σωματοπρᾶται ἐκεῖσε πιπράσκειν τὰ οἰκετικὰ πρόσωπα.

Ἐν δὲ τῷ καλουμένῳ Ζεύγματι ἐπάνω τοῦ λόφου, ὅπερ ὁρᾶται εὐμήκες κτίσμα νοσοκόμιον, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν αὐτὸ εἰς πορνεῖον. ἵστατο δὲ στήλη ἐπὶ κλωστοῦ λιθίνου κίονος τῆς Ἀφροδίτης· τῶν δὲ πολιτῶν ἐκεῖσε ἀπερχομένων καὶ ἐρώντων τὰς ἐκεῖσε οἰκούσας μαχλάδας, ἔξωθεν τοῦ αὐτοῦ οἴκου οὐχ εὑρίσκετο ἕτερον πορνεῖον. καὶ ἦσαν ἀπόχωροι ἐπὶ τοὺς κίονας μετὰ κρικέλλων καὶ κουρτίνων. καὶ οὕτως ἐκεῖσε ἐν ἀσω-
B τίᾳ οἱ ἐρῶντες διέρποντο. ἦν δὲ καὶ στήλη τῶν ἐν ἐπιλήψει οὐσῶν καθαρῶν γυναικῶν καὶ παρθένων. ἐκείνων δὲ μὴ θελουσῶν ὁμολογεῖν, ἔλεγον αὐταῖς οἱ γονεῖς τε καὶ φίλοι "ἀπέλθωμεν εἰς τοῦ τῆς Ἀφροδίτης ἄγαλμα, καὶ εἰ καθαρὰ εἶ, ἐλεγχθήσῃ ἐκεῖ ἐπὶ τῆς στήλης." καὶ ὅτε ἐπλησίαζον, ἡ μὲν ἄμεμπτος διήρχετο

1 βοηθῇ ἡμῖν C, βοηθεῖ Bav. 2 τέσσαρες τῶν τεσσάρων C. 6 πιπράσκοντες Bav. 7 p. 34 Band. addebatur index: περὶ τοῦ ξενῶνος τοῦ Θεοφίλου. ubi Bav. ξενοκομεῖον τῶν Θεοφίλων. 8 νοσοκομεῖον ἦν ὅπερ ἀνήγειρεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος εἰς πορνεῖον. γέγονε δὲ καὶ οἶκος Ἰσιδώρου πατρικίου, εἶτα μοναστήριον γυναικεῖον· καὶ ὁ Θεόφιλος ἐποίησεν αὐτὸ ξενῶνα. ἵστατο C. 12 διάχωροι C, διάχωρα Bav. 13 κρικέλλων C. κουρτίων Bav. κουρτίων ceteri. corr Lambecius. 15 γυναικῶν, τῶν τε παρθένων καὶ μή, πλουσίων τε ὁμοῦ καὶ πενήτων. καὶ ἐάν τις ἤνεσεν αὐτῶν τὴν παρθενίαν, καὶ μὴ βουλομένων ὁμολογεῖν, ἔλεγον C et Bav. 17 ἐλεγχθεῖσαν Vat.

verba haec bene ominata proclamantes "potentia crucis sit eorum auxilium." ibidem quattuor erant portae aereae pro numero factionum, et totidem porticus in circuitu, et alia multa admiranda. haec ita permansere usque ad Theophilum, qui eius loco ibi exstruxit vallem planctus, et mancipia servosque a negotiatoribus eiusmodi istic venum proponi iussit.

In loco nuncupato Zeugmate supra collem, ubi nunc praelongum conspicitur aedificium in quo aegroti curantur, ibi olim a Constantino magno lupanar exstructum fuerat, praeter quod nullum aliud in urbe inveniebatur. stabat illic supra columnam lapideam Veneris statua, quam colebant meretricum istic habitantium amatores. circa columnam vero erant cellae cancellis et cortinis distinctae, intra quas amantes libidinibus suis perfruebantur. praeterea quoque inserviebat illa statua mulieribus et virginibus, quarum suspecta erat pudicitia. his enim factum fateri nolentibus parentes et cognati dicebant "eamus ad statuam Veneris, et illa puritatis tuae indicium faciet." post ubi illuc

ἀβλαβής, ἡ δὲ διεφθαρμένη, ἡνίκα ἐπὶ τὸν κίονα τοῦ ἀγάλματος ἐπλησίαζεν ἄκουσα καὶ μὴ βουλομένη, ἐπιστασίᾳ ἀθρόᾳ ἐσηκοῦντο τὰ ἱμάτια αὐτῆς, καὶ ἐδείκνυε τὸ ἑαυτῆς αἰδοῖον. ὁμοίως δὲ καὶ αἱ ἔχουσαι ἄνδρας, ἐὰν λαθραίως ἐμοιχεύοντο· τοῦτο καὶ ἐπ' αὐταῖς ἐγίνετο, καὶ οὕτως ἀπηλέγχοντο. καὶ ἐθαύμαζον πάντες, καὶ ἐπίστευον τῇ γενομένῃ πορνείᾳ· ἐκεῖναι γὰρ παρευθὺς ὡμο- C λόγουν. ἡ δὲ γυναικαδελφὴ Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ κουροπαλατῶν συνέτριψε τὴν στήλην διὰ τὸ καὶ αὐτῆς τὸ αἰδοῖον φανῆναι μοιχευθείσης, καὶ διερχομένης ἐκεῖσε ἐφ' ἵππῳ ἐν τῷ λούματι τῶν Βλαχερνῶν διὰ τὸ ἐξαίσιον ὄμβρον γενέσθαι καὶ μηκέτι δύνασθαί τινα περιπατεῖν πλὴν ἐν τοῖς βασιλικοῖς δρόμωσιν.

Τὰ δὲ λεγόμενα Κοντάρια, βίγλα ἦν ἐκεῖ μεγάλη τὸ πρότερον, καὶ ἕως ἑπτὰ χρόνους ἐφυλάττετο ἐκεῖσε. πολέμου δὲ γινομένου δύο ἔτη ναὸς ᾠκοδομήθη εἰδώλου μικρὸς ὑπὸ Γαληνοῦ, ὃν καθελὼν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τῇ θεοτόκῳ ναὸν ἀνήγειρε, D καὶ ἐχάραξε τὸν Χριστὸν καὶ τὴν ὑπεραγίαν θεοτόκον καὶ τὴν αὐτοῦ μητέρα καὶ ἑαυτόν, καὶ ἐτέλεσε πανήγυριν ἡμέρας δώδεκα· ὅστις ναὸς μετωνομάσθη ἡ ἁγία Θέκλα. τότε δὲ καὶ τοῦ μιλίου ἡ καμάρα χερσαία πόρτα ἦν, καὶ εἰς τὸ διίππιον ἦν ἡ ἀλλαγή.

2 ἠσκοῦντο Bav. 7 γυνὴ C. 10 καὶ μηκέτι] μὴ δυναμένης διὰ θαλάσσης ταύτης ἐν τοῖς βασιλικοῖς δρομῶσιν ἐκεῖ ἀπελθεῖν C. 12 p. 46 et 97 Band. ὅτι τὰ λεγόμενα Κοντάρια βίγλαν εἶχον ἕως ἔτη ζ'. καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ πόλεμος ἕως ἔτη β'. καὶ ναὸς εἰδώλων μικρὸς πάνυ, ὃν ἔλεγον Γαληνοῦ εἶναι. F. 14 γινομένου] γεγονότος C. εἰδωλεῖον μικρὸν C.

venerant, quae extra culpam erat, illaesa accedebat: contra vero si qua vitiata appropinquaret columnae eius statuae, illi licet repugnanti subito quodam impetu vestes discerpebantur, ita ut pudenda palam apparerent. idem eveniebat uxoribus adulteratis, eodemque indicio convincebantur. huic violatae pudicitiae testimonio omnes cum summa admiratione fidem adhibebant, ipsis quoque accusatis factum postea non amplius negantibus. soror autem uxoris Iustini curopalatae statuam hanc confregit, eo quod ipsa quoque denudatis pudendis adulterii convinceretur equo illac transvehens ad balneum Blachernarum: etenim adeo ingens fuerat pluvia ut alia via nonnisi in dromonibus imperatoris eo adire posset.

Quae nunc **Contaria** vocantur, prius vigilum erant excubiae, quae ibi durarunt annos septem. post bellum autem bienne fanum illic a Gallieno aedificatum est, quo destructo Constantinus magnus S. deiparae templum eius loco erexit, eique incidi curavit imaginem Christi et sanctae eius matris et sui ipsius, et celebravit festum dedicationis integras duodecim dies. hoc templum postea S. Theclae cognominatum fuit. tunc temporis fornix milliarii porta erat terrestris, et in loco nuncupato Diippio mutatio equorum cursus publici. ipsa vero Contaria

αὐτὰ δὲ τὰ λεγόμενα Κοντάρια μέγα ὄρος ἦν, καὶ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῆς βίγλης τῶν Βυζαντίων, πτοουμένων τοὺς δυτικούς.

Ὅτι τὰ λεγόμενα Βιγλέντια ἦν ἰσχυροτάτη φυλακὴ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου, ὅτε τὸ Βυζάντιον ἐπόρθει.

P 29 *Ὅτι τὸ Νεώριον ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐστοιχειώσατο, ἐν ᾧ καὶ ἀγορὰ τῶν θαλασσίων ἐμπόρων ἦν. ἐπὶ δὲ τοῦ Ἰουστινιανοῦ μετεποιήθη εἰς τὸν τοῦ Ἰουλιανοῦ λιμένα.*

Ὁ ἀγωγὸς τῶν μεγάλων ἀψίδων ὑπὸ τοῦ Οὐάλεντος ἐκτίσθη, ὡς ὁρᾶται.

Ἡ καλουμένη Ἀσπάρου κινστέρνα ὑπὸ Ἀσπάρου καὶ Ἀρδαβουρίου ἐκτίσθη ἐπὶ τοῦ μεγάλου Λέοντος, καθ' ἣν ἀμφότεροι πληρωθείσης αὐτῆς ἀνῃρέθησαν. ὁ δὲ οἶκος τοῦ Ἀσπάρου ἦν ὅνπερ εἶχε Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος.

Ἐν δὲ τῇ τοῦ Ἀετίου κινστέρνῃ, ἥτις ὑπὸ Ἀετίου πατρικίου ἐκτίσθη, στήλη ἵστατο ἐκεῖσε τοῦ αὐτοῦ Ἀετίου.

B *Τὴν δὲ Βώνου κινστέρναν ἔκτισε Βῶνος πατρίκιος, ἀπελθὼν ἀπὸ Ῥώμης, καὶ ἐσκέπασεν αὐτὴν διὰ κυλινδρικῶν θόλων.*

Ὅτι ἀπὸ Ῥώμης πολλὰ κομίσαντες εἴδωλα τὰ μὲν ἔστησαν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, ἐξαιρέτως δὲ ἑξήκοντα, ἐν οἷς καὶ τὸ τοῦ

8 p. 49 Band. 10 p. 49 Band. 12 ἀνῃρέθησαν παρὰ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως, οἵτινες ἐβουλεύοντο μετὰ τοῦ ἔθνους καταβιβάσαι Λέοντα τῆς βασιλείας, εἰ μὴ ἐξ ἀγχινοίας οὗτος τούτους ἀνεῖλε δόλῳ. ὁ C. 14 p. 49 Band. 16 p. 49 Band. 17 αὐτὴν κυλινδρικῷ θόλῳ. ὁ δὲ οἶκος αὐτοῦ ἐκεῖσε ἦν. ὁ αὐτὸς δὲ ἦν ἐπὶ Ἡρακλείου βασιλέως. C. 18 p. 41 Band.

magnus mons erat, ubi Byzantii populorum occidentalium invasionem metuentes excubias agebant.

Biglentia, ut vocant, firmissima erat custodia Constantini magni, cum Byzantium occupavit.

Neorii sive natalis prima fundamenta posuit Constantinus magnus. illic forum erat eorum qui maritimas negotiationes exercebant, quod postea sub Iustiniano translatum est in portum Iuliani.

Aquae ductum magnorum arcuum Valens exstruxit, qualem nunc videre est.

Asparis cisterna sub Leone magno ab Aspare et Ardaburio patriciis condita est; qua absoluta ambo inibi interfecti fuere. domus autem Asparis erat quam deinde possedit Basilius accubitor.

Ad cisternam Aetii, quam Aetius patricius construxit, ipsius Aetii statua posita erat.

Cisternam Boni Bonus patricius Roma rediens condidit, eamque cameris cylindricis texit.

Ex simulacris Roma advectis aliquot multa in Hippodromo collocata sunt, in primis vero sexaginta, inter quae etiam Augusti est.

Αὐγούστου. ἀπὸ Νικομηδείας στῆλαι πολλαὶ ἥκασιν, ὅθεν καὶ ἡ τοῦ Διοκλητιανοῦ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ σώζεται ἕως νῦν, ἐπίκουφος οὖσα, ἀναμέσον τοῦ καθίσματος ἱσταμένη τοῦ βασιλικοῦ. ὁμοίως καὶ ἀπὸ Ἀθηνῶν καὶ ἀπὸ Κυζίκου καὶ Καισαρείας καὶ Τράλης καὶ Σάρδης καὶ Μωκισσοῦ, καὶ ἀπὸ Σεβαστείας καὶ Σατάλων καὶ Χαλδείας καὶ Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης καὶ Κύπρου, C *καὶ ἀπὸ Κρήτης καὶ Ῥόδου καὶ Χίου καὶ Ἀτταλίας καὶ Σμύρνης καὶ Σελευκείας καὶ ἀπὸ Τυάνων καὶ Ἰκονίου καὶ ἀπὸ Βιθυνῶν Νικαίας καὶ ἀπὸ Σικελίας, καὶ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων ἀνατολῆς τε καὶ δύσεως ἥκασι διάφοροι στῆλαι καὶ θεάματα παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἃ καὶ ἐτέθησαν καὶ ἐστηλώθησαν.*

Ἀρτέμιδος ἡ στήλη ἐν τῷ ἱππικῷ ἐστίν, ἔνθα οἱ παλαίοντες δοκιμάζονται.

Οἱ δὲ τέσσαρες κεχρυσωμένοι ἵπποι, οἱ ὕπερθεν τῶν καγκέλλων ὁρώμενοι, ἐκ τῆς Χίου ἥκασιν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ.

Ἐν τῷ περιπάτῳ τῶν δύο μερῶν ἔφιπποι στῆλαι καὶ πεζαὶ Γρατιανοῦ καὶ Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Θεοδοσίου καὶ τοῦ κυρτοῦ D *Φιρμιλιανοῦ πρὸς γέλωτα ἔστησαν.*

Αἱ δὲ γεννῶσαι θῆρας καὶ ἀνθρώπους ἐσθίουσαι ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, ἡ μὲν μία ἐστὶν Ἰουστινιανοῦ τοῦ τυράννου, δη-

4 *καὶ* post *Καισ.* om C. 5 *καὶ Μωκισσοῦ* om C. 11 *ἐστηλώθησαν, ἵνα οἱ διερχόμενοι ταῦτα καὶ πεπειραμένοι ἔχωσι τὸ ἀλάθητον τῶν ἐσχάτων.* C. 12 p. 41 Band. 14 p. 41 Band. 16 p. 42 et 86 Band. 17 *γένος Γρατιανοῦ ἅπαν* F. 19 p. 42 Band.

Nicomedia quoque multae allatae sunt statuae, quarum una, nempe Diocletiani, hucusque in Hippodromo superest; stat autem ad medium tribunal imperatoris. praeterea magna statuarum et signorum copia a Constantino magno deducta est Athenis, Cyzico, Caesaria, Trallibus, Sardibus, Mocisso, Sebastia, Satalis, ex Chaldia, Antiochia magna, ex Cypro, Rhodo, Chio, Attalia, Smyrna, Seleucia, Tyanis, Iconio, Nicaea Bithyniae et ex Sicilia omnibusque aliis tam orientis quam occidentis urbibus, quae sua quaeque in columna erectae et collocatae fuerunt.

Dianae statua in Hippodromo posita est, ubi palestritae exercentur.

Quattuor inaurati equi supra cancellos positi ex Chio allati sunt sub Theodosio iuniore.

In ambulacro duarum factionum stabant equestres statuae et pedestres, Gratiani, Valentiniani, Theodosii, ut et Firmiliani gibbosi, risus concitandi gratia.

Ex duabus Hippodromi statuis, quae belluas gignunt, homines devorant, una denotat Iustinianum tyrannum et quae recuperato impe-

λοῦσα τὴν ἱστορίαν τῶν δυστήνων αὐτοῦ πράξεων· ἡ δὲ ἑτέρα, ἐν ᾗ καὶ πλοῖον ἐπάγει, οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι ἡ Σκύλλα ἐστὶν ἡ ἐκ τῆς Χαρύβδεως ἐσθίουσα τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἔστιν ὁ Ὀδυσσεὺς ὃν κατέχει ἐν τῇ χειρὶ ἐκ τῆς κεφαλῆς. ἕτεροι δὲ λέγουσιν ὅτι ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα καὶ οἱ ἑπτὰ αἰῶνές εἰσιν οἱ ἐσθίοντες καὶ ἐσθιόμενοι, οἱ δὲ κατακλυσμόν, ὁ περιὼν δὲ ὁ ἕβδομος αἰὼν οὗτος ὤν.

Ἡ δὲ καθεζομένη εἰς τὸ σελλίον, οἱ μὲν Βηρῖναν τὴν γυναῖκα τοῦ μεγάλου Λέοντος εἶναί φασιν, οἱ δὲ Ἀθηνᾶν ἐξ Ἑλλάδος ἐλθοῦσαν.

P 30 Ἡ δὲ ὕαινα ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας ἤχθη ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. τὰ δὲ λοιπὰ ἀγάλματα τοῦ ἱππικοῦ τά τε ἄρρενα καὶ τὰ θήλεα, καὶ οἱ διάφοροι ἵπποι, καὶ τῶν καμπτήρων οἱ λίθινοι κίονες, καὶ οἱ χαλκοῖ ὀβελίσκοι τῶν καμπτήρων, καὶ αἱ ἱστορίαι τοῦ μονολίθου, καὶ αἱ ἡνιοχευτικαὶ στῆλαι σὺν ταῖς βάσεσιν αὐτῶν ταῖς ἐνιστορίοις, καὶ τῶν περιπάτων οἱ κίονες μετὰ τῶν κεφαλῶν καὶ ποδίσκων αὐτῶν, καὶ τῶν ἐν σφενδόναις στηθίων καὶ ἀναστρωμάτων καὶ σκαλίων καὶ σολίων, ὁπόθεν ἐκεῖσε, ἐμφαίνεται γραφή. κατ' ἐξαίρετον εἰς τὰς χαλκᾶς πύλας τῶν ἐσχάτων ἡμερῶν καὶ τῶν μελλόντων εἰσὶ
B πᾶσαι αἱ ἱστορίαι, ἃς ἐστηλώσατο Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς εἰς

4 ἐν τῇ χειρὶ om C. 6 οἱ δὲ — αἰὼν om C. 8 p. 42 Band. 11 p. 42 Band. 14 οἱ κίονες οἵ τε λίθινοι καὶ οἱ χαλκοῖ, καὶ οἱ ὀβελίσκοι τῶν καμπτήρων οἱ χαλκοῖ C. 17 σὺν ταῖς κεφαλαῖς καὶ ποδίσκοις αὐτῶν καὶ ταῖς ἐν τῷ σφενδόνι καὶ τοῖς στηθίοις καὶ στρωματίοις καὶ σολίοις καὶ ἁπλῶς ὁπόθεν C.

rie gessit, altera vero, quae navim appositam habet, secundum aliquos Scylla est, homines a Charybde absorptos devorans; atque ille quem capite prehensum tenet, Ulyssem refert. alii autem iam devoratos terram et mare septemque saecula, vel ut alii volunt, diluvium innuere, illum qui solus superest, septimum hoc saeculum significare aiunt.

Statuam sellae insidentem alii Verinam uxorem Leonis magni esse dicunt, alii Minervam ex Graecia deductam.

Statua hyaenae ex magna Antiochia a Constantino magno advecta est. quae praeterea in Hippodromo spectantur signa virilia et muliebria, et variae equorum statuae, et lapideae columnae metarum earumque obelisci aerei, et monolithi sculpturae, et statuae curules cum earum basibus figuratis, et porticuum columnae cum suis sibi capitulis et spiris, item pectora statuarum in sphendone et gradus et solia, haec omnia unde eo perlata fuerint adscriptum est. sed praecipue in portis aereis omnes visuntur historiae ultimorum dierum, quas ibi statuit Apollonius Tyaneus in sempiternam et indelebilem rerum quae futurae

μνήμην τῶν ἐντυγχανόντων διὰ τὸ ἀνεξάλειπτον εἶναι. ὁμοίως καὶ ἐπὶ πάσης τῆς πόλεως τὰ ἀγάλματα ἐστοιχειώσατο. οἱ δὲ ἔχοντες δοκιμὴν τῶν στηλωτικῶν ἀποτελεσμάτων εὑρήσουσι πάντα ἀλαθήτως. ὁμοίως δὲ καὶ οἱ τρίποδες τῶν Δελφικῶν κακκάβων καὶ αἱ ἔφιπποι στῆλαι γράφουσι δι' ἣν αἰτίαν ἔστησαν καὶ τί σημαίνουσιν.

Ὁ Αὔγουστος ὁ Ὀκταβιανὸς Αὐγούστῳ μηνὶ ὑπάτευσε, καὶ ἐτίμησεν αὐτόν, Σέξτίλιον τὸ πρότερον λεγόμενον, ὀνομάσας Αὔγουστον. ἐν αὐτῷ δὲ καὶ ἐτελεύτησε τῇ ιθ' τοῦ μηνός. τῷ δὲ Σεπτεβρίῳ ἐγεννήθη εἰς τὰς κγ', καὶ τῇ δευτέρᾳ Σεπτεβρίου Ἀντώνιον ἐνίκησε καὶ ἤρξατο τῆς μοναρχίας, καὶ ἐτίμησεν αὐτὸν C ἀρχὴν ἰνδίκτου ποιησάμενος ἤτοι ἀρχὴν χρόνου, ὅθεν ὁ Σεπτέβριος τετίμηται.

Λέγουσιν οἱ τὰ Ῥωμαϊκὰ ἱστορήσαντες, Ἀππιανὸς Δίων τε καὶ ἄλλοι τινὲς ἱστορικοί, ὡς ὁ Καῖσαρ ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς τὸ Δυρράχιον διαπερῶν μεγάλου κλύδωνος γενομένου, καὶ τοῦ κυβερνήτου ἐξαπορήσαντος, ἀγνοοῦντος δὲ ὅτι τὸν Καίσαρα φέρει (ἦν γὰρ κεκαλυμμένος τοῦ μὴ γνωρίζεσθαι), ἀνακαλυψάμενος εἶπε πρὸς τὸν κυβερνοῦντα "πάλαιε πρὸς τὸν κλύδωνα· Καίσαρα D φέρεις καὶ τὴν Καίσαρος τύχην." ὥστε τὸν κυβερνήτην ἐπιμελέστερον προστεθέντα, καὶ τῆς τύχης διδούσης, γαλήνην γενέσθαι καὶ διασωθῆναι.

4 ἀληθῆ C. 7 p. 8 Band. 11 αὐτὸν ἄρχοντα ἰνδικτιῶνος ἤτοι ἀρχὴν χρόνου, ὅθεν Σεπτέμβριος τετίμηται C.

sunt memoriam. similiter etiam per totam urbem statuas consecratas erexit; et qui eius generis apotelesmatum peritiam habent, omnia manifesto deprehendent. praeterea quoque in tripodibus Delphicis et statuis equestribus inscriptum est, quam ob causam positae sint et quid significent.

Augustus Octavianus mense Augusto primum consulatum inivit, eamque ob causam hunc mensem, qui Sextilis antea vocabatur, Augustum appellavit. eiusdem mensis die 19 obiit. die autem 23 Septembris natus fuit, et secundo die eiusdem mensis Antonio devicto solus imperium obtinuit: quare hunc mensem honoravit, et indictionem ab eo initium sumere voluit.

Narrant Appianus Dio atque alii historiae Romanae scriptores, Caesarem aliquando Nicopoli Durrachium navigantem, cum magna tempestate coorta gubernator, Caesarem dissimulato habitu non cognoscens, animo consternaretur, aperientem se gubernatori dixisse "obluctare tempestati: nam Caesarem vehis et Caesaris fortunam," eoque dicto animum gubernatori reddidisse, et tempestate fortuito sedata evasisse incolumem.

Κράνος ὁ φιλόσοφος, εἷς τῶν ἑπτὰ φιλοσόφων τυγχάνων τῶν τῇ Εὐδοκίᾳ συνελθόντων ἐξ Ἀθηνῶν, ἣν ἐμνήσατο ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα Θεοδόσιος ὁ μικρός, ᾔτησε τὸν βασιλέα θεάσασθαι τὰ ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ στοιχεῖα. καὶ δὴ πάντα ἰδών, ἀλλὰ καὶ τὸν Περιχύτην λεγόμενον, καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ τὸν ὄνον τορευόμενον, στραφεὶς ἠρώτα τίς ὁ στήσας· καὶ μαθὼν ὅτι Οὐαλεντινιανός, "ὢ συμφορᾶς" φησί, "καὶ οὐαί, ὅταν οὗτος καὶ ὄνος προτιμηθήσονται, τῶν ἀνθρώπων ἐν ταλαιπωρίαις ὀπίσω ἀκολουθούντων." ἦσαν δὲ οἱ φιλόσοφοι κατονομαζόμενοι οὕτως,
P 31 *Κράνος, Κάρος, Πέλοψ, Νέρουας, Σίλβανος, Ἀπέλλης καὶ Κύρβος. ἱππεύοντος δὲ τοῦ βασιλέως, καὶ αὐτῶν ὁρώντων καὶ θαυμαζόντων, ἔφη ὁ βασιλεὺς "τί ὁρῶντες θαυμάζετε;" ἀποκριθεὶς δ' ἐκ τούτου ὁ Ἀπέλλης εἶπε "θαυμάζομεν, ὦ βασιλεῦ, ὅτι τῶν Ὀλυμπίων ἀλλασσομένων ἵπποι γενήσονται ἀνθρώπων ἐπιβάται." Νέρουας ἔφη "κακὸν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, ὅτι τῷ στοιχείῳ τῆς τύχης στοιχεῖον συντρέχει." Σίλβανος τὸ ὀκλάζον ζώδιον ἰδὼν ἔφη "τοῦτο δηλοῖ ὅτι ἔσονται καιροὶ ἀγένειοι." ὁ δὲ Κύρβος καὶ πρὸς τὸν δῆμον ἰδὼν "ὦ δῆμε" ἔφη, "δι' οὗ δήμιοι περισσεύουσιν." ὁ δὲ Πέλοψ ἰδὼν τοὺς ὅρους τῶν ἵππων*

1 ὁ δὲ *Κράνος ἰδὼν τὸ χρυσοῦν ἀνδριάντιον, περικεφάλαιον τῇ κεφαλῇ περικείμενον, καὶ τὸν ὄνον ἔμπροσθεν, εἶπεν "ἴσως ποτὲ ὄνος ἄνθρωπος ἔσται; καὶ ὢ τῆς συμφορᾶς ὅτι ἄνθρωπος ὄνῳ ἀκολουθεῖν οὐκ αἰσχύνεται."* cod. aliquis Lamb. 5 περιχύτην Reg. περιτέχνην Vat. 15 ὅτι τὸ στοιχεῖον τοῖς στοιχείοις συντρέχει Reg. 17 καιροὶ ἐπὶ τούτου ἀγ. R.

Cranus unus septem philosophorum, qui Athenis comitati sunt Eudociam uxorem Theodosii iunioris, petiit ab imperatore ut sibi liceret videre signa quae in Hippodromo asservantur: cumque post caetera omnia vidisset quoque statuam dictam vulgo perichytem et asinum ipsi praeeuntem, hic ille ad praesentes se convertens, quis eam posuerit interrogavit. atque ubi Valentiniani esse cognovit, "o miserum" inquit "rerum statum, quando ita asini praeferentur hominibus, ut hi a tergo illos aerumnose subsequi cogantur." nomina autem illorum septem philosophorum haec erant, Cranus, Carus, Pelops, Nerva, Silvanus, Apelles et Curvus. hisce praesentibus imperator aliquando equitans vidit eos admirabundos: sed admirationis causam quaerenti imperatori ita respondit Apelles: "miramur, imperator, quod olim mutatis Olympiis equi homines conscendent." item Nerva dixit "malum praesagit reginae urbium, quod cum signo fortunae aliud signum concurrit." post hunc Silvanus videns signum genuflexum, "hoc" inquit "denotat tempora enervata instare." at Curvus oculos in populum referens exclamavit "o populum carnificibus aliquando abundaturum." Pelops autem carceres Hippodromi conspiciens, cuiusnam illud repagulum esset interro-

ἠρώτησε τίνος τὸ πρόβλημα· τινῶν δὲ Θεοδοσίου εἰπόντων ἐκεῖνον B φάναι "ἢ φιλόσοφος ἄκυρος ἢ βασιλεὺς οὐκ ἀληθής." ἑώρα Κάρος θηλύμορφόν τι ζώδιον τετραμερέσι ζωδιακοῖς γράμμασι γεγραμμένον, καὶ εἶπεν "ὦ τετραπέρατε, ὅτι ἐκ σοῦ κομψοὶ καὶ ἀπείρατοι ἔσονται." Κάρος δὲ καὶ αὐτὸς προτραπεὶς λαλῆσαι εἶπε "δυστυχῆ μοι τὰ πάντα φαίνεται· εἰ γὰρ ταῦτα τὰ στοιχεῖα, ὡς πειρῶνται, ἀληθεύουσιν, ἵνα τί ἡ πόλις διὰ τούτων δοκεῖ συνίστασθαι;"

Καὶ ἐπὶ Ἀναστασίου τοῦ μεγάλου βασιλέως ὁ Ἀσκληπιόδωρος ἰδὼν τὸ ζώδιον τὸ μέγα τὸ ἐν τῷ ἱππικῷ χεῖρα ἐπὶ προσώπου C κατέχον "ὦ βία" ἐβόησεν, "ὅτι πᾶσα ἀνθρωπίνη ἔνδεια εἰς μίαν ἀνθρώπου φρόνησιν ἐζημώθη." καί τις αὐτῷ ὑποδείξας γράμματα ἐν τῷ μαρμάρῳ, ὑπαναγνοὺς φησίν "ἀγαθὸν μὴ φράσαι τὰ τότε μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ ὡς ἐμοὶ ἄρα κέρδος ἦν τοῦ μὴ ἀναγνῶναι."

Θησαυρὸς θεὸς σέβεται, Ἄραβες δὲ μάλιστα τιμῶσι. τὸ δὲ ἄγαλμα αὐτοῦ λίθος ἐστὶ μέγας τετράγωνος, ἀτύπωτος, ὕψος ποδῶν δ', εὖρος β', βάθος ἕν. ἀνάκειται δὲ ἐπὶ βάσεως χρυσηλάτου. τούτῳ θύουσι, καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἱερείου προχέουσιν· τοῦτο αὐτοῖς ἐστὶν ἡ σπονδή. ὁ δὲ οἶκος ἅπας ἐστὶν ὁλόχρυσος·

1 τοῦ δὲ θεοδοσίου εἰπόντος κωνσταντίνου Reg. 4 ὁ τετραπέρατος κόσμος ἐστίν Reg. 9 ἀσκληπιάδης Reg. 12 ἐλυμώθη Reg. 13 μὲν φθάσαι Reg. 16 Ἄραβες] ἄριστον Reg.

gavit; quibusdam vero Theodosii affirmantibus respondit "aut philosophus sine auctoritate, aut non verus imperator." porro Carus signum videns muliebre quadratis Zodiaci figuris conscriptum dixit "versuti pariter atque inexperti ex te procedent." idem ille ut pergeret admonitus, "omnia" inquit "infortunata mihi videntur: et si haec signa, uti experimento constat, vera pronuntiant, quare ergo haec urbs earum virtute videtur consistere?"

Sub imperatore Anastasio magno Asclepiodorus philosophus magnum illud signum in Hippodromo videns, quod manu faciem sustulit, repente exclamavit: "o vim ingenii et prudentiae, cui uni omnium hominum necessitas incumbit." cum vero quidam ei litteras marmori incisas ostendisset, iste perlectis illis dixit "melius est non enuntiare quae futura portenduntur; et quantum ad me attinet, felix essem si eas non legissem."

Thesaurum deum Arabes maxime colunt, cuius simulacrum est lapis quadrangulus, non figuratus, quattuor pedum altitudinem, duarum latitudinem et unius profunditatem habens. collocatum vero est supra basim inauratam. huic sacrificant sanguinemque victimae profundunt: hoc enim illis pro libamento est. tota aedes eiusque parietes ex auro

D οἵ τε γὰρ τοῖχοι χρύσεοι καὶ τὰ ἀναθήματα πολλά εἰσιν. ἔστι δὲ τὸ ἄγαλμα ἐν Πέτρᾳ τῆς Ἀραβίας, καὶ αὐτοῦ σέβονται αὐτόν.

Ἐκ τοῦ Ἰκονίου Περσέως καὶ Ἀνδρομέδης στῆλαι ἤχθησαν· καὶ γὰρ ἐν τῇ τοιαύτῃ πόλει ἱστορεῖται τὸ παρὰ Περσέως πρὸς τὸν δράκοντα γεγονὸς θαῦμα. δράκων ἦν ἐμφωλεύων ἐκεῖ, καὶ κατὰ καιρὸν συνηθείας ἐδίδουν κόρην περιφανῆ καὶ ὡραίαν. τότε παρέσχον τὴν Ἀνδρομέδην, παρθένον ὡραίαν καὶ καλήν. διερχόμενος οὖν ὁ Περσεύς, καὶ τῆς κραυγῆς ἀκηκοὼς τῆς παρθένου, ἐπυνθάνετο τί ἂν ὀδύρεται. καὶ αὐτὴ ἐξηγήσατο "ὅτι τῷ
P 32 θηρίῳ προτίθεμαι εἰς βοράν." καὶ ὃς ἅμα τῷ ἀκοῦσαι Γοργόνην ἐκτεμὼν καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἀγαγών, τῇ κόρῃ τε μὴ προσβλέψαι τῇ Γοργόνῃ παραγγείλας, καὶ αὐτὸς στραφεὶς ὀπισθοφανῶς δείκνυσιν αὐτὴν τῷ δράκοντι, καὶ ἅμα τῷ βλέψαι ἀπενεκρώθη. καὶ διὰ τοῦτο ἔσχεν τὴν τοιαύτην ἐπωνυμίαν ὁ τόπος, παρὰ Φιλοδώρου λογιστοῦ, διὰ τὸ δεῖξαι τὴν εἰκόνα τῆς Γοργόνης τῷ δράκοντι τὸν Περσέα. εἶχε δὲ ἡ πόλις πρὸ τούτου ὄνομα Δαναΐα. εἶτα ἐπληρώθη θρηνῳδίας, καὶ οὕτως ἐκλήθη Θρῆνος, παρὰ Φιλοδώρου δὲ Ἰκόνιον. ἔνθα καὶ συμ-
B βιώσαντες Περσεὺς καὶ ἡ Ἀνδρομέδη ἐτελειώθησαν. ἐπάνω οὖν τῆς πύλης τῆς πόλεως ἐστηλώθησαν ἀμφότεροι. αὗται αἱ στῆλαι

4 p. 24 Band. ἀνδρομέδης θυγατρὸς βασιλίσσης ἐπαρχούσης στ. Vat. 9 ὁ οὖν προειρημένος Περσεὺς ἐκεῖσε οἰκῶν πυθέσθαι κλαιούσης τῆς Ἀνδρομέδης τί ἂν ὀδύρετο. ἡ δὲ τὸ συμβὰν ἐξηγήσατο. τοῦ δὲ Περσέως καὶ Γοργόνης κεφαλὴν ἐν πήρᾳ κατέχοντος, ὀπισθοφανῶς στραφεὶς δείκνυσι τῷ θηρίῳ τὸ δηλητήριον. ὅθεν ἰδὸν ἐκεῖνο ἀπέψυξεν. Vat. 17 ἦν δὲ τῇ πόλει ὄνομα ἀπὸ γενεᾶς Δανία Vat. Δάνημα alius.

sunt, et plurima illic offeruntur donaria. habet eius simulacrum colitque Petra Arabiae civitas.

Iconio statuae Persei et Andromedae deductae sunt: ibi enim mirabile illud certamen Persei cum dracone accidisse referunt. stabulabatur illic draco, cui stato tempore virgo dabatur nobilis et pulchra. obiecta ei fuit Andromeda virgo forma inprimis conspicua, cuius lamenta cum Perseus illuc transiens audisset, plangendi causam quaerenti ipsa omnem rem enarravit, nempe quod esca immani bestiae exposita esset. hoc audito Perseus abscissum Gorgonis caput, quod virginem intueri antea vetuerat, obtendit et versa retrorsum facie draconi monstravit, qui simulatque illud vidit periit. hinc locus ille, ut tradit Philodorus logista, dictus est Iconium, quod Perseus ibi Gorgonium caput draconi ostenderit. nuncupabatur autem prius illa urbs Danaia, deinde, quoniam impleta erat lamentationibus, Threnus cognominata fuit: et tandem Iconium ob praemissam Philodori narrationem. in hac urbe Perseus et Andromeda vitam exegerunt, unde ipsorum statuae portae civitatis

ἤχθησαν ἐπὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἔστησαν δὲ ἐν τῷ μεγάλῳ λουτρῷ τοῦ Κωνσταντίνου, πλησίον τοῦ τζυκανιστηρίου.

Ἐν δὲ τῇ κατωγείῳ πόρτᾳ τῇ νῦν πληρεστάτῃ στοιχεῖον ἵστατο τῆς Φειδαλίας Ἑλληνίδος, οἶμαι δὲ τῆς ἀρχαιοτάτης ἐκείνης, τῆς γυναικὸς τοῦ Βύζαντος. ἀρθείσης δὲ κελεύσει τοῦ βασιλέως τῆς στήλης θαῦμα ἦν ἰδέσθαι, τὸν τόπον ἐκεῖνον ἐπὶ πολὺ εἶναι σειόμενον, ὥστε πάντας, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν βασιλέα θαυμάσαι καὶ λιτὴν ἐπελθεῖν, καὶ μόλις πανθῆναι τὸν σεισμόν, Σάββα τοῦ ὁσιωτάτου τῷ τότε ἐνδημοῦντος καὶ εὐξαμένου ὑπὲρ τούτου.

Ἐν τῇ λεγομένῃ Νεολέᾳ εἰς τοὺς πλεκτοὺς κίονας στήλη C
γυναικεία χρυσέμβαφος ἵσταται ἐπὶ ἅρματος καὶ βωμὸς μετὰ μοσχαρίου. ἐν οἷς καὶ ἵπποι χρυσολαμπεῖς τέσσαρες, καὶ διφρηλάτης ἐπὶ τοῦ δίφρου, ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων χειρὶ στηλοειδές τι ἄγαλμα, ὅπερ, ὡς προεγράφη, εἰς τύχην τῆς πόλεως ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐτίμησε, καὶ ἕως τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου θέαμα παρὰ τῶν πολιτῶν γενόμενον. μετὰ κηρῶν λευκοφοροῦντες οἱ

1 ἥκασιν ἐπὶ Κωνσταντίνου μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὴν Ἀντιοχέων ἐκκλησίαν C. 3 p. 82 Band. *forte* πλησιεστάτῃ. Lamb. 11 p. 43 et 82 Band. ἐν τῷ ἅρματι εἰς τοὺς πλ. κ. ἐν τῇ λεγομένῃ Νεολαίᾳ C. πλεκτοὺς] λευκοὺς Vat. 14 δίφρου. οἱ δὲ πολλοὶ Ἑλλήνων καὶ Ἀρειανῶν ὑπάρχουσι κεχωσμένοι· καὶ ἄλλα εἰς πλῆθος σκηνώματα. F, omissis reliquis. στηλίδιόν τι ἄγαλμα διατρέχον. τοῦτο οἱ μὲν λέγουσι Κωνσταντίνου κατασκευὴν τὴν (οἱ δὲ τὴν?) ζεῦξιν μόνην, τὴν δὲ λοιπὴν ἀρχαίαν εἶναι καὶ μηδὲν παρὰ Κωνσταντίνου κατασκευασθῆναι. ἕως γὰρ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου θέαμα παρὰ πολίταις γέγονεν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, ἀνὰ κηρῶν λευκῶν καὶ χλαμύδων φοροῦντας πάντας εἰσέρχεσθαι τὴν αὐτὴν στήλην ἐπάνω ἅρματος ἤγουν καρούχας ἕως τοῦ στ. C.

fuerunt impositae, quae postea Cpolim deductae collocatae sunt in thermis Constantinianis prope Tzycanesterium.

In subterranea porta, nunc oppleta, signum stabat Phidaliae, Graecae illius, ut opinor, antiquissimae, quae uxor fuit Byzantis. cumque iussu imperatoris statua inde auferretur, terribile visu erat quam locus ille aliquamdiu terrae motu concuteretur. hoc uti omnes, ita ipse quoque imperator valde admiratus processionem instituit; quo facto vix tandem precibus sancti Sabae, qui tunc temporis Cpoli commorabatur, terrae motus desiit.

In Neolea supra columnas albas posita est inaurata statua muliebris currui insistens, et iuxta ipsam ara cum vetulo. ibidem quoque conspiciuntur quattuor aurati equi et auriga currum agitans, dextera gerens parvam statuam, quam, ut ante dictum est, Constantinus magnus pro fortuna urbis coluit et cives usque ad Theodosium magnum solenni celebritate honorarunt. albis enim omnes induti vestibus statuam illam

πολῖται καὶ ἀγκινέοντες, ἐπάνω ἅρματος φέροντες ἦγον ἕως τοῦ στάματος ἀπὸ τῶν καγκέλλων. τοῦτο δὲ ἐγίνετο, ὅτε τῆς
D πόλεως ἑόρταζον τὸ γενέθλιον. ἐκεῖσε δὲ ἐν ζωδίοις ἐστηλώθησαν εἰς τοὺς δύο κίονας ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὔα, καὶ ἡ Εὐθηνία καὶ ὁ Λιμός.

Ἐν τῷ λεγομένῳ λιμένι τοῦ Νεωρίου βοῦς ἵστατο χαλκοῦς παμμεγέθεστατος. κράζειν δὲ αὐτὸν ἔλεγον ὡς βοῦν μίαν τοῦ ἐνιαυτοῦ, καὶ γίνεσθαι παράπτωμά τι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἔκραξεν.

Μαυρικίου στήλη καὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ ἵστατο ἐν τῇ χαλκῇ, ἄνωθεν τῆς Θεανδρικῆς εἰκόνος, ἐκτεταμένας τὰς χεῖρας ἔχουσαι. ἐπ' αὐτοῦ δὲ τοῦ Μαυρικίου κατεσκευάσθησαν. αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκ τῆς τῶν Ἀθηναίων ἦχθησαν γῆς. φιλοσόφου δέ φασιν εἶναι, ὡς λέγει καὶ ὁ Λιγύριος. μετὰ τὸ
P 33 σφαγῆναι παρὰ τοῦ τυράννου Φωκᾶ Μαυρίκιον, εἷς τις διάκονος τῶν μαθητῶν Εὐτυχίου τοῦ αἱρετικοῦ, ὀνόματι Ἄκατος, ἰδὼν ἡττηθέντας τοὺς περὶ αὐτοῦ διδασκάλους, κἀκεῖνος ἀποδράσας κατέλαβε κάστρον τι καλούμενον Σεραπίωνα. τοῦτο δὲ ἐτύγχανεν ὂν ἐν τῶν παρὰ Πέρσαις ὁρίων. καταμηνύει δὲ Περιττίῳ τῷ φρουράρχῳ τὰ τῆς ἀσθενείας τῶν ἐν τῇ Χαλκηδόνι οἰκούντων,

4 εὐθηνία Vat. 6 p. 30 Band. ὅτι ἡ λεγομένη λίμνη τοῦ Νεωρίου βοῦν εἶχεν ἱστάμενον χαλκοῦν παμμεγέθη C. 9 ἔκραξεν. ἱστορεῖ δὲ ὁ αὐτὸς Λέων, ἐν ᾧ καὶ ἀγορὰ τῶν [illegible] ἐπάνω τὸ πρότερον ἦν. ἐπὶ δὲ Ἰουστίνου μετετέθη εἰς τὸν Ἰουλιανοῦ λιμένα. C. 10 p. 8 Band. 11 ἀνδρικῆς Vat. 15 σφαγῆναι] ἀποθανεῖν ποιῆσαι τὸν βασιλέα Vat. 16 Ἄκατος διάκονος ὑπάρχων τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Εἰρήνης, ὃς ἰδὼν Vat. 17 τοὺς κατ' εὐτυχίαν Vat. 19 ἐν τῇ τῶν Περσῶν [illegible] Vat. 20 φρουράρχῳ] καστροφύλακι Vat.

currui impositam cum cereis deducebant a cancellis usque ad solium imperatorium Hippodromi. hoc autem fiebat quotannis die urbis natali. ibidem supra duas columnas collocata erant simulacra Adami et Evae et Prosperitatis et Famis.

In portu Neorio bos maximus ex aere stabat, quem ferunt semel in anno mugire solitum, eoque die mali quid urbi accidere.

Mauricii eiusque uxoris et liberorum statuae ad portam aeream supra imaginem Christi manibus extensis positae erant, quas ipse Mauricius fieri curaverat. reliquae vero statuae illic collocatae ex terra Attica deductae sunt; inter quas una est philosophi cuiusdam, ut tradit Ligurius. postquam vero Mauricius a Phoca tyranno interfectus fuit, diaconus quidam nomine Acatus, unus ex sectatoribus Eutychis haeretici, videns victos magistros suos et ipse profugit ad castellum cognomento Serapionis situm in regione Persarum, atque statim Perittio praefecto praesidiario significavit debilitatem civium Chalcedonensium,

προσθεὶς ὅτι ἅμα τῷ καταλαβεῖν αὐτὸν τούτους χειρώσεσθαι. καὶ δῆτα ἀμηνυτὶ στρατεύσας ὁ ῥηθεὶς Πέρσης, καὶ ἔχων στρατιωτῶν ἑβδομήκοντα χιλιάδας, καταλαμβάνει τὴν Χαλκηδόνα· οἱ δὲ μόλις ἴσχυσαν διαφυγεῖν εἰς Κωνσταντινούπολιν μετὰ τῶν τιμίων λειψάνων τῆς ἁγίας Εὐφημίας, ὑπὲρ ἧς τὸ πλέον ἐσπούδαζεν ὁ προδότης καὶ ἀνίερος Ἄκατος, θέλων ἀμῦναι αὐτήν, B διότι τοὺς αἱρέσεως αὐτῶν τόμους κατῄσχυνεν, ἅμα δὲ καὶ διότι οὐ συνεχωρήθη Εὐτύχιον τὸν ἀτυχῆ τὴν τοιαύτην εὐτυχῆσαι μητρόπολιν. λεηλατήσαντες δὲ τότε τὰ ἐκεῖσε πάντα οἱ Πέρσαι ἔλαβον καὶ τὸ χρυσέγκαυστον ἄγαλμα τοῦ ἡλίου θεοῦ τοῦ λεγομένου Κρόνου, καὶ ἀπήγαγον εἰς Περσίαν, καὶ ἐτίμησαν ὡς θεόν.

Ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου πολλὰ θεάματα ἀρχαῖα παρελύθησαν καὶ ἠφανίσθησαν διὰ τὸ παντελῶς ἀλόγιστον αὐτοῦ.

Ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου ἐν τοῖς Κούφοις ἦν τὸ λεγόμενον Τρίζωδον κάτωθεν, ἐν ᾧ καὶ ἀστρονόμουν ποτὲ οἱ Ἕλληνες, εἰδωλείου καὶ τοῦ ναοῦ ὄντος. ἀλλ' ἐπάρθη καὶ ἠφανίσθη ἱερωθέντος τοῦ ναοῦ. καὶ τύμβοι δὲ πολλοὶ Ἑλλήνων καὶ Ἀρειανῶν ὑπῆρχον ἐν τῷ πάτῳ, καὶ σκηνώματά τινα συγκεχωσμένα εἰς C πλῆθος.

2 καὶ δῆτα] ὃς πορευθείς, τοῦ ἅρματος ἐπιβάς (οὕτως γὰρ τοῖς ἐν ῥηγίῳ καστροφύλαξι πέφυκε) μετὰ ἑβδομήκοντα χιλιάδων ἔρχεται ἐπὶ τὴν καλχηδόνος μητρόπολιν. οἱ δὲ ἐκεῖσε προγνόντες ἔφυγον ἐν τῷ βυζαντίῳ, ἄραντες μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὰ τίμια λείψανα τῆς ἁγίας εὐφημίας. Vat. ἀμυνητὶ? ἀμενητὶ C. 14 ἀλόγιστον εἶναι αὐτόν Vat.

addens insuper ipsum primo accessu facile eos subiugare posse. quare supradictus Persa sine mora se cum septem mile militibus in viam dedit, tantaque celeritate invasit Chalcedonem, ut civibus vix satis relinqueretur temporis ad transferendum reliquias S. Euphemiae Cpolim, quam in primis impius ille proditor Acatus ultum ibat pro dedecore Eutychianae sectae scriptis illato, et quod infortunato Eutychi istam metropolim concedere noluerant. inter caetera quae tunc temporis Persae praedando abstulerunt, fuit quoque aureum illud et encausto elaboratum signum solis cognominati Croni, quod in Persiam deductum pro deo coluere.

Sub Leone Isauro multa antiqua signa eversa et ablata sunt, quod is omnino irreligiosus esset.

In cavis subterraneis templi S. Mocii locus erat nuncupatus Triexodum, ubi olim, cum templum illud idololatriae adhuc serviret, gentiles sacra sua peragebant: post templi vero consecrationem destructus et eversus fuit, multaque gentilium et Arianorum sepulcra in eius solo reperta sunt.

Ἐν δὲ τῇ πρὸς βορρᾶν πόρτῃ τοῦ κάστρου Πανόρμου, ὃ ὑπὸ Πανόρμου τινὸς Ἕλληνος ἐκτίσθη, διὰ σιδήρου καὶ χαλκοῦ ἀναμεμιγμένου ἵστατο στήλη γυναικεία δικάρηνος. ἔνθα δὲ καὶ καλόν τι πρᾶγμα ἐγεγόνει· ἐμπρησμοῦ γάρ ποτε τὸ κάστρον καταληφθέντος, καὶ πάσης τῆς πόλεως μετὰ καὶ τῶν τειχῶν αὐτῆς ἀφανισθείσης, τὸ πύργιον ἐκεῖνο τῆς πόρτης, οὗ ἡ ῥηθεῖσα στήλη ἵστατο, οὐ μόνον ὅτι οὐκ ἐβλάβη ὅλως, ἀλλὰ καὶ τὸ πῦρ ὀργυιὰς δεκαπέντε ὑπεχώρει τοῦ τοιούτου ζῳδίου. ἥτις τοῦ Χοσρόου πολιορκήσαντος τὴν πόλιν παρελήφθη ὑπὸ Περσῶν, καὶ ἔστιν ἕως τοῦ νῦν λατρευόμενον ἐν Περσίδι. καθ' ὃν χρόνον
D ᾐχμαλώτευσεν Χοσρόης καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα, λαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν σταυρὸν σὺν τῷ πατριάρχῃ Ζαχαρίᾳ. ὃν ἀνελὼν ὁ μέγας βασιλεὺς Ἡράκλειος Ῥωμαίων ἐν τῷ εἰκοστῷ ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας, ἀνελάβετο τὰ ῥηθέντα τοῦ τιμίου σταυροῦ ξύλα μετὰ καὶ τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς αἰχμαλωσίας ἁπάσης, καὶ ἠγάγετο εἰς Κωνσταντινούπολιν, θεοῦ βοηθείᾳ καὶ χάριτι, καὶ δι' εὐχῆς Μοδέστου τότε πατριαρχοῦντος τῆς τοιαύτης πόλεως.

P 34 Τὸ δὲ Σμύρνιον καλούμενον ἔχει ὑποκάτω τῆς γῆς ἐν τῷ πρὸς βορρᾶν μέρει ὀργυιὰς δέκα, ἐν ᾧ εἰσὶ στῆλαι ἐννέα, ὧν αἱ μὲν ὑπάρχουσι Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, τῆς γυναικὸς αὐτοῦ

1 p. 82 i. Band. τοῦ δυτικοτείχου κάστρου Vat. F. 3 ἵστατο στεφάνιον ἱερακιώδιον (ἱερακιώδ. F, αἰγιώδης Lamb.) καὶ στήλη γυναικεία δικέφαλος FVat. 6 ἀδαπανηθείσης Vat. F. 19 p. 60 et 83 Band. ἔχει] κιόνιον τοῦ Τετραδισίου ἐμβόλου, σύνεγγυς τοῦ ἁγίου Θεοδώρου τοῦ Σφωρακίου, ἔχει C.

In septentrionali porta Castri Panormi, quod a pagano quodam Panormo ferro atque aere permixto constructum fuit, posita erat muliebris statua biceps. ibi res memoranda contigit. cum enim aliquando illud castrum saevo arderet incendio, totaque urbs una cum muris igne esset consumpta, turris illa, in cuius porta stabat supradicta statua, non tantum non fuit laesa, sed flamma viginti quinque ulnas inde refugit. post, ubi Chosroes urbem expugnavit, in Persiam hoc signum deductum est, atque ibi a Persis etiam nunc adoratur. eodem tempore cepit Chosroes Hierosolymam, auferens inde sanctam et salutarem crucem Christi cum Zacharia patriarcha, quam devicto Chosroe Heraclius Romanorum imperator vigesimo imperii sui anno una cum sacrosancto ligno crucis et omnibus captivis recepit atque Cpolim reduxit, dei gratia adiuvante, nec non precibus Modesti, tunc patriarchae illius urbis.

Locus nuncupatus Smyrnium habet septentrionem versus concavitatem subterraneam decem ulnarum. ibi positae sunt novem statuae, interque eas Constantini magni et Faustae uxoris eius et Hilarionis

Φαύστης, καὶ τοῦ πραιποσίτου Ἱλαρίωνος, καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ Κρίσπου, ὃν Ἡρόδοτος καὶ Ἱππόλυτος οἱ χρονογράφοι λέγουσιν ἀποκεφαλισθῆναι παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου τοῦ ἰδίου πατρὸς διὰ τὸ εἰς ὑποψίαν ἐλθεῖν μοιχεῦσαι ζητεῖν τὴν μητρυιὰν Φαύστην, ἥν τινα βαλανεῖον πυρωθὲν ἐδέξατο καὶ ἐκεῖ ἀνῃρέθη. Ἑλένη δὲ ἡ μήτηρ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, μὴ φέρουσα τὴν τοῦ νέου ἄδικον ἀναίρεσιν, ἤδη τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξιωθέντος τιμῆς, ἠδολέσχει ἐπὶ τῇ ἀκρίτῳ ἀποφάσει τούτου. διὸ καὶ B μεταμεληθεὶς ὁ τούτου πατὴρ ἐπένθησεν ἡμέρας τεσσαράκοντα, μὴ λουσάμενος ὅλως τὸ σῶμα, μηδ' ἐπὶ κλίνης πεσών. ἐποίησε δὲ καὶ τὴν στήλην αὐτοῦ ἐξ ἀργύρου καθαροῦ, ἐπιχρυσώσας ἐν μέρει, τὴν δὲ κεφαλὴν ἐκ χρυσίου τελείου, ἐπιγράψας ἐν τῷ μετώπῳ οὕτως "ὁ ἠδικημένος υἱός μου." ταύτην δὲ ποιήσας μετάνοιαν πολλὰ καὶ τὸν θεὸν ἐξελιπάρησεν, ἵνα ἀφεθῇ αὐτῷ τὸ ἁμάρτημα. αἱ δὲ λοιπαὶ στῆλαι ὑπάρχουσι Σεβήρου, Ἁρματίου, Ζευξίππου, Βίγλεντος τοῦ τὰ βιγλέντια κτίσαντος, καὶ Ἐλευθερίου τοῦ τὰ ἐν τῷ σενάτῳ παλάτια κτίσαντος. καὶ οὗτοι

1 τοῦ τρίτου παιδὸς C. τοῦ παιδὸς αὐτοῦ ὁμωνύμου κωνσταντίνου καὶ ἑτέρου κρίσπου ὀνομαζομένου Vat. alii πρίσκου et κρήσκεντος. 9 ἐπένθησεν] μετενόησε καὶ ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῷ μ' ἡμέρας καὶ μ' νύκτας Vat. 10 μηδ' ἐπὶ] μὴ ἀναψύξας ἐν κοίτῃ F. 13 ταύτην στήσας, μετάνοιαν βαλὼν, ἐλιπάρει θεῷ ὑπὲρ ὧν ἐπλημμέλησεν F. 16 Βιγλεντίου CF. 17 τοῦ εἰς τὸ σένατον τὸ παλάτιον F. οὗτοι πάντες ξίφει παρεδόθησαν, καὶ ὑπὸ ἀδικήσαντος στηλωθέντες συγχώρησιν παρὰ τοῦ πλημμελήσαντος ἐδυσωποῦντο. παρέλαβον δὲ καὶ τὰ οἰκεῖα τέκνα τοῦτο αὐτὸ ποιεῖν. καὶ ἐκ τούτων πολλοὶ ἕως Οὐαλῆ τοῦ Ἀρειανοῦ. οἱ οὖν Ἀρειανοὶ μὴ φέροντες τὴν ἧτταν τὴν διὰ Κωνσταντίνου ἐν τῷ εἰρημένῳ Τετραδισίῳ ἐμβόλῳ, πλησίον τοῦ ἁγίου Θεοδώρου, ταύτας κατέχωσαν. F.

praepositi, et Crispi filii Constantini, cui Herodotus et Hippolytus chronographi tradunt caput fuisse amputatum a patre Constantino magno, quod falso suspicaretur ipsum Faustae novercae pudicitiam sollicitasse, quae postea balnei aestu suffocata est. Helena vero Constantini mater aegre ferebat iniustam mortem illius iuvenis, dignitatem Caesaris iam adepti, et assiduo nil aliud vel loquebatur vel meditabatur quam praecipitem et iniudicatam eius condemnationem; quare tandem quoque pater sera permotus poenitentia integros quadraginta dies ipsum luxit, tanta animi aegritudine ut nunquam nec lavaret corpus nec lecto recumberet. praeterea statuam ei posuit ex argento puro et ex parte inauratam, praeter caput, quod ex puro puto auro confectum erat, inscriptis in fronte his verbis "filius meus iniuria affectus." hac igitur ratione poenitentiam agens, deum quoque multis et assiduis precibus illius peccati veniam exoravit. reliquae statuae sunt Severi, Harmatii, Zeuxippi, Vigilantii et Eleutherii, qui palatium senatus condidit. hae omnes sta-

C πάντες παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἐστηλώθησαν, οὓς οἱ Ἀρειανοὶ ἐπὶ Οὐάλεντος τοῦ παρανόμου κατέχωσαν ἐκεῖσε.

Ἐν δὲ τῷ σενάτῳ ἀνετέθησαν οἱ ἡνίοχοι ζευξίππων, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ ἀστρονομικῷ ὀργάνῳ, οὗ καὶ αἱ τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Ἀφροδίτης στῆλαι ἵσταντο· καὶ σκυτάλαις ἀπεκεφαλίσθη παρὰ τῶν Ἀρειανῶν Ἀρκάδιος ἀρχιδιάκονος τῆς ἁγίας Εἰρήνης. αἱ δὲ καρροῦχαι τῶν ἀναιρεθέντων ἡνιόχων κατεχώσθησαν ἐν τῷ εἰλήματι τοῦ ἱπποδρομίου παρὰ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου.

Οἱ δὲ ιβ' κόφινοι τῶν περισσευμάτων πρότερον μὲν ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ σενάτου κατέκειντο, εἶτα ἐν τῷ εἰλήματι τοῦ φόρου κατεχώσθησαν.

D Ἐν δὲ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ, δρομικῇ τὸ πρότερον οὔσῃ, τῆς εἰδωλείων τελείας, τετρακόσιαι εἴκοσι ἑπτὰ στῆλαι ἵσταντο, ἃς ὁ μέγας βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἐν τῷ μέλλειν κτίσαι τὸν θεῖον ναὸν ἀφείλετο καὶ διεμερίσατο τῇ πόλει. οἱ δὲ πεπαιδευμένοι τῶν προειρημένων τὴν πόλιν περιερχόμενοι οὐκ ὀλίγας εὑρήσουσιν. αἱ πλείονες δὲ ὑπῆρχον Ἑλλήνων, ὡς προει-

3 p. 14 et 83 Band. ἡνίοχοι ἐν ζευξίπποις ἐν τῷ ἀστρ. ὀργάνῳ, ἔνθα τῆς Ἀρτέμιδος καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἵσταται στήλη, ἐν αἷς σκυτάλαις ἀπεκεφαλίσθη ὑπὸ Ἀρειανῶν Ἀρκάδιος ἀρχιδιάκονος τῆς ἁγίας Εἰρήνης, omissis reliquis, C. F vero addit his: ἔνθα καὶ λέγουσι σείεσθαι τὰς στήλας ἕως ἡμερῶν τριῶν τοῦ θανάτου τούτου. 9 p. 14 et 83 Band. ιβ'] δέκα CF. πρότερον] δέκα ἔτη CF. τῷ τῶν παλ. F. 10 εἶτα] μετὰ δὲ ταῦτα ὑπὸ τὴν βάσιν τοῦ κίονος κατ. C. 11 κατεχώσθησαν, Μητροφάνους ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦτο συμβουλεύσαντος τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ. F. 12 p. 14 et 84 Band. δρομικῇ — τελείας om C. 14 ἃς — 17 εὑρήσουσιν] haec post p. 65 v. 13 προσεπιγράψαντες CF. 17 Ἑλληνικαὶ ὑπῆρχον, αἵ τινες ἐκ τῶν παλαιῶν ὑπῆρχον, τοῦ τε Διὸς καὶ Κάρου τοῦ πατρὸς καὶ Διοκλητιανοῦ CF.

tuae a Constantino magno erectae erant, quas sub Valente haeretico Ariani in eo loco terra obruerunt.

In senatu statuae aurigarum circensium positae erant, in organo scilicet astronomico, ubi etiam Dianae et Veneris statuae erant collocatae. ibidem Arcadius archidiaconus S. Irenae ab Arianis occisus fuit. caeterum currus peremptorum aurigarum sub porticu Hippodromi a Theodosio imperatore depositi fuerunt.

Duodecim corbes reliquiarum primum quidem in palatio senatus collocati erant, postea vero in porticum fori transpositi fuerunt.

In ecclesia magna S. Sophiae, quae prius forma oblonga erat et idolorum cultui serviebat, stabant 427 statuae, quas magnus imperator Iustinianus, templum illud divino cultui aedificaturus, inde abstulit et per urbem distribuit. harum non paucas docti urbem perambulantes inveniunt. maior autem earum pars, ut supra dictum est, erant genti-

ρηται, Ἀπόλλωνος τοῦ τε Διός, καὶ Καράτου τοῦ πατρικίου, Διοκλητιανοῦ, καὶ τὸ δωδεκάζωδον, καὶ ἡ Σελήνη καὶ ἡ Ἀφροδίτη, καὶ ὁ ἀρκτοῦρος ἀστὴρ παρὰ δύο Περσικῶν στηλῶν βασταζόμενος, καὶ ὁ νότιος πόλος, καὶ ἡ ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τοῦ πλευροῦ τὸν Ἵερωνα φιλόσοφον μαντευόμενον ἔχουσα. οὐκ ὀλίγαι δὲ Χριστιανῶν· καὶ δέον ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγων ἐπιμνη- P 35
σθῆναι, Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ Κώνσταντος καὶ Γάλλου καὶ Θεοδοσίου καὶ Ἰουλιανοῦ Καίσαρος, καὶ ἑτέρου Ἰουλιανοῦ ἐπάρχου, Λικινίου Αὐγούστου, Οὐαλεντινιανοῦ, καὶ Θεοδοσίου, καὶ Ἀρκαδίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ Σεραπίωνος ὑπάτου, καὶ Ἑλένης τῆς μητρὸς Κωνσταντίνου τρεῖς, ἡ μὲν μία πορφυρᾶ διὰ μαρμάρων, ἑτέρα διὰ ψηφίδων ἀργυρῶν ἐν χαλκῷ κίονι, καὶ ἡ ἄλλη ἐλεφαντώδης, Κύπρου ῥήτορος προσενέγκαντος.

Ὁ Μαναῒμ στρατηγὸς μετὰ τὸ νικῆσαι τοὺς Σκύθας κατὰ κράτος στήλης ἠξιώθη τιμηθῆναι ἐν τῷ καλουμένῳ ὡρείῳ, ὅ τινες B
καὶ μόδιον καλοῦσιν. ἦν δὲ καλὸν ὡρολόγιον, ἔνθα νῦν ἵστανται κίονες καὶ ἁψὶς πρὸς τὸν λεγόμενον οἶκον Κρατεροῦ. ἔνθα ἵστατο καὶ μόδιος χαλκοῦς καὶ ὡρεῖον καὶ δύο χεῖρες χαλκαῖ ἐπὶ ἀκοντίων. τὸν δὲ μόδιον δέον ἐστὶ μὴ παραδραμεῖν ἡμᾶς, ὅτι ἐπὶ

2 καὶ τὰ δώδεκα ζώδια C. 4 ἡ ἐριδία et ἡ ἱερίβοια alii. 5 τὸν Ἵερωνα] τὴν Ἶριν ἀφιλοσόφως μαντεύουσαν ἔχουσα. ἐκ δὲ τῶν Χριστιανῶν οὐκ ὀλίγαι μέν, ὡς εἶπον (C, ὡσεὶ ὀγδοήκοντα F). καὶ δέον CF. 6 ὀλίγας μνημονεῦσαι F. 7 prius καὶ] Κωνσταντίου F. Γάλλου Θεοδοσίου τε καὶ Ἰουλιανοῦ καὶ Θεοδοσίου τοῦ ἑτέρου καὶ Ἀρκαδίου C, Γαληνοῦ κυαίστορος Λικ. F. Γαλλιηνοῦ Lamb. 10 ὑπατικοῦ F. 12 μαργάρων C. 14 p. 19 et 84 Band. Μαναναῆν F. 16 καλὸν] πάλαι Lamb. 17 ἵσταται C. 18 ὡρολόγιον Lamb.

lium, Apollinis nempe, Iovis, Cari, Diocletiani et duodecim signorum caelestium, item Lunae, Veneris et Arcturi sideris, quod duae Persicae columnae sustinent, et poli australis, et sacerdotis Minervae, a cuius latere stabat Hero philosophus fatidicus. Christianorum etiam statuae inter eas erant non paucae, ex quarum numero quarundam facienda est mentio, Constantini magni, Constantis, Gallieni, Theodosii, Iuliani Caesaris et alterius Iuliani praefecti, Licinii Augusti, Valentiniani, Theodosii eiusque filii Arcadii, et Serapionis consulis. Helenae matris Constantini tres inter eas erant statuae; una ex marmore porphyretico, altera ex crustis argenteis supra columnam aeream, tertia vero ex ebore, quam posuit Cyrus rhetor.

Manaim praefectus militum post Scythas fortiter devictos statuam meruit in loco nuncupato Horreo, quem quidam etiam vocant Modium. erat autem olim Horreum, ubi nunc stant columnae et arcus ante domum quae appellatur Crateri: ibidem collocata erant modius aereus et horologium et duae manus aereae hastis infixae. neque hoc silentio

Οὐαλεντινιανοῦ ἐτυπώθη· ὅτι γὰρ καὶ ἀρχὴ μοδίων ἐπὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει οἰκούντων ἀνηρευνήθη. τοῦτο τοῦ ἀργυροῦ τυπώσαντος. ἄργυρος δὲ ἀπ' ἀρχῆς ἐτυπώθη τὸ νόμισμα. τοῦτο δὲ καὶ Θεοδώρητος διασαφεῖ τρανότατα. αἱ δὲ χαλκαῖ χεῖρες ἔκτοτε ἄνωθεν προσετυπώθησαν. τοῦ βασιλέως τὸ κουμούλιον C μόδιον νομοθετήσαντος, μὴ ἀντιφωνεῖν δὲ τοῖς ναυτιῶσι προστάξαντος, ἐν τῷ κατωτέρῳ μοδίῳ τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀπώλεσεν· ὅθεν καὶ ἐτυπώθησαν αἱ χεῖρες τοῖς λαμβάνουσι καὶ τοῖς διδοῦσιν, ἀμφότερα ἐκ τῶν προστεταγμένων μὴ ἀγανακτεῖν. ἔνθα τοῦ αὐτοῦ Βαλεντινιανοῦ στήλη ἵστατο εἰς τὴν ἀψῖδα, ἔξαμον ἀργυροῦν τῇ δεξιᾷ κατέχουσα, ὃ καὶ ἡρπάγη εἰς πάκτον παρὰ τοῦ προτίκτορος ἐπιχωρίου, ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀρχῇ Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥινοτμήτου.

Μενάνδρου μάντεως στήλη ἐπηνέχθη ἐν τῇ πόλει, καὶ ἔστη D ἐπὶ τὸν Ἀρτοπρατιανὸν οἶκον, ἢ εἰς τὸ ἀρτοπωλεῖον. ἦν δὲ ἀργυρήλατος, πλάτος ἔχουσα πηχῶν ι' καὶ μῆκος πηχῶν ιε'. ἦν

1 ἀρχὴ μοδίων Μοδίων τῶν ἐν C, ἀρχὴ μοδίων παρὰ τῶν ἐν F. 2 τοῦτο] διὰ τοῦτο CF. 3 τυπώσαντος C. 4 διασαφηνίζει F. 5 κουμουλίου C. 6 τοῖς αὐτοῦ νόμοις προστάξαντος. εἷς ἐκ τούτων παρελθὼν τὴν πρόσταξιν καὶ [illegible] τὰς χεῖρας ἀπώλεσεν C. τοῖς ναυτικοῖς προστάξαντος, καὶ τὸ [illegible] εἷς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν ναυτῶν [illegible] εἶναι [illegible] ἐν τοῖς [illegible] ἄδικον καταγγείλαντος, ἐν τῷ κατ. F. τοῖς ναύταις προστάξαντος. εἷς τῶν ναυτῶν τοῦτο [illegible] ἐν τῷ κατ. Lambecius e Suida. 9 ἀμφοτέρους F. ἀμφότερα, μετὰ τῶν [illegible] κουκούλια διδοσθαι τὰ μόδια. ἔνθα καὶ ἡ τούτου στήλη C. ἔνθα τοῦ] ἐν δὲ τῇ ἀψῖδι τῶν χειρῶν καὶ τοῦ μοδίου στήλη ἵσταται τοῦ [illegible] Οὐαλεντινιανοῦ, καὶ ἐν τῇ δεξιᾷ κατέχειν ἔξαμον ἀργυροῦν, ὃ καὶ ἡρπάγη ὑπὸ Κύρου προτίκτορος ἐν ἔτει δευτέρῳ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ Reg. 11 παρὰ — ῥινοτμήτου om C. κατέχουσα, ἐφορήθη εἰς πάκτον διὰ τὸ καὶ αὐτὴν εἶναι ἀργυρᾶν μικρὰν ἀπὸ τοῦ Κυρίου προτίκτορος ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τὸ δεύτερον. F. 14 p. [illegible] Band. μάντεως] μάντεως Κρητῶν F. 16 ἦν] ἥντινα γνωστὴν ὑπάρχουσαν Vat.

praetereundum est, modium sub Valentiniano ibi statutum fuisse; tunc enim modiorum usus Cpoli coepit. principio autem modius ille ex argento factus erat, ut perspicue declarat Theodoretus. caeterum manus aereae propterea supra modium positae sunt. cum imperator sanxisset ut modius frumenti cumulate venderetur et navicularios vetuisset edicto obsistere, uni eorum contra facienti dextra manus amputata est. hinc igitur manus illae formatae sunt, ut neque dantes neque recipientes statutis contradicerent. ibidem supra arcum eiusdem Valentiniani statua collocata erat dextra gerens examen argenteum, quod ad pactam barbaris pecuniam solvendam a Cyro protectore ablatum est, quo tempore recuperato imperio Iustinianus Rhinotmetus secundum imperabat.

Menandri vatis statua Cpolim deducta fuit et collocata ad aedes sive in Artopolio. erat autem tota ex argento ductili confecta, latitu-

κατεάξας ὁ εὐσεβὴς βασιλεὺς Μαρκιανὸς ἐχάραξεν εἰς ἀργυρία καὶ διένειμε τοῖς πένησι.

Ἀρδαβούριος στρατηγὸς ἐπὶ τοῦ μεγάλου Λέοντος τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως, ἐν τοῖς Θρακώοις μέρεσιν, Ἡρωδιανοῦ στήλην εὑρὼν ἐπίκυρτον πάνυ καὶ παχεῖαν, καὶ θυμωθεὶς διὰ τὸ ἀνείδεον αὐτῆς, κατέτριψεν αὐτήν· ἐν δὲ τῷ καταθραύειν εὗρεν ἐν αὐτῇ χρυσίου λίτρας ἑκατὸν τριάκοντα τρεῖς, καὶ αὐτίκα μετὰ προθυμίας κατεμήνυσε περὶ τούτου τῷ βασιλεῖ. καὶ ὁ βασιλεὺς εὑρὼν ἀφορμὴν ἀνεῖλεν αὐτόν. ἐν δὲ τῷ σφάζεσθαι ὀδυρόμενος ἔλεγεν "οὐδεὶς μολύβδῳ χρυσίον καταμίξας ἐπιζήμιος εὑρίσκεται, P 36 οἷα παρὰ τῷ κυρτῷ τούτῳ βασιλεῖ εἰς ἐμὲ συμβέβηκεν." καὶ οὕτως ἀπεκτάνθη. ἔνθα καὶ οἱ διερχόμενοι τὸν τόπον μάλιστα φιλόσοφοι οὐ τοῖς προτέροις κακοῖς τὸν θάνατον Ἀρδαβουρίου ἐνέβαλλον, ἀλλ' ἕνεκα τῆς στήλης Ἡρωδιανοῦ καταλύσεως. ἅμα δὲ καὶ Ἄσπαρ ὁ παραδυναστεύων τῷ τότε καὶ ἀδελφὸς αὐτοῦ σὺν αὐτῷ τὸ πέρας ἀδελφικῶς ἐδέξατο· οὗ καὶ στήλη ἐν τοῖς Ταύρου μέρεσιν ἕως τῆς δεῦρο ἐσώζετο, ἐν ἵππῳ καθημένη. τὸν οἶκον τοῦ Ἄσπαρος εἶχε Βασίλειος ὁ παρακοιμώμενος.

Κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ φόρου στῆλαι ἐν μαρμάροις B πορφυροῖς ἦσαν δώδεκα, καὶ Σειρῆνες δώδεκα, ἃς οἱ πολλοὶ

1 ἐχάραξεν] εἰς ὀβολοὺς ἐλάσας τοῖς δημοσίοις προσέθηκεν. F. 3 p. 85 Band. ἐπὶ λέοντος τοῦ πάνυ F. 7 χρυσίου λιτρῶν ρλγ' τάλαντα F. 10 ἐπὶ ζημίας ἠνδρίζετο Vat. 15 ἅμα — ἐδέξατο] ὅτε καὶ ἄσπαρ σὺν αὐτῷ τὸ πέρας ἐδέξατο. Vat. 19 p. 14 et 85 Band. κατὰ] ἐν δὲ τῷ δεξιῷ μέρει τοῦ φόρου τῆς ἀνατολῆς ἐδέξαντο στήλας πορφυρᾶς διὰ μαρμάρων ιβ' καὶ σειρῆνας ιβ'. CF.

dine octo cubitorum, et quindecim longitudine. hanc confregit pius imperator Marcianus, et nummos ex ea cusos pauperibus distribuit.

Ardaburius praefectus militum sub Leone magno imperatore, in regione Thracia, Herodiani statuam invenit incurvam prorsus et obesam. quare eius deformitate permotus eam confregit; quo facto in ea invenit 133 libras auri. hoc vero statim cum magno gaudio imperatori nuntiavit, qui arrepta occasione ipsum e medio sustulit. ille autem cum iam interficeretur, ultima haec verba cum lacrimis et lamentis protulit: "nemo unquam, qui aurum plumbo admiscuit, poenam meruit, ut nunc mihi evenit." haec ubi dixit, continuo occisus est. equidem philosophi illac transeuntes non aliam causam mortis Ardaburii fuisse putant quam demolitionem statuae Herodiani. simul etiam cum Ardaburio Aspar eius frater et collega praefecturae fraterno plane animo mortem obiit; cuius statua equestris in Taurina regione urbis hucusque integra servatur. domum vero Asparis postea possedit Basilius accubitor.

Ad dextram fori partem statuae duodecim ex marmore porphyretico erant, et totidem Sirenes inauratae, quas vulgus equos marinos

θαλασσίους ἵππους ἐκάλουν. ἦσαν δὲ χρυσέμβαφοι. δύο ἐξ αὐτῶν ἐφ' ἡμῶν καθῃρέθησαν, καὶ τρεῖς ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ ἁγίου Μάμαντος ἀπηνέχθησαν· αἱ δὲ λοιπαὶ σώζονται.

Ἡ δὲ τύχη τῆς πόλεως ἵστατο χαλκῆ μετὰ μοδίου ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἁψῖδι τοῦ φόρου, ἣν Μιχαὴλ ὁ Ῥαγκαβὲ παρὰ τοῦ βασιλέως κελευσθεὶς ἐχειροκόπησεν, ἵνα μὴ ἰσχύωσι τὰ δημοτικὰ μέρη ἐπανίστασθαι κατὰ βασιλέων.

Ἐν τῷ φόρῳ ὁ σταυρὸς ὁ μέγας γράφει "ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος." C οὗτος δὲ ἐστιν ἀντίτυπος οὗ ἐθεάσατο ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐν τῷ οὐρανῷ. οἱ δὲ χρυσέμβαφοι υἱοὶ αὐτοῦ εἰσίν. καὶ ἐν τοῖς εὐωνύμοις μέρεσι πλησίον τῆς μεγάλης στήλης ἐλέφας χαλκοῦς ἵστατο, ἔνθα καὶ παράδοξον ἐδείχθη θέαμα. σεισμοῦ γάρ ποτε γεγονότος καὶ πεπτωκότος αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἑνὸς τῶν ὄπισθεν ποδῶν κατεαγότος, οἱ ταξεῶται (ἔθος γὰρ ἦν παρ' αὐτῶν τὸν φόρον φυλάττεσθαι) συνδραμόντες τοῦ ἐγεῖραι τὸν ἐλέφαντα εὗρον ἔσωθεν αὐτοῦ ἀνθρώπου ὀστᾶ ἀνελλιπῆ ὅλου τοῦ σώματος, καὶ πυξίον μικρόν, ἐν ᾧ γέγραπτο "Ἀφροδίτης παρθένου ἱερᾶς οὐδὲ

1 δύο] ἐπὶ δὲ ἡμῶν ἑπτὰ μόναι καθορῶνται. τὰς δὲ τρεῖς ἐξ αὐτῶν ἐν τοῖς τοῦ ἁγίου Μάμαντος μέρεσιν ἔθηκαν, καὶ αἱ λοιπαὶ στῆλαι σώζονται. CF. 4 p. 13 Band. μοδίου C. 5 ἣν ἔκοψεν Μιχαὴλ ὁ Ῥαγγαβὲ χειροκοπηθῆναι διὰ τὸ μὴ ἰσχύειν τὰ δημοτικὰ μέρη κατὰ τῶν ἀνακτόρων. C. 8 p. 13 et 85 Band. ἐν τῷ] Ἰστέον ὅτι ὁ σταυρὸς ὁ μισοσίδηρος καὶ ἀναγεγραμμένος ἅγιος ἅγιος ἅγιος παρὰ τοῦ πρωτοστατοῦντος (πρωτοστατοῦντος F) τῷ φόρῳ ἀνηγέρθη (ἀνηγέρθη F). ἔνθεν καὶ ἀπὸ τεχνιτῶν καὶ αὐτοῦ τοῦ Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων σώζονται στῆλαι. εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν ἀψῖδα τοῦ Κωνσταντινιανοῦ φόρου σταυρὸς ἀργυρεμπλάστης, καὶ ἐν τοῖς ἀνωτέροις στρογγυλίοις μῆλον ἐν αὐτῷ τῷ τύπῳ ἀνηγέρθη ὑπὸ Κωνσταντίνου, ὡς ἐθεάσατο αὐτὸν ἐν τῷ οὐρανῷ. οἱ δὲ χρ— CF. 14 οἱ τοῦ ἐπάρχου ταξεῶται CF. 17 ἐν ᾧ] οὗ ἐν τῇ κεφαλῇ F. ἀφροδίτη παρθένος ἱέραος Vat.

vocat. harum duae subversae sunt, tres ad S. Mamantem translatae: reliquae etiamnum ibi exstant.

Fortuna urbis aerea cum modio posita erat in orientali arcu fori. huic Michael Rangabe iussu imperatoris manus amputavit, ne factiones populi quicquam contra imperatores moliri possent.

In magna cruce fori scriptum est "sanctus, sanctus, sanctus;" eamque Constantinus magnus ad instar illius fieri curavit quam viderat in caelo. statuae vero inauratae quae ibi conspiciuntur filiorum eius sunt. praeterea olim ad sinistram magnae statuae elephas aereus stabat, ubi res visu mirabilis accidit. cum aliquando terrae motu collapso unus pedum posteriorum casu diffringeretur, Taxeotae, quos moris erat forum custodire, accurrentes ad erigendum elephantum ossa imminuta in eo invenerunt corporis humani integri, et tabellam cui inscriptum erat "a Venere virgine sancta ne mortua quidem separor." praefectus au-

θανοῦσα χωρίζομαι." ὁ δὲ ἔπαρχος εὔνους τῷ βασιλεῖ καὶ τῇ πόλει τυγχάνων, λαβὼν ὅλον τὸ τοιοῦτον ζώδιον, εἰς προσθήκην τῷ δημοσίῳ νούμια ἐχάραξεν. ἀλλὰ καὶ χοῖρος ἵστατο ἄνωθεν D
τῶν κατὰ συστάδην ἱσταμένων κιόνων, σημαίνων τὴν κραυγὴν τῆς πανηγύρεως, καὶ γυμνὴ στήλη πλησίον αὐτοῦ, σημαίνουσα τὸ ἀναίσχυντον τῶν πωλούντων καὶ τῶν ἀγοραζόντων.

Συστημάτια δὲ ἵστανται μέσον τοῦ φόρου ἔνζωδα ἐπὶ κιόνων, ἐν οἷς δηλοῦνται ἐν ἱστορίαις τὰ μέλλοντα γενήσεσθαι ἐν τῇ πόλει. ταῦτα δὲ πάντα ἐστήλωσεν Ἀπολλώνιος ἐκεῖνος ὁ Τυανεύς, ὁ σοφὸς καὶ ἄριστος ἀστρονόμος, καὶ ἐστοιχειώσατο ὀνόματα ἐπικρατείας ἕως τέλους αἰώνων.

Ἐν δὲ τῷ μεγάλῳ μιλίῳ Θεοδοσίου στήλη ἵσταται ἐφ' ἵππου χαλκοῦ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ μῆλον καὶ στηλοειδές τι στεφανοῦν ἀνδροείκελον ἄγαλμα ἔχοντος, ἣν ἀνεγείρας τῇ πόλει πολλὰ σιτη- P 37
ρέσια δέδωκεν. οἱ δὲ ἐκεῖσε ὀκτὼ κίονες καὶ οἱ ποδίσκοι, ὁμοίως καὶ τῶν ἀρτοπωλίων ὀκτὼ κίονες καὶ τῶν τζυκαλαρίων καὶ τῆς χαλκῆς, ἔχουσιν ἱστορίας πολλάς, ἃς καὶ καλλῖνας ἐχρύσωσεν.

1 ὁ — 3 ἀλλὰ] ὅπερ ὁ ἔπαρχος τῷ δημοσίῳ προσέθηκεν εἰς νουμία τοῖς προαναδεδηλωκόσιν. CF. 3 ἄνωθεν — κιόνων om C. 7 p. 15 Band. συστημάτιον δὲ μέσον τοῦ φόρου ἔνζωδον ἐπὶ κιόνων ἱστάμενον καὶ ἐν αὐτῷ δηλοῦν τὰς ἱστορίας τῶν μελλόντων ἐσχάτως γίνεσθαι ἐπὶ ταύτῃ τῇ πόλει. οἱ δὲ στηλωτικοὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ταῦτα πάντα συνίασιν. ἐστήλωσε δὲ αὐτὰ Ἀπολλώνιος ὁ Τυανεὺς παρακληθεὶς παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καὶ εἰσελθὼν ἐστοιχείωσε τὰ ὀνόματα τῆς ἐπικρατείας ἕως τέλους αἰώνων. C. μετὰ ζωδίων pro ἔνζωδα Vat. 12 p. 11 et 86 Band. μεγάλῳ] λεγομένῳ C. 13 καὶ στηλ. — ἔχοντος] κρατοῦντος C. 16 tertium καὶ add C. 17 ἃς ὁ αὐτὸς καλλ. C.

tem. qui imperatori et urbi bene volebat, totum illud signum augendo aerario publico in nummos redegit. ibidem etiam stabat porcus supra columnas contiguas, multitudinis strepitum denotans; et prope visebatur alia statua nuda, significans impudentiam eorum qui vendunt et qui emunt.

In medio foro compages quaedam seriesque figurarum columnis impositae visuntur, quae res urbi aliquando eventuras indicant. illas vero omnes erexit Apollonius Tyaneus, astronomiae scientissimus, iisque nomina successiva imperatorum usque ad saeculorum finem insculpsit.

In magno miliario collocata est Theodosii statua equestris ex aere, manu gerens pomum et parvam statuam ipsum coronantem. in eius dedicatione annonam largissimam populo praebuit. octo autem quae illic sunt columnae cum suis spiris, totidemque aliae in Artopoliis positae, atque columnae Tzycalariorum et quae stant in Chalce, omnes illae multas continent historias, quas Callinas inauravit.

Ἐν δὲ τῷ Ξηρολόφῳ, ὃν πρώην θέαμά τινες ἐκάλουν, ἵσταντο κοχλιάδες ις΄ καὶ σύνθετος Ἄρτεμις καὶ ἕτεραι πολλαὶ στῆλαι εἰς τὰς ἀψῖδας. ἔσχατον δὲ ἐκλήθη Θεοδοσιακὸς φόρος.

Ὅτι Μητροφάνους καὶ Ἀλεξάνδρου καὶ Παύλου εἰκόνες ἐν σανίσι γεγόνασιν ὑπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, καὶ ἵσταντο
B ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι τῷ πορφυρῷ, πλησίον κατὰ ἀνατολάς· ἅστινας οἱ Ἀρειανοὶ μετὰ τὸ κρατῆσαι πυρὶ παρέδωκαν ἐν τῷ Κορωνίῳ μιλίῳ, μετὰ καὶ τοῦ τῆς θεοτόκου ἀπεικονίσματος καὶ αὐτοῦ δὴ τοῦ νηπιάσαντος σαρκὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καθὼς Ἀγκυριανὸς χρονογράφος ἐν τῷ δεκάτῳ λόγῳ αὐτοῦ καὶ Ἀναστάσιος ἡμῖν παραδεδώκασιν.

1 p. 20 et 86 Band. 2 κοχλίαι CF. ις΄ καὶ Ἄρτεμις σύνθετος στήλη, καὶ Σευήρου τοῦ κτίσαντος καὶ [illegible] πόνον. ἔνθα καὶ θυσίαι πολλαὶ παρὰ τοῦ αὐτοῦ Σευήρου γεγόνασιν. ἔνθα καὶ χρησμοὶ πολλοὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ [illegible]. καθ' ὃν καὶ νέοι παρθένοι ἐτύθη καὶ ἀστρονομικὴ [illegible], εἰς λε΄ χρόνους διήρκεσεν. F. 3 φόρος. καὶ ἦν μέχρι Κωνσταντίνου τοῦ κοπρωνύμου. C. 4 p. 60 et 84 Band. 6 ἐν τῷ μεγάλῳ] ἐν τῷ φόρῳ πλησίον τῆς μεγάλης στήλης τῆς ἐν τῷ κίονι κατὰ τὴν ἀνατολὴν F. 8 Κορωνίῳ] [illegible] C, [illegible] Lamb. 9 Ἀγκυριανός Vat. 10 τῷ δεκαλόγῳ CF. αὐτοῦ ἀμφιβολώτερον καὶ Ἀναστάσιον ἡμῖν παρέδωκεν alii. addit F: τὸ δὲ αὐτὸ καὶ αὐτὸς Ἀναστάσιος.

In Xerolopho, quem prius theama sive spectaculum quidam vocabant, erant testudines sedecim, et Dianae statua composita, et complures aliae supra arcus. tandem vero denominatus est forum Theodosianum.

Imagines Metrophanis Alexandri et Pauli a Constantino magno tabulis ligneis incisae erant et collocatae supra magnam columnam porphyreticam ad Orientem, quas Ariani rerum potiti in milliario aureo combusserunt una cum imagine S. deiparae et ipsius Iesu Christi infantis, ut Ancyranus chronographus libro decimo et Anastasius memoriae prodiderunt.

ΠΕΡΙ ΚΤΙΣΜΑΤΩΝ

ΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Ὁ ἅγιος Ἀγαθόνικος ὑπὸ Ἀναστασίου πρότερον καὶ Ἰουστινιανοῦ C
τοῦ μεγάλου τὸ δεύτερον ἀνεκαινίσθη. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ ναῷ καὶ πατριάρχαι ἐπεσκόπησαν ἑπτὰ ἐπὶ χρόνους πεντήκοντα, καὶ βασιλεῖς ἐστεφηφόρουν ἐκεῖσε τέσσαρες. δι' ἣν δὲ αἰτίαν μετεποιήθη ὑπὸ Τιβερίου, οὐ γινώσκεται. καὶ παλάτιον δὲ ἦν πλησίον τοῦ αὐτοῦ ναοῦ μέγιστον. ὑπὸ δὲ Τιβερίου τοῦ πενθεροῦ Μαυρικίου μετεποιήθη, διολισθὲν εἰς τὰ βασίλεια.

Τὰ δὲ τείχη τῆς δύσεως τῶν μεγάλων πορτῶν ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου καὶ εὐσεβοῦς ἀνεκαινίσθη, ὅτε καὶ ἐλιτάνευσαν καὶ

1 p. 47 et 82 Band. 4 στεφηφοροῦσιν ἐκεῖσε. δι' F. 5 Τιβερίου CF: vulgo θυμοῦ. καὶ] τοῦτο δὲ παρέδωκαν οἱ πρὸ ἡμῶν ὅτι καὶ παλάτιον μέγιστον πλησίον τοῦ παλατίου τούτου ἦν F. 6 πενθεροῦ Μαυρικίου] πρώτου Vat. 7 τὰ νῦν β. C, τὰ παλάτια Vat. 8 p. 82 Band. τὰ δὲ — p. 72 v. 3 ἐνίκησαν post p. 72 v. 5 πάνυ F. δύσεως] πόλεως Vat. τῶν μεγάλων πορτῶν] τὰ μεγάλα πρῶτον Reg. 9 δυσσεβοῦς Vat. ὅτε] καθ' ἣν C.

DE AEDIFICIIS

CPOLITANIS.

Templum S. Agathonici primo ab Anastasio, secundo autem ab Iustiniano magno renovatum est. in hoc templo intra quinquaginta annos septem patriarchae episcopatum gessere et quattuor imperatores coronati sunt. ob quam vero causam mutatum sit non novi. vicinum huic templo erat palatium maximum. caeterum sub Tiberio socero Mauricii mutatum est et inclusum intra palatium imperatorium.

Murus occidentalis magnarum portarum sub Leone magno et pio renovatus est; quo tempore supplicatio habita fuit, et cantatum qua-

τὸ κύριε ἐλέησον τεσσαρακοντάκις ἐξεβόησαν, καὶ ὁ δῆμος τῶν Πρασίνων ἔκραξεν "Κωνσταντῖνος καὶ Θεοδόσιος ὁ μέγας καὶ Λέων εἰς κράτος ἐνίκησαν."

D Τὰ δὲ τείχη τὰ πρὸς τὴν θάλασσαν ἀνεκαινίζοντο ὑπὸ Τιβερίου Ἀψιμάρου (ἕως γὰρ αὐτοῦ ἠμελημένα ἦσαν πάντη) καὶ ἐκ δευτέρου ἀνεκαινίσθη ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου.

Τὸν ἅγιον Μώκιον καὶ τὸν ἅγιον Μηνᾶν ἐποίησεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ναοὺς ὄντας τὸ πρὶν εἰδώλων· καὶ τὸν μὲν ἅγιον Μηνᾶν καθὼς ἦν εἴασεν, ἐκδιώξας δὲ τὰ ἀγάλματα ἐπωνόμασε τὸν ναὸν οὕτως. τὴν δὲ τελείαν αὐτοῦ οἰκοδομὴν ἐποίησαν μετὰ χρόνους ρξθ' Πουλχερία καὶ Μαρκιανός, σὺν τοῖς προαστείοις καὶ ἱεροῖς σκεύεσι. τοῦ δὲ ἁγίου Μωκίου ὑπάρχοντος ἄλλα δύο μέρη μείζονος παρ' ὃ ἔστι νῦν, ἔκοψεν τὸ ἥμισυ τοῦ ναοῦ
P 3a ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ ἀνήγειρε τὸ θυσιαστήριον. διότι δὲ ἀνῃρέθη ὁ ἅγιος Μώκιος ἐκεῖσε, τούτου χάριν ἀνήγειρε καὶ τὸν ναὸν ὡς ἴδιον αὐτοῦ, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐκεῖσε ἤγειρεν, ὅπερ κεῖται ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐξωρίζοντο οἱ Ἀρειανοὶ ἀπὸ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐλθόντες πάλιν κατῴκησαν ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μω-

1 ἐβόησαν C. τῶν Πρ.] τοῦ πρασίνου ἔκραξαν "Λέων Κωνσταντίνου εἰς κράτος ἐνίκησεν" C. 3 Λέων] [illegible] Vat. ἐνίκησαν. ὁ γὰρ μέγας κωνσταντῖνος ἐνομοθέτησε τὴν κυριακὴν ἄπρακτον τιμᾶσθαι· πρὸ γὰρ αὐτοῦ καὶ κατὰ τὴν κυριακὴν πάντες εἰργάζοντο. Reg. Vat. 4 τὴν om F. ἀνεκαινίζονται C. 7 p. 51 et 71 Band. 13 τὸ ἥμισυ μέρος C. 15 p. 51 et 71 Band. ἐν δὲ ταῖς] Λέγουσι γεγονέναι ὅτι ὁ ἅγιος Μώκιος πρῶτον μὲν ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου παρωνομάσθη Ἑλλήνων πλήθη ἐκεῖσε κατοικούντων πολλά. καὶ ναὸς ἦν τοῦ Διός, καὶ ἐκ τῶν αὐτοῦ λίθων ἐκτίσθη. ἐν CF. 18 ἐξωρίζοντο οἱ Ἀρειανοὶ τῶν ἁγίων ἐκκλησιῶν, καὶ ἐλθόντες ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου ἠράσθησαν, καὶ παρακαλοῦσι τῷ βασιλεῖ F.

agies "Kyrie eleeson," acclamante factione Prasina "Constantinus et Theodosius magnus et Leo fortiter vicerunt."

Muros maritimos antea neglectos Tiberius Apsimarus renovavit, secundo autem restauravit eosdem Theophilus.

Templa SS. Mocii et Menae dicavit Constantinus magnus, cum prius essent fana idolorum. et quidem S. Menam, eiectis duntaxat simulacris et novo indito nomine, uti erat reliquit. integram vero ipsius structuram cum vestibulis et sacris vasis annis 169 post perfecerunt Pulcheria et Marcianus. templum S. Mocii duplo tunc maius quam nunc est, media parte contraxit Constantinus magnus, et altare ibidem erexit. quoniam vero ibi olim S. Mocius interemptus fuerat, ea re templum hoc ipsius nomini dicavit eiusque corpus illuc transtulit. tempore Theodosii magni eiiciebantur Ariani ecclesia magna; posteaque reversi permissu imperatoris occuparunt templum S. Mocii. septimo

κίον, καὶ παρεκάλουν τὸν βασιλέα κατοικεῖν αὐτοὺς ἐκεῖσε, καὶ γέγονε· καὶ εὐθὺς ἀνεγείρουσι τὸν ναὸν οἱ Ἀρειανοί, καὶ δοξάζεται παρ᾽ αὐτῶν ἔτη ζ', καὶ πίπτει λειτουργούντων αὐτῶν ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει, ὅτε καὶ Ἀρειανοὶ ἀπεκτάνθησαν πολλοί. ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἀνεγείρεται ὁ αὐτὸς ναὸς καὶ ἵσταται μέχρι τῆς σήμερον.

Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἀνήγειρε τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν B παλαιάν, καὶ τὴν ἁγίαν Σοφίαν δρομικήν, καὶ τὸν ἅγιον Ἀγαθόνικον, καὶ τὸν ἅγιον Ἀκάκιον τὸν ἑπτάσκαλον. τοὺς δὲ ἁγίους ἀποστόλους ἔκτισεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ σὺν αὐτῷ, δρομικὸν ξυλόστεγον ποιήσασα, καὶ μνημεῖα τῶν βασιλέων, ὧν ἐντὸς κεῖται μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ οὗτος.

Τὴν μονὴν τῆς Βεθλεὲμ ἔκτισεν ἡ ἁγία Ἑλένη, καὶ τὰ Γάστρια. καλοῦνται δὲ οὕτως, διότι κομίσασα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ τὸν τίμιον σταυρὸν εἰσήγαγεν αὐτὸν διὰ τῆς πόρτης τοῦ Ψαμάθου, καὶ τὰ εὑρεθέντα ἐκεῖσε ἐπάνω τοῦ σταυροῦ κρίνα τε καὶ φύλλα καὶ βασιλικὰ καὶ τριακοντάφυλλα καὶ κώστους καὶ σάμψυχα καὶ βάλσαμα ἐφύτευσεν εἰς γάστρας πρὸς τὸ διασωθῆναι. ἐκεῖσε C δὲ ἀπληκεύσασα ὠνόμασε τὸν τόπον Γάστρια, καὶ μονὴν ἀνήγειρεν.

3 πίπτει, ὡς λόγος, ἔτι λ. F. 4 ὅτε καὶ] καθ᾽ ὃν F. 6 ἵσταται ἕως ἡμῶν. ἐν δόλῳ (ἐν δ᾽ λόγῳ Combefis.) Μάρκελλος ἀναγνώστης φησὶν ὅτι ἐν τῷ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Κόνωνος τοῦ Ἰσαύρου πίπτει ὁ ναός. F. 7 p. 32 Band. 8 παλαιὰν τὸ πατριαρχεῖον καὶ C. 9 ἑπτάσκαλον] πλησίον τῶν οἰκημάτων τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου C. 11 μνημεῖα] μνημοθέσιον C. 13 p. 54 Band. τῆς] τὴν C. καὶ τὰ] καὶ τὴν μονὴν τὰ Reg. 15 ψαμαθά C. 17 σάμψυχα κόστους καὶ β. C. 19 ἀπλικεύσασα Vat.

autem anno, postquam hoc templum ab Arianis aedificatum et possideri coeptum fuerat, corruit, dum sacra fiunt, plurimosque illorum oppressit. tempore autem Iustiniani magni denuo templum illud exstructum fuit, et hucusque salvum permansit.

Constantinus magnus aedificavit ecclesiam veterem S. Irenae, et templum S. Sophiae oblongum, et S. Agathonicum, et S. Acacium cognominatum Heptascalum sive ad septem gradus. templum vero SS. Apostolorum una cum ipso mater eius exstrui curavit, forma oblonga et tecto ligneo opertum. item monumenta imperatorum, in quorum uno ipse cum matre conditus est.

Monasterium Bethleem condidit S. Helena; item aliud nuncupatum Gastria. causa autem eius denominationis haec est. Helena Constantini mater sacram Christi crucem Hierosolymis afferens ingressa est Cpolim per portam quae vocatur littorea, et quae supra crucem reperta erant, lilia phylla basilica triacontaphylla sampsucha balsama, ea omnia, quo conservarentur, in vasis plantavit atque ibi deposuit, et monasterium in eodem loco nomine Gastria exstruxit.

Τοῦ δὲ Ψαμάθου τὰ παλάτια καὶ τὸ γηροκομεῖον ἐκτίσθησαν καὶ αὐτὰ παρὰ τῆς ἁγίας Ἑλένης. ὁμοίως καὶ ὁ ἅγιος Θεόδωρος τὰ Κλαυδίου.

Τὸν δὲ ἅγιον Ἰουλιανὸν ἀνήγειρεν Οὐρβίκιος, ὁ παραστάμενος εἰς τὰ κτίσματα ἐξ οἰκείων ἐξόδων, ἐν ᾧ καὶ ἦσαν ἄπληκτα τῶν Ῥωμαίων.

Εἰς τὸ καλούμενον Ἀλωνίτζιον, τὸ πλησίον τοῦ Ταύρου, παλάτια ἦσαν χερσαῖα, παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέντα πρὸς τὸ ἀπληκεύειν τοὺς προκρίτους τῶν Ῥωμαίων. ἐν
D οἷς καὶ Θεοδόσιος ὁ μέγας, πένης ὢν καὶ ἀπελθὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔξω τοῦ παλατίου ἀπλήκευσεν εἰς τὰ Ῥουφίνου τοῦ σκυτοτόμου, εἰς τὴν βάσιν τοῦ κίονος τοῦ Ταύρου. ὁ δὲ αὐτὸς Ῥουφῖνος ἔσχατος ἐγένετο παρὰ Θεοδοσίου μάγιστρος, ὃς ἔκτισε τὰς Ῥουφινιανάς.

Τὰ δὲ Μάγγανα ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε λόγῳ τῶν βασιλικῶν ἐργοδοσιῶν· ἐκλήθη δὲ Μάγγανα διὰ τὸ τὰ μάγγανα πάσης τῆς πόλεως καὶ τὰς μηχανικὰς ὕλας ἐκεῖσε ἀποκεῖσθαι, καὶ τὰ πρὸς τὴν τειχομαχίαν σκεύη.

P 39 Τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν τὴν πανεύφημον, τὴν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ, ὁ αὐτὸς μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε, κοσμήσας τὸν ναὸν διὰ πολυτελοῦς ὕλης. μετὰ δὲ ρμη' ἔτη ὁ μιαρὸς Κωνσταν-

1 p. 4^a Band. τοῦ δὲ Ψ.] ἀλλὰ καὶ παλάτια καὶ τὸ γηροκομεῖον τὰ εἰς τὰ Ψαμαθᾶ ἡ ἁγία Ἑλένη ἀνήγειρεν. ὁμοίως καὶ τὸν ἅγιον Θεόδωρον τὸν Κλαυδίου. C. 4 p. 4^b Band. 13 ἔσχατος Vat. 15 p. 26 Band. 17 ὕλας] μηχανὰς Reg. et Mich. Glycas p. 465 8 Bonn. 19 p. 43 Band. 21 ρλη' C.

Palatium et Gerocomium nomine Psamatheum condidit eadem S. Helena; similiter et S. Theodorum cognominatum Claudii.

Urbicius, qui praefuit structurae, aedificavit templum S. Iuliani propriis sumptibus. ibidem erant castra Romanorum.

In loco nuncupato Alonitzio, prope Taurum, palatium terrestre exstruxerat Constantinus magnus ad recipiendos Romanos proceres. Theodosius magnus, tenuioris adhuc fortunae, ut primum Cpolin venit, divertit extra hoc palatium ad Rufinum sutorem, ad basin columnae Tauri. hic Rufinus ultimo a Theodosio magister creatus fuit, et aedificavit thermas Rufinianas.

Mangana quoque exstruxit Constantinus magnus seu officinas imperiales. dicta autem sunt Mangana quod illic reposita essent omnia instrumenta bellica et materiae mechanicae et apparatus necessarius ad oppugnanda moenia.

Item templum S. Euphemiae in Hippodromo condidit Constantinus magnus, et pretiosa exornavit materia; quod post 148 annos Constan

τῖνος ὁ κοπρώνυμος ἀρμαμέντα καὶ κοπροθέσιον αὐτὸν ἐποίησε, καὶ τὸ λείψανον τῆς ἁγίας σὺν τῇ λάρνακι εἰς τὸν βυθὸν τῆς θαλάσσης κατέρριψεν. μετὰ δὲ χρόνους λζ' Εἰρήνη ἡ εὐσεβεστάτη Αὐγοῦστα ἡ Ἀθηναία τοῦτον πάλιν ἀνῳκοδόμησε, καὶ τὸ ἅγιον λείψανον ἐν Λέσβῳ εὑροῦσα ἀνεκόμισε.

Μέλλων κτίσαι τὴν πόλιν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος καὶ πῆξαι τὸ θεμέλιον κατὰ τὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην σχηματογραφίαν, πεζὸς ἐξῆλθε μετὰ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ. ἐλθόντος δὲ αὐτοῦ B εἰς τὸν φόρον, ἔλεξαν αὐτῷ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ "ἐνταῦθα ποίησον τὸ τέλος τοῦ τείχους." ἐκεῖνος δὲ ἔφη "ἕως οὗ στῇ ὁ προαγωγός μου, ἐκεῖσε πληρώσω·" μόνος γὰρ ἐκεῖνος ἑώρα τὸν ἄγγελον προπορευόμενον αὐτοῦ. ἀπελθὼν οὖν μέχρι τοῦ Ἐξωκιονίου πεζὸς μετὰ πάσης τῆς συγκλήτου, ἐκεῖσε ἐθεάσατο τὸν ἄγγελον τὴν ῥομφαίαν πήξαντα καὶ μηνύσαντα ἕως ἐκεῖ στῆναι αὐτόν. διὰ γοῦν τοῦτο ἔπηξεν ἕως ἐκεῖσε τὸ τεῖχος, καὶ ἔστι μέχρι τοῦ νῦν τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

Λέγουσι δὲ περὶ τοῦ φόρου ὅτι εἰς μίμησιν τοῦ Ὠκεανοῦ ἐκτίσθη κυκλοειδής, καὶ ψεύδονται οἱ τοῦτο λέγοντες· τὴν γὰρ αἰτίαν τοῦ σχήματος τούτου ἤδη προλαβόντες εἴπομεν. ἐκεῖσε C δὲ ἦν καὶ ὡρολόγιον χαλκοῦν, ὅπερ ἤχθη ἀπὸ Κυζίκου.

3 λζ'] τριάκοντα ἓξ χρόνους C. 6 p. 16 Band. 8 πεζὸς ἐξῆλθε] κατεμέτρησεν αὐτὴν πεζὸς ἐξελθὼν C. 10 προαγωγός μου] ὁ προοδοποιός μου, σὺ ποιῶ στάμα Reg. 17 p. 12 Band. 18 καὶ — εἴπομεν om C. 20 ἤχθη] ἔφερεν C.

tinus Copronymus mutavit in armentarium et sterquilinium publicum, reliquiis S. Euphemiae cum loculo in mare proiectis. post annos vero 37 pene Atheniensis hoc templum reaedificavit, et sanctas reliquias apud Lemnum insulam repertas eo iterum transtulit.

Constantinus magnus urbis suae fundamenta positurus iuxta formam quam designaverat, ipse pedibus circumivit, comitantibus eum proceribus suis; qui, ubi usque in forum perventum fuit, monuere ut illic pomaerio finem statueret. ille vero respondit "non nisi ubi is qui me praecedit ductor constiterit, finem faciam." videbat nimirum solus angelum praeeuntem. progressus igitur pedibus cum toto senatu usque ad Exocionium, vidit ibi angelum, defixa in terram romphaea, stationis indicium facere; quare ipse quoque ibi substitit, et finem pomaerio statuit.

Forum ad imitationem Oceani circulari forma constructum esse quidam falso referunt. veram autem formae eius causam nos supra diximus. ibidem horologium aeneum, Cyzico deductum, collocatum erat.

Εὑρὼν δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τὰς φυλακὰς τοῦ Βυζαντίου εἰς τὸ Στρατήγιον, ἐκεῖσε καὶ αὐτὸς τοὺς κατακρίτους ἐφρούρει. διήρκεσαν δὲ χρόνους σπγ΄ μέχρι τῆς βασιλείας Φωκᾶ τοῦ Καππάδοκος.

Τὸ νῦν καλούμενον Πραιτώριον οἶκος ἦν πατρικίας χήρας ὀνόματι Μάρκας· διὰ γὰρ τὸ εἶναι ἀνιγρὰς τὰς φυλακὰς καὶ ζοφώδεις καὶ πλήρεις δυσωδίας πάσης, καὶ μὴ ἐπιφέρειν τοὺς ἐκεῖσε ἐγκεκλεισμένους, δέδωκεν αὐτὸν εἰς μισθὸν Φωκᾷ τῷ βασιλεῖ, καὶ οὕτως ἐποίησεν αὐτὸν πραιτώριον.

D Τὰ δὲ Νούμερα καὶ τὴν χαλκῆν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε, καὶ διὰ τὸ εἶναι ἀργὰ ἐποίησεν αὐτὰ φυλακὴν ὁ Ἡράκλειος καὶ οἱ καθεξῆς.

Τὸν ἅγιον Φιλήμονα καὶ τὸν ἅγιον Εὐδόξιον ἀνήγειρεν Εὐδόξιος πατρίκιος καὶ ἔπαρχος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἀναστάσιος παρὰ Εἰρήνης καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Κωνσταντίνου τοῦ τυφλοῦ ἐκτίσθη, ἐπεὶ ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Ἡρακλείου ἐμαρτύρησεν μετὰ ἔτη ση΄ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Τὴν Χελώνην τὸν ἅγιον Προκόπιον, καὶ τὸν ἅγιον Ἀκάκιον
P 40 τὸν Ἑπτάσκαλον ὁ ἐν ἁγίοις μέγας Κωνσταντῖνος ἤγειρεν·

2 τοὺς τιμωρουμένους Vat. 4 τοῦ τυράννου Reg. 10 p. 8 Band. 11 ὁ Ἡράκλειος] οἱ περὶ τὸν Ἡράκλειον Reg. 19 p. 33 Band. ἅγιον Ἀκάκιον τὸν om C. 20 ἀνήγειρεν C.

Cum Constantinus in Strategio carceres antiquos Byzantii invenisset, ipse etiam eodem in loco reos asservari voluit. permansere autem istic carceres publici annos 283, usque ad imperium Phocae Cappadocis.

Aedificium quod nunc vocatur Praetorium, olim domus erat viduae patriciae, nomine Marciae, quae sortem acerbam carceribus inclusorum miserata, quod foetore caligine et angustia loci excruciarentur, accepto pretio domum suam Phocae imperatori concessit, qui ex ea fecit Praetorium.

Numera et Chalcen Constantinus magnus exstruxit: sed quoniam nulli usui erant, ideo Heraclius et reliqui deinceps imperatores ex in custodiam mutarunt.

Templa S. Philemonis et S. Eudoxii aedificavit Eudoxius patricius et praefectus magni Constantini.

Templum S. Anastasii Irene cum filio Constantino caecato exstruxit. martyrium vero consummavit S. Anastasius tempore Heraclii, annis 208 post Constantinum magnum.

S. Procopium in Chelone et S. Acacium Heptascalum condidit

ὁ δὲ Ἰουστινιανός, ὁ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας κτίστωρ, ἐκάλεσεν αὐτὸν ἅγιον Ἀκάκιον.

Τὸ καλούμενον Μεσόλοφον μέσον ἐστὶ τῶν ἑπτὰ λόφων, ἤγουν ἡ μία μοῖρα τῆς πόλεως ἔχει τρεῖς λόφους, καὶ ἡ ἑτέρα τρεῖς, καὶ τοῦτό ἐστιν μέσον, ὃ καλοῦσιν οἱ ἰδιῶται μεσόμφαλον.

Ἐν τῇ λεγομένῃ χαλκῇ στήλη χαλκῆ ἦν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου σταθεῖσα. ὁ δὲ Λέων ὁ πατὴρ τοῦ Καβαλλίνου ταύτην κατήγαγεν. ἡ δὲ νῦν διὰ ψηφίδων ὁρωμένη εἰκὼν τοῦ θεοῦ ἱστορήθη παρὰ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας. ἡ δὲ χαλκῆ ἐτύγχανε χρόνους υιε′· ἐξ ἧς γυνὴ αἱμορροοῦσα ἰάθη καὶ ἕτερα πολλὰ θαύματα ἐπετελοῦντο. B

Τὰ λεγόμενα Εὐγενίου οἶκος ἦν Εὐγενίου πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ὃς καὶ ἀνήγειρεν αὐτὸν εἰς ναὸν τῇ θεοτόκῳ.

Τὰ λεγόμενα Οὐρβικίου ἡ θεοτόκος παρ᾽ ἄλλου Οὐρβικίου ἐκτίσθη, πατρικίου καὶ στρατηλάτου τῆς ἀνατολῆς βαρβάτου, τοῦ ἱστορήσαντος τὰ στρατηγικὰ ἐν τοῖς χρόνοις Ἀναστασίου τοῦ δικόρου, μετὰ χρόνους ρπ′ τοῦ κτισθῆναι τὴν Κωνσταντινούπολιν. ὁ δὲ οἶκος αὐτοῦ ἦν εἰς τὰ καμίνου, καὶ ἕτερος αὐτοῦ οἶκος εἰς τὸ στρατήγιον.

3 p. 33 Band. μεσόμφαλον C. 11 καὶ ἕτερα δὲ θαυμαστὰ ἐπιτελοῦνται μέχρι τοῦ νῦν εἰς ὄνομα τοῦ σωτῆρος χριστοῦ Reg. 16 p. 27 Band. 20 χαμένου C.

B. Constantinus magnus; posteriori vero primus nomen imposuit Iustinianus S. Sophiae conditor.

Mesolophum sive meditullium in medio situm est septem collium urbis: tres scilicet ab utraque parte sunt, et inter utrosque Mesolophum, quod vulgo etiam Mesomphalum sive urbis umbelicum vocant.

In Chalce statuam aeream domini nostri Iesu Christi erexerat Constantinus magnus: Leo autem pater Caballini sive Constantini Copronymi eam evertit. quae hodieque illic visitur musivi operis imago dei, posita fuit ab Irene Atheniensi. prima autem illa aerea statua annos 415 ibi stetit, cuius virtute mulier sanguinis profluvio laborans sanata fuit et multa alia facta fuerunt miracula.

Locus nuncupatus Eugenii domus erat Eugenii patricii, qui vixit tempore Theodosii magni; et mutata fuit ab eo in templum S. deiparae.

Templum S. deiparae cognominatum Urbicii aedificavit alius quidam Urbicius patricius et magister militum Orientis, qui de re militari scripsit tempore Anastasii Dicori, 180 annis post conditam Cpolim. domuum vero eius una erat in Tauro, altera in Strategio.

C Τὰ καλούμενα Προτασίου, ὁ μὲν τόπος ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ῥηθέντος Προτασίου ἐκλήθη, ἡ δὲ νῦν ἐκκλησία τῆς ἁγίας θεοτόκου ἐκτίσθη παρὰ Ἰουστίνου τοῦ βασιλέως, τοῦ ἀνδρὸς Σοφίας τῆς λεβῆς, τοῦ ἀπὸ κουροπαλατῶν, ἀνεψιοῦ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ. ἀπὸ δὲ τοῦ Προτασίου ἕως τοῦ κτίστορος Ἰουστίνου διῆλθον χρόνοι σνβ΄.

Τὰ λεγόμενα Στείρου, ὁ ναὸς τῶν ἀρχαγγέλων, ἀπὸ στείρας γυναικὸς ἔλαβε τὴν προσηγορίαν, πατρικίας οὔσης καὶ παιδοποιησάσης· καὶ ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Μακέλλη εὐκτήριον μικρὸν ἦν. ἀπὸ δὲ τῆς γυναικὸς ὠνομάσθη ὁ τόπος. καὶ τελευτησάσης διῆλθον χρόνοι οε΄, καὶ ἐκτίσθη ὁ ναὸς παρὰ D Ἰουστινιανοῦ τοῦ κτίστορος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. σεισθέντος δὲ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ, μετὰ χρόνους τλη΄ ἀνεκαίνισεν αὐτὸν Βασίλειος ὁ βασιλεύς. ὅστις καὶ ἐκ τοῦ Στρατηγίου ἄρας τὴν φιάλην τὴν χαλκῆν τέθεικεν αὐτὴν ἐκεῖσε. κατέλυσε δὲ καὶ τὸν Κωνώπιον, ὃς ἦν ἱστάμενος κατὰ μυιῶν καὶ κωνώπων καὶ ἐμπίδων καὶ κορίδων.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ἡ Ἀρκαδιανὴ παρὰ Ἀρκαδίου ἐκτίσθη.

1 p. 27 Band. τὰ καλούμενα] Ὁ μὲν τόπος τοῦ [illegible] ἐκλήθη Προτασίου, ἡ δὲ Θεοτόκος ὁ ναὸς αὐτοῦ ἐκτίσθη C. 2 νῦν] νῦν ἐκεῖσε ὁρωμένη Reg. 4 λεβῆς] γυναικὸς Reg. 7 p. 29 Band. τὰ λεγόμενα] ὅτι ὁ Στεῖρος ναὸς τῶν C, τὰ λεγόμενα στεῖρον οἱ ναοὶ τῶν Reg. 12 [illegible] δὲ τοῦ ναοῦ ἐπὶ C. 15 ἐκεῖσε. καὶ [illegible] ἱστάμενον στοιχεῖον [illegible] ἐν τῇ πόλει, [illegible] καὶ τῶν μυιῶν καὶ τῶν ἐμπίδων καὶ ψυλλῶν καὶ κορέων, [illegible] ἐν τῇ πόλει. C. 16 κατὰ μυιῶν] κατὰ μυιῶν κωνώπων ψυλλῶν καὶ κορέων Reg. 18 ἡ Ἀρκαδιανή] τὰ καλούμενα ἀρκαδιανὰ Reg., καὶ ἀρκαδιαναὶ alius.

Locus dictus Protasii nomen habet a Protasio magistro, cuius supra mentionem fecimus. quae vero hodieque ibi visitur ecclesia S. deiparae, aedificata est ab imperatore Iustino curopalata, marito Sophiae cognomento Lobes, Iustiniani magni ex sorore nepote, annis 252 post Protasii tempora.

Templum archangelorum nominatum Sterilis a patricia quadam sterili cognomen accepit, et fuit tempore Leonis Macelli parvum oratorium. annis autem 75 postquam illa mulier obiit, exstruxit ibi templum Iustinianus magnae ecclesiae conditor; quod terrae motu subversum post annos 338 renovavit Basilius imperator, et insuper ablatam ex Strategio phialam aeream illuc transposuit. idem evertit statuam dictam Conopionem, quae muscis culicibus cimicibus lendibusque obsita istic erecta fuerat.

Ecclesia S. Ioannis, cognomento Arcadiana, condita fuit ab Ar

ἐπιλεξαμένου καὶ ἐκ τῶν πολιτῶν χιλιάδας ἓξ εἰς ὀψίκιον εἰς τὰ πρόκενσα αὐτοῦ. ἐκάλεσε δὲ αὐτοὺς Ἀρκαδιανούς· πάνυ γὰρ ἐφίλει αὐτὰ καὶ ηὐεργέτει.

Οἱ δὲ λεγόμενοι Τόποι οἱ πλησίον τοῦ ἁγίου Λαζάρου διὰ P 41 τοῦτο ἐκλήθησαν οὕτως. ὁπότε ἐπανέστη Βασιλίσκος δρουγγάριος καὶ πατρίκιος Ζήνωνι τῷ βασιλεῖ, δευτέρῳ ἔτει καὶ δεκάτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ μηνί, καὶ ἐδίωξεν αὐτόν, καὶ ἐκράτησε Βασιλίσκος τῆς βασιλείας ἔτη δύο. ὑποστρέψας δὲ ὁ Ζήνων μετὰ δυναστείας στρατοπέδων ἀπὸ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας ἦλθεν μετὰ ταραχῆς ἐν τῇ πόλει. τοῦ δὲ Ἁρματίου τὸν στρατὸν τοῦ Βασιλίσκου προδώσαντος τῷ Ζήνωνι, ἔφυγε Βασιλίσκος σὺν τῇ γυναικὶ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτοῦ εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιάν. ὁ δὲ Ζήνων ὥρισεν ἐκεῖσε γενέσθαι τόπους κριτηρίων καὶ θρόνους τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου καὶ τῆς συγκλήτου, καὶ καθεσθέντων B ἐκεῖσε πάντων ἐνώπιον κατεδίκασε τὸν Βασιλίσκον, καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν εἰς Λίμνας, χώραν Καππαδοκίας, ἔσωθεν καστελλίου. τῆς δὲ θύρας σφραγείσης ἀπὸ λιμοῦ καὶ δίψης ἐξέλιπε. τούτου χάριν ἐκλήθησαν Τόποι, διὰ τοὺς καθεσθέντας ἐκεῖσε κριτάς. ἔφθανον δὲ ἐκεῖσε τὰ κτίσματα τῶν τρικλίνων παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθέντα.

1 ἐπιλεξαμένου] οὗτος γὰρ ἐπιλεξάμενος ἐκ τ. π. χ. ἓξ εἶχεν αὐτοὺς ὀψικεύοντας εἰς πρόκενσα ἤγουν τὰ μεταστάσιμα. Reg. Vat. 4 p. 25 Band. 8 δύο ἥμισυ Reg. 9 στρατοῦ C. ἦλθεν ἀταράχως Reg. 13 τόπον κριτηρίου C. 14 καθεσθέντων] καθίσαντες ἐκεῖσε πάντες κατεδίκασαν Reg. 16 λῆμνον Reg. ἔσωθεν] ἀποκλείσαντες ἔσωθεν τοῦ πύργου Reg. 17 δίψης καὶ ψύχους παρέδωκαν τὰς ἑαυτῶν ψυχάς C. 19 ἔφθανον] διῆκον δὲ ἕως ἐκεῖσε Reg.

cadio, qui sex milia civium sibi ad processionis obsequium elegit, eosque vocavit Arcadianos: summo enim amore et beneficentia illos prosequebatur.

Topi prope S. Lazarum propterea ita vocati sunt. Basiliscus drungarius et patricius insurrexit adversus Zenonem imperatorem decimo mense post secundum imperii eius annum, et fugavit ipsum, eiusque loco duos annos imperio praefuit. his exactis Zeno cum potenti exercitu ex urbe Antiochia rediit Cpolim. Basiliscus autem, ubi Harmatium cum omnibus suis copiis ad Zenonem transivisse cognovit, continuo cum uxore et liberis in ecclesiam antiquam S. Irenae confugit. quare Zeno ibi curavit fieri loca iudiciaria et sedes pro universo clero et senatu, in quorum omnium consessu et praesentia condemnavit Basiliscum, et relegavit eum in Limnas castrum regionis Cappadociae, ubi reserato ostio inclusus fame et siti enectus fuit. ob hunc igitur iudicum consessum locus ille Toporum nomen adeptus est. eousque vero pertingebant triclinia magni palatii a Constantino magno condita.

Τὴν ἐπισκεψίαν θεοτόκου τὴν ὁδηγὸν Μιχαὴλ ὁ μεθυστὴς ἔκτισεν, ὃς καὶ ἀνῃρέθη ὑπὸ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος. πρότερον δὲ εὐκτήριον ὑπῆρχε πολλῶν τυφλῶν ἐν τῇ ἐκεῖσε πηγῇ
C νιψαμένων καὶ βλεψάντων. διὰ τὸ ἀναβλέψαι οὖν ἐκεῖσε τοὺς τυφλοὺς ἐκλήθη ὁδηγός.

Τὸ Καραβίτζιν τῆς θεοτόκου ὁ αὐτὸς ἔκτισε Μιχαήλ. ἐκλήθη δὲ οὕτως, ὅτι χήρα γυνή τις ἦν ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ βασιλέως Θεοφίλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἔχουσα κουμπαρίαν παμμεγέθη, καὶ καθήρπαξε ταύτην Νικηφόρος πραιπόσιτος ὁ οἰκεῖος ἄνθρωπος τοῦ βασιλέως. ἡ δὲ χήρα πολλάκις ἐγκαλέσασα τὸν βασιλέα ἔμεινεν ἀδίκαστος, κωλυομένη ὑπὸ τοῦ ῥηθέντος πραιποσίτου. ἐξαπορήσασα οὖν ἡ γυνὴ τινὰς τῶν παιγνιωτῶν οἳ ἦσαν εἰωθότες τοῦ βασιλέως ἐνώπιον παίζειν, προσκαλεῖται
D εἰς βοήθειαν. οἱ δὲ ὑπέσχοντο διὰ παιγνίου τινὸς δηλοποιῆσαι τῷ βασιλεῖ. καὶ δὴ ἱππικοῦ τελουμένου καραβίτζιν ἀγαγόντες μετὰ ἀρμένου, καὶ ἐπάνω τῶν τροχῶν τῆς ἀμάξης θέντες, εἷλκον ἀπὸ τῶν καγκέλλων μέχρι τοῦ βασιλικοῦ στάματος, καὶ

1 p. 24 Band. τὴν ἐπισκεψίαν] ὅτι τοὺς Ὁδηγοὺς ἔκτισε Μιχαὴλ ὁ ἀναιρεθεὶς ὑπὸ Βασιλείου, πρότερον [illegible] ὑπάρχοντα· καὶ τυφλῶν πολλῶν τῇ ἐκεῖσε οὔσῃ πηγῇ [illegible] καὶ [illegible] πολλῶν θαυμάτων γεγονότων ἐκλήθη ὁδηγός. C. τὴν ὁδηγὸν] τοὺς ὁδηγοὺς Reg., τὴν ὁδηγήτριαν alii. 6 p. 32 Band. τὸ καραβίτζιν τῆς ἐπισκεψίας θ. Reg. 8 [illegible] Vat. 9 [illegible] Vat. 12 τινὰ Reg. παιγνιωτῶν τοῦ ἱππικοῦ Reg., τοῦ ἱπποδρόμου Vat. 13 προσκαλεῖται] [illegible] τῇ κουπαρίᾳ, παραιτήσατο Reg. 14 δηλοποιῆσαι] δηλῶσαι αὐτὴν Reg. 15 ἱππικοῦ λαγανικοῦ γινομένου Reg., γινομένου ἱππικοῦ γαλατικοῦ Vat. καραβίτζιν] κουμπαρίαν μικρὰν ἐν σχήματι πλοίου C.

Templum S. deiparae cognomine viae ductricis aedificavit Michael Methysta, quem Basilius Macedo interemit. prius vero oratorium erat complurium caecorum, qui in fonte eius loci se lavantes visum receperant; quamobrem ipsum quoque templum viae ductricis cognominatum est.

Ecclesiam S. deiparae nuncupatam Carabitzin sive navicellam idem Michael exstruxit. caeterum ob hanc causam ita cognominata est. erat vidua quaedam tempore Theophili patris eius, quae triremem habebat mirae magnitudinis, eamque vi ipsi eripuit Nicephorus praepositus, domesticus imperatoris. et licet vidua ea de re saepius ad imperatorem appellaret, adeo tamen a supradicto praeposito impediebatur ut ius suum contra ipsum obtinere non posset. quare ad extremam detrusa desperationem in auxilium vocavit aliquot ex mimis, qui coram imperatore iocari solebant: illi vero promiserunt ei se dolo quodam hanc rem imperatori indicaturos esse. cum igitur ludi circenses agerentur, introduxerunt naviculam cum carbaso, quam currui impositam a cancellis usque ad solium imperatoris protraxerunt, et coram imperatore

στήσαντες ἐνώπιον τοῦ βασιλέως ἐπεβόων εἷς τῷ ἄλλῳ "χάνε, κατάπιε αὐτό." τοῦ δὲ μὴ δύνασθαι τοῦτο ποιῆσαι ἀντιλέγοντος, ὁ ἕτερος μεγάλῃ φωνῇ εἰς ἐπήκοον τοῦ βασιλέως ἐβόησεν "ὁ πραιπόσιτος Νικηφόρος τῆς χήρας τὸ κουμπάριον γεμάτον κατέπιε, καὶ σὺ οὐκ ἰσχύεις τοῦτο καταπιεῖν; χάνε, κατάπιε αὐτό." τοῦτο τοίνυν ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἠρώτησεν "ἆρά γε ἀκμὴν οὐκ ἐδιοικήθη ἡ γυνή;" καὶ μαθὼν μὴ διοικηθεῖσαν P 42 ἐκάλεσεν αὐτίκα Θεόδωρον πρωτοσπαθάριον καὶ ἔπαρχον τὸν λεγόμενον Μνάρχην, καὶ ἐκέλευσεν αὐτῷ κομίσαι ξύλα καὶ φρύγανα, καὶ ποιῆσαι κάμινον ἐν τῇ σφενδόνῃ, καὶ κατακαῦσαι ἐν αὐτῇ τὸν πραιπόσιτον μετὰ καὶ τῆς στολῆς αὐτοῦ. λάθρα οὖν τὸν πραιπόσιτον ἀπέστειλε πρὸς τὸν ἔπαρχον διά τινα ὑπόθεσιν. κρατήσας δὲ αὐτὸν ὁ ἔπαρχος ἠκόντισεν εἰς τὸν κάμινον. εἶτα προσέταξεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἀπῆρεν ἡ χήρα τὸ ἴδιον κουμπάριον καὶ τὸ ἥμισυ τῆς ὑποστάσεως τοῦ πραιποσίτου. ἐν δὲ τῷ τόπῳ ὅπου ἐστὶν ἡ ἐκκλησία, ἦν ἡ οἰκία τῆς χήρας, καὶ ἔλαβε προσηγορίαν καλεῖσθαι τὸ καραβίτζιν.

Τὸ τζυκανιστήριον ὁ μικρὸς Θεοδόσιος ἔκτισε. τὸ δὲ B

4 γέμον C cum Vat. 7 ἐδιοικήθη] οὐ διῳκήθη Reg., οὐκ ἐδικαιώθη Vat. καὶ μαθὼν] ἡ δὲ γυνὴ παρισταμένη πλησίον καὶ πεσοῦσα ἐπὶ πρόσωπον ἐδέετο τοῦ βασιλέως ἐκδικηθῆναι. ὁ δὲ βασιλεὺς πάνυ λυπηθεὶς καὶ ὀργισθεὶς ἐκάλεσε τὸν Μυγιάριον λεγόμενον τὸν ἔπαρχον ὀνόματι Θεόδωρον. C. καὶ τότε ἡ γυνὴ προσελθοῦσα ἵστατο εἰς τὰς βαθμίδας καὶ ἐδέετο τοῦ βασιλέως δικαιωθῆναι. ὁ δὲ βασιλεὺς πάνυ χολέσας ἐκάλεσε Vat. 11 στήλης codd. aliquot. αὐτοῦ. ὃ καὶ παραυτὰ γέγονε. καὶ ἡ γυνὴ ἀπέλαβε τὸ ἴδιον καὶ ἐκ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ οὐκ ὀλίγα. διὰ δὲ τὸ καταμένειν ἐκεῖσε εἰς τὸν ἀπὸ Βαρβάρου οἶκον τοῦ Μαυριανοῦ τὴν γυναῖκα ἐκάλεσε Καραβίτζιν. C. 18 p. 23 Band. alterum τὸ] τὸν δὲ τρ. στ. C.

collocantes unus alteri acclamabat "aperi os, et degluti illam naviculam." cumque alter se id facere posse negaret, respondit ille magna voce, ita ut ab imperatore exaudiri posset, "Nicephorus praepositus plenam triremem viduae deglutire potuit, et tu ne tantillam quidem?" quo audito interrogavit imperator an nondum ius suum illa mulier obtinuisset, et cum cognosceret nondum factum esse, ilico ad se vocavit Theodorum protospatharium et praefectum nuncupatum Myarchen, et eum iussit apportare ligna et virgulta, et ignem parare in sphendone, et praepositum uti erat amictus comburere. clanculum igitur imperator praepositum sub alio quodam praetextu ablegavit ad praefectum, a quo ille comprehensus et in caminum proiectus est. postea autem, ut iusserat imperator, vidua propriam navem recepit, et insuper dimidiam partem bonorum praepositi. caeterum ubi nunc est ecclesia, domus antea erat illius viduae, et hinc locus ille Carabitzin vocatus est.

Tzycanisterium primo condidit Theodosius iunior. postea vero

σταῦλον τὸ τρουλλωτὸν ἔκτισε Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου, κοσμήσας αὐτὸν διὰ μαρμάρων πολυτελῶν. ὁ δὲ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν παρεξέβαλε τὸ τζυκανιστήριον καὶ ἐπλάτυνεν. ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἔκτισε τὴν νέαν ἐκκλησίαν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου ἐν τῷ παλατίῳ καὶ τὴν ἐν τῷ φόρῳ καὶ τὸν ἅγιον Διομήδην.

Τὸν ἅγιον Θεόδωρον τὰ Σφωρακίου Σφωράκιος πατρίκιος ἔκτισεν ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου καὶ Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. εἰς δέ τι μέρος τῶν πινσῶν τῶν κατηχουμένων τῆς ἐκκλησίας χρυσίου κεντηνάρια τρία ἀπέθετο. μετὰ δὲ ρλγ' ἔτη ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Μαυρικίου ἐπεκαύθη μέρος τι τοῦ ναοῦ, καὶ ἀνῳκοδομήθη παρ' αὐτοῦ. ἐπὶ δὲ τῆς βασιλείας Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἐλθών τις Ῥωμαῖος εὔξασθαι εἰς τὸν ναὸν εἶδε Ῥωμαῖα γράμματα ἐπί τινος τῶν πινσῶν, καὶ ἀναγνοὺς αὐτὰ ἐγνώρισε τῷ βασιλεῖ τὴν δύναμιν αὐτῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐδωρήσατο αὐτῷ κτήματα, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἰλλούστριον.

Τὸν πρόδρομον τὸν εἰς τὴν κόγχην ὁ αὐτὸς Σφωράκιος ἀνήγειρεν.

3 παρεξέβαλε] ἐποίησε τὸ τζ. μέγα Vat. ὁ — 5 Διομ.] ἐν δὲ τοῖς ἡμετέροις χρόνοις πλεῖον τούτων ἐπλάτυνε Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας, κτίσας καὶ τὸν μέγαν τρίκλινον, τὸν ἱππόδρομον καὶ τὸν ἕνα κουβουκλεῖον C. 6 p. 11 Band. 8 δέ τι μέρος] δὲ μέρος τῆς ἐκκλησίας εἰς τὴν πινσὸν τῶν κατ. ἐπέθηκε Vat. δὲ τὸ μέρος τῆς ἐκκλησίας ὀρίσσων τοῦ κτίσαι πίνσον τέρε χρ. alius. 11 αὐτοῦ. κτίσας καὶ εὐκτήριον τοῦ ἁγίου Γεωργίου. ἐπὶ C. 12 εὔξασθαι] τοῦ προσκυνῆσαι εἰς τὰς ἐκκλησίας τῆς πόλεως Vat. 13 γράμματα λίθινα ἐπί τινος τῶν πινσῶν τῆς τοῦ σφωρακίου ἐκκλησίας Vat. 14 βασιλεῖ] βασιλεῖ Λέοντι περὶ χρυσίου τινος. καὶ στείλαντος καὶ ἀναλαμβανομένου ταῦτα ἐποίησεν αὐτὸν ἰλλούστριον, δοὺς αὐτῷ καὶ νόμισμα λίτρας ί. C. 15 ἰλλούστριον, ἀλλὰ καὶ χρυσᾶ νομίσματα πολλά Reg. 16 p. 12 Band. κογχην τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Θεοδώρου C.

Michael Theophili filius trullatum addidit stabulum, quod pretioso marmore exornavit. demum autem Basilius Macedo Tzycanisterium ampliavit. idem imperator praeterea exstruxit ecclesiam novam S. deiparae in palatio et alteram eius aedem in foro et S. Diomedem.

S. Theodorum cognomento Sphoracii Sphoracius patricius tempore Arcadii et filii eius Theodosii exstruxit, et in illa templi parte, ubi Pinsi Catechumenorum sunt, abdidit tria centenaria auri. huius templi pars quaedam post 33 annos sub Mauricio conflagravit, et ab eodem reaedificata est. imperante autem Leone sapiente Romanus quidam templum illud orandi causa ingressus vidit literas Latinas in uno Pinsorum scriptas, legitque et imperatori earum significationem declaravit; a quo ille magna remuneratus pecunia, allectus insuper fuit in ordinem illustrium.

Idem Sphoracius aedificavit quoque templum sancti Ioannis praecursoris, in Conche.

Τὸ εὐκτήριον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ἔκτισε Μαυρίκιος ὁ βασιλεύς.

Τὸ δὲ τετραδίσιον τὸ ὀκτάγωνον, τὸ πλησίον τῆς χαλκῆς, D στοαὶ ἦσαν ὀκτώ, ἤγουν καμαροειδεῖς τόποι, ἐν οἷς ἦσαν διδάσκαλοι πάσης γραφῆς, οὓς εἶχον εἰς συμβουλὴν οἱ κατὰ καιροὺς βασιλεύοντες, καὶ δίχα τῆς αὐτῶν συναινέσεως οὐδὲν ἐπράττετο· ἐξ ὧν καὶ πολλοὶ ἐγένοντο πατριάρχαι καὶ ἀρχιεπίσκοποι. καὶ κατὰ διαδοχὰς οἱ τοιοῦτοι διδάσκαλοι διήρκεσαν ἔτη ριδ΄ μέχρι τοῦ δεκάτου χρόνου Λέοντος τοῦ Συρογενοῦς τοῦ πατρὸς Κωνσταντίνου τοῦ Καβαλλίνου. οὗτος γὰρ παρατραπεὶς τῆς θείας χάριτος καὶ γυμνωθεὶς τοῦ θεοῦ, διὰ τὸ μὴ συγκοινωνεῖν τοὺς τοιούτους διδασκάλους τῇ παρανομίᾳ αὐτοῦ πλησθεὶς ὀργῆς, κατέκαυσεν αὐτοὺς ἅμα τοῖς οἰκήμασι, δεκαὲξ ὄντας, σχήματι μοναχούς.

Εἰς δὲ τὰ Χαλκοπρατεῖα ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου P 43 Ἰουδαῖοι κατῴκουν χρόνους ἑκατὸν καὶ τριάκοντα δύο, καὶ ἐπίπρασκον τὰ χαλκώματα. ὁ δὲ μικρὸς Θεοδόσιος ἐξέωσεν αὐτούς, καὶ τὸν τόπον ἀνακαθαρίσας ναὸν τῆς θεομήτορος ἀνήγειρε. συμπτωθέντα δὲ ὑπὸ σεισμοῦ Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ κουροπαλάτων ἀνήγειρε, καὶ κτήματα ἐπεκύρωσεν αὐτῷ ἀκίνητα.

Τὰ δὲ καλούμενα Ἴλλου, ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ πρόδρομος, οἶκος ἦν μαγίστρου τοῦ Ἴλλου, πολλὰς ἀρχὰς διανύσαντος μετὰ

3 p. 12 Band. χαλκῆς] βασιλικῆς C et Vat. 4 ἐν οἷς ἦσαν] καὶ διδασκαλεῖον ἐκεῖσε ἐτύγχανεν οἰκουμενικόν Reg. Vat. 15 p. 28 Band. ἐπὶ] ἀπὸ C. 20 ἀπεκύρωσεν C. 21 p. 44 Band. Ἴλου Vat. constanter.

Oratorium S. Georgii aedificavit Mauricius imperator.

Tetradisium octangulum prope Chalcen octo erant porticus sive loca concamerata, in quibus commorabantur doctores omnium scientiarum, quos semper imperatores in consilium adhibebant, neque fiebat quicquam absque eorum consensu. multi etiam ex illis creabantur patriarchae et archiepiscopi. duravit autem ista doctorum successio 114 annos, usque ad decimum annum imperii Leonis Syri, patris Constantini Copronymi. hic enim divina privatus gratia doctores illos improbitati eius assentiri nolentes prae ira omnes cum toto aedificio combussit, sedecim nempe numero, professione vero monachos.

In Chalcoprateis tempore Constantini magni habitabant Iudaei, et vendebant ibi aeramenta. post centum vero et 32 annos expulit eos inde Theodosius iunior, et loco repurgato templum S. deiparae exstruxit. hoc autem templum terrae motu deiectum reaedificavit Iustinus ex curopalata creatus imperator, et insuper ei possessiones immobiles largitus est.

Locus nominatus Illi domus erat Illi magistri, qui multos gessit

πολλῆς δόξης ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Λεωμακέλλου καὶ τοῦ Ζήνωνος. τυραννήσας δὲ ὁ αὐτὸς Ἴλλος καὶ λαοῦ ἀθροίσας ἑβδομήκοντα χιλιάδας εἰς Ἀντιόχειαν τὴν μεγάλην ἀνέστη κατὰ Ζήνωνος. B ὁ δὲ Ζήνων ἀπέστειλε Λογγῖνον μάγιστρον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ πολεμῆσαι αὐτῷ, καὶ συμβολῆς γενομένης ἡττήθη Λογγῖνος πλησίον Ἀντιοχείας τῆς μεγάλης, καὶ μόλις μόνος διεσώθη ἐν τῇ Ἀντιοχείᾳ, τοῦ λαοῦ αὐτοῦ παντὸς κατασφαγέντος. καὶ κατεδυνάστευσεν ὁ Ἴλλος σφόδρα. ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀπέστειλεν ὁ Ζήνων Ἰωάννην πατρίκιον, ἐπίκλην κυρτόν, μετὰ Σκυθῶν καὶ Μακεδόνων. καὶ ἐν Σελευκείᾳ συμβαλὼν πόλεμον μετὰ Ἴλλου ἐνίκησεν αὐτὸν κατὰ κράτος· καὶ φυγὼν ὁ Ἴλλος εἴς τι φρούριον παρεδόθη ὑπὸ τῶν οἰκείων αὐτοῦ δούλων, καὶ ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν παρὰ Ἰωάννου τοῦ ῥηθέντος. συλλαβόμενος δὲ τοὺς C ἄρχοντας, καὶ τὴν κεφαλὴν Ἴλλου ἐπὶ δόρατος ἤνεγκε Ζήνωνι. ἐτυράννησε δὲ ὁ Ἴλλος μῆνας εἴκοσι ἕξ.

Τὸ δὲ καλούμενον Φωκόλισθον λέγουσί τινες οὕτω κληθῆναι, ὅτι Φωκᾶ τοῦ τυράννου ἐφ' ἵππου βαδίζοντος ὠλίσθησε τὸ ἄλογον αὐτοῦ ἐκεῖσε καὶ ἔπεσεν. ὁ δὲ Πανόδωρος ὁ Αἰγύπτιος καὶ Θεόδωρος ὁ Θηβαῖος φιλόσοφος φασὶν ὅτι πρὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ὁ τόπος οὗτος ἔξωθεν τῆς πόλεως ἦν, καὶ λῃσταὶ πολλοὶ ἦσαν ἐκεῖσε καὶ ποικίλοι, τῶν Βυζαντίων φονέων. ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος μετὰ τὸ κρατῆσαι καὶ κτίσαι τὴν πόλιν τοι-

12 δούλων] ἀνθρώπων C. 16 p. 44 Band. 18 ὁ δὲ Π.] καθὼς φησι Πανόδωρος ὁ Αἰγύπτιος. ὁ δὲ Θεόδωρος — φησὶ C. ὁ Αἰγύπτιος] ὁ πρεσβύτερος αἰγύπτιος Vat.

magistratus tempore Leonis Macelli et Zenonis. idem Illus imperium invasit, et collectis ex populo 70000 militum adversus Zenonem insurrexit, qui ad ipsum debellandum ablegavit fratrem suum Longinum magistrum. commisso autem praelio apud magnam Antiochiam victus est Longinus, et vix solus universo deleto exercitu Antiochiam fuga servatus est. verum Zeno iterum Ioannem patricium cognomento Curvum misit cum magna Scytharum et Macedonum manu: cum quo congressus Illus in Seleucia omnino devictus est: sed fuga in quoddam castellum elapsus, et a propriis servis proditus, iussu supradicti Ioannis decollatus est. reliquos etiam eius proceres comprehendit, et una cum capite Illi hastae infixo ad Zenonem deduxit. caeterum imperavit Illus menses 26.

Locus dictus Phocolisthum, ut quidam referunt, cognomentum ex eo habet quod Phocae tyranni equus ibi caespitaverit et ceciderit. Panodorus autem Aegyptius et Theodorus Thebanus philosophus tradunt hunc locum olim extra Byzantium fuisse multis frequentatum latronibus, Constantinum vero magnum, cum urbe potitus esset, summa cum

λὴν ποιησάμενος ἔρευναν, καὶ κρατήσας τινὰς τῶν τοιούτων λη- D στῶν, ἀνεσκολόπισεν ἐκεῖσε αὐτοὺς ἤγουν ἐφούλκισεν, ὅθεν καὶ ὁ τόπος ἐκλήθη φουλκόληστος.

Εἰς δὲ τὸν τόπον τῆς ἁγίας Θέκλης, ὅστις ἐπιλέγεται τὰ Κοντάρια, ὄρος λέγουσιν ἦν ἐπὶ τοῦ Βύζαντος. καὶ τοῦ Αἵμου τῆς Θρᾴκης βασιλέως ἐλθόντος πολεμῆσαι αὐτῷ, ἔκοψαν οἱ Βυζάντιοι ἐκ τοῦ τοιούτου τόπου τοῦ ὄρους κοντάρια, καὶ ἔλαβεν ὁ τόπος τὴν παρωνυμίαν. ὁ δὲ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν ἐκεῖσε ναὸν τῆς θεοτόκου. ὁ δὲ Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ κουροπαλάτων εἰς κάλλος καὶ μέγεθος ἐπλάτυνεν αὐτόν, καὶ ἐπωνόμασε τῆς ἁγίας Θέκλης.

Ὁ ἀρχιστρατηγὸς τοῦ Ἀδᾶ ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἰου- στίνου, τὸ δὲ ἐπώνυμον εἴληφεν ἀπὸ τοῦ Ἀδᾶ μαγίστρου ἔχοντος P 44 ἐκεῖσε οἶκον.

Τὸν δὲ λιμένα τῆς Σοφίας Σοφία ἡ λωβὴ ἡ γυνὴ Ἰουστίνου ἔκτισεν, ἔνθα καὶ τὸν οἶκον αὐτῆς εἶχεν. πρὸ δὲ τοῦ κτισθῆναι στοὰ ἦν ἐκεῖσε μακροειδής, παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κτισθεῖσα, ἐν ᾧ καὶ ἀνήρχοντο οἱ φιλόσοφοι Θηβαῖοι Ἀθηναῖοι

4 p. 44 Band. εἰς δὲ τὸν] ὅτι τὰ λεγόμενα Κοντάρια, ὁ ἅγιος Γεώργιος, ὅτε ἦλθεν ὁ βασιλεὺς Θρᾴκης πρὸς Βύζαντα, ἔκοψαν — C. 9 ὁ ἀπὸ κουρ.] ὁ πρωτοκουροπαλάτης ὁ ἀνὴρ Σοφίας τῆς Λωβῆς C. 12 p. 46 Band. 15 p. 45 Band. Σοφία] Ἰουστῖνος ἔκτισεν εἰς πρόσωπον τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Σοφίας CVat. 17 καμαροειδής C. 18 οἱ φιλ. Θηβ.] οἵ τε Θηβαῖοι καὶ Ἀθηναῖοι καὶ διελέγοντο μετὰ τῶν πολιτῶν φιλοσόφων C, οἱ φιλόσοφοι δυσικοί, θηβαῖοί τε καὶ ἀθηναῖοι καὶ διελ. Vat.

diligentia eos pervestigasse, multosque ex iis captos inibi furcis affixisse, atque exinde locum nominatum esse Fulcolestum sive Furcam latronum.

Ubi nunc est templum S. Theclae, quod dicitur ad Contaria, ibi olim tempore Byzantis mons fuit. quo vero tempore Haemus Thraciae rex ad ipsum debellandum venit, Byzantii hastas ceciderunt ex illa montis parte, quae etiam nunc ex ea re Contaria nuncupatur. sed Constantinus magnus templum ibi aedificavit virgini deiparae, quod postea Iustinus ex curopalata creatus imperator ampliavit et exornavit, addito cognomento S. Theclae.

Templum S. Michaelis archangeli cognominatum Adae ab eodem Iustino conditum est. cognomen vero habet ab Ada magistro, cuius domus ibi erat.

Portum Sophianum Sophia cognomento Lobe sive mutilata, uxor Iustini, condidit, quo loco ipsius palatium fuit. id antequam in eo loco construeretur, erat ibi oblonga porticus a Constantino magno condita, in qua philosophi Thebani Athenienses et reliquae Graeciae disserebant

καὶ Ἑλλαδικοί, καὶ διελέγοντο μετὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ὄντων. καὶ διήρκεσε τοῦτο μέχρι Ἰουστίνου, καὶ πάντοτε ἐνίκων οἱ δυτικοί. ἐπὶ δὲ τούτου ἡττηθέντες ἄλλοτε οὐκ ἀνῆλθον. περὶ δὲ τοῦ λιμένος τοιοῦτό τι φέρεται. λέγουσι γὰρ ὅτι τῆς ῥηθείσης Αὐγούστης ἐν μιᾷ χειμῶνος ἱσταμένης εἰς τὸν ἡλιακὸν τοῦ παλα-
B τίου, καὶ ὁρώσης τὰ πλοῖα κλυδωνιζόμενα ἐν τῷ αἰγιαλῷ διὰ τὸ μὴ εἶναι λιμένα, σπλαγχνισθεῖσα ἤρξατο ὀδύρεσθαι, καὶ εἰσελθοῦσα πρὸς τὸν βασιλέα τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἱκέτευσεν αὐτὸν ὅπως αὐτῇ παράσχῃ χρυσίον ἱκανὸν καὶ βασιλικὴν χεῖρα ἱκανὴν εἰς τὸ ποιῆσαι λιμένα. καὶ καμφθεὶς τῇ αἰτήσει αὐτῆς ὁ βασιλεὺς προσέταξε Ναρσῇ τῷ πατρικίῳ καὶ πραιποσίτῳ καὶ Τρωΐλῳ τῷ πρωτοβεστιαρίῳ κτίσαι λιμένα. οἳ καὶ βόθυνον μέγαν ὀρύξαντες ἐποίησαν τοῦτον κτιστόν. διὸ καὶ προσηγορίαν εἴληφε τῆς Σοφίας. μέσον δὲ τοῦ λιμένος ἀνήγειρε τέσσαρας κίονας, ἐφ' ὧν ἔστησε τάσδε τὰς στήλας, ἑαυτῆς τε καὶ Ἀραβίας τῆς ἀνεψιᾶς
C αὐτῆς καὶ Ἰουστίνου τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ Ναρσῆ τοῦ ἐκεῖσε παρισταμένου. ἐξ ὧν αἱ δύο ἀφῃρέθησαν παρὰ Φιλιππικοῦ. εἶχον δὲ γράμματα τῶν μελλόντων. μετὰ δὲ τὸ κτισθῆναι τὴν πόλιν σνβ΄ χρόνων διελθόντων ἐκτίσθη ὁ τοιοῦτος λιμήν.

Τὸ λεγόμενον Βύκινον οὕτως ἐκλήθη. τὸ παλαιὸν γὰρ σάλπιγγες ἦσαν χαλκαῖ ἐπάνω τοῦ τείχους. ὁ δὲ πύργος ἦν κου-

3 ἡττηθέντες οὐδέποτε ἀνῆλθον μέχρι τῆς σήμερον C. 13 ἐποίησαν] ἀνῳκοδόμησαν τοῦτον. διὸ C. 20 p. 45 Band. Βύκινον] βούκινον Vat. 21 ὁ δὲ πύργος] τὸ δὲ τεῖχος ὑποκάτω ἦν στριγγῶδες κοῦφον. καὶ ὅτε ἦν τόπος ἡ βορρᾶς, σφοδρῶς ἐκ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης ἀποχεούσης ἐκεῖθεν ἀνήρχετο βίαιον πνεῦμα καὶ ἦχει μελῳδίαν δίκην σάλπιγγος. καὶ ἀντίκειται ὁ ἕτερος πύργος ὁ ἀντικρύς. C. pro στριγγώδης alii σηραγγώδης et στυρακοειδής.

cum Cpolitanis, et semper superarunt occidentales philosophi usque ad Iustinum, sub quo semel victi nunquam postea reversi sunt. caeterum de structura portus haec narrantur. stans aliquando hiemali tempore supradicta Augusta in solario palatii vidit naves in littore fluctibus agitari, quod nullus ibi esset portus. quare permota commiseratione imperatorem adivit, rogavitque daret sibi necessariam auri copiam et regiae manus sufficiens adminiculum ad faciendum portum. imperator autem eius petitioni annuens, Narsae praeposito atque Troilo protovestiario portus condendi curam iniunxit. qui magnam fodientes fossam struxere portum, qui a supradicta Augusta Sophiae nomen accepit. in medio huius portus quattuor erexit columnas, quibus statuas superimposuit, suam nempe et Arabiae filiae suae et Iustini mariti et Narsae praefecti structurae. factus autem est ille portus 252 annis post conditam Cpolim.

Buccinum locus ex eo ita appellatus est, quod ibi olim supra murum essent buccinae aereae; turris autem in fistularum modum con

φὸς καὶ συριγγώδης, καὶ νότου γεγονότος ἢ βορρᾶ σφοδροῦ καὶ τῶν κυμάτων τῷ τείχει προσκρουόντων ἀνήρχετο τὰ πνεύματα βίαια ἄνωθεν πρὸς τοὺς αὐλίσκους τῶν σαλπίγγων, καὶ ὑπηχεῖτο μέλος ξενίζον ἀκοάς, ὅλον Σειρήνιον. ἦν δὲ ἄντικρυ τούτου καὶ ἕτερος πύργος, καὶ δεχόμενος τὴν ἠχὼ τοῦ τοιούτου μέλους ἀπεδίδου καὶ αὐτὸς ἦχον τὸν αὐτόν. ὅτε δὲ ἤθελε κινῆσαι Ῥωμαϊ- [D] κὸς στόλος, ὁμοῦ πρῶτον ἐκεῖσε ἠθροίζετο, καὶ κατὰ τὸν ἦχον τῶν πύργων ἐσάλπιζον αἱ νῆες καὶ ἀπεκίνουν.

Τὰ δὲ καλούμενα Ὁρμίσδου λιμὴν ἐτύγχανε μικρός, ἐν ᾧ ὥρμουν αἱ νῆες πρὸ τοῦ κτισθῆναι τὸν λιμένα τῶν Σοφιῶν. ἐκ δὲ τῶν πολλῶν χρόνων ἀμεληθεὶς ἐγεμίσθη. ἐκεῖσε δὲ Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας κατῴκει πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι. ἀπὸ δὲ τοῦ κτίσαντος αὐτὸν Ἰουλιανοῦ εἴληφε τὴν ἐπωνυμίαν, καὶ καλεῖται Ἰουλιανοῦ λιμήν.

Τὸν ἅγιον Πλάτωνα Ἀναστάσιος ὁ δίκορος ἔκτισεν, ἐναρχομένου ἤδη τοῦ ἑβδόμου αἰῶνος. τοὺς δὲ κίονας τοὺς δέκα, [P 45] τοὺς ἐνζώδους γλυπτούς, ἔφερεν ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς τὸν ναόν, ὧν οἱ μὲν ὀκτὼ ἵστανται ἐν τῷ ναῷ, οἱ δὲ δύο ἤρθησαν παρὰ Ῥωμανοῦ βασιλέως τοῦ Λεκαπηνοῦ καὶ ἐτέθησαν εἰς τὴν χαλκῆν.

3 αὐλίσκους Lamb. pro αὐλιακοὺς. 8 καὶ ἀπεκίνουν] μετακινούμεναι Reg. 9 p. 45 Band. τὰ δὲ καλ.] ὅτι τὰ καλούμενα Ὁρμίσδου λιμὴν ἦν μικρός, ἐν ᾧ ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἐχρημάτισε κοιτῶνα καὶ ὠνόμασε Σέργιον καὶ Βάκχον. ὡσαύτως καὶ ἕτερον ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ὅτε τὸν χρισμὸν ἔλαβεν ὑποκάτω τῶν βαθμίδων, ὅτε καὶ τὴν σφαγὴν εἰς τὸ ἱππικὸν ἐποίει. ἐκλήθη δὲ Ἰουλιανοῦ λιμὴν ὅτι ὁ κτίσας οὕτως ἐκαλεῖτο. C. 15 p. 30 Band. ἔκτισεν] ἀνήγειρεν C. ἐναρχομένου] εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Reg., εἰς μίμησιν τοῦ Vat. 17 γλυπτοὺς om C. 19 τὸν χαλκόν Vat.

cava erat. austro igitur vel aquilone vehementius spirante et fluctus maris ad murum allidente spiritus intus cohibitus ascendebat usque ad foramina buccinarum, et Sirenum instar edebat concentum auditu admirabilem; cuius sonum inde resultantem opposita turris excipiebat et similiter resonabat. quando autem profecturae erant navales copiae Romanorum, congregabantur prius in hunc locum, et iuxta sonum turrium in navibus quoque tuba canebant, atque ita demum discedebant.

Locus nominatus Hormisdae parvus erat portus, navibus stationem praebens, antequam conderetur portus Sophiae. postea autem per multos annos neglectus et tandem totus oppletus fuit. hic olim habitabat Iustinianus magnus, priusquam ad imperium pervenit. caeterum a conditore eius Iuliano appellatus fuit portus Iuliani.

Templum S. Platonis condidit Anastasius Dicorus, sub principium septimi saeculi. decem vero columnas sculptura ornatas Thessalonica in hoc templum transtulit; quarum duae ab imperatore Romano dicto Lecapeno in Chalcen transpositae fuerunt.

Εἰς δὲ τὴν καλουμένην Δευτερείαν ἁγίαν Ἄνναν ἀθρόως ἐγένοντο πάλαι τῶν δύο δημοτικῶν μερῶν, καὶ τρίκλινος ἦν ἐκεῖσε παμμεγέθεστατος, καὶ ὅτι ἤθελον ποιήσασθαι οἱ δήμαρχοι ἐκλογήν, ἐκεῖσε ἠθροίζοντο. διήρκεσε δὲ χρόνους πεντακοσίους. Θεοδώρας δὲ τῆς Αὐγούστης τοῦ Θεοφίλου ἔγκυον οὔσης, καὶ ἀπερχομένης διὰ τοῦ ἐμβόλου εἰς Βλαχέρνας, καὶ τοῦ ἵππου
B *αὐτῆς ἐκεῖσε ὀλισθήσαντος ἔμπροσθεν τοῦ νάρθηκος τοῦ ναοῦ, πάλιν δὲ ὑποστρεφούσης εἰς τὸν αὐτὸν τόπον τοῦ αὐτοῦ ὀλισθήσαντος ἵππου, δι' ἀποκαλύψεως ἐν ὁράματι παραγγελθεῖσα ἀνήγειρε τὸν νῦν ὄντα ναὸν τῆς ἁγίας Ἄννης.*

Εἰς δὲ τὰ νῦν καλούμενα Μαυριανοῦ οἶκος ἦν Μαυρικίου τοῦ βασιλέως ἔτι ὄντος πατρικίου καὶ κόμητος τῶν ἐξκουβιτόρων. μετὰ δὲ τὸ βασιλεῦσαι αὐτὸν ἐκλήθη ὁ τόπος τὰ Μαυριανοῦ.

Τὸν δὲ θαυμαστὸν ναὸν τῆς ἁγίας ἀναστάσεως, τὸν εἰς τὰ Μαυριανοῦ, Μαρκιανὸς ὁ ὅσιος ἤγειρεν ἐκ τῆς περιουσίας καὶ τοῦ πλούτου αὐτοῦ. τὸν δὲ αὐτὸν ναὸν θέλων κτίσαι πρῶ-
C *τον εἰς τὰ ψῆφα, ἔνθα ψηφίδας πάλαι ἐπώλουν, ὠνήσατο τὸν τόπον εἰς δύο χιλιάδας νομίσματα διὰ τὸ καὶ ὑπομνήματα ἐκεῖσε εὑρεθῆναι τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ θεολόγου πρὸ ἐτῶν φ' γρα-*

1 p. 31 Band. τῆς δὲ τὴν καλ.] ὅτι ὁ καλούμενος Δευτερώτης αἵρεσις ἦν C. τὸν καλούμενον etiam Reg. 4 ἐκλογὴν] ἐκλογὴν Vat. 7 ὀλισθήσαντος ἐν τῷ ἐμβόλῳ, ἔμπροσθεν τῷ πρὸ τοῦ Reg. 11 p. 31 Band. 12 κόμητος ἐξκουβιτόρων Reg. 14 p. 31 Band. Ἀναστασίας C Vat. 15 τὸν … Reg. ἤγειρεν] ἔκτισεν ἐκ τοῦ πλούτου ἀναστάσεως παρὰ … τοῦ Μαρκιανοῦ, ἔκτισεν δὲ ὁ ὅσιος … αὐτὸν εἰς — C Reg. 16 θέλων] ἐθέλων Reg. Vat. 18 εἰς νομίσματα β' C. διὰ τὸ εἶναι τὸν τόπον μυσαρὸν καὶ διὰ C. 19 ρ' C.

In templo S. Annae nominato Diegeteae maximum erat triclinium, in quo antiquitus demarchi delectum habituri duas populi factiones congregabant; eaque consuetudo duravit annos quingentos. accidit autem, cum Theodora Augusta Theophili uterum gerens per porticum Blachernas adiret, equum eius ibi caespitare ante narthecem ecclesiae, idemque cum reverteretur in eodem loco ipsi evenire; quare per revelationem in somno monita aedificavit templum S. Annae, quod nunc ibi visitur.

In loco cui nomen Mauriano habitabat olim Mauricius, cum adhuc patricius esset et comes excubitorum. postea vero, ubi imperio potitus est, Mauriani nomen locus accepit.

Admirandum templum S. resurrectionis in Mauriano aedificavit sua impensa beatus Marcianus; et solum ubi illud exstructurus erat, ubi tessellae olim vendebantur, duobus milibus nummorum emit, eo quod S. Gregorii theologi commentaria ibi inventa essent, in quibus

φοντα οὕτως "ἀνακαινισθήσεται ὁ ναὸς οὗτος εἰς κάλλος καὶ μέγεθος, εὖ οἶδα· τάδε μοι λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον." πρώην γὰρ εὐκτήριον μικρὸν ἦν ἡ ἁγία ἀνάστασις καὶ ξυλότρουλλος· ὁ δὲ Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἐσκέπασεν αὐτὴν δι' ὀρόφου χρυσοῦ. ἀλλὰ καὶ τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὸ πέραμα ὁ αὐτὸς ὅσιος Μαρκιανὸς ἔκτισε καὶ ἐτελείωσεν, εἰδωλεῖον πρώην ὑπάρχουσαν. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ νοσοκομεῖον.

Τὸν δὲ ἅγιον Θεόδωρον τὰ καρβουνάρια Ἱλαρίων τις πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Λεωμακέλου ἀνήγειρε.

Ὁ ναὸς τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα πραιτώριον ἐτύγχανε. D Τιβέριος δὲ ὁ Θρᾲξ σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Ἀναστασίᾳ τοὺς δεσμίους ἐξαγαγών, καὶ τὸν τόπον ἀνακαθαρίσας, ἐθεμελίωσε τὸν ναὸν τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα, καὶ ἐξέβαλε τὰ τείχη μέχρι πηχῶν τεσσάρων. τελευτήσαντος δὲ αὐτοῦ Μαυρίκιος ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ κρατήσας ἀνεπλήρωσε τὸν ναὸν καὶ ἐθρόνισεν αὐτόν.

Τὸν ἅγιον Παῦλον τὸ ὀρφανοτροφεῖον Ἰουστῖνος καὶ Σοφία ἀνήγειραν οἱ ἀείμνηστοι. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν ὅσιον Ζωτικόν,

3 Ἀναστασία C. 6 ἔκτισε — νοσοκομεῖον] ἀνήγειρεν. ὁ δὲ ἅγιος Γρηγόριος ὁ θεολόγος ἐδίδασκεν ἐν τῷ αὐτῷ ναῷ τοὺς ὀρθοδόξους, εὐκτηρίῳ οὔσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ. Ἀνάστασιν δὲ ταύτην ὁ ἱστορῶν φησὶν ὀνομάζεσθαι ἢ διὰ τὴν τῆς ὀρθῆς πίστεως ἀνάστασιν, ἢ διὰ τὸ γυναῖκα ἐγκύμονα πεσοῦσαν τελευτῆσαι· κοινῆς δὲ ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων γενομένης εὐχῆς ἀνέστη. C. 8 p. 17 Band. καρβωναρεῖα Vat. 9 χρόνοις Λέοντος τοῦ Μακέλου C. 10 p. 17 Band. 12 ἐξαγαγών] ἐξεώσας C. ἀνακαθήρας καὶ διαμετρήσας καὶ τὴν ὕλην ἐναποθέμενος καὶ ἐκβαλὼν τὸ χῶμα ἐθεμ. C. 15 ἐνεθρονίασεν C. 16 p. 30 Band.

ante quingentos annos ita scriptum erat "bene novi fore olim ut hoc templum maius et pulchrius renovetur, ut mihi praedicit spiritus sanctus." ecclesia autem sanctae resurrectionis prius parvum oratorium erat et ligneo trullo tecta; postea vero Basilius Macedo aureo laqueari eam operuit. idem Marcianus sanctam Irenem ad traiectum condidit et absolvit, cum antea idolorum delubrum fuisset, uti et nosocomium sive valetudinarium.

S. Theodorum ad Carbonaria Hilarion quidam patricius tempore Leonis Macelli condidit.

Ecclesia SS. quadraginta martyrum praetorium erat. Tiberius vero Thrax cum Anastasia uxore eductis inde captivis locum purgavit, et novo posito fundamento muros exstruxit usque ad altitudinem quattuor cubitorum. quo mortuo Mauricius eius gener, imperio potitus, structuram ecclesiae absolvit soliumque in ea posuit.

Orphanotrophium S. Pauli sempiternae memoriae imperator Iustinus cum Sophia uxore aedificavit; uti etiam nosocomium sancti

καὶ ἐτύπωσαν ἀναπαύεσθαι τοὺς λωβοὺς ἐκεῖσε καὶ σιτηρέσιον λαμβάνειν.

P 46 Ἐπὶ Κωνσταντίου τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου Ζωτικὸς πατρίκιος καὶ πρωτοβεστιάριος κτίζει τοῖς ἐν κυρίῳ ἀδελφοῖς κατοικίας, τροφὰς αὐτάρκεις αὐτοῖς ἐπιχορηγήσας καὶ ἀμφία. διὸ καὶ παρὰ τοῦ Κωνσταντίου ἡμιόνοις ἀγρίοις προσδεθείς, κέντροις πληττόμενος καὶ βιαζόμενος τρέχειν, τέλει τοῦ βίου ἐχρήσατο.

Τὰ Καρπιανοῦ τὴν Θεοτόκον ἀνήγειρε Καρπιανὸς πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ πωγωνάτου. τὰ δὲ Βάσσου ἀνήγειρε Βάσσος πατρίκιος ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, ἔχων αὐτοῦ καὶ τὸν ἴδιον οἶκον· οὗ τινος εἰς ἔχθραν ἐλθοῦσα Θεοδώρα ἡ γυνὴ τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐσφήγξε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ μετὰ χόρδας καὶ ἔπνιξεν αὐτόν.

B Τὸν ἅγιον Ἀρτέμιον Ἀναστάσιος ὁ δίκορος εἰς ὄνομα τοῦ προδρόμου πρότερον ἀνήγειρεν· ἔτι γὰρ πρωτοασηκρῆτις ὢν ἐκεῖσε κατῴκει. μετὰ δὲ τὸ κομισθῆναι εἰς αὐτὸν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου Ἀρτεμίου ὠνομάσθη ὁ ναὸς τῷ ὀνόματι τοῦ ἁγίου. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Ἰουλιανοῦ ὁ αὐτὸς Ἀναστά-

1 τοὺς ἀδελφοὺς Vat. 2 post λαμβάνειν: παρίστατο δὲ Ζωτικὸς ὁ πρωτοβεστιάριος αὐτοῦ τοὺς κτίσαντας. C. 9 p. 33
P Band. 14 καὶ ἔπνιξεν αὐτόν] καὶ ἐξεπήδησαν οἱ τούτου ὀφθαλμοί C. ἐπήδησαν ἔξω οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ Reg. Vat. 15 p. 33 Band. ὁ δίκορος] ὁ ἀπὸ σιλεντίων ὁ ἀντιγραφίτης Vat. 19 τὸν ναὸν τοῦ] τὸν ἀρχιστράτηγον τὸν ὄντα εἰς τὸν ἅγιον Ἰουλιανόν Vat.

Zotici, ubi debilibus quies et alimenta ex eorum constituto praeberentur.

Sub Constantio Constantini magni filio Zoticus patricius et protovestiarius monachorum fraternitatibus habitacula construxit, victum quoque et amictum sufficienter subministravit. quare a Constantio silvestribus mulis alligatus, iisque ad cursum stimulatis, interemptus fuit.

Ecclesiam S. deiparae cognominatam Carpiani aedificavit Carpianus patricius tempore Constantini Pogonati. quae vero Bassi dicitur, eam Bassus patricius, cuius domus ibi erat, sub imperatore Iustiniano magno condidit. huic indignata Theodora Iustiniani uxor caput fidiculis constringi iussit, ut praefocaretur.

Templum S. Artemii Anastasius Dicorus titulo S. Ioannis praecursoris primum erexerat, ubi ipse, cum protoasecretis adhuc esset, habitavit. postquam vero reliquiae S. Artemii eo translatae fuerunt, nomen eius sancti templo impositum fuit. praeterea idem Anastasius

σιος ἀνήγειρεν, ὅτι ὅταν ἦλθε μετὰ τῶν γονέων αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Δυρραχίου ἔτι παῖς τυγχάνων, ἐκεῖσε ἐμάνθανε τὴν γραμματικήν.

Ὁ δὲ ἅγιος Προκόπιος τὸ κονδύλιον ἐκλήθη οὕτως διὰ τὸ Κωνσταντῖνον τὸν πατέρα Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥινοτμήτου κονδυλίσαι ἐκεῖσε τὸν ἵππον αὐτοῦ καὶ ῥῖψαι αὐτόν.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ πρόδρομος τὰ λεγόμενα κινθήλια ἀπὸ C τοῦ κάμνειν ἐκεῖσε τὰ μικρὰ καρφία τὰ καβαλλαρικὰ οὕτως ἐκλήθη· καὶ γὰρ τὰ τοιαῦτα καρφία λέγεται κινθήλια.

Ὁ Ἀναστάσιος μετὰ Ἀριάδνης ἔκτισε τὸν ναὸν τὸν ὄντα εἰς Κωνσταντιανὰς τῶν ἁγίων μ΄. ἀνήγειρε καὶ ναὸν ἕτερον ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου, ἔνθα καὶ τὸ ἅγιον αὐτοῦ λείψανον ἐτέθη.

Τὸν ἅγιον Πολύευκτον Ἰουλιανὴ ἡ θυγάτηρ Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ κτίστορος τοῦ ἀγωγοῦ ἔκτισεν ἐπὶ χρόνους τέσσαρας καὶ ἥμισυ, τῶν τεχνιτῶν ἀπὸ Ῥώμης ἐλθόντων. γυναικαδελφὴ δὲ ἦν ἡ τοιαύτη τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου. D

Τὰ δὲ Μεγεθίας ἀνήγειρε Μεγεθία δέσποινα ἐν τοῖς χρόνοις Τιβερίου τοῦ Θρᾳκός.

Ἡ ὑπεραγία θεοτόκος ἡ Πονολύτρια οὕτως ἐκλήθη, ὅτι μεγάλαι ἰάσεις ἐκεῖσε ἐτελοῦντο καὶ πόνοι πολλοὶ ἐλύοντο.

3 p. 34 Band. κόνδυλον Reg. διὰ τὸ Κωνστ.] ὅτι διερχόμενος Κωνσταντῖνος — ἐκεῖσε ἐκονδύλισεν ὁ ἵππος αὐτοῦ καὶ ἔπεσεν C. 6 p. 34 Band. σκυνθίλια Vat. 9 p. 34 Band. 10 Κωνσταντινιανὰς C. 13 p. 37 Band. 14 ἐπὶ] εἰς C. 17 p. 37 Band. 19 p. 37 Band. ἡ πονολύτης C, τὰ πονολύτου Vat. 20 πολλοὶ] τῶν πολλῶν C.

ecclesiam S. Iuliani condidit, quoniam puer cum parentibus suis Dyrrhachio veniens grammaticam ibi didicerat.

Ecclesia S. Procopii cognominata Condulium inde nomen accepit, quod Constantinus Iustiniani Rhinotmeti pater in eo loco equum suum pugnis instigans praecipitaverit.

Templum S. Ioannis praecursoris cognominatum Cinthelia ita appellatum est, quod ibi parvi clavi affigendis equorum soleis cuderentur. eiusmodi enim clavi vocantur cinthelia.

Templum SS. quadraginta, quod est apud thermas Constantianas, Anastasius cum Ariadna condidit. idem aliud quoque titulo protomartyris Stephani aedificavit, ubi sanctae eius reliquiae positae sunt.

S. Polyeuctum Iuliana Valentiniani filia exstruxit intra quattuor annos cum dimidio, evocatis Roma architectis. fuit autem haec Iuliana soror uxoris magni Theodosii.

Aedificium Megethiae exstruxit domina Megethia tempore Tiberii Thracis.

Ecclesia S. deiparae Ponolytrae ita cognominata est, quod magna istic sanationum dona fierent, multique dolores et languores solverentur.

Τὰ Ἀρεοβίνδου τὴν ἁγίαν θεοτόκον ἀνήγειρε Πέτρος μάγιστρος καὶ κουροπαλάτης, ὁ αὐτάδελφος Μαυρικίου τοῦ βασιλέως· διὰ δὲ τὸ εἶναι τὸν οἶκον Ἀρεοβίνδου ἐκεῖσε ἐκλήθη οὕτως. μετὰ δὲ ἐνενήκοντα δύο χρόνους ἐπὶ Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκὸς ἐκτίσθη καὶ τὸ λοῦμα.

P 47 Τὴν ἁγίαν Εὐφημίαν τὰ Ὀλυβρίου ἡ θεοφιλὴς Εὐδοξία κτίζειν ἀνήρξατο, καὶ ἤγειρεν ἀπὸ γῆς τὸ θεμέλιον μέχρι πηχῶν δύο. πικρῷ δὲ θανάτῳ ἀφαρπαγείσης ἀνεπληρώθη παρὰ Ὀλυβρίου μαγίστρου τοῦ Ῥωμαίου, ἐκεῖσε τὸν αὐτοῦ οἶκον ἔχοντος. ἐκόσμησε δὲ αὐτὴν διὰ πολυτελῶν μαρμάρων, καὶ κτήματα δέδωκε πολλὰ καὶ ἱερὰ σκεύη.

Τὰ δὲ Ἁρματίου οἶκος ἦν Ἁρματίου μαγίστρου τοῦ οἰκείου ἀνθρώπου Ζήνωνος, ὃς καὶ προέδωκε τὸν στρατὸν ἐκστάμενος Βασιλίσκου κατὰ Ζήνωνος· ὑπὲρ οὗ καὶ ἀνῃρέθη προστάξει Ζήνωνος, ἀνερχόμενος τὸν κοχλίαν τὸν ἀνάγοντα εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱπποδρομίου.

B Τὰ δὲ λεγόμενα Πράσινα διὰ τὸ εἶναι τοὺς σταύλους τῶν Πρασίνων οὕτως ἐκλήθη. τὸ δὲ γηροκομεῖον ἀνήγειρε Μαρκιανὸς καὶ Πουλχερία. Ἀρτάβασδος δὲ ὁ βασιλεὺς ὁ γαμβρὸς Κων-

1 p. 37 Band. 2 καὶ κουροπαλάτης] καὶ ἡ κουροπαλάτισσα ἡ ἀδελφὴ Vat. 3 διὰ δὲ] ὁ δὲ Ἀρεόβινδος, δι' ὃν ἔσχεν ὁ τόπος τὴν προσηγορίαν, ἐν τοῖς χρόνοις ἦν Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκὸς τοῦ παλαιοῦ· καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ ἦν ἐκεῖσε C. ὁ δὲ ... χρόνους ἦν Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου καὶ Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκός. μετὰ δὲ δώδεκα χρόνους, ἐκτίσθη καὶ τὸ λοῦμα Vat. 4 ἐπὶ Ἰ. τοῦ Θρ.] ἐπ' ἐκείνου τοῦ Ἀρεοβίνδου C. 12 p. 36 Band. 17 p. 50 Band. εἶναι ἐκεῖ σταύλους C. 19 δὲ ὁ βασ.] δὲ ὁ τυραννήσας Καβαλῖνον καὶ κρατήσας χρόνους τρεῖς καὶ στεφθεὶς ἀνήγειρε C.

Ecclesiam S. deiparae cognominatam Areobindi Petrus magister et curopalata, germanus frater Mauricii imperatoris, condidit: sed quod Areobindi domus ibi esset, inde ecclesia ita appellata fuit. balneum vero eiusdem loci annis 92 post sub Iustino Thrace exstructum est.

S. Euphemiam dictam Olybrii deo cara Eudoxia condere incepit, et fundamentum ad altitudinem duorum cubitorum supra terram perduxit. postquam autem illa acerba morte sublata fuit, magister quidam Olybrius Romanus ibi habitans structuram absolvit, multisque pretiosis marmoribus exornavit, et fundis sacrisque vasis ditavit.

Locus vocatus Harmatii domus erat Harmatii magistri, qui domesticus fuit Zenonis, et Basilisci exercitum ei prodidit. quare ipsius Zenonis iussu interemptus est, cum per testudinem ascenderet ad tribunal Hippodromi.

Prasina autem eo quod Prasinae factionis stabula essent, sic appellantur. Gerocomium a Marciano et Pulcheria conditum est. Artabasdus autem imperator, qui adversus Constantinum Caballinum insur-

σταντίνου τοῦ καβαλλίνου, ὅστις ἐπεβούλευεν αὐτῷ καὶ ἐκράτησε τῆς βασιλείας χρόνους τρεῖς, ἐτυφλώθη δὲ παρὰ τοῦ κοπρωνύμου ἡττήσαντος αὐτὸν καὶ τῆς βασιλείας πάλιν κρατήσαντος, οὗτος ἀκίνητα πολλὰ κτήματα ἐπεκύρωσε τῷ ῥηθέντι γηροκομείῳ, διότι οἶκος αὐτοῦ ἐκεῖσε ἦν. μετὰ δὲ σπ' ἔτη τῆς κτίσεως τοῦ γηροκομείου ἦν ὁ Ἀρτάβασδος.

Τοὺς δὲ κριοὺς τὴν κινστέρναν καὶ τὸ γηροκομεῖον καὶ τὸ C
λοῦμα τὸ ὂν εἰς τὰ Ἁρματίου ἔκτισε Στέφανος παρακοιμώμενος Μαυρικίου τοῦ βασιλέως, μετὰ δώδεκα χρόνους τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ ναὸν ἀνήγειρε.

Τὸ δὲ καλούμενον Ζεῦγμα κατὰ τρόπον τοιοῦτον ἐκλήθη. τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου ἀνακομισθέντος καὶ μέχρι τοῦδε τοῦ τόπου ἀχθέντος, ἐκεῖσε ἐζεύχθησαν μοῦλαι καὶ ἦραν αὐτὸ καὶ ἤγαγον μέχρι τῶν Κωνσταντιανῶν.

Οἱ δὲ ἅγιοι ἀνάργυροι οἱ ἐν τῷ Ζεύγματι παρὰ Πρόκλου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, μαθητοῦ τοῦ Χρυσοστόμου, ἐκτίσθησαν ἐν τοῖς χρόνοις Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ.

Τὸν ἅγιον Ἠλίαν τὸ Πέτριον. ὑποστρέψαντος Ζήνωνος D
ἐκ Περσίδος συνέδωκαν τὰ τάγματα αὐτοῦ καὶ ὁ στρατὸς χρυσίον πολύ, καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἔδωκεν αὐτοῖς συνδρομὴν μετὰ τῆς Ἀριάδνης ὁμοίως, καὶ ἀνήγειρεν τὸν ναόν, ὅτι ἐνεφανίσθη ἐν τῷ ταξειδίῳ.

7 p. 37 Band. τοὺς δὲ] τὴν δὲ κιστέρναν εἰς τὰ τοῦ κριοῦ καὶ C. 11 p. 35 Band. 14 ἕως Κωνσταντινιανῶν C. 15 p. 35 Band. 18 p. 35 Band. πετρίου Reg. 19 τὰ τάγματα] αἱ σχολαὶ καὶ τὰ τάγματα Vat.

gens tres annos imperium obtinuit, et postea ab eo debellatus oculisque privatus fuit, is multas immobiles possessiones supradicto Gerocomio confirmavit eo quod domus eius ibi sita esset. caeterum vixit Artabasdus annis 280 post conditum Gerocomium.

Cisternam cognomine arietariam, et Gerocomium, et balneum quod est in loco dicto Harmatii, exstruxit Stephanus accubitor Mauricii imperatoris duodecim annis post eius imperium.

Locus appellatus Zeugma ex eo nomen habet, quod reliquiis S. protomartyris Stephani in urbem allatis usque ad hunc locum deductis, mulae ibi currui iunctae sunt, quae eas porro ad thermas Constantianas vexerunt.

Templum SS. Anargyrorum sive Cosmae et Damiani, in Zeugmate situm, aedificavit sub Theodosio iuniore Proclus patriarcha Cpolitanus, discipulus sancti Ioannis Chrysostomi.

Templum S. Eliae, quod Petrion dicitur, legiones totusque exercitus Zenonis ex Perside redux collata magna auri summa, accedente etiam ipsius Zenonis et Ariadnae auxilio, exstruxerunt, quibus ille in castris apparuerat.

Τὴν δὲ ἁγίαν Εὐφημίαν τὴν Πέτραν Ἀναστάσιος ὁ δίκορος καὶ ἡ Ἀριάδνη ἀνήγειραν.

Τὰ Γηραγάθης τὸ γηροκομεῖον Πέτρου πατρικίου θυγάτηρ ἔκτισε τοὔνομα Ἀγάθη, ὡραιοτάτη οὖσα πάνυ. ἐκλήθη δὲ Γηραγάθη διὰ τὸ φυλάσσειν τὴν παρθενίαν αὐτῆς μέχρι γήρατος. ὕστερον δὲ διέφθειρεν αὐτὴν ὁ κοπρώνυμος, δοὺς αὐτῇ πλοῦτον
P 48 πολύν. ἱππικοῦ δὲ ἀγομένου ἔκραζεν ὁ δῆμος "ἡ Ἀγάθη ἐγήρασε, σὺ δὲ αὐτὴν ἀνενέωσας." ἦν δὲ ἐν τῷ κρυπτῷ σέβουσα τὰς ἁγίας εἰκόνας. πληρωθέντος δὲ τοῦ γηροκομείου ὁ θεοστυγὴς κοπρώνυμος ἀθροίσας τὰς εἰκόνας κατέκαυσεν ἐκεῖ.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἰουλιανὸς ὁ καλούμενος Πέρδιξ καὶ οἱ καθήμενοι ἐκεῖσε μοναχοί, σεβάσμιοι ὄντες καὶ ὅσιοι, διὰ τὸ μὴ κοινωνεῖν τῆς μιαρᾶς θρησκείας τοῦ κοπρωνύμου κατεκαύθησαν παρ' αὐτοῦ ἅμα τῷ ναῷ. ὁ δὲ μόλιβδος ἀναλύσας κατῆλθε μέχρι τοῦ αἰγιαλοῦ τῶν Σοφιῶν. ἐκλήθη δὲ Πέρδιξ, ὅτι ἵστατο
B πέρδιξ χαλκοῦς εἰς μίαν τῶν καμάρων, στηλωθεὶς παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Τὰ δὲ καλούμενα Ἀντιόχου οἶκος ἦν Ἀντιόχου τοῦ πατρικίου καὶ πραιποσίτου καὶ βαιούλου Ἀρκαδίου τοῦ βασιλέως.

1 p. 36 Band. 3 p. 36 Band. 4 Ἀγάθη γραῦς ὡραιοτάτη τῷ εἴδει σφόδρα· εἶχε δὲ αὐτὸ οἶκον. C. 5 μέχρι γήρατος] χρόνους οὐκ ὀλίγους C. 8 ταύτην Reg. 9 εἰκόνας ὡς ὀρθόδοξος Vat. 11 p. 47 Band. ὁ δὲ ἅγιος] εἰς τὸν ἅγιον Ἰουλιανὸν μοναχοὺς ὁσίους κατέκαυσεν ὁ Καβαλῖνος διὰ C. 18 p. 40 Band. prius Ἀντιόχου] ἀντιοχίας Reg. 19 Ἀρκαδίου] Θεοδοσίου C.

S. Euphemiam cognomine Petraeam Anastasius Dicorus et uxor eius Ariadna aedificarunt.

Gerocomium Geragathae condidit Agatha Petri patricii filia, femina longe pulcherrima. propterea autem Geragatha nominata fuit, quoniam virginitatem suam usque ad senectutem illibatam servavit. hanc tandem Constantinus Copronymus violavit et maximis ditavit opibus. quare cum celebrarentur ludi circenses, acclamavit ei populus "Agatham iam vetulam tu renovasti." caeterum ipsa clanculum colebat sanctas imagines. absoluto autem Gerocomio impius ille Copronymus omnes collegit imagines, easque in loco combussit.

Ecclesia S. Iuliani nominata Perdix, et qui eam inhabitabant sancti et venerandi monachi, assentiri nolentes detestabili sectae Constantini Copronymi, ab eo simul combusti fuerunt; et plumbum templi calore dissolutum ad littus Sophianum defluxit. cognomen vero Perdicis ei dedit perdix aerea in uno eius arcu ab ipso olim Constantino magno posita.

In loco qui vocatur Antiochi, domus erat Antiochi patricii et praepositi, qui baiulus fuit Theodosii iunioris, filii Arcadii imperatoris.

πολλὰς ἐπ' αὐτοῦ ἀρχὰς διανύσαντος. πλούσιος δὲ γενόμενος σφόδρα πένης ἐτελεύτησε διὰ τὸ ἄδικον καὶ ἐπιβαρὺν γενέσθαι καὶ δόλιον.

Ὁ δὲ ἅγιος Ἡσαΐας καὶ ὁ ἅγιος Λαυρέντιος ἐκτίσθησαν παρὰ Μαρκιανοῦ καὶ Πουλχερίας τῶν ἀοιδίμων βασιλέων, ὅτε ἤχθη καὶ τὸ ἅγιον σῶμα Ἡσαΐου τοῦ προφήτου ἀπὸ Ἱερουσαλήμ.

Τὰ δὲ καλούμενα Δεξιοκράτους οἶκος ἦν Πατρικίου οὕτως καλουμένου ἐν τοῖς χρόνοις Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, ἐν ᾧ ναὸν καὶ C γηροκομεῖον ἐδείματο.

Τὰ Καριανοῦ καὶ τὸν ναὸν καὶ τὸ γηροκομεῖον Μαυρίκιος ὁ βασιλεὺς σὺν τῷ ἐμβόλῳ ἀνήγειρεν. οἶκος δὲ ἦν πρότερον ἐκεῖσε Καριανοῦ πατρικίου, ἐξ οὗ καὶ προσηγορεύθη ὁ τόπος.

Τὸν ναὸν τὸν μέγαν τῶν Βλαχερνῶν Μαρκιανὸς καὶ Πουλχερία ἀνήγειραν, κοσμήσαντες αὐτὸν διὰ πολυτελῶν μαρμάρων καὶ ποικίλων. Βλαχέρναι δὲ ἐκλήθη τοιῷδε τρόπῳ, ἢ ὅτι βλάχνα ἦσαν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ καὶ ἐκόπησαν, καὶ οὕτως ἐκτίσθη ὁ ναός, ἢ ἐκλήθη λακέρνα καὶ βλαχέρνα, ὅτι λακκώδης ἦν ὁ τόπος, καὶ

2 πένης] πτωχὸς C. 4 p. 39 Band. lemmate hoc: *Περὶ τῆς πλατείας.* 8 p. 34 Band. δεξιοκράτου Reg., δεξιοκράτια Vat. 9 ἐν ᾧ] *ἐν ᾧ Μαυρίκιος γηροκομεῖον ἀνήγειρε σὺν τοῖς ἐμβόλοις. ἦν δὲ ἐκεῖ οἶκος Καρπιανοῦ πατρικίου, καὶ ἐξ αὐτοῦ εἴληφεν ὁ τόπος τὴν προσηγορίαν Καρπιανοῦ* C, omisso de Cariano loco. 11 p. 34 Band. 14 p. 40 Band. 18 ἢ ἐκλήθη] *ἢ ὅτι λάκκος ἦν ὁ τόπος καί ποτε ἐναποκληθέντα λακέντια ἠγρεύθησαν, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη Βλαχέρνα καὶ λακαῖρναι διὰ τὸ εἶναι πολλὰ ὕδατα.* C.

et multos sub ipso magistratus gessit. hic licet valde dives fuerit, attamen obiit pauper, propterea quod iniustus esset et damnosus et fraudulentus.

Templa SS. Esaiae et Laurentii ab imperatore Marciano et eius uxore Pulcheria aedificata fuerunt, quorum tempore sanctum corpus Esaiae prophetae Hierosolyma allatum fuit.

In loco qui vocatur Dexiocratis, domus erat Patricii ita nominati, qui vixit sub Theodosio iuniore et ibi templum atque Gerocomium exstruxit.

Templum et Gerocomium, quae vocantur Cariana, una cum porticu Mauricius imperator condidit. quia vero antea ibi domus erat Cariani patricii, locus inde cognomentum accepit.

Magnam ecclesiam Blachernarum Marcianus et Pulcheria aedificarunt, variisque et pretiosis marmoribus exornarunt. Blachernae autem dictae sunt vel quasi Blachernae, quod locus filicibus esset consitus;

διὰ τὸ εἶναι ἐν αὐτῷ πολλὰ ὕδατα, ἢ ὅτι Βλάχον τινὸς κίρμα ἦν ἐκεῖσε.

D Τὴν ἁγίαν σορὸν τὸν ναὸν τῆς θεοτόκου ἀνήγειρε Λέων ὁ Μακέλλης, ἔνθα κατετίθετο τὴν ἱερὰν σορόν, ἐν ᾗ ἡ θεία ἐσθὴς τῆς θεομήτορος ἐναπέκειτο. ἐκεῖσε πολλὰ ἰάματα καὶ θαύματα γίνονται. οὗτος ἔκτισε καὶ τὸ λοῦμα καὶ ἐπεχορήγησε κτήματα πολλὰ καὶ σκεύη καὶ κειμήλια χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ. ἔξω δὲ τῆς πόρτης ἐτύγχανεν, ἐπὶ δὲ Ἡρακλείου περιεκλείσθη, πολλῶν γινομένων θαυμάτων καὶ ἰάσεων ἐν αὐτῷ.

Τὸ Χρυσοβάλαντον οἶκος ἦν Νικολάου πατρικίου καὶ δομεστίκου τῆς ἀνατολῆς, ὃν ἀνήγειρεν εἰς ναοὺς δύο τοῦ ἀρχιστρατηγοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος. διὰ δὲ τρόπον τοιοῦτον ἀνήγειρεν αὐτούς. τοῦ ῥηθέντος δομεστίκου ἐν τῷ ταξειδίῳ χρονίζοντος ἐμοιχεύετο ἡ γυνὴ αὐτοῦ. εἶτα ἐπεισελθὼν ἐν τῇ πόλει,
P 49 καὶ φωράσας τὸ δρώμενον αἶσχος, συλλαβὼν ἀμφοτέρους μεληδὸν κατέκοψεν. ὕστερον δὲ εἰς ἔννοιαν ἐλθὼν τοῦ φοβεροῦ κριτηρίου ἀνήγειρε τούσδε τοὺς ναούς. περὶ δὲ τὸ τέλος ἐλθὼν τῶν κτισμάτων, καὶ ἀδημονῶν διὰ τὸ μὴ ἔχειν χρυσίον, ὤφθη αὐτῷ κατ' ὄναρ ὁ ἀρχάγγελος λέγων "ἄπελθε εἰς τόνδε τὸν τόπον, πλησίον τῆς τοῦ Ἄσπαρος κινστέρνης, καὶ εὑρήσεις βαλάντιον χρυσίου λίτρας ἔχον ἑκατόν." ὁ δὲ ἀπελθὼν καὶ εὑρὼν αὐτὸ

3 p. 40 Band. ὁ Λεομακέλλης C. 9 ἰάσεων] [illegible] τῆς ἁγίας θεοτόκου C. 10 p. 39 Band. χρυσοβάλαντον Reg. [illegible] Reg. 17 [illegible] C. 18 διὰ τὸ [illegible] χρυσίον C. 19 ἀγγέλος [illegible] C.

vel quasi Lacernae, quod locus esset lacunosus et abundaret aquis; vel ob Vlachi cuiusdam caedem.

Ecclesiam S. Deiparae, quae nuncupatur conditorium sacrum, exstruxit Leo Macelas: ubi sacram illam arcam collocavit, in qua divina vestis S. matris dei reposita erat. idem quoque balneum ibi aedificavit, multasque possessiones et aurea argenteaque vasa et cimelia ei largitus est. hoc templum olim extra portam erat: postea vero Heraclius muro illud circumdedit, eo quod multa ibi fierent miracula et plurimi a morbis liberarentur.

Chrysobalantium sive auricrumena domus erat Nicolai patricii et domestici Orientalium, quam ille mutavit in duo templa S. archangeli Michaelis et S. Panteleemonis, ob hanc causam. uxor supradicti domestici marito in castris commorante ab alio quodam adulterabatur. qua de re ipse certior factus improviso in urbem rediit, et ambos simul deprehensos articulatim concidit. postea autem recordatione et metu extremi iudicii duo haec templa condidit. cum vero absoluta iam fere structura defectu pecuniae plurimum angeretur, apparuit ei in somno archangelus dicens "abi ad illum locum vicinum Asparis cisternae, et invenies crumenam centum auri libras continentem." domesticus igitur

ἀνεπλήρωσε τοὺς ναοὺς καὶ ἐκάλεσε τὸν τόπον, καθὰ γράφομεν, χρυσοβάλαντον.

Ἡ μονὴ τῆς ἁγίας Εὐφροσύνης, ἥτις λέγεται τὰ Λιβάδια, B ἐκτίσθη παρὰ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας μικρὰ καὶ πενιχρά. ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ υἱὸς Θεοφίλου τοῦ βασιλέως, εἰς ἔχθραν ἐλθὼν μετὰ Θεοδώρας τῆς ὀρθοδόξου τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν, κατεβίβασεν αὐτὰς ἀπὸ τοῦ παλατίου καὶ εἰσήγαγεν εἰς τὴν τοιαύτην μονήν, καὶ μεγαλύνας καὶ κτήματα πολλὰ δωρησάμενος. ἐκλήθη δὲ Εὐφροσύνης ἀπὸ μιᾶς τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Εὐφροσύνης τοὔνομα, καλῶς βιωσάσης καὶ ἀσκησάσης.

Εἰς τὸ λεγόμενον Δεύτερον ἐν τῷ κίονι ἵστατο στήλη Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥινοτμήτου. ταύτην δὲ κατεβίβασε Βάρδας Καῖσαρ ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου, καὶ συνέτριψεν. ἐκλήθη C δὲ ὁ τόπος τὸ Δεύτερον κατὰ τρόπον τοιόνδε. Λεοντίου πατρικίου καταδυναστεύσαντος καὶ κρατήσαντος, ἐξόριστον ἔπεμψε τὸν Ἰουστινιανὸν εἰς Χερσῶνα, ὅστις ἐποίησε ἐκεῖ χρόνους δέκα. φυγῇ δὲ μετὰ ταῦτα χρησάμενος ἦλθεν εἰς Τέρβελιν τὸν ἀρχηγὸν τῶν Βουλγάρων, καὶ ἤγαγε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα, Θεοδώραν τοὔνομα. ἔλαβε καὶ στρατὸν παρ᾽ αὐτοῦ, ἄνδρας πολεμιστὰς χιλιάδας ιε', καὶ ἐστράτευσε κατὰ τῆς πόλεως, ζητῶν τὴν οἰκείαν ἀρχήν. μὴ δεχθεὶς δὲ παρὰ τῶν πολιτῶν ὑπέστρεψε πρὸς τὴν παλαιὰν καλουμένην πόρταν, καὶ εἰσῆλθε διὰ τοῦ ἀγω-

3 p. 52 Band. λιβαδίου Vat. 11 p. 38 Band. εἰς τὸ λεγόμενον] εἰς τὴν ἁγίαν Ἄνναν τὸ δεύτερον στήλη ἵστατο Reg. 14 λέοντος Reg. Vat. 22 πόρταν] πέτραν et πάτραν nonnulli.

eo accedens crumenam invenit, et consummata templorum structura locum, ut antea diximus, nominavit Chrysobalandum.

Monasterium S. Euphrosynae cognominatum Libadia primum ab Irene Atheniensi exiguum valde et paupertinum conditum fuit: postea autem, ubi Michael Theophili filius cum Theodora matre et sororibus suis simultatem habere coepit, e palatio illas in hoc monasterium detrusit, quod ampliatum multis possessionibus ditavit. caeterum ab una Euphrosyna, quae bene et religiose vivebat, ita cognominatum est hoc monasterium.

In loco nuncupato Deutero sive secundo stabat Iustiniani Rhinotmeti statua, quam postea Bardas Caesar patruus Michaelis filii Theophili deiectam confregit. appellatus autem est locus Deuteron ob hanc causam. Iustinianus Rhinotmetus a Leontio patricio rerum potiente exsul in Chersonem relegatus fuit, ubi cum decem mansisset annos, profugit tandem ad Terbelim Bulgarorum principem, qui filiam suam Theodoram ipsi in uxorem dedit et insuper exercitum 15 militum milia subministravit. hunc ille contra Cpolim duxit ad repetendum imperium suum. cum vero cives eum recipere nollent, simulata fuga, apud por-

γοῦ, καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὸν τόπον οὗ ἵσταται ὁ κίων· αὐτόθι γὰρ
D εἶχε τὴν διάνοιαν ὁ ἀγωγός. καὶ δεύτερον βασιλεύσας τὴν ἰδίαν ἀρχὴν τὴν στήλην ἑαυτοῦ ἔθετο ἐπὶ τοῦ κίονος, καὶ ἐκάλεσε τὸν τόπον Δεύτερον. ἀνήγειρε δὲ καὶ τὸν ἐκεῖσε ναὸν τῆς ἁγίας Ἄννης διὰ τὸ εἶναι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἔγκυον, καὶ ὀπτανθῆναι παρὰ τῆς ἁγίας εἰς τὸν τοιοῦτον τόπον κτίσαι αὐτῇ ναόν. ἀλλὰ καὶ τὸ ἅγιον αὐτῆς σῶμα καὶ τὸ ὠμοφόριον ἐπὶ τούτῳ ἦκε.

Τὸ δὲ Ξηροκήπιον ὁ ἅγιος Γρηγόριος ἐκτίσθη παρά τινος πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου.

Τὸν ἅγιον Ῥωμανὸν ἡ ἁγία Ἑλένη ἔκτισε, καὶ πλησίον
P 50 αὐτοῦ τὴν ἁγίαν σορὸν καὶ τὸ λείψανον κατέθετο τοῦ προφήτου Δανιὴλ καὶ τοῦ μεγάλου μάρτυρος Νικήτα καὶ ἑτέρων πολλῶν προφητῶν λείψανα, ἅπερ ἤνεγκεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ ἀπελθοῦσα εἰς ψηλάφησιν τοῦ τιμίου σταυροῦ. λέγεται δὲ ὅτι οἱ ποιηταὶ τῶν κανόνων, ὁ ἅγιος Ἰωσὴφ καὶ Θεόδωρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Στουδίτης, διὰ τὸν φόβον φυγόντες τοῦ Στραγγιοῦ Λέοντος τοῦ εἰκονοκαύστου, ἐκεῖσε ἐκάθηντο καὶ ἐποίουν τοὺς κανόνας. πεντακόσια δὲ ἔτη διῆλθον, ἀφ' οὗ ἐκτίσθη ὁ ναός, μέχρι τῆς τῶν ῥηθέντων ποιητῶν κατοικίας.

Ἀλλὰ καὶ τὴν μονὴν τῶν ἁγίων Κάρπου καὶ Παπύλου ἡ

1 ἐξῆλθεν εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ κίονος ἔσωθεν τῆς πόλεως C. 7 ἦκε] εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν C. 8 ξηρόκηπον et ξηροκόπιον alii. 10 p. 49 Band. 16 τοῦ] Λέοντος τοῦ ἀρμενίου Reg. 18 πεντακόσια δὲ] μετὰ δὲ φ' ἔτη τοῦ κτισθῆναι τὸν ναὸν ἦσαν Ἰωσὴφ καὶ Θεόδωρος οἱ ποιηταί Reg. 20 p. 50 Band.

tam urbis quam vocant antiquam, clanculum per aquae ductum in urbem introrupit, eo loco ubi nunc columna superest, quod ibi aquae ductus spiraculum esset. ita secundum adeptus imperium statuam suam illic erexit, et locum vocavit Deuteron sive secundum. ibidem quoque templum S. Annae aedificavit, quod uxorem eius gravidam per visum monuit ut in eo loco templum sibi conderet. quo postea etiam sanctum eius corpus una cum eius humerali translatum fuit.

Templum S. Gregorii, quod cognominatur Xerocepium, exstruxit quidam patricius sub Theodosio maiore.

Ecclesiam S. Romani B. Helena aedificavit, et prope eam deposuit capsam cum reliquiis prophetae Danielis et magni martyris Nicetae, uti et aliorum prophetarum reliquias, quas Hierosolyma secum attulit. in hac ecclesia ferunt canonum auctores S. Iosephum et fratrem eius Theodorum Studitam metu Leonis Armenii Iconomachi profugos latuisse et canones composuisse. ex quo autem ecclesia illa condita fuit usque donec supradicti poetae ibi habitarunt, praeterierunt anni quingenti.

Praeterea etiam aedificavit S. Helena monasterium SS. Carpi et

ἁγία Ἑλένη ἔκτισεν, εἰς μίμησιν τοῦ τάφου τοῦ Χριστοῦ, μετὰ B
ποικίλων καὶ θαυμαστῶν μαρμάρων, καὶ κτήματα πολλὰ ἐπεκύρωσε.

Τὴν κινστέρναν τοῦ Βώνου Βῶνος ὁ μάγιστρος ἔκτισεν, ὁ οἰκεῖος ἄνθρωπος Ἡρακλείου, ὃν καὶ κατέλιπεν εἰς φυλακὴν τῆς πόλεως ἀντ' αὐτοῦ, ὅτε ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς πόλεως κατὰ Περσῶν.

Τὴν δὲ Μωκισίαν Ἀναστάσιος ὁ δίκορος ἔκτισεν. ὅτε δὲ αὐτὴν ἔκτισεν, λεῖψις ἦν ἐν τῇ πόλει ὕδατος καὶ σίτου, ὡς πιπράσκεσθαι τοῦ σίτου μόδιον ἓν εἰς τὸ νόμισμα. ἔλαβε δὲ τὴν τοιαύτην ἐπωνυμίαν ἡ κινστέρνα διὰ τὸ πλησίον εἶναι τοῦ ἁγίου Μωκίου.

Εἰς δὲ τὸ καλούμενον Πορφυροπώλιον τὸ παλαιὸν πορφύρας ἔβαπτον.

Τὸν δὲ ξενῶνα τὸν λεγόμενον τοῦ Σαμψὼν ὁ ὅσιος Σαμψὼν C
ἔκτισε συνεργείᾳ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, διότι ὁ ὅσιος Σαμψὼν αὐτὸν ἰάσατο ἐκ τῆς νόσου.

Τὰ δὲ Εὐβούλου παρὰ Εὐβούλου πατρικίου ἐκτίσθη ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκός, ἐπεὶ οἶκος ἦν αὐτοῦ ἐκεῖσε.

Τὰ δὲ Ἰσιδώρου ὁ ὅσιος Ἰσίδωρος ὁ ἀδελφὸς Εὐβούλου ἔκτισεν.

3 p. 49 Band. *τὴν κινστέρναν*] *τὴν δὲ Βώνου κινστέρναν ἔκτισε Βῶνος πατρίκιος ἀνελθὼν ἀπὸ Ῥώμης, καὶ ἐσκέπασεν αὐτὴν κυλινδρικῷ θόλῳ. ὁ δὲ οἶκος αὐτοῦ ἐκεῖσε ἦν. ὁ αὐτὸς δὲ ἦν ἐπὶ Ἡρακλείου βασιλέως* C. 6 p. 49 Band. 7 *λεῖψις*] *λιμὸς*, omissis *ὕδατος καὶ σίτου*, Reg., *λήμνη* Vat. 13 p. 27 Band. 14 *συνεργείᾳ*] *προτροπῇ* C. 16 p. 27 Band. *τὰ δὲ Εὐβ.*] *ὁ ξενὼν τοῦ εὐβούλου* Reg. 18 p. 27 Band. *τὰ δὲ Ἰσιδ.*] *Ὁ δὲ Ἰσίδωρος ὁ τοῦ Εὐβούλου ἀδελφὸς, τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ποιήσας ναόν, ἔκτισε καὶ τὸν ἅγιον Τρύφωνα, ἐπικυρώσας καὶ κτήματα πολλά.* C. 19 *ἔκτισεν καὶ ἀνήγειρεν τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς ναὸν καὶ γηροκομεῖον* Reg.

Babylae ad imitationem sepulcri Christi ex vario et admirando marmore, multisque possessionibus ditavit.

Cisternam Boni Bonus magister condidit, domesticus Heraclii imperatoris; cui etiam imperator adversus Persas profecturus custodiam urbis et vices suas demandavit.

Cisternam Mocensem Anastasius Dicorus exstruxit, cum tanta in urbe aquae et frumenti esset inopia ut unus modius integro nummo veniret. nomen vero haec cisterna habet a vicino templo S. Mocii.

Locus nuncupatus Porphyropolium antiquitus vestibus purpureis tingendis destinatus erat.

Hospitale nominatum Sampsonis condidit S. Sampson auxilio Iustiniani magni, quem ille a morbo liberavit.

In loco appellato Eubuli domus erat Eubuli patricii, ab ipso exstructa tempore Iustini Thracis.

Aedificium dictum Isidori B. Isidorus Eubuli frater condidit.

Τὸν ἅγιον Τρύφωνα τὸν εἰς τὰ Εὐβούλου Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας ἀνήγειρε, τὸν δὲ εἰς τὰ Βασιλίσκου Ἰουστῖνος καὶ Σοφία.

Τὰ δὲ Βασιλίσκου οἶκος ἦν Βασιλίσκου πατρικίου καὶ δρουγγαρίου, ὅστις βασιλεύσας ἐποίησεν αὐτὸν τερπνὸν παλά-
D *τιον, οὗπερ ἐκ τοῦ χρόνου ἀφανισθέντος ὁ τόπος περισώζει ἀκμὴν τὴν ἐπωνυμίαν.*

Τὰ παλαιὰ παλάτια τῶν Σοφιῶν Μαυρίκιος ἀνήγειρεν εἰς τὸ ὄνομα Ἀναστασίας τῆς πενθερᾶς αὐτοῦ, γυναικὸς Τιβερίου. μετὰ δὲ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἔτη Ἡράκλειος, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι αὐτόν, τὴν κατοικίαν ἐκεῖσε ἐποιεῖτο· πάνυ γὰρ ἐφίλει τὴν τοιαύτην κατοικίαν. λέγεται δὲ ὅτι καὶ ἐκεῖσε ἀπεκαλύφθη ὅτι μέλλει κρατῆσαι.

Τὰ ἐπάνω τοῦ τείχους παλάτια τοῦ Βουκολέοντος ὁ μικρὸς ἀνήγειρε Θεοδόσιος. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἀνήγειρε τρίκλινον, καὶ καλεῖται εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. οὕτως ἐποίησε καὶ τὸν χρυσοτρίκλινον καὶ τὸν Λαυσιακόν.

P 51 *Τὰ δὲ παλάτια τοῦ ἱππικοῦ καὶ τοῦ κοιαίστορος ὁ μέγας ἀνήγειρε Κωνσταντῖνος.*

Ἡ δὲ Δάφνη ἐκλήθη διὰ τὸ ἵστασθαι ἐν τῷ τόπῳ στήλην,

9 εἴκοσι] κβ' χρόνους Reg. 12 κρατῆσαι. μετὰ γοῦν τὸ βασιλεῦσαι αὐτὸν ἱστόρησε τὸ αὐτοῦ ὄνομα καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰ τείχη. Reg. 13 p. 9 Band. 14 prius ἀνήγειρε] παρεξέβαλε CReg. 15 χρυσοτρ. τοῦ μεγάλου παλατίου καὶ Vat. 17 παλάτια κοιαίστορος τοῦ ἱππικοῦ C. 19 p. 9 Band. στήλην ὄνομα φέρουσαν Δάφνης, ἥτις ἤχθη ἀπὸ Ῥώμης, ὅπου καὶ μαντεῖον ἦν. ἐκεῖσε γὰρ καὶ τοὺς στεφάνους τῆς δάφνης οἱ ἄρχοντες ἐλάμβανον κατὰ τὸν Ἰανουάριον μῆνα. C et Reg.

Templum S. Tryphonis, quod prope Eubuli est, Iustinianus magnus aedificavit: alterum vero, quod est in loco nuncupato Basilisci, Iustinus et Sophia condiderunt.

In loco vocato Basilisci domus erat Basilisci patricii et drungarii, quam imperio potitus in amoenissimum palatium mutavit: quo vetustate abolito locus cognomentum retinet.

Antiquum palatium Sophianum Mauricius aedificavit nomine Anastasiae uxoris Tiberii, socrus suae. post annos autem 82 Heraclius, antequam imperaret, ibi habitavit: plurimum enim illo loco delectabatur; et ferunt ibidem ei revelatum fuisse fore ut aliquando imperio praeesset.

Palatium quod est supra murum et vocatur Bucoleonis, iunior Theodosius condidit: Iustinianus autem Triclinium exstruxit quod ab eo nomen habet. item aedificavit Triclinium aureum et Lausiacum.

Palatia Hippodromi et Quaestoris Constantinus magnus aedificavit.

Suburbium Daphne sic dictum est, quod statua ibi collocata esset

ἥτις ἦν ἡ μαντικωτάτη ποτὲ Δάφνη τοῦ Ἀπόλλωνος. ἀλλὰ καὶ τύπος ἦν ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῇ πρώτῃ καλανδῶν Ἰανουαρίου λαμβάνειν τοὺς συγκλητικοὺς δάφνας παρὰ τοῦ δήμου.

Ὁ δὲ ἐν τῷ παλατίῳ ἱππόδρομος ἐκλήθη οὕτως, ὅτι τύπος ἦν τοῖς βασιλεῦσιν ὅτι κατ' ἰδίαν γυμνάζοντες ἔτρεχον δι' ἵππων ἐκεῖ. καὶ ἦν τὸ ἔθος κρατοῦν ἀπὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου μέχρι Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας.

Ἡ δὲ τύχη τῆς πόλεως, τὸ ἄγαλμα, ἦν ἐπάνω τῆς ἁψῖδος B τοῦ παλατίου ἱσταμένη, ἀχθεῖσα ἀπὸ Ῥώμης παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. ὁ δὲ Μαυρίκιος συνέτριψεν αὐτήν.

Ἡ δὲ σιδηρᾶ πόρτα ἐκλήθη οὕτως. ὁ πορφυροῦς μέγας κίων τοῦ φόρου πλοϊζόμενος ἀπὸ Ῥώμης διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ μεγέθους αὐτοῦ τρεῖς χρόνους ἐποίησεν ἕως τοῦ ἐλθεῖν ἐνταῦθα. εἰς δὲ τὴν ῥηθεῖσαν πόρταν τῶν Σοφιῶν μέλλοντος ἀχθῆναι τοῦ κίονος ἐκ τῶν σχεδίων, καὶ τοῦ τόπου χαύνου καὶ ἀλσώδους ὄντος, δεδοικότες μὴ ὁ κίων χωσθεὶς οὐ δυνήσεται ἐξελθεῖν, διὰ σιδηρῶν μοχλῶν κατέστρωσαν τὴν περὶ τὴν πόρταν ὁδόν, καὶ οὕτως ἐκλήθη πόρτα σιδηρᾶ.

4 p. 9 Band. ὁ δὲ ἐν] ὁ δὲ ἱππόδρομος ἐκλήθη διότι ἀπὸ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου ἕως τῆς Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας ἐκεῖσε κατ' ἰδίαν ἐπὶ ἅρματος ἔτρεχον οἱ βασιλεῖς. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ἔκτισε τὸν Λαυσιακόν. C. 8 p. 9 Band. 11 p. 46 Band. 12 τοῦ φόρου τοῦ ἀνηλίου C. 14 εἰς δὲ τὴν] καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰς Σοφίας, ἐν τῇ πόρτῃ θελόντων ἐκβαλεῖν τὸν κίονα ἀπὸ τῶν σχεδίων, ἐχώσθη εἰς τὸν αἰγιαλὸν πήχεας δ' διὰ τὸ χαῦνον καὶ ἀλσώδη (τελματώδη Reg.) εἶναι τὸν τόπον. μέλλοντες δὲ τοῦτον ἀποσπᾶν μετὰ ξύλων οὐκ ἠδύναντο, ἀλλὰ μετὰ σιδηρῶν μοχλίων μεγάλων. καὶ διὰ τοῦτο οὕτως ἐκλήθη. CReg. 15 ἀλσώδους] ἰλυώδους Lamb. an ἀσώδους?

fatidicae Daphnes Apollini adamatae. adhaec moris erat ut in eo loco calendis Ianuariis populus senatui laureas offerret.

Hippodromus palatii ex eo nomen habet, quod moris esset imperatoribus ibi privatim ludos circenses exercere. haec consuetudo duravit a Constantino magno usque ad Irenem Atheniensem.

Signum fortunae urbis stabat supra arcum palatii, quod olim Roma a Constantino magno delatum Mauricius postea confregit.

Porta ferrea ob hanc causam ita nominata est. cum columna porphyretica fori Roma adveheretur, triennium integrum ob enormem magnitudinem in via fuit. cum vero tandem per supradictam portam ex navibus in urbem introducenda esset, et timerent ne, quia locus fungosus esset et humectus, columna in terram depressa ulterius non posset provehi, ideo ferreis vectibus viam straverunt circa portam. quae inde nomen retinuit.

C Τὸν ἅγιον Λουκᾶν, ἐν ᾧ οἱ τεθνεῶτες θάπτονται, Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία ἔκτισεν, ὅπως δωρεὰν ἐν αὐτῷ θάπτωνται οἱ πένητες. πάνυ γὰρ εὐσεβεστάτη οὖσα πολλὰ γηροκομεῖα καὶ ξενοδοχεῖα καὶ πτωχοτροφεῖα ἐποίησεν εἰς ἀποστροφὴν τῶν πενήτων. ἀλλὰ καὶ φόρων βάρη ἐξέκοψε. τρία δὲ μάλιστα ταῦτα τὰ κρειώτερα ἐποίησεν θανάτου καὶ ζωῆς καὶ ὑγείας, θανάτου μὲν ξενοτάφιον τοῦ ἁγίου Λουκᾶ, ζωῆς δὲ τὸ πιστορεῖον, ὑγείας δὲ τὸν ξενῶνα, τὰ καλούμενα τῆς μακαρίας Εἰρήνης.

Τὸν ἅγιον Διομήδην ἔκτισε μὲν ὁ ἅγιος Κωνσταντῖνος, Βασίλειος δὲ ὁ Μακεδὼν διὰ τὸ λαβεῖν ἀπ' ἐκεῖσε τὸν περὶ τῆς βασιλείας χρησμὸν ἐπλάτυνε καὶ ἐκάλλυνε καὶ χρήματα πολλὰ ἀπεχαρίσατο.

D Τὰ Στουδίου Στούδιος πατρίκιος ἔκτισεν ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Μακέλλου, καὶ κτήματα πολλὰ ἐπεκύρωσε, καὶ μοναχοὺς χιλίους ἀπέκειρε.

Ἡ καλουμένη τοῦ ἁγίου Αἰμιλιανοῦ πόρτα οὕτως ἐκλήθη διὰ τὸ εἶναι πλησίον τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Αἰμιλιανοῦ, ὃς πρότερον μὲν ἦν εὐκτήριον μικρόν, ὅτι δὲ ἤχθη εἰς τὴν πόλιν τοῦ Μωσέως ἡ ῥάβδος ἐπὶ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐδέξατο αὐτὴν ὁ βασι-

1 p. 51 Band. ἐν ᾧ] ἔνθα οἱ νεκροὶ θάπτονται, καὶ τοὺς τρικλίνους καὶ αὐτὸν τὸν ναόν C. 4 ἀποστροφὴν] ἀνάπαυσιν C. 5 φόρων κουφισμοὺς ἐξέκοψε. ἔκτισε καὶ εἰς ταφὴν τοὺς τάφους καὶ εἰς ζωὴν τοὺς τρικλίνους τοῦ πιστωρίου, εἰς ὑγείαν τὸν ξενῶνα τὰ Εἰρήνης καλούμενον C. 7 ζωῆς δὲ τὰς λαμίας καὶ τὰ πιστάρια Vat. 9 p. 21 Band. 11 ἐκάλλυνε] ἐκαλλιώπισε C. κτήματα C. 13 p. 21 Band. 14 τοῦ [illegible] C. καὶ μοναχοὺς] καὶ πρῶτον (α?) μοναχοὺς ἐποίησε C. 15 ἀπέκειρε] ἐνέχωσε Reg. 16 p. 49 Band.

Coemeterium S. Lucae condidit Irene Attica, ut gratis ibi sepelirentur pauperes. eadem singulari pietate mota complures domus senibus peregrinis et pauperibus sustentandis aedificavit. item tributorum onera minuit. inprimis autem tria haec morti vitae et sanitati exstruxit, morti Xenotaphium sive coemeterium peregrinorum, vitae pistoriam, sanitati hospitale quod beatae Irenae dicitur.

Templum sancti Diomedis primus aedificavit Constantinus magnus: post eum autem Basilius Macedo id maius et pulchrius reddidit, multisque donavit divitiis, propterea quod inde oraculum de futuro imperio acceperat.

Monasterium Studii Studius patricius condidit tempore Leonis Macelae, et plurimis ditavit possessionibus, atque monachos mille in eo instituit.

Porta S. Aemiliani nomen accepit a proximo templo S. Aemiliani, quod prius parvum erat oratorium. cum autem sub Constantino magno virga Moysis in urbem afferretur, pedes eam in hoc loco excepit im-

λεὺς ἐκεῖσε πεζός, καὶ ἀνήγειρε μέγιστον ναὸν τῆς θεοτόκου, ἔνθα κατετίθετο τὴν ῥάβδον. ἔκτισε δὲ μείζονα καὶ τὸν ἅγιον Αἰμιλιανόν. μετὰ δὲ ταῦτα ἀπηνέγκατο τὴν ἁγίαν ῥάβδον ἐν τῷ παλατίῳ.

Ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἤχθη ἐλέφας μικρὸς P 52 ἀπὸ Ἰνδίας καὶ ἐτρέφετο εἰς τὰ βασίλεια. ἱππικοῦ δὲ ἀγομένου, καὶ ἀπαγομένου αὐτοῦ πρὸς αὐτό, καταλλάκτης τις διερχόμενον αὐτὸν διὰ τοῦ μιλίου ἔπαισε μετὰ ῥάβδου σφοδρῶς. χρόνων δὲ διελθόντων δέκα ἀνατραφεὶς ὁ ἐλέφας συνέβη καὶ αὖθις, ὡς ἔθος, ἀπάγεσθαι εἰς τὸ ἱππικόν. περὶ δὲ τὸν τόπον τοῦ μιλίου γενόμενος καὶ τοῦ ποτὲ τύψαντος αὐτὸν ἀναμνησθείς, καὶ ἰδὼν ἐν τῷ τραπεζίῳ καθεζόμενον καὶ γνωρίσας, ἀθρόως δραμὼν πρὸς αὐτόν, καὶ ἐπιβρυχησάμενος ἔκρουσε μετὰ τοῦ ὀδόντος αὐτοῦ, καὶ ἔσχισεν εἰς μέσον ἄνθρωπον, καὶ ἐθαύμασε πᾶς τὸ φύσει μνησίκακον τοῦ θηρίου. B

Τὰ δὲ Κλαυδίου οἶκος ἦν Κλαυδίου πατρικίου καὶ κοιαίστορος ἐν τοῖς χρόνοις Βασιλίσκου τοῦ βασιλέως.

Τὰ δὲ κανικλείου οἶκος ἦν Θεοκτίστου μαγίστρου καὶ ἐπὶ κανικλείου, τοῦ σφαγέντος εἰς κοῖλα τοῦ ἱπποδρομίου παρὰ Βάρδα Καίσαρος τοῦ θείου Μιχαὴλ τοῦ μεθυστοῦ.

2 μείζονα] μέγαν, idque post Αἰμιλιανόν, C. 5 p. 60 Band. μικρὸς ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀνέτρεφον αὐτὸν εἴς τινα οἰκήματα C. 7 καταλλάκτης] τραπεζίτης C. 8 μετὰ στυρακίου C, μετριάζων μετὰ τοῦ στυρακίου Vat., μετὰ στύξεως Reg. 14 ἔσχισεν αὐτὸν παραυτίκα μέσον τοῦ Μιλίου, omissis reliquis, C. 16 p. 48 Band. 17 βασιλέως, ὃς καὶ παλάτιον ἀνήγειρεν ἐκεῖσε C et, qui παλάτια, Reg. Vat. 18 p. 52 Band.

perator, et magnam condidit ecclesiam S. deiparae, ubi eam deposuit, atque templum S. Aemiliani valde ampliavit. caeterum postea sacram illam virgam in palatium transtulit.

Tempore Theodosii magni iuvenis elephas ex India adductus fuit, qui alebatur in palatio imperatoris. hic cum ad ludos circenses duceretur, collybista quidam ei per miliarium transeunti fustem impegit quam vehementissime. post annos vero decem elephas, qui iam succreverat, iterum pro more ad Hippodromum ducebatur, et ubi ad miliarium pervenit, reminiscens eius a quo olim ibi erat caesus, et fortuito ipsum mensae videns assidentem et recognoscens, subito impetu illuc accurrit, et hominem cum barritu adorsus dente eum feriit mediumque discerpsit. unde omnes in eo animali naturalem offensae recordationem admirati sunt.

In loco nominato Claudii domus erat Claudii patricii et quaestoris tempore Basilisci imperatoris.

In loco dicto Caniclei domus erat Theoctisti magistri et praefecti caniclei, qui capite plexus fuit in caverna Hippodromi iussu Bardae Caesaris, qui patruus fuit Michaelis cognomine Ebriosi.

Τὸν τοῦ Ἐλευθερίου λιμένα ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρε, κτίζων τὴν πόλιν. ἔλαβε δὲ τὴν προσηγορίαν ταύτην ἀπὸ Ἐλευθερίου πατρικίου καὶ παρισταμένου εἰς τὸ κτίσμα. ἵστατο
C δὲ ἐν τῷ αὐτῷ λιμένι στήλη μαρμάρινος Ἐλευθερίου, φέρουσα πτύον καὶ κόφινον. ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος ὁ μικρὸς τὸν ἀναχωματισμὸν τοῦ κτισθέντος παρ' αὐτοῦ κίονος ἐν τῷ Ταύρῳ χέας ἐν αὐτῷ κατέχωσε, καὶ ἠφάνισε τὸν λιμένα πλακωτὸν ὄντα κάτωθεν καὶ βαθύτατον.

Τὸν ἅγιον Παντελεήμονα Θεοδώρα ἡ γυνὴ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἀνήγειρε, διότι ὅτε ἦλθεν ἀπὸ Παφλαγονίας, ἐκεῖσε ἐν τῷ ἐμβόλῳ κατῴκει πένης οὖσα καὶ ἔρια νήθουσα, ἐξ ὧν εἶχε καὶ διατροφήν. μετὰ δὲ τὸ βασιλεῦσαι ἔκτισε τὴν πενιχρὰν ἐκείνην οἰκίαν εἰς ναόν.

Τὰ Ναρσοῦ οἶκος ἦν Ναρσοῦ πατρικίου καὶ πραιποσίτου
D εὐνούχου ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, καὶ μετετέθη εἰς ξενῶνα καὶ γηροκομεῖον παρ' αὐτοῦ.

Τὸν ἅγιον Πρόβον Τάραχον καὶ Ἀνδρόνικον ὁ αὐτὸς Ναρσῆς ἀνήγειρε.

1 p. 46 Band. 4 ἐλευθερίου πρωτασηκρήτου φέροντος ἐπὶ τῶν ὤμων καπούλιον καὶ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, ἀμφότερα λίθινα. κτισθείσης δὲ καὶ τῆς στήλης τοῦ Θεοδοσίου, ἣ ἐπὶ τοῦ κίονος τοῦ Ταύρου ἦν, ὁ χοῦς ἐγένετο εἰς τὸν λιμένα, καὶ ἐγεμίσθη. C. 9 p. 47 Band. πεντελ. τοῦ παρεξ. Reg. 11 ἔρια νήθουσα] νήθουσα ἔρια ἐπώλει αὐτὰ καὶ ἐκ τοῦ τιμήματος αὐτῆς διωκεῖτο Reg. 14 p. 48 Band. 15 Ἰουστίνου καὶ Σοφίας. τὸν δὲ ξενῶνα καὶ τὸ γηροκομεῖον καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἀνήγειρεν ὁ αὐτὸς καὶ τὰ μέχρι τοῦ ὀξυβαφείου καὶ τὸν ἅγιον Πρόβον. C.

Portum Eleutherii Constantinus magnus struxit eodem tempore quo ipsam urbem condidit. nomen vero accepit ab Eleutherio patricio, qui eius structurae praefuit. eiusdem statua ibi posita erat, manu gerens ligonem et cophinum. caeterum imperator Theodosius iunior cum columnam cum statua sua in Tauro erigeret, terram fodiendo erutam in hunc portum ingessit atque eum opplevit; qui antea fundum lapide quadrato pavitum et altissimum habuit.

Ecclesiam S. Panteleemonis Theodora uxor Iustiniani magni exstruxit, quoniam ex Paphlagonia Cpolim veniens ibi habitaverat in porticu, paupercula tunc et lanificio sibi victum quaeritans. sed postquam ad imperium pervenit, aedes illas paupertinas in ecclesiam mutavit.

Quam vocant Narsetis, domus erat Narsetis patricii et praepositi eunuchi tempore Iustiniani magni, quam ipse postea mutavit in hospitale et gerocomium.

Idem Narses templa SS. Probi Tarachi et Andronici aedificavit.

Ὁ δὲ ἅγιος Θωμᾶς, ὁ τὰ Ἀμαντίου καλούμενος, οἶκος ἦν Ἀμαντίου παρακοιμωμένου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ δικόρου. κἀκεῖνος ναὸν ἀνήγειρεν. ὕστερον δὲ πυρποληθέντα ὁ υἱὸς Βασίλειος ἀνήγειρεν.

Τὴν μονὴν τοῦ Μαρτινάκου ἀνήγειρε Μαρτινάκης πατρίκιος ὁ θεῖος τῆς δεσποίνης Θεοφανοῦς ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ μεθυστοῦ καὶ Βασιλείου Μακεδόνος.

Τὸν πρόδρομον τὰ Πρόβου Πρόβος πατρίκιος ἀνήγειρε, P 53 καὶ παλάτια ἔκτισε θαυμαστὰ πάνυ.

Τὰ λεγόμενα Τοξαρᾶ οἶκος ἦν Τοξαρᾶ μαγκλαβίτου τοῦ ἀνελόντος κατ' ἐπιτροπὴν τοῦ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος Μιχαὴλ τὸν μεθυστὴν εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα.

Τὰ Κουράτορος ἐκτίσθη παρὰ Βηρίνης γυναικὸς Λέοντος τοῦ Μακέλου εἰς τύπον τοῦ τάφου Χριστοῦ. παρίστατο δὲ Κουράτωρ ὁ ἄνθρωπος οἰκεῖος αὐτῆς εἰς τὸ κτίσμα.

Τὰ διακονίσσης ἔκτισε Κυριακὸς ὁ πατριάρχης ἐν τοῖς χρόνοις Μαυρικίου τοῦ βασιλέως. ἐπεκλήθη δὲ οὕτως, ὅτι ὁ πατριάρχης ἔτι διάκονος ὢν ἐκεῖσε ᾤκει, καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ ἐκεῖσε B ἦν διακόνισσα.

1 p. 48 Band. Ἀμάντου C. 2 Ἀμαντίου] μαγίστρου τινὸς Ἀμάντου παρ. C. 3 Βασίλειος] Λέων ὁ υἱὸς Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος. C. 5 p. 55 Band. τοῦ Μαρτινάκου] τὰ Μαρτινακίου C, τὰ μαρτίνου Reg. Μαρτινάκης] Μαρτινάκιος C, μαρτῖνος Reg. 6 δεσποίνης] ἁγίας C. 10 p. 17 Band. 13 p. 18 et 38 Band. τοῦ Λεομακέλου C, altero loco τοῦ Λεωμακέλλου. 16 p. 18 Band. 17 βασιλέως τοῦ συντέκνου αὐτοῦ C.

Templum S. Thomae dictum Amantii domus erat Amantii accubitoris tempore Anastasii Dicori, quam ipse mutavit in ecclesiam. incendio autem consumptam restituit filius eius Basilius.

Monasterium appellatum Martinacae condidit Martinaces patricius, avunculus dominae Theophanus, sub Michaele Methysta et Basilio Macedone.

Templum S. Ioannis praecursoris cognominatum Probi Probus patricius exstruxit; item palatium aedificavit admiratione dignum.

Toxara, ut vocant, domus erat Toxarae manclavitae, qui iussu Basilii Macedonis Michaelem Ebriosum in templo S. Mamantis occidit.

Templum Curatoris condidit Verina uxor Leonis Macelae ad instar sepulcri Christi. structurae autem Curator quidam domesticus eius praefuit.

Ecclesiam diaconissae exstruxit Cyriacus patriarcha tempore Mauricii imperatoris. ita vero denominata est, quod patriarcha adhuc diaconus ibi habitaret et soror eius ibidem esset diaconissa.

Τὴν ἁγίαν Ἀναστασίαν τὴν φαρμακολύτριαν Ἀναστάσιος ὁ δίκορος ἀνήγειρεν. ἦν δὲ ἐκεῖσε οἶκος πατρικίου τινὸς Φαρμακοῦ καλουμένου.

Τὸ λεγόμενον Λεωμάκελλον τρόπον τοιοῦτον ἐκλήθη οὕτως, ὅτι Λέων ὁ Μακέλλης, ὃς ἑρμηνεύεται σφαγεύς, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι λέγεται ὅτι κρέα ἐπώλει καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἔπλεκε χορδὰς ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ.

Τὰ Φλωρεντίου οἶκος ἦν Φλωρεντίου πατρικίου καὶ δουκὸς Ἀντιοχείας, τοῦ ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου τοῦ βασιλέως, ὅστις τελευτῶν ἐποίησε τὸν οἶκον αὐτοῦ γηροκομεῖον.

C Τὰ Ἀνθεμίου οἶκος ἦν Ἀνθεμίου μαγίστρου τοῦ ἐν τοῖς χρόνοις Μαρκιανοῦ, ὃς καὶ ἔστεψεν αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, δεδωκὼς αὐτῷ τὴν ἐκ πρώτης γυναικὸς αὐτοῦ θυγατέρα, καὶ ἀπέστειλεν εἰς Ῥώμην βασιλέα. ὁ δὲ τὸν αὐτοῦ οἶκον εἰς ναὸν καὶ γηροκομεῖον ἀνήγειρε καὶ λοῦμα.

Τὰ Σπουδῆς Ἄννα ἡ Αὐγοῦστα ἔκτισεν, ἡ Λέοντος τοῦ Συρογενοῦς. ἔγκυος γὰρ οὖσα καὶ στρεφομένη ἀπὸ τῶν Βλαχερνῶν, τῆς τοῦ τεκεῖν αὐτὴν ὥρας παραστάσης, εἰσῆλθε κατὰ σπουδὴν εἰς οἶκόν τινος πρωτοσπαθαρίου καὶ ἀπέτεκε, καὶ ἐποίησε τὸν οἶκον ἐκεῖνον μονήν, καὶ ἐπωνόμασε Σπουδῆς διὰ τὸ κατεπείγειν αὐτὴν καὶ ἐπισπεύδειν τὸν τοκετόν. ἀλλὰ καὶ τὴν μονὴν τὰ Ἄννης ἡ αὐτὴ ἄνασσα Ἄννα ἐποίησε.

1 p. 3ᵃ Band. 2 φαρμακά C. 4 p. 3ᵃ Band. 8 p. 50 Band. 11 p. 37 Band. secundum Ἀνθεμίου] ἀνθέμου Vat. 12 ὃν καὶ ἔστεψεν ἡ πόλις καὶ ἀπέστειλεν Reg. 16 p. 39 Band. τὰ Σπουδῆς] τὴν μονὴν τὰ σπουδῆς Reg.

Ecclesiam S. Anastasiae pharmacolytrae Anastasius Dicorus aedificavit eo loco ubi Pharmaci cuiusdam patricii domus fuit.

Locus dictus Leomacellum ita denominatum fuit, quod Leo Macelas, antequam imperio potiretur, carnes ibi vendiderit et uxor eius chordas torqueret.

In loco nominato Florentii domus erat Florentii patricii et ducis Antiochiae, qui vixit tempore Arcadii imperatoris, et domum suam mutavit in gerocomium.

Anthemiana domus erat Anthemii magistri, quem Marcianus imperator in urbe coronavit, et data ei in uxorem filia, quam ex prima uxore susceperat, imperatorem Romam misit. is vero domum suam in templum gerocomium et balneum mutavit.

Monasterium Festinationis condidit Anna Augusta Leonis Isauri. cum enim gravida esset et revertens ex Blachernis in via pariendi necessitate urgeretur, praefestine divertit ad quendam protospatharium, et ibi peperit, domumque in monasterium mutatam Festinationis vocavit ob acceleratum partum. eadem Augusta monasterium Annae aedificavit.

Τὰ Σεβήρου τὸ γηροκομεῖον Σεβῆρος πατρίκιος ἔκτισεν, **D** ὁ ἀδελφοποιητὸς Κώνσταντος βασιλέως τοῦ ἐγγόνου Ἡρακλείου, ὃς ἀνῃρέθη ἐν τῷ βαλανείῳ εἰς Σικελίαν. ἀλλὰ καὶ ναὸν ἀνήγειρεν, ἐπεὶ οἶκος αὐτοῦ ἐνταῦθα ἦν. μετὰ γοῦν τὸ σφαγῆναι τὸν ῥηθέντα βασιλέα ἐν Σικελίᾳ παρέλαβεν αὐτὸς τὸν Ῥωμαϊκὸν στόλον, καὶ ἀνῆλθεν ἕως τοῦ καλουμένου Φοίνικος.

Τὰ Γαϊνᾶ οἶκος ἦν Γαϊνᾶ πατρικίου τοῦ τυραννήσαντος εἰς τὰ Θρᾳκῷα μέρη ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου καὶ σφαγέντος ἐκεῖσε. **P** 54

Τὰ Εὐσεβίου Εὐσέβιός τις ἔκτισε πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου καὶ Σοφίας τοῦ εὐσεβεστάτου ζεύγους.

Τὴν ὑπεραγίαν θεοτόκον τὰ Κύρου Κῦρος πατρίκιος καὶ ἔπαρχος ἔκτισεν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, ὃς καὶ παρίστατο εἰς τὸ κτίσμα τοῦ χερσαίου τείχους, ὅτε ἐκτίζετο παρὰ τῶν δύο μερῶν, καὶ ὑπὸ τῶν δημοτῶν ἀγαπηθεὶς ἦν, ὅτε καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπον "Κῦρος καὶ εἰς ἄλλο νικήσει καὶ προκόψει." ὅπερ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐποίησεν αὐτὸν μητροπολίτην εἰς Σμύρναν.

Εἰς δὲ τὸ χρυσοκάμαρον τὸ ὄπισθεν τοῦ μυρελαίου ζῴδιον **B** ἵστατο χρυσοῦν, ἐξ οὗ ἐκλήθη χρυσοκάμαρον. ἐν δὲ τοῖς χρόνοις Βάρδα Καίσαρος τοῦ θείου Μιχαὴλ ἐκλάπη. εἰς δὲ τὸ

1 p. 39 Band. 3 ἀλλὰ καὶ ναὸν ἀνήγειρεν] ἔκτισε δὲ αὐτὸ γηροκομεῖον διότι οἶκος ἦν αὐτοῦ· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ναὸν ἀνήγειρε, διότι μετὰ τὸ C. 7 p. 37 Band. 11 p. 34 Band. 12 ἔξαρχος Vat. 17 p. 48 Band. 19 p. 38 Band.

Gerocomium Severi condidit Severus patricius, frater adoptivus Constantini imperatoris, qui nepos Heraclii fuit et in Sicilia in balneo occisus est. idem templum quoque exstruxit, quo loco domus eius sita fuerat. imperatore autem supradicto in Sicilia interempto sumpsit sibi hic Severus Romanam classem, et cum ea usque ad locum cui Phoenicis nomen est pervenit.

Gainae quae vocatur domus erat Gainae patricii, qui tempore Arcadii imperatoris imperium affectavit in Thraciae partibus, atque ibi occisus fuit.

Aedificium nominatum Eusebii Eusebius quidam patricius exstruxit tempore Iustini et Sophiae coniugum piissimorum.

Ecclesiam S. deiparae cognominatam Cyri Cyrus patricius et praefectus sub Theodosio iuniore condidit. idem structurae terrestris muri praefuit, et a populo adeo dilectus fuit ut publice exclamaret fore ut ad maiorem proveheretur dignitatem. quo audito imperator eum metropolitanum episcopum Smyrnae fecit.

In Chrysocamera, quae sita est post Myrelaeum, stabat olim signum aureum, a quo Chrysocamera nomen accepit. hoc autem tempore Bardae Caesaris furto inde ablatum fuit. in altera Chrysocamera,

Χριστοκάμαρον τὸ πλησίον τοῦ ἁγίου Ἀκακίου, ὅπου ἐστὶ τοῦ Μωσηλὲ ὁ οἶκος, Χριστοῦ ὑπῆρχεν εἰκονισμός.

Εἰς τὰ δύο μυρέλαια μύρα ἔρρει καὶ ἰάματα πολλὰ ἐγίνετο ὑπὸ τῆς θεοτόκου, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθησαν.

Τὸ ἀνεμοδούλιον τὸ χαλκοῦν ἐστηλώθη παρὰ Ἡλιοδώρου ἀστρονόμου ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Στρογγυλοῦ· ἐν ᾧ εἰσὶν ἐστηλωμένοι οἱ δώδεκα ἄνεμοι. τὰ δὲ χαλκουργήματα τὰ με-
C *γάλα ἤχθη ἀπὸ τοῦ κάστρου Δυρραχίου, εἶχε δὲ αὐτά τις γυνὴ εἰς προῖκα αὐτῆς.*

Τὸν ἅγιον Ἀκάκιον τὸν Χαρίαν ἔκτισεν ὁ ἀδελφὸς Ναρσῆ πατρικίου ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστίνου καὶ Προκοπίας.

Ὁ ἅγιος Προκόπιος τὰ Βιγλεντίας εἰς τὸν Ταῦρον ἐκτίσθη παρὰ Ἰουστινιανοῦ, ὃς καὶ ἄλλα πολλὰ αὐτόθι παλάτια ἔκτισε λόγῳ τῆς αὐταδέλφης αὐτοῦ Βιγλεντίας. ὑπὸ δὲ ἐμπρησμοῦ ἀφανισθέντα Ἀντωνίνα ἡ γυνὴ Βελισαρίου τοῦ μαγίστρου, ἥτις ζωστὴ ἦν Θεοδώρας τῆς γυναικὸς Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου, μετὰ τὸ χηρεῦσαι αὐτὴν κατῴκει μετὰ Βιγλεντίας, καὶ συναινέσει
D *αὐτῆς πάλιν ἀνήγειρε τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Προκοπίου τὰ Βιγλέντια καλούμενον.*

5 p. 17 Band. ἐστηλώθη] ἐστρουλλώθη Reg. 6 ἀστρονόμου] τοῦ ὀνειροβεὺς C Reg. 7 δὲ χαλκ.] δὲ τέσσαρα χαλκουργήματα C. 8 γυνὴ χήρα C. 9 post αὐτῆς: μετὰ ποιότητος δὲ ἐπιστήμης καὶ ἀστρονομίας ἐποίει τοῦτο. C et, qui τοῦτο ἐποίησεν, Reg. 10 τὴν χαρίαν Reg. 12 p. 37 Band. 14 βιγλεντίας καὶ ναὸς ὑπῆρχε τῶν παλατίων Reg. 15 ἀντωνία Reg.

quae est prope S. Acacium, ubi est domus Mosele, Christi imago asservabatur.

In duobus illis locis quae vocantur Myrelaea, unguenta scaturibant, et multi sanitati restituebantur ope virginis deiparae; unde etiam nomen obtinuerunt.

Anemodulium aereum, in quo duodecim ventorum signa posita sunt, tempore Leonis Isauri ab Heliodoro astronomo erectum fuit. magna autem eius simulacra aerea Dyrrachio allata sunt a muliere quadam, quae in dotem illa acceperat.

Ecclesiam S. Acacii dictam Charearn aedificavit frater Narsetis patricii tempore Iustini et Procopiae.

Templum S. Procopii cognominatum Vigilantiae, quod situm est in Tauro, primus exstruxit Iustinianus, qui etiam multa alia palatia ibi aedificavit nomine Vigilantiae germanae suae sororis. sed istam ecclesiam incendio absumptam reaedificavit Antonina uxor Belisarii magistri, quae vestitrix fuit Theodorae uxoris Iustiniani magni, suasu ipsius Vigilantiae, cum qua post mariti sui mortem habitavit.

Τὸ δὲ λεγόμενον Κοντοσκάλιον ἡ πόρτα ἀπὸ Γαληνοῦ τοῦ παρισταμένου εἰς τὸ κτίσμα τοῦ λιμένος ἔλαβε τοὔνομα· καὶ γὰρ ἐκεῖνος κοντόσκελος ἐπωνομάζετο.

Ἡ λεγομένη τοῦ Ψαρελαίου μονὴ πρότερον Μυρόδωνος ἐκαλεῖτο. ὁ δὲ κοπρώνυμος διερχόμενος ἐκεῖ ἠρώτησε τὸν πατρίκιον τὸν Καμουλιανὸν πῶς κέκληται ἡ μονή· τοῦ δὲ μὴ εἰδέναι εἰπόντος, αὐτὸς εἰδὼς καὶ ἐνυβρίσαι θέλων τὴν τῶν μοναχῶν βρῶσιν ψαρελαίου καλεῖσθαι ταύτην ἐκέλευσε, καὶ γέγονε τὸ τούτου ῥῆμα κύριον ὄνομα τῇ μονῇ. οἱ δὲ ἐκεῖσε μοναχοὶ τηνικαῦτα ἐξέφυγον. P 55

Ὁ χορτοβολὼν ὁ ὢν εἰς τὸ Βύκινον ἐκκλησία ἦν τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου, ἣν ἀνήγειρεν Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας. ὁ δὲ Καβαλλῖνος ἐποίησεν αὐτὴν χορτοβολῶνα.

Εἰς τὴν καλουμένην Ψαμαθέαν εἴδωλον ἵστατο σεβόμενον παρ' Ἕλληνός τινος. ἔλεγον οὖν οἱ Χριστιανοὶ πρὸς τὸν σέβοντα αὐτό "κατὰ ψεῦσμα θεός ἐστι τοῦτο τὸ σὸν εἴδωλον," καὶ ἐκ τούτου ἔλαβεν ἡ πόρτα τὴν τοιαύτην ἐπίκλησιν. ἢ ἀπὸ τοῦ ὕψωμα θεῖον, διὰ τὸ ἄνωθεν ἵστασθαι τὸν τίμιον σταυρόν.

1 p. 34 Band. Κοντοσκάλη C. Γαληνοῦ] Ἀγαλλιανοῦ τουρμάρχου π. CReg. 4 p. 48 Band. ψωρελαίου Vat. Μυρόδωνος] μυρέλαιον C, μυρίδονα Vat. 6 κουμουλιανὸν Reg. 8 ἐκέλευσεν ὁ χοῖρος Reg. 11 p. 45 Band. χορτοβολῆς Vat. 12 Ἰουστινιανὸς ἐκεῖσε ἐρχόμενος C. 14 p. 48 Band. ψαμαθὰν C. 16 κατὰ ψεῦσμα] ὅτι τὸ εἴδωλον, ὃ σέβῃ ὡς θεόν, ψεματινός ἐστι. C et, qui ψευμαθεινός, Reg.

Porta quae vocatur Contoscalium, nomen accepit a Galeno, qui structurae portus praeerat et cognominabatur Contoscelus.

Monasterium Psarelaei antea nominabatur Myrodonis. cum autem quodam tempore Constantinus Copronymus illud praeteriens Camulianum patricium interrogaret, quomodo id monasterium vocaretur, atque is se nomen eius nescire responderet, imperator, qui bene illud noverat, nominari iussit monasterium Psarelaei, illudens scilicet monachis, quod semper comederent pisces. et monasterium quidem hoc nomen retinuit, monachi vero propterea inde profugerunt.

Foenile quod est in loco nuncupato Buccino, prius ecclesia erat S. apostoli Andreae, quam exstruxerat Iustinianus magnus. Constantinus vero Copronymus eam mutavit in foenile.

In porta quae vocatur Psamathea, idolum stabat, quod colebatur a quodam gentili: propterea igitur, quod Christiani eius cultori dicere solerent "falsus est et ementitus deus hoc tuum idolum," ideo porta sic nominata est; vel propter exaltatum ibi sanctae et venerandae crucis signum, quod supra eam positum erat.

B Ἡ πέμπτη λεγομένη πόρτα ἐκλήθη διὰ τὸ εἶναι τὸν ἀριθμὸν τὴν πέμπτην.

Ἡ δὲ Χαρσίου πόρτα ἐκλήθη ἀπὸ Χαρσίου τοῦ δευτερεύοντος τοῦ μέρους τῶν Βενέτων, ὅτι παρίστατο ἐκεῖσε, ὅτε ἐκτίζετο τὸ χερσαῖον τεῖχος.

Ἡ Ξυλόκερκος πόρτα διὰ τοῦτο ἐκλήθη οὕτως, ὅτι οἱ τεχνῖται ἐν τῷ τόπῳ εὑρόντες ὕδατα πολλά, καὶ μὴ δυνάμενοι θέσαι τεῖχος διὰ τὴν πολλὴν πλημμύραν, κέρκους καὶ παντορρώματα μετὰ ξύλων ποιήσαντες τεθείκασι τὸ θεμέλιον.

C Τὴν Θεοτόκον τὴν καλουμένην πηγὴν ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἔκτισεν. ἀπερχόμενος γάρ ποτε ἐν Θρᾴκῃ ἐπὶ τῷ κυνηγῆσαι εἶδε πλῆθος λαοῦ ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ναοῦ, μικροῦ ἔτι ὄντος εὐκτηρίου, καὶ ἠρώτησε τί ἐστιν· Στρατήγιος δέ τις μάγιστρος καὶ φύλαξ τῶν βασιλικῶν χρημάτων εἶπεν αὐτῷ "ἡ πηγὴ τῶν ἰαμάτων ἐστί, δέσποτα." καὶ ὁ βασιλεὺς θαυμάσας ὥρισε, καὶ ἐκτίσθη ναὸς μέγιστος καὶ περικαλλὴς ἐκ τῆς περισσευσάσης ὕλης τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. ὑπὸ σεισμοῦ δὲ συμπεσθεὶς ἐκτίσθη πάλιν παρὰ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας, ἔχων ὁ ναὸς ἀφ' οὗ ἐκτίσθη ἕως τῆς Ἀθηναίας Εἰρήνης ἔτη διακόσια ἑβδομήκοντα ἑπτά.

1 p. 48 Band. τὸν ἀριθμὸν] κατ' ἀριθμὸν πέμπτην C. 3 p. 50 Band. 6 p. 50 Band. ξυλοκέρκος et ξυλόκοικος alii. ξηρόκερκος Reg. 8 παντορρώσεις C. 9 μετὰ] ἐκ Reg. 10 p. 56 Band. 13 εὐκτήριον καὶ μοναχοῦ τινὸς ἐκεῖσε καθεζομένου Reg. 19 ἔτη] σξ' χρόνοι Reg.

Porta quae vocatur Quinta, ex eo nomen habet quod numero quinta sit.

Porta Charsiae ita dicta est a Charsia secundario factionis Venetae, qui structurae eius loci praefuit, cum conderetur murus terrestris.

Porta quae vocatur Xylocercos, nomen ex eo habet quod artifices eam struentes, propter magnam aquae copiam ibi repertam et crebram maris inundationem, roboreis tignis et palis in aqua defixis fundamentum superposuerunt.

Ecclesiam S. deiparae, quae cognominatur ad fontem, Iustinianus magnus condidit. cum enim aliquando in Thraciam venatum iret, et ex hoc templo, quod tunc temporis parvum oratorium erat, magnam videret prodire populi multitudinem, interrogavit quidnam illud sibi vellet; Strategio autem quodam magistro et custode imperialis pecuniae respondente fontem ibi esse morbos sanantem, valde hoc admiratus est imperator, et ex superflua materia magnae ecclesiae ingens ibi et splendidum aedificavit templum. quod terrae motu collapsum Irene Attica reaedificavit 277 annis post primam eius aedificationem.

Ἡ δὲ ἀχειροποίητος καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ θεολόγος παρὰ D τοῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου ἐκτίσθη.

Ὁ δὲ πρόδρομος ὁ στρογγυλόστεγος ἐκτίσθη παρὰ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ὅτι ἐπὶ ἡμερῶν αὐτοῦ ἤχθη ἡ τιμία κάρα τοῦ προδρόμου εἰς τὴν πόλιν, ἣν καὶ ἐδέξατο ἀπὸ τοῦ Ἑβδόμου μετὰ Νεκταρίου πατριάρχου καὶ κατέθετο εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεολόγου. εἶτα διὰ τοῦ μαγίστρου Ῥουφίνου ἔκτισε τὸν ναὸν τοῦ προδρόμου.

Ἡ μονὴ τοῦ Παυλίνου ἐκτίσθη παρὰ Παυλίνου μαγίστρου τοῦ οἰκειοτάτου ἀνθρώπου τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ· σύντροφος γὰρ αὐτῷ ὑπῆρχεν. ὃς καὶ ἀνήγειρε τὸν ναὸν τῶν P 56 ἁγίων ἀναργύρων. οὗτος ὁ Παυλῖνος ἀνῃρέθη παρὰ Θεοδοσίου ζηλοτυπήσαντος αὐτὸν διὰ τὴν ἰδίαν γυναῖκα Εὐδοκίαν τὴν βασίλισσαν. καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ηὑρέθη μῆλον παμμεγεθέστατον, ἀπὸ Φρυγίας κομίσαντος αὐτό τινος, ὅπερ λαβὼν ὁ βασιλεὺς καὶ θαυμάσας δέδωκε τῷ κομίσαντι ὑπέρπυρα ἑκατόν. τὸ δὲ μῆλον ἀπέστειλεν Εὐδοκίᾳ τῇ βασιλίσσῃ ἐκ τῆς ἁγίας Σοφίας· ἐκεῖσε γὰρ ὄντι τῷ βασιλεῖ ἐκομίσθη. κἀκείνη λαβοῦσα κατεῖχε, καὶ ἐθαύμασεν ἐπὶ τῷ μεγέθει καὶ κάλλει αὐτοῦ. προσελθὼν δὲ Παυλῖνος καὶ ἰδὼν παρὰ τῇ δεσποίνῃ τὸ μῆλον B

1 p. 56 Band. ἡ δὲ ἀχειροποίητος ἐκτίσθη παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου εἰς τὸ καθέζεσθαι Ἀβράμιον τὸν μοναχὸν ἐκεῖσε· διὸ καὶ ἐκλήθη Ἀβραμίου. C, ubi lemma Τὰ ἔξω μοναστήρια. 2 τοῦ μεγάλου κωνστ. Reg. 3 στρογγ. ὁ ἔχων τὰς κόγχας ἐκτ. Reg. 4 τιμία] ἁγία κεφαλὴ Reg. 5 ἀπὸ τοῦ Ἑβδ.] εἰς τὸ ἕβδομον Reg. 8 p. 55 Band. τοῦ Παυλίνου] τὰ Παυλίνης CReg. 9 οἰκειοτάτου] φίλου Reg. 11 ἀναργύρων. οὔπω δὲ ἐτελείωσεν αὐτόν C. 13 παμμεγεθέστατον] μῆλον ὀπώρας δίκην ἐπέχον μοδίου τὸ μέγεθος C, μοδίου μέγεθος ἔχον Reg. 15 ὑπέρπυρα] νομίσματα CReg.

Templa imaginis non manufactae et S. Ioannis theologi a beato Constantino primo exstructa fuerunt.

Ecclesiam S. Ioannis baptistae Theodosius magnus condidit, quia ipso imperante sanctum eius caput in urbem allatum fuit, quod imperator cum patriarcha Nectario in Hebdomo suburbio excepit, et in S. Ioannis evangelistae templo deposuit, usque dum per Rufinum magistrum ecclesia supradicta S. Ioannis baptistae aedificaretur.

Monasterium Paulini Paulinus magister condidit, qui valde familiaris fuit imperatori Theodosio iuniori et una cum ipso educatus. hunc postea Theodosius zelotypia occidit ob coniugem Eudociam Augustam. quippe offerebatur aliquando imperatori pomum mirae magnitudinis e Phrygia allatum, quod ipse plurimum admiratus eum qui attulerat centum hyperpyris remuneravit. pomum vero ex templo S. Sophiae, ubi hoc ipsi oblatum erat, ad Eudociam Augustam misit, quae illud accipiens aeque magnitudinem atque pulchritudinem eius mirata fuit. accedens autem ad eam Paulinus, et idem pomum simili cum admiratione

ἐθαύμασεν, εἰρηκὼς αὐτῇ "πόθεν τοῦτο τὸ ἀγαθὸν εὑρέθη, δέσποινά μου;" ἡ δὲ ἐρῶσα αὐτοῦ "λάβε τοῦτο" ἔφη. ὁ δὲ λαβὼν ἔπεμψε δῶρον τοῦτο τῷ βασιλεῖ, μὴ εἰδὼς ὅτι παρ' αὐτοῦ ἐδόθη τῇ δεσποίνῃ. ὁ δὲ βασιλεὺς λαβών, καὶ γνοὺς ὅτι ὅπερ ἀπέστειλε τῇ βασιλίσσῃ μῆλόν ἐστι, προσκαλεῖται τὴν Αὐγούσταν, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτήν "ὅπερ ἔστειλά σοι μῆλον, ποῦ ἐστι;" ἡ δὲ εἶπεν "Παυλίνῳ τῷ πιστοτάτῳ ἡμῶν δέδωκα." ὁ δὲ αὐτὴν μὲν ἠπείλησε ῥήμασιν αὐστηροῖς, Παυλῖνον δὲ προσέ- C ταξε φονευθῆναι εἰσερχόμενον εἰς τὸ παλάτιον. καὶ δῆτα ἀνερχόμενον τὸν σκοτεινὸν κοχλίαν οὐκ ἠδυνήθησαν οἱ προσταχθέντες τοῦτον φονεῦσαι, εἰ μὴ τὰ ὦτα αὐτοῦ μόνα ἐξέκοψαν. καὶ γνοὺς ἐκεῖνος τὴν ἐπιβουλὴν ἔφυγε. τοῦτο δὲ εἰς θαῦμα τῶν ἁγίων ἀναργύρων γέγονεν, ὡς ἂν τελειώσῃ τὸν ναὸν αὐτῶν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας ὅπως αὐτὸς ἔφυγε τὸν προκείμενον φόνον, καὶ αἰσχυνθεὶς ἄγνοιαν προεβάλλετο καὶ τοὺς τολμητὰς ἀμῦναι ἔλεγεν. ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἤδη τετελειωκότα τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀναργύρων ἀπεκεφάλισεν αὐτόν.

4 δεσποίνῃ] αὐγούστῃ alii. 7 εἶπεν] εἶπε φαγεῖν αὐτό. καὶ πάλιν ὥρκισεν αὐτὴν εἰς τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ· ἡ δὲ καὶ πάλιν εἶπε φαγεῖν αὐτό. ὁ οὖν βασιλεὺς ἐξήνεγκε τὸ μῆλον ἔφη, καὶ τοῦτο τί ἐστι; καὶ ταύτην μὲν ἐμέμψατο ῥήμασιν αὐστηροῖς, τὸν δὲ Παυλῖνον τὸν πιστότατον αὐτῆς φίλον προσέταξεν εἰσερχόμενον εἰς τὸ παλάτιον κατακοπῆναι. καὶ δῆτα Reg. 9 φονευθῆναι] μελιστευθῆναι C. 17 αὐτόν] αὐτὸν φανερῶς. ἡ δὲ δέσποινα ὡς δῆθεν ἀτιμωθεῖσα ᾐτήσατο τὸν βασιλέα ἀπελθεῖν εἰς τοὺς ἁγίους τόπους, καὶ συγχωρηθεῖσα ἐξῆλθεν. ἐκεῖ ἦν γινομένη, καὶ εὐαρεστήσασα τῷ θεῷ. ἐν δὲ τῷ μέλλειν τελευτᾶν ἐξωμόσατο μὴ συνειδέναι τι μετὰ Παυλίνου. Reg.

spectans, dixit "ubinam, domina, egregius ille fructus repertus est?" at ipsa, quae eum amabat, "tu" ait "accipe illud." Paulinus igitur pomum ab ea acceptum imperatori remisit, ignorans ab eo prius Augustae illud donatum fuisse. imperator autem pomum recipiens, et cognoscens idem esse quod antea Augustae miserat, ipsam ad se vocatam interrogavit "ubi est pomum quod tibi misi?" illa vero respondit "Paulino nostro fidelissimo dedi." tunc imperator illam quidem severa interminatione increpuit, Paulinum autem, dum ingrederetur palatium, interfici iussit. constituti igitur insidiatores eum in ascensu testudinis tenebrosae aggressi sunt; cui tamen, solis auribus praesectis, vitam adimere non potuerunt: ipse enim, simulatque per insidias se circumventum sensit, recta inde profugit. caeterum hoc ita evenit miraculoso auxilio SS. anargyrorum Cosmae et Damiani, nempe ut ipse beatum eorum templum exaedificaret. imperator vero audiens eum vitae periculum effugisse, prae pudore nil sibi hac de re cognitum fuisse simulavit, et insuper aggressores se puniturum promisit. nihilominus, post absolutum templum SS. anargyrorum, caput ei praecidi iussit.

Τὴν ἁγίαν σορὸν τὴν ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις Ἰουστῖνος καὶ Σοφία ἀνήγειρεν. ἐν δὲ τῇ ἀγρυπνίᾳ ἀνεγίνωσκον μεγάλοι ἄν- D *θρωποι, ὅ τε Μιχαὴλ ὁ Ῥαγγαβὲ ὁ κουροπαλάτης πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι, καὶ Βάρδας Καῖσαρ ὁ θεῖος Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου, καὶ πολλοὶ τῶν μαγίστρων· ἐκεῖσε γὰρ ἐναπόκειται ἡ τιμία ζώνη καὶ ἡ ἐσθὴς τῆς θεοτόκου, τὸ δὲ ὠμοφόριον ἐν Βλαχέρναις.*

Τὸν ἅγιον Ἰάκωβον τὸν πλησίον αὐτῆς ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἀνήγειρεν, ἔνθα εἰσὶν ἐν σοροῖς λείψανα τῶν ἁγίων νηπίων καὶ τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ θεοδόχου, τοῦ προφήτου Ζαχαρίου καὶ Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου. ἐν δὲ τῷ δεξιῷ μέρει τῆς ἁγίας σοροῦ εἰσὶ κείμενα τῶν ἁγίων μυροφόρων γυναικῶν τὰ σώματα, ἐν P 57 *δὲ τῷ εὐωνύμῳ αἱ τρίχες τοῦ τιμίου προδρόμου.*

Τὸ λοῦμα τοῦ Γερμανοῦ Γερμανὸς ἐν τοῖς χρόνοις Οὐαλεντινιανοῦ στρατηγὸς γενόμενος Πελοποννήσου ἀνήγειρε, οἶκον αὐτοῦ ἔχων.

Περὶ δὲ τῆς τοῦ Βοσπορίου ἐπωνυμίας ταῦτα φησὶν Ἰωάννης Ἀντιοχεύς, ὅτι εἰς τὸ σιγματοειδὲς τοῦ τείχους εἶχον ἔθος πωλεῖν τοὺς βόας, ὃ καὶ ἐκράτει μέχρι τοῦ κοπρωνύμου, εἷς δέ ποτε

1 p. 28 Band. 2 *ἐν δὲ*] *ἐκεῖσε ἦν ἀναγινώσκων Μιχαὴλ* C. 7 p. 28 Band. 16 p. 29 Band. *περὶ δὲ*] *ὅτι τὸ Βοσπόριον, καθώς φησιν Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχεύς, ὅτε Βύζας ἔκτισε τὸ Βυζάντιον, βοῦν ἀπέστειλεν ἀπὸ τοῦ προσφορίου, καὶ ἀπῆλθεν εἰς Χρυσόπολιν, καὶ οὕτως ἐκλήθη Βοσπόριον. ἐκεῖ δὲ ἐπωλοῦντο οἱ βόες καὶ εἰς τὸ σιγματοειδὲς τεῖχος μέχρι τοῦ Κοπρωνύμου. ἐκεῖνος ὥρισεν εἰς τὸν Ταῦρον πωλεῖσθαι.* C. *προσφορίαν* Vat. 17 *σιγμ. τεῖχος* Reg.

Templum sacri conditorii in Chalcopratiis Iustinus et Sophia aedificarunt. in vigilia autem viri magni lectorum officio ibi fungebantur, nempe Michael Rangabe curopalata, antequam imperio potiretur, et Bardas Caesar, patruus Michaelis filii Theophili, et complures magistri. ibi enim deposita est veneranda zona et vestis S. deiparae: humerale vero in Blachernis asservatur.

Prope supradictum templum idem imperator ecclesiam S. Iacobi exstruxit, ubi suis in conditoriis asservantur reliquiae sanctorum innocentium et Simeonis Theodochi et prophetae Zachariae et Iacobi fratris Christi. caeterum in dextra parte sacri conditorii posita sunt corpora sanctarum mulierum, quae unguenta ad Christi sepulcrum tulerunt, in sinistra vero coma B. Ioannis praecursoris.

Thermas Germani Germanus, qui sub Valentiniano praetor fuit Peloponnesi, exstruxit, quod domus eius ibi esset.

De Bosporii portus denominatione refert Ioannes Antiochenus, in illa muri parte quae a similitudine fabricae Sigma nuncupatur boves olim veniisse, quod etiam moris fuit usque ad Constantinum Copronymum. accidisse autem aliquando ut bos quidam oestro percitus in mare

βοῦς οἰστρηλατήσας εἰσῆλθε τὴν θάλασσαν καὶ ἐπέρασεν εἰς Χρυσόπολιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη Βοσπόριον.

B Τὸν δὲ πύργον ὃς καλεῖται τὸ κεντηνάριον, μέγαν καὶ περιφανῆ ἀνήγειρεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος, καὶ ἐδαπάνησε κεντηνάριον. σεισμοῦ δὲ γενομένου καὶ τελείως χαλασθέντος, ἐκτίσθη παρὰ Θεοφίλου, καθὰ νῦν ὁρᾶται. φέρει δὲ τὸ ἀρχαῖον ἐπώνυμον.

Τὸ παλαιὸν Πετρίον Πέτρος τις πατρίκιος ἐπὶ τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἔκτισεν. ἔλεγον δὲ αὐτὸν καὶ Βαρσυμιανὸν τὸν Σύρον, πολλὰς ἀρχὰς τῷ τότε ἀνύσαντα.

Ἡ δὲ μονὴ Ῥωμαίου ἐκτίσθη ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Λέοντος
C Μακέλου παρὰ Αἵμωνος πατρικίου τοῦ Ῥωμαίου· εἰσελθὼν γὰρ εἰς τὴν πόλιν ἐκεῖσε ᾤκει.

Ἡ μονὴ ἡ καλουμένη Προκοπίας παρὰ Προκοπίας ἐκτίσθη τῆς θυγατρὸς Νικηφόρου τοῦ Σελευκηνοῦ καὶ γυναικὸς Μιχαὴλ Ῥαγγαβὲ τοῦ ἀπὸ κουροπαλατῶν.

Τὸν ἅγιον Εὐστάθιον ἔκτισεν Εἰρήνη ἡ Ἀθηναία.

Τὰ δὲ ἁρμαμέντα ἡ μονὴ ἤγουν ὁ ἅγιος Παντελεήμων.

1 ἐπέρασεν ἐκ τῶν ἐκεῖσε εἰς Reg. 3 p. 56 Band. 4 ἐδαπάνησε] ἐξωδίασε Reg. 5 χαλάσαντος C. 6 ὁρᾶται] ὡς ὁρᾶται μικρός C. ὁρᾶται. ἐπιγράφει γὰρ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ Reg. 8 p. 40 Band. τὸ παλαιὸν Πετρίον οἶκος ἦν Πέτρου πατρικίου in C Vat. vulgo τὸ παλάτιον Π. 9 Βαρσυμιανὸν C, Βαρσαμουνιανὸν Vat., Βαρσουσιάν Reg. 11 p. 50 Band. Λεωμακέλου C. 13 ᾤκει. ἔχει δὲ ἀπὸ τοῦ κτισθῆναι χρόνους φπβ΄. C. 14 p. 53 Band. ἡ μονὴ] ἡ καλουμένη μονὴ τὰ Προκοπίου C. 18 p. 57 Band. τὰ ἁρμαμενταρίου C.

desiliret et tranaret usque Chrysopolim, atque hinc Bosporium nominis originem traxisse.

Turrim quae vocatur Centenaria, Constantinus magnus magnifice et splendide exstruxit, et in eius structuram centum librarum milia impendit. hanc postea terrae motu deiectam reaedificavit Theophilus ita ut hodieque visitur. caeterum retinuit cognomen pristinum.

Palatium quod vocatur Petrium, Petrus quidam patricius tempore Iustiniani magni condidit, idem qui dictus etiam alio nomine Barsyamianus Syrus multos eo tempore gessit magistratus.

Monasterium Romae sive Romani condidit tempore Leonis Macelae Haemon quidam patricius Romanus: ibi enim in urbem veniens habitavit.

Monasterium Procopiae exstruxit Procopia filia Nicephori Seleucensis, uxor Michaelis Rangabe ex europalata imperatoris.

Templum S. Eustathii aedificavit Irene Attica.

Monasterium ad Armamenta sive sancti Panteleemonis primo qui-

πρώην μὲν ὁ Μαυρίκιος ἀρμαμενταρεῖον αὐτὸ ἔκτισε, μετὰ δὲ χρόνους σμη΄ Θεοδώρα ἡ γυνὴ Θεοφίλου τοῦ βασιλέως μονὴν αὐτὸ ἐποίησε.

Τὰ Πικριδίου ἔκτισε Πικρίδιος ὁ κοιτωνάριος ἐν τοῖς χρό- D
νοις Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας.

Τὸ δὲ Καστέλλιον Τιβέριος ἔκτισεν ὁ βασιλεὺς ὁ πενθερὸς Μαυρικίου διὰ τὸ μὴ καῦσαι τὸν στόλον αὐτοῦ Χάγανον τὸν ἄρχοντα Βουλγαρίας· ἐκεῖσε γὰρ τὰ πλοῖα ἤγαγε καστελλώσας καὶ ὀχυρώσας αὐτὰ ἐκεῖσε.

Τὸν ἀρχιστράτηγον τὸν εἰς τὸν Ἀνάπλουν καὶ τὸ Σωσθένιον ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισε.

Τὸν ἅγιον Μάμαντα ὁ Λεωμακέλης ἀνήγειρε, διότι ἐκαίετο ἡ πόλις μῆνας ἕξ. ἐν ᾧ ὁ βασιλεὺς καὶ παλάτια ἔκτισε καὶ
ἱπποδρόμιον, ἐν ᾧ οἱ βασιλεῖς ἡνιόχευον, ὅπου καὶ Μιχαὴλ ὁ P 58
υἱὸς Θεοφίλου τοῦ βασιλέως ἀνῃρέθη παρὰ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος. λέγεται δὲ ὅτι κατὰ τὴν τότε μονὴν τοῦ ἐμπρησμοῦ καὶ χειμὼν γέγονεν οἷος οὐκ ἐγένετο ἄλλοτε ποτέ. ἀλλὰ καὶ στακτὴν

1 *πρῶτον ἐπὶ Μαυρικίου ἀρμαμέντον ἦν* C. 3 *ἐποίησε καὶ κτήματα πολλὰ ἐπεκύρωσε* C. 4 p. 56 Band. lemmate hoc: *Περὶ τῶν μοναστηρίων τῶν περατικῶν.* *κοιτωνίτης* Vat. 6 p. 57 Band. 10 p. 58 et 59 Band. *τὸ Σωσθ.*] *τὴν μονὴν τοῦ Σωσθενίου τὸν ἀρχιστράτηγον* C. 12 p. 57 Band. *λεομάκελος* C. *ἀνήγειρε καὶ ἔκτισεν ἐκεῖ παλάτια, διότι ἐνεπρήζετο ἡ πόλις μῆνας ς΄. καὶ ἐξελθὼν ὁ Λεομάκελος ἔκτισεν αὐτὰ καὶ μόλον ἐποίησε καὶ ναὸν ὡσαύτως, καὶ ἑώρα ἀπεκεῖσε τὴν πόλιν ἐμπρηζομένην. εἶθ' οὕτως ἔβρεξε στάκτην ἐπ' αὐτῇ ὡς σπιθαμὴν τὸ πάχος. ἔκτισε δὲ καὶ ἱπποδρόμιον, ἐν ᾧ καὶ Μιχαὴλ ὁ βασιλεὺς ἀνῃρέθη ὑπὸ Βασιλείου.* C, omissis reliquis.

dem a Mauricio in armamentarium exstructum fuit. Theodora autem uxor Theophili imperatoris in monasterium mutavit post annos 248.

Aedificium quod vocatur Picridii, condidit Picrides cubicularius tempore Irenae Atticae.

Castellum aedificavit Tiberius imperator socer Mauricii, ne Chaganus Bulgarorum princeps classem eius combureret: ibi enim naves suas subduxit, et locum munivit castello.

Templa B. archangeli Michaelis in Anaplo et Sosthenio Constantinus magnus aedificavit.

Templum S. Mamantis Leo Macelas aedificavit, cum urbs sex integros menses continuo incendio flagrasset. ibidem quoque palatium exstruxit et Hippodromum privatae imperatorum aurigationi destinatum; ubi etiam Michael Theophili imperatoris filius a Basilio Macedone occisus fuit. ferunt autem durante illo incendio adeo saevam fuisse hiemem ut alias nunquam. eodem quoque tempore puram putam stacten pluit,

καθαρὰν ἔβρεξεν, ὡς κεῖσθαι ἐν τοῖς κεράμοις μέχρι σπιθαμῆς. τότε δὲ καὶ ὁ ὅσιος Δανιὴλ ἐν τῷ Ἀνάπλῳ ἦν.

Τὸν ἅγιον Ταράσιον τὴν μονήν, λέγουσιν ὅτι ὁ ἅγιος Ταράσιος ὁ πατριάρχης ἐκεῖσε ἐτέθη καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐγένετο μονή.

B Τὴν μονὴν τὰ Δαμιανοῦ Δαμιανὸς παρακοιμώμενος ὁ Σθλαβὸς ἔκτισεν ἐν τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ εἰκονομάχου καὶ Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

Τὸν ἅγιον Φωκᾶν πέρα Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἔκτισε. ὁμοίως καὶ τὴν Θεοτόκον ἐν τῷ φόρῳ, καὶ τὴν νέαν εἰς τὸ παλάτιον, καὶ τὰ παλάτια πέρα τῶν πηγῶν.

Ἡ δὲ πέραθεν τοῦ στενοῦ λεγομένη ἐκκλησία χρυσοκέραμος παρὰ Ἰουστίνου καὶ Σοφίας τῶν εὐσεβεστάτων βασιλέων ἐκτίσθη, καὶ ὁ ἅγιος Παῦλος τὸ ὀρφανοτροφεῖον, καὶ ὁ ὅσιος Ζωτικὸς ὁ εἰς τοὺς λωβούς, ἀλλὰ καὶ ὁ λιμὴν τῶν Σοφιῶν καὶ αἱ Σοφιαναὶ τὰ παλάτια πέρα τοῦ στενοῦ.

C Τὰ δὲ ζευκτὰ κιόνια παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος ἀνηγέρθησαν καὶ εἶχον τοὺς τιμίους σταυρούς.

Τὰ δὲ Εὐτροπίου ὁ λιμὴν ἐκτίσθη παρὰ Εὐτροπίου πρωτοσπαθαρίου καὶ κοιαίστορος ἐν τοῖς χρόνοις Ζήνωνος καὶ Ἀναστα-

3 p. 58 Band. τὸν ἅγιον] τὸν δὲ ἅγιον Ταράσιον λέγουσιν εἶναι προάστειον (?) τοῦ πατριάρχου Ταρασίου, καὶ ἀνέστησεν ἐν αὐτῷ μονήν. C. 6 p. 58 Band. τὰ Δαμιανοῦ] τὴν δαμιανοῦ καλουμένην Reg. 7 σκλάβος Vat. 9 p. 58 Band. πέρα om C. 11 πέρα (?) om C. 17 p. 59 Band. ζευκτικὰ Vat. 18 σταυροὺς τοὺς ὄντας νῦν εἰς τὰ μαῦρον Reg. 19 p. 59 Band. 20 χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ βασιλέως C.

ita ut ad spithamae altitudinem vasa eo replerentur. eodem S. Daniel in Anaplo degebat.

Monasterium S. Tarasii nomen habet a Tarasio patriarcha, qui ibi sepultus est, post obitum vero illius in monasterium mutatum fuit.

Monasterium Damiani Damianus accubitor patiens Sthlavus condidit temporibus Theophili Iconomachi et Michaelis filii eius.

Ecclesiam S. Phocae trans fretum Basilius Macedo aedificavit; item S. deiparae templum in foro, et ecclesiam novam in palatio, et palatium ultra fontes.

Ecclesiam trans fretum sitam et auratis tegulis tectam piissimi principes Iustinus et Sophia condiderunt. item orphanotrophium S. Pauli et domum mutilatis recipiendis destinatam, quae dicitur S. Zotici, et portum Sophiae, et palatia Sophiana trans fretum.

Columellas iunctas, quibus signa crucis imposita erant, Romanus senior erexit.

Portum Eutropii condidit Eutropius protospatharius et quaestor

σίου τῶν βασιλέων· ἐν ᾧ λιμένι ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν Μαυρίκιος καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ καὶ ἡ γυνὴ παρὰ Φωκᾶ τοῦ τυράννου.

Τὰ Μακελίας ἀνήγειρε Λέων ὁ πρωτοασεκρήτης.

Ἐν δὲ τῇ μονῇ τῇ λεγομένῃ Πηλαμίδου στήλη ἵστατο μαρμάρινος, ἣν ἀνήγειρε Θεόφιλος ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου.

Τὰ δὲ ἐν τῷ Ἡραίῳ παλάτια ἐκτίσθη παρὰ τοῦ μεγά- D *λου Ἰουστινιανοῦ· ὁ δὲ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἰουστῖνος ἐκαλλώπισεν. Ἥραιον δὲ ἐκλήθη, ὅτι πάλαι τῆς Ἥρας ἦν ὁ ναὸς ἐκεῖ. ἢ Ἠρίον, ὅτι τὸ παλαιὸν ἐκεῖ ἐθάπτοντο οἱ πολῖται· καὶ δηλοῖ τοῦτο τὰ πολλὰ μαρμάρινα κιβούρια.*

Τὰ εἰς τὸν Βρύαντα παλάτια Τιβέριος ὁ βασιλεὺς ἔκτισε καὶ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ Μαυρίκιος. ἐκλήθη δὲ Βρύας προφητικῇ ῥήσει διὰ τὸν μέλλοντα αὐτόθι ἀκουσθῆναι βρυγμὸν τῆς πόλεως· καὶ γὰρ ὁ ταύτης τῆς πόλεως ἔσχατος βασιλεὺς μέλλων ἐξελθεῖν προστάξει θεοῦ καὶ ἀπελθεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ ἀποδοῦναι τῷ κυρίῳ τὴν βασιλείαν τῶν Ῥωμαίων ἅμα τῷ διαδήματι αὐτοῦ, ἐπειδὰν γενήσεται ἐν τῷ τοιούτῳ βουνῷ τῷ Βρύαντι, μέλλει ἀκοῦσαι μετὰ πάντων τῶν ἀκολουθούντων αὐτῷ τὴν βοὴν καὶ P 59

3 p. 59 Band. *τὰ Μακ.*] *τῆς δὲ Μαλελίας τὴν μονὴν ἀνήγειρε Μαλέλιος ὁ πρωτοασηκρῆτις οὕτως καλούμενος* C. *μηλελίας* Vat. 4 p. 59 Band. *ἐν δὲ*] *τὴν δὲ πηλαμίδα ἀνήγειρε Λέων ὁ φιλόσοφος ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου* C. 7 p. 59 Band. 8 *Ἰουστῖνος*] *Ἰουστῖνος καὶ Σοφία ἐκαλλώπισαν αὐτά* C. 12 p. 59 Band. *τὰ εἰς*] *τοῦ δὲ Βρύαντος τὰ παλ.* C. 13 *Βρύας ὅτι μέλλοντος τοῦ ἐσχάτου ἐξελθεῖν βασιλέως καὶ κατοικίσαι εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐν αὐτῷ Βρύαντι μέλλει ἀκοῦσαι βρυγμὸν καὶ τὴν βοὴν τοῦ κλαυθμῶνος τῆς πόλεως.* C. 18 *ἐν τῷ τοιούτῳ*] *ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τοῦ βρύα* Reg.

temporibus Zenonis et Anastasii imperatorum; ubi Mauricio et uxori eius atque liberis capita praecisa sunt.

Aedificium quod vocatur Maceliae, Leo protoasecretis exstruxit.

In monasterio dicto Pelamidae statua marmorea collocata erat, quam erexit Theophilus philosophus tempore Constantini Porphyrogeniti.

Palatia sita in Heraeo Iustinianus magnus aedificavit, quae postea exornavit Iustinus eius nepos. vocatur autem locus ille Heraeum, quod antiquitus ibi templum Iunonis esset; vel Erium, quoniam cives olim ibi sepeliebantur, uti etiam nunc testantur multa marmorea monumenta.

Palatia quae sunt in Bryante, Tiberius imperator et Mauricius eius gener aedificarunt. dictus autem est ille locus Bryas prophetico praesagio futuri urbis fremitus, qui ibi olim exaudietur. cum enim ultimus huius urbis imperator iussu divino ex urbe discedet et proficiscetur Hierosolymam, traditurus deo una cum suo diademate imperium Romanorum, tunc in hoc colle nominato Bryante ipse et omnes, qui eum

τὸν βρυγμὸν τοῦ ἐναπομείναντος λαοῦ, τῆς πόλεως ἤδη ποντιζομένης.

Τὰ τοῦ Δαματρίου παλάτια οἱ αὐτοὶ βασιλεῖς ἔκτισαν. ἔστι δὲ ἐκεῖσε τὸ πήδημα Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας, τοῦ τυφλωθέντος παρὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Τὰ Φλωρεντίου καὶ τὰ Καλλιστράτου ἀπὸ δύο αὐταδέλφων οὕτω καλουμένων ἐκτίσθη. μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτῶν ἐγένετο δύο μοναστήρια ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. μετὰ δὲ τετρακόσια καὶ εἴκοσι ὀκτὼ ἔτη Παῦλος πατριάρχης ἐν τοῖς χρόνοις Εἰρήνης τῆς Ἀθηναίας παρῃτήσατο, καὶ κατελθὼν τοῦ πατριαρχείου ἐκεῖσε ἡσυχάσας μετὰ μῆνας τέσσαρας τέθνηκε.

B Τὰ παλάτια τῶν Ἐλευθερίου καὶ τὰ ἐργοδόσια ἡ αὐτὴ Εἰρήνη ἔκτισεν. ἀπὸ δὲ τῶν Ἐλευθερίου παλατίων μέχρι τοῦ Ἀμαστριανοῦ ἱπποδρόμιον ἦν, παρὰ τοῦ δευτέρου κτίστορος τῆς πόλεως τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου κατασκευασθέν, ὅπερ κατέλυσεν ἡ Ἀθηναία καὶ ἔκτισεν ἐν αὐτῷ τὰ πιστώρια.

Τὸ δὲ καλούμενον μέγα λουτρὸν πλησίον τοῦ βοὸς ἐκτίσθη παρὰ Νικήτα εὐνούχου καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐπὶ τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ βασιλέως.

Ὁ ἀρχιστράτηγος τὰ Ἀβάκια, ὁ πλησίον τοῦ Ξηρολόφου, ἐκτίσθη παρὰ Λεομακέλλου. ἐκλήθη δὲ οὕτω διὰ τὸ εὑρεθῆναι ἐκεῖσε ἀβάκια παμμεγέθη καὶ ἀξιοθαύμαστα.

3 p. 59 Band. Δαματρίος C. 6 φλώρου Reg. Vat. 12 p. 47 Band. 15 μικροῦ] μεγάλου Reg. 17 p. 133 Band. 20 p. 133 Band. τὰ ἀβακηρὰ Vat., τοῦ ἀβακίου Reg.

comitabuntur, clamorem audient et strepitum populi remanentis in urbe.

Palatia Damatrii iidem imperatores aedificarunt. visitur autem ibi πήδημα Constantini, qui a matre Irene Attica excaecatus fuit.

Aedes Florentii et Callistrati duo germani fratres ita nominati exstruxerunt; quae post eorum mortem in monasteria mutatae fuerunt. hic post 428 annos tempore Irenae Atticae Paulus patriarcha, deposita patriarchali dignitate, requievit et post quattuor menses mortuus est.

Palatia Eleutheriana et officinas eadem Irene condidit. Hippodromum vero, qui inter aedes Eleutherianas et Amastrianas a secundo urbis conditore Theodosio iuniore exstructus erat, demolita est Augusta, eiusque loco pistrina aedificavit.

Thermas magnas, quae sunt prope Bovem, exstruxit Nicetas eunuchus et praefectus mensae tempore Theophili imperatoris.

Templum B. archangeli Michaelis nuncupatum ad Abacos, quod est prope Xerolophum, aedificavit Leo Macelas. ita vero nominatum est, quod ibi inventi fuerint Abaci magnitudinis admirandae.

Ἡ παναγία θεοτόκος τὸ Κρύσταλλον διὰ τοῦτο οὕτως C *ἐκλήθη, ὅτι τοῦ Λεωμακέλου ἐκεῖσε διερχομένου ἐφ' ἵππῳ χειμῶνος ὄντος κρύσταλλον ἔπεσε καὶ ἔδωκεν αὐτόν.*

Περὶ δὲ τῶν Ἠρίων λέγεται ὅτι οἱ ἀποθνήσκοντες τῶν πολιτῶν πρὸ τοῦ κτισθῆναι τὸν ἅγιον Λουκᾶν ἐκεῖσε ἐθάπτοντο. ἔκτισε δὲ ἐκεῖσε ναὸν τοῦ ἁγίου Γρηγορίου ὁ μέγας Κωνσταντῖνος. ἰστέον ὅτι καὶ πρῶτον εἰς τὸ Βυζάντιον ἐλθὼν ὁ ἅγιος Ἀνδρέας ἐκεῖσε ἐκάθισε καὶ ἐδίδασκεν, εἶτα ἐχειροτόνησε τὸν ἅγιον Στάχυν εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τοῦ Γαλάτου πέραθεν· ἐκλήθη δὲ οὕτως ἀπό τινος Γαλάτου ἀνδρὸς ἐκεῖσε οἰκοῦντος. ὁ δὲ ἅγιος Ἀνδρέας πρὸ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ εἰς τὰ λεγόμενα Ἁρματίου ἐποίησε τὴν σκηνὴν αὐτοῦ καὶ ἐκάθητο D *διδάσκων. ἐποίησε δὲ καὶ σταυρὸν ἰδιοχείρως, λατομήσας αὐτὸν καὶ γλύψας, ὃν ἔστησεν εἰς τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιάν. μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθεν εἰς τὸ νεώριον, εἰς τὸ καλούμενον κερατέμβολον, καὶ ἐδίδασκε κἀκεῖσε. ἐκλήθη δὲ οὕτως ὁ τοιοῦτος ἔμβολος, διότι στήλη τις ἦν, καὶ ἐπάνω αὐτῆς ἵστατο ζώδιον ἔχον ἐν τῇ κεφαλῇ τέσσαρα κέρατα, καὶ θαῦμα ἐγένετο ἐν αὐτῷ· ὅστις γὰρ εἶχεν ὑπόληψιν τοῦ εἶναι κερατίαν, ἡνίκα ἐλθὼν προσήγγιζε τῇ στήλῃ, εἰ ἦν ὡς ὑπελαμβάνετο, ἐγύριζεν ἡ στήλη* P 60 *ἐκ τρίτου, εἰ δὲ οὐκ ἦν, ἵστατο σιγῇ.*

1 p. 133 Band. 5 *πρὸ — Λουκᾶν* om Reg. 9 *πέραθεν* om Reg. 17 *διότι χαλκῆ ἁψὶς ἦν ἐκεῖσε καὶ ἐπάνω στήλη ἵστατο ἔχουσα ἐν* Reg. 21 *σιγῇ*] *σιωπηρῶς* Reg.

Ecclesia S. deiparae ad glaciem inde cognomen habet, quod Leonem Macelam equo illac transvehentem hiemali tempore glacies delapsa afflixerit.

De loco nuncupato Erio referunt olim cives ibi sepeliri solitos, antequam conderetur coemeterium S. Lucae. ibidem Constantinus magnus templum S. Georgii condidit. sciendum est quod S. Andreas apostolus Byzantium veniens primum in eo loco consederit atque docuerit, et deinde ordinaverit S. Stachyn episcopum ecclesiae S. Irenae trans fretum, in loco qui a Galata quodam ibi habitante Galata vocatur. S. Andreas autem ante Constantinum magnum Byzantium venit, et in loco qui dicitur Harmatii tabernaculum struxit, atque ibi docuit. sculpsit etiam propria manu signum crucis ex lapide, collocavitque in ecclesia antiqua S. Irenae. postea migravit in Neorium, et ibi quoque docuit in porticu quae cornuta ob hanc causam vocatur. stabat ibi columnae imposita statua quattuor cornua in capite gerens. quisquis igitur suspectam habebat pudicitiam uxoris, ad hanc statuam accedebat, et si res ita se haberet ut suspicabatur, ter in gyrum se vertebat statua; sin minus, stabat immobilis.

Ὁ τρίκλινος τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου λέγεται Μαναῦρα διὰ τὸν τρόπον τοιοῦτον. Ἀναστάσιος βασιλεὺς ὁ δίκορος τῷ κϛʹ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ καὶ τῷ τετάρτῳ μηνί, βροντῶν καὶ ἀστραπῶν περὶ τὸ παλάτιον εἱλουμένων, ἀδημονῶν καὶ μὴ φέρων ἐκ τόπου εἰς τόπον ἔφευγε. καὶ δὴ εἰσελθόντα εἰς τὸν τοιοῦτον τρίκλινον κατέλαβεν ἐκεῖσε αὐτὸν ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ· ὑπὸ γὰρ βροντῆς βιαίας καὶ κεραυνοῦ ἀπέπνιξε καὶ ἐγένετο περίκαυστος. B ὅτε δὲ ἀπέθνησκε, φωνῇ μεγάλῃ ἔφη "ὦ Μανᾶ, ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι." καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη ὁ τρίκλινος Μαναῦρα.

Τὸ Σίγμα τῆς θεοτόκου πρῶτον μὲν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισεν, εἶτα δὲ Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας ἀνέκτισε. μετὰ δὲ τριακόσια εἴκοσι ὀκτὼ ἔτη ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος, σεισμοῦ μεγάλου γεγονότος, συνεπτώθη παντελῶς ὁ ναός, ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, μηνὸς Ἰανουαρίου θʹ, τοῦ ἁγίου Πολυεύκτου, καὶ τοὺς ἐκεῖσε ἀνθρώπους διέφθειρε, καὶ ἐκτοτε ἐκλήθη σεῖσμα ἢ σῆμα. ἰδιωτικῶς δὲ καλοῦσι σίγμα.

C Τὸν μικρὸν ἀρχιστράτηγον τὴν νέαν Ζήνων καὶ Ἀριάδνη ἀνήγειραν.

Τὴν γυναικείαν μονὴν τῆς Προκοπίας ὁ θεῖος τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ ἔκτισε σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Εὐφημίᾳ, ἔνθα καὶ θανὼν ἐτάφη.

1 p. 10 Band. Μαγναῦρα C. 7 καὶ κεραυνοῦ] κεραυνωθεὶς περίκαυστος γέγονεν. ὅτε δὲ ἔμελλε θνήσκειν Reg. 8 ὦ μέγα αἶμα ὑπὸ αὔρας Reg. 10 p. 52 Band. τὸ Σίγμα] τὴν Θεοτόκον τὴν εἰς τὸ σίγμα C. 16 σῆμα ἤγουν τάφος Vat. 17 p. 133 Band. 18 ἀνήγειραν vulgo. 19 p. 135 Band. γυναικείαν BL.

Triclinium magni Constantini propterea Manaura dicitur. cum imperator Anastasius Dicorus 26 annos et 4 menses imperasset, accidit ut tonitrua et fulgura circum undique palatium vehementer impeterent. quare consternatus imperator, et hinc inde prae formidine cursitans, in hoc demum triclinio numinis ira perculsus et penetrabili fulminis ictu ambustus fuit. moribundus autem extrema haec verba magna voce protulit "o Mana, aura pereo," atque hinc triclinium illud Manaurae nomen retinuit.

Ecclesiam S. dei genitricis quae vocatur Sigma, Constantinus magnus primo condidit, deinde Iustinianus magnus restauravit. post annos autem 328, imperante Basilio Macedone, magno terrae motu totum hoc templum collapsum est, die dominico, qui nonus erat Ianuarii et S. Polyeucto sacer. hac ruina omnes, quotquot in eo erant, oppressi sunt, et templum inde cognominatum fuit Sisma, id est conquassatio, sive Sema, id est sepulcrum. vulgo autem vocatur Sigma.

Ecclesiam novam S. archangeli Zeno et Ariadne aedificarunt.

Monasterium Procopiae sanctimonialium patruus Iustiniani magni cum uxore Euphemia condidit, et post obitum ibidem sepultus est.

Ἡ χώρα πρῶτον μὲν εὐκτήριον ἦν, Πρίσκος δὲ ὁ ἔπαρχος καὶ γαμβρὸς Φωκᾶ τοῦ τυράννου περιορισθεὶς ἐκεῖ παρὰ τοῦ ἰδίου ἔκτισε ταύτην μονὴν εἰς κάλλος καὶ μέγεθος, ἀποχαρισάμενος καὶ κτήματα πολλά. ἐκλήθη δὲ χώρα, διότι τῶν Βυζαντίων χωρίον ἦν ἐκεῖ, καθὰ καὶ ἡ τοῦ Στουδίου μονὴ ἔξω τῆς πόλεως ὑπῆρχεν, καὶ ἡ μονὴ τοῦ Ξηροκεράμου.

Ὁ ἅγιος Μάμας ἐκτίσθη παρὰ τῆς ἀδελφῆς Μαυρικίου τοῦ βασιλέως· μετὰ γὰρ τὸ ἀναιρεθῆναι παρὰ τοῦ Φωκᾶ τὸν D Μαυρίκιον ἅμα τοῖς τέκνοις αὐτοῦ λαβοῦσα τὰ σώματα αὐτῶν κατέθετο ἐκεῖσε. ἡ δὲ σύμβιος Μαυρικίου μετὰ τῶν θυγατέρων αὐτῆς ἐφρουρεῖτο παρὰ τῶν τοῦ Φωκᾶ ἐν τῇ νέᾳ καλουμένῃ μονῇ πρὸς ὀλίγον τινὰ καιρόν. ὕστερον δὲ ἀνῃρέθη παρ' αὐτοῦ καὶ αὐτὴ διὰ ξίφους ἀποτμηθεῖσα, καὶ πᾶσα ἡ συγγένεια Μαυρικίου, καὶ τῇ θαλάσσῃ ἐρρίφησαν.

Τὴν μονὴν τῆς ἁγίας Εὐφημίας καὶ τοὺς τάφους τοὺς ὄντας ἐν τῷ Πετρίῳ καὶ τὸ λουτρὸν Βασίλειος ὁ Μακεδὼν ἀνήγειρε, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ ἐκεῖσε ἀπέκειρε.

1 p. 54 Band. Κρίσπος C. 2 Φωκᾶ] τοῦ Καππάδοκος καὶ ἀπηνοῦς Φωκᾶ C. περιωρίσθη ἐκεῖσε, ὅτι ἐν ὑπολήψει γέγονε τοῦ Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως. καὶ γὰρ καὶ αὐτῷ συγκροτήσας ὁ αὐτὸς Κρίσπος, καὶ κρατήσας διὰ τῆς θαλάσσης τὴν βασιλείαν, γαμβρὸς τυγχάνων Φωκᾶ. καὶ μετὰ τοῦτο βασιλέως γράμματα κατ' αὐτοῦ δεξάμενος ὁ Ἡράκλειος ἔφη αὐτῷ οὕτως "ἄθλιε, γαμβρὸν οὐκ ἐποίησας, καὶ πῶς ἀληθῆ φίλον ποιήσεις;" διὰ ταῦτα οὖν ἐκεῖσε περιορισθεὶς C. 5 χώρα Reg. καὶ τὰ Στουδίου χωρίον καὶ αὐτὸ ὑπῆρχεν C. 6 ἡ μονὴ τοῦ ξηροκ. ὁ ἅγιος μάμας uno tenore Vat. 7 p. 54 Band. ὁ ἅγιος] ἡ δὲ μονὴ ἡ ξυλόκερκος ὁ ἅγιος C. 8 παρὰ τοῦ Φ.] εἰς τὸν εὐτροπίου λιμένα C. 15 p. 39 et 133 Band.

Monasterium Chorae prius oratorium erat. postquam vero Priscus praefectus et gener Phocae tyranni eo relegatus fuit, sua impensa magnum et pulchrum monasterium eius loco exstruxit, multasque possessiones ei largitus est. cognominatur autem hoc monasterium Chora, quod ibi olim ager seu praedium esset; quemadmodum etiam monasteria Studii et Xerocerami extra urbem sita erant.

Templum S. Mamantis condidit soror Mauricii imperatoris. illa enim, Mauricio et liberis eius a Phoca tyranno interfectis, corpora eorum collegit atque ibi deposuit. caeterum uxor Mauricii cum suis filiabus primum quidem a Phoca aliquantulum in monasterio dicto novo inclusa fuit. postea autem et ipsa et universa Mauricii cognatio ferro ab eo interempta est et in mare proiecta.

Monasterium S. Euphemiae et sepulcra, quae sunt in Petrio, Basilius Macedo condidit, et filias suas ibidem attondit.

P 61 Τὴν ἁγίαν Ζωὴν τὴν οὖσαν εἰς Μωκισίαν ὁ ὅσιος ἀνήγειρε Μαρκιανός, οὗ καὶ θανὼν κατετέθη.

Τοὺς ἁγίους νοταρίους ὁ μέγας Θεοδόσιος ἀνήγειρε καὶ κτήματα πολλὰ ἐπικύρωσε.

Τὸν ναὸν τῶν ἁγίων Μανουὴλ Σαβὲλ καὶ Ἰσμαὴλ ἐπὶ τὸ χερσαῖον τεῖχος ὁ μέγας ἀνήγειρε Θεοδόσιος· μετὰ γὰρ τὸ καυθῆναι αὐτοὺς παρὰ τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ τὰ σώματα αὐτῶν ἐκεῖ κατέθετο, ἐπεὶ ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ ἀνῃρέθησαν οἱ ἅγιοι.

Τὴν δὲ παλαιὰν λεγομένην πόρταν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρε, καὶ ἕως ἐκεῖ ἦν τὸ ἀρχαῖον καὶ παρ' αὐτοῦ κτισθὲν χερσαῖον τεῖχος.

B Τὸν ἅγιον Ἐλευθέριον Βασίλειός τις ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου ἀνήγειρε.

Αἱ δύο μοναὶ τῆς ἁγίας Δομνίνης, ἥ τε ἐπονομάζεται τὰ Ἀλεξάνδρου, καὶ ἡ ἄλλη ἣ λέγεται τὰ Μαύρας, ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἐκτίσθησαν. ἐλθοῦσαι γὰρ ἀπὸ Ῥώμης εὗρον ἄοικον τὸν τόπον, καὶ αἰτησάμεναι τὸν βασιλέα, δίδωσιν αὐταῖς τὸν τόπον καὶ συνδρομήν, καὶ ἀνήγειραν τὰς μονάς.

1 p. 51 Band. 3 p. 52 Band. 4 κτ. π. ἐπεκ.] τὰ σώματα αὐτῶν ἐκεῖσε ἔθετο C. 5 p. 52 Band. 7 ἰουλιανοῦ τοῦ χοίρου Reg. 9 p. 52 Band. τὴν δὲ] τὸν δὲ πρόδρομον τὴν παλαιὰν ἀνήγειρεν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος. τὸ δὲ κτίσμα ἠκούμβιζεν εἰς τὸ χερσαῖον τεῖχος. CReg. πόρταν] πέτραν nonnulli. 12 p. 52 Band. Βασίλειος] πατρίκιός C. 14 p. 53 Band. αἱ — p. 123 v. 2 Δίου καλουμένην om Vat. 15 Μαύρας] Γρηγορίας C. 16 καὶ συνδρομὴν om C.

Ecclesiam S. Zotici prope cisternam Mocisiam prius imperator Marcianus exstruxit: in qua etiam mortui corpus depositum fuit.

Templum S. Notariorum Theodosius aedificavit et multis ditavit possessionibus.

Ecclesiam SS. Manuel Sabel et Ismael, quae sita est ad murum terrestrem, Theodosius magnus condidit. postquam enim a Iuliano apostata fuerunt cremati, reliquiae eorum ibidem in loco supplicii depositae sunt.

Portam quae vocatur Antiqua, Constantinus magnus exstruxit. eo enim usque antiquus et ab eo erectus murus terrestris pertingebat.

Templum S. Eleutherii Basilius quidam tempore Arcadii aedificavit.

Duo monasteria, quorum unum S. Domninae cognomento Alexandri, alterum vero S. Maurae dicitur, tempore Theodosii magni condita fuerunt. tunc enim sanctae illae feminae Roma venerunt, et impetrata ab imperatore loci huius tunc inhabitati copia monasteria ibi aedificarunt.

ὡσαύτως καὶ ὁ ὅσιος Δῖος αἰτησάμενος τὸν βασιλέα, τόπον λαβών, ἔκτισε τὴν μονὴν τοῦ Δίου καλουμένην.

Ἡ μονὴ ἡ λεγομένη τὸ Μυροκέρατον ἐκτίσθη ἐν τοῖς χρόνοις Μαρκιανοῦ τοῦ βασιλέως. φασὶ δὲ πολλοὶ τῶν ἱστορικῶν C ὅτι τὸ κέρας ἐκεῖνο τοῦ ἐλαίου, ᾧ ἔχριε Σαμουὴλ ὁ προφήτης τοὺς βασιλέας, εἰς τὴν τοιαύτην μονὴν ἐκρεμᾶτο, καὶ διὰ τοῦτο ἐκλήθη Μυροκέρατον.

Ἡ μονὴ τοῦ Ξυλινίτου ἐκτίσθη παρὰ μαγίστρου Νικήτα ἐν τοῖς χρόνοις Λέοντος τοῦ Συρογενοῦς τοῦ πατρὸς Καβαλίνου, παρ' οὗ καὶ ἀπεκεφαλίσθη εἰς τὸν σφενδόνα. ἔχει δὲ τὸ ὄνομα ἡ μονὴ διὰ τὸ τὰς μοναζούσας χρᾶσθαι εἰς ὑπόδεσιν τοῖς οὕτω καλουμένοις ξυλίνοις.

Ἡ μονὴ τῆς Εἰκασίας ἐκτίσθη παρὰ Εἰκασίας μοναχῆς εὐσεβεστάτης καὶ παρθένου ὡραίας τῷ εἴδει, ἥτις σοφωτάτη οὖσα καὶ κανόνας πολλοὺς καὶ στιχηρὰ καὶ ἄλλα τινὰ ἀξιοθαύ- D μαστα ἐποίησε καὶ ἐμελῴδησεν ἐν τοῖς χρόνοις Θεοφίλου τοῦ βασιλέως.

Τὰ Σμαράγδου ἐκτίσθη παρὰ Σμαράγδου πατρικίου καὶ στρατηγοῦ ἐν τοῖς χρόνοις Τιβερίου τοῦ Θρᾳκός. οὕτως δὲ ἐκλήθη, ἐπεὶ οἶκος ἦν αὐτοῦ ἐκεῖ.

3 p. 53 Band. μυριοκέρατον plerique. 4 Μαυρικίου C. 8 p. 53 Band. 10 τὴν σφενδόνην δι' ἐπιβουλὴν Reg. 13 p. 53 Band. παρὰ Εἰκ.] παρ' αὐτῆς μοναχῆς γεγονυίας, ὅτε τῆς βασιλείας ἀπέτυχε παρὰ Θεοφίλου βασιλέως, σεβασμίας καὶ ὡραίας τυγχανούσης. ἥτις καὶ κανόνας καὶ στιχηρὰ ποιήσασα ἐν τοῖς χρόνοις Μιχαὴλ καὶ Θεοφίλου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἔζη ἐν αὐτῇ. C. 18 p. 133 Band. τὰ σμ. σὺν τῷ λουτρῷ ἐκτ. Reg.

similiter etiam S. Dius locum ab imperatore petiit, et monasterium in eo exstruxit, quod vocatur Dii.

Monasterium quod vocatur Myrioceratum, tempore Marciani imperatoris conditum fuit. referunt autem multi historici fuisse in hoc monasterio suspensum cornu olei, quo propheta Samuel reges Iudaeorum inunxit, atque hinc ita nominatum esse monasterium.

Monasterium Xylinitae Nicetas magister condidit tempore Leonis patris Constantini Caballini, a quo etiam decollatus fuit in sphendone Hippodromi. nomen vero Xylinitae inde habet hoc monasterium, quod monachae loco calceorum soleis ligneis uterentur.

Monasterium Icasiae aedificavit Icasia virgo sanctimonialis piissima et pulcherrima, quae valde erudita fuit, et multos hymnos et stichera et alia quaedam admirabiliter composuit tempore Theophili imperatoris.

Monasterium Smaragdi Smaragdus patricius et praefectus militum tempore Tiberii Thracis condidit, cuius illic domus fuit.

Ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ πλησίον τοῦ Ταύρου ἐκκλησία ἦν μεγάλη ξυλότρουλλος, κτισθεῖσα ὑπὸ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου. εἶτα ὑπὸ σεισμοῦ κατενεχθεῖσαν ἀνήγειρεν αὐτὴν Ῥωμανὸς ὁ γέρων ὁ Λακαπηνός.

Χαλκοῦς δὲ κώνωψ καὶ μυῖα καὶ ἄλλα μικρὰ ζωΰφια ἐπάνω τῆς δυτικῆς ἁψῖδος τοῦ Ταύρου ἵσταντο, ἐστοιχειωμένα παρὰ Ἀπολλωνίου τοῦ Τυανέως. καὶ ἕως μὲν οὖν ἵσταντο, οὐκ ἐφοί-
P 63 των τῇ πόλει μυῖαι ἢ ψύλλοι ἢ κώνωπες· ὁ δὲ βασιλεὺς Βασίλειος ἐξ οἰκίας ἀγνοίας κατήγαγε καὶ ἠφάνισεν αὐτά.

Ἡ δὲ γυναικοειδὴς στήλη ἡ χαλκῆ, ἡ ἱσταμένη εἰς τὴν φιάλην τοῦ ἱπποδρομίου, εἰς τὸ στιράκιον, Εἰρήνης ἐστὶ τῆς Ἀθηναίας, ἣν ἀνήγειρε Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτῆς εἰς θεραπείαν αὐτῆς.

Ὁ τόπος ὃς καλεῖται τὰ νεκρά, οὕτως ἔλαβε τὸ ἐπώνυμον, ὅτι τὰ σώματα τῶν ἀναιρεθέντων πολιτῶν ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ἐκεῖσε ἐτέθησαν διὰ τὸ μὴ χωρεῖν ἀλλαχόθι θάψαι αὐτά. ἀπέφραξε δὲ καὶ τὰ σκάλια ἀπὸ τοῦ
B παραθύρου καὶ μέχρι τοῦ καμιλαυκίου, καὶ οὕτως ἐτίθουν τὰ σώματα τῶν νεκρῶν.

1 p. 36 Band. 5 p. 36 Band. χαλκοῦς] ἀλλὰ καὶ κωνώπιον ἐστοιχειώθη καὶ ἵστατο ἐστοιχειωμένος χαλκοῦς ἐπάνω τῆς δυτικῆς ἁψῖδος τοῦ αὐτοῦ ταύρου. ἦν δὲ κώνωψ καὶ μυῖα καὶ τὰ ἄλλα ζωΰφια, καὶ ἐξ αὐτῶν οὐκ ἀπεφοίτα τι τῇ πόλει. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς Βασίλειος ἠφάνισε συντρίψας. Reg. 10 p. 42 Band. 14 p. 42 Band. ὁ τόπος ὃς καί.] ἡ δὲ καλουμένη νεκρὰ C Reg. 17 τὰς σκάλας Reg. 18 πρωτοθύρου C, πρώτης θύρας Reg. καμιλαύχου C.

Ecclesiam S. Marci prope Taurum primo Theodosius magnus cum trullo ligneo exstruxit: postea terrae motu collapsam reaedificavit Romanus senior cognomine Lecapenus.

Aereus culex et musca et alia insecta supra occidentalem arcum Tauri ab Apollonio Tyaneo posita erant. quamdiu autem illa permanserunt integra, nec muscae, nec pulices, nec culices urbem intrarunt. caeterum imperator Basilius Macedo ea deiecit atque confregit.

Statua muliebris aerea, posita in Phiala Hippodromi, Irenae Atticae est, quam in honorem eius Constantinus filius posuit.

Locus nuncupatus Necra sive Cadaverum, ex eo nomen habet, quod sub Iustiniano magno civium supplicio affectorum cadavera ibi deponerentur. alibi enim ea sepeliri vetitum erat. idem vero scalas ab ostio laterali usque ad Camilaucium muro seiunxit atque ita defunctorum corpora ibi condebant.

Τὰ δὲ παμμεγεθέστατα κτίσματα εἰς τὸν ἅγιον Σέργιον οἶκοι ἦσαν Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου ἔτι ὄντος αὐτοῦ πατρικίου.

Εἰς τὸν ναὸν τῆς θεοτόκου τὰ Πατρικίας, γέγραπται ὅτι ὅτε ἤρχοντο οἱ βασιλεῖς μετὰ τῶν δεσποινῶν ἐπὶ προελεύσεως εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἐν τῷ τοιούτῳ τόπῳ ἵσταντο· ἦν γὰρ οἶκος ἐκεῖσε μέγας κτισθεὶς παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. καὶ οἱ μὲν πατρίκιοι καὶ πραιπόσιτοι ἐκεῖσε ἤλασαν καὶ ἐζώννυον τὸν βασιλέα. ὁμοίως καὶ αἱ ζωσταὶ ἐζώννυον τὴν δέσποιναν.

Τὰ Βασιλίδου ὁ ἅγιος Νικόλαος οἶκος ἦν πατρικίου Βασι- C *λίδου καλουμένου καὶ κοιαίστορος τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ.*

Αἱ χαλκαῖ πύλαι, αἱ πρότερον μὲν ἱστάμεναι εἰς τὸ Τρικύμβαλον τοῦ τζυκανιστηρίου, ἐπήρθησαν παρὰ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος ἀπὸ τοῦ ἐμβόλου τοῦ φόρου εἰς τὴν νέαν.

Ἡ μονὴ τῶν Δαλμάτου παρὰ Δαλμάτου πατρικίου ἐκτίσθη, ἐξ οὗ καὶ Ἀψίμαρος, ὃς καὶ Τιβέριος, ὅτε ἀνῆλθε μετὰ τῶν χελανδίων καὶ ἐκράτησε τῆς βασιλείας, τὸν βασιλέα Λεόντιον καταγαγὼν καὶ περιορίσας ἐκεῖσε, εἶτα ῥινοκοπήσας ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐφρούρει μονῇ.

1 p. 42 Band. 3 p. 29 Band. *γέγραπται ὅτι*] *ὄπισθεν τῆς ἁγίας Σοφίας* C. 5 *ἁγίαν τοῦ θεοῦ λόγου σοφίαν* Reg. 8 *καὶ*] *καὶ αἱ πατρίκιαι* C. 9 p. 30 Band. *τὰ Βασιλίδου*] *τὰ Βασιλίδος*, omissis *ὁ ἅγιος Νικόλαος*, C. 11 p. 23 Band. *τὸ*] *τὴν* C. 13 *τῶν ἐμβόλων τοῦ φόρου τῶν χαλιναρίων. ἐστάθησαν δὲ παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἀντικρὺ τοῦ Σενάτου. κτίσας δὲ τὴν νέαν ἐπῆρε ταύτας καὶ ἀπῆγεν ἐκεῖσε.* C. 14 p. 50 Band. *τῶν*] *τὰ* C. 15 *ἐξ*] *ἀνεψιοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἐξ* C. 16 *τὸν βασιλέα*] *τὸν λέοντα* Vat., *τὸν ἰουστινιανὸν* Reg.

Maxima illa aedificia, prope templum S. Sergii, aedes fuerunt Iustiniani magni, cum patricius adhuc esset.

De ecclesiae S. deiparae cognomine Patriciae memoriae proditum est imperatores et Augustas tempore processionis ad S. Sophiam ibi stationem facere consuevisse. etenim illic amplissimum erat palatium, a Constantino magno exstructum. huc igitur accedebant patricii et praepositi, et succingebant imperatorem: matronae vero, quae vocantur Zostae, imperatricem.

Templum S. Nicolai cognominatum Basilidae, domus erat Basilidae patricii et quaestoris Iustiniani magni.

Portae aereae, quae prius stabant in Tricymbalo Tzycanisterii, a Basilio Macedone ex porticu fori in ecclesiam novam translatae fuerunt.

Monasterium Dalmatae, Dalmata patricius condidit. quare etiam Tiberius Apsimarus, postquam cum chelandiis suis Byzantium pervenit, et imperio potitus est, Leontium imperatorem, naso praeciso, in hoc monasterio inclusum custodivit.

D Τὸν ἅγιον Γεώργιον τὰ Χαλκίδος Σέργιος ὁ πατριάρχης ἔκτισεν ὁ αἱρετικός, ἐν ᾧ καὶ τὸ βέβηλον αὐτοῦ σῶμα κεῖται. ὁμοίως καὶ τὰ ἐν τοῖς κατηχουμένοις εὐκτήρια πάντα ὁ αὐτὸς ἔκτισε, δοὺς ἐκεῖ χρυσᾶ κειμήλια καὶ ἀργυρᾶ καὶ πορφύρας διαχρύσους.

Τὸν ἅγιον Στέφανον τὸν πλησίον τοῦ Σίγματος ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔκτισεν. ὁ δὲ βασιλεὺς Λέων ὁ φιλόσοφος ἐσμίκρυνε τοῦτον, καὶ τὴν ὕλην πᾶσαν, τά τε μάρμαρα καὶ κίονας καὶ τὰς χρυσᾶς ψηφῖδας, ἀπέθετο εἰς τοὺς ἁγίους πάντας, ὅπου κεῖται τὰ λείψανα τοῦ ἁγίου Ἰσαακίου.

Τὸν ἅγιον Μητροφάνην ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἀνήγειρεν,
P 63 ὡσαύτως καὶ τὴν ἁγίαν τριάδα τὴν οὖσαν εἰς τὸ Ἐξωκιόνιον, τὴν νῦν δὲ ἁγίους ἀποστόλους ὀνομαζομένην. συμπτωθέντας δὲ ὕστερον ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἔκτισε.

Περὶ δὲ τοῦ προδρόμου τοῦ Ἴλλου λέγεται ὅτι πηγὴ ἦν ἐν τῷ τόπῳ, καὶ δράκων ἐφώλευε παμμεγεθέστατος (ἦν δὲ ταμεῖον βασιλικὸν ἐκεῖ) καὶ πολλοὺς ἀπείρως ἐρχομένους κατήσθιεν. ὁ δὲ ἅγιος Ὑπάτιος προσελθὼν ἐπάταξε τὸν θῆρα μετὰ τῆς

1 p. 59 Band. τὰ Χαλκ.] τὸν ἐν Χαλκηδόνι C. 2 ἔκτισεν· ὁμοίως καὶ τὴν θεοτόκον τὰ Μαρτυρίου, ἐν ᾧ καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ κεῖται, omissis reliquis. 6 p. 21 Band. σήματος Vat. 8 τὴν ὕλην πᾶσαν τῶν χρυσῶν ψηφίδων, ποικιλοποικίλων λίθων καὶ κίονας ἀπέθετο εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, καὶ ναὸν ἀνήγειρε τοῖς ἁγίοις πάντας C. τὴν add C. 9 ἁγίους ἀποστόλους καὶ ναὸν ἔκτισε τοῖς ἁγίοις πάντας καλούμενον Reg. 11 p. 134 Band. 15 p. 43 Band. 18 προσελθὼν] παραγενόμενος μετὰ τῆς ῥάβδου αὐτοῦ ἐχούσης κάτωθεν ἥλους σιδηροῦς, καὶ σφραγίσας καὶ κρούσας τὸν δράκοντα ἀπέκτεινεν, καὶ σύρας αὐτὸν μέσον τοῦ φόρου προέθηκε νεκρὸν καὶ ἔκαυσεν αὐτόν. (Reg.

Templum S. Georgii cognominatum Chalcidae Sergius patriarcha haereticus exstruxit: ubi etiam profanum eius cadaver sepultum est. idem quoque aedificavit oratoria, quae sunt in catechumeniis, et multa templo largitus est aurea et argentea cimelia, et purpureas vestes auro distinctas.

Aedem S. Stephani, prope Sigma, Constantinus magnus condidit: imperator vero Leo philosophus ad minorem formam redegit, et omnem eius materiam, marmora, columnas et aureas crustulas in templum omnium sanctorum transtulit, ubi depositae reliquiae S. Isaacii.

Ecclesiam S. Metrophanis Constantinus magnus exstruxit: uti etiam aedem sanctae trinitatis, quae sita est in Exocionio, et nunc vocatur SS. apostolorum. utramque vero vetustate collapsam Iustinianus magnus restauravit.

De templo S. Ioannis praecursoris cognomine Illi tradunt maximum draconem olim in eo loco latitasse, ubi tum aerarium imperiale erat, et multos incaute illac transeuntes devorasse. tandem vero S. Hypatius eo accessit, et fustem subtus clavatum draconi impegit,

ῥάβδου αὐτοῦ, ἐχούσης ἧλον κάτωθεν σιδηροῦν, καὶ ἐφόνευσεν αὐτόν, ἐξ οὗ καὶ ἔσχεν ὁ τόπος τὴν ἐπωνυμίαν. ἢ καθότι καὶ ἀνώτερον εἴπομεν, ἀπὸ Ἴλλου μαγίστρου τοῦ τυραννήσαντος καὶ ἀναιρεθέντος παρὰ Βασιλίσκου. B

Τὴν ἁγίαν Θεοφανώ, τὴν οὖσαν ἔξωθεν τῆς παλαιᾶς κόγχης τῶν μνημοθεσίων τῶν βασιλικῶν εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, ἀνήγειρεν Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος, ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ σοφοῦ.

Τὸν σωτῆρα εἰς τὴν χαλκῆν Ῥωμανὸς ὁ γέρων ἀνήγειρεν, ὑπὸ στυρακίων μικρῶν δύο, ὡς ἔστιν ὁρώμενον τὸ θυσιαστήριον, ποιήσας κληρικοὺς ιβ΄. ὁ δὲ Τζιμίσκης Ἰωάννης ἀνήγειρεν αὐτὸν εἰς ὅπερ ὁρᾶται νῦν μέγεθος καὶ κάλλος, τυπώσας κληρικοὺς πεντήκοντα. πολλοῖς δὲ ἱεροῖς ἀναθήμασιν αὐτὸν κατεφαίδρυνε, προσκυρῶν ἅπερ ἀπὸ τοῦ ταξειδίου κατευοδούμενος ἐκτᾶτο. ἀπέθετο ἐκεῖσε καὶ τὴν ἐκ Βηρυτοῦ ἁγίαν εἰκόνα καὶ τὰ σανδάλια C τοῦ Χριστοῦ, καὶ θανὼν ἐτάφη ἐν αὐτῷ.

5 p. 36 Band. 6 τῶν μνημ.] τοῦ μνημοθεσίου ἀνήγειρεν C. 7 πρῶτος om C. 9 p. 10 Band. τὸν σ.] τὸν χριστὸν Reg. 10 ὑπὸ] ὑπὲρ Lamb. στυρακίων] στυλῶν Reg. ὁρώμενον] φαινόμενον C. 11 ὁ δὲ Ἰωάννης ὁ Τζιμίσκης ἐπλάτυνε καὶ ἀνήγειρεν αὐτὸν καλλύνας ἐκ χρυσίου καὶ ἀργύρου πολλοῦ. ἐποίησε δὲ καὶ κληρικοὺς λϛ΄, τιθεὶς αὐτοῖς καὶ ῥόγας καὶ ἀννόνας καὶ ἀνὰ νομισμάτων λ΄. τὰ δὲ ἱερὰ καὶ τὰ στέμματα καὶ τὰ σκῆπτρα καὶ τοὺς δίσκους καὶ τὰς λυχνίας καὶ τὰς ἐσθῆτας καὶ τὰ ἄμφια τὰ βασιλικὰ ἰδιόκτητα αὐτοῦ ὄντα ἀπεχαρίσατο πρὸς τὸν ναόν. ὡσαύτως καὶ τὰ ἀκίνητα αὐτοῦ κτήματα ἐπεκύρωσεν αὐτῷ, ἐν ᾧ ἀπὸ τοῦ ταξειδίου ἐφέρετο τὴν τιμίαν εἰκόνα τῆς ἁγίας σταυρώσεως τῆς ἐν τῇ Βηρύτῳ καὶ τὰ ἅγια σανδάλια τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ ἡμῶν ἐν ποικίλοις χρυσέοις καὶ διὰ λίθων κιβουρίοις. ἐποίησεν οὖν καὶ τὸ ἑαυτοῦ μνῆμα ἐκεῖσε ὁλόχρυσον μετὰ χυμεύσεως, ἐν ᾧ καὶ ἐτέθη. CReg.

atque eum interemit. hinc igitur locus denominatus est, vel, ut supra quoque diximus, ab Illo magistro, qui ob affectatum imperium ab imperatore Basilisco occisus fuit.

Ecclesiam S. Theophanis, quae sita est extra veterem testudinem monumentorum imperialium in templo SS. apostolorum, aedificavit Constantinus primus Porphyrogenitus, filius Leonis sapientis.

Templum salvatoris in Chalce Romanus senior condidit, et sub duabus parvis columellis altare, ut nunc conspicitur, institutis ibidem 12 clericis. deinde vero Ioannes Tzimisces illud in praesentem magnitudinem et pulchritudinem provexit, et 50 clericos in eo instituit. praeterea multis sacris donariis exornavit, et quicquid bonorum post reditum ex suo praesidio possidebat, ibi obtulit. collocavit etiam in eo sacram Christi imaginem Beryto allatam, et eius sandalia. ipse quoque ibidem sepultus est.

Τὸ ἅγιον λοῦμα τῶν Βλαχερνῶν ὁ νέος Βασίλειος ὁ υἱὸς Ῥωμανοῦ τοῦ καλουμένου παιδίου τοῦ πορφυρογεννήτου πολυτελεστέρως ἐκόσμησε, χρυσώσας καὶ ἀργυρώσας πλέον παρ' ὃ ἦν.

Ἡ μονὴ τοῦ ἁγίου Λαζάρου παρὰ Λέοντος τοῦ σοφοῦ ἐκτίσθη. μοναχοὺς δὲ εὐνούχους ἐν αὐτῇ τετέλωκεν. ἤνεγκε καὶ τὰ λείψανα ἀπὸ Κύπρου καὶ Βιθυνίας τῆς τε μυροφόρου Μαρίας καὶ Λαζάρου, καὶ ἐκεῖ ἀπέθετο.

Ἡ μονὴ τοῦ Τζαούτζη ἐκτίσθη παρὰ Τζαούτζου μαγίστρου,
D οὗ τινὸς τὴν θυγατέρα ἐμοίχευσε Λέων ὁ σοφός, Ζωὴν ὀνομαζομένην.

Ἡ μονὴ τοῦ Λιβὸς ἐν τοῖς χρόνοις Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος καὶ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου ἐκτίσθη παρὰ Λιβὸς πατρικίου καὶ δρουγγαρίου τῶν πλοΐμων, ὃς καὶ ξενῶνα ἐποίησε.

Περὶ δὲ τῶν παμμεγεθεστάτων πετρῶν τῶν ἔξωθεν κειμένων τοῦ παραλίου τείχους λέγεται ὅτι, κτιζομένης τῆς πόλεως παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ σχεδὸν ἁπάσης πετρώδους ὑπαρχούσης, ἰσάζοντες τοὺς τόπους οἱ λιθοξόοι, ὡς ἂν κτίσωσι τούς τε ἐμβόλους καὶ τὰ ἔξαιρα, ἔκοπτον τὰς κορυφὰς τῶν

1 p. 40 Band. ὁ υἱὸς] ὁ ἔγγονος υἱὸς Ῥωμανοῦ τοῦ νέου πορφυρογεννήτου περιέλαβε καὶ ἀνήγειρε νεωστί, πολυτελείας καὶ χρυσώσας προσθεὶς παρ' ὃ ἦν, καὶ ἐξ ἀργυρίου καὶ χρυσίου πολλοῦ ἐποίησε καὶ κατεκόσμησεν αὐτόν. C. 4 p. 23 Band. ἡ μονὴ] ὁ δὲ ἅγιος Λάζαρος ἐκτίσθη μὲν παρὰ τοῦ Μακεδόνος, ὕστερον δὲ παρὰ Λέοντος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐκαινουργήθη, ἀναχωρησάντων ἐν τῷ [illegible] τοῦ καὶ κτήματα ποιεῖ. τοὺς εὐνούχους μονὴν ταύτην ἀποκατέστησεν. ἤνεγκε δὲ ἀπὸ Κύπρου καὶ τὰ ἅγια λείψανα τοῦ ἁγίου Λαζάρου καὶ ἀπὸ Βιθυνίας τῆς ἁγίας Μαρίας τῆς μυροφόρου, καὶ ἀπέθετο ἐκεῖσε ταῦτα. C. 8 p. 134 Band. μαγίστρου καὶ βασιλεοπάτορος Reg. 11 p. 52 Band. 14 p. 61 Band. 18 τὰ ἔξαιρα] τὰ ξίαρα Vat.

Sacrum balneum in Blachernis Basilius iunior filius Romani Porphyrogeniti, cognomine pueri, pretiosius quam ante fuerat exornavit et auro argentoque obduxit.

Monasterium sancti Lazari imperator Leo sapiens condidit, et monachos eunuchos in eo instituit. eo etiam transtulit reliquias S. Lazari et Mariae unguentiferae, ex Cypro et Bithynia allatas.

Monasterium Tzautzae tempore eiusdem Leonis Tzautzes magister exstruxit; cuius filiam Zoen Leo sapiens concubinam habuit.

Monasterium Libis tempore Romani senioris et Constantini Porphyrogeniti aedificatum fuit a Libe patricio et drungario classis navalis, qui etiam hospitale condidit.

De ingentibus istis saxis quae sita sunt extra murum maritimum, haec narrantur. cum Constantinus magnus urbem hanc conderet et fere totus eius situs saxosus esset, lapicidae ad porticus exstruendas loca

πετρῶν καὶ τῶν ὀρέων καὶ κατεκύλιον πρὸς τὴν θάλασσαν. πανταχόθεν οὖν τοῦ αἰγιαλοῦ ῥιφέντες ἐποίησαν εἴργεσθαι τὴν P 64 *ἐπιφορὰν τῶν κυμάτων. διὸ καὶ ἔσωθεν αὐτῶν ἔκτισαν τὸ παράλιον τεῖχος, ὡς ἵνα κινουμένη ἡ θάλασσα καταθραύηται ταῖς πέτραις καὶ γαληνιῶσα προσπελάζῃ τοῖς τείχεσιν.*

1 *κατεκύλιον τοὺς λίθους τοὺς κειμένους ἔξω τῶν τειχῶν ἀπὸ τῆς Βαρβάρας μέχρι τοῦ παλατίου καὶ τῶν Σοφιῶν καὶ τῶν Ἐλευθερίου μέχρι χρυσίας, καὶ ἔσωθεν τῶν αὐτῶν λίθων ἔπηξε τὰ τείχη εἰς διάστιξιν τοῦ τείχους καὶ πῆξιν αὐτοῦ, ὅπως κυμαινομένη ἡ θάλασσα εἰς τὰς πέτρας κρούσασα γαληνιᾷ.* CReg.

deplanantes montium apices exciderunt, iisque ad mare devolutis et undique disiectis totum littus adversus irruentem fluctuum violentiam communierunt; ideoque murus maritimus intra hasce petras erectus fuit, ut mare turbatum eis illisum frangeretur et tranquille muris afflueret.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΣ

ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΣΟΦΙΑΣ.

Τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἤγουν τῆς ἁγίας Σοφίας εἰδωλείου τὸ
B πρὶν οὔσης, καὶ πολλῶν ἀγαλμάτων ἐκεῖσε ἱσταμένων, ἀφεῖλεν αὐτά, καθὼς προείρηται, ὁ μέγας Κωνσταντῖνος καὶ Ἰουστινιανός. καὶ ὁ μὲν μέγας Κωνσταντῖνος πρώτην αὐτὴν ἀνήγειρε δρομικήν, ὁμοίαν τοῦ ἁγίου Ἀγαθονίκου καὶ τῆς ἁγίας Δυνάμεως. ἀνήγειρε δὲ καὶ τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν παλαιὰν πλησίον αὐτῆς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἤγουν τῆς ἁγίας Σοφίας. καὶ πληρώσας αὐτὴν τὴν ἁγίαν Σοφίαν στήλας ἔστησε πολλάς, ὡς προείπομεν. διήρκεσε δὲ τὸ κτίσμα ἐκεῖνο μέχρι τῆς βασιλείας Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου. ἐν δὲ τοῖς χρόνοις ἐκείνου, κατὰ τὴν δευτέραν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύνοδον, στασιάσαντες οἱ Ἀρειανοὶ κατέφλεξαν τὸ στέγος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ὄντος πατριάρ-

cf. Band. p. 65—80 cum notis.

DE STRUCTURA

TEMPLI S. SOPHIAE.

Cum olim magna ecclesia, videlicet S. Sophia, idolorum esset delubrum, simulacra ibi collocata Constantinus magnus et Iustinianus, ut antea dictum est, inde abstulerunt. primum quidem Constantinus magnus eam instar circi oblongam exstruxit, templi S. Agathonici et S. Potentiae similem. aedificavit quoque prope magnam ecclesiam sive S. Sophiam templum S. Irenae, quod cognominatur antiquum. postquam vero S. Sophiam absolvit, multas in ea collocavit statuas, ut iam ante diximus. structura autem illa duravit usque ad imperium Theodosii magni: huius enim tempore, cum secunda synodus Cpoli haberetur, Ariani seditione excitata tectum magnae ecclesiae exusserunt, sub pa-

χου Νεκταρίου τοῦ ἁγιωτάτου, εἰς τὴν Εἰρήνην καθεζομένου τὴν C παλαιάν. διῆλθοσαν δὲ χρόνοι δεκαέξ, καὶ ἦν ἀσκεπὴς ἡ ἁγία Σοφία. προστάξας δὲ ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος Ῥουφῖνον τὸν μάγιστρον ἐσκέπασε τὸ στέγος διὰ κυλινδροειδῶν καμάρων. καὶ διήρκεσεν οὕτως μέχρι τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ. εἰς δὲ τὸν πέμπτον χρόνον τῆς αὐτοῦ βασιλείας, μετὰ τὸ γενέσθαι τὴν σφαγὴν ἐν τῷ ἱππικῷ τῶν τριακονταπέντε χιλιάδων, ἀναιρεθέντων ἐκεῖσε διὰ τὸ ἀναγορευθῆναι παρὰ τῶν δημοτικῶν δύο μερῶν Ὑπάτιον τὸν πατρίκιον καὶ δήμαρχον μέρους τῶν Βενέτων, ἐνέπνευσεν ὁ πανάγαθος θεὸς καὶ φιλάνθρωπος εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ τοῦ οἰκοδομῆσαι ναόν, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀπὸ Ἀδὰμ οὔτε γενήσεται. ἔγραψε δὲ καὶ τοῖς στρατηγοῖς το- D πάρχαις καὶ σατράπαις καὶ δουξὶ καὶ πᾶσι τοῖς οὖσιν ἀρχηγέταις πάντων τῶν βασιλικῶν θεμάτων ἀνατολῆς τε καὶ δύσεως, ἄρκτου καὶ μεσημβρίας, πέμψαι αὐτῷ ὕλην ἀνήκουσαν εἰς τὸ ἀνεγεῖραι τοιοῦτον ἀξιοθαύμαστον καὶ θεοφρούρητον καὶ θεοφύλακτον καὶ περικαλλῆ ναόν, ὅπου δηλαδὴ εὑρεθῶσι, κίονάς τε καὶ συστημάτια στήθεά τε καὶ ἀβάκια καὶ καγκελοθύρια. πάντες δὲ οἱ παρ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ ὁρισθέντες χαίροντές τε καὶ ἀγαλλιώμενοι ἔπεμπον τῷ βασιλεῖ Ἰουστινιανῷ τὴν τοιαύτην ὕλην, συναγαγόντες αὐτὴν ἀπό τε ναῶν εἰδωλικῶν καὶ παλατίων λουτρῶν τε καὶ οἴκων ἀπὸ πάντων τῶν θεμάτων τῆς οἰκουμένης. P 65 καὶ τοὺς μὲν ὀκτὼ κίονας τοὺς Ῥωμαίους, καθώς φησι Πλούταρχος πρωτασεκρῆτις καὶ ἐπιστολογράφος Ἰουστινιανοῦ, μετὰ

triarchatu sanctissimi Nectarii, in antiqua Irene praesidentis. exinde totis sexdecim annis tecto S. Sophia caruit. imperator vero Theodosius Rufinum magistrum operi praeficiens tecto ex cylindrace fornicibus composito eam operuit; et ita permansit usque ad imperium Iustiniani. quinto autem anno eius imperii post illam stragem in qua 35 hominum milia in Hippodromo interfecti sunt, quia duae populi partes Hypatium patricium et praefectum Venetae factionis imperatorem salutarant, deus optimus et humanissimus imperatori Iustiniano mentem dedit ut templum, quale ab Adamo non fuit neque fiet, aedificaret. scripsit etiam praesidibus, toparchis, satrapis, ducibus et omnibus praefectis omnium provinciarum imperii ad Orientem Occidentem Septentrionem et Meridiem, ut sibi mitterent materiam ad exstruendum tam mirabile et dei praesidio munitum custoditumque et pulchritudine conspicuum templum, ubicunque videlicet invenirent columnas lapides tabulas et clathratas ianuas. omnes igitur ei rei ab imperatore Iustiniano destinati alacresque imperatori materiam eiusmodi summiserunt, collectam ex delubris idolorum, palatiis balneis et aedibus omnium provinciarum universi terrarum orbis. caeterum octo columnas Romanas, ut refert Plutarchus primus a secretis et ab epistolis Iustiniano, vidua quaedam nomine

σχεδίων ἀπεστάλησαν παρὰ γυναικὸς χήρας ἀπὸ Ῥώμης, ὀνόματι Μαρκίας· οὕς τινας εἶχεν εἰς προῖκα αὐτῆς. ἵσταντο δὲ εἰς τὴν Ῥώμην εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἡλίου τὸν κτισθέντα παρὰ Οὐαλεριανοῦ τοῦ βασιλέως Ῥώμης, τοῦ προδόντος ἑαυτὸν Πέρσαις. ἔγραψε δὲ τῷ βασιλεῖ οὕτως "ἀπέστειλά σοι, δέσποτα βασιλεῦ, ὀκτὼ κίονας Ῥωμαίους, ἰσομήκεις, ἰσοκύκλους, τολμῶ εἰπεῖν καὶ ἰσοστάθμους, ὑπὲρ ψυχικῆς μου σωτηρίας." τοὺς δὲ ἑτέρους ὀκτὼ
B πρασίνους κίονας τοὺς ἀξιοθαυμάστους ἐκόμισεν ὁ στρατηγὸς Κωνσταντῖνος ἀπὸ Ἐφέσου λελατομημένους. ἡ δὲ λοιπὴ πᾶσα ὕλη καὶ πάντες οἱ κίονες ἀπὸ Κυζίκου ἤχθησαν. ἑτέρους δὲ ἀπὸ Τρῳάδος καὶ ἄλλους ἀπὸ Κυκλάδων νήσων καὶ ἀπὸ Ἀθηνῶν οἱ ἄρχοντες βασιλέως ἔπεμπον. συνήχθη δὲ πᾶσα ἡ ὕλη χρόνους ἑπτὰ ἥμισυ. τῷ δὲ δεκάτῳ δευτέρῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ ἐκ θεμελίων κατέλυσαν τὸν ναόν. τὴν δὲ ἅπασαν ὕλην αὐτοῦ ἰδίως ἀπέθεντο· οὐ γὰρ εἶχον χρείαν αὐτῆς τὸ σύνολον διὰ τὸ πολλὴν καὶ ἄπειρον κρείττονα ὕλην ἀθροῖσαι καὶ ἑτοιμάσαι.

Ἤρξατο γοῦν ἐξωνεῖσθαι οἰκήματα τῶν ἐκεῖσε οἰκούντων
C καὶ πλησιαζόντων, καὶ πρῶτον μὲν χήρας τινὸς γυναικός, ὀνόματι Ἄννης. ἐκείνης δὲ μὴ βουλομένης ταῦτα πρᾶσαι τῷ βασιλεῖ, ἔλεγε "μέχρι νομισμάτων λίτρας φ' ἐάν μοι παράσχῃς, οὐ δίδωμί σοι ταῦτα." ὁ δὲ βασιλεὺς πολλοὺς τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ ἀποστείλας πρὸς θεραπείαν τῆς γυναικὸς οὐδὲν ἤνυε. παραγενόμενος δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς ἐκείνην τῆς γυναικὸς ἐδέετο αὐ-

Marcia, quae in dotem illas acceperat. Roma curavit eo ratibus pervehi. stabant autem Romae in templo solis, quod Valerianus Romanus imperator, qui seipsum Persis in manum dedit, construxerat. sic vero imperatori scripsit: "mitto tibi, domine imperator, octo columnas Romanas, longitudine et rotunditate, audeo dicere, et pondere aequales, pro animae meae salute." alias octo columnas admirandas, coloris prasini, Constantinus dux e latumiis excisas secum Epheso adduxit. reliqua omnis materia et columnae Cyzico advectae sunt: alias ex Troade, alias ex Cycladibus insulis et Athenis praefecti imperatoris miserunt. omnis autem haec materia septem annis cum dimidio collecta est. anno vero duodecimo imperii Iustiniani templum a fundamentis everterunt. omnem autem eius materiam seorsim deposuit: nullo enim modo ea opus habebat, quoniam multo meliorem coacervaverat et ad manus habebat.

Coepit igitur emere domos illic atque in contiguis aedibus habitantium, ac primum cuiusdam viduae nuncupatae Annae, quae cum recusaret imperatori vendere, dixit "etiam si quingentas libras nummum mihi obtuleris, tamen eam non tibi tradam." imperator vero cum multos ex proceribus suis misisset, ut blanditiis mulierem demulcerent, nihil impetravit. ipse autem mulierem accedens obnixe rogavit ut suam domum

τῆς περὶ τῆς διαπράσεως τῶν οἰκημάτων αὐτῆς. ἡ δὲ θεασαμένη τὸν βασιλέα ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ δεομένη καὶ λέγουσα "δέσποτα βασιλεῦ, ἐγὼ μὲν χάριν τιμῆς τῶν οἰκημάτων οὐκ ὀφείλω λαβεῖν τι ἀπὸ σοῦ, θέλω δὲ κοινωνὸν κἀμὲ γενέσθαι εἰς τὸν κτιζόμενον ναόν, ἵνα ἔχω κἀγὼ ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως μισθὸν D καὶ μετὰ θάνατόν μου ταφῶ πλησίον τῶν οἰκημάτων μου, καὶ διηνεκῶς μνημονεύεσθαί με ὡς κτῆμα δοῦσαν αὐτά." ἔστι δὲ ὁ τόπος τῶν οἰκημάτων αὐτῆς, ὃν δέδωκεν εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν, τὸ σκευοφυλάκιον ὅλον σὺν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Πέτρου. τὸ δὲ ὀνομαζόμενον ἅγιον φρέαρ καὶ τὸ ἅγιον θυσιαστήριον ὅλον καὶ ὁ τόπος τοῦ ἄμβωνος, ἕως τῆς μέσης τοῦ ναοῦ, ὑπῆρχεν οἶκος Ἀντιόχου τινὸς ὀστιαρίου καὶ εὐνούχου, ὃς ἀπετιμήθη εἰς ὑπέρπυρα λίτρας ν'. τούτου δὲ δυσχεραίνοντος τοῦ μὴ πρᾶσαι ἀξίως τὸν ἴδιον οἶκον τῷ βασιλεῖ, ὁ βασιλεὺς φιλοδίκαιος ὢν καὶ μισοπόνηρος πρὸς τὸ μὴ θέλειν τινὰ λυπῆσαι ἢ ἀδικῆσαι, P 66 ἠθύμει ἀδημονῶν τί ἂν πράξοι εἰς αὐτόν. Στρατήγιος δὲ μάγιστρος καὶ φύλαξ τῶν βασιλικῶν χρημάτων, καὶ τοῦ βασιλέως ἀδελφοποιητός, ὑπέσχετο τῷ βασιλεῖ τοῦ νικῆσαι αὐτὸν διά τινος μηχανῆς καὶ πιπρᾶσαι τὰ οἰκήματα αὐτοῦ καὶ μὴ βουλομένου. ὁ δὲ ῥηθεὶς Ἀντίοχος καὶ ὀστιάριος ἐφίλει τὸ κυάνεον χρῶμα φιλιππόδρομος ὤν, καὶ ἀντεποιεῖτο αὐτοῦ λίαν καὶ ἔχαιρεν ἐπ' αὐτῷ. ἱππικοῦ δὲ μέλλοντος γίνεσθαι, ὁ μάγιστρος Στρατήγιος τὸν ὀστιάριον ἐφρούρησεν καὶ καθεῖρξεν αὐτὸν εἰς τὸ πραιτώριον

venderet. illa cum vidisset imperatorem, cecidit ad pedes eius suppliciter dicens "domine imperator, non quidem par est me sero aedium pretio quicquam a te accipere, volo autem me in partem venire sumptuum structurae huius templi, ut et ego in die iudicii habeam mercedem et post mortem meam sepeliar prope aedes meas, et identidem meae donationis memoriam fieri." locus autem aedium eius, quem dedit magnae ecclesiae, totum sceuophylacium cum templo S. Petri continet. porro locus nuncupatus puteus sacer et sanctum altare et locus suggesti, usque ad mediam partem templi, erat domus cuiusdam Antiochi ostiarii et eunuchi, quam quinquaginta nummorum libris aestimabat. indignante vero ipso quod non posset iusto pretio suam domum imperatori vendere, imperator iustitiae et probitatis amans, quod nollet quemquam iniuria vel damno affici, moestus animo cogitabat quid cum illo ageret. Strategius autem magister, thesauri imperatoris praefectus eiusque adoptivus frater, imperatori promisit se aliquo commento illum victurum, ut aedes suas etiam invitus vendere cogeretur. praedictus enim Antiochus ostiarius Circensium studio flagrans venetum colorem sive ceruleum amabat, illoque admodum delectabatur. cum igitur ludi Circenses exercendi essent, magister Strategius ostiarium comprehendit,

τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἱππικοῦ. ἐκεῖνος δὲ ἐβόα μετὰ κλαυθμοῦ ὀδυνη-
B ρῶς, καὶ ἔλεγεν "ἴδω τὸν ἀγῶνα τοῦ ἱππικοῦ, καὶ τὸ θέλημα τοῦ βασιλέως ποιήσω." ἐπιτραπέντος δὲ τοῦ βασιλέως ἤγαγον αὐτὸν ἐν τῷ καθίσματι καὶ ἐποίησαν ἐκεῖ τὴν πρᾶσιν, παρόντος καὶ τοῦ κοιαίστορος καὶ ὑπογραφούσης πάσης τῆς συγκλήτου. ἐπράθησαν δὲ εἰς χρυσίου λίτρας πε΄. τὸ δὲ δεξιὸν μέρος τοῦ γυναικίτου ἕως τοῦ κίονος τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐτύγχανον οἰκήματα Χαρίτωνος εὐνούχου τοῦ ἐπίκλην Χηνοπόδη, ἃ καὶ μετ' εὐχαριστίας πολλῆς δέδωκε τῷ βασιλεῖ, διπλῷ τιμήματι ἀποτιμηθέντα λίτρας ιβ΄. τὸ δὲ εὐώνυμον μέρος τοῦ γυναικίτου μέχρι τοῦ κίονος τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θαυματουργοῦ ἐτύγχανον οἰκήματα Ξενοφῶντός τινος ῥάπτου, καὶ ᾐτήσατο τὸν βασιλέα ἵνα
C λάβῃ διπλοῦν τὸ τίμημα λίτρας ιδ΄, καὶ ποιήσῃ αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ ἱππικοῦ καθεζόμενον προσκυνεῖσθαι ὑπὸ τῶν τεσσάρων ἡνιόχων. τῶν δὲ δήμων καὶ πάσης τῆς συγκλήτου εἰπόντων τῷ βασιλεῖ "οὐκ ἔξεστι προσκυνεῖσθαι αὐτὸν οὕτως, εἰ μὴ μόνον τὸν βασιλέα," προστάττει ὁ βασιλεὺς ἐξόπισθεν προσκυνεῖσθαι αὐτὸν καὶ ὀνομάζεσθαι ἄρχοντα τῶν καταχθονίων· καὶ τοῦτο φυλάσσεται μέχρι τοῦ νῦν. τὸ δὲ ἐπίπεδον τοῦ ναοῦ καὶ ὁ λουτὴρ καὶ οἱ νάρθηκες καὶ τὰ πέριξ αὐτῶν οἶκος ἦν Δαμιανοῦ πατρικίου Σελευκίας, ἅτινα ἀπετιμήθησαν εἰς λίτρας ς΄· καὶ μετὰ πολλῆς εὐφροσύνης δέδωκεν αὐτὰ τῷ βασιλεῖ.

D Ὁ δὲ βασιλεὺς καταμετρήσας τὸν τόπον εὗρε στεφαναίαν

eumque in praetorium inclusit ipso ludorum die. at ille cum eiulatu et dolore clamans dicebat "Circenses spectem, et quicquid imperator iusserit faciam." imperatoris igitur iussu statim in caveam adductus est, ibique aedes suas praesente quaestore et universo senatu subscribente vendidit, idque 85 libris auri. dextera pars, ubi gynaeconitis, usque ad columnam S. Basilii erat domus Charitonis eunuchi, cognomento Anseripedis, quam cum grata animi significatione imperatori obtulit, duplo pretio, 12 libris aestimatam. sinistra vero pars gynaeconitidis usque ad columnam S. Gregorii thaumaturgi erant aedes cuiusdam Xenophontis sutoris, qui ab imperatore duplum pretium, libras 14 petiit, et ut Circensium die in circo sedentem quattuor agitatorum factiones adorarent. sed populo et universo senatu imperatori dicentibus "non licet nobis ipsi eum honorem soli imperatori debitum exhibere," iussit imperator eum a tergo adorari et vocari principem inferorum, quod etiam ad hoc usque tempus observatur. templi vero area, lavacrum et porticus narthecis, et quae in ambitu eius sunt, erat domus Damiani patricii Seleuciae, quam sex libris aestimatam lubentissimo animo imperatori obtulit.

Imperator vero cum locum dimensus esset, invenit rotundum lapi

πέτραν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου ἕως τῆς κάτω ἁψῖδος, καὶ ἐθεμελίωσεν ἐκεῖ γύρωθεν τὰ θεμέλια τοῦ μεγάλου τρούλλου· ἀπὸ δὲ τοῦ βήματος μέχρι τοῦ ἔξω νάρθηκος εὗρε τόπον ἀλσώδη καὶ χαῦνον, καὶ ἐθεμελίωσεν. ἀρξαμένου δὲ τοῦ θεμελιοῦσθαι, προσκαλεσάμενος Εὐτύχιον τὸν πατριάρχην ἐποίησεν εὐχὴν περὶ συστάσεως ἐκκλησίας. ὁ δὲ βασιλεὺς οἰκείαις χερσὶ λαβὼν ἄσβεστον μετὰ ὀστράκου ἔβαλεν εἰς τὸν θεμέλιον πρὸ πάντων. καὶ ἔκτισε τὸν ἅγιον Ἰωάννην τὸν ὄντα εἰς τὸ ὡρολογεῖον, τὸν λεγόμενον βαπτιστῆρα, καὶ τὰ πλησιάσαντα τοῦ Μετατωρίου, ἵνα ἐκεῖσε παραμένῃ μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ καὶ πολλάκις ἐσθίῃ· ἐν ᾧ καὶ τὰ διαβατικὰ σκεπαστὰ τοῦ παλατίου ἐποίησεν, ἵνα P 67 διέρχηται ὁσάκις ἂν ἐθέλῃ. ὑπῆρχον δὲ μαΐστορες τὸν ἀριθμὸν ἑκατόν, ἔχοντες ἀνὰ ἑκατὸν μισθίους προσχειριαρίους. ὁμοῦ οἱ κάμνοντες χιλιάδες δέκα. καὶ αἱ μὲν πέντε χιλιάδες τὸ δεξιὸν μέρος ἤρξαντο, αἱ δὲ πέντε τὸ εὐώνυμον. εἶχε δὲ αὐτοὺς ἔρις καὶ πολλὴ σπουδὴ εἰς τὸ ταχέως κτίζεσθαι. τὸ δὲ σχῆμα τοῦ ναοῦ ἄγγελος κατ᾽ ὄναρ ὑπέδειξε τῷ βασιλεῖ. ἦν δὲ μαΐστωρ εἷς μηχανικὸς καὶ πολλῆς γνώσεως γέμων εἰς τὸ ἀνεγεῖραι ναοὺς ἐπιτηδείους. ἡ δὲ κριθὴ ἵστατο βράζουσα εἰς κακάβους εὐμεγέθεις, B καὶ τὸν ζωμὸν αὐτῆς ἐμίγνυον μετὰ τοῦ ἀσβέστου καὶ τοῦ ὀστράκου. ἀντὶ δὲ ὕδατος αὐτοῖς ὑπῆρχεν ὁ ζωμὸς τῆς

3 ἀλσώδη] ἰλυώδη Lamb. 7 καὶ] πρὸ δὲ τοῦ ἄρχεσθαι κτίζειν αὐτὸν τὸν ναὸν ἔκτισεν εὐκτήριον τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ λεγομένου προδρόμου, πλησίον τοῦ ὡρολογίου, ὁμοίως καὶ τὸ μετατώριον, ἵνα cod. Lamb.

dem ab altari usque ad inferiorem arcum, et circum illum fundamenta iecit apsidis maioris sive trulli magni. a suggesto vero usque ad exteriorem narthecem solum palustre et fungosum invenit. cum autem fundamenta ponere ordiretur, Eutychio patriarcha accersito pro structura ecclesiae precatus est. postea imperator primus omnium calcem cum testa accipiens fundamenti initium posuit. condidit etiam oratorium S. Ioannis, iuxta horologium, baptisterium vulgo dictum, et aedificia vicina Metatorii, ut ibi subinde cum proceribus suis commoraretur et cibum sumeret. inde etiam usque in palatium porticum transitoriam tectam fecit, ut quoties vellet eo accederet. erant autem magistri numero centum, centenos singuli manuarios opifices mercenarios sub se habentes, ita ut summa decem milia operariorum essent; quorum quinque milia a dextera, quinque a sinistra parte opus coeperunt. magno autem studio contendebant ut quam celerrime opus absolverent. caeterum templi formam angelus per somnium imperatori ob oculos posuit. erat autem machinator quidam summae peritiae in exstruendis templis. stabant etiam cacabi magni hordei bullientis, cuius liquorem calce et testa miscebant: liquor autem ille hordei tepidus aquae vicem supplebat.

κριθῆς χλιαρός. ἔκοπτον δὲ καὶ τοὺς φλοιοὺς τῆς πτελέας, καὶ ἔμιγνυον μετὰ τοῦ ἀσβέστου, καὶ ἐποίουν μάζας. καὶ οὔτε ἄγαν θερμὸν οὔτε πάλιν ψυχρὸν ἐτίθουν, ἀλλὰ χλιαρὸν διὰ τὸ κολλητικώτερον εἶναι καὶ τοὺς λίθους κολλᾶν δίκην σιδήρου. δύο δὲ πήχεις τοῦ θεμελίου ἀπὸ τῆς γῆς ὑψωθέντος, ὡς φησὶν ὁ εἰρημένος ποιητὴρ καὶ ἀπογραφόμενος τὴν ἔξοδον, ἐξωδιάσθησαν χρυσίου κεντηνάρια υνβ'. μιλιαρίσια δὲ ἔφερον καθ' ἑκάστην,
C καὶ ἔμιγνυον τὸν χοῦν καὶ ἔχυνον εἰς τὸ ὡρολογεῖον καὶ τῶν πέριξ κτισμάτων. καὶ ἡνίκα ἤμελλον ἀποχωρεῖν, ἐρευνῶντες τὸν χοῦν ἕκαστος αὐτῶν διάφορα εὕρισκεν, καὶ ἀπῄει χαίρων. καὶ ἕτερα μιλιαρίσια ἀπέκειντο εἰς τὸ ὡρολογεῖον, καὶ ὅσοι ἀνεβίβαζον καὶ ἐκόμιζον λίθον ἢ ὄστρακον μετὰ ἀσβέστου ἢ ὑάλου, ἵνα ἑκάστῳ ἐκ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐδίδουν ἀργύριον διὰ τὸ μὴ βλασφημῆσαι ἢ στενάξαι τινά. ἐξ αὐτῶν δὲ εἷς στενάξας καὶ εἰπὼν τὸ οὐαὶ ἔπεσεν ἀθρόως καὶ συνετρίβη καὶ ἀπέψυξε. τῶν δὲ πινσῶν ὑψωθέντων καὶ τῶν μεγάλων κιόνων σταθέντων ἔμελλον μετ' αὐ-
D τῶν καὶ τοὺς Ῥωμαίους κίονας στῆσαι. ἀλλ' οὐκ ἐποίουν, ἀλλ' ἔστησαν τούτους εἰς τὰς τέσσαρας κόγχας. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ δειλινὸν οὐκ ἐκάθευδεν, ἀλλὰ πολλὴν σπουδὴν ἐποιεῖτο τοῦ ἔργου, καὶ ἐπορεύετο βλέπων τοὺς λιθοξόους καὶ τοὺς οἰκοδόμους. ἤρχετο δὲ μετὰ Τρωΐλου κουβικουλαρίου αὐτοῦ. τὴν δὲ ἔξοδον κατεῖχε Στρατήγιος ὁ ἀδελφοποιητὸς τοῦ βασιλέως, ὁ καὶ φύλαξ τῶν βασιλικῶν χρημάτων. ἐπηγγείλατο δὲ αὐτῷ ὁ βασιλεὺς καὶ

quin etiam dissectos ulmi cortices admiscebant calci et in massam redigebant; qua nec calida nimis neque frigida ad structuram utebantur, sed tepida, quo tenacius adhaeresceret et lapides instar ferri conglutinaret. fundamento autem duobus cubitis supra terram elevato, ut dictus auctor et expensae rationum scriba refert, 452 auri centenaria expensa fuerant. miliarisia vero quotidie afferebant, terraeque ea permiscentes iuxta horologium et circumsita aedificia humo obruebant. ita cum ab opere abirent suam singuli terram circumcirca lustrarent, multa hinc inde inveniebant, et laeti discedebant. alia etiam miliarisia in horologio reposita servabantur, et singulis qui lapidibus calce vitro aut cocto latere onusti ascendebant, pro labore argentum distribuebatur, ne cui conviciandi aut conquerendi occasio esset. quidam vero ex iis cum ingemiscens vae exclamasset, statim praeceps dilapsus et casu contusus exspiravit. caeterum post pilarum eductionem et erectionem magnarum columnarum decreverant etiam una cum illis Romanas columnas collocare; quod tamen minime factum fuit, sed eas quatuor conchis fulciendis apposuerunt. imperator autem somno pomeridiano abstinens magnoque studio operi incumbens fabros et quadratarios circumeundo inspectabat, comitante eum Troilo cubiculario. verum Strategius adoptivus imperatoris frater eiusque pecuniarum custos expensarum rationibus praeerat. praeceperat autem ei imperator ut citra mercedem et diur-

ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ αὐτῶν καὶ τῶν καθημερινῶν ἀργυρίων δὶς τῆς ἑβδομάδος εὐεργετεῖν αὐτούς. ὁσάκις δὲ ἤρχετο εἰς θεωρίαν, ἐφόρει λευκὸν κωλόβιον, καὶ ῥάβδον λεπτὴν κατεῖχε τῇ χειρί. P 68

Σκεπάσαντες δὲ ἐπάνω τὰς ἁψῖδας ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τῶν ἐμβόλων τῶν γυναικίτων, καὶ ἀναλαβόντες εἰς τοὺς πινσοὺς μέχρι τῶν κατηχουμένων, προσέταξε Στρατήγιος ἡμέρᾳ ἑβδόμῃ ὥρᾳ τρίτῃ μιλιαρίσια προσαγαγεῖν εἰς πλῆθος, καὶ τοὺς μαΐστορας κατελθεῖν εἰς τὸ ἄριστον. ὁ δὲ μαΐστωρ Ἰγνάτιος κατέλιπε τὸν υἱὸν αὐτοῦ καθορᾶν πάντα τῶν τεχνιτῶν τὰ ἐργαλεῖα. ἦν δὲ ὁ παῖς ὡσεὶ χρόνων δεκατεσσάρων. καθεζομένου δὲ αὐτοῦ ἐφώνησεν αὐτῷ λευκοφόρος τις, εὐνοῦχος δῆθεν ἐκ τοῦ παλατίου πεμφθείς, λέγων αὐτῷ "τίνος χάριν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ B ταχέως οὐκ ἐπλήρωσαν οἱ κάμνοντες, ἀλλὰ καταλιπόντες αὐτὸ ἀπῆλθον πάντες καὶ ἐσθίουσιν;" ὁ δὲ παῖς λέγει "ταχέως, κύριέ μου, παραγίνονται." κἀκεῖνος πάλιν εἶπεν "ἄπελθε ταχέως, φώνησον αὐτούς." τοῦ δὲ παιδὸς φοβουμένου διὰ τὸ μὴ ἀπολέσθαι τι τῶν ἐργαλείων, ὁ φανεὶς ἄγγελος ἔφη μεθ' ὅρκου τῷ νέῳ "ἄπελθε, λάλησον αὐτοῖς· ἐγὼ δὲ ἀπὸ τῶν ὧδε οὐχ ὑποχωρῶ, ἕως ἂν ἔλθῃς, μὰ τὴν ἁγίαν Σοφίαν, ἥτις ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, τὴν νῦν κτιζομένην." τοῦτον οὖν τὸν ὅρκον ἀκούσας ὁ παῖς κατῆλθε, καὶ εὗρε τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰγνάτιον, καὶ ἐξηγήσατο αὐτῷ ταῦτα, καὶ αὐτὸς ἤγαγεν αὐτὸν τῷ βασιλεῖ ἐκεῖσε C ἐσθίοντι τότε ἐν τῷ βαπτιστηρίῳ. ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς

num argentum bis illos singulis septimanis stipe aliqua muneraret. quoties vero spectandi causa accedebat, albam gestabat tunicam, et exiguum baculum manu tenebat.

Cum vero fornices porticuum muliebrium utrinque tegerentur, et a pelis usque ad catechumenia opus iterum inchoaretur, iussit Strategius die septimo, hora tertia, miliarisiorum summam magnam afferri et magistros ad prandium accedere. magister autem Ignatius filium suum reliquit, ut omnia instrumenta opificum sua inspectione custodiret: erat vero puer annorum circiter quattuordecim. puerum autem sedentem quidam candida veste indutus compellavit, quasi eunuchus e palatio missus, dicens "qua de causa fabri opus dei celeriter non perfecerunt, sed eo relicto omnes ad comedendum abierunt?" respondit puer "primo quoque tempore, mi domine, aderunt." at ille "abi cito" inquit, "et accerse eos." puero autem metuente ne qua ferramenta perirent, angelus, qui ei apparuerat, cum iureiurando dixit "abi et voca illos: nam ego hinc non discedam donec redieris. testor sanctam Sophiam, quae est verbum dei, nunc aedificari coeptam." tale igitur iuramentum puer audiens descendit, et invenit patrem suum Ignatium, cui haec omnia enarravit. pater autem eum ad imperatorem in baptisterio tunc prandentem duxit. ille his auditis omnes eunuchos ad se vocavit, cumque

μετεκαλέσατο πάντας τοὺς εὐνούχους. καὶ μηδένα ἐξ αὐτῶν γνωρίσας ὁ παῖς, τότε ἔγνω ὁ βασιλεὺς ὅτι ἄγγελός ἐστι κυρίου. ἐσημειώσατο δὲ τὸν ὅρκον ὃν εἶπεν ὁ παῖς, καὶ ὅτι λευκοφόρος ἐστὶν ὁ λαλήσας τῷ νέῳ, καὶ αἱ παρειαὶ αὐτοῦ πῦρ ἀπέπεμπον, καὶ ἐνηλλαγμένη ἦν ἡ ὄψις αὐτοῦ. μεγάλως δὲ χαρεὶς ὁ βασιλεὺς ἐδόξασε τὸν θεόν, ὅτι εὐδοκεῖ εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ. καὶ ἔκτοτε ἔλαβεν ὁ ναὸς τὴν προσηγορίαν ἡ ἁγία Σοφία, καίπερ διασκεπτομένου τοῦ βασιλέως τί καλέσει τὸν ναόν. βουλευσαμένου
D δὲ ὁ βασιλεὺς πολλοῖς ὁσίους καὶ ἀρετὴν μετιόντας, εἶπον μὴ δεῖν ὑποστρέψειν τὸ παιδίον ἐκεῖσε· ἂν γὰρ στραφῇ, ὁ φύλαξ ἄγγελος ὑποχωρεῖ τοῦ τόπου. ὃ καὶ ἐποίησε· πλουτίσας γὰρ τὸν παῖδα εἰς τὰς νήσους ἐξέπεμψε διάγειν αὐτόν, ὥστε φυλάσσειν τὸν ἄγγελον μέχρι τῆς σήμερον κατὰ τὸν ὅρκον αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ τὸ ῥῆμα τοῦ ἀγγέλου πρὸς τὸν παῖδα εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ κιονοῦ πλησίον τοῦ Συλλαγόνου.

Φθασάντων δὲ εἰς τὰ δεύτερα κατηχούμενα καὶ τοὺς κίονας ἀνηγέρθησαν αἱ καμάραι. σκεπασθέντων δὲ τῶν πέριξ ἐγένετο τὸν βασιλέα ἀθυμεῖν διὰ τὸ μὴ ἔχειν χρυσικὴν ποσότητα.
P 69 ἱσταμένου δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ ἀψῖδι ἐπάνωθεν καὶ ὁρῶντος τὰ κτίσματα, ἐφάνη αὐτῷ εὐνοῦχος ὡραῖος εἰρηκὼς αὐτῷ "τί λυπῇ περὶ χαράγματος; δός μοί τινας αὔριον πρωὶ ἐκ τῶν μεγιστάνων σου, καὶ κομίσω σοι χάραγμα ὅσον ἂν βούλῃ." τῇ δὲ ἑξῆς

9 ἀρετῇ vulgo.

neminem ex iis puer agnosceret, intellexit imperator angelum domini fuisse. caeterum iuramentum quod puer retulerat observabat, tum quod albis vestibus amictus fuisset is qui cum adolescente locutus erat; et quod genae eius ignem spirassent, aliusque ab humano fuisset adspectus eius. imperator igitur valde laetatus, deum, quod opere ipsius oblectaretur, celebravit; et exinde nominatum fuit templum S. Sophia, tametsi imperator de nomine illi imponendo deliberasset. cum vero imperator a multis sanctitate et virtute praecedentibus viris consilium petisset, suaserunt ipsi ne puerum eo reverti permitteret: si enim reverteretur, fore ut angelus custos inde recederet. horum ergo consilio paruit, et puerum muneribus ditatum ablegavit in insulas, ut ibi vitam transigeret. angelus itaque iuxta suum iuramentum usque in hodiernum diem locum tuetur. alloquium vero angeli, quo puerum compellavit, in dextera pilae parte prope Sylagonum contigit.

Caeterum cum usque ad secunda catechumenia eorumque columnas pervenissent, fornices exstruxerunt: quibus circum undique tectis imperator propter inopiam auri vehementer angi coepit. stante autem ipso in superiori fornicis parte et structuram inspiciente, apparuit ei eunuchus facie venusta, dicens "quid de pecunia sollicitus es? da mihi cras mane quosdam ex tuis proceribus, et afferam tibi pecuniae quantum

πορευομένου τοῦ βασιλέως καὶ ὁρῶντος τὰς κτίσεις, ἰδοὺ ὁ εὐνοῦχος ὤφθη τῷ βασιλεῖ λέγων "δός μοι ἄνθρωπον καὶ πορευθῶμεν." δέδωκε δὲ αὐτῷ τὸν εἰρημένον Στρατήγιον καὶ Βασιλίδην κοιαίστωρα καὶ Θεόδωρον πατρίκιον καὶ ἔπαρχον καὶ Κολοκύνθην, καὶ ὑπηρέτας μέχρι τῶν ὀκτώ, καὶ ἡμιόνους μετὰ βουλγιδίων εἴκοσι. τούτους λαβὼν ὁ εὐνοῦχος ἐξήει τῆς πόλεως, καὶ ἐλθὼν εἰς τὸ τριβουνάλιον, ἐφάνησαν παλάτια ἀχειροποίητα θαυμαστὰ B ἐκτισμένα. ἐκ δὲ τῶν ἵππων καταβάντες, ἤνοιξεν ὁ εὐνοῦχος κουβούκλιον ἕν, καὶ ἦν τὸ ἔδαφος πεπληρωμένον χρυσίου χαράγματος. καὶ λαβὼν πτύον ὁ εὐνοῦχος ἔβαλεν ὑφ᾽ ἓν ἕκαστον σαγμάριον κεντηνάρια δ΄, ὁμοῦ κεντηνάρια π΄. καὶ ἀπέστειλεν αὐτὰ πρὸς τὸν βασιλέα, κλειδώσας πάλιν ἔμπροσθεν αὐτῶν τὸ κουβούκλιον. κομισάντων δὲ τὸ χρυσίον τῷ βασιλεῖ, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς πόθεν ἀπῆλθον καὶ τίς ὁ οἶκος καὶ ὁ ἄνθρωπος. ὅσα οὖν ἐθεάσαντο εἶπον τῷ βασιλεῖ. ἐκδεχόμενος οὖν ὁ βασιλεὺς τὸν εὐνοῦχον, οὐκ ἦλθεν. καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτόν. οἱ δὲ ἀπελθόντες εὗρον ἄοικον τὸν τόπον, πεδίον ὄντα. γνωρίσαντες οὖν ταῦτα τῷ βασιλεῖ, ὑπέλαβεν ὅτι C θεοῦ θαῦμά ἐστι, καὶ ἔδωκε δόξαν τῷ θεῷ.

Μελλόντων δὲ τὸ θυσιαστήριον οἰκοδομεῖν, προσέταξεν ὁ βασιλεὺς γενέσθαι τὸν μύακα διάφωτον διὰ τὸ μὴ δέξασθαι βάρος τὸν τόπον, ὅτι ἐκεῖσε ἰκριώματα οὐκ ἔθεντο. οἱ δὲ τεχνῖται

10 ἐφ᾽?

velis." sequenti vero die cum imperator ad structuram contemplandam prodiisset, ecce eunuchus illi apparens dixit "da mihi aliquem virum, et ibimus." dedit autem illi praedictum Strategium, Basilidem quaestorem, Theodorum patricium et praefectum urbis, et Colocynthen, octo praeterea famulos, et mulos cum bulgis viginti. eunuchus his secum ductis urbe egressus est, cumque ad tribunal venisset, palatia mirabilia non manu facta apparuerunt. cumque ex equis descendissent, eunuchus unum cubiculum aperuit, cuius pavimentum aureis nummis plenum erat; acceptaque pala, eunuchus singulis iumentis centenaria quattuor, quae simul octoginta conficiunt, imposuit et ad imperatorem misit, claudens iterum coram ipsis cubiculum. sed ut imperatori aurum attulerunt, interrogavit eos unde redirent, quis ille vir, quae domus fuisset. retulerunt itaque imperatori quae viderant. imperator autem, cum eunuchus diu exspectatus non venisset, misit ad illum quosdam, qui cum eo venissent, invenerunt aream planam nullis aedibus occupatam. hac de re certior factus imperator divinum miraculum esse intellexit, deoque gloriam tribuit.

Cum vero altare aedificaturi essent, iussit imperator concham eius perlucidam fieri, ne locus nullis suffultus tignis nimio pondere gra-

ἔλεγον μίαν καμάραν φωτίζειν τὸ θυσιαστήριον. ἠδημόνει οὖν ὁ μαΐστωρ ὅτι ὅτε μὲν λέγει ὁ βασιλεὺς δύο καμάρας, ὅτε δὲ μίαν. ἑστῶτος οὖν αὐτοῦ καὶ κτίζοντος ἦλθεν ἄγγελος κυρίου ἐν ὁμοιώματι τοῦ βασιλέως Ἰουστινιανοῦ, καὶ τοιαῦτα ἠμφιεσμένος
D μέχρι ποδῶν οἷα ἐκεῖνος, καὶ εἶπεν τῷ μαΐστορι "τρεῖς καμάρας ἔγειρε διὰ τὸ ἐλαφρότερον." παρευθὺς δὲ ὁ Ἰγνάτιος ἀνελθὼν ἐν τῷ παλατίῳ ἔφη τῷ βασιλεῖ μὴ ἔχειν λόγον ἕνα. τότε ἔγνω ὁ βασιλεὺς ὅτι ἀγγέλου τὰ ῥήματά εἰσι, καὶ εἶπεν ὅτι εἴ τι ἄν σοι εἶπον τὴν χθές, ποίησον, καίτοι τοῦ βασιλέως μὴ ἀπελθόντος ἐκεῖσε.

Πάντες δὲ οἱ μοχλοὶ ὑπὸ σιδηρῶν μοχλῶν κατέχονται, ἐγχλιασμένοι σὺν μολίβδῳ. ἔξωθεν δὲ τοῦ συνδέσμου τοῦ ὅλου κτίσματος ἡ ἄσβεστος μετὰ ἐλαίου χριστοῦ ἐστὶ πεπλασμένη ἀντὶ ὕδατος διὰ τὸ ἑδραῖον καὶ πάγιον. οὕτως ἔστησαν τὰς ὀρθομαρμαρώσεις. ἀπέστειλε δὲ ὁ βασιλεὺς Τρωΐλον κουβικουλάριον καὶ
P 70 Θεόδωρον ἔπαρχον καὶ Βασιλίδην κοιαίστωρα εἰς τὴν νῆσον τὴν Ῥόδον, ὥστε κάμνειν ἐκεῖσε βήσαλα παμμεγέθη, σταθμὸν ἔχοντα ἐπ' ἴσης. ἐσφράγιζον δὲ αὐτὰ σφραγῖσι περιεχούσαις οὕτως "ὁ θεὸς ἐν μέσῳ αὐτῆς, καὶ οὐ σαλευθήσεται. βοηθήσει αὐτῇ ὁ θεὸς τὸ πρὸς πρωὶ πρωί." καὶ σφραγίζοντες ταῦτα μεμετρημένα ἀπέστελλον τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ σταθμὸς τῶν πέντε βησάλων ἐκείνων ἑνὸς βησάλου ἡμετέρου εὑρίσκεται διὰ τὸ εἶναι ἐκεῖνα κοῦφα καὶ σπογγώδη καὶ λεπτὰ καὶ λευκά. ἐξ οὗ παρὰ τῶν

varetur. opifices autem dicebant unam cameram altari illuminando sufficere. angebatur itaque magister fabrum, quod imperator quandoque de una, quandoque de duabus fornicibus loqueretur. stante autem ipso et aedificante venit angelus domini, Iustiniani imperatoris similis et eiusmodi vestibus quibus ille usque ad pedes indutus, dixitque magistro "tres cameras propter levitatem exstrue." Ignatius statim palatium ingressus dixit imperatorem in eodem proposito non manere. tunc imperator intellexit angeli illa verba fuisse, et dixit "si tibi heri quid dixi, facias." quamvis imperator eo non venisset.

Omnes vero trabes ferreis vinculis cohibitae et plumbo ferruminatae sunt. extrinsecus autem universo aedificio consolidando calx cum oleo, loco aquae, illita est propter firmitatem. ita demum parietes marmore incrustarunt. caeterum imperator misit Troilum cubicularium, Theodorum praefectum et Basilidem quaestorem in insulam Rhodum, ut ibi lateres maximos pondere aequales fieri curarent. his lateribus impressa fuere haec verba: "deus in medio eius, non commovebitur. adiuvabit eam deus mane diluculo." lateres his verbis inscriptos et ad eandem mensuram exactos imperatori miserunt. quinque autem istiusmodi lateres unum laterem nostratem pondere aequant: nam illi leves sunt, spongiosi, tenues et candidi. hinc vulgus falso credit trullam

ἰδιωτῶν φέρεται λόγος ὅτι ὁ τροῦλος κισσήρινός ἐστιν. οὐκ ἔστι B δέ, ἀλλ' ἐλαφρὸς ὁ πηλὸς καὶ λευκός. μετ' αὐτοῦ δὲ ἐξήγειρε τὰς τέσσαρας ἁψῖδας εὐμεγέθεις, εἶθ' οὕτως τὸν τροῦλον ἀνὰ δώδεκα τιθέντες βησάλων. ἐποίησε δὲ ὁ ἱερεὺς εὐχὴν περὶ συστάσεως ἐκκλησίας, καὶ ἐποίουν ὀπάς, βάλλοντες διάφορα λείψανα ἁγίων πάντων, ἕως ἂν τρουλωθῇ ὁ τροῦλος. ἦν δὲ νεωτερικὸς ὄρθιος ἱστάμενος. εἶθ' οὕτως ἐμουσίωσαν καὶ ὠρθομαρμάρωσαν αὐτόν, καὶ εἰς τοὺς πινσοὺς καὶ εἰς τὰς στοὰς καὶ εἰς τὰ μεγάλα κιόνια ἔβαλον λείψανα ἁγίων ἐπισήμων. τὸν δὲ πάτον διὰ ποικίλων καὶ πολυτελῶν μαρμάρων κατέστρωσαν, διά τε C Ῥωμαίων πηγανουσίων καὶ τῶν λοιπῶν ῥοδοποικίλων. τὴν δὲ ἁγίαν τράπεζαν, προσκαλεσάμενος τεχνίτας, ἐβουλεύσατο βαλεῖν χρυσὸν καὶ ἄργυρον λίθους τε τιμίους ἐκ πάντων, μαργαρίτας, χαλκόν, σίδηρον, μόλιβδον, ὕελον καὶ πᾶσαν ὕλην τετριμμένην. καὶ καταμίξαντες ἀμφότερα καὶ χωνεύσαντες ἔχωσαν ἀβάκιον. καὶ ἐγένετο θαυμαστὸν καὶ ἀτίμητον, καὶ ὁρώμενον ἦν ἔκθαμβον. καθ' ἑκάστην δὲ ἡμέραν ὁ βασιλεὺς δύο ἥμισυ χιλιάδας ἀργύρια ἔχυνεν εἰς τὸν χοῦν· καὶ ὅτε ἐπλήρουν ἕκαστος αὐτῶν τὸ ἔργον, ἐξ αὐτῶν ἐλάμβανεν. ἐβούλετο δὲ ὁ βασιλεὺς τὰς ὀρθομαρμαρώσεις καὶ τὸν πάτον ὅλον χρυσοῦν ποιῆσαι. ἀντεῖπον δὲ αὐτῷ Μαξιμιανὸς καὶ Ἱερόθεος ὁ καὶ σύμβουλος, Ἀθηναῖοι, D φιλόσοφοι ὄντες καὶ ἀστρονόμοι, λέγοντες ὅτι μέλλουσιν ἐλθεῖν

18 ἔχυνεν] ἔκρυψεν εἰς τὸ χῶμα cod. Lamb.

esse pumiceam, quia lutum illud leve est et candidum. quin etiam quattuor magnos fornices eadem materia exstruxit; et deinde ipsam trullam duodecim lateribus eadem serie positis erexerunt. interim sacerdos pro structura ecclesiae preces fundebat. fecerunt etiam foramina, quibus varias omnium sanctorum reliquias indiderunt, donec trulla armato opere perficeretur. quam, simul atque erecta fuit, recentem adhuc musivo opere et marmorea incrustatione exornarunt. intra pilas vero et porticus magnasque columnas reliquias celebrium sanctorum abdiderunt. pavimentum quoque diversis et pretiosis straverunt marmoribus, Romanis, scilicet rutae colore virentibus, et caeteris roseo rubore variegatis. ad sacrae vero mensae structuram de communi artificum concilio, auro argento lapidibus pretiosis et margaritis, aere quoque et ferro, plumbo et vitro, omnisque generis materia comminuta invicem permixta et conflata, abacum sive tabulam fuderunt adeo admirabilem et pretiosum ut spectantibus stuporem iniiceret. imperator vero quotidie bis mille quingentos argenteos tumulo condebat, unde quisque opere suo absoluto mercedem accipiebat. caeterum volebat imperator parietaria marmora et totum pavimentum auro obducere: refragabantur autem ipsi Maximianus et Hierotheus consiliarius, Athenienses, philosophi et astronomi, qui dicebant postremo saeculo venturos pauperes

ἐν τῇ ἐσχάτῃ γενεᾷ ἄνακτες πένητες, καὶ ἐξεδαφίσαι τὸν ναόν. εἰ δὲ εἰσὶ λίθοι, συνίστασθαι μέλλει ὁ ναὸς ἕως τῆς συντελείας τοῦ κόσμου. καὶ ἐκ τῆς συμβουλῆς ἐγένετο οὕτως.

Καὶ ἡ μὲν ὕλη, ὡς εἴρηται, συνήχθη εἰς ἑπτὰ χρόνους καὶ μῆνας δέκα, πολλοὶ δὲ τῶν χρονογράφων λέγουσιν εἰς δεκαεπτὰ ἔτη κτισθῆναι, καταριθμοῦντες, ὡς ἔοικε, τοὺς ἑπτὰ χρόνους οὓς συνήγετο ἡ ὕλη. ἐποίησε δὲ κιβώριον καὶ τοὺς κίονας καὶ τὰ στήθια τοῦ θυσιαστηρίου ἐξ ἀργύρου, καὶ χρυσώσας αὐτά. τὸ δὲ μῆλον καὶ τὰ κρίνα καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ κιβωρίου ὁλόχρυσα.
P 71 τὸν δὲ ἄμβωνα καὶ τὸν σωλέαν χρυσᾶ. σαρδόνυχας καὶ σαπφείρους λίθους διὰ μαργάρων καὶ χρυσίου χυμευτοῦ. ἐποίησε καὶ σκεύη χρυσᾶ τῶν δώδεκα ἑορτῶν, καὶ δίσκους χρυσοῦς, καὶ θυμιατήρια χρυσᾶ· προσεκύρωσε καὶ προάστεια, τξε΄ κτήματα, καὶ κληρικοὺς χιλίους. τὰ δὲ πέριξ κελλία ἦσαν τῶν κληρικῶν. τὸ δὲ στόμιον τὸ λίθινον ἤχθη ἀπὸ Σαμαρείας· αὐτὸ δὲ ἦν εἰς ὅπερ ἐκαθέσθη ὁ Χριστὸς διαλεγόμενος τῇ Σαμαρείτιδι. αἱ δὲ σάλπιγγες ἀπὸ Ἱεριχοῦ ἤλθασιν, αἵτινες ἤχησαν, καὶ ἔπεσον τὰ τείχη αὐτῆς. ἡ δὲ σέλα τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου ἐπάνωθεν ἵστατο τοῦ
B φρέατος τοῦ ἁγίου ἐπάνω τῶν σαλπίγγων. ὁ δὲ τίμιος σταυρὸς ὁ ἱστάμενος εἰς τὸ σκευοφυλάκιον ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ τὸ μέτρον ἔλαβεν τῆς ἡλικίας Χριστοῦ τοῦ θεοῦ ἡμῶν. εἰς δὲ τὸν ἄμβωνα καὶ τὸν σωλέαν ἐγένετο ἔξοδος, χρόνου πάκτον τῆς Αἰγύπτου,

22 χρονίου cod. Lamb.

reges, qui templum solo aequaturi essent: si vero lapideum fieret, fore ut usque ad consummationem mundi permaneret. eorum ergo consilio obtemperatum fuit.

Materia autem, ut dictum est, collecta fuit spatio septem annorum et decem mensium. multi vero historici septendecim annis esse conditum templum affirmant, annumerantes, ut videtur, septem annos, quibus materia congesta est. fecit etiam ciborium, columnas et fulcra altaris ex argento deaurato, pomum vero et lilia et crucem ciborii ex auro, suggestum item et solium ex auro, addens etiam lapides sardonychas et sapphiros unionibus et auro fusili ornatas. vasa etiam aurea duodecim festorum et discos aureos et turibula aurea fecit. praeterea 365 praedia suburbana ei assignavit, et mille clericos constituit, qui cellas in circuitu templi habitabant. operculum vero lapideum ex Samaria allatum fuit: erat autem illud cui insidebat Christus, quando cum Samaritana loquebatur. praeterea tubae ex Hierichunte allatae sunt, quibus sonantibus muri eius corruerant. supra has sella B. Constantini in superiori parte sancti putei collocata erat: veneranda vero crux in Sceuophylacio posita ad modum staturae Christi dei nostri adaptata Hierosolymis allata est. caeterum in ambonem et soleam 365 centenaria

κεντηνάρια τξε΄, καθὼς ἐτυπώθησαν παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἀπὸ τοῦ Σαβάρου βασιλέως Περσῶν. ὁ δὲ ναὸς ἔχει ἔξοδον, χωρὶς τῶν ἱερῶν καὶ τῶν ἐνδυτῶν καὶ τῆς ὕλης τῆς ἐλθούσης δωρεὰν τοῦ βασιλέως, κεντηνάρια γσ΄.

Ἐτελειώθη δὲ ὁ ναὸς τῇ κβ΄ τοῦ Δεκεμβρίου μηνός. καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τοῦ παλατίου ἕως τῆς πύλης τοῦ Αὐγουστεῶνος C ἐπὶ ἅρματος τετραΐππου, καὶ εἰσώδευσε μετὰ τοῦ σταυροῦ καὶ τοῦ πατριάρχου Εὐτυχίου. ἔδραμε δὲ ἀπὸ τῶν βασιλικῶν πυλῶν μέχρι τοῦ ἄμβωνος, καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἶπε "δόξα τῷ θεῷ τῷ καταξιώσαντί με τελέσαι τὸ τοιοῦτον ἔργον. νενίκηκά σε, Σολομών." καὶ ἐποίησεν ὑπάτια, καὶ ἔδωκε κεντηνάρια τῷ λαῷ διὰ Στρατηγίου μαγίστρου. ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς μόνος ἐξετελείωσε τὴν ἐκκλησίαν, μηδενὸς ἑτέρου οἱανδή ποτε συνδρομὴν ποιήσαντος. θαῦμα δὲ ἦν ἰδεῖν· ἀπὸ γὰρ τῆς πολυποικιλίας τοῦ ἐδάφους δίκην θαλάσσης ἐφαίνετο ἐκ τῆς χρυσοῦ θέας τῶν κόσμων καὶ λαγαρικῶν καὶ τῶν κεφαλοκιονίων D πάντων.

Διήρκεσε δὲ ὁ νεωτερικὸς κύκλος ὁ ὑπ' αὐτοῦ κτισθεὶς χρόνους δεκαεπτά. μετὰ δὲ τὸν θάνατον Ἰουστινιανοῦ ἐκράτησεν ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ κουροπαλάτων ὁ δικαιότατος, καὶ εἰς τὸν δεύτερον αὐτοῦ χρόνον ἡμέρᾳ ἕκτῃ ὥρᾳ πέμπτῃ συνέβη πεσεῖν τὸν τροῦλον, καὶ συντρῖψαι τὸν ἀξιοθαύμα-

6 αὐγουστείου cod. Lamb.

16 χρυσοθεοῦ θέας cod. Lamb.

annui tributi Aegyptii impensa sunt, quae olim a Constantino magno cum Sapore Persarum rege constituta fuerant. in templum vero sine apparatu sacro, indumentis et materia, quae gratis imperatori mittebatur, 3200 centenariorum expensa sunt.

Vigesimo autem secundo die mensis Decembris totius templi structura absoluta est. imperator itaque ex palatio usque ad portam Augustei quadrigis vectus, inde cum cruce et patriarcha Eutychio ad templum processit: a valvis autem regiis usque ad ambonem curriculo transcurrit, et manibus extensis in haec verba erupit "gloria deo, cuius dignatione tale opus ad finem perducere merui. vici te, Salomon." fecit igitur sparsiones consulares, populoque centenaria per Strategium magistrum distribuit. Iustinianus vero solus ecclesiam absolvit, nulla alterius cuiusquam ope adiutus. erat autem res mira visu, templum quodammodo maris similitudinem referre ob varietatem pavimenti et auri fulgorem, quo ornamenta intercolumniorum et columnarum capitella obducta erant.

Caeterum duravit novus ambitus ab illo conditus annis septendecim. post obitum vero eius Iustinus curopalates, Iustiniani ex sorore nepos, cognomento iustissimus, imperio potitus est; secundoque eius imperii anno, feria sexta, hora quinta, trulla corruit, mirabilemque

στον ἄμβωνα καὶ τὸν πολυτίμητον σωλέαν καὶ τὸν πολυποίκιλον πάτον. αἱ δὲ τέσσαρες ἀψῖδες καὶ οἱ κίονες πάντες καὶ τὰ λοιπὰ κτίσματα ἔμειναν ἀσάλευτα. ὁ δ' αὐτὸς βασιλεὺς προσκαλεσάμενος τεχνίτας ἔτι τότε περιόντας ἐκ τῶν ἐκεῖσε καμνόντων ἐπυν-
P 72 θάνετο τί ἂν εἴη τοῦτο. οἱ δὲ εἶπον "σπουδαίως ἔχων ὁ βασιλεὺς ἐπαρεῖν τοὺς ἀντινύκτας καὶ τὰς παντοτρώσεις, ἅτινα ἐδέχοντο τὸν τροῦλλον, ἀπῆρασι ταῦτα ταχέως πρὸς τὸ μουσιῶσαι. καὶ ὅτι ὁ τροῦλλος ὑψηλὸς ἐγένετο πολὺ πρὸς τὸ ὁρᾶσθαι πανταχόθεν, καὶ ὅτι τὰς σκαλώσεις κόπτοντες οἱ τεχνῖται ἔρριπτον εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἀπὸ τούτου ἔπεσεν ὁ τροῦλλος." εἶπον δὲ οἱ τεχνῖται ἵνα γένηται ἐπίπεδος ὁ τροῦλλος καὶ κυμβαλικὸς καθώς ἐστι νῦν. ἔπεμψε δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Ῥόδον, καθὼς καὶ ὁ θεῖος αὐτοῦ, καὶ ἐκ τοῦ πρώην πηλοῦ καὶ τῶν σφραγίδων ἐποίησε βήσαλα, καὶ ἔκτισε τὸν τροῦλλον. στοχαζόμενοι δὲ οἱ τεχνῖται
B ἵνα μὴ καὶ αὐτὸς ταχέως χαλάσῃ, ἔκοψαν ἐκ τοῦ πρώην ὕψους ὀργυιὰς ιε', εἴασαν δὲ τὰ ξύλα, τοὺς ἀντινύκτας καὶ τὰς παντοτρώσεις, χρόνον ἕνα, ἕως ἔλαβεν τὸ ἔργον πῆξιν. τὸν δὲ ἄμβωνα καὶ τὸν σωλέαν μὴ δυνάμενος ποιῆσαι καθὼς ἦσαν πρότερον, ἐποίησεν ὡς ὁρᾶται νῦν ἀργυρένδυτον. ὁμοίως καὶ τὸν ἄμβωνα. καὶ μὴ δυνάμενος εὑρεῖν πολυποικίλους λίθους, ἀπέστειλε Ναρσῆν τὸν πατρίκιον ἐν Προκοννήσῳ, καὶ ἔκοψαν ἐκεῖθεν μάρμαρα τῆς γῆς ὅμοια. τὰ δὲ πράσινα τέσσαρα ποτάμια

6 τοὺς ἀντινύκτας] τὰ ξύλινα στηρίγματα cod. Lamb. 7 ἐπῆρασι? 11 κυμβαλικὸς] τυμπανοειδὴς cod. Lamb.

ambonem cum pretioso solio et pavimentum variegatum contrivit. quattuor autem fornices, omnes columnae et structurae reliquae salvae manebant. quare imperator, accitis architectis qui adhuc superstites erant, sciscitabatur quid hoc rei esset. responderunt illi, cum imperator obnixe urgeret ut destinae et fulcimenta quae trullam sustinebant tollerentur, citius quam par erat sublata fuerunt ad musivum opus perficiendum: tum quod trulla altior esset quam ut undique conspici posset, quodque artifices scalas in terram proiecissent; indeque trullam corruisse. suadebant autem opifices ut trulla plana et cava exstrueretur, sicut nunc visitur. imperator vero, quemadmodum avunculus eius, in Rhodum misit, et ex eodem illo luto lateres eodem sigillo impressos fieri curavit, trullamque condidit. opifices vero operam dantes ne et illa cito corrueret, priorem altitudinem ad orgyas quindecim praeciderunt; ligneas autem substructiones et fulcimenta annum integrum reliquerunt, donec firmius opus consolidaretur. caeterum ambonem et solium, cum non posset in pristinam formam restituere, argento obduxit, ut nunc videre est; similiter etiam ambonem. cum vero non posset variegatos lapides invenire, Marsen patricium in Proconnesum misit, ut illinc lapides terrae colore similes adveheret. quattuor autem Pra-

κατὰ μίμησιν τῶν τεσσάρων ποταμῶν ἐγένοντο, τῶν ἐκβαινόντων ἀπὸ τοῦ παραδείσου εἰς τὴν θάλασσαν. ὅτε δὲ ἔκοψαν τὰς σκαλώσεις καὶ ἔμελλον ἐπαρεῖν τοὺς ἀντινύκτας τοῦ τρούλου, ἐγέμισαν C τὴν ἐκκλησίαν ὕδατος ἕως τῶν πρώτων κατηχουμένων, καὶ οὕτως ἔρριπτον τὰ ξύλα. τούτου δὲ χάριν λέγουσί τινες ὅτι καὶ ὁ Ἰουστῖνος αὐτὴν ἔκτισεν. ἀλλὰ ψεύδονται. ἔχει δὲ ὁ ναὸς ἀφ᾽ οὗ ἐκτίσθη χρόνους υνη΄.

Πλησίον δὲ τοῦ ναοῦ ἔστησεν τὴν στήλην αὐτοῦ εὐχαριστοῦσαν τῷ θεῷ, καὶ δεικνύουσαν τοῖς ἀνθρώποις τοῖς πολίταις ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ κτίστωρ. τὸν δὲ εἰρημένον μαΐστωρα τῆς μεγάλης ἐκκλησίας τὸν Ἰγνάτιον, διὰ τὸ ἀγαπᾶσθαι παρὰ πάντων ἕνεκεν τῶν θαυμαστῶν ἔργων αὐτοῦ ὧν ἐποίει, φοβηθεὶς ὁ βασιλεὺς μή ποτε φημισθῇ καὶ ἀναγορευθῇ ὑπὸ τῶν δημοτικῶν δύο μερῶν, μὴ θέλων δὲ τοῦτον ἀποκτεῖναι, καθὰς πολλοὶ συνεβούλευον D αὐτῷ, βλέποντες αὐτὸν ἀθυμοῦντα, συνήνεσαν αὐτῷ ἐκ δευτέρου ἵνα κτιζομένης παρ᾽ αὐτοῦ τῆς στήλης τοῦ Αὐγουστεῶνος ἐάσει αὐτὸν ἐκεῖσε καὶ ἄρωσι τὰς σκαλώσεις, ὅπως ὑπὸ τοῦ λιμοῦ τελευτήσει. ὃ καὶ ἐποίησε. γνοὺς τοίνυν ὁ Ἰγνάτιος, μετὰ τὸ τελειῶσαι καὶ στῆσαι τὴν ἔφιππον στήλην τοῦ βασιλέως, ὅτι εἰάθη ἐκεῖσε, ὠδύρετο. ὀψίας δὲ ἤδη γενομένης εὗρε ἐπιτήδευμα ἄριστον. τὸ λεπτὸν σχοινίον ὅπερ εἶχεν εἰς τὸ περσίκιον αὐτοῦ, τὸ ὡσεὶ ὀργυιῶν πεντήκοντα πέντε, καὶ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ τὸ ὑποκαμισοβράκιον καὶ τὸ σφικτούριον καὶ τὸ φακεώλιον

2 τὰ σκαλώματα cod. Lamb.

sini coloris fluvii ad imitationem quattuor fluminum ex paradiso in mare exeuntium facti sunt. cum vero scalas conscendissent et destinas ad trullam suffulciendam erecturi essent, ecclesiam aqua impleruut usque ad prima catechumenia, et ita ligna in aquam proiecerunt. huius rei gratia quidam dicunt Iustinum quoque eam condidisse: sed falluntur. caeterum 458 anni, ex quo templum conditum est, elapsi sunt.

Prope templum statuam suam collocavit, quae deo gratias agens civibus indicat quod ipse tanti operis conditor. cum vero praedictus Ignatius magnae ecclesiae aedificator propter mirabilia opera, quae faciebat, ab omnibus diligeretur, metuens imperator ne quando a duabus populi factionibus imperator salutaretur (neque tamen eum volebat occidere, sicut multi ipsi anxio suadebant), contentus fuit ut statuae ab ipso in Augusteo erectae, scalis ablatis, inclusus relinqueretur et ita fame periret. cognoscens itaque Ignatius, cum equestrem imperatoris statuam iam perfectam erexisset, se ibi derelictum, vicem suam deplorabat. vespere autem facta prudens commentum excogitavit: tenuem nempe funiculum, quem in suo marsupio habebat, circiter 55 orgyiarum, et pallium et subindusiale et interculam et tiaram suam connexuit et

αὐτοῦ λαβὼν συνείλησεν αὐτὰ καὶ ἔχαλασε καὶ ἐδοκίμασεν εἰ φθά-
P. 73 νουσιν ἕως κάτω. ποιῶν δὲ οὕτως ταῦτα, ἐλθούσης τῆς γυναι-
κὸς αὐτοῦ μετὰ κλαυθμοῦ πολλοῦ καὶ ὀδυρμοῦ ἐφώνησεν αὐτῇ,
κοιμωμένης πάσης τῆς πόλεως (νὺξ γὰρ ἦν βαθεῖα) ὅτι ὧδε
κατελείφθην ἀποθανεῖν. ἀλλ' ὕπαγε καὶ κρυφίως ἀγόρασον
παχὺ σχοινίον, καὶ ἄλειψον αὐτὸ ὑγροπίσσωσον, καὶ πάλιν ἐλθὲ
μεσούσης νυκτός. καὶ καταλαβούσης τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐχάλασεν
ἐκεῖνος ἅπερ εἶχεν, καὶ συνδήσασα ἡ γυνὴ τὸ σχοινίον, ἔσυρεν
ἐκεῖνος ἐπάνω καὶ προσέδησεν εἰς τὸν πόδα τοῦ ἵππου, καὶ κρα-
τῶν αὐτὸ κατέβη ὑγιής. ἐποίησε δὲ τοῦτο, ἵνα κολλᾷ τὸ σχοι-
νίον ἐκ τοῦ ὑγροπισσίου εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, ὅπως μὴ σφαλεὶς
B ἀθρόως πέσῃ καὶ τριβῇ, καὶ ἵνα τὸ σχοινίον καυθήσεται ὑπὸ
τοῦ πυρὸς μετὰ τὸ καταβῆναι. λαβὼν τοίνυν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ
καὶ τοὺς παῖδας νυκτὸς κατέλαβε τὴν Ἀδριανούπολιν, μετασχη-
ματισθεὶς κατὰ μοναχούς, χρόνους τρεῖς, πάντων οἰομένων καὶ
λεγόντων ὅτι ἐπὶ τοῦ κίονος ἐτελεύτησεν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ. μετὰ
δὲ ταῦτα ἦλθεν ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ ἦν διατρίβων ἐν
αὐτῇ. καὶ διερχομένου τοῦ βασιλέως εἰς προέλευσιν τῶν ἁγίων
ἀποστόλων ὑπήντησεν αὐτῷ ἐκεῖσε, αἰτῶν λόγον συμπαθείας τοῦ
μὴ φονευθῆναι. γνωρίσας οὖν τοῦτον ὁ βασιλεὺς ἐθαύμασε, καὶ
πᾶσα ἡ σύγκλητος αὐτοῦ. προεβάλλετο δὲ ὁ βασιλεὺς ἄγνοιαν
ἐπὶ τῷ γεγονότι ἐπὶ τὸν Ἰγνάτιον, καὶ πολλὰ δῶρα δοὺς αὐτῷ
C ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ, εἰπών "ἴδε, ὃν θέλει ὁ θεὸς ζῆν, χίλιοι
οὐκ ἀποκτείνουσι." καὶ ἔκτοτε ἔζησεν ἐν εἰρήνῃ πολλῇ.

glomeravit, tentavitque num ad terram usque pertingerent. interim uxori suae cum magno eiulatu et planctu supervenienti conquestus est, universa civitate quiescente (erat enim profunda nox), sibi istic moriendum esse: dixitque ei "abi et clanculum crassum funiculum eme et liquida pice inunge, media autem nocte revertere." cumque sequenti nocte illa venisset, dimisit ipse quae habebat, et funiculum ab uxore annexum sursum ad se retraxit, et pedi statuae alligavit, eoque prehenso incolumis inde descendit. fecit autem hoc eo ut funiculus liquida pice inunctus manibus tenacius haereret, ne aliqui praeceps in terram delatus contunderetur; et ut funiculus postquam se demisisset combureretur. proinde assumpta uxore et liberis nocte Adrianopolim profectus est, ibique tres annos in habitu monastico transegit, omnibus credentibus dicentibusque eum apud statuam fame enectum esse. postea Cpolim rediit, ibique commoratus est. imperatori vero in processione ad templum SS. apostolorum obviam occurrit, petens ab illo ut eius misereretur et absque metu vivere permitteret. imperator tandem illum agnoscens cum universo senatu miratus est. verum imperator facto ignorationem praetendit, et multis beneficiis Ignatium afficiens indemnem dimisit, dicens "ecce quem deus vult vivere, mille homines non interficient." ex eo igitur tempore Ignatius magna cum tranquillitate vixit.

Καὶ ἕως μὲν ὧδε τὸ πέρας τῶν κατὰ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν· τοὺς δὲ ἁγίους ἀποστόλους τοὺς μεγάλους, καθὼς προείρηται, εὗρε δρομικὴν ἐκκλησίαν, ξυλόστεγον, ξυλότρουλον, κτισθεῖσαν παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης. ἡ Θεοδώρα δὲ ἡ γυνὴ τοῦ αὐτοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ, ἡ καὶ πολλὴν σπουδὴν θεμένη διὰ τὸ διέρχεσθαι κάτωθεν τὸν ποταμὸν τὸν Λύκον, ἀνεγείρασα θεμελίους παμμεγέθεις καὶ λίθους μεγίστους, ἔκτισε τὸν ναόν. τὰ δὲ σκάριφα καὶ τὸ σχῆμα ἀπῆρε τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ θεολόγου ἀπὸ Ἐφέσου. τὴν δὲ ὕλην ἅπασαν ἔλαβεν ἀπὸ τῆς ἁγίας Σοφίας μετὰ τὸ τελειωθῆναι αὐτὴν καὶ τὰ D
εὐκτήρια αὐτῆς· ἀφ᾽ ὅτου γὰρ ἤρξατο κτίζεσθαι ἡ ἁγία Σοφία, μετὰ τέσσαρα ἔτη ἤρξατο καὶ αὐτὸς κτίζεσθαι ὁ ναός. ἐν δὲ τῷ καιρῷ τοῦ μουσιώματος ἔλειψε τῇ δεσποίνῃ χρυσίου ποσότης. καὶ ἀδημονούσης ἐπὶ τοῦτο τῆς Αὐγούστης κατ᾽ ὄναρ ἐφάνησαν οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι λέγοντες αὐτῇ "μὴ λυποῦ περὶ χαράγματος χρυσίου, μηδὲ Ἰουστινιανῷ τῷ ἀνδρί σου ἐπιζητήσῃς νομίσματα· ἀλλὰ ἀπελθοῦσα ἔξωθεν τῆς πόρτης Δεξιοκράτους εἰς τὸν αἰγιαλὸν εὑρήσεις δώδεκα κεράμια γέμοντα χρυσίου κεχωσμένα." P 74
ἡ δὲ Αὐγούστα ἀποστείλασα εὗρεν αὐτὰ γέμοντα, καὶ ἔχοντα ἕκαστον αὐτῶν ἐπιγραφὴν τῶν ἁγίων ἀποστόλων τὰ ὀνόματα. καὶ λαβοῦσα ταῦτα, δοξάσασά τε θεόν, ἐξωδίασεν αὐτὰ εἰς τὸν ναόν. καὶ πολλὰ κτήματα καὶ ἀναθήματα καὶ σκεύη χρυσᾶ τε καὶ ἀργυρᾶ προσεκύρωσε. τελειώσασα δὲ τὸν ναὸν ἔμελλεν κρε-

7 *Λύκον*] λῶτμον cod. Lamb.

Hucusque autem pertinet narratio eorum quae ad magnam ecclesiam spectant. templum magnum SS. apostolorum, sicut dictum est, forma oblonga, trulla lignea, tectoque ligneo opertum invenit, quod Constantinus magnus et Helena condiderunt. verum Theodora magni Iustiniani uxor multam curam adhibuit, eo quod Lycus amnis istac subterlaberetur, magnisque fundamentis positis templum renovavit. formam quidem et delineationem a templo S. Ioannis theologi quod Ephesi est desumpsit; omnem vero materiam a S. Sophia, postquam ea cum oratoriis suis perfecta esset, accepit: nam quadriennio post inchoatam S. Sophiae structuram templum hoc condi coeptum est. caeterum cum iam musivo opere incrustandum esset, aurum Augustam defecit; cumque ob hoc angeretur, SS. apostoli per somnium ipsi apparuerunt dicentes "de pecunia ne sollicita sis, neque a Iustiniano marito tuo nummos pete; sed abi extra portam Dexiocratis ad littus, et ibi invenies humo condita duodecim vasa fictilia auro impleta." Augusta igitur eo mittens invenit ea plena, et singula nominibus SS. apostolorum inscripta. illaque accipiens gratiis deo actis in templum expendit, et multos fundos, ornamenta, vasa aurea et argentea ei donavit. templo

μάσαι τὰς χαλκᾶς ἁλύσεις καὶ τὰς λυχνίας, ὅπως ἐνθρονιάσῃ τὸν ναὸν καὶ ἐγκαινίσῃ αὐτόν. γνοὺς δὲ ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς
B ἐφθόνησεν, ἵνα μὴ προλάβῃ καὶ ἐγκαινισθῇ πρὸ τῆς ἁγίας Σοφίας, καὶ παρήγγειλε πανταχοῦ τῆς πόλεως ἵνα μὴ ποιήσωσιν ἁλύσεις καὶ κρεμάσωσιν ἐκεῖσε. ἡ δὲ βασίλισσα ἐποίησεν ἀπὸ μετάξης πλεκτὰ σχοινία πίστει καὶ μόχθῳ, καὶ κρεμάσασα τὰς πολυφώτους ἀργυρᾶς λυχνίας ἐνεκαίνισε καὶ ἐνεθρονίασε τὸν ναόν, προλαβοῦσα τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν. τὰ δὲ λείψανα τὰ κείμενα κάτωθεν τῆς ἁγίας τραπέζης τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἠχθησαν παρὰ Κωνσταντίνου βασιλέως, υἱοῦ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, διὰ
C τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Ἀρτεμίου. τὸ δὲ βῆμα, καθώς ἐστι μέσον, οὕτω καὶ γέγονε παρὰ τῆς Αὐγούστης Θεοδώρας. τὸ δὲ μνημοθέσιον τῆς ἁγίας Θεοφανοῦς ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐποίησε. τὸ δὲ ἔξω μνημοθέσιον τῶν τε ὀρθοδόξων καὶ τῶν αἱρετικῶν ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ἐποίησε, καὶ διὰ μουσίων ἐκαλλώπισεν αὐτό, καὶ ἐκεῖσε ἐτάφη. ὡσαύτως καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Θεοδώρα ἡ κτίσασα τὸν ναόν. τὸ δὲ μουσεῖον ἐκεῖνο καὶ τὰ μάρμαρα ἀπῆρε Βασίλειος ὁ βασιλεύς, ὅτε ᾠκοδόμησε τὴν νέαν καὶ τὸν φόρον.

18 καὶ τὴν εἰς τὸν φόρον Lambecius, coll. p. 82 v. 5 et p. 116 v. 10.

itaque absoluto ut dedicari et consecrari posset, aereas catenas lucernis sustinendis in eo suspendere cogitavit. verum imperator Iustinianus, hoc intellecto, concedere noluit ut prius quam S. Sophia consecraretur; et proposuit tota urbe edictum ne quis catenas fabricaret et ibi suspenderet. verum Augusta funiculos ex serico bona fide multaque industria contexuit, et argenteis candelabris suspensis consecravit et dedicavit templum, magnam ecclesiam antevertens. reliquiae vero SS. apostolorum sub altari repositae Constantino imperatore, magni Constantini filio, opera sancti martyris Artemii allatae sunt. suggestum autem uti etiamnum in medio situm est, ita a Theodora Augusta exstructum fuit. memoriam S. Theophanus magnus Constantinus posuit; monumentum vero exterius orthodoxorum et haereticorum magnus Iustinianus condidit, et musivo opere exornavit, ibidemque sepultus est cum coniuge Theodora, quae templum aedificavit. caeterum musivum opus et marmora eius templi Basilius imperator abstulit, cum ecclesiam cognomine novam forumque aedificaret.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟ ΚΤΙΣΕΩΣ ΚΟΣΜΟΥ

ΕΤΩΝ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΥΣΑΝΤΩΝ ΕΝ ΑΥΤῌ Τῌ ΒΑΣΙΛΙΔΙ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ ΜΕΧΡΙ ΚΑΙ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑ ΤΩΝ ΑΓΑΡΗΝΩΝ ΤΑΥΤΗΣ ΑΛΩΣΕΩΣ.

Ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τοῦ κατακλυσμοῦ ἔτη ͵βσμβʹ. P 75

ἀπὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἕως τῆς πυργοποιίας ἔτη φκεʹ.

ἀπὸ τῆς πυργοποιίας ἕως τοῦ Ἀβραὰμ ἔτη φλʹ.

ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου ἔτη υλʹ.

ἀπὸ τῆς ἐξόδου ἕως τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ τοῦ Σολομῶντος ἔτη ψʹ.

ἀπὸ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ ἕως τῆς αἰχμαλωσίας ἔτη υκεʹ.

DE ANNIS AB ORBE CONDITO,

USQUE AD IMPERIUM CONSTANTINI MAGNI: ET DE IIS, QUI IN IPSA URBIUM REGINA REGNARUNT, USQUE DUM AB AGARENIS CAPTA EST.

Ab Adamo usque ad diluvium sunt anni 2242.

A diluvio usque ad turris aedificationem sunt anni 525.

A turris aedificatione usque ad Abraham sunt anni 530.

Ab Abrahamo usque ad exitum filiorum Israel ex Aegypto sunt anni 430.

Ab exitu usque ad aedificationem templi Salomonis sunt anni 700.

Ab aedificatione templi usque ad captivitatem Israelitarum sunt anni 424.

B ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἕως Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ἔτη τιη΄.

ἀπὸ Ἀλεξάνδρου ἕως τῆς συγκαταβάσεως Χριστοῦ ἔτη τλα΄.

ὁμοῦ χρόνοι μέχρι τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔτη ͵εφ΄.

Δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι ἡ σωτήριος σταύρωσις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ γέγονε κατὰ τὸ ͵εφλδ΄ ἔτος. κύκλος τοῦ μὲν ἡλίου ιη΄, τῆς δὲ σελήνης πέμπτος. ἡμέρᾳ ἕκτῃ, ὥρᾳ ἐννάτῃ, τῷ ὀγδόῳ καὶ δεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Τιβερίου. [ἦν δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη τῆς σελήνης, τουτέστι τὸ νομικὸν φάσκα, μηνὸς Ἀπριλλίου ιη΄, ἡ δὲ ἁγία ἀνάστασις τῇ εἰκοστῇ.]

C Ἀπὸ δὲ τοῦ Χριστοῦ ἕως τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔτη τκε΄. ὁμοῦ τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔτη ͵εωκε΄.

Ὁ οὖν μέγας Κωνσταντῖνος ἐκράτησε τῆς βασιλείας τῷ εἰρημένῳ ἔτει ͵εωκε΄, καὶ ἐν τῷ δωδεκάτῳ χρόνῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔκτισε τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐβασίλευσε δὲ τὰ ὅλα ἔν τε Ῥώμῃ καὶ Κωνσταντινουπόλει ἔτη λγ΄.

Ὁ Κωνστάντιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐβασίλευσεν ἔτη ια΄ ἡμέρας κδ΄.

Ἰουλιανὸς ὁ παραβάτης ὁ βέβηλος καὶ θεήλατος ἔτη δύο ἥμισυ ἡμέρας ιε΄.

20 κωνσταντῖνος codd. immo ἔτη κδ΄ ἡμέρας ια΄. Lamb.

A captivitate usque ad Alexandrum Macedonem sunt anni 318.
Ab Alexandro usque ad descensionem Christi sunt anni 331.
In summam vero usque eo dum Christus humanam induit naturam anni sunt 5500.
Sed sciendum est quod salutaris crucifixio domini nostri Iesu Christi facta sit anno mundi 5534, cyclo solis 18, lunae quinto, feria sexta, hora nona, decimo octavo anno imperatoris Tiberii.
A Christo autem usque ad Constantinum magnum sunt anni 325, et in summa ab orbe condito usque ad Constantinum magnum anni sunt 5825.
Imperio igitur potitus est Constantinus magnus supradicto anno 5825, et duodecimo anno sui imperii Cpolim aedificavit. simul autem Romae et Cpoli imperavit annos 33.
Constantius filius eius imperavit annos 24 dies 11.
Iulianus apostata profanus et deo repugnans annos 2 dies 15.

Οὐαλεντινιανὸς ὁ εὐσεβὴς καὶ φιλόθεος σὺν Οὐάλεντι τῷ δυσσεβεῖ καὶ Ἀρειανῷ ἔτη ιδ'.

Γρατιανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ τοῦ ῥηθέντος Οὐάλεντος ἔτη γ'. P 76

Θεοδόσιος ὁ μέγας ὁ ἐξ Ἱσπανίας, ὁ εὐσεβέστατος καὶ μισοπόνηρος, ἔτη ιζ'.

Ἀρκάδιος καὶ Ὁνώριος οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἔτη ιγ'.

Θεοδόσιος ὁ μικρὸς ὁ υἱὸς Ἀρκαδίου, ὁ καλλίγραφος, ὁ εὐσεβέστατος καὶ φιλάγαθος, ἔτη μβ'.

Μαρκιανὸς ὁ ἀποκαλυφθεὶς ἀπὸ θεοῦ, ὁ πάσης καλοκαγαθίας ἔμπλεος, ἔτη ς' καὶ ἥμισυ.

Λέων ὁ Μακέλης ὁ εὐσεβὴς καὶ πιστότατος ἔτη ιη'.

Λέων ὁ μικρὸς ὁ ἔκγονος αὐτοῦ, υἱὸς Ζήνωνος, ἔτος α'. B

Ζήνων ὁ ἐπικληθεὶς ἀγόνατος, ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἔτη β' καὶ ἥμισυ, ἡμέρας κδ'.

Βασιλίσκος ὁ εὐσεβὴς ἔτη β' μῆνας η' ἡμέραν α'.

Καὶ πάλιν Ζήνων ἔτη ια' ἡμέρας ιε'.

Ἀναστάσιος ὁ δίκορος, ὁ ἀπὸ Σελέτρων, ἔτη κζ' μῆνας δ' ἡμέρας γ', ὁ πυρίκαυστος καὶ αἱρετικός.

Ἰουστῖνος ὁ Θρᾲξ ὁ κράτιστος καὶ εὐσεβὴς καὶ εὐμετάδοτος ἔτη η'.

3 Οὐαλεντινιανοῦ Lamb. γ'] ις' Lamb. 17 μελέντρων cod. Vallicell. σιλεντιαρίων Lamb.

Valentinianus pius et dei amans, cum Valente impio et Ariano, imperavit annos 14.

Gratianus filius supradicti Valentiniani imperavit annos 16.

Theodosius magnus ex Hispania oriundus, piissimus et mali osor, imperavit annos 17.

Arcadius et Honorius filii eius annos 13.

Theodosius iunior, filius Arcadii, calligraphus, piissimus et virtutis amans, annos 42.

Marcianus, a deo declaratus, omni probitate plenus, imperavit annos sex cum dimidio.

Leo Macela, pius et religiosissimus, annos 18.

Leo iunior ipsius nepos, filius Zenonis, imperavit annum unum.

Zeno cognominatus Agonatus, pater Leonis iunioris, imperavit annos duos cum dimidio, dies 24.

Basiliscus imperavit annos 2, menses 8.

Iterum Zeno imperavit annos 2, dies 15.

Anastasius Dicorus, ex Silentiario, imperavit annos 27, menses 4, dies 3. hic haereticus fuit et fulmine combustus.

Iustinus Thrax, potens pius et liberalis, imperavit annos 5.

C Ἰουστινιανὸς ὁ ἀδελφόπαις αὐτοῦ, ὁ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, ἔτη λη' καὶ ἥμισυ.

Ἰουστῖνος ὁ ἀπὸ κουροπαλατῶν, ὁ ἀδελφόπαις αὐτοῦ, ὁ δικαιότατος, ἔτη ιγ'.

Τιβέριος ὁ Θρᾷξ ἔτη ε'.

Μαυρίκιος ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ὁ εὐσεβέστατος καὶ μισοπόνηρος ἔτη κ'.

Φωκᾶς ὁ Καππάδοξ ὁ τύραννος καὶ αἱμοβόρος καὶ δυσσεβὴς ἔτη η' καὶ ἥμισυ, ἡμέρας η'.

Ἡράκλειος ὁ στρατηγὸς τῆς Ἀφρικῆς ἔτη λ'.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτος α'.

Κωνσταντῖνος ὁ ἔγγονος Ἡρακλείου, ὁ δυσσεβὴς καὶ μιαιφόνος, ἔτη κζ'.

D Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πωγωνάτος, ὁ τοῦ Δυρραχίου, ὁ εὐσεβέστατος καὶ πραότατος, ἔτη ιζ'.

Τὰ ἀπὸ κτίσεως κόσμου ἕως τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ τοῦ ῥινοτμήτου ἔτη ,ςρκα'.

Ἰουστινιανὸς ὁ ῥινότμητος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ ἀγριώτατος καὶ ἀκρατὴς θυμοῦ τυραννουμένου, ἔτη ι'.

Λεόντιος ἔτη γ'.

Ἀψίμαρος ὁ καὶ Τιβέριος ἔτη ζ.

Ἰουστινιανὸς τὸ δεύτερον ἔτη ς'.

Iustinianus magnus, nepos eius ex sorore, magnae ecclesiae conditor, imperavit annos 38 cum dimidio.

Iustinus, ex curopalata, Iustiniani ex fratre nepos, iustissimus, imperavit annos 13.

Tiberius Thrax imperavit annos 5.

Mauricius eius gener, piissimus et probissimus, imperavit annos 20 menses 4.

Phocas Cappadox, tyrannus sanguinarius et impius, imperavit annos 8 cum dimidio, dies 8.

Heraclius praefectus Africae imperavit annos 30.

Constantinus eius filius imperavit annum unum.

Constantinus nepos Heraclii, impius et homicida, imperavit annos 27.

Constantinus filius eius dictus Pogonatus, Dyrrhachinus, piissimus et mansuetissimus, annos 17.

A creatione mundi usque ad imperium Iustiniani Rhinotmeti anni sunt 6121.

Iustinianus Rhinotmetus, Constantini Pogonati filius, ferox et animi tyrannici impotens, annos 10.

Leontius annos 3.

Tiberius Apsimarus annos 7.

Iustinianus secundum annos 6.

Φιλιππικὸς ὁ καὶ Βαρδάνιος, ὁ δυσσεβὴς καὶ αἰσχρὸς καὶ μιαρός, ἔτη β'.

Ἀναστάσιος ὁ καὶ Ἀρτέμιος, ὁ εὐσεβέστατος καὶ πρωτοα- P 77 *σηκρήτης καὶ φιλόσοφος, ἔτη β'.*

Θεοδόσιος ὁ Ἀτραμυτηνός, ὁ πραότατος καὶ συμπαθέστατος, ἔτος α'.

Λέων Ἴσαυρος ὁ Κόνων, ὁ Συρογενής, ὁ μισάγιος καὶ ἐναγὴς καὶ ἀντίθεος, ἔτη κδ' καὶ ἥμισυ, ἡμέρας ε'.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ κοπρώνυμος, ὁ δυσσεβὴς καὶ παμμίαρος, γεγονὼς καὶ σκωληκόβρωτος πρὸ τοῦ τεθνάναι, ἔτη λδ' μῆνας γ'.

Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ ἐκ τῆς Χαζάρας, ὁ βέβηλος καὶ ἀποτρόπαιος, ἔτη ιε'.

Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ νεωτερίζων τυφλωθείς, ὁ B *υἱὸς τῆς Εἰρήνης, ἔτη ις'.*

Εἰρήνη μόνη ἔτη ε'.

Νικηφόρος ὁ Σελευκεύς, καὶ συμπαθὴς καὶ φιλοδίκαιος καὶ φιλόδακρυς, ἀπὸ γενικοῦ, ἔτη θ'.

Σταυράκιος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτος α' μῆνας δ'.

Μιχαὴλ ὁ Ῥαγγαβὲ ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ, ὁ φιλάγαθος καὶ εὐσεβέστατος, ἔτη β'.

Λέων ὁ παραβάτης, ὁ Ἀρμένιος, ὁ δυσσεβὴς καὶ ἀνήμερος, καὶ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἔτη ζ' μῆνας ε'.

Philippicus Bardanes, impius impurus et scelestus, annos 2.

Anastasius, qui et Artemius, piissimus, protoasecretis et philosophus, annos 2.

Theodosius Adramytenus, mansuetissimus et misericors, annum unum.

Leo Conon ex Isauria oriundus, impurus, deoque et sanctis inimicus, annos 24 cum dimidio et dies 5.

Constantinus Copronymus, filius eius impius et impurus, qui a vermibus corrosus periit, annos 34 menses 3.

Leo filius eius, ex Chazara natus, profanus et abominandus, annos 5.

Constantinus Leonis et Irenes filius, a matre excaecatus, annos 16.

Irene sola annos 5.

Nicephorus ex Seleucia oriundus, misericors, iustus, ex generali logotheta, annos 9.

Stauracius filius eius annum unum menses 4.

Michael Rangabe, gener Nicephori probus et piissimus, annos 2.

Leo ex Armenia oriundus, impius et ferox, cum Constantino filio, annos 7 menses 5.

Μιχαὴλ ὁ τραυλός, ὁ Ἀμορραῖος, ὁ καὶ ἀφροσύνης καὶ ἀπειροκαλίας ἔμπλεος καὶ εἰκονομάχος, σὺν Θεοφίλῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ἔτη η΄ μῆνας γ΄.

Θεόφιλος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἔτη ιβ΄ μῆνας γ΄.

C Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ μεθυστὴς μετὰ Θεοδώρας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, τῆς εὐσεβεστάτης καὶ ὀρθοδόξου, ἔτη ιε΄. ὁ τοιοῦτος ἀνηγορεύθη κατὰ τὸ ϛ΄ ἔτος. καὶ μόνος ὁ μεθυστὴς ἔτη ι΄.

Ὁ αὐτὸς Μιχαὴλ σὺν Βασιλείῳ τῷ Μακεδόνι ἔτος α΄ μῆνα α΄.

καὶ Βασίλειος ὁ Μακεδών, ὃς ἀνηγορεύθη κατὰ τὸ ,ϛϛ΄ ἔτος, ὁ μὲν η΄. ἕτερος ιθ΄.

Λέων ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ σοφὸς σὺν Ἀλεξάνδρῳ, κατὰ τὸ ,ϛτϟζ΄ ἔτος, ἔτη κζ΄ μῆνας η΄.

Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος, ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ σοφοῦ, σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἔτη η΄, κατὰ τὸ ,ϛυκβ΄.

Ῥωμανὸς ὁ υἱὸς Ἀβαστάκτου ὁ Λακαπηνός, ὁ πρέσβυς,
D ὁ πενθερὸς τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου, σὺν αὐτῷ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἔτη κϛ΄. ὁ τοιοῦτος Ῥωμανὸς ἀνηγορεύθη μηνὶ Δεκεμβρίῳ ια΄, ἰνδικτιῶνος η΄, ἔτους ,ϛυκη΄. μετὰ δὲ διετῆ χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ, κατὰ τὴν πρώτην ἰνδικτιῶνα τοῦ ,ϛυλ΄ ἔτους, ἐξέθετο τὴν περὶ προτιμήσεως νεαράν. κατὰ δὲ τὴν

1 i. e. ὁ ἀφοριστής. Lamb. 3 η΄] θ΄ Vallicell. 10 ,ϛτοδ΄ Lamb. 13 η΄. ἀλέξανδρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ μόνος κατὰ τὸ ,ϛυκα΄ ἔτος τε α΄ μῆναν α΄. cod. Vallicell. 19 ια΄] ιβ΄ Vallicell.

Michael Balbus, Amoraeus, amens, ineptus et imaginum hostis, cum Theophilo filio, annos 8 menses 3.

Theophilus filius eius annos 12 menses 3.

Michael filius eius, cognomento ebriosus, cum Theodora matre sua piissima et orthodoxa, annos 15. hic imperare coepit anno 6349, et imperavit solus annos 10.

Idem Michael cum Basilio Macedone annum unum et mensem unum.

Basilius Macedo, qui imperator creatus est anno 6374, imperavit solus annos 19.

Leo filius eius cognomento Sapiens, cum Alexandro, anno 6397, imperavit annos 27 menses 8.

Constantinus primus Porphyrogenitus, filius Leonis sapientis, imperavit cum matre annos 8, anno 6422.

Romanus filius Abastacti Lacapenus, cognomento senior, socer Constantini Porphyrogeniti, imperavit cum ipso et filiis suis annos 26. hic Romanus imperator creatus est die undecimo Decembris, octava indictione, anno 6428. postquam vero biennium imperavit, prima scilicet indictione anni 6430, edidit novellam de iure praelationis. indictione

δευτέραν ἰνδικτιῶνα τοῦ ,ϛυλζ' ἔτους τὸ περὶ τῶν ἐπεισερχομένων δυνατῶν εἰς ἀνακοινώσεις πενήτων. ἀνακλᾷ δὲ καὶ ἡ τοιαύτη νεαρὰ καὶ εἰς τὴν παρελθοῦσαν τηνικαῦτα πρώτην ἰνδικτιῶνα, τουτέστι τὸν τοῦ λιμοῦ τοῦ μεγάλου καιρόν. κατὰ δὲ τὴν πέμ- P 78 *πτην τοῦ ,ϛυνε' ἔτους ἐπεκύρωσεν τοιαύτην νομοθεσίαν ὁ βασιλεὺς κύριος Κωνσταντῖνος. τὰ δὲ ιη' ἔτη, ὧν ὁ Δεκαπολίτης ἐν τῇ λυ' μέμνηται, οὐκ ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς πρώτης ψηφίζονται νομοθεσίας, ἤτοι τοῦ ,ϛυλζ' ἔτους, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ϛυλϛ' ἔτους ἤτοι τοῦ λιμοῦ, εἰς ὃν καὶ ἀνακλᾷ ἡ τοιαύτη νομοθεσία, μέχρι τῆς αὐτοῦ αὐτοκρατορίας τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου.*

Καὶ πάλιν Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος μετὰ Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου, οἳ ὑπ' αὐτοῦ τῆς βασιλείας ἐξεβλήθησαν καὶ ἐξωρίσθησαν.

Ὁ οὖν ῥηθεὶς Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος σὺν τῇ B *μητρὶ αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, ἐκράτησε τῆς βασιλείας ἔτη ζ'. καὶ πάλιν μετὰ Στεφάνου καὶ Κωνσταντίνου τῶν γυναικαδέλφων αὐτοῦ ἡμέρας μβ'. καὶ μονοκράτωρ σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ῥωμανῷ, κατὰ τὴν τρίτην ἰνδικτιῶνα τοῦ ,ϛυλζ' ἔτους, ἔτη ιε' ἡμέρας ιθ'.*

Ὁ κύριος Ῥωμανὸς ὁ υἱὸς αὐτοῦ, τὸ παιδίον, σὺν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ Βασιλείῳ τῷ Βουλγαροκτόνῳ καὶ Κωνσταντίνῳ τοῖς πορφυρογεννήτοις ἔτη γ' μῆνας δ'. ὁ δὲ Βασίλειος καὶ Κωνσταντῖνος οἱ τούτου υἱοί, πάμβρεφοι ὄντες, ἡμέρας ϛ'.

1 ,ϛυλϛ' Vallicell. 3 *τηνικαῦτα* i. e. *τοῦ ,ϛυλ' ἔτους*. Lamb.
12 *Στεφ.*] *σεβαστοκράτορος* Vallicell.

autem secunda anni 6437 edidit novellam de potentibus in consortia pauperum succedentibus; quae etiam ad praeteritam primam indictionem sive tempus magnae famis pertinet. eandem novellam indictione quinta anni 6455 imperator Constantinus confirmavit. caeterum 18 anni, quorum Decapolita in *** meminit, numerantur a prima indictione anni 6437. sed ab indictione prima anni 6430 sive tempore famis, ad quod haec quoque constitutio refertur, usque ad imperium imperatoris Constantini.

Iterum Constantinus Porphyrogenitus imperavit cum Stephano et Constantino, qui ab ipso imperio detrusi et in exsilium acti sunt.

Imperavit igitur, ut supradictum est, Constantinus Porphyrogenitus cum matre annos 7, et iterum cum Stephano et Constantino uxoris suae fratribus dies 42; et solus cum Romano filio annos 15 dies 19, indictione tertia anni 6437.

Dominus Romanus filius eius, cognomento Puer, cum filiis suis Basilio et Constantino Porphyrogenitis imperavit annos 3, menses 4. Basilius autem et Constantinus filii eius, infantes, imperaverunt dies 6.

Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς ὁ ἅγιος, ὁ σφαγεὶς ὑπὸ τοῦ Τζιμισχῆ, ἔτη ϛʹ μῆνας γʹ ἡμέρας ϛʹ.

C *Ἰωάννης ὁ Τζιμισχῆς ἔτη ϛʹ μῆνα αʹ.*

Ὁ κύριος Βασίλειος ὁ πορφυρογέννητος ἔτη νβʹ μῆνας ιαʹ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου, ἤγουν ὁ κύριος Βασίλειος χρόνους νʹ, ὁ δὲ κύριος Κωνσταντῖνος μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ αὐταδέλφου αὐτοῦ μονοκράτωρ χρόνους βʹ μῆνας ιαʹ. [καὶ προστάξας γενέσθαι τὰ ἰσωδικὰ ἐτελείωσε ταῦτα ἐν ἔτει τῷ ͵ϛφγʹ. τὴν δὲ τιαρὰν αὐτὸς τὴν μεγάλην ἐκθέμενος ἐξεφώνησε ταύτην μηνὶ Ἰανουαρίῳ, ἰνδικτιῶνος θʹ, ἔτους ͵ϛφδʹ.]

Κωνσταντῖνος ὁ πορφυρογέννητος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἔτη βʹ μῆνας ιαʹ.

D *Ῥωμανὸς ὁ Ἀργυρόπουλος σὺν Ζωῇ τῇ θυγατρὶ τοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου ἔτη εʹ μῆνας ϛʹ.*

Μιχαὴλ ὁ Παφλαγὼν ἐν ἔτει ͵ϛφμαʹ σὺν τῇ αὐτῇ Ζωῇ ἔτη ζʹ μῆνας θʹ.

Μιχαὴλ ὁ ἀπὸ Καῖσαρ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ, ὁ καὶ Καλαφάτης λεγόμενος, ὁ τυφλωθεὶς εἰς τὸ σίγμα, μῆνας δʹ ἡμέρας ιθʹ. ὃς καὶ ἐκπεσὼν τῆς βασιλείας προσέφυγε τῇ μονῇ τῶν Στουδίου, κἀκεῖσε παρὰ τοῦ λαοῦ καταχθεὶς ἐν τῷ κιονίῳ τοῦ σίγματος ἐτυφλώθη παρὰ Νικηφόρου ἐπάρχου τοῦ Καπάνιως.

Αἱ δὲ δύο αὐτάδελφαι καὶ δέσποιναι, ἥ τε κυρὰ Ζωὴ καὶ κυρὰ Θεοδώρα, μοναρχήσασαι μῆνας τρεῖς, ἀνεκαλέσαντο Κων-

9 αὐτοῦ Vallicell.

Nicephorus Phocas, qui a Tzimisce interfectus est, imperavit annos 6 menses 3 dies 6.

Ioannes Tzimisces annos 6 et mensem unum.

Dominus Basilius Porphyrogenitus cum fratre Constantino Porphyrogenito imperavit annos 52 menses 11, nimirum dominus Basilius annos 50, et dominus Constantinus post mortem fratris solus annos 2 menses 11.

Constantinus Porphyrogenitus, frater eius, annos 2 menses 11.

Romanus Argyropylus cum Zoe filia supradicti Constantini annos 5 menses 6.

Michael Paphlago ab eadem Zoe ad imperium vocatus anno 6541 imperavit annos 7 menses 9.

Michael Calaphates, nepos eius, ex Caesare imperator creatus et excaecatus in Sigmate, imperavit menses 4 dies 19. hic imperio detrusus confugit in monasterium Studii, et inde a populo extractus et in columna Sigmatis excaecatus est a Nicephoro praefecto.

Caeterum duae sorores et Augustae, nimirum domina Zoe et domina Theodora, postquam solae imperaverant menses 3, accersive

σταντῖνον τὸν μονομάχον, ἐξόριστον ὄντα ἐν τῇ νήσῳ τῇ Μιτυλήνῃ, καὶ ἐποίησαν αὐτὸν βασιλέα συζυγέντα τῇ Ζωῇ, μηνὶ P 79 Ἰουνίῳ ια', ἰνδικτιῶνος ι', ἔτους ,ςφν'· καὶ ἐκράτησε τῆς βασιλείας ὁ μονομάχος ἔτη ιγ' μῆνας ζ'.

Ἡ κυρὰ Θεοδώρα ἡ πορφυρογέννητος ἔφθασε μοναρχῆσαι ἔτος α' μῆνας η' ἡμέρας κ'. εἶτα τὸν κύριον Μιχαὴλ τὸν γέροντα, τὸν ἀπὸ στρατιωτικοῦ, βασιλέα ἀναγορεύσασα, καὶ ζήσασα μετ' αὐτοῦ ἡμέρας ε', ἐτελεύτησε κατὰ τὴν κβ' τοῦ Αὐγούστου μηνός, τῆς θ' ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ςφξδ' ἔτους.

Ὁ κύριος Μιχαὴλ ὁ γέρων ὁ στρατιωτικὸς ἐκράτησε κατὰ τὴν κβ' τοῦ Αὐγούστου μηνός, τῆς θ' ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ςφξδ' B ἔτους. ἐξεβλήθη δὲ τῆς βασιλείας κρατήσας ἔτος α' ἡμέρας ια'.

Ὁ κύριος Ἰσαάκιος ὁ Κομνηνὸς μετὰ Αἰκατερίνης τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἔτη β' μῆνας β' ἡμέρας κδ'.

Ὁ κύριος Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας ἔτη ζ' μῆνας ς'. καὶ τελευτήσας κατέλιπε βασιλεύουσαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τὴν δέσποιναν, τὴν κυρὰν Εὐδοκίαν τὴν Μακρεμβολίτισσαν, σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ τῷ κυρῷ Μιχαὴλ καὶ τῷ κυρῷ Κωνσταντίνῳ τῷ πορφυρογεννήτῳ. ἐκράτησεν οὖν καὶ ἡ κυρὰ Εὐδοκία ἡ δέσποινα σὺν τοῖς δυσὶν υἱοῖς αὐτῆς μῆνας ζ' ἡμέρας ι'. εἶτα λαβοῦσα ἄνδρα γνώμῃ τοῦ πατριάρχου καὶ τῆς συγκλήτου πάσης τὸν κύριον

8 κβ' τοῦ] κζ' τοῦ αὐτοῦ μ. Vallicell. 13 ὁ κύριος κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἔτη β' μῆνας β' ὥρας κδ' alii.

runt Constantinum Monomachum, in insula Mitylene exsulantem, et Zoe ei in matrimonium data imperatorem creaverunt, die Iunii undecimo, indictione decima anni 6550. imperavit autem Monomachus annos 13 menses 7.

Domina Theodora Porphyrogenita imperavit sola annum 1 menses 8 dies 20; postea dominum Michaelem seniorem Stratioticum declaravit imperatorem, et cum eo vixit dies 5. obiit autem die 22 Augusti, indictione nona anni 6564.

Dominus Michael Senior ac Stratioticus dictus imperare coepit die 22 Augusti, indictione nona anni 6564. detrusus autem est imperio, cum imperasset annum 1 dies 11.

Dominus Isaacius Comnenus cum Haecaterina uxore sua imperavit annos 2 menses 2 dies 24.

Dominus Constantinus Ducas imperavit annos 7 menses 6, et moriens imperii heredes reliquit Augustam Eudociam uxorem suam et filios dominum Michaelem et dominum Constantinum Porphyrogenitum. imperavit igitur domina Eudocia Augusta cum duobus filiis menses 7 dies 10. postea assensu patriarchae et universi senatus nupsit domino

C Ῥωμανὸν τὸν Διογένην ἀνηγόρευσεν αὐτὸν βασιλέα κατὰ τὸν Μάρτιον μῆνα τῆς ε' ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ϛφοε' ἔτους.

Ὁ κύριος Ῥωμανὸς ὁ Διογένης μετὰ τῆς κυρᾶς Εὐδοκίας ἔτη γ' μῆνας η'. καὶ διαφόρως ἐκστρατεύσας κατὰ Περσῶν, ἐν τῇ τρίτῃ αὐτοῦ ἐκστρατείᾳ ἐκρατήθη αἰχμάλωτος παρὰ τοῦ σουλτάνου καὶ τῶν Τούρκων. ἀνηγορεύθη δὲ βασιλεὺς ὁ κύριος Μιχαὴλ ὁ Δούκας, καὶ ἐκράτησε τῆς βασιλείας ἅμα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Εὐδοκίᾳ, καὶ συνεβασίλευσε ταύτῃ μῆνα α'. κατεβίβασε δὲ πάντας καὶ ἀπέκειρε, μόναρχος αὐτὸς κληθείς.

Ὁ οὖν κύριος Μιχαὴλ ὁ Δούκας, ὁ υἱὸς τοῦ κυρίου
D Κωνσταντίνου καὶ τῆς Μακρεμβολιτίσσης κυρᾶς Εὐδοκίας, μετὰ Μαρίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἔτη ϛ' καὶ ἥμισυ. καταβιβασθεὶς δὲ παρὰ τοῦ Βοτανειάτου ἀπὸ προδοσίας τῆς συμβίου αὐτοῦ, καὶ τὸ μοναχικὸν σχῆμα ἐνδυθείς, ἀπεστάλη εἰς τὴν μονὴν τῶν Στουδίου. ὕστερον δὲ γέγονε καὶ μητροπολίτης Ἐφέσου.

Ὁ κύριος Νικηφόρος ὁ Βοτανειάτης ἔτη γ' καὶ ἥμισυ. κατεβιβάσθη δὲ τῆς βασιλείας κατὰ τὴν πρώτην τοῦ Ἀπριλλίου μηνὸς τῆς δ' ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ϛφπθ' ἔτους, καὶ ἀποσταλεὶς ἐν τῇ μονῇ τῆς περιβλέπτου ἀπεκάρη.

Ὁ κύριος Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός, ὁ πάππος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως, ἐβασίλευσεν εὐσεβῶς ἔτη λζ' μῆνας δ'
P 80 καὶ ἥμισυ, ἐτελεύτησε δὲ κατὰ τὴν ιε' τοῦ Αὐγούστου μηνός.

9 μόναρχος καταληφθεὶς Vallicell. 18 δ'] ϛ' Vallicell.

Romano Diogeni, et imperatorem eum declaravit mense Martio, indictione 5 anni 6575.

Dominus Romanus Diogenes cum domina Eudocia imperavit annos 3 menses 8; et diversis expeditionibus Persas aggressus, in tertia ipsemet a sultano et Turcis captus est. eius loco imperator creatus est Michael Ducas, et una cum matre sua Eudocia imperavit mensem 1; postea vero eam in monasterium detrusit, et solus imperium administravit.

Imperavit igitur dominus Michael Ducas, filius domini Constantini et dominae Eudociae, cum Maria uxore sua annos 6 cum dimidio. dein proditione coniugis a Botaniate imperio deiectus et in monasterium Studii detrusus et postea Ephesi metropolita factus est.

Dominus Nicephorus Botaniates imperavit annos 3 cum dimidio. amisit autem imperium primo die Aprilis, 4 indictione anni 6589. et ablegatus est in monasterium deiparae cognomento Spectabilis seu admirandae.

Dominus Alexius Comnenus, avus potentis et sancti imperatoris nostri, imperavit pie annos 37 menses 4 cum dimidio. obiit

ἤτοι τῆς ἡμέρας τῆς κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου, ἰνδικτιῶνος ια' τοῦ ,ϛχκϛ' ἔτους.

Ὁ κύριος Ἰωάννης ὁ Κομνηνὸς ὁ πορφυρογέννητος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ἐκράτησε μηνὶ Αὐγούστῳ ιε', ἰνδικτιῶνος ια' τοῦ ,ϛχκϛ' ἔτους, καὶ εὐσεβῶς ἐβασίλευσε καὶ θεαρέστως ἔτη κδ' μῆνας ζ' ἡμέρας κγ'.

Ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος κύριος Μανουὴλ ὁ Κομνηνὸς ἐκράτησε μηνὶ Ἀπριλλίῳ α', ἰνδικτιῶνος ϛ' τοῦ ,ϛχνα' ἔτους, καὶ ἐβασίλευσεν εὐσεβῶς ἔτη λζ' μῆνας ε' ἡμέρας κγ'. ἐξεδήμησε δὲ πρὸς κύριον τῇ κδ' τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός, τῆς ιδ' ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ϛχπθ' ἔτους, ὥρᾳ α', διὰ τοῦ μεγάλου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος Ματθαῖος μοναχὸς μετονομασθείς. κατὰ δὲ τὴν ι' B μηνὸς Σεπτεμβρίου, ἰνδικτιῶνος γ' ἔτους ,ϛχοη', ἤγουν ἐν τῷ κη' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐγεννήθη ὁ κάλλιστος υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος κύριος Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός. ἐστέφθη δὲ παρ' αὐτοῦ ὁ τοιοῦτος εἰς βασιλέα κατὰ ἰνδικτιῶνα ε' τοῦ ,ϛχπ' ἔτους. μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ιζ', ἰνδικτιῶνος ι' ἔτους ,ϛχπε' γέγονεν ἐν τῷ ** κατάλυσις τοῦ βασιλέως κυρίου Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ. κατὰ δὲ τὴν ιγ' ἰνδικτιῶνα τοῦ ,ϛχπη' ἔτους, μηνὶ Μαρτίῳ β', ἡμέρᾳ κυριακῇ, συνέζευξε τὸν κύριον Ἀλέξιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ γυναικὶ τῇ κυρᾷ Ἄννῃ, τῇ θυγατρὶ τοῦ εὐγενεστάτου ῥηγὸς Φραγγίας, μετὰ ἀραβῶνος εὐχῆς τούτοις δοθείσης παρὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου κυροῦ Θεοδοσίου τοῦ Ἀντιοχέως. κατὰ δὲ τὴν κδ' τοῦ

17 μηνὸς σεπτεμβρίου ια' Vallicell.   18 μιχαὴλ plerique.

die 15 Augusti, seu vespera assumptionis B. deiparae, indictione 11 anni 6626.

Dominus Ioannes Comnenus, Porphyrogenitus, filius eius, imperare coepit die 15 Augusti, indictione 11 anni 6626, et pie imperavit annos 24 menses 7 dies 23.

Filius eius Porphyrogenitus Manuel Comnenus imperare coepit primo die Aprilis, indictione 6 anni 6651, et imperavit pie annos 37 menses 5 dies 23. obiit 24 die Septembris, indictione 14 anni 6689, hora tertia, et mutato nomine dictus fuit Matthaeus monachus. decimo autem die Septembris, indictione 3 anni 6678, sive anno 28 imperii eius, natus est pulcherrimus filius eius Porphyrogenitus dominus Alexius Comnenus. coronatus autem est a patre indictione 5 anni 6680. die autem 17 Septembris, indictione 10 anni 6685. imperio decessit dominus Manuel Comnenus. indictione vero 13 anni 6688, secundo die Martii, die dominica, domino Alexio filio suo in matrimonium dedit dominam Annam, nobilissimi regis Franciae filiam, cum arrhabone orationis, opera domini Theodosii patriarchae Antiochiae. caeterum die 24 Se-

C Σεπτεμβρίου μηνός, τῆς ιδ' ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ςχπθ' ἔτους, ὥρᾳ α' τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ὁ ἀείμνηστος πατὴρ αὐτοῦ τῆς ἐπιγείου βασιλείας ἠλλάξατο τὴν οὐράνιον, ἀνηγορεύθη αὐτοκράτωρ, καὶ ἐβασίλευσεν εὐσεβῶς σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ τῇ δεσποίνῃ τῇ κυρᾷ Μαρίᾳ, τῇ διὰ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος Ξένῃ μετονομασθείσῃ, ἔχοντες παραδυναστεύοντα τὸν πρωτοσέβαστον καὶ πρωτοβεστιάριον κύριον Ἀνδρόνικον τὸν Κομνηνὸν ἔτος α' μῆνας ια' ἡμέρας γ'. εἶτα δῆθεν μόνης ἀναιρεθείσης τῆς ἁγίας γυναικὸς ἐκείνης παρὰ τοῦ τυράννου ἐκεῖ, καὶ αὐτοῦ τοῦ τυράννου αὐθεντικῶς ποιοῦντος ὅσα ἐβούλετο χρόνον ἕνα μῆνας ια' ἡμέρας κδ', εἶτα ἀποπνιγέντος καὶ αὐτοῦ τοῦ πορφυρογεννήτου παρὰ τοῦ
D τυράννου, ἐβασίλευσεν ἀναφανδὸν ὁ αὐτὸς Ἀνδρόνικος ἔτος ἓν μῆνας ι' ἡμέρας ι'. μετὰ ταῦτα ἑσπέρας αὐτοῦ ὁ κύριος Ἰσαάκιος ὁ Ἄγγελος προσφυγὼν τῇ ἐκκλησίᾳ, κἀκεῖθεν ἀπελθὼν σὺν τῷ συρφετώδει λαῷ καὶ τοῖς φυλακίταις καί τισι τῶν συγγενῶν καὶ φίλων αὐτοῦ καὶ αὐτῷ τῷ πατριάρχῃ κυρῷ Βασιλείῳ τῷ Καματηρῷ εἰς τὸ μέγα παλάτιον, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῷ καὶ τῆς βασιλείας δεξάμενος, τοῦ Ἀνδρονίκου φυγόντος. πάλιν δὲ ἀνέμων βιαίων ἀντιπνευσάντων αὐτῷ ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ ἤτοι τῇ μεγάλῃ θαλάσσῃ, καὶ ἔπαθεν ὅσα αὐτὸν ἴσως ἔδει παθεῖν. Χριστιανοὺς δὲ καὶ Ῥωμαίους ταῦτα πρᾶξαι ἀνοίκειον ἦν ὅμως.
P 81 ἐβασίλευσε ὁ κύριος Ἰσαάκιος ὁ Ἄγγελος ἔτη θ'. ἐπ' αὐτοῦ ἔσχεν ἀρχὴν ἡ ἐν Ζαγορίᾳ Βλάχων καὶ Βουλγάρων κατὰ τῶν

7 ια'] ζ' Vallicell.   10 ἡμέρας] ὥρας Vallicell.

ptembris, indictione 14 anni 6689, hora tertia diei quo pater eius imperium terrestre cum caelesti commutavit, imperator renuntiatus est, et pie imperavit cum matre sua domina Maria, quae post assumptum ordinem monasticum Xene sive Peregrina nominata fuit, et imperii collegam habuit dominum Andronicum Comnenum protosebastum et protovestiarium, annum 1 menses 11 dies 3. postea vero sanctam illam feminam Andronicus tyrannus clanculum interfici curavit, et annum 1 menses 11 dies 24 omnia pro lubito administravit, atque demum ipso Alexio Porphyrogenito strangulato aperte imperavit annum 1 menses 10 dies 10. deinde Isaacius Angelus ad ecclesiam confugit, et inde cum incomposita populi colluvie et custodibus atque quibusdam suis cognatis et amicis, ipsoque patriarcha domino Basilio Camatero, ad magnum palatium ivit, atque eo ingressus imperium suscepit. Andronicus autem quamvis sese in fugam dedisset, attamen ventorum adversorum vi impeditus et captus est in Ponto Euxino sive mari magno, atque illa passus est quae ipsum quidem pati par erat. Christianos vero et Romanos agere non conveniebat. imperavit igitur dominus Isaacius Angelus annos 9. eius tempore in Zagoria initium coepit bellum Walachorum

Χριστιανῶν Ῥωμαίων ἐπανάστασις, καὶ ἐληλατίσθη πᾶσα ψυχὴ καὶ ἠφανίσθη πᾶσα σχεδὸν δυτικὴ χώρα, ὑπὸ τὴν Ῥωμαϊκὴν οὖσα ἐπικράτειαν. ὀψὲ δέ ποτε ἐγερθέντες δῆθεν ἐκεῖνοι καὶ ὁρμήσαντες ἐκστρατεῦσαι κατ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ὀλίγα ἐπισυναγαγόντες στρατεύματα, ὅμως καὶ οὕτως μετὰ τῆς συνήθους νωθρείας ἢ δειλίας περιπατοῦντες, ἢ ὅ τι ἂν εἴποι τις, καὶ διὰ τῶν κατ' αἰγιαλῶν κατερχομένου κάστρων, καὶ ἀπελθόντες μέχρι τῶν Κυψέλων, ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ κύριος Ἀλέξιος ὑποποιησάμενος τὸ στρατόπεδον καί τινας τῶν ὑπερεχόντων, μετὰ τοῦ αὐτοῦ ταῦτα αἰτιᾶσθαι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἅπερ αὐτὸς μετὰ τὸ ἐγκρατὴς B γενέσθαι τῆς βασιλείας πολλαπλασίονα ἐνεδείξατο, ἀνηγορεύθη βασιλεὺς αὐτοκράτωρ καὶ ἀμάχως ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς σκηνῆς καὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ, ἐκείνου πρὸς κυνηγέσιον ἀπελθόντος. ὃ καὶ μαθὼν ἐκεῖνος φυγῇ ἐχρήσατο. ἁλοὺς δὲ παρὰ τῶν οἰκείων αὐτοῦ, καὶ οὓς ἐν τάξει μεγάλων ἀνθρώπων εἶχε καὶ πιστοτάτων ἀνθρώπων, ἀπετυφλώθη ἐν τῇ κλεισούρᾳ τῆς Μάκρης, καὶ ἐβασίλευσεν ὁ κύριος Ἀλέξιος ἔτη ζ'. οὐαὶ δὲ τὴν Ῥωμανίαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις· αὐτοῦ γὰρ Σαρδαναπάλου διάγοντος, καὶ μηδ' ὅλως μήτε αὐτοῦ μήτε τῶν θεραπευτῶν αὐτοῦ οἱανδή τινα στρατιωτικὴν ἢ ἀρχοντικὴν οἰκονομίαν ἐνησχολημένων, τὰ μὲν C περιλειφθέντα κάστρα καὶ αἱ χῶραι τῆς δύσεως λεία Βλάχων γεγόνασι καὶ Κομάνων, μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν παραλίων, καὶ τὰ πλείω δὲ ὑπὸ τὸν Ἰωαννίτζην γεγόνασι καθ' ὁλόκληρον. τέλος

3 ἐγερθέντος δῆθεν ἐκείνου καὶ ὁρμήσαντος — ἐπισυναγαγόντος — περιπατοῦντος — ἀπελθόντος? 9 μετὰ τοῦ αὐτὸς? an αὐτά?

et Bulgarorum adversus Christianos Romanos, quo omnis anima praedando abacta, et tota fere occidentalis regio potestati Romanae subiecta devastata est. sed cum longo tandem post tempore Romani expergefacti expeditionem in eos pararent, et non mediocres coegissent exercitus, et nihilominus tamen cum solita pigritia et timiditate procederent, cum ad Cypsela perventum esset, frater imperatoris dominus Alexius, conciliato sibi favore exercitus et quorundam eorum qui ei praeerant, fratrem suum earum rerum incusare coepit quas ipse, postquam imperio potitus est, multo amplius commisit, et imperator salutatus solium eius sine controversia occupavit. quo audito imperator Isaacius, qui venatum iverat, fugam tentavit: sed captus a familiaribus suis, quos prae caeteris magni aestimaverat sibique fidissimos, excaecatus est in claustro Macrae, imperavitque dominus Alexius annos 7. vae autem Romaniae in illis diebus! imperatore enim Sardanapali instar vivente, et neque ipso neque ministris eius ad militarem disciplinam et gubernationem imperii intentis, multa ex reliquis castris et regionibus occidentalibus et maritimis in Walachorum et Comanorum potestatem devenerunt, plurima vero integre a Ioannitze occupata sunt. tandem quoque

δὲ καὶ αὐτὴν τὴν μόνην περιλειφθεῖσαν εἰς βασιλείαν αὐτοῦ βασιλίδα τῶν πόλεων τοῖς Λατίνοις προέδοτο, αὐτὸς ἀνάνδρως καὶ ἀσχημόνως φυγών. τοῦ γὰρ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ κυροῦ Ἀλεξίου, τοῦ υἱοῦ τοῦ κυρίου Ἰσαακίου, φυγόντος ἐντεῦθεν, ἀπελθόντος εἰς Ἀλαμανίαν εἰς τὸν ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸν αὐτοῦ τὸν Φίλιππον, τοῦ μετὰ στόλου Λατινικοῦ βαρέος ἀπελθόντος, μετὰ τὸ ἐπισυναχθῆναι πανταχόθεν τοὺς στρατιώτας καὶ σφαδάζειν ὑπὲρ
D τῆς πατρίδος αὐτῶν, ἐφαίνετο αὐτὸς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὸν πρὸς τοὺς Λατίνους ὑπερτιθέμενος πόλεμον. τέλος νύκτωρ ὡς ὠνητὸν ἀπέδρα ἀνδράποδον. εἰσῆλθεν οὖν διὰ τῆς νυκτὸς ἐκεῖ εἰς τὸ ἐν Βλαχέρναις παλάτιον ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ κῦρις Ἀλέξιος, καὶ ἀνηγορεύθη σὺν τῷ πατρὶ αὐτοῦ κυρίῳ Ἰσαακίῳ, καὶ ἐβασίλευσεν ἔτη,* μῆνας ε'. ὅτι δὲ ἑώρα ὁ χυδαῖος δῆμος αὐθεντικῶς εἰσερχομένους ἐν τῷ μεγάλῳ παλατίῳ τοὺς Λατίνους καὶ μέγα κακὸν παθεῖν ἐξ αὐτῶν ὑπώπτευσαν, ὃ καὶ ἐξ ἀποτελέσματος ἀληθὲς ἐφάνη, συνῆλθον ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ μετὰ πολλὰς ὀχλήσεις καὶ ἀναστασίας ἀνηγόρευσαν βασιλέα τὸν σεβαστὸν κύριον Νικόλαον τὸν Κανάβον, καὶ διέμεινεν ὁ καλὸς ἐκεῖνος ἄνθρω-
P 82 πος κακοπαθῶν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ὀλιγοστάς τινὰς ἡμέρας. μαθόντες γὰρ ταῦτα οἱ ἐν τῷ παλατίῳ τὸν μὲν κύριον Ἀλέξιον παρέστειλαν τῆς ἀρχῆς, τὸν δὲ Δούκαν κύριον Ἀλέξιον τὸν λεγόμενον Μούρτζουφλον ἀνηγόρευσαν, καὶ οὕτω κατὰ μικρὸν ἀπέρρευσαν τὸ πλῆθος ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ παλάτιον πρὸς τὸν

4 εἰς] δὲ εἰς? 6 τοῦ — ἀπελθόντος] καὶ — κατελθόντος? 9 ἐπιρριθέμενος? 10 δι' αὐτῆς νυκτὸς alii.

ipsa urbium regina Cpolis, quae sola in imperatoris potestate supererat, turpi ipsius et inerti fuga Latinis prodita est. cum enim nepos eius dominus Alexius domini Isaacii filius, qui in Alemanniam confugerat ad Philippum sororis suae maritum, collectis undique militibus cum magna Latinorum classe inde reverteretur de patria sibi erepta dimicaturus, primo quidem imperator bellum adversus Latinos de die in diem differre videbatur, demum vero per noctem quasi venale mancipium aufugit. quare nepos eius dominus Alexius noctu palatium Blachernarum ingressus et cum patre suo domino Isaacio imperator salutatus est, imperavitque menses 5. plebs vero cum Latinos pro libito magnum palatium intrare videret, et quod postea eventus comprobavit, se magnum malum ab iis passuros esse coniectaret, in magnam ecclesiam convenit, et post multas turbas et tumultuationes imperatorem salutavit dominum Nicolaum Canabum, qui paucissimos dies aerumnose in ecclesia magna permansit. his enim de rebus certiores facti qui erant in palatio, dominum Alexium imperio abdicarunt, et eius loco imperatorem creaverunt dominum Alexium Ducam Murtzuphlum. paulo itaque post populus ab ecclesia in palatium discessit ad dominum Alexium Ducam; capto

Δούκαν Ἀλέξιον· ὁ δὲ Καναβὸς ἑάλω. καὶ ἐβασίλευσεν ὁ Δούκας κύριος Ἀλέξιος μῆνας β'. ἐκτότε οὖν ἀναισχυντότερον καὶ ἀναφανδὸν ἤρξαντο οἱ Λατῖνοι τήν ποτε βασιλίδα πολιορκεῖν τῶν πόλεων, καὶ εἰς ἔργον τὸ προβουλευθὲν διὰ βραχέος ἐξηνέχθη, καὶ ὁ βασιλεὺς ᾐχμαλωτίσθη, καὶ δούλη γέγονεν ἡ κυρία καὶ B *παντάπορος ἡ πολύολβος, καὶ ἐβεβηλώθησαν, οἴμοι οἴμοι, τὰ ἅγια, αἱ ἅγιαι εἰκόνες κατεπατήθησαν, ἱπποστάσια γεγόνασιν οἱ θεῖοι ναοί, εἰπεῖν δι' ὀλίγου τὸ πᾶν, ἐγκατελείφθη ἡ θυγάτηρ Σιὼν ὡς σκηνὴ ἐν ἀμπελῶνι καὶ ὡς ὀπωροφυλάκιον ἐν σικυηλάτῳ, ἔρημος παντὸς ἀγαθοῦ, πλήρης παντοίων κακῶν.*

Θεόδωρος ὁ Λασκάρης, ἀνὴρ γεννάδας καὶ κραταιός. οὗτος καὶ οἱ μετ' αὐτὸν μέχρι τοῦ πρώτου Παλαιολόγου κυρίου Μιχαὴλ διῆγον ἔχοντες τὰ βασίλεια ἐν τῇ Ἀσίᾳ τῇ ἀντιπέραν δηλαδὴ Κωνσταντινουπόλεως, φυγάδες ὄντες τοῖς Λατί- C *νοις, ἔτη ιθ'.*

Μετὰ τοῦτον ἐκράτησεν Ἰωάννης ὁ Δούκας ὁ λεγόμενος Βατάτζης, συνετὸς καὶ βριαρόχειρ ἀναφανείς, ἔτη λγ'.

Ὁ κύριος Θεόδωρος ὁ Λασκάρης ὁ δεύτερος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος, ἔτη γ' καὶ ἥμισυ.

Μετὰ τοῦτον ἐκράτησεν καὶ ἐβασίλευσεν ὁ κραταιὸς Μιχαὴλ ὁ πρῶτος τῶν Παλαιολόγων, ὃς ἐξέωσε τοὺς Λατίνους τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, καὶ ἀπέδωκεν αὐτῇ πάλιν τὸν οἰκεῖον αὐτῆς κόσμον, ἔτη κδ' μῆνας β' ἡμέρας κ'.

que Canabo imperavit dominus Alexius Ducas menses 2. tunc Latini Cpolim, olim reginam urbem, gravius et manifestius obsidere coeperunt, et brevi coeptum ad finem perductum est, captoque imperatore urbs domina in servitutem redacta est et omnigenis oppleta miseriis: nam sacra profanata sunt, et sanctae imagines conculcatae, et deo sacrata templa in stabula equorum mutata, et ut summatim omnia dicam, derelicta est filia Sion ut umbraculum in vinea et sicut tugurium in cucumerio, vacua omni bono et referta omnigenis miseriis.

Theodorus Lascares, vir generosus et potens, et caeteri post ipsum usque ad primum Palaeologum dominum Michaelem, fugati a Latinis, imperii sedem posuerunt in Asia, e regione scilicet Cpoleos; imperavitque Theodorus Lascares annos 19.

Post hunc imperavit Ioannes Ducas cognomento Batatzes annos 33.

Dominus Theodorus Lascares secundus, filius eius Porphyrogenitus, imperavit annos 3 cum dimidio.

Post hunc imperio potitus est Michael primus Palaeologorum, qui Latinos Cpoli expulit, eique pristinum splendorem restituit, imperavitque annos 24 menses 2 dies 20.

Ἀνδρόνικος ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ εὐσεβέστατος καὶ τοῦς ἀσύγκριτος, ἔτη μϛ΄ μῆνας ϛ΄.

D Μιχαὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ δεύτερος, ὁ λόγῳ καὶ πράξει βασιλεὺς ὄντως, ἔτη ιγ΄ ἡμέρας κβ΄.

Ἀνδρόνικος ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος, ἡ τῶν χαρίτων συνδρομή, ἔτη λα΄ μῆνας τρεῖς.

Μανουὴλ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πορφυρογέννητος, ὁ στρατηγικώτατος καὶ τῶν ἀνακτόρων κλέος, ἔτη μα΄.

Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνός, ὁ τῷ σχήματι μετονομασθεὶς Ἰωασὰφ μοναχός, ἔτη ιδ΄.

Ἰωάννης τῶν Παλαιολόγων ὁ δεύτερος ὁ ἕκτος, ὁ διὰ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθεὶς Ἰωασὰφ μοναχός, ὁ πορφυρογέννητος, ἔτη β΄ καὶ ἥμισυ.

Μανουὴλ ὁ δεύτερος, ὁ υἱὸς Ἰωάννου, ὁ πορφυρογέννητος, ἔτη ιβ΄ μῆνας δ΄ ἡμέρας κε΄.

P 83 Ἰωάννης τρίτος, ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὁ πορφυρογέννητος, ὁ συγκροτήσας τὴν σύνοδον ἐν τῇ Φλωρεντίᾳ καὶ συγκλίνας κατ' ἀνάγκην τοῖς Λατίνοις, συμπαρόντων τῶν τε ἄλλων λογάδων καὶ αὐτοῦ τοῦ κυροῦ Μάρκου τοῦ εὐγενικοῦ καὶ μητροπολίτου Ἐφέσου, ἔτη κγ΄ μῆνας γ΄ ἡμέρας ι΄.

11 *ἰωάννης ὁ β΄, ὁ ϛ΄ τῶν παλαιολόγων*, Lamb. 18 *τοῖς δόγμασι τῶν λατίνων* Vallicell.

Andronicus filius eius, piissimus et animi incomparabilis, imperavit annos 46 menses 6.

Michael filius eius, secundus istius nominis ex Palaeologis, nomine et re ipsa imperator, imperavit annos 13 dies 22.

Andronicus filius eius Porphyrogenitus, gratiarum compendium, imperavit annos 31 menses tres.

Manuel filius eius Porphyrogenitus, militum flos et imperatorum decus, imperavit annos 41.

Ioannes Cantacuzenus, qui postquam factus fuit monachus, nominari voluit Ioasaph, imperavit annos 14.

Ioannes illius nominis secundus, Palaeologorum sextus, Porphyrogenitus, assumpto habitu monachi dictus Ioasaph, imperavit annos 2 cum dimidio.

Manuel secundus eius nominis, filius Ioannis Porphyrogenitus, imperavit annos 12 menses 4 dies 25.

Ioannes eius nominis tertius, filius Manuelis Porphyrogenitus, qui synodum convocavit Florentiae, et necessitate coactus ad Latinos inclinavit, una praesentibus cum aliis viris delectis tum vero etiam ipso domino Marco metropolita Ephesino, imperavit annos 23 menses 3 et dies 10.

Κωνσταντῖνος τῶν Παλαιολόγων ὁ ὕστερος, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὁ πορφυρογέννητος, ὁ δικαιότατος, μόνος ὢν δεσπότης ἁπάσης τῆς Πελοποννήσου, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀδελφοῦ B *αὐτοῦ κυροῦ Ἰωάννου εἰς τὸ τῆς βασιλείας ὕψος ἀρθείς, ἔτη δ' μῆνας ε'.*

Ἐπὶ τούτου ἐγένετο, οἴμοι, ἡ ἅλωσις τῆς αὐτῆς Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν ἐν ἔτει ,ϛϡξα', καὶ ἐγένετο δορυάλωτος ἡ πρὶν βασιλὶς πασῶν τῶν πόλεων. ὃς καὶ ἀπεκτάνθη τότε παρ' αὐτῶν ἐν τῇ γενομένῃ χαλάστρᾳ, αὐτός τε καὶ πάντες οἱ λογάδες σχεδόν, καὶ ἐκομίσατο τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον, μὴ θελήσας προδοῦναι τοῖς ἀνόμοις τὰ βασίλεια, μήτε μὴν θελήσας τὸν κίνδυνον διαφυγεῖν, δυνατοῦ ὄντος.

4 *ἀρθείς*] *ἐναχθεὶς* Vallicell.

Constantinus Palaeologorum ultimus, frater Ioannis Porphyrogenitus, iustissimus, solus totius Peloponnesi dominus fuit, et post mortem fratris domini Ioannis ad imperii fastigium evectus est, imperavitque annos 4 menses 5.

Sub hoc imperatore anno 6961 Cpolis ab impiis Agarenis expugnata est, et quae prius omnium urbium regina fuerat, hostili manu capta est. ipse etiam imperator cum omnibus fere proceribus inter illam urbis desolationem ab iis occisus est et martyrii coronam obtinuit, cum neque palatium imperatorium impiis illis prodere vellet, neque periculum effugere, quamvis posset.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ ΣΥΝΤΟΜΟΙ ΧΡΟΝΙΚΑΙ.

BREVES ENARRATIONES CHRONOGRAPHICAE *)

INCERTO AUCTORE,

FRANCISCO COMBEFISIO

INTERPRETE. **)

Περὶ θεαμάτων.

Θέαμα α΄.

P 90 *Τὸ ἐν τῇ βασιλικῇ κινστέρνῃ τῇ χρυσορόφῳ ἀνδρείκελον, χρυ-*
D *σέμβαφον ἄγαλμα ὑπάρχον, ἔνθα τὸ ἕξαμον Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως κατεσκευάσθη, τὸ γονυκλινές, Ἰουστινιανοῦ ἐστι τοῦ κατὰ τὸ δεύτερον τὴν Κωνσταντινούπολιν τυραννήσαντος, καὶ πλησίον αὐτοῦ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ ἀδελφῆς Βουσήρου Γλιαβάρου, μετὰ τὴν ἧτταν Τιβερίου τοῦ Ἀψιμάρου, ὅτι καὶ*

*) Lambecio Anonymi Collectanea Chronica. **) in Manipulo originum rerumque Cpolitanarum, edito Parisiis a. 1664, 4°.

De spectaculis.

Spectaculum primum.

Simulacrum auro obductum in Basilica cisterna auro laqueata, ubi Heraclii imperatoris Examum constructum est, virili specie, in genua provolutum, Iustiniani est, secundo Cpoli tyrannidem exercentis, ac prope eum uxoris eius, sororis Buseri Glisbari, devicto Tiberio Apsi-

Φιλιππικὸς ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ τῆς χρυσοφόρου βασιλικῆς ἀπεδοκιμάσθη, Τερβελὶ τοῦ Βουλγαρίας ἐκεῖσε πολλάκις καθίσαντος, καὶ Γλιαβάρου Χαζάρου. πάκτα οὖν οὐκ ὀλίγα ἐκεῖσε ἐδόθησαν, ἔνθα αὐτοῦ τοῦ τυράννου καὶ τῆς γυναικὸς τὰ ἀγάλματα. ἐν οἷς ἐλέφας ἵσταται παμμεγέθης, ὡς οἱ θηριοδέκται E
ἡμῖν ἐβεβαίωσαν μὴ γενέσθαι ἐπάνω αὐτοῦ τὸ μέγεθος τῶν ἐλεφάντων, τῶν δὲ μεγάλων ἕως οὕτως. οὗτος ὁ ἐλέφας ὑπὸ Σεβήρου τοῦ Κάρου Ἕλληνος ἐτυπώθη θέαμά τι κατὰ τὴν παράδοσιν. ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ χρυσορόφῳ βασιλικῇ τὸν ἐλέφαντα παραμένειν εἰς θέαμα ἐξαίσιον· ὅρον γὰρ εἶναι πρὸς τοῦ μέρους τῶν ἀναβαθμῶν τῶν οβʹ ἔλεγον, ἔνθα καὶ σχολὴ φυλαττόντων πόλιν. ἐν αὐτῷ δέ φασι τὸν ἐλέφαντα παραμένειν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ Καρκινήλῳ ἀργυροκόπῳ ἐν πλαστοῖς ζυγοῖς τὴν πρᾶσιν ποιουμένῳ· ὥστε τῷ διατρέφοντι τὸν ἐλέφαντα, φασίν, ἀπειλεῖν, P 91
ὅτι καὶ ἐπορθεῖτο τούτου τὸ οἴκημα· καὶ πολλάκις διαβεβαιωσαμένου θάνατον τῷ θηριοτρόφῳ, εἰ μὴ τοῦτον κρατήσειεν· αὐτὸς δὲ διὰ τὰς βαγύλας ἐλαιοφόρους κρατῆσαι οὐκ ἐνεδίδου. ὃν καὶ φονεύσας ὁ αὐτὸς ζυγοπλάστης τῷ ἐλέφαντι εἰς βρῶσιν προέθηκε. τοῦ δὲ θηρίου ἀτιθάσσου ὄντος, καὶ αὐτὸν ἐξηνάλωσεν. ὃ καὶ Σεβῆρος ἀκούσας θυσίας τῷ θηρίῳ οὐκ ὀλίγας προσήνεγκεν. ἐν αὐτῷ γὰρ τῷ τόπῳ παρευθὺ καὶ ἀπετυπώθησαν· ἔνθα καὶ Ἡρα- B
κλῆς ἐλατρεύθη, παμπόλλας θυσίας δεξάμενος, καὶ ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ μετετέθη εἰς θέαμά τι μέγιστον. τὸ δὲ πρότερον ἀπὸ

10 **πρὸς τοῦ] πρώτου alii.**

mare, quando et Philippicus eodem ipso in loco Basilicae auro laqueatae abrogatus est; ubi plerumque Terbelis Bulgarus et Gliabarus Chazarus sederunt. ibi non paucae pactae pecuniae datae sunt, quo loco item tyranni et uxoris eius statuae sunt. inter quas stat elephas tantae magnitudinis, ut asserentibus belluarum custodibus nullus maiore mole elephas reperiatur. elephas autem ille a Severo Caro Graeco effictus est ad spectaculum, ut aiunt. in illa quippe Basilica auro laqueata statutum fuerat ut elephas consisteret ad ostentum singularissimum. collem enim esse aiebant ante partem graduum octoginta duorum, ubi et schola custodum urbis excubabat. ibi, ut narratur, Carcinelo argentario, iniquis lancibus vendenti, elephas molestiam creabat, ita ut ille gubernatori elephanti plerumque interminatus sit, additis etiam necis inferendae minis nisi elephantum, qui sibi tabernam evertebat, cohiberet. ille vero quod oleum conveheret, elephanto imperare non poterat. quem tandem occisum iniquus argentarius elephanto devorandum apponit. bestia vero nondum cicurata illum quoque interemit. quo audito Severus hostias bestiae non paucas obtulit; atque eo ipso loco confecta statua fuit, ubi etiam Hercules multis hostiis et sacrificiis cultus fuerat. utque multo magis spectaculo esset, in Hippodromum invectus est, cum

Ῥώμης ἐπὶ Ἰουλιανοῦ ὑπατικοῦ ἐπὶ τὸ Βυζάντιον εἰσήχθη, μετὰ καρούχας καὶ νηὸς καὶ στηλῶν δώδεκα. αὕτη, φασίν, ἡ ἱστορία τοῦ θεάματος Σευήρου ἡ ξένη γέγονεν ἐπὶ Ἀνθίμου ὑπάτου· οὗ τινὸς τὰ Ἀνθίμου κατὰ τὴν κέλευσιν Νουζαμήτου ὑπάρχου τῆς πόλεως, τοῦ ἀπὸ Περσῶν, ἀντὶ πάκτων ἐχρηματίσθησαν, ἐν C ταῖς ἡμέραις Βύζα καὶ Ἀντίου, καὶ ἕως τῆς σήμερον τοῖς φιλοσοφοῦσιν ἐν πείρᾳ προτίθεται θέαμα.

Θέαμα β'
τῶν ἐν τῷ ὡρέῳ μιλίῳ.

D Ἐν τῷ ὡραίῳ μιλίῳ ἡλίου ἅρμα ἐν τέτρασιν ἵπποις πυρίνοις ἱπταμένοις παρὰ δύο στηλῶν ἐκ παλαιῶν χρόνων ὑπῆρχεν, ἔνθα Κωνσταντῖνος εὐφημίσθη μετὰ τὸ νικῆσαι Ἀζώτιον καὶ Βύζαν καὶ Ἄντην, κράζοντος τοῦ Βενέτου μέρους

εἴλες παλινόρσον ἱμάσθλην,
ὡς δὲ δὶς ἡβήσας μαίνεαι ἐν σταδίοις.

τοῦ δὲ Πρασίνου μέρους λέγοντος "οὐ χρῄζομέν σε, λωβέ· οἱ E θεοὶ ἀνώτεροι αὐτοῦ εἷλον." τοῦ δὲ ἡλίου ἅρματος κατενεχθέντος ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ, δορυφορούμενον εἰσῄει στηλίδιον καινόν, παρὰ Κωνσταντίνου κατασκευασθέν, ὑπὸ ἡλίου φερόμενον, Τύχη πόλεως· ἐν βραβείοις πλείστοις εἰς τὸ στάμα εἰσῄει, καὶ λαβὸν ἆθλα παρὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου, καὶ στεφανωθὲν ἐξῄει,

prius Roma Byzantium Iuliano consule cum carruca et nave ac decem aliis statuis translatus fuisset. contigit vero stupenda haec spectaculi Severiani historia Anthimo consule; cuius Anthimi bona, iubente Nuzamete urbis praefecto Persa, pro pacta pecunia solvenda vendita sunt, in diebus Byzae et Antii; hodieque philosophantibus ad experimentum hoc spectaculum prostat.

Spectaculum secundum
de iis quae in aureo miliario erant.

In aureo miliario iam inde ab antiquis temporibus currus solis trahente quadriga equorum ignei coloris quasi volantium a duabus columnis vehebatur; ubi Constantinus post victos Azotium Byzantem et Antem Venetae factionis acclamationibus exceptus est:

vertisti retro flagellum,
ac velut bis pubescens, insanis in stadiis

Prasina ex opposito factione dicente, "non te opus habemus, iniuriose: dii illo superiores traxere." solis autem curru in Hippodromum deducto statua illa exigua, urbis scilicet fortuna, quam Constantinus fabricaverat, sole vecta, multis braviis instructa in Hippodromi tribunal veniebat, receptisque a Constantino imperatore victoriae praemiis

καὶ ἐτίθετο ἐν τῷ Σενάτῳ ἕως τῶν γενεθλίων τῆς πόλεως. ὑπὸ δὲ Ἰουλιανοῦ, διὰ τὸν χαραχθέντα σταυρὸν ἐν αὐτῷ, βοθύνῳ, ὅπου τὰ πλεῖστα θεάματα, καὶ αὐτὸ παρεδόθη. F

Θέαμα γ'
τῶν ἐν τῷ φόρῳ.

Βαλμασὰ κεντυρίων φίλος εἰδώλων πάνυ κατέαξε τὸ εἴλημα τοῦ φόρου ὡρολογίου, θέας χάριν, ὡς ἔλεγεν· ὡς δὲ ἐν τῷ δο- P 92
κεῖν μᾶλλον ἕνεκα τοῦ κλέμματος καὶ τοῦτο ποιήσας, ἔκλεψε τὸ Παλλάδος εἴδωλον ἀργυροῦν. καὶ τὰ βαλαντία Ἀσκληπιοδώρου εὑρέθησαν τῶν τριῶν λιτρῶν, καὶ ἡ κορωνὶς Κλεοπάτρας κατασκευασθεῖσα σμαραγδινὰς πάνυ ἀλάβαστρος. τοῦτο γνοὺς ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος τὸν αὐτὸν κεντυρίωνα Βαλμασὰ ἐπετίμησεν ἄξιον θανάτου. τοῦ δὲ ἀναισχυντοῦντος καὶ θεοὺς ἐπικαλουμένου, ἀπετμήθη εἰς ἓν τῶν σκαλίων τοῦ αὐτοῦ φόρου, ἔνθα τὰ ἄριστα τὰ πρῶτα ὑπῆρχεν. τὸ δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ καμάρᾳ B
γεγονὸς ἄθεσμον οὐ σιωπήσομεν. τὸ τοῦ μοιχοῦ Μαξεντίου εἴδωλον ἐκεῖσε προσεκυνεῖτο λατρευόμενον, καὶ τοῖς πολλοῖς εἰδωλολάτραις ἀγνοούμενον θεὸς ἱππόσυνος ἐλατρεύετο. διὸ Κωνσταντῖνος αὐτὸ μὲν κατέβαλε, τοὺς δὲ τοῦτο τολμήσαντας ἀπεκεφάλισεν. ἔνθα καὶ Ἄρειος μετὰ ταῦτα τὸν μιαρὸν θάνατον ὑπέστη, χείρονα Ἑλλήνων βλασφημῆσαι ἀποτολμήσας ὁ δείλαιος,

inde coronata exibat, atque in Senatu usque ad diem urbis natalem reponebatur. a Iuliano autem, quod insculptam crucem haberet, in eam fossam proiecta et terra obruta est, in quam plurima quoque alia spectacula.

Spectaculum tertium
de iis quae in foro exstant.

Balmasa centurio, idolorum studiosissimus, horologii in foro stantis involucrum spectandi causa, ut aiebat, confregit; ut autem vero similius erat, furandi causa id egit: Minervae quippe signum argenteum furatus est, Asclepiodori quoque marsupia trium librarum reperta sunt, item corona Cleopatrae ex smaragdis colore alabastrino. re cognita imperator Constantinus centurionem morte damnavit. etsi autem impudenter negaret ac deos obtestaretur, capite truncatus est in uno e gradibus ipsius fori, ubi olim epulae ac prandia fiebant. scelus vero in altero fornice perpetratum non tacebimus. Maxentii moechi simulacrum divinis honoribus illic colebatur; et quod multi idololatrarum ignorabant, deus eques adorabatur. quapropter Constantinus simulacrum evertit, ac eos qui id temere ausi essent capite multavit. ubi etiam Arius postea foeda morte periit; qui cum blasphema dicta Graecanicis peiora

μετὰ λιτῆς καὶ τιμῆς τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως τῇ βασι-
C λικῇ χειρὶ καθαρπάσαι βουλόμενος. ἀλλ' οὐκ Ἀλέξανδρος ὁ πολὺς ἐν θεογνωσίᾳ τοῦτο παρισ... ἕως τῷ ὀλεθρίῳ θανάτῳ τοῦτον παρέδωκεν. ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ, ἀπὸ τῆς καμάρας ἕως κθ' παλαιστὰς ἔχοντι, ἐπὶ θεοφιλοῦς Θεοδοσίου ἀπετυπώθη Ἄρειος ἐν μαρμάρῳ συγκατιὼν τῇ γῇ, καὶ σὺν αὐτῷ Σαβέλλιος Μακεδόνιος Εὐνόμιος, πρὸς αἰσχύνην τοῖς διερχομένοις σημειοῦσθαι τούτους, καὶ κόπρῳ καὶ οὔρῳ καὶ ἐμπτύσμασι καὶ ἀτιμίαις ἀποδέχεσθαι τοὺς τὸν υἱὸν ἀτιμάσαντας. ἅτινα καὶ
D καθορῶνται νῦν ἕως τῆς σήμερον τοῖς τὰ γεγραμμένα παρ' ἡμῶν μετὰ φιλοσοφίας καὶ πόνου διερευνῶσι.

Θέαμα δ'

τὸ ἐν τοῖς Ἀρτοπωλίοις πόροις ὑπάρχον.

E Κυνάριον ἀπὸ μαρμάρου, εἴθετα πλεῖστα ἐν τῇ γαστέρι σιτηρεσίων, ὡς εἰώθειν μαρμαρικὰ λατρεύειν ἐπιχειροῦντα, τοῖς θεωρεῖν κατὰ τὸν θέλοντα, τοῖς πᾶσι προύκειτο· ταῶ δὲ καὶ ἀετοῦ καὶ λεαίνης λαγωοῦ τε καὶ κριῶν κάραι, καὶ στρουθῶν καὶ κορωνῶν καὶ τρυγόνος, μυὸς καὶ γαλῆς, καὶ δαμάλεις, μυκῶσαι καὶ Γοργόνες, δύο ἀμφότεραι ἐκ δεξιῶν καὶ ἐξ εὐωνύμων, ἡ μία τῇ ἑτέρᾳ κατ' ὄψιν βλέπουσα, ἀπὸ μαρμάρων, ἀναγεγλυμμέναι. τὰ φιλοτιμηθέντα κάτω τῶν αὐτῶν τόπων ἤτοι Ἀρτοπωλίων, θέας
F τυγχάνει Κωνσταντίνου δρᾶμα. ἀλλὰ γὰρ καὶ Βούλγαρος ὑπὲρ

miser pronuntiasset. cum comitatu et pompa Cpolitanum thronum, imperatoria manu stipatus, raptum properaret. verum Alexander, vir divina scientia praeditus, non prius cessavit quam illum funestae morti tradidit. eodem loco, qui a fornice viginti novem palmos habet, sub religioso imperatore Theodosio Arius marmorea statua effictus est, quae solo tantillum sublimior erat, ac cum illo Sabellius Macedonius Eunomius, ut eos qui praeterirent tales sibi magistros adscribere puderet; utque ii qui filio honorem detraxerant, stercore urina sputo et ludibriis deturparentur. quae hactenus integra conspiciuntur ab iis qui scripta nostra philosophice et studiose scrutantur.

Spectaculum quartum

de iis quae in Artopoliis exstant.

Catellam marmoream, multis mammis distribuendis muneribus praeditam, confertim animantes adorare tentabant; quod iis qui considerare vellent erat expositum, pavonis scilicet, aquilae, leaenae, leporis arietumque capita, passerum item, cornicum, turturis, muris et felis: itemque buculae mugientes, Gorgones duae a dextris et sinistris, obversa mutuo facie, ex marmore sculptae. quae in Artopoliis sculpta a Constantino ad spectaculum facta sunt. sed etiam bulgarus mundus

βοὸς καθαρὸς ὑπάρχων, ὡς τῇ γῇ διορύττειν ἐθέλειν τοῖς ὁρῶσι θέαμά τι μέγιστον. διέκειτο δὲ τοῦτο ἕως τῶν πολλῶν, καὶ μέχρι Ζήνωνος ἀρκέσαι τὴν ἱστορίαν. Γαληνὸς δέ τις ἰατρὸς καὶ φιλόσοφος ὑπάρχων, ὡς αὐτὸς ἐδίδαξεν, ἀπὸ χρονογράφων περαιωθείς, ἐβεβαιώθη τὰς Γοργονίδας τὰς μαρμαρίνους, ἅτε P 93 τὴν μίαν ἐκ δεξιῶν, ἅτε δὲ τὴν ἐξ εὐωνύμων, ἱερογλυφικά τινα καὶ ἀστρονομικὰ ἐχίδνια συλλαβούσας τῶν βασιλέων γράφειν τὰς ἱστορίας, Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου τοῦτο ποιήσαντος. τοῦ δὲ αὐτοῦ Γαληνοῦ ἐπὶ πλεῖστον συχνάσαντος καὶ τοῖς ἀναγνώσμασιν τούτου προσέχοντος, τὰ μέλλοντα συμβαίνειν Ζήνωνι παρὰ Βηρίνης ἐγέλασε. Καλλίστρατος δέ τις, συρφετὸς μὲν τῷ γένει κάπηλος δὲ τῇ ἀξίᾳ, ἐμβατεύοντι τῇ ἱστορίᾳ τῶν Γοργονίδων Γαληνῷ B καὶ μάλιστα συχνῶς προσέχων, μετὰ τὴν ἀνάκαμψιν Ζήνωνος τὴν ἀπὸ Ἰσαυρίας τὸ δεύτερον φατειασθεὶς ὁ αὐτὸς Γαληνὸς παρὰ τοῦ αὐτοῦ Καλλιστράτου τοσούτους ἐμπαιγμοὺς ἐπ' ἐνιαυτοῦ καὶ βολίδας ὑπέμεινεν, ὥστε μέχρι τέλους τὸ πέρας ἐν τῇ αὐτῇ Ἀρτοπωλίων καλενδίᾳ, ἐν αὐτοῖς τοῖς ζωδιακοῖς τετραπόδοις καὶ πετεινοῖς, Σελεντίου ὑπ' ἄρχοντος ξίφει ἀποκεφαλισθῆναι, κράξαντος τοῦ Πρασίνου μέρους καὶ τοῦ ὄχλου "δικαία ἡ κρίσις." Ἀριστείδης δὲ φιλόσοφος ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ τόπῳ C τοιῷδε, ὃ καὶ φαίνεται ἕως τῆς σήμερον, "Γαληνοῦ θηρία, ἀδικία νεμομένη Ζήνωνι·" καὶ τυπώσας τὴν γραφίδα ἀπέδρα ἐν Χερσῶνι, καὶ ἐσώθη ἕως τῆς σήμερον.

7 **συλλαβῶν** alii.

bovi insidens, qui quasi spectaculum videntibus maximum humo defodi voluerit. haec multis temporibus constitere, et usque ad Zenonem oculis contemplari licebat. Galenus vero quispiam medicus et philosophus, ut ipse docuit ex chronographis mutuatus, asseverabat Gorgones marmoreas, quarum alia a dextris, a sinistris alia erat, hieroglyphicas quasdam et astronomicas viperulas continentes, imperatorum historias complecti, magno Constantino eius rei auctore. cum vero idem Galenus eo crebrius ventitaret et lectioni attenderet, de iis quae a Verina Zenoni eventura erant in risum effusus est. Callistratus vero quidam ex infima plebe caupo Galenum Gorgonas saepius adeuntem easque assidue considerantem apud imperatorem Zenonem ex Isauria secundo rever[illegible] accusavit; qui Galenus multa ludibria et plagas per annum sustinuit, donec tandem in ipsa Artopoliorum calendia et ad ipsam quadrupedum animalium atque volucrum statuam a Silentii praefecto capite plecteretur, clamante Prasina factione ac plebis promiscua turba "iustum iudicium." Aristides vero philosophus eiusmodi nomen loco imposuit, hodieque manet, "Galeni bestiae, Zenoni iniquitas attributa." scriptaque lamina in Chersonem aufugit, hactenusque incolumis est.

Θέαμα ε'
τὸ ἐν τοῖς Ἀμαστριανοῦ Καρακάλλου πραιποσίτου.

D Θεαμάτιον ἤτοι εἴδωλον τῆς Βυζαντίου πόλεως πρωτεῖον ἀπὸ Τραϊανοῦ, Μηκᾶς καὶ Γλαῦκος. ἐξ ὧν Θεόδωρος χρονογράφος ἀναγνωσθεὶς ἀναγνώσμασιν. Ζεύς, Ἥλιος ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἐν ἅρματι μαρμαρωθέντι. Διὸς σκυτάλην Ἀριστείδης· Ἡρακλῆς, ὁ ἀνακείμενος ἡνίοχος, θεὸν ἐπιγράφων, Ἀπόλλων παγκρατιαστής. ἔνθα ὁ ποταμὸς ὁ Κύτλου. Ἀέτιος ὁ ἀπὸ Λύ- E κου μυσαροθρησκευόμενος. ἐν αὐτῷ χελῶναι μεσταὶ ὀρνίθων· ἐν αὐταῖς δράκοντες ιη'. καὶ Ἀκόντιος φιλόσοφος εἰδώλων προστάτης καὶ θύτης γυναικὸς καὶ δύο τέκνων, μητρὸς Ἀγλαΐδης καὶ ἀδελφῆς Γραφεντίας. ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ δαιμόνων ἐπιστασίαι καὶ πνεύσεις, ὅτι βασιλέων, τοῖς φιλοσοφοῦσι· μάλιστα, ἐὰν πόρνοι εἶεν τῇ γλώττῃ ἢ τῇ σπορᾷ, οἱ βασιλεῖς ὀλέθριοι. διὰ τοῦτο τῷ γυμνῷ προσεσχήκεσαν ζωδίῳ, καὶ σιδηρίτιν βοτάνην F σὺν κοχλίδι περιζέσαντες καὶ τοῖς μυκτῆρσιν ἐπιθέντες, γαλουχοῦνται τοῖς φίλοις τοῦ ἄνακτος· καὶ ἦν γνωστὰ ἐκ τούτων ἴσως θέλεται, εἰς αὐτοὺς γενέσθαι ἡμῖν. πολὺς δὲ ἄργυρος καὶ μάλιστα δηναρίων κατώρυκται κάτωθεν, ἀλλὰ δὴ καὶ θησαυρὸς χρυσίου, ὅτι θέατρον ὑπάρχων, καὶ τοῖς πολλοῖς βλέπειν ἐν ἡμέρᾳ

7 μαρμαρείῳ ἐπέβη Lamb.

Spectaculum quintum
ad Amastriani Caracallae praepositi.

Quod a Traiano spectaculum seu idolum Byzantinae urbis primum occurrit Mecas et Glaucus: ex quibus Theodorus chronographus lectionibus clarus. Iupiter; Sol eodem in loco, marmoreo curru invectus. Iovis scuticam ferens Aristides. Hercules, auriga recumbens, hoc deum titulo donans, "Apollo pancratiastes." ubi Cytli fluvius; Aëtius, a Lyco impuro cultore adoratus. in eo testudines plenae avibus, et dracones octodecim. Acontius item philosophus, idolorum antistes, uxoris immolator ac duorum liberorum, matris Aglaidis et sororis Graphentiae. eodem in loco daemonum (quippe regum) visiones afflatusque philosophis obtingunt; maxime si lingua semineve adulteris reges fuerint exitiosi. idcirco ad nudam oculos conjicientes statuam, sideritimque herbam cochleari concalefacientes atque naribus adurentes, regis amicos lactari; ac si forte ex his innotescere velit, divinum eos responsum accipere. ingens pecuniae vis, praesertim denariorum humo defossa, quin et auri thesaurus, quod cum theatrum esset die Iovis, po

Διὸς θυσίας καὶ θαυμάζουσιν· σεισμοῦ δὲ γενομένου ἀποθανεῖν ἐν αὐτῷ τῷ πέλματι, ὡς ἐπὶ Βύζα καὶ Ἄντη, πρὶν Κωνσταντῖνος P 94 τῇ πόλει, ἀλλὰ τῇ Ῥώμῃ, θεὸν γινώσκων ἐφαίνετο. οἱ δὲ ἵπποι καὶ αἱ κιννύρες Γαληνδουχίου τοῦ δουκός. ἅ τινα καθορῶνται ἐν τῷ πυρὶ Ἀρτεμισίῳ ἕως τῆς δεῦρο. ὅθεν, φιλόκαλε, πολλοὺς κόπους διὰ τὴν σὴν ἀρετὴν ὑπομείναντες, οὐδὲν ἠγανακτήσαμεν.

Θέαμα ς´
τοῦ βοός.

Τὸ δὲ ἐν τῷ βοῒ θέαμα τρανῶς σοι ὑποδείξομεν, ὅπερ B πλειστάκις δι' ἐπιστολῶν ἡμῖν ἐσήμανας δῆλόν σοι γενέσθαι, ὦ φιλόκαλε. Βαλεντινιανοῦ τοῦ πραιποσίτου Κώνσταντος ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ οἰκοδομηθῆναι γινώσκομεν. κάμινος δὲ παμμεγέθης μεγάλη ἕως ἡμῶν διασωθεῖσα, ἔνθα Ἰουλιανὸς ὁ θεοστυγὴς προφάσει τῶν καταδίκων πολλοὺς ἐν αὐτῇ Χριστιανοὺς κατέκαυσε. ἦν δὲ ἡ κάμινος φέρουσα βοὸς χαλκοῦ παμμεγεθεστάτου θέαμά τι, C οὗπερ κατὰ μίμησιν ἐν τῷ Νεωρισίῳ λιμένι κατετυπώθη. τῷ δὲ αὐτῷ βοῒ τῷ χαλκῷ ἕνεκεν καύσεως παρηκολούθησέ τι μωμὸν ἕως Φωκᾶ τοῦ ἀναξίου. καὶ μετὰ τὸ καυθῆναι τὸν αὐτὸν Φωκᾶν, ὑπὸ Ἡρακλείου χωνευθῆναι τὸν βοῦν εἰς ἀκουλκαταμίον, καὶ εἰς τὸν Πόντον περάσαι ἕνεκεν στρατολογίας. ἦν δὲ τὸ

pulus conferta multitudine spectaculi admiratione defixus, terrae motu, circa tempus Byzae et Antis, in ipsa cavea absorptus sit. contigit vero cum necdum Constantinus dei cultor urbi innotuisset, sed Romae. equi autem et aviculae Galinduchii ducis sunt, quae ad Artemisii ignem hodieque conspiciuntur. idcirco, quanquam multis laboribus tuae virtutis causa, vir probe, perfuncti, nihil tamen indigne tulimus.

Spectaculum sextum
de foro bovis.

Spectaculum quod in foro bovis positum erat, clare tibi describemus, quando id saepe saepius, vir studiose, missis ad nos litteris efflagitasti. novimus sane Valentinianum, Constantis imperatoris sacri cubiculi praepositum, in Hippodromo illud aedificasse. fuit vero fornax ingens et ad nostra usque tempora duravit. ibi deo perosus ille Iulianus multos Christianos quasi maleficos combussit. erat autem caminus bovis aenei immanis staturae figuram referens, cui similis in Neorio portu postea confectus est. huic autem deinde bovi aeneo ad nequissimum usque Phocam quaedam infamia inhaesit, eo nomine quod exurendis reis usurparetur. postquam vero ab Heraclio ipse Phocas exustus est, bos in Aculcati aerarium conflatus est, atque ad conscribendum militem in Pontum missus. erat autem in Ponto, quod Aculcatum vo-

D ἀπαλκάτοι ἐν τῷ Πόντῳ, σταθμῶν τοῦ ἀργυρίου κδ΄, διὰ τὸ
εἶναι αὐτὸ χρυσεγχυτόν. ὅπερ καὶ ἐνταῦθα σώζεται ἕως τῆς
σήμερον τοῖς ὁρῶσιν, εἰς λεχμία χωνευτὰ σκυθρωπὰ πάνυ.

Ζ. Ἐκ τοῦ μιλίου θεάματος τοῦ ὀφφικίου Διοσκόρου, ἐκ τῶν καθ' ὥραν Μαυρικίου Αὐγούστου.

E Ὅτι τὸ Σενᾶτον τὸ λεγόμενον τοῦ φόρου οὐδὲν ἄλλο ἐπι-
λογεῖται ἢ μόνον Σενάτου οἰκοδομήσαντος τὸν Σενᾶτον καὶ τὸ ἐν
αὐτῷ τρίλιθον ζώδιον ἤτοι τρικέφαλον πορφυροειδές, ὃ λέγον-
τες Κωνσταντῖνον τὸν μέγαν μέσον, Κωνστάντιον εὐώνυμον,
Κώνσταντα ἐν τοῖς δεξιοῖς μέρεσι, εἰς πόδας ἀρτώμενον δύο, εἰς
F δὲ χεῖρας ἕξ, ξένον τοῖς ὁρῶσι θέαμα, ἄλλον ἀλλαχόθεν ὁρῶν,
καὶ ἡ κεφαλὴ μία. ἐμπρησμοῦ ἐν αὐτῷ δή ποτε γενομένου ἐν
αὐτῷ τῷ τόπῳ, καὶ πάντων ἐκεῖσε ἀσχολουμένων, ὡς εἰπεῖν,
κλαπῆναι τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο, ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ τοῦ
Ἀρκαδίου, ὃς εὐθὺς διὰ ταχυδρόμου ἐν τοῖς διαστάτοις καὶ ἐν
τοῖς θαλαττίοις μέρεσι μετὰ ἀπειλῆς, εἰ μὴ φάνειεν τὸ θέαμα.
καὶ οἱ τοῦτο τολμήσαντες οὐκ ἰσχύσαντες εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα
P 95 ἀπενεγκεῖν, φθασάμενοι δὲ τῷ δρόμῳ τῷ βασιλικῷ, ἀπονοησά-
μενοι ἑαυτούς, τό τε θέαμα καὶ ἑαυτοὺς ἐν τῷ βυθῷ ῥίψαντες

4 μιλίου] βιβλίου Lamb. 17 φανείη?

cant, argenti pondo quattuor supra viginti, eo quod ipsum esset auro solidum. quod hic quoque hodieque servatur ac cernitur, in fusis lechmis tetricum valde vultum praeferentibus.

VII. *Ex miliario spectaculi officii Dioscori, ex Mauricii Augusti diario.*

Quod vocant fori Senatum, a nullo alio tale nomen obtinuit quam quod Senatus a Senato aedificatus sit, necnon illud trium lapidum opus, id est triceps porphyreticum simulacrum, quod quidam in medio Constantinum magnum, a sinistris Constantium, a dextris Constantem repraesentare dicebant. erat illud duobus fultum pedibus, sexque manibus instructum, spectaculum plane novum et insolens, alium aliunde conspiciens: nam unum caput erat. incendio autem ibidem grassante, cum omnes una niterentur ut mirum illud signum suffurarentur, Theodosio iuniore Arcadii filio imperante, is statim misso cursore in loca remota et ad maris oras iis qui sustulerant interminatus est, ni repraesentarent. qui vero auferre ausi fuerant, cum non possent in patriam illud reducere, occupante imperatorio cursore, desperatione ducti sese cum si-

κατεποντίσθησαν· ὡς πολλῶν πλοίων καὶ σαργάνων ἐλθόντων καὶ κολυμβητῶν τινῶν, διὰ τὸ ἀδημονεῖν τὸν βασιλέα, δῶρά τε εἰς πλῆθος ταττομένου, καὶ ὡς φʹ κεντηναρίων μεθ᾽ ὅρκων φρικτῶν βεβαιουμένου τοῖς μέλλουσιν αὐτὸ ἐκβάλαι ἐκ τῆς θαλάσσης, οὐκ ἴσχυσέ τις. τότε ὀργισθεὶς ὁ αὐτὸς Θεοδόσιος καὶ τὸν Σινάτου οἶκον τῷ πυρὶ παραδέδωκεν, ὑπὸ τεσσάρων κιόνων B βασταζόμενον. καὶ μετέθηκεν τὴν στήλην Ἑλένης μητρὸς Κωνσταντίνου, καὶ αὐτοῦ, καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Φαύστης, θυγατρός [Μαξιμιανοῦ τοῦ Ἑρκουλίου, γαμβροῦ] Διοκλητιανοῦ, ἐν τῷ αὐτῷ Σινάτῳ, αὐτοῦ μὲν καὶ τῆς γαμετῆς χαλκενχύτων καὶ μέρος λιθενδύτων, αὐτῆς δὲ ἐκ πορφυροῦ μαρμάρου περιέχουσα· ἅ τινα καὶ σώζονται ἕως τῆς δεῦρο.

ΠΑΠΙΑ.

Ἐν τῷ λεγομένῳ Στατῆρι, ὅπερ λέγεται Μόλιον ἀλωπὸν C εἶναι ἐκ μαρμάρου πηγανουσίου εἰς μῆκος ὀργυίας εʹ, πλάτος δὲ ὀργυίας δύο ἥμισυ, πρὸς νότον ἐν τοῖς ἀνακτορικοῖς οἴκοις, πρὸς δὲ βορρᾶν πρὸς τὸν παλαιὸν ναόν, ὅπερ ἐν τῷ στήθει ἔγραφεν, δι᾽ ἐμπλαστῶν χρυσέων καὶ ἀργυρέων γραμμάτων, Ἀφροδίτη Σελήνη, ἐδόθη Πέρσαις εἰς πάκτον ἐπὶ Ἀναστασίου βασιλέως D ἀντὶ σταθμῶν χιλίων χρυσοῦ. καὶ τοῦτο δὲ ὁ αὐτὸς Παπίας ἐδίδαξεν ἐκ τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων, ὅτι αἱ γοργονοειδεῖς κε-

13 Papiae historici meminit Nicephorus Callistus 1 1. *Lamb.*

mulacro in mare praecipitarunt, ita ut multis adductis naviculis et funibus urinatoribusque, quod id imperator molestissime ferret, multisque donis propositis usque ad quinquaginta centenaria horrendis cum iuramentis promissa si quis ex mari extrahere posset, nemo id praestare potuerit. quamobrem ardens ira Theodosius quattuor columnis fultam Senatus aedem flammis dedit; atque Helenae matris Constantini, ipsius item Constantini, et uxoris illius Faustae, Maximiani Herculii, Diocletiani generi, filiae, statuas in eundem Senatum transtulit, ipsius quidem et uxoris statuas ex aere fusas partimque lapillis ornatas; illius autem ex marmore porphyretico; quae hodieque supersunt.

EX PAPIA.

In loco quem Staterem vocant, quam Molium vulpinam appellant, ex marmore Peganusio ulnarum quinque longitudinis duarumque cum dimidio latitudinis, ad austrum in Palatii aedibus, ad aquilonem vero veteris ecclesiae respectu, in cuius pectore haec inscriptio aureis et argenteis insertis litteris legitur, "Venus Luna," Anastasio imperatore Persis pro pacta pecunia data est, pro mille auri librarum pondere. quod ipsum suis in scriptis Papias docuit. Gorgonum capita in Chalces

χαλκαῖ ἐν τῇ χαλκῇ πύλῃ, πρὸς μὲν τὸ πρόσθεν περιπατοῦντι εὐωνύμως, πρὸς δὲ τὸ ὄπισθεν δεξιῶς, τῆς Ἀρτέμιδος θεᾶς, ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἐφεσίου ἥκασι· τὰς μὲν τέσσαρας ἐν τοῖς Ταύρου μέρεσιν, ἐν τοῖς παλαιοῖς παλατίοις προσπηχθέντα Κωνσταντίνου, ἔνθα καὶ Ἰουλιανοῦ καὶ τῆς τούτου γαμετῆς, ἀλλὰ καὶ
E Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ Γάλλου καθορῶνται ἀγάλματα· τὰς δὲ τέσσαρας ἐν τῆς προειρημένης πύλης εὐωνύμῳ μέρει, ἔνθα καὶ σταυρὸς πεπηγὼς ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ τοῦ πάλαι καὶ Βελισαρίου, καταφραχθεῖσαι ἵστανται. ἐν ᾗ καὶ αὐτὸς Βελισάριος καθορᾶται χρυσόμβαφος, ἡλιοκέφαλος, καὶ Τιβέριος ὁ κυρτοειδὴς Θρᾷξ, καὶ Ἰουστῖνος ὁ πρῶτος λεπτοειδὴς ἐπίφορος κατ' ἰδίαν πάνυ, καὶ τῶν συγγενῶν
F ἑπτά, αἱ μὲν ἐκ μαρμάρου αἱ δὲ καὶ χαλκαῖ, ἐκ τῶν ζωσμάτων ἐπιγινωσκόμεναι ἀκριβῶς τοῖς παροῦσι.

Πολλὰ τῇ βασιλίδι Πουλχερίᾳ Λέων ὁ μέγας ἐμακάριζεν· ὅθεν καὶ μνήμην αὐτῆς τῆς τελειώσεως ἐπετέλει, καὶ ἐν τῷ τάφῳ
P 96 αὐτῆς αὐτὸς ἱστόρησε τὸ ταύτης ἴνδαλμα. καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις δὲ θεωρῶν αὐτὴν ἐν ἱστορίᾳ, τὸν βίον ὅλον αὐτῆς ἐμακάριζεν. Μαρκιανοῦ δὲ στήλην καὶ Πουλχερίας ὁ αὐτὸς Λέων ἐν τοῖς Θεοδοσιανοῖς ἐμβόλοις μεταστήσας τῇ βασιλίδι πόλει προσέθηκεν.

Ἰουλιανοῦ χαραγὰς Θεοδόσιος ὁ μέγας ἠμαύρωσε. μεθ'
B ὧν καὶ τὴν τούτου στήλην ἔξω τῆς χαραγῆς ἑστηκυῖαν θεασάμενος ἠρυθρίασε, καὶ τοῖς συνοδεύουσιν ἐπύθετο, τίνος ἂν εἴη,

porta a sinistris quidem ante, a dextris vero retro Dianam deam ambulanti, ab Ephesino templo advecta sunt, quattuor quidem in Tauri partibus in Palatio veteri Constantini affixa, ubi etiam Iuliani eiusque coniugis, Constantini quoque magni et filiorum eius necnon Galli statuae conspiciuntur: quattuor autem in memoratae portae laevo latere, ubi etiam crux defixa sub Iustiniano olim et Belisario restaurata consistunt. ibi quoque ipse Belisarius conspicitur deauratus, capite solaribus radiis micante, et Tiberius gibbosus Thrax, Iustinus senior exigua statura, vultu admodum concitato; itemque ex cognatis septem statuae, partim marmoreae partim aeneae, quae ex cingulis facile est adstantibus cognoscere.

Leo magnus beatissimam Pulcheriam Augustam multum celebrare solebat: unde etiam eius consummationis sive exitus memoriam venerabatur, eiusque imaginem sepulcro ipsius apposuit, atque in aedibus imperatoriis eius depictam effigiem contemplans totam vitam eius depraedicabat. Marciani vero et Pulcheriae statuas idem Leo in Theodosianos embolos translatas imperatoriae urbi adiecit.

Iuliani monetam Theodosius magnus abrogavit; ac postea eius statuam extra monetariam officinam stantem conspicatus erubuit, exque comitibus cuius esset figura sciscitatus est, illis autem respondentibus

τὸ χάραγμα. τῶν δὲ Ἰουλιανοῦ φησάντων, εὐθὺς ἐκεῖνος εἶπεν ὅτι μέλανος ἀνθρώπου στήλην τεθέαμαι. καὶ πάνυ ἠρυθρίασε, καὶ παραυτίκα ταύτην κατέαξεν, καὶ δόγμα προέθηκεν, ὅτι ὅπου ἐὰν εὑρεθῇ ἐν χαραγαῖς νουμίων τὸ τοιοῦτον ὑπόδειγμα, καὶ μὴ τῷ δημοσίῳ καταμηνυθῇ, δημευθεὶς ὁ τοιοῦτος ἐξόριστος Κωνσταντινουπόλεως γένηται.

Πολὺς ἦν Ἰουλιανὸς ἐν μαγγανίαις· ὅθεν καὶ τοῖς εἰδώλοις C εἰς στήλας βασιλικάς, φασίν, ἐξεικόνιζε, καὶ προσκυνεῖσθαι ταύτας ὡς βασιλέων εἰκόνας ἠνάγκαζε. μεθ' ὧν καὶ ἐν τῇ Νικομηδέων μητροπόλει τὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἄγαλμα χρυσέγκαυστον κατασκευάσας καὶ τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδος, νόμοις ὁμοίοις ἐνομοθέτει προσκυνεῖσθαι, ὡς αὐτοῦ φησὶν εἶναι καὶ τῆς γαμετῆς ἰνδάλματα· ὅθεν καὶ ἄπειρον πλῆθος κλαπὲν εἰς εἰδωλολατρείαν κατέ- D πεσεν.

Ἐν τοῖς Πανεάδος μέρεσι τῇ ἐπονομαζομένῃ Καισαρείᾳ τῇ Φιλίππου, διερχομένου Ἰουλιανοῦ, τὸ τῆς αἱμορροούσης ἴνδαλμα θεασάμενος, καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ τὸν ἀνδριάντα, ὡς ἔλεγον, ὑπ' αὐτῆς κατασκευασθέντα· ἐν οἷς κεκυφυῖα ἡ γυνή, καὶ τῇ δεξιᾷ τοῦ κρασπέδου τοῦ ἀνδριάντος Ἰησοῦ ἁπτομένη. μέσον που βοτάνης εἶδος, ἀλεξητήριον φάρμακον πρὸς πᾶσαν νόσον E ἐπιτήδειον, ἐκφυέν, καὶ τυφλούς, ὥς φασι, τοὺς ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐξελθόντας ἰάσασθαι. τοῦτο δὲ καὶ Εὐσέβιος ὁ Παμ-

2 μέλας hic idem est atque κακός. sic inter Latinos Horatius eo vocabulo utitur: *hic niger est; hunc tu, Romane, caveto.* similiter hodieque Itali hominem improbum vocant *furbum*, quasi *furvum* i. e. nigrum. *Lamb.*

Iuliani esse, statim ille "nigri hominis" ait "statuam conspexi:" multumque rubore suffusus eam statim confregit, edictoque iussit "si quis usquam huiusmodi figurae obsignatos nummos repererit, nec publice denuntiaverit, is proscriptis bonis, extra Cpolim exsulatum mittatur."

Multum Iulianus praestigiis deditus erat; unde aiunt idolorum statuas imperatorum specie effingere solitum, ipsas velut imperatorum adorare coegisse. inter haec vero Apollinis statuam inauratam Nicomediae, quae metropolis est, ac similiter Dianae deae fabricatus, lata lege adorari sanxit quasi suam et coniugis effigiem; quae causa fuit ut innumera multitudo vel inscia in idololatriam laberetur.

In Paneadis, quam Caesaream Philippi vocant, partibus, cum Iulianus iter haberet, haemorroïssae et ipsius Iesu statuam, quam, ut fertur, illa posuerat, conspicatus est. erat vero mulier venerantis more inclinata, fimbriamque statuae Iesu dextera contingebat. in medio autem herbae species quaedam curandis quibuscunque morbis apta nascebatur, tantae virtutis, ut aiebant, ut etiam caecis ab utero visum tribueret. quam rem Eusebius Pamphili, et qui haesitantium sectae est,

φίλον καὶ ὁ διακρινόμενος ἀκριβέστερον μέμνηται. ταῦτα Ἰουλιανὸς θεασάμενος ἐπύθετο τὸ μυστήριον, καὶ μαθὼν Ἰησοῦ εἶναι τὸν ἀνδριάντα κατέκλασεν. ὡσαύτως δὲ καὶ τῆς Βερονίκης, ὡς ὁ διακρινόμενος μέμνηται καλεῖσθαι τὴν αἱμοῤῥοοῦσαν. καὶ τὸ φυτὸν δὲ κατέκαυσε, καὶ Διὸς εἴδωλον καὶ Ἀφροδίτης ἐν τῷ τόπῳ ἀνατεθεικὼς καὶ ἑαυτοῦ· ἐν οἷς καὶ ναὸν οἰκοδομήσας ἐπέ-
P 97 γραψε "τάδε θεῷ Διὶ παντεπόπτῃ Ἰουλιανὸς Πανεάδι εἰς δῶρον ἄγει." ἔνθα καὶ Μαρτύριος ἐπίσκοπος πολλὰ ἐξουθενήσας αὐτὸν ἐκάη πλησίον τοῦ ναοῦ, ὡς ἔλεγον, εἰς θυσίαν θεοῖς.

Ἰουλιανοῦ βασιλεύοντος, πρὶν ἢ τὴν Ῥώμην καταλαβεῖν,
B στήλην ἐν Βυζαντίῳ τούτου ἀνέστησαν ἐν τοῖς Κωνσταντινιανοῦ ἐμβόλοις. καὶ ὁ στρατηλάτης δὲ Δημόφιλος, χαίρων τῇ τῶν εἰδώλων θρησκείᾳ, ἐν πορφυρῷ κίονι ταύτην ἀνέθηκε, "μέγας θεοσεβὴς ὑπάρχων Ἰουλιανός." διὰ τοῦτο, ἢ μόνον ἐβασίλευσε, καὶ ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ εἰκόνας αὐτῷ ἐν σανίσι καὶ χαλκουργήμασι μεγίστοις ἀνέθετο.

C Γρατιανὸς μετὰ τὸ γῆμαι ἐν Ῥώμῃ παρεγένετο, καὶ ἑαυτὸν καὶ τὴν γαμετὴν ἐν ἀργυραῖς στήλαις εἰς ἄλλο θέαμα τῇ Ῥώμῃ προέθηκεν.

Οὐαλεντινιανοῦ τοῦ νεωτέρου ἐν τοῖς Λεοντίου ἐμβόλοις ἐτύγχανε στήλη θαυμάσιος. ἔνθα Ζήνων τὰς ἐποχίας ἐποιεῖτο. Ζήνων Οὐαλεντινιανοῦ τὴν στήλην θεασάμενος, ἀτυχεῖς ἔφησε
D τοὺς μὴ εἰκόσιν εἰς μνήμην καθορᾶσθαι Καίσαρας.

diligentius memorat. haec ut vidit Iulianus mysterium sciscitatur, atque didicit esse Iesu statuam, confregit illam: similiter Veronicae (haemorrhoissam sic vocatam prodit idem haesitans): plantam autem illam igni tradidit, erectoque ibidem Iovis et Veneris simulacro, necnon sui ipsius, templum etiam cum hac inscriptione excitavit "haec deo Iovi omnium inspectori Iulianus Paneadi dono dedit." ibi etiam Martyrius episcopus multa per contemptum in eum locutus, proxime templum flammis traditus atque, ut aiebant, diis immolatus est.

Iuliani imperatoris, antequam Romam occupasset, statuam Byzantii ad Constantini fori porticus collocarunt, quam Demophilus dux exercitus, idolorum cultus studiosissimus, columnae porphyreticae cum hoc titulo imposuit "magnus et religiosus Iulianus." ideo statim atque imperium Romae et Antiochiae adeptus est, in tabulis magnaeque [illegible] aeneis operibus imagines eius collocabat.

Gratianus postquam uxorem duxerat Romam venit, ac sui uxorisque statuas argenteas ad aliud spectaculum Romae proposuit.

Mira Valentiniani iunioris statua in Leontii porticibus visebatur, quem locum invisens Zeno, Valentiniani statuam conspicatus, infelices, inquit, Caesares, quorum imagines ad memoriam non conspicerentur.

Ἐν τῷ Βοῒ τοῦ Κωνσταντίνου φωσάτον παρεσκευάσθη μέγιστον, καὶ πόλεμον αὐτῷ Βύζας παρετάξατο, καὶ ἀπέθανον Ἕλληνες, ὥς ὁ Σωκράτης φησίν, εἴκοσι χιλιάδες. παρευθὺ δὲ ἐν τῷ αὐτῷ Βοῒ σταυρὸς ἀργυρὸς κεχρυσωμένος ἐτυπώθη, καὶ Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης εἰκόνες, ἀμφοτέρων αἱ χεῖρες τὸν σταυρὸν κατέχουσαι, φησί, τῶν θεοδούλων. E

Ὅτι τὰ λεγόμενα Κοντάρια βίγλαν εἶχον ἕως ἔτη ζ΄. καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ πόλεμος ἕως ἔτη β΄. καὶ ναὸς εἰδώλων μικρὸς πάνυ, ὃν ἔλεγον Γαληνοῦ εἶναι· ὃν καθελὼν Κωνσταντῖνος τῆς θεοτόκου οἶκον ἀνήγειρε, καὶ ἑαυτὸν ἐγχαράξας καὶ τὴν μη- F τέρα καὶ Ἰησοῦν καὶ τὴν παρθένον πανηγυρικὰς ἑορτὰς ἐπετέλει ἕως ἡμέρας ιβ΄.

Ἐν τοῖς Βιγλεντίου ὑπῆρχεν ἡ ὀχυρωτάτη βίγλη Κωνσταν- P 98 τίνου, ἣν πρὸ τῆς ὀπτασίας [τῆς τοῦ σταυροῦ ἐπὶ] τῆς πόλεως ἔστησεν· ἐκεῖ γάρ, ὥς ἔλεγον, καὶ τὸν σταυρὸν περὶ δειλινὸν ὀφθαλμοφανῶς ἐθεάσατο. ἐν αὐτῷ δὲ τῷ τόπῳ τοῖς Βιγλεντίου Σευῆρος Γάζους κατῴκισεν, οὓς καὶ πολεμήσας Μαξιμῖνος στρατηγὸς Κωνσταντίνου ὡσεὶ ὀκτὼ χιλιάδας ἀπέκτεινεν. καὶ τότε οἱ λοιποὶ καταβάντες τῶν ἵππων καὶ τὰ ξίφη κλάσαντες, τοῖς ποσὶ Μαξιμίνου ἐγκυλινδούμενοι, σωτηρίας τυχεῖν ἱκέτευον· καὶ τυχόντες ἐκ τῶν ἰδίων χαλκουργημάτων Κωνσταντίνῳ στήλην B ἀνέθεντο.

Ἐν τῷ φόρῳ μ΄ ἡμέρας Κωνσταντῖνος ἐδοξάσθη καὶ εὐφη-

In Constantini Bove maximum commissum praelium est: aciem contra illum instruxit Byzas, ubi, narrante Socrate, Graecorum viginti milia ceciderunt. statimque in eodem ipso Bove crux argentea deaurata confecta est, necnon servorum dei Constantini et Helenae imagines, crucem manibus complectentes.

Contaria, ut vocant, excubias ad annos septem habuerunt, eodemque loco ad biennium bellum gestum fuit. erat idolorum delubrum exiguum, quod Gallieni esse dicebant. quo diruto Constantinus deiparae aedem excitavit, seseque cum matre Iesuque ac Virgine nummo insculpens festa publica diebus duodecim celebravit.

Ad Viglentia validissimae erant Constantini excubiae, quas ante crucis visionem in urbe habitam locavit: nam illic, ut fertur, etiam crucem ipsis oculis circa vesperam conspexit. eodem quoque loco ad Viglentia Severus Gazaeis sedes et domicilium praescripserat; in quos instructo bello Maximinus Constantini exercitus dux quasi octo milia eorum concidit. tum reliqui equis exsilientes, confractisque gladiis Maximini pedibus advoluti, vitam supplices deprecati nactique ex proprio armorum aere statuam Constantino posuere.

In foro Constantinus per quadraginta dies faustis plebis senatus-

μήθη παρὰ τοῖς μέρεσι καὶ παρὰ τοῖς ἄρχουσι τῆς αὐτῆς πόλεως. Κανονάρις δὲ φιλόσοφος ἐν ὑψηλῷ τόπῳ ἀνελθὼν μετὰ τὸ παῦσαι τοὺς ὄχλους μεγάλῃ φωνῇ ἔκραξεν "ὑπὲρ προγόνων μὴ φρό-
C νει ὁ τῶν προγόνων καθαιρέτης." ὃν ὁ Κωνσταντῖνος μετακαλεσάμενος συνεκρότει, καὶ παρεκάλει τοῦτον παύσασθαι ἑλληνίζειν. ὁ δὲ ἰσχυρᾷ τῇ βοῇ ὑπὲρ προγόνων καὶ ἀποθνήσκειν ἑλόμενος, ἐκαρατομήθη ἐν τοῖς αὐτοῖς Βιγλεντίου ἐμβόλοις, εἰς φόβον τῶν καταλειφθέντων Γάζων.

D Ἡ στήλη ἡ ἐν τῷ φόρῳ πολλὰς εὐφημίας ἐδέξατο. ἐν αὐτῇ τὸ πολίτευμα, καὶ Ὀλβιανὸς ἔπαρχος, καὶ οἱ σπαθάριοι, οἱ κουβικλάριοι, καὶ μὴν καὶ σιλεντιάριοι μετὰ κηρῶν ὀχήσαντες, λευκὰς στολὰς ἀμφότεροι περιβεβλημένοι, ἀπὸ τοῦ καλουμένου ἀρτίως Φιλαδέλφου, τότε δὲ Προτειχίσματος καλουμένου, ἐν ᾧ καὶ πόρτα ἦν τὸ πρότερον ὑπὸ Κάρου κατασκευασθεῖσα, ἀνήνεγκαν ἐποχουμένην εἰς καροῦχαν. ὡς δὲ ὁ διακρινόμενός
E φησιν, ὅτι ἐκ τῆς καλουμένης Μαγναύρας· ἐν οἷς ἐν τῷ φόρῳ τεθεῖσα, καὶ πολλάς, ὡς προείρηται, εὐφημίας δεξαμένη, εἰς Τύχην τῆς πόλεως προσεκυνήθη παρὰ πάντων, ἐν οἷς καὶ τὰ ἐξέρκιτα. ἔσχατον πάντων ἐγεῖτο ἐν τῷ κίονι, τοῦ ἱερέως μετὰ τῆς λιτῆς παραστηκότος, καὶ τὸ "κύριε ἐλέησον" πάντων βοώντων ἐν ρ' μέτροις. πολλὰ οὖν ὁ διακρινόμενος ἄνωθεν τοῦ κίονος φάσκει πράγματα τεθῆναι, ἔνθα ἡ στήλη ἵσταται, ἐν οἷς καὶ χαραγὴ βασιλικὴ Κωνσταντίνου ἡ λεγομένη σωτηρίχιος, χίλια
F κεντηνάρια. τότε εὐφημήθη ἡ πόλις κληθεῖσα Κωνσταντινού-

que acclamationibus exceptus ac celebratus est. Canonaris autem philosophus editum in locum conscendens, cessante turba, alta voce clamavit "ne plus quam maiores sapias, qui maiores sustulisti." quem evocatum Constantinus lenibus hortabatur dictis ut paganismum profitendi finem faceret. ille vero dum edita voce clamat ac pro maioribus mortem oppetiturum, capite caesus in iisdem ad Viglentia porticibus residuis Gazaeis timendi exemplo fuit.

Statua in foro posita multis cantibus exornata fuit. hanc populi coetus, Olbianusque praefectus, spatharii, cubicularii ac silentiarii cum cereis comitantes, candido utrique amictu, a loco nunc Philadelphum, tunc autem Antemurale dicto, ubi etiam porta erat a Caro structa, curru vectam extulerunt: ut autem haesitans ille narrat, a Magnaura, ut vocant, ibidem in foro constituta laudibus canticisque multis, ut iam dictum est, exornata, ab omnibus ab ipsoque exercitu, tanquam Fortuna urbis adorata est. demum in columna erecta, adstante ac supplicante sacerdote, cunctisque "domine miserere" centies acclamantibus. ait porro haesitans multa super columnam, qua statua innitebatur, fuisse reposita; in iisque signatae Constantini monetae, quam sotericium vocant, mille centenaria. tunc multis acclamationibus Cpolis appellata fuit.

πολις, τῶν ἱερέων βοώντων "εἰς ἀπείρους αἰῶνας εὐόδωσον ταύτην, κύριε." καὶ οὕτω μετὰ πολλῆς δορυφορίας ἐμμέτρως μ' ἡμέρας πανηγυρίσαντες, τοῦ βασιλέως σιτηρέσια πάμπολλα τοῖς ὄχλοις χαρισαμένου, ἀπῆλθεν ἕκαστος ἐν τῇ ἰδίᾳ οἰκίᾳ. καὶ οὕτως τῇ ἐπαύριον τὸ γενέθλιον τῆς πόλεως γέγονεν καὶ ἱπποδρό- P 99
μιον μέγα, πολλὰ κἀκεῖσε χαρισαμένου, καταλείψας τὰ τοιαῦτα γενέθλια εἰς μνήμην αἰώνιον.

Ἐν τοῖς πλησίον τοῦ Ταύρου μέρεσι Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἐν τῷ θέρει ἀδεῶς διέτριβεν· ἔνθα Σεβήρου τοῦ υἱοῦ Κάρου ὑπῆρχε παλάτιον, καὶ ναὸς εἰδώλων θεοῦ Σεβήρου ὀνομαζόμενος· ἔνθα καὶ τέσσαρες συνθεταὶ καμάραι παμμεγέθεις καὶ αὐταὶ ὑπὸ B
Σεβήρου κατασκευασθεῖσαι, πολλὰς μαντείας εἰς χρῆσιν αἰωνίων θεῶν μακάρων καὶ θεῶν Βητγάμων ἔχουσαι εἴδωλα, ἀργυρᾶ τε καὶ χαλκᾶ καὶ ἐξ ἐλεφαντίνων καὶ μαρμάρων λόγος φέρει πολλῶν· ὡς εὖχε, φησίν, ἐν αὐταῖς ταῖς καμάραις· καὶ πόλεμος Κωνσταντίνου γέγονε, καὶ Σευῆρον τὸν Ἑρκούλιον ἐνίκησε, καὶ ἐν ταῖς καμάραις τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τε καὶ τῶν μεγιστάνων αὐτοῦ ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέραις ἐκρέμασε· καὶ μετὰ ταῦτα τὰ εἴδωλα συγκλά- C
σας εἰς μέρος, αὐτουργικὰ ὑπάρχοντα ἐκ τῶν αὐτῶν μαρμάρων, εἰς θέαν εἴασεν. ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ ἕως Ἰουλιανοῦ ἐτιμωροῦντο κατάδικοι. ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ὑπερκειμένη πλὰξ εἰς μῆκος ἄγαν καὶ ζωδίοις ἀναγεγλυμμένοις τοὺς πολέμους Κωνσταντίνου ἕως τοῦ τρίτου σεισμοῦ προέκειτο δεικνύουσα. Κωνσταντίνου στήλη

clamantibus sacerdotibus "in infinita saecula eam prospere agere facito, domine." sic cum multo militum satellitio per dies quadraginta solennia celebrassent, imperatore copiosam plebi annonam elargiente, singuli domum abierunt. atque insequente luce urbis natalia peracta sunt, maioresque circenses editi, ubi etiam largissimam distributionem fecit imperator, eiusmodi natalia in aeternam rei memoriam celebranda relinquens.

In partibus Tauro vicinis Constantinus magnus aestate securus agebat; ubi Severi, Cari filii, palatium erat, ac templum idolorum, "dei Severi" nuncupatum; ubi etiam quattuor fornices maximi, alii aliis impositi, ab ipso Severo exstructi, in quibus, ut multorum narratu fertur, ad divinandi usum erant beatorum aeternorum deorum et deorum inferorum simulacra, argentea aenea eburnea et marmorea, quod, ut aiunt, in iisdem fornicibus vota conceperit; moxque conserto praelio Constantinus Severum Herculium vicit, atque in fornicibus eius procerumque ipsius capita ad septem dies suspendit; deindeque partim confractis idolis, alia iisdem ex marmoribus casu coaptata ad spectaculum reliquit. eodem autem loco usque ad Iuliani tempora rei plectebantur. ibidem tabula superposita longissima figuris insculpta ad tertium usque terrae motum stetit, bella Constantini declarans. illic item Constantini

ἐκεῖσε ἄνωθεν τῆς καμάρας τῆς πρὸς τὸ ἄνωθεν μέρος ἐτυποῦτο, τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ κατέχουσα.

D Ἐν τοῖς Φιλαδελφίου τῆς καλουμένης πόρτης μέρεσιν ἐνυπνιάσθη Κωνσταντῖνος. ἐκεῖ πρῶτον πάντων τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ ἐθεάσατο, ποιήσας αὐτὸν εἰς μῆκος καὶ πλάτος, ὡς εἶδεν, ἐν κίονι πορφυρῷ τετραπλεύρῳ, χρυσώσας αὐτόν, καὶ σημεῖον σπόγγου ἐν τοῖς ποσὶ τοῦ σταυροῦ ἀσφαλισάμενος. τῆς μητρὸς Ἑλένης καὶ αὐτοῦ καὶ τῶν υἱῶν ἐξ αὐτοῦ τοῦ τετραπλεύρου κίονος ἀνατυπώσας, εἰς θρόνους ἐτίμησε. πολλὰς ὑπατείας ὁ
E μέγας Κωνσταντῖνος ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ πεποίηκεν. ἐν αὐτῷ δὲ τόπῳ ἐτιμήθησαν κεντηρίωνες, διὰ τὸ τὸν σταυρὸν ἐν προτιμήσει βαστάζειν γενόμενοι, ἐπάνω τοῦ λαβάρου καταστήσαντες.

Πολλὰς Κωνσταντῖνος στήλας ἐν τῷ φόρῳ προέθηκε, μεθ' ὧν καὶ ἐξ ἰδίας κατασκευῆς ἕως λ'. πρῶτον ὕπατος ἐν τῷ φόρῳ
F Καλλίστρατος ἐτιμήθη· καὶ ἕως βασιλείας Κωνσταντίνου ὕπατοι κωδικέλλους ἐν τῷ φόρῳ ἐλάμβανον. ὁ δὲ Καλλίστρατος ὕπατος μεγάλως ἐτιμήθη ἐν τῷ φόρῳ, ὡς πρῶτος τὴν ἀξίαν τοῦ ὑπάτου δεξάμενος, τοῦ Πρασίνου μέρους βοῶντος "Καλλίστρατος εὐτυ-
P 100 χής, καὶ εἰς ἄλλο προκόψει." ὁ δὲ φοβηθεὶς τὸ τοῦ ἁγίου … τέμενος καταλαμβάνει, καὶ εἰσελθὼν ἐν αὐτῷ ᾔτει ἄδειαν. πολλὰ Κωνσταντῖνος τῷ Καλλιστράτῳ ἐξωμόσατο μὴ ἀδικῆσαι.

statua in superiori parte supremi fornicis effecta erat, crucis signum manu dextera tenens.

Ad portam quam Philadelphii vocant Constantinus in somnis visum habuit. illic primum omnium crucis figuram conspexit, quam ea qua viderat longitudine et latitudine confectam columnae porphyreticae quadrangulari deauratam imposuit, spongiaeque signum in crucis pede firmum reposuit: matris item Helenae, suam et filiorum imagines ex ipsa quadrangulari columna efformavit, ac thronis honoris causa imposuit. multa quoque Constantinus magnus eodem loco consularia munia obiit. ibidemque centuriones honore aucti, quod crucis in labaro gestandae praerogativa donati fuerant.

Multas in foro Constantinus statuas locavit; quibuscum etiam triginta reposuit ab se fabricatas. primus in foro Callistratus consul renuntiatus est; et usque ad Constantini imperatoris tempus codicillos in foro consules accipiebant. Callistratus vero consul magnificis in foro honoribus auctus, quod ibi primum consulari dignitate ornatus fuisset, Prasina factione clamante "Callistratus fortuna favente insuper ad aliud provehetur." ille vero perterritus ad sancti ...... templum se proripuit, eoque ingressus securitatem poposcit. multis vero se Constantinus iuramentis obstrinxit, nihil iniuriae accepturum illum esse. ille vero non

ὁ δὲ οὐκ ἠνέσχετο, καὶ χειροτονηθεὶς πρεσβύτερος τῆς ἐκκλησίας ἐξέρχεται· ὃς καὶ ἐπεσκόπησεν ὕστερον, ὅθεν μοι τὰ πολλὰ ἐμφέρεται διηγήματα.

Ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ ἀπετέθησαν εἴδωλα ἐκ τῆς Ῥώμης B ἥκοντα ὡσεὶ ξ', ἐν οἷς καὶ Αὐγούστου, ὡς οὐ γέγραπται μέν, λέγεται δέ, τὸ ὁμοίωμα.

Πολλὰ ἡμῖν διεβεβαιοῦτο Φίλιππος ἔπαρχος, ὅτι τὸ ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ ὑπάρχον ὁμοίωμα Θετταλὸν κατασκεύασμα ὑπάρχει C Ποντίου τινός, τὸ ἄνωθεν τῆς βασιλικῆς καθέδρας ἱστάμενον. ἐν δὲ τοῖς γυναικείοις ὁμοιώμασι τῶν Μήδων τοῦ ἐλεγίου αἱ γεννῶσαι θῆρας καὶ ἀνθρώπους ἐσθίουσαι. τὴν μὲν μίαν Ἡρωδίων μοι ἐτράνωσεν, Ἰουστινιανοῦ τοῦ ἀθέου δηλοῦσαν τὴν ἱστορίαν τὸ δεύτερον· ἐν οἷς καὶ πλοῖον ὑπάρχει μὴ πληρωθῆναι ἀλλὰ περιμένειν. ὅπερ ἀκούσας ἐδάκρυσα, εἰ ἄρα γε τοιοῦτον πάλιν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἐπέλθῃ ἀλόγημα. Ἰουστινιανὸς ὁ μέγας D ἐν τοῖς τοῦ καθίσματος κατεπωχεῖτο ἐν ἵππῳ χαλκῷ μετὰ τὴν νίκην Μήδων. ἡ ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ καθιζομένη γυνὴ ἐν σελλίῳ χαλκῷ, καὶ αὕτη ἄνωθεν, ὡς προείπομεν, ὁ μὲν Ἡρωδίων ἐδίδαξε Βηρίναν εἶναι τοῦ μεγάλου Λέοντος· ὡς δὲ ἐγὼ παρὰ πλειόνων ἤκουσα, ἐξ Ἑλλάδος εἶναι τὸ εἴδωλον μᾶλλον τῆς Ἀθηνᾶς, ὅπερ καὶ ἐπίστευσα.

Πολλὰ Φίλιππος ἱστόρησεν ὁ δυνάστης μαθών, καὶ τοῦτο E παρέδωκεν, ὅτι τὸ δρακονταῖον Ἀρκαδίου μὲν ἐκτύπωμά ἐστιν,

acquievit, atque presbyter ordinatus ex ecclesia egreditur; qui etiam postea episcopus fuit. qua de re multa enarrari comperi.

In Hippodromo depositae sunt statuae Roma exportatae circiter sexaginta: in quibus Augusti, non quod scripta ulla monumenta habeant, sed ut ferunt, vera effigies.

Affirmabat Philippus praefectus ac certum esse narrabat simulacrum ex Thessalico marmore in Hippodromo supra imperatorium thronum constitutum opus esse Pontii cuiusdam. inter simulacra vero mulierum Elegii Medorum sunt, quae belluas gignunt et homines devorant. unam mihi Herodio explanavit, quae impii Iustiniani secundum imperatoris historiam referat. in quibus et navis est, non ut impleatur, sed ut exspectet. quo audito collacrimatus sum, mecum reputans num id etiam absurdi Cpoli contingere debeat. Iustinianus magnus in circi sedibus aeneo equo vehebatur post victoriam de Medis partam. mulier in Hippodromo in sede aerea sedens, eaque superiori loco, ut iam dictum est, ut quidem narrat Herodio, Verina magni Leonis uxor est; ut autem ego pluribus narrantibus audivi, statua est Minervae ex Graecia advecta, quod etiam verum arbitror.

Multa Philippus dynasta enarravit ut didicerat, draconis scilicet statuam Arcadii figuram esse, Honorii autem fratris eius Romae impe-

Ὀνησίου δὲ ἀδελφοῦ αὐτοῦ ἐπίδειξις, ἐν Ῥώμῃ βασιλεύοντος. ἔνθεν καὶ χρησμοὶ καὶ πρὸ ἡμῶν καὶ ἕως τῆς δεῦρο οὐκ ὀλίγοι γεγόνασιν. ἡ δὲ ἄνωθεν τοῦ δρακοντείου ὕαινα ἀπὸ Ἀντιοχείας τῆς πρώτης εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐληλύθει ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου, καθὼς ὁ προμηνυμένος Φίλιππος ἱστόρησεν.

Ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ πολλοὶ φόνοι καὶ κακὰ γεγόνασι, καὶ μάλιστα ἐν τοῖς πρὸ ἡμῶν· ἐν οἷς καὶ ἐφ' ἡμῶν Ἀναστάσιος ὁ μοναχὸς δι' ἀληθείας ἔρωτα ἀντιλέγων τῷ βασιλεῖ ἐκαύθη.

P 101 Εὐδοκίας Ἀθηναίας κατὰ μοῖραν δικασθείσης, κατὰ χάριν εὕρατο τύχην, καθ' ἣν οἱ αὐτάδελφοι τὸ ξένον τῆς συγγόνου ἀπηχοῦντες εὐτύχημα ἀπελθόντες σὺν ἅμα φιλοσόφοις ζ', καὶ τῇ τύχῃ ἐξ ἀτυχίας ἐδεήθησαν ἱλασθῆναι. Θεοδόσιος δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ ἱππικὸν ἤλατο, τοῖς φιλοσόφοις ἀρέσκων· καί τις αὐτῶν οὐκ ἐνῆκεν. ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν ζ', Κράνος Κάρος Πέλοψ Ἀπελλῆς Συλβανὸς Κύρβος Νερβίας. οὗτοι συνῆσαν εἰς τὸ ἱππικὸν
B τῷ βασιλεῖ, θέας ἕνεκεν Ὀλυμπίων. ὁ δὲ βασιλεὺς Θεοδόσιος ὁρῶν τοὺς φιλοσόφους θαυμάζοντας ἔφη πρὸς αὐτοὺς "ὦ φιλόσοφοι, εἰ θαυμάζετε, κατεφιλοσοφήθητε." ὡς αὐτίκα ἀποκριθῆναι ἕνα ἐξ αὐτῶν, Ἀπελλῆν λεγόμενον, καὶ εἰπεῖν, μὴ θαυμάζειν ἐπὶ τοῖς ἵπποις τῷ ἐπιβάτῃ, εἰδὼς ἀκριβῶς, ὅτι ἵπποι ἀνθρώπων ἐπιβάται γενήσονται, ἀλλασσομένων τῶν Ὀλυμπίων, καὶ τὸ θαυμάζειν ἀμβλυνθήσεται. Νερβίας δὲ ἀπεκρίνατο, κακὸν
C τῇ βασιλίδι στοιχεῖον ὁρῶ τῷ στοιχείῳ τῆς τύχης συντρίζοντα.

rantis praeferre speciem. unde item oracula pridem et ad hoc usque tempus non pauca exstiterunt. hyaena autem quae supra draconis statuam visitur, ex Antiochia veteri Cpolim, Constantino magno imperatore, ut memoratus Philippus refert, advecta est.

In Hippodromo multae caedes plurimaque mala perpetrata sunt, maximeque temporibus quae nos praecesserunt: ubi aetate nostra Anastasius monachus ob veritatem imperatori repugnans crematus est.

Eudocia Atheniensis paternae causa hereditatis litem intentans, formae gratia fortunam invenit; cuius fratres, miram illam et novam sororis sortem audientes, cum philosophis septem adscendentes fortunae, ex infortunio ut sibi placaretur, supplicabant. Theodosius vero imperator in philosophorum gratiam ad Circum concessit, neminemque eorum eo pergere negavit. erant autem numero septem, Cranus, Carus, Pelops, Apelles, Sylvanus, Curvus, Nerva. hi cum imperatore laetos in Circo spectandi causa aderant. Theodosius vero admiratione captos viros conspicatus sic eos alloquitur: "o philosophi, si miramini, victi in philosophia estis." tum ex illis unus Apelles dictus "non ego homines equorum ascensores miror, cum probe sciam fore ut equi hominum ascensores sint, mutato Olympicorum ordine, et quod admirationi est hebescet." Nerva dixit "malum regiae urbi signum video cum signo

καὶ Συλβάνος ὁρῶν τὸ πρὸς μεσημβρίαν ζώδιον, εἰς τὸ ἄνω τὸ
γόνυ καμήλου δίκην κεκμηκότος, ἔφη "καλὸς ὁ στοιχειωσάμενος·
καιροὶ γὰρ ἐπὶ τούτου ἀγόνατοι ἔσονται." ὁ δὲ Κύρβος ἐν τῷ
δήμῳ ὁρῶν εἶπεν "ὦ δῆμε, δι' ὃν δήμιοι περισσεύσουσι."
Πέλωψ δὲ τοὺς ὅρους τῶν ἵππων ὁρῶν εἶπε "τίνος τὸ πρό-
βλημα;" Θεοδοσίου δὲ φήσαντος "Κωνσταντίνου," εἰπεῖν ἐκεῖ-
νον "ἢ φιλόσοφος ἄκυρος ἢ βασιλεὺς οὐκ ἀληθής." ἑώρα γὰρ
Κράνος ὁ φιλόσοφος θηλύμορφόν τι ζώδιον, τετραμερέσι ζωδια- D
κοῖς γράμμασι γεγραμμένον, καὶ εἶπεν "ὦ τετραπέρατε, ἐξ οὗ
ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ἀπέρατοι ἔσονται." Κάρος δὲ προτραπεὶς
παρὰ τοῖς φιλοσόφοις λαλῆσαι φησίν "δυστυχῆ μοι τὰ πάντα
φαίνεται, ὅτι εἰ ταῦτα τὰ στοιχεῖα, ὡς πειρῶνται, ἀληθεύουσιν,
ἵνα τι ἡ Κωνσταντινούπολις συνέστηκε;" Κράνος δέ, ὅστις καὶ
λογιστὴς τῆς Ἀθηναίων φιλοσοφίας ἐλέγετο, μειδιῶν ἐπεκοκκύα.
τοῦ δὲ βασιλέως πυνθανομένου "τίς ἡ αἰτία;" ἀπεκρίνατο ἐναν-
τία, τὸ πλεῖον γελῶν καὶ σκώπτων. Νάρκισσος δὲ πραιπόσιτος E
δίδωσι τῷ φιλοσόφῳ ῥαπίσματα, εἰπὼν πρὸς αὐτόν "τῷ ἡλίῳ
ὡς ἡλίῳ ἀποκρίνου, σκότος ὑπάρχων." τοῦ δὲ καὶ τὴν ἄλλην
στρέψαντος, δίδωσιν ὁ Νάρκισσος. ὁ δὲ φιλόσοφος τῷ Ναρ-
κίσσῳ ἔφη "οὐ διὰ σὲ λαλήσω, ἀλλὰ τοῖς γράμμασι δυσωπού-
μενος." τὸ δὲ πρόβλημα τοῦ Κράνου τοιοῦτόν ἐστιν. ᾔτησε
τὸν βασιλέα τὰ ἐν τῷ ἱππικῷ στοιχεῖα θεάσασθαι. εἵλετο εὐθὺς
ἐκεῖνος. ἔστι δὲ ἀνδροείκελόν τι ἄγαλμα, ἐπικεφαλαίαν τῇ κε-

fortunae concurrere." Sylvanus videns signum ad meridiem positum elato genu cameli instar fessi ait "praeclarus es, cuius hoc signum ac figura est: nam tempora aderunt queis genua desint." Curvus populum conspicatus dixit "o popule, cuius causa multi futuri carnifices." Pelops equorum metas intuens "cuius problema?" inquit. respondente Theodosio "Constantini," reponit ille "aut philosophus vanus aut imperator non verus." porro Carus muliebre quoddam signum videns quadratis Zodiaci figuris conscriptum, dixit "o quadritermine, ex quo Constantini infiniti emergent." idem autem Carus ut loqui pergeret a philosophis admonitus, ait "infortunata mihi omnia videntur, quia si haec signa, ut conantur asserere, vera dicunt, cur Cpolis consistit?" Cranus vero, qui et Atheniensis philosophiae logistes dicebatur, subridens coccyzabat. sciscitante autem imperatore quid causae esset, contraria respondit, multum ridens et cavillans. Narcissus vero praepositus philosopho alapas impegit, talia loquens "soli ut soli responde, qui tenebrae es." illo autem alteram maxillam tendente, alteram Narcissus dat alapam. philosophus vero Narcisso dixit "non tua causa loquar, sed quia figuris reverentiam habeo." Crani problema tale est. rogavit imperatorem ut sibi signa in Circo posita spectare liceret. ille propositionem accepit. est autem ibi virilis statua, galeato capite,

φαλῇ περιέχων, γυμνὸν τοι ὅλως, καὶ ἐν τοῖς ὀρχιτάνοις διδύ-
P 102 μοις ἐπικεκαλυμμένον. τοῦ δὲ φιλοσόφου πυθομένου "τίς ἂν" ἔφη "ὁ στήσας;" ἔφη τις ἀναγνώστης ὅτι Οὐαλεντινιανὸς τοῦτο προέθηκεν. εἶπεν δὲ ὁ φιλόσοφος "πότε καὶ τὸν ὄνον;" τοῦ δὲ φήσαντος "ὁμοῦ," εἰπεῖν ἐκεῖνον "ὅτι ὄνος ὡς ἄνθρωπος ἔσται, ὢ συμφορᾶς, ὅτι ἄνθρωπος ὄνῳ ἀκολουθεῖ. ἀλλὰ μὴ ἔστω." τοῦ μάντεως τοῦτο τὸ πρόβλημα εὑρέθη ἐν τοῖς τόμοις τοῦ Λέοντος τοῦ μεγάλου, ὃ ἐφιλοσόφησε Κράνος, παρὰ Λιγουρίου
B ἀστρονόμου καὶ ὑπάτου τοῦ αὐτοῦ βασιλέως Λέοντος.

Ἀσκληπιόδωρος ἐπὶ Ἀναστασίου ἰδὼν τὸ ζώδιον τὸ μέγα, τὸ ἐν τῷ ἱππικῷ τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ προσώπου κατέχον, ἔφη "ὢ βία, ὅτι πᾶσα ἀνθρωπίνη ἔνδεια εἰς μίαν ἀνθρώπου φρόνησιν συνεθεῖσα." καί τις αὐτῷ ἐπέδειξε γράμματα ἐν τῷ μαρμάρῳ· τοῦ δὲ ἐπαναγνόντος, ἔφη "ἀγαθὸν μὴ φθάσαι τοῖς
C τότε μέλλουσιν εἶναι, ὡς κἀμοί τι κέρδος τοῦ μὴ ἀναγνῶναι."

Δεῖ γινώσκειν ὅτι ἡ καλουμένη Ταῦρος Θεοδόσιός ἐστιν ὁ μέγας· ἐν ᾗ ποτε ἐδέχετο ὁ βασιλεὺς τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν δυνάστας. ἀργυρέα δέ τις ἦν πρώην, ὡς ὁ Σωζομενὸς διδάσκει. Κλήμης δὲ τὰς ὁμοίας καὶ πολυμόρφους μαρμαρίνας Κωνσταντίου εἶναι φάσκει, τοῦ υἱοῦ Κωνσταντίνου.

D Ὁ Πιττάκης ὁ λεγόμενος Λέων ὁ μέγας ἐστίν, ὁ παρὰ πολλοῖς Μακελλάριος λεγόμενος. καθ' ἣν ... τὰ δεήματα τῶν

8 pro Λιγουρίου scribe Ὀλυβρίου. consul autem fuit hic Olybrius anno octavo imperii Leonis Macelae, anno post Christum 464. Lamb.

nudo prorsus corpore, obtectis solummodo verendis. rogante philosopho quis statuam posuisset, respondit quidam lector Valentinianum posuisse. cui philosophus "quando etiam asinum?" illo vero "simul." tum philosophus "quando asinus ut homo erit, o calamitatem! quippe asinum homo sequitur. verum absit." vatis hoc problema in tomis Leonis magni, quod Cranus philosophus edidit, repertum est a Ligurio astronomo et viro primario eiusdem Leonis imperatoris.

Sub Anastasio Asclepiodorus conspicatus signum maius in Circo cogitantis more capiti admotam manum tenens, ait "o vim! quod omnis humana indigentia una hominis prudentia conflatur." cum autem ipsi aliquis literas marmori insculptas ostenderet, iis perlectis "optandum est" ait "ad ea quae tunc futura sunt non pervenire; adeoque mihi non legisse utilius fuisset."

Sciendum statuam Taurum dictam magnum Theodosium esse. ad eam olim imperator exteros dynastas excipere solebat. erat autem quondam argentea, ut docet Sozomenus: Clemens vero similes variaeque formae marmoreas Constantii Constantini filii esse ait.

Quam Pittacem statuam vocant, Leo magnus est, quem vulgo Macelam nuncupant, ad quam libellos supplices imperatores accipiebant.

βασιλέων ἐκεῖσε ἐγένοντο. ἀλλὰ καὶ παλάτιον ἦν ποτὲ συνιστάμενον, πλησίον παλαιᾶς ἐκκλησίας τῆς ἁγίας Εἰρήνης, καθὼς Ἰωάννης ὁ διακρινόμενος λέγει.

Δέον γινώσκειν ὅτι τὸ λεγόμενον Αὐγουσταῖον στήλας τρεῖς E
διαδέχεται, Κωνσταντίνου τοῦ πρῶτον ἐν ᾧ... καὶ βασιλικαὶ ἦσαν κάτω ε΄ τοῦ κίονος, Κωνσταντίνου Κώνσταντος καὶ Κωνσταντίου, Κωνσταντίας τε καὶ Λικινίου· ἀλλὰ καὶ ὕστερον Ἰουλιανοῦ. ἐπὶ Θεοδοσίου οὖν τοῦ μεγάλου στήλη ἑτέρα τῷ κίονι διαδέχεται, ἀργυρέα καὶ αὐτή. ἀλλὰ καὶ Ἀρκαδίου καὶ Ὁνορίου πρ... τῇ γῇ, ὡς ὁ Θεόδωρός φησι. ἐν δὲ τοῖς Σωζομενοῦ γράμμασι φησίν, Ἰουστινιανός ἐστιν ὃ νῦν καθορᾶται, τὸ μέγιστον τοῦ φόρου ζώδιον. καθά φησι Θεοδώρητος καὶ Εὐσέβιος, F
ἐν οἷς δοκοῦσι σοράλεσθαι βιβλίοις, Ἕλληνος εἶναι στήλην, καθ' ἣν ἀφιερώσας ὁ μακάριος Κωνσταντῖνος δι' εὐχῆς ἔστησεν. ἐν δὲ τοῖς Ἀπολιναρίου καὶ Ἀλεξάνδρου συγγράμμασιν Κωνσταντίνου εἶναι τοῦ μεγάλου, καθὰ καὶ Μιλίχιος ὁ χρονογράφος ἐξηγήσατο.

Ὁ τρίπους ὁ ἐν τῷ Στρατηγίῳ τῷ μεγάλῳ, καθὰ Προ- P 103
μούντιος Ἀλέξανδρον λέγει εἶναι τὸν Μακεδόνα. ἐπίστατο δὲ καὶ ἐκ τῶν γραμμάτων, καὶ ὅσοι τοῖς γράμμασιν αὐτοῦ ἐμφιλοχωροῦσι, μάλιστα οἱ ταῖς μαντείαις στοιχειοῦντες, ἐπιγινώσκουσι τὸν Ἀλέξανδρον εἶναι. γράφει δὲ ὁ αὐτὸς καὶ Κωνσταντῖνον τὸν ἅγιον ἐκεῖ πρῶτον φόρον τῇ πόλει ταύτῃ ἀναστῆσαι.

imo et palatium illic olim erat, proxime veterem ecclesiam sanctae Irenes, ut narrat Ioannes haesitans.

Sciendum est Augustaeum, ut vocant, tres successive statuas habuisse, Constantini primum ..... erantque subter columnam imperatoriae statuae quinque, Constantini scilicet Constantis et Constantii, Constantiae et Licinii; quin et postea Iuliani. sub Theodosio itaque magno statua alia primam excepit, quae argentea et ipsa erat; sed etiam Arcadii et Honorii ...., quemadmodum Theodorus ait. in scriptis vero Sozomeni dicitur Iustinianum esse qui nunc conspicitur, quae est maxima Circi figura. ut aiunt Theodoretus et Eusebius, quibus libris eorum videntur collectae sententiae, hominis Graeci esse statuam, quam beatus Constantinus fusis precibus dedicavit. in scriptis vero Apollinarii et Alexandri Constantini magni esse traditur, ut etiam Milichius chronographus enarrat.

Tripus qui in Strategio magno visitur, Alexander Macedo est, narrante Promuntio. id vero noverat ex perscriptis literis, itemque quotquot in eius versati sunt libris, maximeque qui divinationibus dant operam, eum pro Alexandro agnoscunt. refert idem scriptor sanctum Constantinum ibi primum forum urbi excitasse.

B Τὸ καλούμενον Φιλαδέλφιν Κωνσταντίνου εἶναι τοῦ μεγάλου τοὺς υἱούς, ἀπὸ Γαλλίας τὸν ἕνα πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐλθόντα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός, μεγάλης ἀπαντῆς καὶ χαρᾶς γενομένης, ἀσπάσασθαι ἀλλήλους, καὶ παραυτὰ στήλας αὐτῶν ἀνεγεῖραι τῇ πόλει τὸ σχῆμα ἐμφαινούσας. Ἰουλιανοῦ δὲ στήλη καὶ Ἀναστασίας τῆς αὐτοῦ γαμετῆς, ἣν διὰ τὸ εἶναι
C Χριστιανὴν ἐξέβαλε τῆς βασιλείας. αὕτη δὲ ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῶν Πρεμουνίτου ἀπεκείρατο. αἱ δὲ αὐταὶ στῆλαι μέχρι τοῦ νῦν σώζονται ἐν τῷ Φιλαδελφίῳ.

Ὁ λεγόμενος Ξηρόλοφος στήλην μὲν ἔχει, καθὼς ὁ διακρινόμενος λέγει, τοῦ μικροῦ Θεοδοσίου καὶ Βαλεντινιανοῦ κάτωθεν τοῦ κίονος καὶ Μαρκιανοῦ. σεισμοῦ δὲ γενομένου πεπτωκέναι στήλην, καὶ ὡς λόγος λέγει, ἀνελθεῖν τῶν ἑπτὰ κιόνων,
D καὶ ἐπιστρέψαι Μαρκιανοῦ καὶ Βαλεντινιανοῦ ἐν τῷ τριβουναλίῳ.

Ὁ λεγόμενος Νεώριος, ὁ καὶ Ἀρκάδιος, ὃν Κόνων ἐστοιχειώσατο, εὑρὼν τὸν τόπον πλείστοις πόνοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ποιηθέντα· ἐν ᾧ καὶ ἀγοραὶ τῶν θαλασσίων ἐμπορευμάτων πρώην ὑπῆρχον ἐκεῖ· ἐπὶ Ἰουστίνου δὲ μετεποιήθησαν εἰς τὸν Ἰουλιανοῦ λιμένα.

E Ὁ Ζεύξιππος τὸ λουτρὸν Σεβῆρος καλεῖται· ὑπὸ Σεβήρου γὰρ ἐκτίσθη. σὺν αὐτῷ δὲ καὶ τὸ Ἱπποδρόμιον τὸ πρῶτον ἤρξατο κτίσαι ἐν ὀλίγῳ, καὶ Κωνσταντιαναὶ ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ με-

Quod vocant Philadelphium, aiunt esse filios Constantini magni, quorum alter ex Gallia post patris obitum Cpolim venit; magnoque et laetitia pleno occursu facto, sese illi mutuo amplexati sunt, statimque statuae illis in urbe erectae sunt, quibus haec spectacula repraesentarentur. Iuliani item et Anastasiae uxoris eius statuae, quam ille quod Christiana esset repudiavit; illa vero in Premunti monasterio detonsa est; illae, inquam, statuae hodieque in Philadelphio manent.

Quem vocant Xerolophum, Theodosii iunioris, haesitante auctore, statuam habet; itemque Valentiniani infra columnam et Marciani. terrae motu autem corruisse illam aiunt, atque vulgo dicitur, septem columnas conscendit; Marciani vero et Valentiniani statuae in campum tribunalis redierunt.

Neorius ita nuncupatus, qui et Arcadius, quem Conon, ubi locum plurimis Constantini magni laboribus excultum offendit, magice consecravit. in quo et maritimarum mercium fora antea erant; Iustino autem imperante in Iuliani portum translata sunt.

Zeuxippus balneum Severus appellatur, quippe a Severo aedificatum est. cum illo item Hippodromus paulatim aedificari coeptus est. Constantianae thermae a Constantino magno exstructae sunt, necnon

γάλου ἐκτίσθησαν, καὶ ἡ λεγομένη Φοῦσσα. στῆλαι δὲ πολλαὶ οὖσαι ἐν Κωνσταντιαναῖς διέπεσαν ἄξιαι θαύματος.

Ὁ ἀγωγὸς ὑπὸ Οὐάλεντος τοῦ Ἀρειανοῦ ἐκτίσθη, καθὼς F γράφει Θεόδωρος, ἡ βασιλικὴ κινστέρνη ὑπὸ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. ἡ δὲ χαλκῆ στήλη ἡ ἐν τῇ βασιλικῇ κινστέρνῃ καθημένη Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἐστίν. ἡ στήλη ἡ ὄπισθεν τῆς P 104 Μαγναύρας, κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ Ἡλιακοῦ μετεώρου, Φωκᾶ ἐστί, καθ' ἣν ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ σπουδὴν πολλὴν περὶ τοῦ ἀνελθεῖν ἐπεδείξατο. μοναχὸς δέ τις ἐκ τῆς τοῦ ὁσίου Θεοδώρου τοῦ λεγομένου Συκεώτου μονῆς· κατὰ ταὐτὸν γὰρ καὶ ὁ μακάριος Θεόδωρος ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ αὐτοῦ Φωκᾶ, ἐπὶ Θωμᾶ τοῦ νέου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ὃς καὶ σύνθεμα ἐποίησε, παρακαλέσας τὸν ὅσιον Θεόδωρον εἰπεῖν τῷ Φωκᾷ παύσασθαι ἐκ τῶν ἀκαίρων φόνων· ὃ καὶ B ποιήσας ὁ ὅσιος παρῄνει τῷ βασιλεῖ μὴ ἀπανθρώπως χρῆσθαι τοῖς ὑπηκόοις. ὁ δὲ βασιλεὺς ᾔτησε σημεῖον παρὰ τοῦ πατρὸς εἰς αὐτὸν γενέσθαι διὰ τὴν ποδάγραν, καὶ παύσασθαι τῶν πολλῶν φόνων. εὐξαμένου δὲ τοῦ ὁσίου ἐρρύθη τῆς νόσου. αὐτὸς δὲ οὐδὲ οὕτως ἐπαύσατο ἀποκτείνων. ὁ δὲ προειρημένος μοναχὸς ἐθάρρησέ τινι περὶ τοῦ Φωκᾶ ὅτι μετὰ τὸν καιρὸν τοῦτον δεινῷ θανάτῳ θνήσκει, ἔτι φιλοσοφοῦντος Σεργίου τοῦ μετὰ τὸν C νέον Θωμᾶν ἐπισκοπήσαντος· αὐτὸς γὰρ καὶ τῷ μοναχῷ ἐθάρρησεν. ἔρχεται οὖν τοῦτο ἐν τοῖς ὠσὶ τοῦ βασιλέως Φωκᾶ, ἔτι

fossa, ut vocant. multae vero statuae mirabili forma, quae in thermis Constantianis erant, corruerunt.

Aquaeductus a Valente Ariano aedificatus est, uti scribit Theodorus. basilica cisterna a Constantino magno. aenea vero statua in basilica cisterna sedens Theodosii iunioris est. statua pone Magnauram, ad orientalem partem sublimis solarii, est Phocae, qui septimo imperii anno, multam in evehenda illa operam posuit. tum vero monachus quidam monasterii Theodori Syciotae (nam eodem tempore beatus Theodorus in vivis erat, Phoca principe, Thoma recentis memoriae Cpoleos patriarcha) evocato S. Theodoro consilium cum eo iniit, ut Phocae renuntiaret abstinendum esse ab immanibus illis caedibus: quod etiam vir sanctus praestitit, imperatorem cohortatus ne immiti adeo crudelitate subditis abuteretur. imperator vero, qui podagra laborabat, signum petiit a patre in se circa podagram exhiberi, quo peracto se a caedibus temperaturum ait. ac sancti viri precibus morbo ereptus est. at ne sic quidem ille desiit carnificinam exercere. memoratus autem monachus cuidam praedicere ausus est brevi fore ut Phocas dira morte periret, cum adhuc Sergius philosopharetur, qui post Thomam recentis memoriae episcopalem sedem nactus est; nam et ipse monacho detexit. ea vero fama ad aures Phocae imperatoris pervenit, cum adhuc columnae opus

τῆς στήλης ἐλαττουμένης· καὶ τοσαύτῃ σπουδῇ ἐχρήσατο περὶ τῆς ἀναβάσεως τῆς στήλης ὥστε, καθὼς οἱ τότε ἐξηγήσαντο, ἔτι καὶ ἔτι πλείω φόνον αὐτὸν πεποιηκέναι. ἀλλὰ καὶ χρήματα πάμπολλα τοῖς δουλεύουσιν ἐχαρίσατο πρὸς τὸ ταχῦναι. καὶ μετὰ ι'
D ἡμέρας τοῦ σταθῆναι τὴν αὐτὴν στήλην κατηνέχθη τῆς βασιλείας, οὐδὲν ἧττον ὢν ἔπραξεν ἀπενεγκάμενος ἢ τὸν πικρὸν θάνατον.

Ἐν τοῖς Μαρτινακίου στήλη ἵστατο, ἐν ᾗ καὶ παράδοξον θέαμα γέγονε. σεισμοῦ γὰρ γενομένου, καὶ παντὸς τοῦ τόπου ἐκεῖσε ἀπὸ θεμελίων φθαρέντος, καὶ τῆς στήλης πεσούσης κάτω τοῦ κίονος, σταθῆναι αὐτὴν ὀρθήν, ὡς οἱ πρὸ ἡμῶν ἐξηγήσαντο· δοκιμασθείσης γὰρ τῆς στήλης εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀνατεθῆναι, ἔμει-
E νεν ἄχθος βαρύτατον ἔχουσα. τοῦτο δὲ ἔλεγον γενέσθαι ἐπὶ πλείονα καιρόν. τὴν δὲ στήλην εὑρίσκομεν εἶναι Βαλεντινιανοῦ τοῦ νεωτέρου, ὥς τινα φιλόσοφον διασαφήσασθαι τότε διὰ τὸν ἄδικον θάνατον Βαλεντινιανοῦ τοῦ νεωτέρου σημειωθῆναι τὴν στήλην· ἕως γὰρ τότε δικαίαν ψῆφον ἀπένεμον τὸν θάνατον τοῦ Ἀετίου.

F Ἐκ τῆς λεγομένης Νικομηδείας στῆλαι πλεῖσται ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἤχθησαν. ὅθεν καὶ Διοκλητιανοῦ ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ σώζεται ἕως τῆς δεῦρο, ἐλαφρός, μέσα, ἀναμέσον τοῦ λεγομένου καθίσματος.

P 105 Μαξιμιανοῦ στήλη ἐν τοῖς τῆς Χαλκῆς μέρεσιν ὑπάρχει βαρυτάτη πάνυ. ἔνθα καὶ τὸ γένος ἅπαν Θεοδοσίου τοῦ Σπάνου καθορᾶται ἐν στήλαις ἕως τῆς σήμερον.

promoveretur. in quod tanto usus studio est ut, sicut affirmarunt qui tum praesentes erant, plures alias ideo caedes perpetrarit; sed etiam multas effudit servis pecunias ut opus maturaret. post decimum vero diem ab erecta statua imperio ipse deiectus est; quicum ea acerbitate actum, qua ipse usus fuerat: nam dira morte periit.

In tractu Martinacii erigebatur statua in qua stupendum contigit spectaculum. nam terrae motu facto, totoque loco a fundamentis penitus everso, statua e columna delapsa recta stetit, ut maiores nostri rettulerunt: nam ubi tentatum est statuam pristinum in locum reponere, ex gravissimo pondere illa immota mansit. sic tradunt multo tempore ita se rem habuisse. statuam vero Valentiniani iunioris esse comperimus: ita ut quidam philosophus tunc renuntiaret ob iniquam Valentiniani necem conflatam statuam fuisse. eousque enim ob interfectum Aetium iure sublatum fuisse putabant.

Nicomedia statuae bene multae Cpolim advectae sunt. ex quibus Diocletiani statua levis hactenus in medio imperatorii throni in Hippodromo servatur.

Maximiani statua in Chalces partibus longe gravissima visitur: ubi etiam tota Theodosii Hispani familia statuis hactenus repraesentatur.

Αἱ Γοργονίδαι λεγόμεναι τέσσαρες ἐκ τῆς Ἐφέσου ἥκασιν ἀπὸ τοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ναοῦ· αἳ κατὰ τὸν σηκὸν τῆς Χαλκῆς περιφέρονται, ἔνθα καὶ σταυροῦ σημεῖον ἄνωθεν αὐτῶν ἵσταται.

Τῆς λεγομένης Ἀρτέμιδος ἡ στήλη ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ B ἵσταται, ἔνθα γυμνάζονται οἱ παλαίοντες.

Ἐν τῇ Χαλκῇ πύλῃ τοῦ παλατίου Ζήνωνος καὶ Ἀριάδνης τῆς σώφρονος ἔσχατον καὶ αἰσχρᾶς τὸ πρότερον ἐν κίοσιν ἵστανται πεζαὶ στῆλαι, ἰάμβους ἐλεγείους ἔχουσαι, παρὰ Σεκούνδου φιλοσόφου μερισθεῖσαι.

Ἡ στήλη ἡ πρὸς τὸ Ζεύξιππον θεωροῦσα, ἤτοι ἔμπροσθεν, C Ἰουστινιανοῦ καὶ Θεοδώρας ἐστί· καθ' ἣν καὶ ἐδοξάσθη Ἰουστινιανός, ὅτε ἐτίθετο ἡ αὐτή, κράζοντος τοῦ Πρασίνου μέρους "Ἰουστινιανὸς καὶ Κωνσταντῖνος νέοι ἀπόστολοι·" ἐν οἷς καὶ Σοφία ἡ αὐτοῦ γαμετὴ παρὰ Πλουμβάτου φιλοσόφου ἰαμβικοῖς μέτροις τοὺς ἐπαίνους ἐδέξατο.

Ἡ ἐν τῷ παλαιοτάτῳ λουτρῷ ὑπάρχουσα στήλη ἐκ χρω- D μάτων, ἤτοι τῷ Ζευξίππῳ, Φιλιππικοῦ τοῦ πρᾴου ἐστί, τοῦ κατ' ἄγνοιαν πλανηθέντος. ὡς δ' ἔχει ὁ λόγος, τοιοῦτον αὐτὸν εἶναι οἷον τὸ πρωτότυπον· μεγάλως γὰρ ἐπῄνεσαν οἱ ζωγράφοι τὸν γράψαντα, ὅτι οὐκ ἐχώρησε τὴν τοῦ βασιλέως μορφὴν πρὸς τὸ ἀρχέτυπον.

Ἐκ τοῦ λεγομένου Ἰκονίου στῆλαι ἥκασιν ἐν Κωνσταντι- E νουπόλει πλεῖσται, καθ' ἣν καὶ τοῦ Διὸς ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ σώζεται.

Quattuor Gorgones, ut vocant, Epheso ex Dianae templo advectae sunt, in Chalces delubro locatae, ubi signum crucis iis imminens erigitur.

Dianae statua in Hippodromo erecta cernitur, ubi pugiles exercentur.

In Chalce palatii porta Zenonis et Ariadnes, quae cum prius impudica fuisset, casta demum evasit, pedestres statuae columnis impositae sunt, iambis tristibus a Secundo philosopho exornatae.

Statua ad Zeuxippum respiciens, quae scilicet e regione posita est, Iustiniani est et Theodorae: quam Iustinianus cum erigeret, faustis acclamationibus exceptus est, vociferante Prasina factione "Iustinianus et Constantinus novi apostoli." ubi etiam Sophia uxor eius a Plumbato philosopho iambicis versibus celebrata est.

Statua in vetustissimis thermis coloribus depicta, id est in Zeuxippo, Philippici mansueti est, qui ex ignorantia erravit; atque, ut vulgo fertur, talis est quale exemplar fuit. artificem quippe pictores magnis laudibus extulerunt, quod effigiem ab exemplari non discrepantem ediderit.

Iconio Cpolim plurimae statuae transmissae sunt, e quarum numero est illa Iovis, quae in Hippodromo superest.

Τὰ τέσσαρα ἱππάρια τὰ χρυσάργυρα, τὰ φαινόμενα ἄνωθεν τοῦ Ἱππικοῦ, ἐκ τῆς Χίου νήσου ἥκασιν ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ.

Ἐκ τοῦ προειρημένου Ἰκονίου Περσέως στήλη καὶ Ἀνδρο-
P 106 *μέδης θυγατρὸς βασιλικῆς ἐπαρχείας, ἣν οἱ μῦθοί φασι καὶ τις τῶν ἱστορικῶν δίδοσθαι θῦμα τῷ ἐκεῖσε ἐμφωλεύοντι δράκοντι. οὕτως γὰρ ἦν ἐκ παλαιᾶς συνηθείας, δίδοσθαι παρθένον κόρην τῷ θηρίῳ· καθ' ἣν Ἀνδρομέδα δεσμία θανάτου αἰτία τῷ θηρίῳ ἤμελλε δίδοσθαι. ὁ γοῦν προειρημένος Περσεὺς ἐκεῖσε ἔχων πυθέσθαι κλαιούσης τῇ Ἀνδρομέδῃ, τί ἂν εἴη δεδεμένη καὶ θρηνοῦσα. ἡ δὲ τὸ συμβὰν ἐξηγήσατο. τοῦ δὲ καθεσθέντος ἦλθε*
B *τὸ θηρίον. αὐτὸς δὲ Γοργόνης κεφαλὴν ἐν πήρᾳ κατέχων, ἀπεστραμμένῃ στροφῇ, δείκνυσι τῷ θηρίῳ· ὅπερ ἰδὸν ἐκεῖνος ἀπέψυξεν. ἐκλήθη οὖν Ἰκόνιον παρὰ Φιλοδώρου ἡ πόλις διὰ τὸ ἥκειν τὸν Περσέα καὶ σῶσαι τὴν Ἀνδρομέδαν. [φόνος ἀπείργμα τῇ πόλει ἐκ τοῦ ἥκοντος Περσέως.] ἦν δὲ ὄνομα τῇ πόλει τὸ ἀπὸ γενέσεως Δωρία· ἔπειτα ἐκλήθη Θρηνῳδία· παρὰ δὲ Φιλοδώρου τοῦ λογιστοῦ, ἐκ τοῦ ἰδεῖν τὸν Περσέα, ἐκλήθη Ἰκόνιον. ἔνθα ἐτελειώθη ὁ αὐτὸς Περσεὺς σὺν τῇ Ἀνδρομέδῃ.*
C *ἐπάνω δὲ τῆς πόρτης τῆς πόλεως ἐστηλώθη ἀμφότερα· καθ' ἣν καὶ θυσίαι πολλαὶ γεγόνασιν ἐκεῖσε παρὰ Δεκίου καὶ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ· ἔνθα πλεῖστοι ἅγιοι ἐμαρτύρησαν. ἥκασιν οὖν τοῦ τε Περσέως καὶ Ἀνδρομέδας αἱ στῆλαι, ὡς*

Quattuor illi equi deaurati, in supernis Hippodromi partibus collocati, ex Chio insula Theodosio iuniore imperante adducti sunt.

Ex Iconio supra memorata urbe Persei statua et Andromedae regiae filiae, quae, ut fabulose fertur et etiam a quodam historico proditum est, draconi illic in latibulo agenti victima data fuit. hic quippe mos olim erat, ut ferae virgo traderetur; quare vincta Andromeda draconi, cui mortis causa fuit, tradenda erat. memoratus vero Perseus cum istac haberet iter, lugentem Andromedam percontatur cur sic vincta lugeret. rem illa narrat ut contigerat. illo autem sedente fera irruit. tum Perseus Gorgonis caput, quod in pera habebat, retro conversus ferae ostendit. quo illa conspecto exspiravit. unde urbs a Philodoro Iconium vocata est, quia Perseus eo ivisset Andromedamque liberasset. nomen autem urbis a condita suo Doria fuerat: hinc Threnodia nuncupata est, demum ab adventu Persei Iconium a Philodoro logista appellata fuit. in qua tum Perseus tum Andromeda mortem obierunt, quorum statuae supra portam urbis erectae sunt; quo loco multa a Decio Diocletiano et Maximiano oblata sunt sacrificia, ubi item sancti multi martyrio perfuncti sunt. advectae itaque sunt, ut fertur, Persei et

λόγος ἔχει, ἐπὶ Κωνσταντίου, μετὰ τὸ πληρωθῆναι τὴν Ἀντιοχέων ἐκκλησίαν.

Ἐν τῷ Κωνσταντιαναῖς λουτρῷ Ἀναστασίου στήλη ὑπάρ- D χει, ἡ ὄπισθεν τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μηνᾶ, ἥτις στήλη ἐστάθη μετὰ τὸ παύσασθαι τὴν βοοθυσίαν τῶν εἰδώλων καὶ γενέσθαι πορνεῖον τὸν τόπον, τοῦ βασιλέως τοῦτο κελεύσαντος ἐπὶ τὸ ἀτιμασθῆναι τὸν τόπον.

Ἐν τῇ καλουμένῃ Ἀετίου κινστέρνῃ, ἥτις ὑπὸ Ἀετίου πατρικίου κτισθεῖσα ἐν ταῖς ἡμέραις Βάλεντος· ἔνθα ἡ στήλη αὐτοῦ τοῦ Βάλεντος ἐν τῇ κινστέρνῃ σώζεται, δορυφοροῦντος αὐ- E τὴν τοῦ Ἀετίου.

Ἡ λεγομένη Ἄσπαρος ὑπὸ Ἄσπαρος καὶ Ἀρδαβουρίου τῶν ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου οἰκοδομεῖται· καθ᾽ ἣν Ἄσπαρ καὶ Ἀρδαβούριος πληρωθείσης αὐτῆς τὸν ὄλεθρον ὑπομένουσι.

Τὴν λεγομένην Κράνον νῆσον ἐστοιχειώσατο Βηρίνα, καθ᾽ F ἣν οὐδεμία εὑρίσκεται φροντίς, τίνος χάριν ταύτην στοιχειοῦται. ἐν δὲ τῷ στοιχειωθῆναι τὴν αὐτὴν νῆσον ἀθρόως θάνατοι γεγόνασι πλεῖστοι, ὅθεν ἐρημοῦται διαρκέσασα μέχρι τῶν χρόνων Ἰουστινιανοῦ τοῦ τρίτου, τὴν θάλασσαν προστάξαντος ἀναπλοῦσαι ἐν αὐτῇ εἰς τέλειον ἀφανισμόν.

19 ἀναπλῶσαι?

Andromedae statuae Constantio imperante, postquam Antiochena ecclesia absoluta est.

In Constantianis thermis Anastasii statua consistit, pone sanctum Menam martyrem, quae ibidem locata est, postquam boum sacrificia idolis fieri solita sublata sunt ac locus in lupanar versus fuit, ita iubente imperatore ad locum infamia notandum.

In cisterna quam Aëtii vocant, ab Aëtio patricio exstructa Valente imperatore, eiusdem Valentis statua visitur, adstante ac satellitium agente Aëtio.

Cisterna quae Asparis vocatur, ab Aspare et Ardaburio structa est, qui Leone magno imperatore vixerunt; qua absoluta Aspar et Ardaburius necati sunt.

Quam vocant Cranum insulam, Verina magice consecravit; nec ulla eius consecrationis ratio excogitari potest. dum autem magice consecratur, complures repente exstiterunt mortes; quamobrem deserta mansit usque ad tempus Iustiniani tertii, qui illam, ut penitus aboleret, mari obrui iussit.

ΦΩΤΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΕΚΦΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΙΣ ΝΕΑΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ,

ΥΠΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΟΣ ΟΙΚΟΔΟΜΗΘΕΙΣΗΣ.

P 117 C Φαιδρὸν ὁρῶ τῆς παρούσης ἡμέρας τὸν σύλλογον, καὶ οἷον οὐκ ἄν τις ἀνθρωπίνῳ σπουδάσματι καὶ χωρὶς ἐπιπνοίας θείας συγκροτῆσαι κατισχύσαι. διὸ καὶ τερπνὰ τῆς χάριτος ὑποδέχομαι τὰ χαρίσματα, καὶ τῷ Χριστοῦ ποιμνίῳ εὐθυνομένῳ καὶ χαίροντι συναγελαζόμενος ἐπαγάλλομαι, οὐ μέχρις ἡμῶν περιγραφο-

PHOTII PATRIARCHAE CONSTANTINOPOLITANI

NOVAE SANCTISSIMAE DEI GENITRICIS ECCLESIAE,

IN PALATIO A BASILIO MACEDONE EXSTRUCTAE,

DESCRIPTIO,

ANSELMO BANDURIO POST FRANC. COMBEFISIUM INTERPRETE.

Iucundum video praesentis diei coetum, qualem nemo humana opera studioque, nec nisi divini afflatu numinis, cogere valeat. quare suavia gratiae munera lubens excipio, ac laeto florentique Christi gregi coniunctus laetitia exsulto, gnarus alacritatem laetitiamque solemnitatis huius

μένην τὴν τερπνότητα καὶ θυμηδίαν τῆς πανηγύρεως ἐπιστάμενος, ἀλλ᾽ εἰς αὐτὸν τὸν κοινὸν δεσπότην ἀναφερομένην εἰδὼς τὴν σεβασμιότητα· λαμπρότης γὰρ πανηγύρεως ὅσον ἡμῶν τῶν πανηγυρι- D ζόντων τὸ σεμνολόγημα, τοσοῦτον τῆς δεσποτικῆς ἀγάπης ἐναργῆ παρέχεται τὰ γνωρίσματα. ὅταν δὲ μηδὲ τῶν ἐτησίως καὶ συνήθως ἐπιτελουμένων εἴη τὴν ἀνάμνησιν ἑορτάζουσα, ἀλλὰ καινήν τινα καὶ ἀρτιφανῆ τὴν εἰς θεὸν τιμὴν ἐγκαινίζουσα, πῶς οὐ μᾶλλον ἔτι καὶ τὸν θεῖον ἔρωτα διαδειχθείη ἐκπυρσεύουσα καὶ τὴν τῶν ἑορταζόντων κοσμιότητα καὶ τὸ κλέος ἐπιπλέον ἀναπτύσσουσα; ἀλλὰ τίς ἡ τοσαύτη τοῦ πλήθους συνδρομὴ καὶ συνέλευ- E σις; τίς ἡ πανήγυρις; τί τὸ συγκαλέσαν καὶ συγκινῆσαν ἡμᾶς ἅπαντας; βούλεσθε εἴπω; ἢ καλὸν ἐκείνῳ παραχωρῆσαι καὶ εἰπεῖν καὶ διδάξαι τῆς πανηγύρεως τὴν ὑπόθεσιν, τῷ χορηγῷ τε ἅμα ταύτης καὶ σοφῷ γε ἀρχιτέκτονι. ἐκεῖνος γὰρ ἱκανὸς καὶ λόγοις παραστῆσαι τὸ προκείμενον, ὃς τοὺς τύπους τῶν πραγμά- P 118 των ἐν τῇ ψυχῇ προενθέμενος ἀμίμητον ἔργον ἐπὶ γῆς πανσόφως ὑπεστήσατο.

Λέγε τοιγαροῦν ἡμῖν, ὦ βασιλέων φιλοχριστότατε καὶ θεοφιλέστατε καὶ πάντας τοὺς ἔμπροσθεν νικῶν τε ἅμα καὶ λαμπρῶς φαιδρύνων τῇ κοινωνίᾳ τοῦ ἀξιώματος, λέγε προθύμους, ὡς ὁρᾷς, τοὺς ἀκουσομένους ἔχων, ἐφ᾽ ὅπερ ἡμᾶς συνεκάλεσας. δεῖξον τοῖς λόγοις ἃ τοῖς ἔργοις προϋπέδειξας. ἆρα γὰρ πάλιν B κατὰ βαρβάρων νίκας ἀναστήσας καὶ τρόπαια, οἷς πολλάκις ἄλλοις ἐπ᾽ ἄλλοις ἡμᾶς ἐδεξιώσω φιλοφρονούμενος, ἐπὶ τούτοις

non apud nos solum circumscriptam esse, sed eius venerationem ad communem usque dominum referri: nam solennitatis splendor quantum nobis celebrantibus gloriae confert, tanta praebet nostrae erga dominum dilectionis argumenta. quando autem non eorum quae annuo ritu peraguntur memoriam celebrat, sed novi cuiusdam recentisque deo collati honoris encaenia persolvit, quis non ardentiorem amoris flammam ostendat celebrantiumque ornatum et gloriam clarius explicet? at quis tantus multitudinis concursus, quis conventus, quae celebritas? quis nos omnes evocavit? quis concivit? vultis dicam? annon e re fuerit ei potius dicendi ac celebritatis causam explanandi remittere, qui eius auctor et sapiens architectus fuerit? ille quippe praesens argumentum opportunius recenseat, qui animo prius conceptis rerum formis inimitabile in terra opus sapientissime condidit.

Dicas igitur nobis, imperator Christi amantissime ac religiosissime, qui decessores omnes una et antecellis ac dignitatis consortio praeclare exornas, dicas auditoribus alacri, ut vides, animo adstantibus, qua de causa nos invitaveris. ostende verbis ea quae operibus praemonstrasti. num rursus devictis barbaris tropaea erexisti, qualibus nos frequentissime, amore nostri commotus, liberaliter excepisti, nosque convocasti

συνήγειρας εὐφρᾶναί τε ἅμα καὶ τῷ δεδωκότι τὴν νίκην κοινὴν καὶ πάνδημον ἀναπέμψαι τὴν εὐχαριστίαν; ἢ λαβὼν ὑποσπόνδους ἄλλους, καὶ ταπεινώσας ὑψηλὸν καὶ γαῦρον καὶ ἀλλόφυλον φρόνημα, ὡς ἐπὶ τὴν κραταιὰν χεῖρα τοῦ Θεοῦ εὐσεβοφρόνως ἀναφέρων πάντα τὰ σὰ κατορθώματα; ἢ πόλεις ἐπηκόους τὰς C μὲν πάλαι κάτω κειμένας ἀνορθώσας, τὰς δὲ καὶ ἐκ βάθρων αὐτῶν ἀνεγείρας, καὶ ἄλλων ἀνοικισμοὺς ἐργασάμενος, καὶ ταῖς πολιτείαις πυκνώσας τὰ ὅρια; ἢ πλουτῶν, καὶ ποιῶν εὐδαίμονας τὸ ἐπήκοον; δίδαξον ἡμᾶς, πρὸς σὲ τὸν κοινὸν τῆς οἰκουμένης ἀφορῶντας ὀφθαλμόν, ἐπὶ τίνι τούτων ἡμᾶς συνεκάλεσας; ἢ σιγᾷς μὲν αὐτὸς ἐπιεικείας τρόπῳ, καὶ τῷ μὴ βούλεσθαί σε τὰ σὰ ἡμῖν διηγεῖσθαι κατορθώματα, οἷς ἀνάγκη τοὺς ἐπαίνους συνυφαίνεσθαι· ἐμὲ δὲ παρέχεις ἐπηχῆσαι τῷ λόγῳ τοῖς σοῖς D ἔργοις ἐμπνεόμενον, τοῦ παρόντος συλλόγου τὸ αἴτιον;

Ἄλλη τοιγαροῦν, ὦ φίλοι, τελετὴ καὶ ἄλλο μυστήριον σήμερον. ναὸς παρθενικὸς ἐπὶ γῆς ἐγκαινίζεται σήμερον, καὶ τῆς Θεομήτορος, εἴπερ ἄλλο τι τῶν ἐγκοσμίων, ἐπάξιον οἰκητήριον. ναὸς παρθενικὸς ἐπὶ γῆς ἐγκαινίζεται σήμερον, βασιλικῆς μεγαλοπρεπείας ἔργον ὡς ἀληθῶς πολυύμνητον. ναὸς ἐν μέσοις αὐτοῖς E ἀνακτόροις, ἀνάκτορον ἄλλο θεῖον καὶ σεβάσμιον ἀνιστάμενος, καὶ τῇ πρὸς αὐτὸ παραβολῇ καὶ συγκρίσει ἰδιωτικὰς οἰκίας ἀποφαίνων τὰ ἀνάκτορα, μᾶλλον δὲ τῷ οἰκείῳ κάλλει καὶ τῇ ἐνούσῃ λαμπρότητι καὶ ταῦτα περιαστράπτων καὶ φαιδρύνων καὶ πολὺ

ut una laetemur ac largitori deo communes gratiarum actiones referamus? an ut, cum alios dediticios acceperis, ac superbum et arrogantem alienigenarum animum depresseris, omnia praeclare gesta in robustam dei manum pie referas? an subditis urbibus, quae iamdiu collapsae iacebant restauratis, aliorumque domiciliis exstructis, imperii finibus vario praesidio munitis, an partis divitiis subditisque felicitate donatis? nos, quaeso, doceas, qui ad te communem orbis oculum respicimus, cuius tandem horum gratia nos invitaveris? an siles modestiae causa, quod praeclara gesta tua recensere nobis non lubeat, quibus laudes enarrare tuas in officio est; mihique praestas, ut gestis animatus tuis praesentis conventus causam celebrare possim?

Alia igitur, amici, solemnitas, aliud hodierna die mysterium. virginalis in terra templi encaenia hodie peraguntur, deique matre dignum, si quod aliud in mundo, habitaculum consecratur: virginale templum in terra hodie dedicatur, imperatoriae magnificentiae opus, vere multis laudum canticis celebrandum. templum in medio ipso palatio, divinum nempe aliud venerandumque palatium excitatur, eiusmodi scilicet ut comparatione facta imperatoria ipsa palatia pro privatis aedibus habeas; imo vero ea qua pollet venustate et pulchritudine ea

παρασκευάζων τοῦ προτέρου κόσμου σεμνότερα. εἴποις ἂν εἰς αὐτὸν ἰδὼν οὐκ ἀνθρωπίνης χειρὸς ἔργον, ἀλλὰ θείαν τινὰ καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς δύναμιν τὸ κάλλος αὐτῷ ἐπιμορφώσασθαι. προπύλαια μὲν γὰρ τῷ ναῷ περικαλλῆ διεσκεύασται· καὶ γὰρ μαρμάρων F διαλεύκων πλάκες λαμπρόν τι καὶ χάριεν ἀποστίλβουσαι, ὅλην ἐναπολαβοῦσαι τὴν πρόσοψιν, καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλας θέσιν καὶ τὴν τῶν περάτων συνάφειαν τῷ ὁμαλῷ καὶ λείῳ, καὶ τῷ προσηρμόσθαι λίαν ἀποκρύψασαι, εἰς ἑνὸς λίθου συνέχειαν γραμμαῖς εὐθείαις ὥσπερ ἐπιγεγραμμένου, θαῦμα καινὸν ὁραθῆναι καὶ ἥδιστον, τὴν τῶν ὁρώντων φαντασίαν ὑπάγουσιν. ἐξ οὗπερ τὰς ὄψεις καὶ συνέχουσαι καὶ πρὸς ἑαυτὰς ἐπιστρέφουσαι οὐκ P 119 ἐθέλειν ποιοῦσι τὸν θεατὴν μεταχωρῆσαι πρὸς τὰ ἐνδότερα, ἀλλ' ἐν αὐτῷ τῷ προτεμενίσματι τοῦ καλοῦ θεάματος ὁ προσιὼν ἐμπιπλάμενος, καὶ τοῖς ὁρωμένοις ἐρείδων τὰ ὄμματα, ὥσπερ τις ἐρριζωμένος τῷ θαύματι ἕστηκεν. Ὀρφεῖ μὲν οἱ μῦθοι τῷ Θρᾳκὶ κιθάραν κροτοῦσι, κινοῦσαν τοῖς φθόγγοις τὰ ἄψυχα. εἰ δὲ καὶ ἡμῖν ἐξῆν εἰς μύθους ἀπαίρειν καὶ φοβερὰν ποιεῖν τὴν ἀλήθειαν, εἶπεν ἄν τις τοὺς προσιόντας τῷ προτεμενίσματι εἰς φυτῶν ἀποδενδρουμένους φύσιν τῷ θαύματι μεταβάλλεσθαι· οὕτως ἅπαξ B τις ἰδὼν δυσαποσπάστως κατέχεται.

Ἐπειδὰν δέ τις ἐκεῖθεν μόλις ἀποσπασθεὶς εἰς αὐτὸ παρακύψῃ τὸ τέμενος, ἡλίκης καὶ ὅσης οὗτος χαρᾶς τε ἅμα καὶ ταραχῆς καὶ θαύματος ἐμπίπλαται! ὡς εἰς αὐτὸν γὰρ τὸν οὐρανὸν

ipsa palatia illustrat, magnamque affert pristinis eius ornamentis accessionem. hoc templum conspicatus dicas non humanae artis opus esse, sed divinam quandam nobisque superiorem virtutem eam ipsi pulchritudinem indidisse. templi vestibulum egregio ornatu et decore concinnatum: candidi enim marmoris tabulae cum splendore et venustate fulgent, unoque conspectu singularum iuncturas et positiones leni subtilique commissura obtegunt, ita ut lapidem unum rectis distinctum lineis (res miraculo nova!) esse dixeris, ac intuentium oculi suavissime capiantur. indeque visum ita demulcent ac devinciunt, ut ad interiora conspicienda spectator accedere nolit, sed in ipso templi vestibulo spectaculi pulchritudine attonitus, fixis ad rem oblatam oculis, positis ceu radicibus prae stupore maneat immotus. Orpheo Thraci fabulae lyram assignant, quae soni venustate res inanimes moveat. quodsi nobis veritatem in fabulas transferre atque figmento stupendam reddere fas esset, dixerit aliquis eos qui vestibulum adeant in plantarum arborumque naturam miraculo attonitos concedere: ita qui semel coniecit oculos, aegre a spectaculo avellitur.

Postquam autem quis vix inde avulsus in ipsum delubrum prospexerit, quanto ille gaudio perturbatione et admiratione repletur!

μηδενὸς ἐπιπροσθοῦντος μηδαμόθεν ἐπιβεβηκώς, καὶ τοῖς πολυμόρφοις καὶ πανταχόθεν ὑποφαινομένοις κάλλεσιν ὡς ἄστροις περιλαμπόμενος, ὅλος ἐκπεπληγμένος γίνεται. δοκεῖ δὲ λοιπὸν
C ἐντεῦθεν τά τε ἄλλα ἐν ἐκστάσει εἶναι καὶ αὐτὸ περιδονεῖσθαι τὸ τέμενος· ταῖς γὰρ οἰκείαις καὶ παντοδαπαῖς περιστροφαῖς καὶ συνεχέσι κινήσεσιν, ἃ πάντως παθεῖν τὸν θεατὴν ἡ πανταχόθεν ποικιλία βιάζεται τοῦ θεάματος, εἰς αὐτὸ τὸ ὁρώμενον τὸ οἰκεῖον φαντάζεται πάθημα.

Ἀλλὰ γὰρ χρυσός τε καὶ ἄργυρος τὰ πλεῖστα τοῦ ναοῦ διειλήφασιν, ὁ μὲν ψηφῖσιν ἐπαλειφόμενος, ὁ δὲ εἰς πλάκας ἀποξεόμενος καὶ τυπούμενος, ἄλλος ἄλλοις ἐπιπλασσόμενος μέρεσιν.
D ἐνταῦθα ἐπικοσμούμενα κιονόκρανα, ἐνταῦθα δὲ διὰ χρυσῶν περιζώματα· ἀλλαχόθι δὲ ταῖς ἁλύσεσιν ἐπιπλεκόμενος χρυσὸς ἢ χρυσοῦ τι θαυμασιώτερον, ἡ θεία τράπεζα, σύνθημα. ἄργυρος δὲ περὶ τὰς πυλίδας καὶ στυλίδας τοῦ θυσιαστηρίου σὺν τοῖς περιστόοις· καὶ αὐτὸς ὁ κωνοειδὴς καὶ τῇ θείᾳ τραπέζῃ ἐπικείμενος σὺν τοῖς ὑπερείδουσι στυλίσκοις καὶ ὑπορόφοις. καὶ μαρμάρων δὲ πολυχρόων ὅσα μὴ χρυσὸς ἐπέδραμεν ἢ ἄργυρος περιέλαβεν,
E ἀμήχανόν τι καὶ τερπνὸν φιλοτέχνημα, τὰ ὑπόλοιπα τοῦ ναοῦ διακόσμησιν. ἡ δὲ τοῦ ἐδάφους θέα, εἰς ζώων μορφὰς καὶ σχημάτων ἄλλας ἰδέας ταῖς πολυμόρφοις ψηφῖσι διαμορφωθεῖσα, θαυμαστήν τινα τοῦ τεχνίτου τὴν σοφίαν παριστήσαιτο, παῖδας ὡς ἀληθῶς καὶ πλασμάτων πλάστας τοὺς Φειδίας ἐκείνους καὶ Παρρασίους καὶ Πραξιτέλεις καὶ Ζεύξιδας ἐν τῇ τέχνῃ ἀπελέγ-

tanquam enim in ipsum caelum nullo obstante adscenderit, variis et undequaque fulgentibus veluti astrorum splendoribus illustratus, totus in stuporem agitur; iamque et alia omnia loco moveri et ipsum delubrum circumvolvi putat. nam cum sese frequentibus motibus et conversionibus circumquaque vertat, quod spectatorem pati cogit spectaculi varietas, id in ipso spectaculo accidere spectator sibi confingit.

Atenim aurum et argentum plerasque templi partes occupant: aliud tessellis obductum est, aliud in laminas tabulasque diductum et efformatum, aliud aliis partibus adhibitum. hic columnarum capitella ornata, istic circumposita aurea perizomata: alibi aurum catenis complicatum. at quae vel auro mirabiliore compositione struitur, sacra mensa est. argentum ad portulas et columellas altaris visitur cum peristyliis; ipsumque conicum divinae mensae tectum columellis fultum et fornicibus. varii coloris marmora, quae nec auro nec argento obtecta sunt, miro iucundoque artificio concinnata reliquis templi partibus ornamentum praebent. pavimenti species, in animalium aliarumque rerum figuras varie concinnata, adeo miram artificis sapientiam exhibet, ut huius comparatione Phidiae illi, Praxiteles Parrhasii et Zeuxides

ξασα. Δημόκριτος εἶπεν ἄν, οἶμαι, τὴν τοῦ ἐδάφους λεπτουρ-
γίαν ἐνιδών, καὶ ταύτῃ τεκμηρίῳ χρώμενος, μὴ ἂν πόρρω εἶναι F
τὸ μὴ οὐχὶ καὶ τὰς ἀτόμους αὐτοῦ καὶ ὑπ' ὄψιν πιπτούσας
ἀνευρῆσθαι· οὕτω πάντα πεπλήρωται θαύματος. ἑνὶ δέ μοι
δοκεῖ μόνον ὁ τοῦ τεμένους ἀρχιτέκτων διημαρτηκέναι, ὅτιπερ
εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν χῶρον ἅμα πάντα συλλέξας τὰ κάλλη οὐκ
ἐᾷ τὸν θεατὴν καθαρῶς ἐντρυφῆσαι τοῦ θεάματος, ἄλλων ἀπ'
ἄλλων ἐφελκόντων τε καὶ μετασπώντων καὶ μὴ παραχωρούντων
ὅσον τις ἐθέλει τοῦ ὁρωμένου κορέννυσθαι.

Ὃ δέ με παρέδραμε καὶ πρῶτον ῥηθῆναι ἔδει (ἀλλὰ γὰρ P 120
οὐδ' ἐν τοῖς λόγοις τοῦ τεμένους τὸ θαῦμα παρέχει τῷ λέγοντι
καθαρῶς τὸ οἰκεῖον τελεῖν ἔργον), καὶ δὴ νῦν εἰρήσεται. ἐπ' αὐ-
τῆς γὰρ τῆς ὀροφῆς ἀνδρείκελος εἰκὼν μορφὴν φέρουσα τοῦ Χρι-
στοῦ πολυανθέσι ψηφῖσιν ἐγγέγραπται· εἴποις ἂν αὐτὸν τὴν γῆν
ἐφορᾶν καὶ τὴν περὶ ταύτης διανοεῖσθαι διακόσμησίν τε καὶ κυ-
βέρνησιν· οὕτως ἀκριβῶς ὁ γραφεὺς καὶ τοῖς σχήμασι καὶ τοῖς
χρώμασι τὴν τοῦ δημιουργοῦ περὶ ἡμᾶς κηδεμονίαν ἐπίπνους γέ- B
γονεν ἐντυπώσασθαι. τοῖς δὲ περὶ αὐτῇ τῇ ὀροφῇ τοῦ ἡμισφαι-
ρίου τμήμασιν ἐγκύκλοις πληθὺς ἀγγέλων τῷ κοινῷ δεσπότῃ δορυ-
φοροῦντες διαμεμόρφωνται. ἡ δ' ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου ἀνεγει-
ρομένη ἁψὶς τῇ μορφῇ τῆς παρθένου περιαστράπτεται, τὰς
ἀχράντους χεῖρας ὑπὲρ ἡμῶν ἐξαπλούσης, καὶ πραττομένης τῷ
βασιλεῖ τὴν σωτηρίαν καὶ τὰ κατ' ἐχθρῶν ἀνδραγαθήματα.
χορὸς δὲ ἀποστόλων καὶ μαρτύρων, καὶ δὴ καὶ προφητῶν καὶ C

vere pueri figmentorum artifices videantur. Democritus sane, ut puto, conspecto tanti artificii pavimento, parum abesse dixisset quin suas atomos ob oculos versantes hic deprehenderet: sic cuncta plena miraculo. in uno tamen peccasse mihi videtur architectus, quod omni pulchritudinis genere unum in locum collecto spectatorem miraculo rerum frui non sinat, aliis subinde alio trahentibus ac pellicientibus, nec sinentibus ad libitum rei spectaculo satiari.

At quod me fugiebat primumque dicendum fuerat (nam admirandus templi ornatus oratorem suas exsequi partes non sinit), id iam dicturus sum. in ipsa namque superiori fornice virilis imago, Christi formam praeferens, lapillorum vario flore depicta nitescit. dixeris eum terram inspicere, eiusque ornatum ac gubernationem mente agitare: sic accurate pictor ipso habitu et gestu creatoris erga nos providentiam, afflante numine, expressit. in circularibus tholi, qui in hemisphaerii formam erigitur, sectionibus angelorum communem stipantium dominum multitudo depingitur. apsis vero quae ab altari assurgit, virginis forma resplendet, expansis nostri causa intemeratis manibus, ut imperatori salutem et victorias de inimicis pariat. chorus apostolorum et martyrum,

πατριαρχῶν, ὅλον πληροῦντες ταῖς εἰκόσι τὸ τέμενος ἐξωραΐζουσιν· ὧν ὁ μὲν καὶ σιγῶν, δι' ὧν πάλαι ἀνεφθέγξατο, βοᾷ· ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, κύριε τῶν δυνάμεων· ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ κυρίου. ὁ δέ, ὡς θαυμαστὸς ὁ τόπος οὗτος· οὐκ ἔστι τοῦτο, ἀλλ' ἢ οἶκος θεοῦ. ἐπιφωνεῖ δέ τις ἴσως καὶ τῶν οὐχ ἡμετέρων οὐδ' ἐγγεγραμμένων, καὶ ἄκων ἐπιθειάζων τὰ ἡμέτερα, ὡς καλοί σου οἱ οἶκοι, Ἰακώβ,
D αἱ σκηναί σου, Ἰσραήλ, ὡσεὶ παράδεισοι ἐπὶ ποταμούς, καὶ ὡς αἱ σκηναὶ ἃς ἔπηξεν ὁ κύριος καὶ οὐκ ἄνθρωπος.

Πάλαι μὲν οὖν τῷ θεόπτῃ Μωσῇ θείῳ προστάγματι σκηνὴ κατεσκευάσατο θυσίαν τε θύειν θεῷ καὶ ἁμαρτίας λαοῦ ἐξιλάσασθαι, καὶ τῷ Σολομῶντι δὲ βασιλεῖ ὁ ἐν Ἱεροσολύμοις ναὸς ὕστερον, τερπνόν τι χρῆμα καὶ πάντας τοὺς ἔμπροσθεν τῷ κάλλει καὶ μεγέθει καὶ τῇ πολυτελείᾳ ἀποκρυψάμενος. ἀλλ' ὅσον σκιὰ καὶ
E τύπος ἀληθείας καὶ πραγμάτων αὐτῶν ὑποβέβηκε, τοσοῦτον ἐκεῖνα τοῦ νῦν ἐξοικοδομηθέντος ναοῦ τῷ πιστῷ καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ ἡμῶν, οὐχ ὅτι ὁ μὲν τῆς χάριτος καὶ τοῦ πνεύματος τὰ δὲ τοῦ νόμου καὶ τοῦ γράμματος, ἀλλ' ὅτι καὶ τῷ κάλλει καὶ τῇ ἄλλῃ τεχνουργίᾳ καὶ δεξιότητι τὰ δεύτερα φέρουσι.

Καὶ τί ἄν τις ἐν οὕτω βραχεῖ καιρῷ τὰ τοῦ περιωνύμου τεμένους λόγῳ πειρᾶται περιέρχεσθαι θαύματα, ὅπου γε οὐδ' αὐτὴ ἡ ὄψις οὐδ' ἐπὶ συχνὸν χρόνον, καίτοι τὰς ἄλλας αἰσθή-
F σεις τῷ τάχει κατόπιν ἄγουσα, ἀντιλαβέσθαι τούτων οὐδαμῶς

prophetarum item et patriarcharum, qui totum templum pictis imaginibus replent, egregium ipsi ornatum conciliant. horum alius, tametsi sileat, haec quae olim protulerat vociferatur, "quam dilecta tabernacula tua, domine virtutum! concupiscit et deficit anima mea in atria domini;" alius vero, "quam mirabilis est locus iste! non est hoc nisi domus dei." succinit fortasse alius, qui nec ex nostris nec in libro descriptus, vel invitus nostra divinitus celebrat, "quam pulchrae domus tuae, Iacob; tabernacula tua, Israel! tanquam paradisi super flumina, et sicut tabernacula, quae fixit deus et non homo."

Olim quidem a dei conspectore Moyse dei ipsius iussu tabernaculum excitatum est ad hostias deo immolandas ac populi delicta expianda. Salomon vero rex templum deinde Hierosolymis condidit, opus aspectu delectabile, quod omnia priora pulchritudine amplitudine et sumptu longe obscuraret. at quantum umbra et figura veritati rebusque ipsis concedunt, tantum illa huic templo, quod iam fidelis magnusque imperator noster exstruxit; non quia hoc gratiae et spiritus, illa vero legis et literae opus sunt, sed quia pulchritudine arte et aedificii elegantia vetera illa secundas ferunt.

Ecquis vero tam brevi temporis spatio celeberrimi templi miracula tentet oratione percurrere, quando ne ipsum quidem visum, etsi reliquos sensus celeritate longe superet, haec longo temporis intervallo

ἐλέγχεται κατισχύουσα. χαίρω γοῦν ἔγωγε οὐδὲν ἧττον, εἰ καὶ
τὸ ἔλαττον ὁ λόγος ἀπηνέγκατο, ἢ εἰ καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ μέτρον
τῆς ἱκανῶς ἐχούσης ἀφίκετο διηγήσεως· οὐ γὰρ τῆς ἐν λόγῳ
δυνάμεως ἐπίδειξιν, ἀλλὰ τὸ κάλλιστόν τε εἶναι τὸν ναὸν καὶ
ὡραιότατον καὶ νικῶντα νόμους ἐκφράσεως παραστῆσαι προή- P 121
ρημαι.

Ἀλλά μοι πρὸς σὲ ὁ τοῦ λόγου δρόμος τὸν τοῦ συλλόγου
αἴτιον ἐπιστρεφόμενος ἰθυνέσθω. χαῖρε τοιγαροῦν, ὦ βασιλεῦ
θεοχαριτώτατε καὶ θεοφιλέστατε, καὶ ἀνακαινίζου τὴν κατά τε
σῶμα καὶ ψυχὴν ἐπ' ἔργοις ἀγαθοῖς ἀκμάζων νεότητα· τοῦ τε
περιωνύμου ναοῦ καὶ τῶν τῆς σῆς σοφίας ἔργων καὶ χειρὸς ἑορ-
τάζων τὰ ἐγκαίνια ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ, καὶ βασίλευε, ἕνεκεν B
ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης. ὁδηγεῖ γάρ, ὡς ἔνεστιν
ἰδεῖν ἐναργῶς, καὶ ὁδηγήσει σε ἡ τοῦ ὑψίστου δεξιὰ τοῦ κτίσαν-
τός σε καὶ ἐξ αὐτῶν σπαργάνων εἰς βασιλέα τοῦ οἰκείου καὶ
περιουσίου λαοῦ χρίσαντος. συνευφραίνου καὶ συνανακαινίζου
καὶ αὐτός, τῶν ὅσους ἥλιος ἐπεῖδε Καισάρων τὸ ἐγκαλλώπισμα,
σοφίᾳ τε καὶ συνέσει τοὺς ἔμπροσθεν παρευδοκιμῶν καὶ τῇ θείᾳ
σε ψήφῳ, ἀλλὰ μὴ σπουδαρχήσαντα, μηδ' ἀνθρωπίναις περι-
δρομαῖς τὴν τηλικαύτην ἀρχὴν ἀναδέξασθαι. συνευφραίνου τοί- C
νυν καὶ συνανακαινίζου τῷ μέτοχόν σε προσειληφότι καὶ κοινωνὸν
τῆς βασιλείας ἐπὶ κοινῇ τε σωτηρίᾳ τῶν ἀρχομένων, καὶ ἀξίως
τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας καὶ ἀψευδεστάτης ἀγαπήσεως. διὰ γὰρ

satis percipere vel comprehendere posse liquet? non itaque minore gaudio repleor, etiamsi rebus ipsis minor oratio videatur, quam si haec pro rei dignitate enarrassem. non enim id propositum fuit ut dicendi vim ostentarem, sed ut templum pulcherrimum ac venustissimum esse longeque descriptionis leges vincere comprobarem.

Verum ad te, celebritatis auctorem, orationis cursus dirigatur. gaude itaque, imperator deo acceptissime ac religiosissime, ac renovare, tum iuventute corporis et animae in bonis operibus florens, tum celeberrimi templi operumque sapientiae manusque tuae encaenia celebrans: intende, prospere procede, et regna propter veritatem et mansuetudinem et iustitiam; nam deducit, ut palam videre licet, deducetque te dextera altissimi, qui creavit te et ab ipsis incunabulis in proprii ac peculiaris populi sui imperatorem unxit. collaetare pariter atque innovare ipse, omnium quos unquam sol aspexit gloria Caesarum, quippe sapientiae ac prudentiae laude maioribus longe praecellens, quodque divino suffragio, non ambitu et humanis machinationibus tantum imperium excipias. laetare igitur et innovare cum eo qui te imperii socium atque consortem ad communem subditorum utilitatem, ut affectum verissimamque erga eum dilectionem tuam decebat, allegit. per vestram

τῆς ὑπερτέρας δυάδος ἡ τριὰς εὐσεβῶς λατρευομένη τε καὶ προσκυνουμένη, τὴν ἑαυτῆς πρόνοιαν εἰς πάντας ἐξαπλοῦσά τε καὶ διαπορθμεύουσα, σοφῶς πηδαλιουχεῖ καὶ διακυβερνᾷ τὸ ὑπήκοον.

D Χαίρετε καὶ ὑμεῖς, ὦ τῆς βουλῆς πατέρες, πολιὰ σεμνὴ καὶ αἰδέσιμος, πιστῷ καὶ μεγάλῳ βασιλεῖ καὶ σεβαστῷ συνανακαινιζόμενοι Καίσαρι, τοῦ περιωνύμου ναοῦ συνεορτάζοντι τὰ ἐγκαινίσματα. χαίρει δὲ καὶ συνευφραίνεται καὶ ὅσον ἱεροφαντικόν τε καὶ ἀρχιερέων πλήρωμα, οἰκεῖον κλέος καὶ καύχημα τὴν τοῦ ναοῦ ποιούμενοι καθιέρωσιν. χαίρετε δὲ καὶ συγχορεύετε καὶ ὑμεῖς, ὦ εὐάγιστον καὶ φιλόθεον ἄθροισμα, ἄλλον οὐρανὸν
E ὁρῶντες ἐπὶ γῆς τὸν τῆς παρθένου ναὸν ἐγκαινιζόμενον σήμερον· ἧς ταῖς πρεσβείαις τύχοιμεν ἅπαντες καὶ τῆς μακαρίας ἐκείνης καὶ ἀτελευτήτου χάριτος καὶ ἀγαλλιάσεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

enim duorum societatem trinitas pie culta et adorata, suam ad omnes providentiam explicans et transmittens, sapienter subditos regit atque gubernat.

Vos quoque gaudete, patres conscripti, gravis venerabilisque senatus, qui cum fideli atque magno imperatore et Augusto ac cum Caesare clarissimi templi encaenia pari voto celebrante renovamini. gaudet vero et una laetatur totus episcoporum et antistitum coetus, qui templi consecrationem decus sibi atque gloriam conferre ducit. gaudete item ac choreas agite vos, o religiosa multitudo, aliud caelum in terra videntes, virginis templum, cuius hodie encaenia colimus; cuius intercessionibus utinam omnes beatae illius et immortalis gratiae ac exsultationis compotes efficiamur in Christo Iesu domino nostro, cui gloria et imperium nunc et semper et in saecula. amen.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΤΑΦΩΝ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΕΩΝ

ΤΩΝ ΟΝΤΩΝ ΕΝ ΤΩι ΝΑΩι ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ. *)

Ἐν τῷ ἡρώῳ τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου ἔμπροσθεν κατὰ ἀνατολὰς κεῖται ἡ λάρναξ τοῦ αὐτοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου P 122 πορφυρᾶ, ἐν ᾗ ἀπόκειται αὐτὸς μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἑλένης.

Ἑτέρα λάρναξ πορφυρᾶ, ἐν ᾗ ἀπόκειται Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Ἑτέρα λάρναξ πορφυρᾶ, ἐν ᾗ ἀπόκειται Θεοδόσιος ὁ μέγας.

Ἑτέρα λάρναξ πορφυρᾶ, ἐν ᾗ ἀπόκειται Θεοδόσιος ὁ μικρός.

Ἑτέρα λάρναξ πράσινος Θετταλή, ἐν ᾗ ἀπόκειται Ζήνων. B

*) Libellum hunc ex codice Regio (C) sumptum primus edidit Bandurius Imp. Orient. t. 1. Antiq. Cpolit. lib. 6 p. 121.

DE SEPULCRIS IMPERATORUM

QUAE SUNT IN TEMPLO SS. APOSTOLORUM.

In heroo sancti et magni Constantini versus Orientem iacet urna eiusdem magni Constantini porphyretica, in qua depositus est ipse cum matre sua Helena.

Alia urna porphyretica, in qua depositus est Constantinus, filius magni Constantini.

Alia urna porphyretica, in qua depositus est Theodosius magnus.

Alia urna porphyretica, ubi tumulatur Theodosius iunior.

Alia urna prasina Thessalica, in qua iacet Zeno.

Ἑτέρα λάρναξ πράσινος ἱερακίτις, ἐν ᾗ ἀπόκειται Λέων ὁ μέγας.

Ἑτέρα λάρναξ πορφυρᾶ, ἐν ᾗ ἀπόκειται Μαρκιανὸς καὶ Πουλχερία.

Ἑτέρα λάρναξ Νικητιανή, ἐν ᾗ ἀπόκειται Ἀναστάσιος ὁ δίκορος μετὰ Ἀριάδνης.

C Ἑτέρα λάρναξ πράσινος Θετταλή, ἐν ᾗ ἀπόκειται Βασίλειος ὁ Μακεδών, Εὐδοκία καὶ Ἀλέξανδρος.

Ἑτέρα λάρναξ Σαγγαρινὴ φλεγμενούσιος, ἐν ᾗ ἀπόκειται Λέων ὁ φιλόσοφος καὶ Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ.

Ἑτέρα λάρναξ λευκή, ἡ λεγομένη βασιλική, ἐν ᾗ ἀπόκειται Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς αὐτοῦ.

Ἑτέρα λάρναξ πράσινος Θετταλή, ἐν ᾗ ἀπόκειται τὸ
D λείψανον τῆς ἁγίας Θεοφανοῦς καὶ Εὐδοκίας τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.

Ἑτέρα λάρναξ Βιθυνή, ἐν ᾗ ἀπόκειται Ζωὴ ἡ δευτέρα γυνὴ Λέοντος τοῦ φιλοσόφου.

Ἑτέρα λάρναξ πράσινος Θετταλή, ἐν ᾗ ἀπόκειται ἡ τρίτη γυνὴ τοῦ αὐτοῦ Λέοντος.

Ἑτέρα λάρναξ Προικοννησία, ἐν ᾗ ἀπόκειται ἡ θυγάτηρ Λέοντος Ἄννα.

Ἑτέρα λάρναξ, ἐν ᾗ ἀπόκειται Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς.

E Ἑτέρα λάρναξ, ἐν ᾗ ἀπόκειται Μιχαὴλ ὁ Ἀμορραῖος.

Alia urna prasina hieracitis (id est ex marmore viridi obscuro), ubi reconditus est Leo magnus.

Alia urna porphyretica, ubi tumulantur Marcianus et Pulcheria.

Alia urna Nicetiana, in qua iacet Anastasius Dicorus cum Ariadna.

Alia urna prasina Thessalica, ubi tumulantur Basilius Macedo, Eudocia et Alexander.

Alia urna Sangarina Phlegmenusia, in qua depositus est Leo philosophus et Constantinus filius eius.

Alia urna alba, quae dicitur Basilica, in qua iacet Constantinus filius eius.

Alia urna prasina Thessalica, in qua reconditae sunt reliquiae S. Theophanonis et Eudociae filiae eius.

Alia urna Bithynica, in qua tumulatur Zoe secunda uxor Leonis philosophi.

Alia urna prasina Thessalica, ubi deposita est tertia uxor eiusdem Leonis.

Alia urna Proconnesia, in qua iacet Anna Leonis filia.

Alia urna, in qua reconditur Nicephorus Phocas.

Alia urna, in qua depositus est Michael Amorrhaeus.

Ἑτέρα λάρναξ, ἐν ᾗ ἀπόκειται Ῥωμανὸς ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου, ὁ λεγόμενος τὸ καλὸν παιδίον.

Ἔσωθεν δὲ τοῦ αὐτοῦ ναοῦ ἑτέρα λάρναξ, ἐν ᾗ ἀπόκειται Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος καὶ ἀδελφὸς βασιλέως Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου. οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ῥωμανοῦ τοῦ λεγομένου καλοῦ παιδίου καὶ μητρὸς αὐτῶν Θεοφανοῦς, ἐν ᾗ ἀπό- F
κειται καὶ αὐτὴ εἰς τὸ δεξιὸν μέρος τοῦ αὐτοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου.

Ἡρῷον τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ.

Λάρναξ κατὰ ἀνατολὰς ἀπὸ λίθου ξένου καὶ ἀλλοκότου, μέσην χροιὰν ἔχουσα τοῦ τε Βιθυνοῦ καὶ Χαλκηδονίτου παρὰ P 123
λίθου ὀστρέτου, ἐν ᾗ ἀπόκειται Ἰουστινιανός.

Ἑτέρα λάρναξ ἀπὸ λίθου Ἱεροπολίτου, ἐν ᾗ ἀπόκειται Θεοδώρα ἡ γυνὴ αὐτοῦ.

Ἑτέρα λάρναξ πρὸς δυσμὰς εἰς τὸ δεξιὸν μέρος, τὴν χροιὰν ῥοδοποικίλος, ἐν ᾗ ἀπόκειται ἡ γυνὴ Ἰουστίνου.

Ἑτέρα λάρναξ λευκὴ Προικοννήσιος, ἐν ᾗ ἀπόκειται Ἰουστῖνος ὁ μικρός.

Ἑτέρα λάρναξ Προικοννήσιος, ἐν ᾗ ἀπόκειται Σοφία ἡ γυνὴ B
Ἰουστίνου.

Alia urna, in qua tumulatur Romanus Constantini Porphyrogeniti filius, qui bonus puer cognominabatur.

Intra templum alia urna, in qua depositus est Constantinus Porphyrogenitus, frater imperatoris Basilii qui Bulgaros concidit. hi sunt filii Romani, qui bonus puer cognominabatur, et Theophanonis, quae deponitur in eadem urna ad dextrum eiusdem templi S. Constantini latus.

Heroum magni Iustiniani.

Urna ad Orientem ex lapide peregrino et extraneo, medium colorem habente Bithynicum et Chalcedonitem inter atque Ostritum; in qua depositus est Iustinianus.

Alia urna ex lapide Hieropolitano, in qua iacet Theodora uxor eius.

Alia urna ad occidentem in dextro latere, colore roseo maculis distincto, in qua iacet uxor Iustini.

Alia urna alba Proconnesia, ubi reconditus est Iustinus iunior.

Alia urna Proconnesia, ubi deposita est Sophia uxor Iustini.

Ἑτέρα λάρναξ ἀπὸ λίθου λευκοῦ Δοκιμένου ὀνυχίτου, ἐν ᾗ ἀπόκειται Ἡράκλειος.

Ἑτέρα λάρναξ πράσινος Θετταλή, ἐν ᾗ ἀπόκειται Φλαβία ἡ γυνὴ αὐτοῦ.

Ἑτέρα λάρναξ Προικοννησία, ἐν ᾗ ἀπόκειται Κωνσταντῖνος ὁ πωγωνάτος.

C Ἑτέρα λάρναξ πράσινος Θετταλή, ἐν ᾗ ἀπόκειται Φαύστα.

Ἑτέρα λάρναξ Σαγγαρινή, ἐν ᾗ ἀπόκειται Κώνστας ὁ υἱὸς Κωνσταντίνου, υἱοῦ Ἡρακλείου.

Ἑτέρα λάρναξ ἑκατοντάλιθος Σαγγαρινή, ἐν ᾗ ἀπόκειται ἡ γυνὴ αὐτοῦ.

Ἑτέρα λάρναξ Ἱεραπολῖτις, ἐν ᾗ ἀπόκειται ἡ γυνὴ τοῦ Κοπρωνύμου.

D Ἰστέον ὅτι ἡ λάρναξ τοῦ Κοπρωνύμου ἐξεβλήθη ἀπὸ τοῦ ἡρῴου παρὰ Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, καὶ τὸ μὲν μιαρὸν αὐτοῦ σῶμα κατεκαύθη, ὁ δὲ λίθος τοῦ τάφου ἐπρίσθη, καὶ ἐχρημάτισεν εἰς συστήματα τοῦ παλατίου.

Ἑτέρα λάρναξ ἐκ λίθου Προικοννησίου, ἐν ᾗ ἀπόκειται Λέων ὁ Ἴσαυρος.

Ἑτέρα λάρναξ Προικοννήσιος Μιχαὴλ τοῦ τραυλοῦ καὶ Θέκλας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ.

E Ἑτέρα λάρναξ πράσινος, ἐν ᾗ ἀπόκειται ὁ Θεόφιλος.

Στοὰ ἑτέρα, ἥτις ἐστὶ τὰ νῦν ἀσκέπαστος, ἐν ᾗ ἀπόκειται

16 ἐμπρήσθη vulgo.

Alia urna ex lapide albo docimino onychita, ubi iacet Heraclius.

Alia urna prasina Thessala, in qua deposita est Flavia uxor eius.

Alia urna Proconnesia, in qua iacet Constantinus Pogonatus.

Alia urna prasina Thessala, ubi recondita est Fausta.

Alia urna Sangarina, in qua depositus est Constans filius Constantini, filii Heraclii.

Alia urna centum lapidum Sangarina, in qua recondita est uxor eius.

Alia urna Hierapolitana, in qua iacet uxor Copronymi.

Sciendum est urnam Copronymi eiectam fuisse ex heroo a Michaele et Theodora, exsecrandumque cadaver eius combustum fuisse, lapis autem sepulcri serra dissectus est et ad palatii compages destinatus.

Alia urna ex lapide Proconnesio, in qua iacet Leo Isaurus.

Alia urna Michaelis Balbi et Theclae eius uxoris.

Alia urna Prasina, ubi depositus est Theophilus.

Porticus altera, quae iam tecto caret, in qua tres urnulae por-

λαρνάκια τρία πορφυρᾶ Ῥωμαῖα, τὸ πρὸς μεσημβρίαν Ἀρκαδίου, τὸ δὲ πρὸς ἄρκτον Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, τὸ δὲ πρὸς ἀνατολὴν Εὐδοξίας.

Στοὰ ἑτέρα τοῦ αὐτοῦ ναοῦ πρὸς ἄρκτον, ἐν ᾗ κεῖται λάρναξ ἀπὸ λίθου τιμίου Ῥωμαίου, ἐν ᾗ ἀπετέθη τὸ παμμίαρον F σῶμα Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου.

Ἑτέρα λάρναξ ἀπὸ λίθου Ῥωμαίου, ἐν ᾗ ἀπόκειται Ἰοβιανός.

Ἰστέον ὅτι ἐν τῇ μονῇ τοῦ ἁγίου Μάμαντος, πλησίον τοῦ τείχους τῆς πόρτης τῆς Ξυλοκέρκου, ἐν τῷ νάρθηκι τῆς ἐκκλη- P 124 σίας ἐξ ἀριστεροῦ μέρους ἵσταται λάρναξ ἀπὸ λίθου ἑκατονταλίθου, ἐν ᾗ ἀπόκειται Κωνσταντία ἡ τοῦ Μαυρικίου γυνὴ μετὰ τῶν τέκνων αὐτοῦ. ἐν δὲ τῇ καταφυγῇ τῆς αὐτῆς μονῆς πρὸς ἀνατολὰς ἐξ ἀριστερῶν ἵσταται λάρναξ, ἐν ᾗ ἀπόκειται τὸ σῶμα Μαυρικίου σφαγέντος ἀπὸ Φωκᾶ.

Ἰστέον ὅτι ἐν τῇ μονῇ τῆς ἁγίας τριάδος τῆς ἐπονομαζομένης τὰ Σταυρακίου, ἐν τῷ δεξιῷ μέρει τῆς ἐκκλησίας, ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ προδρόμου ἵσταται λάρναξ B Σταυρακίου βασιλέως καὶ Θεοφανοῦς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ.

Εἶ δὲ ἐν τῇ μονῇ τῶν Λιβαδίων τῆς κυρᾶς Εὐφροσύνης ἵσταται λάρναξ ἀπὸ λίθου Βιθυνοῦ, ἐν ᾗ ἀπόκειται Κωνσταντῖνος ὁ υἱὸς Εἰρήνης ὁ τυφλωθεὶς παρ' αὐτῆς, καὶ Μαρία ἡ πρώτη αὐτοῦ γυνή, ἡ γεγονυῖα ἐγγονὴ τοῦ ἁγίου Φιλαρέτου τοῦ

phyreticae Romanae depositae sunt, quarum ea quae ad meridiem locatur Arcadii est; quae ad septentrionem, Theodosii filii eius; quae ad Orientem, Eudoxiae.

Porticus alia eiusdem templi ad septentrionem, in qua iacet urna ex lapide pretioso Romano, ubi depositum est exsecrandum cadaver Iuliani apostatae.

Altera urna ex lapide Romano, ubi reconditur Iovianus.

Sciendum est in monasterio S. Mamantis, proxime murum portae Xylocerci, in narthece ecclesiae a sinistro latere urnam stare ex lapide tessellis lapideis distincto, in qua reconditur Constantia Mauricii uxor cum filiis suis. in loco autem abdito eiusdem monasterii ad orientem a sinistro latere stat urna, in qua reconditur corpus Mauricii, qui a Phoca occisus est.

Sciendum est in monasterio S. Trinitatis, quae cognominatur Stauracii, a dextro latere ecclesiae, in oratorio S. Ioannis praecursoris, stare urnam Stauracii imperatoris et Theophanonis uxoris eius.

Et in monasterio Libadiorum dominae Euphrosynae locatur urna ex lapide Bithyno, in qua iacet Constantinus filius Irenes, ab ea excaecatus, et Maria eius prima uxor, abneptis S. Philareti Eleemonis,

ἐλεήμονος, καὶ αἱ δύο αὐτῶν θυγατέρες, Εἰρήνη καὶ Εὐφροσύνη, ἡ γυνὴ Μιχαὴλ βασιλέως τοῦ τραυλοῦ, καὶ Ἄννα ἡ θυγάτηρ Θεοφίλου τοῦ βασιλέως.

C Ἰστέον ὅτι ἐν τῇ γυναικείῳ μονῇ τῶν Γαστρίων, εἰς τὸ πρὸς ἀνατολὰς δεξιὸν μέρος τῆς ἐκκλησίας, ἐτάφη τὸ σῶμα τῆς ἁγίας Θεοδώρας τῆς γυναικὸς Θεοφίλου τοῦ βασιλέως, καὶ αἱ τρεῖς αὐτῆς θυγατέρες Θέκλα Ἀναστασία καὶ Πουλχερία.

duaeque ipsorum filiae, Irene et Euphrosyne, uxor Michaelis Balbi, et Anna filia Theophili imperatoris.

Sciendum est in monasterio Gynaecei Gastriorum, ad dextrum latus ecclesiae versus Orientem, sepultum esse corpus S. Theodorae, uxoris Theophili imperatoris, tresque filias ipsius Theclam Anastasiam et Pulcheriam.

IOANNIS MEURSII ET PETRI LAMBECII

AD

GEORGIUM CODINUM

NOTAE ET ANIMADVERSIONES.

MEURSII ET LAMBECII AD CODINUM NOTAE.

p. 3. *Γεωργίου τοῦ Κωδίνου*] facilius dixerim quo tempore hic auctor non vixerit quam quo vixerit. in libro enim de Officiis aulae Cpolitanae meminit Ioannis Cantacuzeni et Theodori Metochitae, qui sub primis Palaeologis aetatem egerunt. MEURS.

p. 3. *περὶ τῶν πατρίων τῆς Κωνσταντίνου πόλεως* scripsere etiam Leo Byzantius libris septem, teste Suida, et Priscus Panita, qui temporibus Theodosii vixit. auctor est idem Suidas in *Πρίσκος*. et meminit huius non semel Iornandes de Reb. Get. sed corruptum eius nomen est apud Euagrium Hist. Eccl. 2 1: *Μαρκιανὸς τοίνυν καὶ ἄλλοι τε πολλοῖς καὶ μὲν καὶ πατρίσκῳ ἱστόρηται τῷ ῥήτορι.* corrigo *καὶ ἄλλοις τε πολλοῖς καὶ μὲν καὶ Πρίσκῳ ἱστόρηται.* et postea apud eundem occurrit incorruptum. eius Eclogas de legationibus edidit nuper eruditissimus vir, David Hoeschelius. MEURS.

p. 3 v. 1. [Codex C apud Bandurium ita incipit.

ἄρχει σὺν θεῷ ἁγίῳ τὰ πάτρια τῆς πόλεως.

Ὦ πῶς μετῆλθες τὰς κεκρυμμένας πάγας,
καὶ πῶς σοφῶς ἤγαγες αὐτὰς εἰς φάος;
εἰ μὴ γὰρ αὐτὸς ἐκ θεοῦ ἐπεσκέπτου (ἐπεσκέπου?),
οὐκ ἂν καθεῖλες δυσμενῶν ὀφρύν, μέδον.
χώρει κατ' ἄκρων ἀρεταῖς ἐστεμμένος.
ἔχεις γὰρ αὐτὰς συμμαχούσας σοι πάλαι,
ὅπλον κραταιὸν εἶδες ἐν μάχαις [*φέρειν* add Band.]
φρόνησιν ἀνδρείαν τε καὶ σωφροσύνην,
δικαιοσύνην, συνεζευγμένας ταύτας,
θεοῦ φυλάττων ἐντολάς, αὐτοκράτορ,
πραῢς ταπεινὸς καὶ γαληνὸς τυγχάνεις.
σύμπασιν ἁπλοῖς σαυτὸν τοῖς μονοτρόποις (i. e. monachis),
καὶ πλουτοποιεῖς δωρεαῖς ὑπερτάτοις·
ὅθεν σὲ Χριστὸς ἀνταμείβεται πλέον
σκέπων, φυλάττων ἐν πάλαις ἐναντίων,
τ' αὐτοὺς τρόπους (τροπώσας Band.) δεξιὸς ὁλοτρόπως.

μνήμην λοιπὸν ἄπαυστον ἐν βίῳ, ἄναξ,
τῶν σῶν τροπαίων, μὴ μαρανθεῖσαν χρόνῳ,
οἴκους ναοὺς στήλας τε καὶ τιμῶν θέσεις,
ἃς ἐν συνάψας ἀκριβῶς Βυζαντίου,
Ἀλεξίῳ μέδοντι Κομνηνῷ φέρω.]

p. 3 v. 5. *Βαρβύσης*] vocatur *βαρβυσσος* apud Suidam in *Ἡράκλειος*. Meurs.

p. 4 v. 6. *νήσου τῆς νῦν Καταγωνίας*] Meursius in notis ad Hesychium pro *κατεγωνία*, hic legendum censet *Καταωνίας*. sed profecto, quisquis Cornelii Nepotis, Constantini Porphyrogeniti et reliqua ab eo citata geographorum loca inspiciet, primo animadvertet intuitu Cataoniam, cuius ibi mentio fit, non esse insulam sed regionem supra Ciliciam in continenti sitam, quae etiam pro parte Cappadociae habetur. vera igitur huius loci emendatio haec est: *ἀπὸ Νίσου τὸ γένος κατάγοντας*. Nisus autem hic intelligitur Pandionis filius, Megarensium rex, a quo ipsa Megaris *Νισαία* denominata fuit, ut testatur Stephanus: *Νισαία*, inquit, *ἐπίνειον Μεγαρίδος καὶ αὐτὴ ἡ Μεγαρίς, ἀπὸ Νίσου τοῦ Πανδίονος*. vide praeterea Strabonem principio libri noni, et scholiasten Theocriti ad ista verba Idyll. 12: *Νισαῖοι Μεγαρῆς*. similiter etiam corrigendus et vertendus est Hesychius, apud quem perperam legitur *ἀπὸ νήσου τὸ γένος κατάγοντες*, quod interpres vertit *ex insula oriundos*. Lamb.

p. 4 v. 18. *κέρας*] Plinius l. 4 c. 11 appellat *Chrysoceras*, et promontorium facit. Strabo et Polybius *sinum* dicunt. Meurs.

p. 4 v. 20. *Κερόεσσαν*] sic quoque a Stephano vocatur in *Βυζάντιον*: ergo corrige Etymologici auctorem in *Βύζαντις*: *ἐκλήθη δὲ ἀπὸ Βύζαντος τοῦ Κεροέσσης τῆς Ἰοῦς θυγατρὸς καὶ Ποσειδῶνος*. male hodie *τοῦ Κρεούσης*. Meurs.

p. 5 v. 6. *Βυζίης*] ut ratio constet derivationi nominis Byzantis, non dubium est quin scribendum sit *Βύζης*. (non prius *Βύζας* a *Βυζίη* quam *κέρας* a *Κερόεσσα*.) quod autem addit Codinus, Byzantios ad colendam memoriam Nymphae Byzae aquas eius haurire solitos fuisse, id referendum esse puto ad Borbyzen fluvium, qui itidem Byzantis educator creditus fuit. Lamb.

p. 5 v. 22. *ὁ μὲν οὖν Βύζας*] factum hoc regnante Tullo Hostilio. Cassiodorus in Chronico: *Tullus Hostilius regnavit annis 32, qui primus apud Romanos purpura usus est. huius temporibus Chalcedon conditur et Byzantium, quae nunc Cpolis dicitur*. Meurs.

p. 6 v. 3. *τοὺς γὰρ ἐν αὐτῇ πύργους*] de septem Byzantii turribus huic loco congrua vide apud Suidam in *Βυζάντιον*, Cedrenum, et Zonaram Annal. 8 in initio. Meurs.

p. 6 v. 8. *ἱστάμενον ἐντὸς τοῦ τείχους*] scribe *τοῖς ἐντὸς ἱσταμένοις τοῦ τείχους*, ut referantur haec verba non ad turrim Herculis sed ad urbis incolas. confirmant hanc lectionem Hesychius et fragmentum historicum de turribus vocalibus Byzantii, quod ex antiquo codice bibliothecae Regiae depromptum huc apposui. *ὅτι Βύζας ὁ τὸ Βυζάντιον κτίσας τὴν πόλιν ἀνήγειρεν τείχεσι μεγάλοις καὶ πύργοις περικαλλέσιν ἑπτά. ξένον δέ τινα καὶ ἀξιοθαύμαστον οἱ πύργοι οὗτοι τὴν ἐνέργειαν εἶχον. εἴποτε γάρ φησι σάλπιγξ ἢ φωνή τις ἑτέρα, ἀνθρώπου τυχὸν ἢ ἄλλου ζώου ἢ καὶ λίθου βολῆς, ἑνὸς τῶν ἑπτὰ τούτων πύργων ἐπεγένετο, εὐθὺς εἰς τὸν μετ' αὐτὸν ὁ ἦχος διέβαινε, καὶ καθεξῆς διὰ τῶν ἄλλων μέχρι τοῦ ἐσχάτου παρεπέμπετο, καθαρὸς οἷος ἐξ ἀρχῆς ἐξεφωνήθη, εἴτε ἔναρθρος εἴτε καὶ ἄναρθρος. ἀλλὰ καὶ ὁ εἷς τῶν ἑπτὰ τούτων πύργων, ὁ καὶ τοῦ Ἡρακλέος καλούμενος, τὰ τῶν πολεμίων ἔξωθεν μυστήρια, τῶν εἰς πολιορκίαν τυχὸν τῆς πόλεως καθισταμένων, ἔνηχα ἐποίει τοῖς ἐντὸς καὶ ἀκουστά. ἵδρυτο δὲ ὁ πύργος οὗτος ἐν τῷ τῆς ἀκροπόλεως λόφῳ, ὃς νῦν Κυνήγιον ὀνομάζεται.* caeterum ex hoc fragmento et antiquissimo codice Palatino Hesychius quoque corrigendus est, apud quem perperam legitur *σάλπιγξι ἢ φωνῇ τις ἑτέρᾳ* pro *σάλπιγξ ἢ φωνή τις ἑτέρα*. LAMB.

p. 6 v. 13. *Μηνᾶ*] de hoc Mena infra dicemus. MEURS. sensus est, templum Neptuni in eadem urbis regione fuisse ubi postea S. Menae martyri aedes dicata est. quare frustra obiiciunt quidam Codinum dicere quod templum S. Menae antea Iovis fanum fuerit. nam licet hoc verum sit, non propterea sequitur alterum falsum esse, cum idem templum eodem tempore et Iovis fanum esse potuerit, et in eadem urbis regione exstructum esse in qua Neptuni fanum situm erat. LAMB.

p. 6 v. 17. *Στρατηγίου*] Severus postea restauravit. vide Suidam in *Σεβῆρος*. MEURS.

p. 6 v. 20. *Συκαῖς*] palatium erat. Victor Cumunensis in Chronico: *Theodosius Cpoli Sugas relegatus totum pene palatium et maximam regiae urbis partem sua perfidia maculavit.* et in propinquo portus. Strab. l. 7: *ἐπὶ τὸν ἐπὶ τῇ συκῇ καλούμενον λιμένα.* Zonaras in Leontio: *ἅμα τῷ στόλῳ καταλαβὼν τὸ Βυζάντιον ἐν συκαῖς τὰ σκάφη προσώρμισεν.* mentio etiam huius loci est Novell. 59 et apud Euagrium 3 33, item 4 36. vide nostrum Glossarium in *σκάλα*. MEURS.

p. 7 v. 5. post vocem *προθυμούμενος* interpungendum est: hucusque enim sermo fuit de Haemo. caetera vero quae sequuntur, ad Byzantem pertinere atque ita supplenda esse censeo: *οὐχ ὑπομείνας δὲ ὁ Βύζας τὴν ἔφοδον τοῦ βαρβάρου*, etc. eodem modo corrigendus est Hesychius, apud quem aeque mutilus hic locus legitur. LAMB.

p. 7 v. 13. τῇ τῶν δρακόντων συμμαχίᾳ] eodem strategemate adversus Eumenem usus est Hannibal, ut refert Cornelius Nepos in eius vita. Lamb.

p. 8 v. 2. τῆς γείτονος Χαλκηδόνος] nam septem tantum stadiis distabat. Plinius l. 6 c. ult. Meurs.

p. 8 v. 3. δεκαεννέα ἔτεσιν] Herodotus l. 4 septendecim tantum. Meurs.

p. 8 v. 9. τυφλοὺς ἐκάλεσαν] Tacitus Annal. 12, Polybius l. 4, Strabo l. 7, Herodotus etiam l. 4, Plinius 5 32, Manasses in Annalibus. Meurs.

p. 8 v. 22. πρὸς τὰς τῶν ὑδάτων δεξαμενάς] ad hunc Codini locum illustrandum pertinet fragmentum historicum, quod ex antiquo codice bibliothecae Regiae exceptum hic subiunxi. ὅτι ἐνοχλουμένων ἑσπέρων τῶν Βυζαντίων ὑπὸ τῶν ὄφεων, διαφθειρόντων αὐτοῖς τὰ ὕδατα, ὁ Τυανεὺς Ἀπολλώνιος ἀπὸ λίθου ξεστοῦ τρεῖς ἀνίστησι πελαργούς, οἵ τινες οὐκ ἐῶσιν ἐπιφοιτῆσαι τῇ πόλει πελαργούς. ἐκεῖνοι γὰρ ἐπιφοιτῶντες τοὺς ὄφεις πρώην ἠκόντιζον νεκροὺς κατὰ τῶν δεξαμενῶν. Lamb.

p. 9 v. 2. πελαργούς] id est, ciconiarum statuas magice consecratas seu τετελεσμένας, quae ciconias ingredi prohibebant. huc respexit Iustinus Martyr ita loquens: εἰ θεός ἐστι δημιουργὸς καὶ δεσπότης τῆς κτίσεως, πῶς τὰ Ἀπολλωνίου τελέσματα ἐν τοῖς μέρεσι τῆς κτίσεως δύνανται; καὶ γὰρ θαλάττης ὁρμὰς καὶ ἀνέμων φορὰς καὶ μυιῶν καὶ θηρίων ἐπιδρομάς, ὡς ὁρῶμεν, κωλύουσι. vide prolixius super hac re disserentem Salmasium in Flavium Vopiscum. hoc duntaxat addo, eiusdem generis τελέσματα fuisse illa σεισμῶν φυλακτήρια, quae Marinus in posteriore parte vitae Procli, hactenus inedita, ab ipso ait erecta fuisse; item illa ἀγάλματα ὑγιείας περιποιητικὰ καὶ νοσοποιὰ δημιουργήματα, quorum meminit Psellus in libro ἀνεκδότῳ, cui titulus est τίνα περὶ δαιμόνων δοξάζουσιν Ἕλληνες. Lamb.

p. 9 v. 13. νεφέλας πυρὸς vocat nubes ardentes et lucidas. simili loquendi formula utitur Suidas in v. Μαξέντιος: εἶδεν, inquit, ἐν τῷ οὐρανῷ στῦλον πυρός. Lamb.

p. 9 v. 17. οὗ δὴ χάριν] ob eandem causam aliquot Byzantiorum numismatibus figuram lunae insculptam videmus, cum hac inscriptione: *ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΣΩΤΕΙΡΑ*. Lamb.

p. 10 v. 7. κίονα ἐν ᾧ δάμαλις] mansit haec columna ad tempora usque Constantini Leonis F., ut ex Cedreno accipimus. Meurs. huius statuae meminit antiquus ineditus chronographus, qui in bibliotheca Regia asservatur, his verbis: γίνεται δὲ τῷ Ἰνάχῳ θυγάτηρ ὄνομα Ἰώ. ταύτης ἐπώνυμος ὁ βόσπορος ἐκλήθη τοῦ Βυζαντίου, ἀφ' οὗ στήλην ἔστησαν δαμά-

λεως ἐν κίονι πρὸς τὸ ἀντίπεραν τῆς ἀκροπόλεως Βυζαντίου. Lamb.

p. 10 v. 11. *Ἰναχίης οὐκ εἰμὶ βοὸς*] hoc epigramma alii Dioscoridi cuidam, alii Hecataeo adscribunt. exstat Anthologiae l. 3. Meurs.

p. 11 v. 1. *τραφέντων*] scribe [cum Hesychio] *γραφέντων.* sensus est, Timesium non natione sed iure tantum municipali Argivum fuisse. eiusmodi cives Latine *adscripticii* dicuntur, quibus opponuntur *nativi.* egregius hac de re Ciceronis locus exstat in oratione pro L. Cornelio Balbo. *in Graecis*, inquit, *civitatibus videmus Athenis Rhodios Lacedaemonios caeterosque undique adscribi, multarumque esse eosdem homines civitatum.* idem Archiam poetam adscripticium civem vocat et Heracleae adscriptum fuisse ait. hoc loco igitur simplex *γράφειν* idem est atque *πολιτογραφεῖν* seu *in civitatem adscribere.* hinc quoque corrigenda est Latina versio Hesychii: frustra enim eius interpres antiquam et genuinam codicis Palatini lectionem sollicitat et pro *γραφέντων* legendum censet *τραφέντων.* idem ibidem annotat Timesium hunc fuisse patrem Pescennii Nigri, qui cum Severo de imperio dimicavit. sed praeterquam quod ex Aelio Spartiano et Dione constat Pescennium Nigrum Italum fuisse et patrem habuisse Annum Fuscum, matrem vero Lampridiam, vel sola distantia temporum, quibus vixerunt, errori detegendo sufficit, quia alter Graecia Romanorum consulum armis nondum subiugata floruit, alter autem aliquot centum annis post Severo imperatori fuit coaetaneus. Lamb.

p. 11 v. 2. *πρὸς τῷ λεγομένῳ Ἐφεσιάτῃ*] in uno cod. Vat. legitur *πρὸς τὸν λεγόμενον ἐφαστάτην*, in alio *ἐφεσάτην.* mihi dubium non est quin locus nominatus *Ἐφεσιάτης* vel *Ἐφεσίτης* idem sit atque portus Ephesiorum, cuius meminit Dionysius Byzantius his verbis, *εἴπερ ἄρα τῶν γνησίων εἰσίν*: *his*, inquit, *ante commemoratis locis proximus succedit Phosphorus locus, qui vel a Diana vel a vicina antiqua Pharo cognomen traxit. huic adiunctum et continens longum littus vocatum Ephesiorum est portus, a multis navibus Ephesiorum huc appulsis.* sed procul dubio ibi scribendum est: *huic adiunctum est continens longum littus et portus vocatus Ephesiorum.* verisimile enim est Dionysii haec verba in hunc modum Graece concepta fuisse: *ἔπειτα προσεχής τέ ἐστι καὶ μακρὸς αἰγιαλὸς καὶ ὁ λιμὴν ὁ καλούμενος Ἐφεσίτης* vel *τῶν Ἐφεσίων.* similiter fere Strabo, de littore Latino loquens, *ἔπειτα* ait *προσεχής τέ ἐστι καὶ ἀλίμενος, πρὸς αὐτῷ μόνον τῷ Κιρκαίῳ λιμένιον ἔχων.* item l. 4, ubi agit de ora Ligustica, et passim alibi. hoc praeterea notandum est, portum antiquitus

nuncupatum Ἐφεσίτην hodieque paulum immutato nomine Ἀφοσιάτην vocari. Lamb.

p. 11 v. 8. ἔνθ' ἰχθὺς] ultimus hic oraculi versus continet subobscuram periphrasin sinus nuncupati Cornu. nam cervus denotat formam eius cornu cervino similem, quoniam in multos sinus quasi in ramos funditur. per piscem vero significatur pelamys, quae ob vim fluctus intro compellentis et angustiam sinuum numerose illic capitur. utrumque confirmat Strabo l. 7 his verbis: ἔστι δὲ τὸ Κέρας προσεχὲς τῷ Βυζαντίων τείχει, κόλπος ἀνέχων ὡς πρὸς δύσιν ἐπὶ σταδίους ἑξήκοντα, ἐοικὼς ἐλάφου κέρατι. εἰς γὰρ πλείστους σχίζεται κόλπος ὡς ἂν κλάδους τινάς, εἰς οὓς ἐμπίπτουσα ἡ πηλαμὺς ἁλίσκεται ῥᾳδίως διά τε τὸ πλῆθος αὐτῆς καὶ τὴν βίαν τοῦ συνελαύνοντος ῥοῦ καὶ τὴν στενότητα τῶν κόλπων, ὥστε καὶ χερσὶν ἁλίσκεσθαι διὰ τὴν στενοχωρίαν. pluribus eruditissime de hac re disputat Io. Tristanus in explicatione nummi Byzantii, cusi in honorem Sabinae uxoris Hadriani imperatoris, in quo visuntur duae pelamydes cum inscriptione *ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ. ΕΠΙ. Δ... ΓΟΥ. ΤΟ. Β.* eiusdem generis nummum vidi Romae apud Franc. Gotofredum, in cuius una parte visitur delphin medius inter duas pelamydes, cum inscriptione *ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ*, ab altera vero effigies mulieris cum inscriptione *ΙΟΥΛΙΑ. ΜΑΙΣΑ. ΑΥΓ.* Lamb.

p. 12 v. 8. τὸν κρατερὸν Βύζαντα] exstat hoc epigramma Antholog. l. 4, legiturque ibi εἰν ἑνὶ pro κίονι. exstat ibidem alterum etiam p. 298, cuius initium est ἱμερτὴ φιδάλεια. fuit quoque sinus Phidaliae, cuius meminit Suidas in Ἡράκλειος. Meurs.

p. 12 v. 14. Περινθίοις ἐτάχθησαν δουλεύειν] Herodianus l. 3: ἑάλω ὕστερον λιμῷ, πᾶσά τε ἡ πόλις κατεσκάφη, καὶ θεάτρων τε καὶ λουτρῶν παντός τε κόσμου καὶ τιμῆς ἀφαιρεθὲν τὸ Βυζάντιον κώμη δουλεύειν Περινθίοις δῶρον ἐδόθη. vide Suidam in Σεβῆρος, Cedrenum, Manassem, Zonaram. Meurs.

p. 12 v. 17. κατὰ τὸν τοῦ ἱππίου Διὸς βωμὸν] per Iovem equestrem credo hic intelligi Neptunum, qui etiam Ζεὺς θαλάσσιος nuncupatus fuit. Lamb.

p. 12 v. 18 sq. ἔνθα δὴ καὶ] scribe (cum Hesychio) ἔνθα δὴ αὐτόν φασιν τοὺς Διομήδους δαμάσαντα ἵππους Ζεύξιππον τὸν τόπον ὀνομάσαι. dicuntur autem haec per parenthesin. sensus est, thermas Zeuxippi ita nominatas fuisse διὰ τὸ τὸν Ἡρακλέα ἐκεῖσε ζεῦξαι τοὺς ἵππους τοῦ Διομήδους ὑφ' ἅρμα. Eusebius in Canone chronico eas ita appellatas fuisse ait ad conservandam memoriam Zeuxippi ultimi Sicyoniorum regis. Lamb.

p. 12 v. 19. Ζεύξιππον] multa passim celeberrimi huius balnei mentio apud scriptores. conflagravit anno 5 imperii

Iustinianei, teste Cedreno. erat autem hic balneum etiam aliud minus, in quod exstat epigramma istud Leontii Scholiastici Anthol. l. 4:

μὴ νεμέσα, Ζεύξιππε, παραντέλλοντι λοετρῷ·
καὶ μεγάλην παρ' ἅμαξαν ἐρωτύλος ἡδὺ φαείνει. Meurs.

p. 12 v. 22. τὰ τῶν ἐφόρων γνωρίσματα] Hesychii interpres pro ἐφόρων legendum esse monet ἐφόδων, eamque secutus correctionem haec ita Latine vertit: *ubi etiamnum curvaturae ascensuum indicia exhibent, per superiora, quae aeneis obeliscis incumbunt.* sed vertendum est absque ulla Graeci textus mutatione: *ubi etiamnum metae deorum praesidum exhibent indicia, ova nimirum aeneis obeliscis imposita.* nam per ἐφόρους, hoc est praesides et inspectores, intelliguntur Dioscuri, quibus dicatum fuisse Cpolitanum hippodromum ipse Hesychius paulo ante affirmat. ideoque subiungit ad sua usque tempora castrorum ibi insignia permansisse, ova nimirum supra metas aeneis obeliscis imposita. caeterum post verba τοῖς χαλκοῖς ὀβελίσκοις adde ex Hesychio, quae apud Codinum perperam omissa sunt, ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ στρατιωτικὰ τέλη προσένειμε. στρατιωτικὰ τέλη hic significant τὰ στρατιωτικὰ τάγματα, ut apud Homerum Iliad. η': δόρπον ἔπειθ' εἵλοντο κατὰ στρατὸν ἐν τελέεσσιν. similiter exponenda sunt illa verba apud Hesychium, cuius interpres longe diverso sensu ita vertit: *et assignavit in hanc rem impensas e militari aerario.* Lamb.

p. 13 v. 3. Ἀντωνινία] corrige Suidam, apud quem male legitur ἀντωντία ἡ πόλις. Meurs. post Ἀντωνινία ἡ πόλις κατωνομάζετο adde ex Hesychio quae hic omissa sunt: ἐπειδὴ δὲ τοῖς θείοις τῶν βασιλέων ἀπεδόθη, αὖθις τὸ Βυζάντιον ὠνομάζετο, id est, *postquam autem in numerum divorum relatus est* (sc. Severus), *iterum Byzantii nomen urbs accepit.* sed apud Hesychium pro ἀπεδόθη necessario scribendum est ἀπεδόθησαν, ut referatur ad utrumque, Severum nempe et Antoninum Caracallam, quoniam ea quae praecedunt, ita sunt concepta, καὶ μέχρι μὲν οὖ περιῆν Σεβῆρος καὶ ὁ τούτου παῖς Ἀντωνῖνος. praeterea notandum hic occurrit, verba ἐπειδὴ δὲ τοῖς θείοις τῶν βασιλέων ἀπεδόθη idem valere ac si dixisset μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ: *nam,* ut ait Tacitus in fine libri 15 Annalium, *deum honor principi non ante habetur quam agere inter homines desierit.* simili mortis periphrasi utitur Solinus, ubi ait *Angitiam salubri scientia adversus morbos resistentem, cum inter homines vivere desiisset, deam habitam fuisse.* ita enim ibi restituendum est ex antiquissimo codice R. P. Sirmondi, pro eo quod vulgo legitur, *cum dedisset hominem vivere.* sic S. Augustinus de civit. Dei 2 5: *nec ullo modo,* inquit, *crederet verecundiam laudabilis feminae ita in contrarium divinitate mutari, ut honoribus eam talibus*

advocarent cultores sui, qualibus conviciis in quempiam iaculatis, cum inter homines viveret, aures clauderet seseque subtraheret. item Seneca apotheosin Claudii enarrans, *et ille quidem*, ait, *animam ebulliit, et eo desiit vivere videri*, atque paulo post subiungit: *ultima vox eius haec inter homines audita est.* etiam Cicero Tuscul. 1: *abiit*, inquit, *ad deos Hercules. numquam abisset, nisi, cum inter homines esset, eam sibi viam munivisset.* LAMB.

p. 13 v. 5. *ἀλλ' ἐπανακτέον τὸν λόγον*] quae hucusque Codinus narravit de originibus Byzantii, eadem ad verbum sunt quae in antiquissimo codice Palatino bibliothecae Vaticanae habentur cum hoc titulo, *Πάτρια Κωνσταντινουπόλεως κατὰ Ἡσύχιον Ἰλλούστριον.* LAMB.

p. 13 v. 6. *ἀναστὰς ἐκ Ῥώμης Σεβῆρος*] totum hoc quod sequitur, de reconciliatione Severi et Nigri, futile est et nugatorium. confundit enim Severum imperatorem cum Severo Aureliano, quem Aelius Spartianus refert filias suas Nigri filiis despondisse. *sed deceptus est*, inquit, (sc. Niger) *consilio Severi Aureliani, qui filias suas eius filiis despondens persistere eum fecit in imperio.* Pescennium Nigrum Timesii filium fuisse supra duplici argumento refutavi, scilicet distantia temporum quibus vixerunt, et auctoritate Spartiani et Dionis, qui ipsum Italum fuisse aiunt, et patrem Annium Fuscum, matrem Lampridiam habuisse. sed cum omnia, quae hic a Codino de Pescennio Nigro et Severo narrantur, futilitatis summaeque levitatis plena sint, inde satis absque alio argumento liquet quam fidem mereantur quae de Timesio Nigri patre, nunquam alibi lecta, hoc loco refert. LAMB.

p. 13 v. 10. *Μακεδόνων*] videtur loqui de legionibus Macedonicis, quibus Severus imperator ad Byzantium expugnandum usus est. LAMB.

p. 13 v. 22. τοῦ *συμπενθεροῦ*] iterum confundit Severum Aurelianum cum Severo imperatore. LAMB.

p. 14 v. 6. *Μηδικοῦ πυρὸς*] quis hic Medicus ignis? quaerendum est. invenio etiam Romaicum apud Diaconum in Leone et Michaele, quem pariter ignoro. MEURS. per ignem Medicum credo intelligendum naphtham, quam Nicander vocat τὸ *Μηδείης Κολχίδος ἐχθόμενον πῦρ*, quia sponsam Iasonis hoc igne a Medea crematam ferunt, teste Plinio 2 105. alias Graeci appellant *ἔλαιον Μηδείας*, ut refert Procopius Goth. 4: *ἀγγεῖα θείου τε καὶ ἀσφάλτου ἐμπλησάμενοι καὶ φαρμάκου, ὅπερ Μῆδοι μὲν νάφθαν καλοῦσιν, Ἕλληνες δὲ Μηδείας ἔλαιον.* sed forte apud Procopium pro *Μηδείας* scriptum fuit *Μηδίας*, id est Mediae regionis. ita Ammianus Marcellinus l. 23 et Solinus c. 21 oleum Medicum nuncupant, et vetus Nicandri scholiastes φάρμακον *Μηδικόν*, et noster auctor hoc loco

Μηδικὸν πῦρ. de usu autem naphthae seu ignis Medici in succendendis balneis nihil alibi legi. caeterum quod Meursius ad hunc locum observat de igne Pomaico, cuius mentio fit in Historia Miscella, nullius plane momenti est. ibi enim non Pomaicus sed Romaicus legendum est. verba Historiae Miscellae l. 21 haec sunt: *porro vernali tempore venit Suphian, et comperta Romaici ignis efficacia transcurrit in Bithyniam.* ibidem paulo post: *post paululum venit et Gizid: similiter et ipse cum eadem didicisset de humido igne, applicuit penes Saturon.* ubi nota, qui primo vocatur ignis Romaicus seu *Ῥωμαϊκός*, postea appellari ignem humidum. est ergo Romaicus sive Romanus ignis idem qui Graecis dicitur *πῦρ ὑγρόν* seu ignis liquidus, quoniam per siphones emittitur. alias ignis Graecus nuncupatur, ut apud Luitprandum de rebus Imp. 3 6. in antiquo Chronico ms Cavensi vocatur ignis marinus: *anno domini 669, indict. 12, Constantinus filius Constantis superioris. huius tempore, anno quinto, ignis adinventus est marinus a Callinico architecto, qui e Syriae civitate Heliopoli profugus ad Romanos venit.* hinc corrigendus est Constantinus Porphyrogenitus de administr. Imp. c. 48, ubi agit de igne Graeco: *ἰστέον*, inquit, *ὅτι ἐπὶ Κωνσταντίνου υἱοῦ Κωνσταντίου, τοῦ καὶ πωγωνάτου καλουμένου, Καλλίνικός τις ἀπὸ Ἰλίου πόλεως Ῥωμαίοις προσφυγὼν τὸ διὰ τῶν σιφώνων ἐκφερόμενον πῦρ ὑγρὸν κατεσκεύασε.* pro *υἱοῦ Κωνσταντίου* lege *υἱοῦ Κώνσταντος*, et quae sequuntur *τοῦ καὶ πωγωνάτου* refer ad Constantinum cuius Constans, qui in Sicilia obiit, pater fuit, ut testantur Zonaras Cedrenus et alii historici. postea pro *ἀπὸ Ἰλίου πόλεως* scribe *ἀπὸ Ἡλιοπόλεως*. Lamb.

p. 14 v. 7. *ἐκτίσθη παρ' αὐτοῦ τοῦ Σεβήρου*] vide Suidam in *Σεβῆρος*. Meurs.

p. 14 v. 9. *τοῦ τετραπλεύρου*] hanc columnam Tetrapleuri collapsam et multo tempore prostratam erexit rursum per Proclum Theodosius imperator. eamque in rem epigramma exstat Antholog. l. 4 (2 p. 239 Iac.): *κίονα τετράπλευρον κ. τ. λ.* dicit poeta *κίονα τετράπλευρον*, ut Horatius Stertinium acumen et alii alia: itaque errat interpres, qui vertit *columnam quadrilateram.* erat autem Tetrapleurum locus Cpoli, ubi statuae nudorum Cupidinum pomis sese petentium, et *ἀνεμοδούλιον* quoque dicebatur. v. Nicetas in Andronico Comneno p. 432 18 ed. Bonn. Meurs.

p. 14 v. 10. *τῆς σφενδόνης*] meminit huius loci etiam Cedrenus: *κελεύει οὖν ὁ βασιλεὺς πυρὰν ἐν τῇ σφενδόνῃ ἀναφθῆναι καὶ τὸν πραιπόσιτον ἐν αὐτῇ κατακαῆναι.* et hinc observa supplicia ibi de noxiis solita sumi. Meurs.

p. 14 v. 12. *κρημνώδης*] in uno cod. Vat. perperam le-

gitur σκυμνώδης, quam lectionem secutus inferius τόπον σκυμνώδη verterat locum catulis leonum destinatum. Lamb.

p. 14 v. 18. ἐν δὲ τῷ τριακοσιοστῷ] vide Suidam in Κωνσταντῖνος ὁ μέγας, item in Κωνσταντινούπολις. Meurs.

p. 14 v. 19. ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος μοναρχίας, τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης] ita ex codicibus manuscriptis et Hesychio hunc locum restitui. antea perperam legebatur: ἀπὸ Αὐγούστου Καίσαρος ἡ μοναρχία διῆλθεν τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ. Lamb. Hesychius certe aptius (p. 43): δύο καὶ ἑξήκοντα τριακοσίων ἀπὸ τῆς Αὐγούστου Καίσαρος μοναρχίας διεληλυθότων ἐνιαυτῶν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης.

p. 14 v. 21. ἀφιγμένων, Κωνσταντῖνος ὁ Κωνσταντίου παῖς] ita haec continua serie legenda sunt. in superioribus editionibus post vocem ἀφιγμένων interpunctum erat, novo subsequente titulo: ἀρχὴ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. cetera ita legebantur Κωνσταντῖνος ὁ Κωνσταντος παῖς etc. sed antequam ulterius progrediar, libet hic adscribere fragmentum ex incerti cuiusdam Iulii Pollucis chronico hactenus inedito, cuius collatione, quae deinceps Codinus narrat de Constantino magno et instauratione Byzantii, corrigi et illustrari possunt. ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος — τυγχάνειν αὐτούς (ed. Hardt. p. 263—274). Lamb.

p. 14 v. 22. τὴν νέαν — Κωνσταντίνου] haec verba ex codicibus scriptis et Hesychio ita reformanda sunt: νέαν ἀνέστησε Ῥώμην τὴν νῦν Κωνσταντινούπολιν λεγομένην, καὶ προθύμως ἀνασχομένην τὴν προσηγορίαν. Lamb.

p. 15 v. 2. τοὺς Τρωαδικοὺς ἐμβόλους] hunc locum interpres non satis intellexit: tu verte *Troana rostra*. erant autem rostra Cpoli varia. magna exstruxit quinto imperii anno Arcadius. duo quoque Constantinus, teste Cedreno. et erant quattuor alia, quae sub Constantino magno fecerat Eubulus, ut ipse hic auctor infra docet. meminit etiam Domnini rostrorum Cedrenus et Theodorus Anagnosta Eclog. 2, apud quem tamen corrupte legitur ἐν τοῖς Δομνίου ἐμβόλοις. corrige Δομνίνου. sunt ultima verba Eclogae. conflagrarunt autem ea sub Isaacio Angelo, ut testatur Nicetas in eius vita. Meurs. in codd. Vat. Codini et cod. Palatino Hesychii pro Τρωαδικοὺς legitur Τρωαδησίους. Τρωαδήσιος autem formatum est ex Latina terminatione in *ensis*, ut Θρακήσιος *Thracensis*, Ναρβωνήσιος *Narbonensis*, Λουγδουνήσιος *Lugdunensis*, Κιρκήσιος *Circensis*. intelligunt igitur Codinus et Hesychius per τοὺς Τρωαδησίους ἐμβόλους nihil aliud quam *Troadenses porticus*, quarum meminit auctor antiquus in descriptione regionis duodecimae. hinc patet quantum errent qui Τρωαδικοὺς ἐμβόλους hic vertendum esse censent *Troana rostra*. equidem antiquitus ἔμβολος significabat *rostrum navis*: recentioribus vero

Graecis ἔμβολοι dicuntur *porticus* sive *tecta ambulacra*, quo se populus ad caloris incommoda et imbres repentinos arcendos recipiebant. ita saepe apud scriptores historiae Cpolitanae mentio fit τοῦ δημοσίου ἐμβόλου, τῶν δύο ἐμβόλων τοῦ φόρου, τοῦ ἐμβόλου τῶν χαλκοπρατείων, τῶν ἐμβόλων τοῦ Εὐβούλου καὶ Δομνίνου. ad hanc significationem vocis ἔμβολος videtur respexisse Etymologici magni auctor, qui originem eius derivat παρὰ τὸ τὸν λαὸν ἐμβαίνειν. apud Latinos quoque haec vox in eadem significatione occurrit, ut testatur Isidorus 15 2: *imbuli, vel quia sub volumine sunt, vel quia sub his ambulant: sunt enim porticus hinc inde platearum.* idem in Glossis: *imbulus, ab ambulando, ambulatorium.* sed non advertit Latinum vocabulum *imbulus* a Graeco ἔμβολος originem et significationem accepisse. LAMB.

p. 15 v. 3. ἀνήγειρε, καὶ] hic locus ex codicibus scriptis et Hesychio ita supplendus est et emendandus: ἀνήγειρε, δίκαιά τε πάντα πρὸς ζῆλον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἐδωρήσατο, καθὰ καὶ ἐν τῷ Στρατηγίῳ λεγομένῳ φόρῳ .... ἀνέγραψεν ἐπὶ λιθίνης στήλης, ἑαυτοῦ τε καὶ τῆς αὐτοῦ μητρὸς Ἑλένης ἐπὶ κίονος ἀνέστησεν ἀγάλματα. LAMB.

p. 15 v. 4. τῷ Στρατηγίῳ λεγομένῳ φόρῳ] hoc forum purgari solebat, sed mox desiit, donec morem antiquum revocaret Michael Stratioticus, teste Cedreno. Zonaras Annal. 3 non in Strategio collocat, sed in Placoto. MEURS. quae hic narrantur de columna Strategii et eius inscriptione, unice illustrat Socrates Hist. Eccl. 1 14, ubi de Constantino magno et Byzantio agens, χρηματίζειν δέ, inquit, δευτέραν Ῥώμην νόμῳ ἐκύρωσεν· ὃς νόμος ἐν λιθίνῃ γέγραπται στήλῃ, καὶ δημοσίᾳ ἐν τῷ καλουμένῳ στρατηγίῳ πλησίον τοῦ ἑαυτοῦ ἐφίππου παρέθηκεν. interpres vertit: *lege denique sancivit ut secunda Roma vocaretur*, etc. sed χρηματίζειν apud Socratem non significat *nominari*, sed *esse*. ita Hesychius: τὴν νέαν, inquit, ἀνίστησι Ῥώμην, ἴσην αὐτὴν τῇ πρώτῃ χρηματίζειν προστάξας, id est, ut interpretatur Nicephorus Callistus l. 8, ἴσα τῇ πρώτῃ κρατεῖν καὶ οἰκονομεῖν καὶ δυναστεύειν. hoc enim lex illa Constantini columnae in Strategio positae incisa continebat, Romam atque Cpolim idem ius eandemque dignitatem habere. LAMB.

p. 15 v. 7. Αὐγουσταῖον] Procopius de aedificiis Iustiniani l. 1: ἐστὶ δέ τις ἀγορὰ πρὸ τῶν βασιλείων περίστυλος· Αὐγουσταῖον καλοῦσι τὴν ἀγορὰν οἱ Βυζάντιοι. vocabant etiam Αὐγουστεῶνα, ut Cedrenus aliique et ipse hic noster infra. vide Suidam in Αὔγουστος. conflagravit autem anno quinto imperii Iustinianei, teste Cedreno. MEURS.

p. 15 v. 10 sq. ἀνέστησε καὶ δύο ἀψίδας] scribe ut legitur apud Hesychium, ἀνέστησάν τε αἱ δύο ἀψίδες. LAMB.

p. 15 v. 11. ὁ πορφυροῦς] huius purpureae columnae mentio passim apud auctores rerum Byzantinarum. et erat alias quoque talium usus. corrigendus vero per occasionem est Sidonius l. 2 ep. 2: *nec pilae sunt Medicae, sed columnae, quas architecti peritiores aedificiorum purpureas nuncupavere.* hodie editur *purpureas*. Meurs.

p. 15 v. 12. ἐφ' οὗπερ ἵδρυται Κωνσταντῖνος] Cedrenus Zonaras et alii. erant vero isti Constantini statuae inscripti quattuor hi versus.

σοὶ Χριστὲ κόσμου κοίρανος καὶ δεσπότης,
σοὶ νῦν προσήξα τήνδε σὴν δούλην πόλιν
καὶ σκῆπτρα τάδε καὶ τὸ τῆς Ῥώμης κράτος.
φύλαττε ταύτην, σῶζέ τ' ἐκ πάσης βλάβης.

exstant apud Cedrenum. Meurs.

p. 15 v. 13. τοῦτο γοῦν τὸ ἄγαλμα] omne hoc quod sequitur usque τῆς πρώτης ἑβδομάδος in codicibus Vat. deest. Lamb. deest et Hesychio.

p. 15 v. 18. εἰκοστὸν ἔτος ἄγουσης] Zonaras Annal. 3. Meurs.

p. 15 v. 20. τοῦ ἀκοντίου] acontiae vocantur cometae quae iaculi modo feruntur, de quibus vide Plinium 2 25. Lamb.

p. 15 v. 22. τῆς παρασκευῆς] recentiores Graeci omnes dies Veneris παρασκευάς appellabant. vide Glossarium nostrum. Meurs. παρασκευήν Graeci vocant diem Veneris instituto S. Sylvestri, eius nominis primi pontificis Romani, in cuius actis haec leguntur: παρὰ γὰρ τοῖς Ἕλλησι τῶν ἡμερῶν τῆς ἑβδομάδος ὀνομαζομένων Ἡλίου Σελήνης Ἄρεος Ἑρμοῦ Διὸς Ἀφροδίτης Κρόνου, ὁ ἅγιος Σίλβεστρος μετωνόμασεν, τὴν μὲν τῆς Σελήνης ἡμέραν καλέσας δευτέραν, τὴν δὲ τοῦ Ἄρεος τρίτην, τὴν δὲ τοῦ Ἑρμοῦ τετράδα, τὴν δὲ τοῦ Διὸς πέμπτην, τὴν δὲ τῆς Ἀφροδίτης παρασκευήν, τὴν δὲ τοῦ Κρόνου ἐκ τῆς παλαιᾶς διαθήκης σάββατον. τὴν δὲ τοῦ Ἡλίου, οἷα δὴ τῇ δεσποτικῇ ἀναστάσει κεκοσμημένην, κυριακὴν ὠνόμασε. Lamb.

p. 15 v. 22. τῆς πρώτης ἑβδομάδος] quadragesimae septimanas numero suo distinguebant, dicebantque ἡ πρώτη, ἡ δευτέρα, usque ad septimam, quam τὴν μεγάλην appellabant. de prima Nicetas p. 301 19 et 702 21 et primae huius hebdomadis quinque diebus erant pervigilia. Ioannes episcopus Citri in resp. ad Cabasilam: αἱ τοιαῦται δὲ παννυχίδες γίνονται μὲν καὶ ἐν ἄλλοις καιροῖς, ἐξαιρέτως δὲ ἐν ταῖς πέντε ἡμέραις τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν. sextam nominat Nicetas p. 753 12. at septimam, ut dixi, τὴν μεγάλην vocabant. itaque apud hunc nostrum libro de Officiis aulae CP legitur ἀκολουθία τῆς μεγάλης ἑβδομάδος. apud Etymologici auctorem

ἐδεξιοῦτο τὸ λευτήριον εἰς τὸν κάνονα τῆς μεγάλης ἑβδομάδος. Meurs.

p. 16 v. 1. οὗτος δὲ] de Constantino magno intelligendum est. in cod. Vat. scriptum reperi, ut in Hesychio, ἐπὶ δὲ τούτοις καὶ etc. Lamb.

p. 16 v. 3. τῆς Παλλάδος ἱδρύματα] Zonaras Annal. 3 non duo Palladia sed unum narrat; et constituit non in senatu sed in foro Placoto. Meurs.

p. 16 v. 4. αὐτοὺς ἡμερησίους] corrigo ἄρτους ἡμερησίους. vide Glossarium nostrum in παλατῖνοι. Meurs.

p. 16 v. 7. τῶν ὑπ' αὐτοῦ ῥιφέντων καλάμων] quorsum hic calami? superest ea vox, itaque eiicio. Suidas me confirmat, cuius in hac ipsa re ea verba: προσέθηκε δὲ τούτοις καὶ κρέα καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον, ὧν μέχρι τινὸς ἡ πόλις ἠπόλαυσε τῶν ὑπ' αὐτοῦ ῥιφέντων φέρουσα τὰ γνωρίσματα. nisi pro καλάμων malis reponere παλατίνων. Meurs. καλάμων γνωρίσματα vocat tesseras panarias, quibus quasi signis et symbolis quibusdam prolatis ii cognoscebantur quos annonarum civicarum erogationibus frui ius erat. Iulius Pollux in Fragmento chronico paulo ante citato καλάμων συντόμια vocat. vide plenissime super hoc Codini loco disserentem Salmasium in notis ad Flavium Vopiscum. Lamb.

p. 16 v. 8. νόμους τε καὶ συμβόλαια καθ' ἑκάστην τιθεὶς] scribe νόμους τε περὶ τῶν καθ' ἑκάστην συμβολαίων τιθείς. sic infra νόμους τε inquit περὶ τῶν καθ' ἡμέραν συμβολαίων τιθέμενος. Latinis τὰ καθ' ἑκάστην συμβόλαια dicuntur res quotidianae; qua significatione Caius IC aliquos de suis commentariis iuris inscripsit *rerum quotidianarum,* in quibus disputabat περὶ τῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν κινουμένων πραγμάτων, ut refert Theophilus Iustinianarum Institutionum interpres. Lamb.

p. 16 v. 16. ἀφ' ἧς ἀφῃρέθησαν] Suidas in Σοφία. Meurs.

p. 16 v. 17. Κάρου τοῦ πατρὸς Διοκλητιανοῦ] an igitur Carus pater Diocletiani? nego clare. adi Aurelium Victorem: ille tibi Dalmatam dicet et libertum Anulini senatoris. sed apud Suidam quoque in Σοφία est Κάρου πατρώου Διοκλητιανοῦ. quid ergo? scribendum censeo utrobique Κάρου τοῦ πρὸ Διοκλητιανοῦ. nam Carus praedecessor Diocletiani fuit. Meurs. haec verba in omnibus fere codicibus diverse leguntur. in uno Vat. cod. scriptum inveni καρύου, in alio καὶ Καράτου τοῦ πατρικίου Διοκλητιανοῦ, in anonymi Collectaneis καὶ κάρου τοῦ πατρυοῦ Διοκλητιανοῦ, in cod. Vallicellano καὶ Κάρου καὶ Διοκλητιανοῦ. apud Suidam legitur καὶ Κάρου πατρῴου Διοκλητιανοῦ. in alio codice scriptum reperi τοῦ τε Διὸς καὶ Κάρου τοῦ πατρὸς καὶ Διοκλητιανοῦ, quod satis mihi

probatur. nam ut alias observavi Constantium Chlorum, Constantinum magnum, et filios eius Constantium Constantem et Constantinum, item Severum imperatorem et Severum Aurelianum, Iustinos et Iustinianos, Valerianum et Aurelianum imperatores a Codino ob nominum similitudinem inter se confundi, ita hoc quoque loco Cari et Carini eius filii nomina ipsum confundere existimo, eamque ob causam nomini Cari addidisse *τοῦ πατρός*, scilicet ut Carum patrem a Carino filio distingueret. Meursius pro *Κάρου τοῦ πατρὸς Διοκλητιανοῦ* legendum censet *Κάρου τοῦ πρὸ Διοκλητιανοῦ*: quam emendationem ut ingeniosam quidem laudo, sed ut pro genuina Codini lectione habeam, vetat unanimis omnium mss codicum contradictio. Lamb.

p. 16 v. 20. *ὁ νότιος πόλος*] satis mihi suspecta est haec poli australis statua. in anonymi Collectaneis Chronicis n. 191 legitur *ὁ νομάτιος πῶλος*: quare vereor ne legendum sit *ὁ νομάδιος πῶλος*, ut fuerit statua pulli equini, capite proni, forma pascentis, quales in antiquis nummis spectantur plurimi. subiicere libet pro exemplo rarissimum nummum M. Opelii Macrini imperatoris, in quo visitur equus pascens inter duas faces, cum inscriptione *ΕΠΙΜΙΚΤΟΣ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ*. possidetur autem hic nummus a Francisco Gotofredo Romano. Lamb.

p. 17 v. 4. *ὧν ἐν ἑνὶ καὶ αὐτὸς τέθειται*] Eusebius de vita Constantini l. 4 auctor est apostolis eum sepulcra erexisse, suum vero in medio eorum, senis ad utrumque latus monumentis. Meurs. post haec verba adduntur in uno cod. Vat. non pauca, quae cum in editis tum quoque in caeteris mss codicibus desiderantur. sunt autem haec: *ὅτι ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἤρξατο κτίζειν τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐν ἔτει ͵ϛωλη´, κρατήσας ἐν αὐτῇ χρόνους δεκαεννέα. πληρωθέντος οὖν τοῦ ἑνδεκάτου ἐνιαυτοῦ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως, καὶ ἀρχὴν λαβόντος τοῦ δωδεκάτου ἔτους, ἐπιχείρησιν τὴν Βύζαντος πόλιν κτίζειν.* Lamb.

p. 17 v. 7. *ἐν ἡμέρᾳ τετάρτῃ*] perperam scriptum est in aliquot codicibus *ἡμέραις τεσσαράκοντα*. Lamb.

p. 17 v. 13. *τῇ ἑνδεκάτῃ τοῦ Μαΐου μηνός*] observa. nova Roma condita est et nomen accepit undecima Maii: at antiqua illa 11 kal. eius mensis, ut discimus ex kalendario vetere, quod in eum diem Parilia reiicit. Meurs.

p. 17 v. 13. *τὰ ἐγκαίνια τῆς πόλεως*] Simocatus Hist. Maur. 1 12: *ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ τῶν ἐγκαινίων ἡμέρᾳ τῆς πόλεως*. vide Glossarium nostrum. Meurs.

p. 17 v. 14. *προσηγορεύθη Κωνσταντινούπολις*] et hoc quidem 11 Maii. clare hic videmus. quae sunt igitur illa Nominalia, quae hiemi et sole ad Capricornum vergente tribuit

Agathias l. 5 (p. 282 2 ed. Bonn.). an loquitur de Saturnalibus, quae ex veteri Romae instituto nova quoque celebrabat? atqui haec non erant Nominalia. ergo error fuerit Agathiae, qui putaverit Saturnalium originem a dedicatione et lustrico, ut sic dicam, die urbis antiquae esse. hoc non erat praetereundum. vir doctus non recte interpretatur *natalitia*. Meurs. post haec verba adduntur aliqua in codice Vaticano, quae in editis desunt: ὁ αὐτός. ὅτι β' ἰνδικτιῶνος, ἔτους ,εωλη', ἦρξεν ἐν Ῥώμῃ μετὰ Μαξιμιανοῦ καὶ Μαξεντίου ἔτη **** μόνος δὲ ἔτη ἕτερα ς', ὡς εἶναι ὁμοῦ τὰ ὅλα ἔτη τῆς αὐτοῦ βασιλείας λβ', ἐν Ῥώμῃ ιγ' καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ιθ'. Lamb.

p. 17 v. 18. τοῦ στάματος] perperam in aliquot codicibus legitur στέμματος et in aliis στόματος. στάμα hic significat *tribunal Hippodromi*, in quo imperator sedebat, cum ludos spectaret Circenses. sic infra p. 80 v. 17: εἷλκον ἀπὸ τῶν καγκέλλων μέχρι τοῦ βασιλικοῦ στάματος, καὶ στήσαντες ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, et p. 40 v. 7: εἰσῄει εἰς τὸ στάμα καὶ στεφανωθὲν ἐξῄει, et p. 60 v. 1: ἐπάνω ἅρματος φέροντες ἦγον ἀπὸ τῶν καγκέλλων ἕως τοῦ στάματος. idem alias Codinus vocat κάθισμα βασιλικόν et κάθισμα τοῦ ἱπποδρομίου. Lamb.

p. 17 v. 18. ταῦτα ἐπράχθη] verba haec non intelligenda sunt de encaeniis Cpoleos, quae 25 anno imperii Constantini celebrata sunt, sed de principio eius aedificationis, quod incidit in annum imperii Constantini 12, quando Roma Byzantium venit. ita vero haec verba esse interpretanda testatur ipse Codinus in paulo ante citato fragmento codicis Vaticani et infra p. 150 v. 17. Lamb.

p. 17 v. 18. τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας] hoc verum esse non potest: nam antea dicit accidisse tertio mense indictionis secundae. atqui indictio complectebatur quindecim annos, fuitque per eam numerari coeptum, cum occiso Maxentio pax Christianis fida ac certa a Constantino data est, decimo demum anno imperii, ut ex Eusebii Chronico discimus. ergo a principio ipsius imperii ad secundam indictionem, qua facta haec dedicatio Cpoleos, sunt necessario anni viginti quinque. et clare Cassiodorus Hieronymusque in Chronicis suis hanc rem in annum vicesimum quintum referunt. apud Cedrenum corruptus iterum numerus est: τῷ λγ' ἔτει τῆς αὐτοῦ βασιλείας ὁ μέγας Κωνσταντῖνος τελευτᾷ, μετὰ θ' ἔτος τοῦ οἰκισμοῦ καὶ ἐγκαινισμοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. corrige μετὰ η' ἔτος. ecce 33 annis detrahe 8: habebis reliquos 25. hic est consensus auctorum. itaque apud eundem Cedrenum scribendum τῷ κε' ἔτει τῆς βασιλείας. hodie editur τῷ κ' ἔτει. proclivis error est, et absorptus numerus quinarius a priore litera vocis sequentis. ergo magnus error in Codino nostro. Meurs.

p. 18 v. 5. Ὠνορισίου] in aliquot codicibus legitur Ὀνωρασίου. credo legendum esse Ὠνοράτου: videtur enim loqui de Honorato, qui a Constantio Constantini filio ex praefecto praetorii Galliarum primus Cpoli praefectus urbis factus est, ut scribunt Hieronymus et Nicephorus Callistus 9 44. Lamb.

p. 18 v. 8. συμπαρὼν ἐν τῇ Περσίδι] testatur ipse Eutropius l. 10 Breviarii rerum Romanarum. *hinc, inquit, Iulianus rerum potitus est, ingentique apparatu Parthis intulit bellum, cui expeditioni ego quoque interfui.* Lamb.

p. 18 v. 8. ἐπιστολογράφος Κωνσταντίνου] videtur ergo Eutropius Constantino imperatori ab epistolis fuisse. sic infra p. 131 v. 24 Plutarchi cuiusdam meminit, quem vocat ἐπιστολογράφον Ἰουστινιανοῦ. Lamb.

p. 18 v. 15. τῆς Χαλκῆς] domus Anastasii imp. Iulianus Antholog. 4 23.

> οἶκος Ἀναστασίοιο τυραννοφόνου βασιλῆος
> μοῦνος ὑπερτέλλω πανυπείροχος ἄστεσι γαίης
> θαῦμα φέρων πάντεσσιν.

prius χαλκόστεγος dicebatur, ut discimus ex Zonara, propter aeneum videlicet tectum, cuius etiam meminit Iulianus epigrammate citato:

> εἰ καὶ χαλκείων ὀρόφων ἀμαρύγματα λείπεις.

conflagravit sub Iustiniano, et postea denuo exstructa, cum iterum prae vetustate ruinam minaretur, restaurata a Basilio, qui tribunal esse fecit, in quo ius diceretur. Cedrenus t. 2 p. 204 Bonn. statua illic fuit Pulcheriae sororis Theodosii, teste Suida. erat item synagoga Iudaeorum, quam Iustinus minor anno imperii 12 ab iis redemptam convertit in ecclesiam sanctae dei genitricis, ut accipimus ex Diacono. postremis temporibus carcer fuit. Zonaras: τὴν τοῦ παλατίου χαλκόστεγον, ἥτις ἦν ἡ νῦν καλουμένη Χαλκῆ καὶ εἰς εἱρκτὴν χρηματίζουσα. Nicetas in Isaacio Angelo l. 3 (p. 582 5 ed. Bonn.). Meurs.

p. 18 v. 15. τῶν Ἐξκουβίτων] vide Glossarium nostrum. Meurs.

p. 18 v. 15. ναὸν ἀνήγειρεν ἐκεῖσε τῶν ἁγίων ἀποστόλων] hic sepulcrum erat Iuliani apostatae. Ioannes episcopus Citri in resp.: εὑρίσκονται δὲ καὶ δυσσεβῶν βασιλέων τάφοι ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς ἁγίοις ναοῖς, ὡς καὶ τοῦ παραβάτου Ἰουλιανοῦ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων. Meurs.

p. 18 v. 19. τὰ δεκαεννέα Ἀκκούβιτα] Diaconus in Leone Constant. F: *in crastino sabbato sancto exibit imperator in tribunalibus decem et novem accubitorum.* Meurs. Graeci antiqui ἀνακλιντήρια vocabant. Latinis accubita dicuntur, ut alio Lampridius in Heliogabalo: *nec cubuit in accubitis facile, nisi iis quae pilum leporinum habebant aut plumas perdicum.*

vetus Lexicon ms, quod asservatur in bibliotheca Petri Seguieri, magni cancellarii Franciae, interpretatur ἀκούβιτα στρωμνὰς μαλακὰς εἰς ὕψος ἠρμένας, et addit: αὗται δὲ τρυφῆς καὶ βλακείας εἰσίν. idem: ἀκουμβῶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις τὸ ἀναπίπτω, ὅθεν καὶ τὰ ἀκούβιτα. LAMB.

p. 18 v. 19 sq. τὸν ναὸν ἁγίου Στεφάνου] hoc templum solo iam collapsum restauravit Basilius Macedo, teste Cedreno. MEURS.

p. 19 v. 1. τὴν Μαγναύραν] Diaconus *Manauram* appellat in Mauritio et Constantino Constantis F. debet *Magnauram* restitui. incuria est supinorum librariorum. hic autem personas illustres advenas excipiebant imperatores. Cedrenus: καταλαβοῦσα δὲ τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, δοχῆς γενομένης, ὡς ἔθος, ἐν μαγναύρᾳ εἰσήχθη πρὸς βασιλέα ἐντίμως. et alibi. eius triclinium celebravit epigrammate Iulianus, quod exstat Antholog. 4 23. Basilius etiam in tribunal convertit et ut ius ibi diceretur constituit, teste Cedreno. MEURS.

p. 19 v. 3. τὸ Σῆμα] puto rescribendum τὸ σῖγμα. invenio in descriptione urbis Cpolitanae regione tertia *porticum semirotundam, quae ex similitudine fabricae sigma Graeco vocabulo nuncupatur.* erat illic templum deiparae, quod terrae motu collapsum restituit Basilius Macedo. auctores Cedrenus et Zonaras. MEURS.

p. 19 v. 3. Ὤατον] cubiculum palatii, a forma ovata sic nominatum. meminit eius in vita Anastasii Dicori anonymus historicus ms bibliothecae Regis Christianissimi: καὶ βροντῶν, inquit, καὶ ἀστραπῶν περὶ τὸ παλάτιον εἰλουμένων, καὶ τοῦ βασιλέως φεύγοντος ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἐν ἑνὶ τῶν κοιτωνίσκων τῷ λεγομένῳ Ὠάτῳ κατέλαβεν αὐτὸν ἡ ὀργή, ὥστε αἰφνίδιον εὑρεθῆναι νεκρόν. LAMB.

p. 19 v. 3. τὴν νέαν] Diaconus in Mauritio *Novas* appellat. MEURS.

p. 19 v. 13. καὶ ἱππικὸν] de Constantino magno loquitur. quod autem Codinus ait Constantinum Hippodromum Severi imperfectum absolvisse, confirmat his verbis chronographus ἀνώνυμος καὶ ἀνέκδοτος in bibliotheca Regia: τὸ δὲ τοῦ Βυζαντίου ἱππικὸν ἔκτισε Σεβῆρος ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς πρὸς θεραπείαν τῶν Βυζαντίων, ὅπερ οὐκ ἔφθασε τελειῶσαι, καὶ διέμεινεν ἀτέλεστον μέχρι Κωνσταντίνου τοῦ πρώτου καὶ μεγάλου Χριστιανῶν βασιλέως, ὃς κτίσας τὴν πόλιν μετωνόμασε Κωνσταντινούπολιν, ἣν καὶ κοσμήσας χαλκουργήμασι, καὶ τὸ ἱππικὸν ἀναπληρώσας, πρῶτος ἐπετέλεσεν ἐν τῇ γενεθλίᾳ ἡμέρᾳ τῆς πόλεως τὸν ἱππικὸν ἀγῶνα, ἥτις τελεῖται ιά ἡμέρᾳ Μαΐου. LAMB.

p. 19 v. 16. τοὺς δήμους] δῆμοι hic vocantur loca Hippodromi, ubi sedebant duae factiones populi, Prasina nempe et Veneta. alias δῆμοι ipsas factiones significant. LAMB.

p. 29 v. 1. *ὀρνιθίους*] si vera est haec lectio, verisimile est Persei potius quam Bellerophontis hanc fuisse statuam: hic enim equo Pegaso, ille vero acceptis a Mercurio talaribus per aera iter fecisse perhibetur. caeterum in alio quodam cod. Vat. hic locus ita conceptus est: τὸ δὲ ζώδιον τοῦ ἱππικοῦ εἶχον πόδας ἤνεγκεν ἀπὸ τῆς. videtur ergo hic Codinus loqui de statua illa equestri in foro nuncupato Tauro posita, cuius meminit in libro de statuis p. 42 v. 15 sqq. Lamb.

p. 20 v. 5. *εὑροῦμεν*] scilicet in excerptis περὶ στηλῶν καὶ θεαμάτων. Lamb.

p. 20 v. 6. *Θέλων δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος*] haec omnia breviter Sozomenus 2 3: *ἐπεὶ δὲ τοὺς αὐτόχθονας οὐχ ἱκανοὺς ἐνόμιζεν εἶναι πολίτας τῷ μεγέθει τῆς πόλεως, μεγίστας οἰκίας ἀνὰ τὰς ἀγυιὰς σποράδην οἰκοδομήσας, ἄνδρας ἐν λόγῳ σὺν τοῖς οἰκείοις δεσπότας ποιήσας ἐν ταύταις κατῴκισε, τοὺς μὲν ἐκ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης τοὺς δὲ ἐξ ἑτέρων ἐθνῶν μετακαλεσάμενος.* Meurs.

p. 20 v. 12 sq. *τὸν Σαλτίωνα, τὸν ἔπαρχον Μόδεστον*] scribe τὸν Σαλούστιον ἔπαρχον, τὸν Μόδεστον. Salustius hic fuit praefectus praetorii imperante Iuliano, anno Christi 362, ad quem aliquot exstant leges codicis Theodosiani. idem sequenti anno 363 consul ordinarius fuit cum Iuliano. nomen eius bis corruptum legitur apud Eunapium in vita Maximi: *καίτοι γε ἦν ἔπαρχος Σαλούτιος, ἀνὴρ καὶ ἐπὶ τῆς Ἰουλιανοῦ βασιλείας κοσμηθείς*, et paulo post: *τῷ γοῦν Σαλουτίῳ τὴν ἀρχὴν παραλύσας.* utrobique scribendum est *Σαλούστιος* et *Σαλουστίῳ*. Lamb.

p. 20 v. 14. *ποιήσαντας δέκα ἓξ μῆνας*] verbo ποιεῖν ita hoc loco usus est ut Latini verbo *agere* pro *esse*. qua significatione dixit Virgilius (Aen. 5 51): *hunc ego Gaetulis agerem si Syrtibus exsul.* Lamb.

p. 21 v. 3. *πάκτα*] *πάκτον* hoc loco significat *tributum*. sic *πάκτα διδόναι* significat *tributum pendere*. in Menologio Graecorum die 16 Augusti: *καὶ δὴ τοῦ βασιλέως προθεμένου δοῦναι αὐτοῖς πάκτα.* in eadem significatione utitur hac voce Codinus p. 142 v. 21: *εἰς δὲ τὸν ἄμβωνα καὶ τὸν σωλέαν ἐγένετο ἔξοδος χρυσοῦ πάκτου τῆς Αἰγύπτου κεντηνάρια τξέ.* Lamb.

p. 21 v. 19. *ὁ Πρόβος*] meminit huius templi etiam Cedrenus. substruit hic incendium illud quod accidit sub Iustiniano, anno imperii eius 34. Meurs.

p. 21 v. 21. *ὁ Δομνῖνος ἔκτισεν οἶκον*] etiam rostra Domnini invenio, et rettuli antea. erat ibi aedes resurrectionis Christi et Anastasiae martyris, quam refectam lapideo ornavit Basilius fastigio, cum antea ligneum tantum esset. Cedrenus auctor est. Meurs.

p. 22 v. 4. *κοντομίτης* hoc loco cognomen est ex brevitate nasi desumptum: *κόντος* enim Graeco-barbare brevis dicitur, et *μίτη* vel *μίτυς* *nasus.* eodem modo igitur *κοντομίτης* compositum est ut *κοντοσκέλης*, *κοντοχέρης*, *κοντολέων*, *κοντοστέφανος*. LAMB.

p. 22 v. 6. *οἱ δὲ τρεῖς π.*] Zonaras recenset etiam hospitale ab hoc Eubulo exstructum, quod sub Iustiniano conflagravit. MEURS.

p. 22 v. 8. *τῶν χερσαίων τειχῶν*] hi conciderunt terrae motu sub Leone, ut testatur Diaconus. MEURS.

p. 22 v. 9. *τῶν μαγγάνων*] Mangana locus erat instrumentis bellicis et materiis mechanicis asservandis destinatus, de quo pluribus agitur p. 74 v. 15 sqq. LAMB.

p. 22 v. 10. *καὶ τῶν Εὐγενίου*] interpres vertit *ab Eugenio.* debuisset *a portis Eugenii.* nam plurali numero *τὰς πύλας* efferre Graecis non insolens. erat vero porta Eugenii prope arcem. ipse hic auctor lib. de Offic. aulae CP: *προϋπαντᾷ αὐτῇ εἰς τὴν τοῦ Εὐγενίου πύλην ἔφιππος ὢν ὁ βασιλεύς.* exstat in hanc epigramma istud Antholog. l. 4:

οὗτος Ἰουλιανὸς λαοσσόα τείχεα πήξας,
στῆσε τρόπαιον ἑῆς σύμβολον ἀγρυπνίης,
σφάζειν ἀντιβίους ἐχθροὺς ἀπάνευθε μενοινῶν,
ἢ προπάροιθε κροτεῖν τῆς πόλεως πολέμους. MEURS.

p. 22 v. 11. *μέχρι τῆς Ῥάβδου*] erant hic templa Demetrii et Aemiliani martyrum. auctor Cedrenus. MEURS.

p. 22 v. 12. *τοῦ Μιλίου*] hic capita noxiorum defigebantur. observo ex Diacono in Constantino Copronymo: *Bagravum autem in vivario decollavit, et huius caput in Milio suspendit diebus tribus.* MEURS.

p. 22 v. 13. *τοῦ Ταύρου*] hic nymphaeum fuit, exstructum sub Valente a praefecto urbis. Zonaras Annal. 3: *ὁ δὲ τῆς πόλεως ἔπαρχος νυμφαῖον ἐν τῷ καλουμένῳ ταύρῳ κατεσκευάκει.* atque hoc incendio periit sub Leone magno, anno imperii quinto. testis Cedrenus. forum quoque iunctum erat. Evagrius 2 13: *ἀπὸ τοῦ Κωνσταντίνου προσαγορευομένου φόρου μέχρι τῆς τοῦ ταύρου καλουμένης ἀγορᾶς.* MEURS.

p. 22 v. 13. *τοῦ Βοὸς*] unde loco nomen tradit Zonaras in Phoca: *τὸ δὲ δύστηνον σῶμα κανθῆναι κατὰ τὸν βοῦν, ἔνθα ἦν κάμινος ὡς λέγεται ἐκ χαλκοῦ κατεσκευασμένη, σχῆμα βοὸς ἔχουσα, ἥπερ ἐκ Περγάμου κεκόμιστο, ἐξ ἧς καὶ ὁ τόπος ὠνόμαστο.* eius vestibula conflagrarunt sub Iustiniano, anno imperii eius 35. MEURS.

p. 22 v. 13. *τοῦ ἐξακιονίου*] item infra: *ἀπὸ τοῦ ἐξακιονίου μέχρι χρυσίας.* tamen apud Cedrenum *ἐξωκιόνιον* bis, apud Nicetam in Alexio Man. F. semel invenies. et *ἐξωκιονίτης* monachus: erat enim monasterium, ut ex ipso discimus. puto

autem Codini nostri lectionem esse rectiorem. sic ἑπτὰ κίονας invenio apud Evagrium Hist. Eccles. 1 13 et 94, *columnas* apud Victorem in Chronico. *usque ad Constantini forum supra longitudinem plateae columnarum* 94. ac diplocionii meminit Phranzes Chron. 1 39 et 3 8. Meurs.

p. 22 v. 15. τοὺς μυδρῶνας] vocem μυδρών nunquam alibi legi. sunt qui Latine exponunt *officinam ferrariam*, quasi derivetur a μύδρος, quod vocabulum significat *ferrum candens*. sed forte legendum est ὑδρῶνας, id est, ut ego interpretor, *aquaria* vel *loca aquationis*. Graeci antiqui ὑδρεῖα vocabant, ut passim Strabo. item Plinius et Solinus *hydrea* appellant. sed verisimilius est scribendum esse λετρῶνας, id est ἀφεδρῶνας sive *latrinas*. Lamb.

p. 22 v. 17. γάβοι recentioribus Graecis dicuntur *cava* seu *loca concava*. hoc loco autem γάβοι ἐγγάγγοι significant *cloacas* seu *cavernas*, per quas colluvies effluebat in mare. Lamb.

p. 24 v. 5. ἔθος γὰρ ἦν] huc pertinet quod legitur Geoponicorum 2 2: ἀκροπόλεις δὲ ἐκάλουν παλαιοὶ τὰς κατασκηνώσεις τῶν βασιλέων, ὡς διὰ τὴν ἀσφάλειαν ἐν ταῖς ἄκραις τῶν πόλεων οἰκοδομουμένων. Lamb.

p. 25 v. 4. τζυκαλαρεῖον Graecis recentioribus dicitur locus ubi fiunt vel venundantur ollae, a τζυκάλη, id est *olla*. perperam in aliquot codicibus legitur τζυβαλάριον. Lamb.

p. 25 v. 15. τοῦ προδρόμου] iniuste conqueritur Gyllius Topogr. CP 1 8 Codinum templum S. Ioannis praecursoris sive baptistae intra muros ponere, cum etiam multis annis post Constantinum extra urbem fuerit. nam si recte eius verba introspexisset, animadvertisset procul dubio eum simpliciter dicere muros Byzantii a Milio pertendisse usque ad antiquam portam prodromi seu S. Ioannis baptistae. tantum igitur abest ut dicat templum S. Ioannis baptistae intra muros fuisse, ut ne mentionem quidem templi illius fecerit. et quamvis dixisset hanc urbis portam a quodam prope sito templo S. Ioannis baptistae fuisse denominatam, non tamen addidit fueritne extra an intra urbem illud templum. Lamb.

p. 25 v. 21. τὸν πέμπτον χρόνον] Diaconus et Cedrenus trigesimum annum dicunt. Meurs.

p. 26 v. 1. σεισμοῦ γεγονότος] duravit hic terrae motus menses quattuor, ut referunt Cedrenus et Diaconus. Meurs.

p. 26 v. 2. de Chatzintzariorum haeresi vide Nicephorum Callist. 18 56. exorta autem est haec haeresis temporibus Constantini Heraclii filii, circa annum Christi 640. Lamb.

p. 26 v. 3. τὸ τρισάγιον] vide Glossarium nostrum, in quo abunde satisfecimus. Meurs.

p. 26 v. 4. τὸν κάμπον τοῦ τριβουναλίου] proprie hic locus *Campus* dicebatur. Diaconus: *ut timentes Byzantii extra civitatem, in loco qui dicitur Campus, essent perseverantes.* Theodorus Anagnosta Eclog. 1: ἐν ταῖς λιταῖς γενομέναις ἐν τῷ κάμπῳ πεζὸς Μαρκιανὸς ἐξερχόμενος πολλὰς τοῖς δεομένοις δωρεὰς παρεῖχεν. et hic quoque defigi solita noxiorum capita. colligo ex Diacono in Phoca: *Phocas tyrannus Mauritium peremit, ut praedictum est, una cum masculis quinque pueris eius, et horum capita iussit poni in Campo tribunalii diebus multis.* Meurs.

p. 26 v. 5. Πρόκλου] hic est ille ipse Proclus ad quem exstat Synesii epistola 70. facile mihi assentieris, qui attendis initium: πέρυσιν οὐχ ἧκει μοι γράμματα παρὰ τῆς ἱερᾶς σου χειρός. item exodium: γενέσθω δή τις παραμυθία τὸ δέξασθαι τῆς πατρικῆς σου κεφαλῆς γράμματα, τὸ τιμαλφέστατον ἀπὸ Θράκης ἀγώγιμον. Meurs.

p. 26 v. 15. τῶν Βλαχερνῶν] erat illic templum. Cedrenus: καθ' ἣν ἡμέραν εἴθιστο ἀπιέναι πρὸς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναόν. atque inde intelligendus Diaconus, qui in Heraclio narrat filium eius Constantinum in Blachernis a Sergio patriarcha esse baptizatum. exstruxit hoc Theodosii soror Pulcheria post mortem fratris, teste Zonara. et hic tradunt vestem ac zonam τῆς θεοτόκου dedicatas fuisse. auctores et Nicephorus 15 14 et Menologium. erat praeterea illic triclinium Anastasii. vide Suidam in Ἀναστάσιος. atque hic magnus logotheta iusiurandum accipiebat novi imperatoris. licet haurire ex Niceta p. 147 6. conflagravit sub Ioanne Palaeologo, viginti circiter annis ante captam urbem a Turcis. vide Phranzen Chronic. 2 10. Meurs.

p. 26 v. 15. τῆς χρυσείας] hic erat simulacrum Theodosii maioris, quod corruit ex terrae motu temporibus Leonis. auctor est Diaconus. Meurs.

p. 27 v. 1. τοῦ Σελεύκου] Suidas in Σέλευκος. Meurs.

p. 27 v. 2. Νικάνορος] scribe Νικάτορος. sic etiam apud Suidam in v. Σέλευκος, pro Νικάνωρ Νικάτωρ legitur. Lamb.

p. 27 v. 9. ἐν ταῖς ἑορταῖς] Suidas in Ἀτραβατικάς. Meurs.

p. 28 v. 1. ξηραμπελίνας] Iuvenal. Sat. 6: *et xerampelinas vestes donaverit ipsi.* ubi vetus scholiastes notat xerampelinas vocari vestes ampelino colore tinctas, qui inter coccinum et muricem medius est. Lamb.

p. 28 v. 2. ἀτραβατικὰς] scilicet quasi ἀτραβαπτάς vel ἀτραβαπτικάς, quod colore atro tinctae essent. sed rectius observat Salmasius ad Trebellium Pollionem et Flavium Vopiscum Atrabatica saga et Atrabaticos birros nomen accepisse ab Atrebatis Galliae populis. Lamb.

p. 28 v. 4. *τραβίαι δὲ*] illustrat hanc trabearum descriptionem Ioannes Lydus libro *de mensibus* p. 9. Lamb.

p. 28 v. 5. *τῇ πέμπτῃ*] apud Suidam in *Αὔγουστος* est *τῇ ιε΄*. Meurs.

p. 28 v. 10. *πρότερον Γουστεῖον λεγόμενον* et paullo post v. 17 *τὸ πρότερον οὖσαν Γουστεῖον*. utrobique rescribo *Αὐγουστεῖον*. Suidas in *Αὔγουστος*: *οἱ ἐγγωνάρχαι καὶ σιβαστοφόροι ἤγειρον ἐν τῷ Αὐγουστείῳ οἷον ἐν τῷ ὀψοπωλίῳ*. iterum alibi in *Ἰουστινιανός*: *ἐμαρμάρωσεν αὐτήν, τὸ πρὶν οὖσαν Αὐγουστεῖον*. descriptio urbis CP: *Tetrapylum aureum unum, Augusteum, Capitolium, Monetam*. tamen non temere damnem. vide Glossarium nostrum in hac voce. Meurs. ante templum S. Sophiae et palatium imperatoris forum erat, quod antiquitus vocabatur *γουστεῖον* sive *ὀψοπώλιον*, quia obsonia in eo vendebantur. postquam vero Iustinianus aedificato templo S. Sophiae simul hoc forum purgavit et marmoreo stravit pavimento, pro *γουστεῖον* nominatum fuit *αὐγουστεῖον*, et vulgo *αὐγουστεών*, ut *παλατιών* pro *παλάτιον*. huius loci *ἔκφρασιν* scripsit Georgius Pachymerius [editam a Boivino not. ad Gregoram]. pro *ἐν τῷ Γουστείῳ* (v. 6) perperam antea legebatur *ἐν τῷ αὐγουστεῶνι*. item apud Suidam corrupte legitur *ἐν τῷ αὐγουστείῳ*. recte Ioannes Lydus libro *de mensibus*, unde haec desumpta sunt, p. 124: *ἐν τῷ γουστείῳ*, inquit, *οἷον τῷ ὀψοπωλίῳ εἰς τιμὴν Τιβερίου οἱ σιβαστοφόροι ἤγειρον. τὸν δὲ τοιοῦτον τόπον οἱ ἰδιῶται αὐγουστιῶνα καλοῦσι*. Lamb.

p. 28 v. 11. *ἐν μὲν τῇ ἀψῖδι*] Cedrenus: *ἐν τῇ πρὸς ἀνατολὴν ἀψῖδι τοῦ φόρου ὁ μέγας ἵδρυται Κωνσταντῖνος μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, μέσον ἔχοντες σταυρόν*. vide etiam Suidam in *Ἑλένη* et *στήλη*. Meurs.

p. 28 v. 12. *γράφων*] pro *ἐν ᾧ ἐγράφη*. saepe alias verbum *γράφειν* apud Codinum hac significatione occurrit. Lamb.

p. 28 v. 14. *ταχυδρόμων στῆλαι πτερωταί*] procul dubio angelorum statuae fuerunt, quibus ad exprimendam eorum celeritatem alas tribuit antiquitas. ita Paulus Silentiarius *εὐπτέρυγας* vocat in descriptione templi S. Sophiae, v. 559 (695 ed. Bonn.):

πῇ μὲν ἐϋπτερύγων στρατὸν ἔξεσεν ἀγγελιάων.

refert autem historiae Miscellae auctor l. 2 Constantinum, cum in caelo signum crucis exterritus admiraretur, sibi adstare vidisse angelos dicentes *ἐν τούτῳ νίκα*. ad conservandam igitur eius rei memoriam non mirum est quod ait hoc loco Codinus, cruci, ad imitationem illius caelestis erectae, angelorum simulacra apposita fuisse. huc facit quod memorat Anastasius Bibliothecarius, Constantinum magnum Basilicae Constanti-

nianae obtulisse quattuor angelos argenteos cruces tenentes. Lamb.

p. 28 v. 16. ὁ Ἰουστινιανὸς] Suidas in Ἰουστινιανός. acciderunt autem haec anno 16 imperii eius, teste Cedreno. Meurs.

p. 29 v. 6. errant qui pro ἀπώσεως legendum censent ἁπλώσεως: impossibile enim est unam et eandem manum explicatam simul et complicatam fuisse. sensus igitur huius loci est, Iustiniani statuam ita figuratam fuisse ut dextra manu Orientem versus extenta Persas videretur ἀπωθεῖσθαι, hoc est repellere et in provincias Romanas invadentes a progressu arcere. tali ἀπώσει χειρός etiam nos hodieque utimur, ubi importune supervenienti signum recessus damus. caeterum pro τῆς χειρός, quod ex cod. Vat. restitui, perperam antea legebatur τῶν χειρῶν. itidem corrigendus est Suidas v. Ἰουστινιανός. Lamb.

p. 29 v. 9. περὶ τὸ βόρειον μέρος τοῦ φόρου] Suidas in σταυρός. Meurs.

p. 30 v. 1. θέαμα] sensus est fuisse quosdam qui Xerolophum inter spectacula Cpoleos numerarent, seu res prae caeteris in ea spectatu dignas. itidem corrigendus et interpretandus est Suidas in v. Ξηρόλοφος. Lamb.

p. 30 v. 6. Ξηρόλοφος] restituendum est per occasionem Xerolophi nomen apud Diaconum in Leone: *cecidit et titulus Arcadii, qui supra Xerolophi columnam stabat.* hodie male editur *Xerophili.* Meurs.

p. 30 v. 9. πεπτωκέναι τὰς στήλας] accidit id 14 anno imperii Iustiniani, teste Cedreno; qui tamen dextram tantum statuae cuiusdam ibi positae corruisse auctor est. Meurs.

p. 30 v. 11. οἱ δύο σταυροί] Suidas in φόρος. sed illic corrige ὑπῆρχον δύο σταυροί. hodie depravate editur δύο στρατηγοί. manifestum mendum. Meurs.

p. 30 v. 14. εἰς τὸν ἅγιον Μάμαντα] Suidas in Μάμας. Meurs.

p. 30 v. 20. ὃς ἦν εἷς τῶν ἀπὸ Νουμεριανοῦ Καίσαρος] si genuina est haec lectio, vertendum videtur: *qui fuit partium Numeriani Caesaris.* in cod. Vat. legitur ὃς ἦν εἰς τὸν ἀπὸ Νουμεριανοῦ Καίσαρος, in Collectaneis anonymi ὃς εἰς τὸν ἀπὸ Νουμερίου Καίσαρος ὑπῆρχε, apud Suidam ὃς ἦν Νουμεριανοῦ Καίσαρος. unde quidam probare conantur Basiliscum Numeriani Caesaris filium fuisse; sed aequius est credere Suidae hunc locum esse decurtatum, quam dubioso atque unico eius testimonio Basiliscum Numeriano Caesari filium affingere. Lamb.

p. 31 v. 7. τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος] Suidas in Προκόπιος. Meurs.

p. 31 v. 9. θεμάτια] scribe ὁ μετατεθεὶς τὸ θεμάτιον βρόχῳ παραδοθήτω. id est, *quisquis hoc signum loco moverit, laqueo pereat.* similiter corrigendus est Suidas v. Προκόπιος. similis huic inscriptio est incisa pectori statuae muliebris, in modum termini factae, quae hoc anno reperta est Romae in regione Transtiberina: *quisquis hoc sustulerit aut laeserit, ultimus suorum moriatur.* Lamb.

p. 31 v. 17. ἐῤῥίπτοντο οἱ βιοθάνατοι] Suidas in κυνήγιον. fiebat autem hoc quoque in Pelagio. Zonaras Annal. 3: καὶ ῥῖψαι εἰς τὰ Πελαγίου, ἔνθα ἐῤῥίπτοντο οἱ πολέμιοι καὶ κατάκριτοι. fuerat antea fanum S. Pelagiae, sed Constantinus Copronymus demolitus sepulturae damnatorum destinavit. vide Cedrenum et ipsum quoque Zonaram Annal. 3 p. 91. Meurs.

p. 32 v. 6. δοῦναι τὸν Ἰμέριον] verbum διδόναι pro κρούειν, id est *allidere* seu *ad terram prosternere*, alias occurrit apud Codinum in libro *de aedificiis.* τοῦ Διωμακίλου, inquit, ἐκεῖσε διερχομένου ἐφ' ἵππου, χειμῶνος ὄντος, κρύσταλλον ἔπεσεν καὶ ἔδωκεν αὐτόν. in alio quodam codice totus hic locus paulo mutatus ita legitur: παρευθὺ πέπτωκεν ἡ στήλη ἐκ τοῦ ἐκεῖσε ἔφιππος καὶ ἐθανάτωσε τὸν Ἰμέριον. Lamb.

p. 32 v. 13. Φιλιππικός] hic ille Philippicus, qui Iustiniano occiso imperium invasit. certe de Philippo hic locus esse non potest, qui post Gordianum regnavit annis sex. Meurs.

p. 33 v. 11. βάθρα hic significat *gradus* seu *tribunalia.* τόποι vero cognomen est, quo tribunalia ista, quorum hic mentio fit, a reliquis dignoscebantur. vertendum ergo: *prope gradus qui vocantur Topi.* quare autem cognominati fuerint Topi, plenissime narratur in libro *de aedificiis.* corrigenda hinc Suidae versio v. στήλη. Lamb.

p. 33 v. 12. ἀρχιστράτηγος pro *S. Michaele* aliquoties occurrit in libro *de aedificiis.* apud Suidam legitur ἐν τῷ τοῦ ἀρχιστρατήγου, quod idem valet atque ἐν τοῖς τοῦ ἀρχιστρατήγου μέρεσιν. interpres perperam vertit: *in praetoris domo.* Lamb.

p. 33 v. 14. σέκρετον dicitur locus in quo iudices conveniunt et causas audiunt. Harmenop. lib. 3 tit. 4: βεβαιούσθω ἡ πρᾶσις ἐπὶ σεκρέτῳ. Latini iuris auctores secretarium vocant, ut passim videre est in codice Theodosiano et Iustinianeo. puto Graecos recentiores σέκρετον pro *secretarium* dixisse, ut μίλιον pro *miliarium.* in codice Bavarico pro σέκρετον perperam scriptum fuit σεκρέτου. Lamb.

p. 33 v. 15. Graeci βασιλικὰς πύλας vocant *portas maiores*, ut hoc loco Codinus, et p. 143 v. 8: ἔδραμε δὲ ἀπὸ τῶν βασιλικῶν πυλῶν μέχρι τοῦ ἄμβωνος. etiam Latini *regias* nuncupant, ut testatur inscriptio antiqua quae exstat in descript. Romae Subterr. p. 107. et Anastasius Bibl. in vita Cononis.

ad custodiendas, inquit, *regias Basilicae clausus observabant.* Lamb.

p. 34 v. 10. in cod. Bavar. pro *Ἰουλιανοῦ Ἰουλιανῆς,* quam lectionem etiam in uno cod. Vat. reperi. sed quaenam est ista Iuliana? si certo constaret Minervinam, primam Constantini magni uxorem, Iuliae praenomen habuisse, scribendum censerem: *Ἰουλίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ.* cum vero hoc nondum satis probatum sit, transpositis verbis hunc locum ita legendum existimo: *Κωνσταντίνου καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ καὶ Γάλλου καὶ Ἰουλιανοῦ.* Lamb.

p. 34 v. 13. *καὶ Τιβερίου καὶ τοῦ κυρτοειδοῦς*] hic locus ita emendandus ex Collectaneis anonymi: *καὶ Τιβερίου τοῦ κυρτοειδοῦς Θρακός, καὶ Ἰουστίνου τοῦ πρώτου λεπτοειδής.* id est, *et statua Tiberii Thracis incurva et Iustini primi forma macilenta.* adiectivum *λεπτοειδής* respondet paulo praecedenti substantivo *στήλη.* Iustinus is primus est, qui alias cognominatur Thrax. Lamb.

p. 35 v. 6. *ἐστοιχειωμένον* hoc loco idem valet quod *τετελεσμένον,* hoc est *magice consecratam.* ita *στοιχειώδη τῆς πόλεως φυλακτήρια* vocat Nicetas Choniates *statuas* et *imagines consecratas,* quarum virtute urbs credebatur conservari incolumis. huiusmodi autem statuas conficere et consecrare ipsemet Codinus p. 55 v. 2 *ἀγάλματα στοιχειοῦν* appellat. dicit igitur Codinus hoc loco mediam crucem, quam Constantinus et Helena manibus gestabant, ambiisse catenam clausam et magice consecratam, in qua fatum seu fortuna urbis crederetur consistere, ita ut, quousque illa catena integra et obserata maneret, urbs omnium gentium victrix esset et ab hostium impetu libera. de eiusmodi consecrationibus magicis, quae ad regnorum et urbium conservationem vel ad hostium incursiones prohibendas antiquitus adhibebantur, prolixe agit Salmasius ad Fl. Vopiscum. quare non nisi unicum adscribam locum ex Augustini de civ. Dei 5 26, quem observavi huic rei illustrandae servire posse. verba Augustini sunt haec: *victor autem* (Theodosius contra Eugenium tyrannum) *sicut crediderat et praedixerat, Iovis simulacra, quae adversus eum fuerant nescio quibus ritibus velut consecrata et in Alpibus constituta, deposuit.* Lamb.

p. 35 v. 10. *κατήνα* et *κατήνιον* Graecis recentioribus *catenam* significant. Lamb.

p. 35 v. 12. *Ἰουστίνου τοῦ Θρακός*] scribe *Ἰουστίνου τοῦ ἀπὸ κουροπαλάτων.* omnibus scriptoribus historiae CP constat Iustini Thracis uxorem Euphemiam nominatam fuisse, Iustini vero curopalatae Sophiam. corrigendus etiam Suidas v. *μίλιον.* ubi legitur *Σοφίας τῆς γυναικὸς Ἰουστινιανοῦ:* scribendum

Ἰουστίνου, scilicet curopalatae, vel ut loqui amat anonymus in Collectaneis, τοῦ μετὰ τὸν μέγιστον Ἰουστινιανόν. Lamb.

p. 35 v. 12. *Ἀραβίας*] fuit haec Arabia Iustini iunioris et Sophiae filia: Helena vero filia fuit Baduarii Curopalatae et Arabiae, neptis Iustini iunioris. Lamb.

p. 35 v. 18. *θεματικοί*] hoc est ἐπαρχιῶται seu *provinciales*. Lamb.

p. 35 v. 20. πιττάκια hoc loco *libellos supplices* significant. Lamb.

p. 36 v. 5. πιττάκια δεητικά sunt *libelli supplices*: paulo inferius vocantur δεήσεις, et *ii qui supplicant seu libellos supplices offerunt* οἱ δεόμενοι. Lamb.

p. 36 v. 18. ἀλογίστους vocat Codinus vel qui omnino Christianae fidei adversantur, vel qui Christianos quidem se profitentur, sed non catholicos. ita alias hoc libro Leonem Isaurum iconomachum ἀλόγιστον nuncupat. Lamb.

p. 37 v. 2. ὁ Συμεών] quisnam est hic Symeon quem Codinus tempore Phocae tyranni vixisse ait? scio equidem fuisse duos Symeones stylitas, quorum primus temporibus imperatorum Marciani et Leonis Macelli floruit, ut referunt Cedrenus Suidas et complures alii scriptores: secundus circa annum duodecimum Mauricii imperatoris vitam finivit, ut testantur Evagrius 4 22 et Nicephorus Callistus 18 24. sed cum uterque ante Phocae imperium vixerit, nihil ad rem praesentem faciunt. in cod. Vat. pro ὁ Συμεὼν legitur ὁ Συκεών: quare scribendum censeo τότε δὲ ἦν ὁ Συκεώτης ὁ ὅσιος, vel quod idem valet, τότε δὲ ἦν ὁ ὅσιος Θεόδωρος ὁ Συκεώτης. ita vero emendandum esse hunc locum patet ex anonymi Collectaneis chronicis, unde quicquid hoc loco Codinus narrat de statua Phocae et S. Theodoro Syceota desumptum est. ἡ στήλη, inquit, ἡ ὄπισθεν τῆς μαγναύρας, κατὰ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τοῦ ἡλιακοῦ μετεώρου, Φωκᾶ ἐστίν. καθ' ἣν ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ σπουδὴν πολλὴν περὶ τοῦ ἀνελθεῖν ἐπεδείξατο. μοναχὸς δέ τις ἐκ τῆς τοῦ ὁσίου Θεοδώρου τοῦ λεγομένου Συκεώτου μονῆς. κατὰ ταῦτα γὰρ καὶ ὁ μακάριος Θεόδωρος ἦν ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ αὐτοῦ Φωκᾶ etc. caeterum cognomen συκεώτου S. Theodorus accepit a loco quodam Galatiae nuncupato συκεών, unde oriundus fuit, ut testatur Menologium Graecorum die 22 Aprilis: ὁ ὅσιος Θεόδωρος ὁ συκεώτης ὥρμητο ἐκ τῆς τῶν Γαλατῶν χώρας ἐκ χωρίου λεγομένου συκεοῦ, κατὰ τοὺς χρόνους γεννηθεὶς Ἰουστινιανοῦ τοῦ πάλαι. ibidem de eo hic versus legitur: εἰκάδι δευτερίῃ συκεώτην τύμβος ἔκρυψεν. ubi nota eum omisso nomine Theodori simpliciter vocari συκεώτην: ad eundem enim modum hoc quoque loco apud Codinum scriptum fuisse et scribendum esse credo, τότε δὲ ἦν ὁ Συκεώτης ὁ ὅσιος. Lamb.

p. 37 v. 5. κούντουροι et κούνταρα hic significant *equos cursus publici*, uti etiam in titulo 17 libri 57 Eclog. Basilicon, qui ita conceptus est: περὶ τοῦ δημοσίου δρόμου καὶ τῶν τοῖς κοντούροις χρωμένων. in cod. Vat. pro κουντούρων legitur κουρσώρων. κουρσῶρες autem Graecis recentioribus vocantur *nuntii*: videtur ergo ἡ ἀλλαγὴ τῶν κουρσώρων exponenda esse *statio*, ubi cursores seu nuntii equos mutabant. non equidem hoc absurdum est, sed tamen magis mihi placet ut pro τῶν κουρσώρων scribatur τῶν κουρσωρίων, scilicet ἵππων vel ζώων. ἵπποι κουρσώριοι seu *equi cursorii* dicuntur equi publico cursui destinati. in cod. Theod. appellantur *equi cursuales*, et apud Graecos iuris auctores ζῶα δρομικά. cursorii autem simpliciter hic dicuntur pro *cursoriis equis*, ut apud Sidonium ep. 5 l. 1 *cursoria* pro nave cursoria seu cursui publico maritimo destinata: *Ticini*, inquit, *cursoriam* (sic navigio nomen) *ascendi*. Lamb.

p. 37 v. 5. ἠντζοκόπησε τὰ κούντουρα] sensus huius loci, quantum coniectura assequi possum, is est, Phocam tyrannum quam nescio ob causam CP profugisse, et, ut iis qui eum insequebantur fugientem elaberetur, equis cursoriis seu publico cursui destinatis nervos incidisse, posteaque in urbem rediisse, imperioque potitum ad perpetuam eius rei memoriam erexisse duas equorum statuas, quibus nervi crurales incisi essent, et locum ab iis denominasse διίππιον. sed vereor ne suo more Codinus Phocam tyrannum confundat cum Barda Phoca, Nicephori Phocae imperatoris nepote, cuius exsilium et affectatio imperii quodammodo quasi umbra sunt huius fabulae de Phocae tyranni fuga et adeptione imperii. caeterum quod ait Codinus Phocam nervos equorum incidisse, ne usui essent illis qui ipsum insequebantur, eius rei exemplum exstat apud Zonaram in vita Iustiniani Rhinotmeti secundum imperantis: εἶτα τοὺς ἵππους πάντας νευροκοπήσαντες, ἵνα μὴ τούτους λάβοιεν οἱ πολέμιοι, τοῖς τοῦ στόλου σκάφεσιν ἐμβεβηκότες ἐπανῆλθον εἰς τὸ Βυζάντιον σὺν αἰσχύνῃ πολλῇ. idem ad eundem modum refert Cedrenus. notandum vero apud utrumque eorum νευροκοπεῖν idem significare atque apud Codinum ἀντζοκοπεῖν. nam ἄντζα vel ἄνζα vel ἄντα recentioribus Graecis dicitur pars exterior cruris tumida vel nervosa, ut testatur Eustathius ad Iliad. π p. 1061: ἔνθα ὅρα, inquit, ὅτι μυὼν ἡ γαστροκνημία ἐστίν, ἣν ἡ τῶν πολλῶν γλῶσσα ἄνζαν φησί, συγκειμένη ἐκ νεύρων πολλῶν καὶ συνεστραμμένων σαρκῶν. videndus idem ad Iliad. ψ p. 1326. Lamb.

p. 37 v. 6. ἀλλαγὴν χερσαῖαν verti *mutationem cursus publici terrestrem*. his autem Codini verbis confirmatur, quod pridem ad ista Sidonii verba, *Ticini cursoriam ascendi*, observavit Iacobus Sirmondus, cursum publicum non tantum per

terras equis vehiculisque, sed etiam navigiis per maria fluviosque distributis peragi solitum fuisse. pro duplici enim hoc modo cursus publici duplices etiam fuere mutationes seu stationes, nempe terrestres et maritimae. Lamb.

p. 37 v. 10. *δίππιον*] mihi dubium non est quin utrobique apud Codinum scribendum sit *δίιππιον*: dicit enim in praecedentibus hunc locum ita denominatum fuisse a statuis duorum equorum, quas Phocas ibi erexerat. bis etiam fit Dihippii mentio apud Zonaram in vita Constantini Copronymi. Lamb.

p. 38 v. 3. *τῶν δώδεκα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου*] supra dixit Codinus Constantinum Roma evocasse quattuor magistros, Adam Protasium Scolymbum Philoxenum, et octo patricios, Probum Domninum Darium Maurum Rhodanum Salustium Modestum et Eubulum, iisque Cpoli suis sumptibus domus aedificari curasse, per omnia similes illis quas Romae reliquerant. has igitur duodecim illas domus esse puto, quarum unam Codinus hoc loco ait cognominatam fuisse *Lausi*. Lamb.

p. 38 v. 13. *ἡ δὲ ἐν τῷ Ζευξίππῳ*] statuarum quae positae fuerunt in balneo Cpolitano nuncupato Zeuxippi vel Zeuxippo, elegans exstat descriptio Christodori poetae, qui vixit sub Anastasio Dicoro. sed perperam nunc illa in epigrammata dissecta et quinto Anthologiae libro inserta est. titulus eius in codice ms hic habetur: *Χριστοδώρου ποιητοῦ τοῦ Θηβαίου Κοπτίτου ἔκφρασις τῶν ἀγαλμάτων τῶν εἰς τὸ δημόσιον γυμνάσιον τοῦ ἐπικαλουμένου Ζευξίππου.* in codicibus impressis male pro *κοπτίτου* editum est *κοπίτου*: oriundus enim fuit Christodorus ex Copto, celeberrima olim Aegypti urbe et Thebaidos metropoli. praeterea notandum est in iisdem codicibus post versum 120, *οὐ μόθον ἐντύνων Πελοπήιον, ἱστάμενος δέ*, tollendam esse inscriptionem *εἰς Πυθαγόραν*, et facta interpunctione post vocem *Πελοπήιον* verba *ἱστάμενος δέ* sine distinctione annectenda esse sequenti versui: *ἔπρεπε Πυθαγόρῃς*. Lamb.

p. 38 v. 15. *βασιλικὴ κίνστερνα*] prope hanc erat palatium in quo habitabat magister oecumenicus cum 12 discipulis, viris in omni genere doctrinae eminentibus, ac quibus inconsultis ne ipsi quidem imperatori agere quicquam licebat. vide Glossarium nostrum in *διδάσκαλος*. cisternae vero Cpoli erant plures, una Mocisia, quam Anastasius condidit, teste Suida in *Ἀναστάσιος* et *κίνστερνα*: hanc *τὴν τοῦ ἁγίου Μωκίου κινστέρναν* appellat Cedrenus. erat item frigida, cuius meminit hic ipse auctor supra. etiam Asparis, de qua Cedrenus. in descriptione urbis Cpolitanae tres alias invenio, in regione 5 Theodosianam, in 11 Arcadiacam et Modestiacam. Meurs.

p. 39 v. 5. *ἐν αὐτῇ τῇ βασιλικῇ χρυσορόφου ὀπίσω*] hic locus ex cod. Vat. et anonymi Collectan. *περὶ θεαμάτων* ita restituendus est: *τὸ δὲ ἐν αὐτῇ τῇ βασιλικῇ χρυσοφόρῳ, ὀπίσω τοῦ μιλίου, ἀνδροείκελον ἄγαλμα χρυσέμβαφον (ἔνθα ἦν τὸ ἔξαμμον Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως) καὶ γονυκλινές, Ἰουστινιανοῦ ἔστι τοῦ τυράννου*, id est, *statua inaurata virilis et genuflexa, quae in ipsa Basilica aureo laqueari operta pone milium est collocata, Iustiniani tyranni est.* verba *ἔνθα ἦν τὸ ἔξαμμον Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως* parenthesi includenda: quid vero sibi velint, nondum satis mihi constat. in anonymi Collect. legitur, *ἔνθα τὸ ἔξαμον Ἡρακλείου τοῦ βασιλέως κατεσκευάσθη.* apud Suidam, v. *βασιλική*, praepositio *ἕως* ante *Ἡρακλείου* inserta est. ibidem pro *Ἰουστίνου τοῦ τυράννου* scribendum est *Ἰουστινιανοῦ τοῦ τυράννου*, id est *Iustiniani Rhinotmeti*, ut patet ex anonymi Collect. *περὶ θεαμάτων*, ubi prolixius agitur de hac Iustiniani Rhinotmeti statua genuflexa. Lamb.

p. 39 v. 8. Terbelis Bulgarorum princeps, cuius auxilio Iustinianus Rhinotmetus imperium recuperavit. Lamb.

p. 39 v. 11. *ἐναντίοις ζυγοῖς*] Suidae lectionem confirmat, quod paulo post eundem *ζυγοπλάστην* vocat: ita autem dicitur *falsus libripens*, seu qui *πλαστοῖς ζυγοῖς*, hoc est *lancibus adulterinis*, in librando utitur. quos ergo Suidas *πλαστοὺς ζυγούς* vocat, eos appellat Codinus *ἐναντίους ζυγούς*, id est *lances iniquas* seu impares, quibus opponuntur *ἴσοι ζυγοί* sive *lances aequae* et pares. hinc corrigenda Suidae versio, v. *βασιλική*, ubi perperam *ζυγοπλάστην* interpretantur *fabrum librarum*, et *ἐν πλαστοῖς ζυγοῖς τὴν πρᾶσιν ποιεῖν libras a se factas vendere*, vel *in libris a se factis suas merces vendere.* Lamb.

p. 40 v. 1. *ἐν τῷ μιλίῳ*] Suidas in *μίλιον*. Meurs.

p. 40 v. 3. *ἔνθα εὐφημίσθη*] in anonymi Collectaneis *περὶ θεαμάτων* ita legitur: *ἔνθα Κωνσταντῖνος ὁ μέγας εὐφημίσθη μετὰ τὸ νικῆσαι Ἀζώτιον καὶ Βύζαν καὶ αὐτήν, κράζοντος τοῦ Βενέτου μέρους· ἕλες παλίνορσον ἱμάσθλην· ὡς δὲ δὶς ἡβήσας μαίνεαι ἐν σταδίῳ.* hinc patet duplex Codini error: primo enim confundit Constantinum magnum imperatorem cum Constantino quodam auriga circensi, in quem aliquot exstant epigrammata Anthologiae l. 5. deinde hunc Constantinum confundit cum alio auriga Porphyrio, in quem similiter plurima exstant epigrammata. unius partem, qua continetur *εὐφημισμός* seu fausta acclamatio Venetae factionis, citat in supra citatis verbis anonymus *περὶ θεαμάτων*. epigramma hoc est:

Πορφύριον λήξαντα πόνων λύσαντά τε μίτρην
καὶ πάρος ἀντ' ἀρετῆς χάλκεον ἑσταότα

τῇδε πάλιν χαλκοῦ τε καὶ ἀργύρου ἱδρύσαντο.
πρέσβυν, σὺ δὲ ξείνων ἀντιάσας γερέων
δήμου μὲν βοόωντος ἴλης παλίνορσον ἱμάσθλην,
ὡς δὲ δὶς ἡβήσας, μαίνεται ἐν σταδίοις.

hic Porphyrius factionis Venetae auriga is est, quem perperam Codinus Constantinum magnum vocat et ob devictum Azotium fausta acclamatione exceptum ait. ipsa verba illius acclamationis continentur ultimo disticho citati epigrammatis. Azotium vero intelligo Prasinae factionis aurigam, qui cum Porphyrio de palma concertavit. similiter corrigendus et illustrandus est Suidas, qui suo more ea quae hic apud Codinum leguntur, iisdem omnino verbis lexico suo infarcivit, voce μίλιον. Lamb.

p. 40 v. 6. statuae Fortunae urbis et pompae, qua in tribunal Hippodromi deducebatur, meminit ipse Codinus p. 5[9] v. 15 sqq. utrumque Codini locum plenissime illustrat Chronicon Alexandrinum p. 530 2 ed. Bonn. ubi Constantinum dicit praeter illam statuam porphyreticae columnae Fori impositam, aliam sibi fecisse ex marmore, dextra gestantem simulacrum auratum Fortunae urbis Cpolitanae, atque constituisse ut imposterum quotannis die urbis natali ea statua in Hippodromum spectanda deduceretur, exercitu et civibus comitantibus. inde igitur patet theama seu spectaculum, quod hoc loco Codinus describit, fuisse statuam Constantini magni, capite radiato instar solis, quadrigam agitantem, porrectaque dextra sustinentem simulacrum fortunae urbis Cpolitanae. quod dixi Constantini magni statuam fuisse, manifesto testatur Chronicon Alexandrinum; fuisse figuratam instar solis capite radiato, Codini haec verba indicant, ὑπὸ ἡλίου φερόμενον. ibi enim per solem intelligenda est Constantini statua instar solis, ut dixi, capite radiato formata. ita in columna porphyretica fori visebatur Constantinus διὰ τὰς ἐν τῇ κεφαλῇ ἀκτῖνας ὡς ἥλιος τοῖς πολίταις ἐκλάμπων, ut refert paulo post Codinus, ubi agitur de columna fori. visitur etiam in aliquot nummis antiquis Constantinus ἡλιοκέφαλος. quod praeterea dixi, hanc Constantini statuam quadrigam agitasse porrectaque dextra sustinuisse victoriolam, ex his Codini verbis elicitur, καὶ ἵπποι χρυσολαμπεῖς τέσσαρες, καὶ διφρηλάτης ἐπὶ τοῦ δίφρου ἐν τῇ δεξιᾷ φέρων χειρὶ στηλοειδές τι ἄγαλμα, ὅπερ ὡς προεγράφη, εἰς τύχην τῆς πόλεως ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐτίμησε. quem hic Codinus διφρηλάτην seu aurigam vocat, ipse erat Constantinus, vehens curru quadrigarum et dextra gestans parvum aliquod simulacrum, quod cultum fuisse ait pro Genio seu Fortuna urbis. sed verisimile mihi videtur, quam Codinus Fortunam urbis vocat, fuisse Victoriolam. ita in nummo quodam antiquo conspicitur Nero imperator quadrigae insistens, et sinistra palmam, dextra Victoriam tenens ipsum coronantem. Lamb.

p. 40 v. 7. *στάμα* hic significat *τὸ βασιλικὸν κάθισμα τοῦ ἱπποδρομίου*, *tribunal Hippodromi*, in quo imperator sedebat, cum spectaret ludos Circenses. vide quae notavi p. 17 v. 18 ad illa verba *καὶ ἀνέρχεσθαι μέχρι τοῦ στάματος*. LAMB.

p. 40 v. 10. *Ἄρειος*] vide Suidam in *Ἀρειανός*, Rufinum 1 13, Cedrenum, Zonaram Annal. 3. loca non exscribo. MEURS. quicquid hic narrat Codinus de Ario, fragmentum est tertii theamatis seu spectaculi, quod erat in foro. integra eius descriptio exstat in Collectaneis anonymi *περὶ θεαμάτων*, ex quibus ex codice Vaticano hic Codini locus ita supplendus et reformandus est: *ἔνθα* (sc. *ἐν τῇ καμάρᾳ τοῦ φόρου*) *καὶ Ἄρειος τὸν ἔχθιστον θάνατον ὑπέστη, χείρονα Ἑλλήνων βλασφημῆσαι ἀποτολμήσας ὁ δείλαιος, καὶ τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως βασιλικῇ χειρὶ καθαρπάσαι βουλόμενος. ἀλλ' οὐκ Ἀλέξανδρος ὁ πολὺς ἐν θεογνωσίᾳ τοῦτο παρέσχεν, ἕως τῷ ὀλεθρίῳ θανάτῳ τοῦτον παρέδωκεν. ἐν αὐτῷ οὖν τῷ τόπῳ κθ' παλαιστὰς ἀπὸ τῆς καμάρας τοῦ Σενάτου τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ θεοφιλοῦς Θεοδοσίου ἐτυπώθη ἡ τοῦ Ἀρείου εἰκών, ἐν μαρμάρῳ ἀναγλύφῳ γειτνιῶντι τῇ γῇ, καὶ σὺν τῇ τοῦ Ἀρείου καὶ ἡ Μακεδονίου Σαβελίου καὶ Εὐνομίου, πρὸς αἰσχύνην αὐτῶν, ὡς ἂν οἱ παρερχόμενοι κόπρον καὶ οὖρον καὶ ἐμπτύσματα ἐρρίπτωσιν αὐτοῖς*. LAMB.

p. 40 v. 11. *τοῦ φόρου τοῦ σενάτου*] scribe *τοῦ σενάτου τοῦ φόρου*, hoc est *camera Senaculi, quod est in foro*, scilicet Constantiano, ubi stabat columna porphyretica. LAMB.

p. 40 v. 14. *Μακεδονίου*] hic in locum Paulli episcopi subrogatus ab Arianis anno 5 imperii Constantini magni, anno 24 pellebatur Cpoli. testis nobis huius rei est Hieronymus in Chronico. MEURS.

p. 40 v. 14. *Σαβελλίου*] Sabellius sub Gallo et Volusiano vixit; de cuius haeresi Eusebius l. 7 et Harmenopulus lib. de Sectis. MEURS.

p. 40 v. 14. *Εὐνομίου*] hic sub Valentiniano et Valente vixit. Hieronymus testis in Chronico. MEURS.

p. 40 v. 19. *καὶ Καλλίστρατος πρῶτος*] haec prolixius narrantur in anonymi Collect. LAMB.

p. 40 v. 20. *τοῦ δήμου*] factio intelligitur Prasina. LAMB.

p. 41 v. 5. *τὸ Παλλάδιον*] in aliquot codd. Vaticanis et Bavarico pro *παλλάδιον* perperam legitur *παψάδιον*; quo mendo deceptus Meursius alias inauditum vocabulum *παψάδιον* inter Graeco-barbara rettulit. Palladii huius meminit Chronicon Alexandrinum p. 528 13 et Iulius Pollux in supra citato fragmento Chronici inediti. LAMB.

p. 41 v. 10. *ἡ στήλη τοῦ Ἀπόλλωνος*] haec est celebris illa Apollinis statua, quam Heliopoli deductam Constantinus magnus columnae porphyreticae fori imposuit, addita hac in-

scriptione: *Κωνσταντίνῳ λάμποντι ἡλίου δίκην.* inscriptionem hanc repperi apud veterem Chronographum ms Bibl. Reg. cuius haec verba sunt, ubi agit de Constantino magno: *κτίζει δὲ τὴν πόλιν ἀπὸ μὲν τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ τῆς πρὸς τὸ Βυζάντιον εἰκοστὸν πρῶτον ἔτος, ἀπὸ δὲ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἔτη κε΄, ἀπὸ δὲ Ἀδὰμ ἔτος ͵εωκζ΄. ἐντεῦθεν ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον ἀναλαβὼν καὶ τοὺς ἁγίους καὶ ἱερωτάτους πατέρας πρὸς τὸ εὐλογηθῆναι παρ᾽ αὐτῶν τὴν πόλιν ἣν ἔκτισεν. ᾠκοδόμησε δὲ παλάτιον καὶ ἱππικὸν καὶ τοὺς δύο τερπνοὺς ἐμβόλους, καὶ τὸν φόρον, ἐν ᾧ κίονα μονόλιθον καὶ ὁλοπόρφυρον ἔστησεν, ἐκ Ῥώμης ἀγαγών, ἐνδήσας αὐτὸν διὰ χαλκῶν ζωνῶν γεγραμμένων. ἱδρύσατο δὲ ἐπάνω αὐτοῦ ἀνδριάντα ἐπ᾽ ὀνόματι αὐτοῦ, ἐπιγράψας διὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἀκτίνας· Κωνσταντίνῳ λάμποντι ἡλίου δίκην. ὃς ἦν μὲν ἔργον Φειδίου, ἤχθη δὲ ἐξ Ἀθηνῶν.* restituenda ergo est haec inscriptio Cedreno, apud quem corrupte legitur: *ἐν ᾧ γέγραπται Κωνσταντῖνος ἔλαμψεν ἡλίου δίκην· ὃς ἦν μὲν* etc. corrigendus etiam Zonaras, ubi de hac statua loquitur: *λέγεται δὲ καὶ Ἀπόλλωνος εἶναι στήλην τὸ ἄγαλμα, καὶ μετενεχθῆναι ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Φρυγίᾳ πόλεως τοῦ ἡλίου.* scribe *ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Φρυγίᾳ πόλεως τοῦ ἡλίου.* ita Iulius Pollux in supra citato fragmento Chronici. puto autem statuae illius solaris exemplar esse imaginem, quae visitur in quodam Constantini magni nummo, vultu dextraque versus caelum porrectis, septem in capite radios gerens, atque sinistra manu globum, cum inscriptione *Claritas reipublicae.* LAMB.

p. 41 v. 14. *κιονάρια ὀκτώ*] scribe *κιονάριον περιφέρει ταῶνος καὶ ἀετοῦ καὶ λέοντος λαγωόν τε καὶ κριοῦ κέρας.* fuit statua naturae, quae innumeris mammis et omnigenorum animalium capitibus circumdata figuratur. vide quae notavi ad anonymi Collectanea *περὶ θεαμάτων.* LAMB.

p. 41 v. 20. *Γαληνός*] diversus hic est a Galeno, qui sub Marco Commodo et Pertinace imperatoribus vixit. LAMB.

p. 42 v. 4. *τὰ μέλλοντα συμβαίνειν*] nempe quod Verina, Zenone genero fugato, fratrem suum Basiliscum ad imperium promotura esset. LAMB.

p. 42 v. 16—18. *ἔνθα τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν — Ἀλωνίτζιον*] haec verba ita transponenda sunt: *ἔνθα πρώην παλάτιον ὑπῆρχε καὶ ξενοδοχεῖον τῶν Ῥωμαίων, καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἥκοντας ἐδέχετο ἔκτισε, δηλονότι εἰς τὸ καλούμενον Ἀλωνίτζιον. Ἀλωνίτζιον* Graecis recentioribus dicitur domus, quibuscunque sive indigenis sive peregrinis publice alendis destinata. Cpoli *κατ᾽ ἐξοχὴν* vocabatur *Ἀλωνίτζιον* palatium a Constantino magno in regione Tauri exstructum, in quod proceres Romae antiquae Cpolim venientes recipiebantur, ut testatur Codinus in libro *de aedificiis* p. 74 v. 9. hoc loco

ξενοδοχεῖον τῶν Ῥωμαίων appellat. pro Ἀλωνίτζιον etiam contracte scriptum invenitur ἀλωνίτζιν, ut pro καραβίτζιον καραβίτζιν, pro πέτριον πέτριν, etc. Lamb.

p. 43 v. 3. Ἰησοῦν τὸν Ναυῆ] v. Nicetas Choniates p. 848 21 et 857 14 ed. Bonn. sed quicquid ille dicat, mihi dubium non est quin fuerit antiqui cuiusdam Romanorum imperatoris statua equestris: ita enim plerumque formari solitas fuisse, ex nummis et statuis antiquis hodieque videre est. Lamb.

p. 43 v. 6. ἱστορίας τῶν ἐσχάτων] procul dubio inscriptio et caetera ornamenta intelligenda sunt, quae basi illius equestris statuae insculpta fuerunt. sed Codinus hic nugatur more recentiorum Graecorum, qui quascunque inscriptiones et figuras antiquitatis Romanae oracula et praesagia rerum futurarum interpretantur. Lamb.

p. 43 v. 7 sq. τὸ ἐμπόδιον — γονυκλινὲς ἔχει] si genuina est haec lectio, verbum ἔχει referendum videtur ad illud quod superius dixit, ἐγγεγραμμένας ἱστορίας τῶν ἐσχάτων τῇ πόλει. statuam autem virilem vinctam et genuflexam, quam Codinus ait ad pedes (sic enim vertit ἐμπόδιον) equestris illius statuae fuisse collocatam, nationis cuiusdam devictae simulacrum fuisse verisimile est. γονυκλινές verti genuflexum, et hoc revera hic significat, uti etiam supra in descriptione theamatis secundi. errat igitur Meursius, qui in Glossario Graeco-barbaro utrumque Codini locum citans γονυκλινές substantive accipi credit, et significare *pulvinar*, quod genibus substernitur. Lamb.

p. 43 v. 9 sq. ὁ ποῦς — ἐγγεγραμμένον] in cod. Vat. haec verba praecedentibus absque interpunctione annexa sunt, et pro τοῦ μεγάλου legitur τοῦ ἵππου. quare credibile est Codinum scripsisse, ὁ ποῦς εὐώνυμος ὁ ἐμπρόσθιος τοῦ ἵππου, ὃς τὸ ἀνθρωποειδὲς χαλκούργημα βραχὺ παντελῶς καὶ δεδεμένον γονυκλινὲς ἔχει, καὶ αὐτὸς σημαίνει ὅτι ἐκεῖσε ἐγγεγραμμένον. id est, *etiam equi pes laevus anterior, cui sigillum aereum virile vinctum et genuflexum inclusum est, praesignificat quae in eo inscripta sunt.* nempe respicit Codinus ad illud quod refert Nicetas Choniates p. 849 10, in anteriori sinistra ungula illius equi latuisse imagunculam consecratam viri clavo transfixi et plumbo undique cincti; quae ad conservationem urbis et prohibendas barbarorum incursiones ibi inclusa erat. cf. idem p. 858 6. de eiusmodi statuis consecratis alias quaedam notavi. Lamb.

p. 43 v. 10. ὁ μέγας κίων] columnam cochlidem Theodosii in Tauro sitam hic intelligendam esse censeo, quae ad summitatem usque intra se pervia erat, et circumcirca figuris sculptis exornata. Manuel Chrysoloras in epistola de comparatione veteris et novae Romae κίονας περιγλύφους vocat.

eius generis columnae sunt Traiana et Antonina, quae hodieque Romae visuntur. Codinus hic suo more nugatur, et figuras Romanas pro oraculis habet. Lamb.

p. 44 v. 1. καρούχα et καροῦκα Graeco-barbare dicitur *currus*. Lamb.

p. 44 v. 17. ἱστορίας ἐνζώδους vocat Codinus *historias figuris expressas*. Lamb.

p. 44 v. 20. τῶν ἀσπαζομένων] loquitur de statuis Constantii et Constantis post patris obitum in spem perpetuae concordiae erectis in Philadelphio, quorum supra meminit p. 43 v. 18. Lamb.

p. 45 v. 1. ὅτι τὸ λεγόμενον] legendum esse videtur ὅτι εἰς τὸ λεγόμενον μόδιον ἀνάλογον ἦν καὶ τὸ ἴσαμον τοῦ μοδίου. vide quomodo verterim, et quid ea de re notaverim ad p. 65 v. 16. Lamb.

p. 45 v. 6. κουμούλιον] *cumulus* Latinis dicitur, quod Graeci antiqui vocant σώρευμα et ἐπίμετρον, hoc est *quod mensurae plenae seu iustae additur.* idem apud recentiores valet κούμουλος. sic hoc loco, et p. 66 v. 5 *modium cumulatum* Codinus appellat μόδιον κουμούλιον. Lamb.

p. 45 v. 7. ῥίγλιον] ῥίγλα vel ῥῆγλα, quasi regula, Graecis recentioribus dicitur *radius* seu *hosterium*, quod est instrumentum quo raduntur mensurae. ita hic μόδιος vel μόδιον ῥίγλιον appellatur *modius radio adaequatus*. caeterum ῥίγλιος a ῥίγλα derivatur ut a κούμουλος κουμούλιος. Lamb.

p. 45 v. 9. ἐχρημάτιζεν] χρηματίζειν hic significat *esse*, ut supra p. 6 v. 19. de horologio autem in arcu orientali fori posito, cuius hic mentio fit, pluribus agitur p. 65 v. 16. Lamb.

p. 45 v. 12. Ἡρακλῆς ἀνακείμενος] credo hic significari Herculis cubantis simulacrum, quod prius Romae collocatum erat in XIV regione, et postea Cpolim deductum atque in Hippodromo positum fuit, ut supra testatur Codinus p. 39 v. 19. quale autem fuerit hoc simulacrum, accuratissime describit Nicetas Choniates p. 859 ed. Bonn. Lamb.

p. 45 v. 13. ἔνθα καὶ ποταμὸς καὶ ἀπὸ Λύκου λατρευόμενος] haec est lectio codicis Vaticani, quae si genuina est, legendum videtur ἔνθα καὶ ποταμὸς ὁ ἀπὸ Λύκου προσαγορευόμενος, hoc est, *ubi etiam fluvius est qui a lupo nomen habet.* nempe intelligit fluviolum nomine Lycum, Byzantium transeuntem, cuius infra p. 147 v. 7 meminit. eiusdem fluvii mentionem facit Cedrenus, et adversus eius exundationem Apollonium Tyaneum ait quas nescio consecrationes adhibuisse. in cod. Bavar. pro λύκου scriptum fuit λευκοῦ. quodsi haec lectio alteri praeferenda est, scribendum videtur ἔνθα καὶ ποταμὸς ἀπὸ λευκοῦ λίθου ὁρώμενος, id est, *ibidem visitur fluvius seu simulacrum fluvii ex candido lapide.* ut vero hunc locum

ita reformem, auctor mihi est Manuel Chrysoloras, qui in epistola de comparatione veteris et novae Romae tradit supra caput rivuli (scilicet Lyci), qui Cpolim perlabitur, positam fuisse statuam ex candido lapide, quae cubito videbatur inniti: *καὶ ἄλλου δέ*, inquit, (sc. *ἀνδριάντος*) *ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ ἐκ λευκοῦ λίθου ἢ μαρμάρου, ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ διὰ τῆς πόλεως χειμάρρου, δοκοῦντος εἰς ἀγκῶνα ἀνακεῖσθαι.* hoc ergo illud simulacrum fluvii esse puto quod nunc Codinus his verbis innuit: *ἔνθα καὶ ποταμὸς ἀπὸ λευκοῦ λίθου ὁρώμενος.* LAMB.

p. 46 v. 1. *τὸν καλούμενον Βοῦν*] huius loci ita meminit Ioannes Tzetzes Chil. 9 615: *περὶ βοὸς δὲ ἀγορὰν ἤτοι πρὸς βοῦν τὸν τόπον.* LAMB.

p. 46 v. 10. *τεῖχος* hic non *murum* significat, sed *castellum* seu *locum munitum.* ita Homerus Iliad. δ Thebas vocat *τεῖχος Ἄρειον*, et Herodotus l. 1 Sardes appellat *τὸ τεῖχος τῶν Λυδῶν*, et in oraculo Apollinis Atheniensibus dato *τεῖχος ξύλινον* significat *munimentum ligneum.* saepissime in hac significatione occurrit apud Stephanum Urbibus, ut *νέον τεῖχος, χωλὸν τεῖχος, Ἀβώνου τεῖχος, Ἥραιον τεῖχος, Γορδίου τεῖχος, παλαιὸν τεῖχος, δίδυμον τεῖχος. χάλκεον τεῖχος* exponendum est *castellum aereum.* similiter apud Constantinum Porph. de admin. Imp. c. 22. LAMB.

p. 46 v. 13. *τούτου χάριν λέγεται Ἑξακιόνιον*] ergo secundum hanc etymologiam necessario scribendum est *ἐξωκιόνιον:* attamen in omnibus codicibus *ἐξακιόνιον* scriptum inveni. mihi videtur hunc locum utroque modo nominatum fuisse, *ἐξωκιόνιον* nempe et *ἐξακιόνιον.* huiusmodi diversas nominis unius loci prolationes saepius apud Codinum observavi. sic p. 28 v. 9 unum eundemque locum appellari ait *Αὐγουστεῖον* et *Αὐγουστιῶνα*, et p. 84 v. 16 *φωκόλισθον* et *φουλκόλισθον*, et p. 109 v. 14 *ψαμαθέαν* et *ψευμαθέαν*, et p. 117 v. 9 et 10 *Ἥραιον* et *Ἡρίον*, et p. 120 v. 9 *Μαναύραν* et *Μαγναύραν*, et p. 120 v. 10 *σεῖσμα σῆμα* et *σίγμα*, et p. 77 v. 3 *μεσόμφαλον* et *μεσόλοφον*, p. 127 v. 3 *τὰ Ἦλου* et *τὰ Ἴλλου.* vera autem ratio diversitatis illarum denominationum habetur apud Procopium lib. *de aedificiis*, ubi locum ad Anaplum, qui antiquitus *πρόοχθοι* appellabatur, postea *βρόχοι* nuncupatum fuisse ait, haec subiungens: *διαφθειρούσης τὰ ὀνόματα τῆς τῶν ἐπιχωρίων ἀγνοίας*, hoc est *pristino nomine ignorantia incolarum corrupto.* LAMB.

p. 46 v. 17. Tetrapylum area erat quadrilatera, quattuor porticibus terminata et totidem habens portas, quamobrem Quadrivium quoque seu *τετράβιον* antiquitus nominatum fuit. LAMB.

p. 46 v. 18. *διήρκεσεν*] antiquum Tetrapylum, a Constantino magno exstructum, perduravit usque ad imperium

Zenonis, cuius tempore, ut refert Evagrius 3 28, *Mammianus similiter novum exstruxit tetrapylum*, hoc est, ut ego interpretor, antiquum de novo reaedificavit. de hoc Mammiani Tetrapylo puto Codinum loqui p. 50 v. 2: addit enim καὶ διήρκεσαν μέχρι τοῦ Θεοφίλου. ergo antiquum Tetrapylum Constantini usque ad Zenonem integrum mansit, secundum autem Mammiani usque ad Theophilum. Lamb.

p. 47 v. 11. εἰς τὸ Σίγμα] id est, in porticu semirotunda, quae a similitudine fabricae Sigma nuncupatur. Graeci antiqui sigma pingebant ut C Romanum. Lamb.

p. 47 v. 22. τὴν μυριάνδρων πόρτην] porta olim nuncupata μυρίανδρος seu πολύανδρος hodie vocatur Hadrianopolitana, et medium in muro terrestri locum occupat, ut refert omnium accuratissimus doctissimusque historiae Turcicae scriptor Io. Leunclavius. in hac porta periit oppressus hominum turba Constantinus ultimus Graecorum imperator. Lamb.

p. 48 v. 3 Βιγίλιον] ut βίγλαν Graeci recentiores vocant vigiliam, ita etiam Vigilium Βιγίλιον et Vigilantiam Βιγιλαντίαν. Lamb.

p. 48 v. 3. τῆς γυναικείας] quin fuerit haec muliebris statua simulacrum Cpoleos, dubium non est: sed quomodo dicatur τὸν στέφανον κατασχεῖν, aliquid habet dubitationis. an dextra extenta videbatur coronam porrigere, qualis visitur antiquae Romae in nummo Claudii? an sedens dextro brachio inflexo tenebat manu coronam genu sustentatam, ut cernitur in horto Caesiorum Roma de Dacia provincia subacta triumphans? an habebat in capite coronam galeae circumvolutam, ut spectatur in nummo Constantini magni? Lamb.

p. 48 v. 7 sq. τὸ καλούμενον Στρατήγιον — ἱσταμένη] hic locus ita transformandus est: ἡ εἰς τὸ καλούμενον Στρατήγιον στήλη, ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι ἱσταμένη, ἐστὶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος. Strategium Cpoli forum erat, in quo antiquitus militum duces creari solebant, ut testatur Hesychius. ἐν στρατηγίῳ, inquit, λεγομένῳ φόρῳ, ἔνθα ποτὲ οἱ στρατηγοῦντες ἄνδρες τὰς τιμὰς ἐπεδέχοντο. ibidem milites exercebantur, quod locus esset campestris seu planus, ut refert Codinus paulo infra. videtur ergo Strategium hoc Cpolitanum campo Martio Romae antiquae tam usu quam situ simile fuisse. Socrates hist. Eccl. 1 14 memorat Constantini magni statuam equestrem ibi stetisse: hanc ego eandem esse puto quam Codinus ait fuisse Alexandri magni et a Constantino Chrysopoli deductam atque erectam fuisse. similiter Constantinus Apollinis Heliopolitani statuam pro sua columnae porphyreticae fori imposuit. illa autem verba, ἡ ἱσταμένη ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι, propterea addidit Codinus ut distingueret hanc Alexandri seu Constantini magni statuam ab alia quadam Leonis Macelli statua.

quam paulo post dicit in eodem foro collocatam fuisse et nominatam ὁ μικρὸς στρατήγιος. caeterum Codini verba, τὸ καλούμενον στρατήγιον στήλη ἐστὶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ ἱσταμένη, praeterquam ut supra emendavi, etiam hoc modo corrigi possunt: τὸ καλούμενον στρατήγιον, ἡ στήλη ἡ ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι ἱσταμένη, ἐστὶν Ἀλεξάνδρου. familiaris admodum est Codino hic loquendi modus. sic passim τὸ Αὐγουστεῖον, τὸ φιλαδέλφιον, τὰ πιττάκια, ὁ βοῦς, pro statuis et pro locis in quibus illae positae sunt, promiscue accipiuntur. quare ferri quidem posterior haec emendatio potest, sed prior praeferenda est. LAMB.

p. 48 v. 10. ῥόγα Graecis recentioribus dicitur *stipendium* et *donativum*. inde ῥογεύειν, quod est *erogare*. LAMB.

p. 49 v. 10. Βιγλεντίας] loquitur de Vigilantia sorore Iustiniani imperatoris, matre Iustini secundi. LAMB.

p. 49 v. 11. γράμματα τῶν μελλόντων] intelligendae sunt procul dubio inscriptiones basibus statuarum insculptae. LAMB.

p. 49 v. 15. φέρουσα — τῇ χειρὶ] antiquus mos est, hodieque observatur, ut novis aedificiis exstruendis primus manum admoveat cuius auctoritas structurae praeest. Sueton. in Vespasiano *ipse* inquit *restitutionem Capitolii aggressus ruderibus purgandis manus primus admovit, ac suo collo quaedam extulit.* idem in Nerone: *in Achaia Isthmum perfodere aggressus primus rastello humum effodit et corbula congestam humeris extulit.* in antiquis actis Latinis S. Silvestri papae I simile quid narratur de Constantino magno basilicas Vaticanam et Lateranensem erigente: *exuens se chlamyde et accipiens bidentem, terram primus aperuit ad fundamentum basilicae construendum. dehinc in numerum duodecim apostolorum duodecim cophinos plenos suis humeris suppositos baiulavit. altera vero die similiter intra palatium suum Lateranense basilicae fabricam coepit.* in actis Graecis de Lateranensis basilicae erectione prolixius agitur his verbis: ἵνα δὲ πᾶσι καταφανὲς γένηται ἐξ ὅλης ψυχῆς αὐτὸν πεπιστευκέναι, ἐν τῷ παλατίῳ αὐτοῦ ἐν τῷ λεγομένῳ Λατερνησίῳ λαβὼν δίκελλαν οἰκείαις χερσὶν αὐτὸς πρῶτος ἤρξατο ὀρύσσειν, καὶ διαγραφὴν ποιησάμενος προσέταξεν ἐκκλησίαν οἰκοδομηθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ δεσπότου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. quod igitur de Vespasiano et Nerone Suetonius et de Constantino Acta S. Silvestri referunt, idem procul dubio fecit Eleutherius, quem portus ab ipso denominati structurae Constantinus magnus praefecerat. ut autem se hoc fecisse testaretur, statuam suam ibi erexit, quae dextra ligonem et sinistro humero scapulari tecto gestabat cophinum. haec illa est quam et hoc loco describit Codinus et in libro *de aedificiis* p. 104 v. 4. σκαπούλιον vero Codinus vocat tegu-

mentum coriaceum, quo plerumque baiuli contra gravitatem oneris humerum solent munire. LAMB.

p. 49 v. 19. τὸ δὲ σταύριον] errant qui haec verba ita interpretantur ac si pro τὸ σταύριον legatur τὸν ταῦρον. loquitur enim hic Codinus de celeberrima illa cruce, quam Constantinus magnus ad similitudinem illius quam in caelo viderat, supra columnam ad septentrionalem partem sui fori erexit. passim eius mentio fit apud scriptores historiae CP. sed vide inprimis Codinum p. 28 v. 19 sqq. et p. 68 v. 8 sqq. LAMB.

p. 49 v. 20. τῇ αὐλῇ τῇ λιθοστρώτῳ] forum Constantini magni scriptores saepius per excellentiam vocant τὸν φόρον vel τὸν μέγαν φόρον. alias appellant τὸν πλακωτὸν φόρον, quod planis et latis lapidibus stratum esset; vel, ut hoc loco Codinus, nuncupant τὴν αὐλὴν τὴν λιθόστρωτον, id est *aulam lapidibus stratam*. LAMB.

p. 50 v. 2. τὰ τέσσαρα μέρη vocat quattuor factiones Circi, nempe Prasinam et Russatam, Venetam et Albatam, quarum duae priores duabus posterioribus erant contrariae. sic quattuor quidem erant diversi colores Circensium aurigarum, sed duae tantum factiones, quae sibi invicem repugnabant, quia Prasina et Russata, et contra Veneta et Albata pro una et eadem accipiebantur. secundum hanc factionum Circensium distinctionem populus quoque Cpolitanus in duas divisus erat partes, quarum una Prasino colori altera Veneto favebat. Procopius Pers. 1 οἱ δῆμοι, inquit, ἐν τῇ πόλει ἔς τε Βενέτους ἐκ παλαιοῦ καὶ Πρασίνους διῄρηντο. idem in hist. arcana has duas populi factiones μοίρας vocat: τοῦ δὲ δήμου, inquit, ἐκ παλαιοῦ ἐς μοίρας δύο διεστηκότος μίαν αὐτὸς τὴν Βένετον ἑταιρισάμενος. Codinus eas appellat τοὺς δύο δήμους et τὰ δύο δημοτικὰ μέρη et τὰ δύο μέρη τοῦ δήμου. LAMB.

p. 50 v. 5. σωματέμποροι sunt mangones, qui τὰ δουλικὰ σώματα, hoc est *mancipia*, venditant. alias vocantur ἀνδραποδοκάπηλοι, quasi μεταβολεῖς τῶν ἀνδραπόδων. Strabo eos appellat σωματεμπόρους. notandum etiam quod Codinus mancipia nuncupat πρόσωπα οἰκετικά. LAMB.

p. 50 v. 7. ξενὼν significat *hospitale* seu domum excipiendis peregrinis destinatam, qualem, ut hic Codinus refert, Theophilus imperator exstruxit in regione urbis nuncupata *Zeugmate*, loco lupanaris publici, quod ibi a Constantino magno fuerat constitutum. meminit eius rei Cedrenus t. 2 p. 107 24 Bonn. LAMB.

p. 50 v. 9. ἀνήγειρεν αὐτὸ εἰς πορνεῖον] his statim subiungenda esse videntur illa verba quae paulo inferius leguntur, ἔξωθεν δὲ τοῦ αὐτοῦ οἴκου οὐχ εὑρίσκετο ἕτερον πορνεῖον. LAMB.

p. 50 v. 12. pro *ἐπὶ τοὺς κίονας* legendum videtur *ἐπὶ τὸν κίονα*, id est *apud ante memoratam columnam Veneris*. *ἀπόχωροι* seu *ἀποχωρήματα* significant hic *secessus* vel *loca secreta et a turba separata*. Suetonius simili de re loquens *distinctas cellas* vocat: *lupanar*, inquit, *in palatio constituit distinctisque et instructis compluribus cellis*. *διάχωροι* aeque probari potest: *διάχωροι* enim dicuntur *intervalla* seu *spatia intersepta*. pro *κουρτίνων* perperam scriptum fuit *κουρίων* et *κουρτίων*. unde patet nihili esse vocabulum *κουρτίον*, quod unica huius mendi auctoritate nixus Meursius Glossario suo Graeco-barbaro inseruit. *κουρτίνας* autem vel *κορτίνας* Graeci recentiores vocant *vela*, quibus aliquid obtegitur. Martyrologium in pass. S. Irenes: *καὶ οὕτω κρυπτόμενος ὑπὸ κορτίνας διδασκέτω γράμματα τὴν θυγατέρα ἡμῶν*. ita etiam hoc loco Codinus *κορτίνας* appellat *vela*, quibus cellae meretricum circumdatae erant. apud Italos Gallos et Germanos hodie vulgo nuncupantur *cortinae* vela lanea vel linea vel bombycina, quibus lecti circumcluduntur tam ad curiosos oculos quam culices arcendos. quo facilius autem eiusmodi cortinae adducantur vel diducantur, solent plerumque circellis vel annulis aereis suspendi. eidem quoque usui servisse puto istos circellos, quos cum cortinis meretricum latibula ambiisse Codinus hoc loco refert. caeterum *κρικέλλος* transpositione litterarum pro *κιρκέλλος* dictum est, ut *κρίκος* pro *κίρκος*, hoc est *circus*. in actis Graecis S. Silvestri PP. I ineditis observavi *κρικέλλους* vocari *annulos aereos*, in quos catena intromittitur ad obserandum ostium. verba ipsa haec sunt: *καὶ εὑρήσεις τὸ σπήλαιον κατέναντι, ἔνθα ὁ δράκων κοιτάζεται, ἐν ᾧ εἰσὶ πύλαι χαλκαῖ ἔχουσαι κρικέλλους. μετὰ γοῦν τὸ κατελθεῖν σε ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἑλκύσεις πρὸς ἑαυτὸν τὰς πύλας, καὶ ἐν τοῖς κρικέλλοις αὐτῶν εἰσαγάγῃς τὴν ἅλυσιν τῆς κατήνας, καὶ κλείσας ἐρεῖς* etc. Lamb.

p. 51 v. 11. *βασιλικοὺς δρόμωνας* videtur vocare *naves expediti cursus*, quibus imperator utebatur, cum mari iter faceret. in cod. Vat. scriptum inveni *δρομάσιν*: *δρομάδες* autem sunt quas Sidonius *cursorias* appellat. Lamb.

p. 51 v. 14. scribendum *Γαλλιηνοῦ*: loquitur de Gallieno imperatore Valeriani filio. Lamb.

p. 52 v. 5. *νεώριον*, quemadmodum Latinorum *navale*, et *portum* significat et locum ubi naves fabricantur. sic Cpoli duo fuere loca nominata *νεώρια*, quorum unus erat portus manufactus, quem antiqua urbis descriptio *Neorium portum* vocat et fuisse tradit in regione sexta: alter fabricandis navibus destinatus erat, quem antiqua urbis descriptio *Navalia* appellat et in decima tertia regione fuisse refert. hoc loco Codinus de Neorio portu loquitur, quem ait factum fuisse a

Constantino magno. idem testatur anonymus in Collectaneis. in aliquot codicibus pro ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μέγας legitur ὁ Κώνων vel ὁ Κώνστας, et ἐστοιχειώσατο pro ἐστοιχειώσατο, et Ἰουστίνου pro Ἰουστινιανοῦ, et ἐμπορίων pro ἐμπόριον. Lamb.

p. 52 v. 9. ὡς ὁρᾶται] nempe ex inscriptione. Lamb.

p. 52 v. 12 sq. ὁ δὲ οἶκος τοῦ Ἀσπάρου — ὁ παρακοιμώμενος] idem p. 67 v. 18 iisdem verbis repetit, praeterquam quod pro Ἀσπάρου legitur Ἄσπαρος. utrumque enim dicitur, Ἄσπαρ Ἄσπαρος et Ἄσπαρος Ἀσπάρου, ut Ἀλέξανδρ Ἀλεξάνδρου et Ἀλεξάνδριος Ἀλεξανδρίου. Basilius vero, quem Codinus ait Asparis habitasse domum, accubitor fuit vel cubicularius Constantini Porphyrogeniti secundum imperantis. meminit eius Zonaras, et ipse Constantinus de administr. imp. c. 50 et 43, ubi, item ut Codinus, refert domum, quae olim Aspari seu Asparis fuerat, Basilium accubitorem tunc temporis possedisse. eo enim loco legendum est ὁ τοῦ Ἀσπάρου, non ut vulgo perperam legitur, ὁ τοῦ βαρβάρου. similiter quinquies in eodem capite vitiose editum est τὸν τοῦ βαρβάρου οἶκον pro τὸν τοῦ Ἀσπάρου οἶκον. Lamb.

p. 53 v. 3. κάθισμα βασιλικὸν hic significat *tribunal imperatorium* in Hippodromo, ubi sedebat cum ludos spectaret Circenses. in Chronico Alexandrino aliquoties vocatur τὸ δεσποτικὸν κάθισμα τοῦ ἱππικοῦ. in anonymi Collectaneis nuncupatur ἡ βασιλικὴ καθέδρα. Codinus aliquoties appellat τὸ βασιλικὸν στάμα. Lamb.

p. 54 v. 1. τῶν δευτέρων αὐτοῦ πράξεων] hoc est, rerum quas gessit post recuperatum imperium. Lamb.

p. 54 v. 15. αἱ ἱστορίαι τοῦ μονολίθου] vide supra p. 48 v. 17. Lamb.

p. 55 v. 2. ἀγάλματα ἐστοιχειώσατο] sensus est Apollonium Tyaneum plurimas per urbem statuas consecratas erexisse ad eius conservationem. στοιχειοῦν hoc loco significat *consecrare* vel mystica quadam arte concinnare seu conficere. Olympiodorus de re simili loquens vocat ἀφιεροῦν et τελεῖν: Οὐαλέριος δέ, inquit, παρὰ τόπον παραγινόμενος μανθάνει παρὰ τῶν ἐπιχωρίων ἱερὸν τὸν τόπον εἶναι καὶ ἐξ ἀρχαίας τελετῆς ἀνδριάντας ἐν αὐτῷ ἀφιερῶσθαι. et paulo post: καὶ ἐῴκει, ait, ὁ τῶν ἀνδριάντων ἀριθμὸς κατὰ παντὸς ἔθνους τελεῖσθαι βαρβάρου. ita Codinus p. 35 v. 6 *catenam*, in qua credebatur fatum seu fortuna urbis consistere, ἐστοιχειωμένην appellat, quasi τετελεσμένην seu ἀφιερωθεῖσαν. et Nicetas Choniates eiusmodi statuas et imagines consecratas, quales hic Codinus ait Apollonium Tyaneum erexisse, στοιχειώδη τῆς πόλεως φυλακτήρια nuncupat. appellantur etiam στοιχειωματικοὶ qui huius generis magice consecrata simulacra componunt. Lamb.

p. 55 v. 12. ἴνδικτος et ἰνδικτιών Graecis recentioribus ἐπινέμησιν seu *indictionem* significant. quae vero hic Codinus refert de indictionum principio, confirmat Ioannes Lydus libro *de mensibus* p. 122. sed nota indictionem seu ἐπινέμησιν, quae apud scriptores Graecos in usu est et cognominatur Caesarea, incepisse post Christum natum anno 312, die 24 Septembris, quo Constantinus magnus Maxentium devicit et statim post victoriam Christianis libertatem indixit. altera, quae Romana vocatur et Latinis scriptoribus usitata est, a calendis Ianuariis sequentibus incepit. Lamb.

p. 55 v. 14. Ἀππιανὸς Δίων τε] ita restituendum duxi, cum perperam in codicibus scriptis legeretur Οὐεσπασιανὸς δι' ὧν τε. vide Appianum Alexandrinum l. 1 *de bellis civilibus* et Dionem l. 41, ubi prolixe narratur quam ob causam C. Iulius Caesar Dyrrachio Brundisium solus et incognitus navigare conatus fuerit, et quomodo tempestate adversa debilitatos nautarum animos sui detectione ad spem erexerit. Lamb.

p. 55 v. 15 sq. ἀπὸ Νικοπόλεως εἰς τὸ Δυρράχιον] hoc falsum est. corrige igitur Codinum ex Appiani et Dionis locis, quos ipse citavit, et scribe ἀπὸ Δυρραχίου εἰς τὸ Βρεντέσιον. nempe Caesar ex castris, quae apud Dyrrachium posuerat, conabatur navigare Brundisium, ad transvehendos milites quos ibi cum Antonio reliquerat. Lamb.

p. 55 v. 21 sq. γαλήνην γενέσθαι καὶ διασωθῆναι] haec ita narrat Codinus quasi sedata tempestate Caesari navigatio illa deinceps feliciter successerit: sed neque hoc verum est. nam nec saevitia tempestatis se remisit, nec navis remorum vi ulterius promoveri potuit; quare adversa puppi Caesar ad castra sua coactus fuit reverti. Lamb.

p. 56 v. 4. στοιχεῖα hic significant *simulacra* et *statuas*. supra p. 53 v. 10 et p. 54 v. 12 ea vocavit στήλας, θεάματα et ἀγάλματα τοῦ ἱππικοῦ. Lamb.

p. 56 v. 5. Περιχύτην] anonymus in Collectaneis tradit hanc fuisse statuam virilem, capite galeato et toto corpore ignudo, exceptis pudendis. si ergo pro περιχύτης legeretur περίχυτος, verisimile esset propterea hanc statuam ita denominatam fuisse, quod media velamento esset circumdata vel circumcincta. Lamb.

p. 56 v. 7—9. ὄνοι προτιμηθήσονται τῶν ἀνθρώπων ἐν ταλαιπωρίαις ὀπίσω ἀκολουθούντων] quid Cranus philosophus his verbis significare voluerit, explicat Ioannes Tzetzes his versibus:

ὄνος δὲ χαλκοῦς ἱππικοῦ πινύσκεται
ἔμπροσθεν ἑστώς, ἐκ δὲ τῶν ὀπισθίων
ἄνθρωπος οἰκτρός, ζωγραφῶν τὸν νῦν βίον,

ὡς εἶπε τὸ πρὶν Ἀττικὸς σοφὸς Κράνος.
Ἔφασι καὶ γὰρ τῷ κρατοῦντι τῷ τοτὲ
φεῦ συμφορᾶς, ἄνθρωπος ἥττων ὢν ὄνου.
ἔσται χρόνος γὰρ τοῖς μεθύστερον χρόνοις
ὅταν ὀνώδεις δυσγενεῖς καὶ κοιλίαι
καὶ πᾶς ἄμουσος εἰσφυεὶς κτηνωδίαν
κρείττων νομισθῇ τῶν σοφῶν καὶ κοσμίων. LAMB.

p. 56 v. 14. τῶν Ὀλυμπίων] Olympia hic pro ludis Circensibus accipiuntur. LAMB.

p. 56 v. 15. τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων] per reginam urbium intelligit Cpolim. τὸ στοιχεῖον τῆς τύχης puto hic significare *simulacrum Fortunae urbis*, cuius passim apud Codinum mentio fit. LAMB.

p. 57 v. 7. ἵνα τί ἡ πόλις] tanta Cpolitanorum animos occupaverat ignorantia et superstitio, ut quascunque antiquas statuas pro magice consecratis haberent, earumque virtute crederent urbem suam conservari incolumem. huc igitur pertinent illa verba ἵνα τί ἡ πόλις διὰ τούτων δοκεῖ συνίστασθαι. caeterum quae hic apud Codinum vocantur στοιχεῖα, Nicetas Choniates appellat στοιχειώδη τῆς πόλεως φυλακτήρια, id est *consecrata urbis munimenta* seu *statuas urbis conservatrices*. idem refert Latinos, postquam Cpolim expugnaverunt, inprimis evertisse celebres istas statuas consecratas, quae contra hostes vel aperta vi vel insidiis urbem oppugnantes instar muri ac valli erectae erant. LAMB.

p. 57 v. 9. Ἀσκληπιόδωρος] utraque tam Regii quam Vaticani codicis lectio vitiosa est. scribendum enim Ἀσκληπιόδοτος. hic est Asclepiodotus philosophus et medicus, qui Procli discipulus fuit et temporibus Anastasii Dicori imperatoris claruit. prolixe de eo agitur apud Photium in Excerptis ex Damascio de vita Isidori, et apud Suidam v. Ἀσκληπιόδοτος et δεισιδαιμονία. caeterum quam fuerit Proclo carus et amicus, testatur ipse Proclus in prooemio commentarii inediti in Platonis Parmenidem, quem ei dedicat his verbis: σὺ δέ, inquit, ὦ φιλοσοφίας ἐπάξιον ἔχων τὸν νοῦν καὶ ἐμοὶ φίλων φίλτατε Ἀσκληπιόδοτε, δέχου τὰ δῶρα τοῦ ἀνδρὸς τέλεια τελέως ἐν γνησιωτάτοις κόλποις τῆς ψυχῆς. exstat hodieque in bibliotheca Medicea eiusdem Asclepiodoti liber de re militari, cui titulus est Ἀσκληπιοδότου φιλοσόφου τέχνη τακτική. divisus est in 12 capita, et incipit hoc modo: τῆς τελείας παρασκευῆς πρὸς πόλεμον διττῆς οὔσης, χερσαίας τε καὶ ναυτικῆς, περὶ τῆς χερσαίας τὰ νῦν λεκτέον. finis autem hic est: αὗται διὰ βραχέων αἱ τοῦ τακτικοῦ καθηγήσεις, τοῖς μὲν χρωμένοις σωτηρίαν πορίζουσαι, τοῖς δὲ ἐναντίοις κινδύνους ἐπάγουσαι. LAMB.

p. 57 v. 16. Θησαυρὸς θεὸς] Thesaurum deum eundem esse puto atque Mercurium, nempe divitiarum praesidem. LAMB.

p. 58 v. 16. pro *Φιλοδώρου* non dubito quin legendum sit *Φιλοχόρου.* nempe hic Philochorus Atheniensis est, antiquus ille et celebris historicus, qui ab Athenaeo Plutarcho Harpocratione Eusebio et aliis passim citatur. quo autem tempore vixerit et quae scripserit, plenissime refert Suidas. caeterum huic Codini loco debetur, quod scimus ipsum fuisse unum ex decemviris Atheniensium nuncupatis *λογισταῖς,* quibus omnes magistratu functi rationes reddebant administrationis rei publicae. de hisce logistis seu rationum magistris vide Harpocrationem et Aristotelem Polit. 6 8, et Aeschinem in oratione contra Demosthenem et Ctesiphontem. Latinis dicuntur curatores rei publicae, ut l. curator. C. de modo multar. curator rei publicae, qui Graeco vocabulo *logista* nuncupatur, multandi ius non habet. LAMB.

p. 58 v. 18. *Δαναεία*] vera lectio est *Δαναεία.* dicit Codinus Iconium alias quoque appellatum fuisse *πόλιν Δαναείαν,* nempe, ut opinor, a Perseo Danaes filio, sive quod ab eo, quemadmodum aliqui tradunt, haec urbs condita sit, sive quod ibi Andromedam dracone occiso a morte liberaverit. similiter ipsum Perseum Ovidius Graecorum imitatione vocat heroem Danaeium. LAMB.

p. 59 v. 1 sq. *ἐν τῷ μεγάλῳ λουτρῷ τοῦ Κωνσταντίνου*] in anonymi Collectan. legitur *ἐν τῷ Κωνσταντιαναῖς λουτρῷ.* pro *Κωνσταντίνου* igitur scribendum videtur *Κωνσταντίου.* de thermis Constantianis saepe fit mentio apud scriptores historiae CP, et apud ipsum Codinum p. 93 v. 14. Suidas refert Helladium Alexandrinum grammaticum, qui tempore Theodosii iunioris vixit, scripsisse *ἔκφρασιν τοῦ λουτροῦ Κωνσταντιανῶν* seu *descriptionem thermarum Constantianarum.* LAMB.

p. 59 v. 9. *Σάββα*] hic est S. Sabba abbas, qui in Palaestina miro sanctitatis exemplo refulsit, et bis a patriarchis Hierosolymitanis ad Anastasium et Iustinianum imperatores Cpolim legatus est, ubi pro fide catholica adversus impugnantes sanctam synodum Chalcedonensem strenue laboravit. plura vide de eo in Menologiis Graecorum die 5 Decembris. LAMB.

p. 59 v. 14. *διφρηλάτης*] loquitur de statua quadrigaria Constantini magni, quae instar solis capite radiato efficta erat, et dextra gestabat Victoriolam, quae pro Fortuna urbis colebatur. iusserat autem Constantinus ut quotannis haec eius statua natali urbis die a civibus et exercitu in Hippodromum ad tribunal imperatorium deduceretur atque solenni et statuto honore afficeretur, uti etiam factum est usque ad imperium Theodosii magni. de hac Constantini magni statua et solenni eius deductione in Hippodromum mentionem facit Hesychius. item Codinus p. 17 v. 16 et p. 40 v. 6. LAMB.

p. 59 v. 17. μετὰ κηρῶν] prorsus ut in Chronico Alexandrino, πάντων κατεχόντων κηροὺς λευκούς. utrobique κηροὶ significant *cereos*. item in Actis S. Silvestri ineditis Constantinus magnus post publicatam libertatem religionis Christianae ad palatium suum dicitur revertisse μετὰ κηρῶν καὶ λαμπάδων τῇδε κἀκεῖσε ἀναπτομένων. Lamb.

p. 60 v. 1. ὀψικεύοντες] *comitantes*. supra p. 40 v. 7 de eadem re loquens vocat δορυφορεῖν, quod hic ὀψικεύειν. δορυφορούμενον, inquit, εἰσῆλθε εἰς τὸ στόμα. proprie Graecis recentioribus ὀψικεύω dicitur idem atque Latinis *obsequor*. item ὀψίκιον idem atque *obsequium*, quod etiam accipitur pro *comitatu* et *famulitio*. Lamb.

p. 60 v. 1 sq. ἕως τοῦ στόματος ἀπὸ τῶν καγκέλλων] ita p. 80 v. 17. Lamb.

p. 60 v. 6. λιμένι τοῦ Νεωρίου] sic etiam antiqua regionum descriptio Portum Neorium appellat. bos vero, quem Codinus ibi collocatum fuisse ait, ad exemplum alterius factus erat, qui stabat in foro vocato Tauri, ut ipse testatur p. 40 v. 5. Lamb.

p. 60 v. 10. Μαυρικίου στήλη] tradunt scriptores historiae Cpolitanae Mauricium, postquam milites a chagano captos per avaritiam suam occidi permiserat, quadam nocte somniasse se ab imagine Christi supra portam aeream palatii collocata, cum tota sua familia, Phocae interimendum tradi. credo igitur, ad perpetuam istius somnii memoriam, Mauricium, apud illam imaginem Christi, suam et uxoris liberorumque statuas, instar supplicantium manibus extensis, erexisse. caeterum pro ἐν τῇ χαλκῇ ἄνωθεν τῆς θεανδρικῆς εἰκόνος legendum censeo ἄνωθεν τῆς χαλκῆς πλησίον τῆς θεανδρικῆς εἰκόνος. ita Zonaras: τὸ δὲ ὄναρ ἔδοξε παρεστάναι πολὺ τῷ ἄνωθεν τῆς χαλκῆς πύλης τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ἐκτυπώματι. vel vox ἄνωθεν adverbialiter accipienda est, ut idem valeat ἐν τῇ χαλκῇ ἄνωθεν, atque ἄνωθεν τῆς χαλκῆς. ita alias pro κάτωθεν τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Μωκίου, dicit ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μωκίου κάτωθεν. Lamb.

p. 60 v. 13 sq. αἱ δὲ λοιπαὶ — ὁ Λιγύριος] ut sensus sit integer, legendum esse videtur φιλοσόφων δέ, vel φιλόσοφον δέ φασιν εἶναι τὴν μίαν, ὡς. nomen Ligurii hic corruptum esse puto. in codice Vat. legitur αἱ δὲ λοιπαὶ δύο στῆλαι αἱ ἐκτεταμέναις ταῖς χερσὶ ἐκ τῆς Θηβαίων γῆς ἥκασι. φιλόσοφος δέ φησιν ὀλγύριος Ἑλληνικός. ad anonymi Collectanea notavi pro παρὰ Λιγουρίου scribendum esse παρὰ Ὀλυβρίου. quare etiam hoc loco forte quis legendum coniectaret Ὀλύβριος ὁ Ἑλληνικός. sed aeque mihi Olybrius quam Ligurius ignotus est. Lamb.

p. 60 v. 14 sq. μετὰ τὸ σφαγῆναι] Vaticanae praeferenda esse videtur prior lectio. haec enim, ut opinor, est illa Persarum irruptio, cuius in vita Phocae tyranni meminit Zonaras. Lamb.

p. 60 v. 19. ῥηγίων et ῥεγεών Graecis recentioribus dicitur *regio*, ut *indictio* ἰνδικτιών, *actio* ἀκτιών, *alluvio* ἀλλουβιών. in alio codice legitur τοῦτο δὲ ἦν ἐν τῇ τῶν Περσῶν ῥήγιον τοὔνομα. ubi locum aliquem peculiarem potius quam regionem significare videtur. Lamb.

p. 61 v. 7. τοὺς αἱρέσεως αὐτῶν τόμους κατήσχυνεν] cum temporibus Marciani imperatoris Eutychiani, quamvis a Chalcedonensi concilio damnati, nondum tamen quiescerent, sed auctoritatem concilii magis potentia imperatoris quam veritate fidei niti dicerent, convenit tandem inter eos atque catholicos ut utriusque partis dogmata in singulari volumine scripta et consignata simul ambo pectori S. Euphemiae martyris imponerentur et miraculosa eius diiudicatione controversia religionis finem caperet. scriptis igitur ex pacto voluminibus et pectori S. Euphemiae impositis, post triduum ipso imperatore praesente utrique ad loculum accesserunt, eoque aperto libellus Eutychianorum ad pedes martyris inventus est, catholicorum autem in manu dextra, quem porrexisse fertur imperatori et patriarchae. ad hanc historiam Codinus respiciens ait Acatum Eutychianum a reliquiis S. Euphemiae ultum ire decrevisse suae sectae scriptis illatum dedecus. τόμοι igitur hic significant *chartas*, in quibus Eutychianorum dogmata inscripta erant. ita Zonaras. Lamb.

p. 61 v. 15. ἐν δὲ τῷ ναῷ] in cod. Vat. praecedentibus haec annexa sunt, et ita concepta: τότε (sc. sub Leone Isauro) καὶ τὸ λεγόμενον Τρίζωδον τὸ εἰς τὰ κοῦφα κάτωθεν τοῦ ἁγίου Μωκίου ὑπάρχον ἐπήρθη. κοῦφα interpretor *concava, subterranea.* pro τρίζωδον in aliquot codd. legitur τριέξοδον. τριέξοδον autem vel τριέξοδος videtur significare locum unde triplex patet exitus. compositum est ut τρίοδος, τρίχωρον, τρίκλινος, τριέμβολον, etc. confirmat hanc lectionem quod Codinus addit, in eo loco paganos olim magicas suas superstitiones exercere consuevisse. trinarius enim numerus caeremoniis magicis accommodatus censebatur. hinc illa poetae: *terna tibi haec primum triplici diversa colore licia circumdo, terque haec altaria circum effigiem duco: numero deus impare gaudet.* et ista: *necte tribus nodis ternos Amarylli colores.* eandemque ob causam sacra Hecatae nocturna in triviis frequentabantur. dico igitur verisimile esse illam quoque magorum speluncam subterraneam, de qua hic Codinus loquitur, instar trivii seu τριόδου constructam fuisse et propterea nuncupatam τριέξοδον. sed si pro τριέξοδον legendum est τρίζωδον, videtur τρίζωδον signi-

ticare *statuam triformem*; cuiusmodi fuit illud τρίλιθον ἢ τρικέφαλον ζώδιον πορφυροειδές, cuius meminit anonymus auctor in Collectaneis Antiq. CP. ζώδια enim Codinus passim vocat statuas et quascunque alias figuras. Lamb.

p. 61 v. 18. καὶ τύμβοι δὲ] cod. Vat. ἔνθα καὶ τύμβοι Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενῶν ὑπάρχουσι κεχωσμένοι, καὶ ἄλλα εἰς πλῆθος σκηνώματα. in aliis aliquot codd. pro τύμβοι perperam legitur τριμβολοι et τέμβολοι. posteriori autem hoc mendo deceptus Meursius novum finxit vocabulum τέμβολος, quod nec apud Graecos nec apud Graeco-barbaros scriptores reperitur. Lamb.

p. 62 v. 7. οὐκ ἐβλάβη] quod Codinus refert, statuam muliebrem bicipitem, sitam in porta septentrionali castri Panormi, cunctis circum flagrantibus illaesam mansisse, rarum quidem est, sed non novum. duo eius rei exempla exstant apud Tac. Annal. 4: *adduntur*, inquit, *sententiae, ut mons Caelius imposterum Augustus appellaretur, quando cunctis circum flagrantibus sola Tiberii effigies, sita in domo Iunii senatoris, inviolata mansisset*. et statim subiungit: *evenisse id olim Claudiae Quintae, eiusque statuam vim ignium bis elapsam maiores apud aedem matris deum consecravisse*. Lamb.

p. 63 v. 2. Ἡρόδοτος καὶ Ἱππόλυτος] de Herodoto chronographo, quis sit, non mihi constat. Hippolyti vero, nempe Thebani, meminit Niceph. Callist. hist. Eccles. l. 2. fragmentum ex eius opere chronico decerptum exstat t. 3 Antiq. Lect. Canisii. sed pro Ἡρόδοτος legendum est Ἡρωδίων: nam Herodionem coaetaneum auctorem citat anonymus in Collect. de Antiq. Constantinop. n. 202. Lamb.

p. 63 v. 7. τῆς τοῦ Καίσαρος ἀξιωθέντος τιμῆς] testantur nummi antiqui, in quibus legitur Iul. Crispus nob. Caes. item Romuald. in Chron. *inter haec*, inquit, *latent causae cur iudicem gladium et destinatam in impios functionem Constantinus imperator in proprios egit effectus. nam Crispum filium suum interfecit, et Licinium filium sororis, postquam Caesares sunt creati, occidi iussit*. Lamb.

p. 64 v. 3. οἱ ἡνίοχοι ζευξίππων] credo fuisse statuas aurigarum Circensium, qui curru excussi perierant: paulo postea enim subiungit αἱ δὲ καρούχαι τῶν ἀναιρεθέντων ἡνιόχων. caeterum ἡνιόχους ζευξίππων vel, ut legitur in anonymi Collect., ἡνιόχους ἐν ζευξίπποις interpretor *aurigas agitantes* ζεῦγος, id est *bigas* seu *equos biiuges*. ζεύξιπποι autem hic dicuntur quos Graeci alias ἵππους ζυγίους seu ἐζευγμένους, Latini vero *equos iugales* nuncupant. huiusmodi duobus equis iugalibus seu iugo iunctis constabat *biga*. verum *quadriga* 4 quidem iunctis equis constabat, sed non iugalibus: nam medii tantum duo ζεύξιπποι erant seu *iugales*, reliqui duo πάριπποι

erant seu *ad latera iugalium utrinque funibus alligati;* quamobrem Latinis *funales* et *funarii,* Graecis παράοροι et παράσειροι vocantur. Lamb.

p. 64 v. 5. σκυτάλαις ἀποκεφαλίζεσθαι, hoc est, *scuticis sive loris caedi usque ad necem.* Hist. Miscellae auctor l. 22 vertit, *flagris occidi.* Lamb.

p. 65 v. 4. ἡ ἱέρεια τῆς Ἀθηνᾶς] Auges sacerdotis Minervae statuam, quae in thermis Zeuxippi posita erat, memorat Christodorus poeta Anthol. l. 5. Lamb.

p. 65 v. 16. sensus est, partem fori Constantini nuncupatam *Horreum,* inde nomen habuisse quod antiquitus ibi fuisset horreum, cuius loco postea columnae erectae sunt et arcus orientalis fori, alias dictus *Amastriani,* supra quem horologium aereum Cyzico allatum et exemplar aereum modii cumulati, a Valentiniano instituti, et duae manus aereae hastis infixae, et ipsius Valentiniani imperatoris statua, et simulacrum aereum Fortunae urbis collocata erant. ab aereo autem modio ibi posito locus etiam μόδιος vel μόδιον appellatus fuit. ὡρεῖον vel ὁρεῖον pro horreum, et μόδιος seu μόδιον pro modio frequentissime occurrunt apud scriptores Graecobarbaros. ita Suidas eadem de re loquens v. Μαναΐμ, οὗ inquit (sc. Μαναΐμ στρατηγοῦ) στήλη ἵστατο ἐν τῷ καλουμένῳ ὡρείῳ, ὅ ἐστι μόδιος· ἦν γὰρ ὡρεῖον, ἔνθα νῦν ἵσταται κίων πρὸ τοῦ οἴκου Κρατεροῦ. quae verba ita vertenda sunt: *cuius statua posita erat in loco nuncupato Horreo* sive *Modio. horreum enim fuit, ubi nunc stat columna ante domum Crateri.* caeterum quod supra dixi locum nominatum *Horreum* partem fuisse fori Constantiniani, inde elicitur quod Codinus absidem, quam ibi stetisse ait, p. 68 v. 5 appellat arcum orientalem fori et p. 45 v. 2 arcum Amastriani nuncupat. Lamb.

p. 66 v. 7. ἐν τῷ κατωγέῳ μοδίῳ] hoc est, ut ego interpretor, *in concavitate subterranea loci nuncupati modii.* ναύτας vero simpliciter hoc loco Codinus vocat negotiatores, qui ex Aegypto Phoenice Syria et aliis locis transmarinis frumentum Cpolim advehebant. supra p. 45 v. 7 eos appellat ἐμπόρους. ἔμπορος enim proprie significat, ut ait Ulpianus Demosthenis interpres, τὸν πραγματευτὴν ἄνθρωπον, τὸν πλοῦντα θάλασσαν. Lamb.

p. 66 v. 9. scribe ἀμφοτέρους, nempe τοὺς λαμβάνοντας καὶ τοὺς διδόντας. Lamb.

p. 67 v. 15. ἅμα δὲ] rectius cod. Vat. falso enim Codinus Asparem, quem constat patrem fuisse Ardaburii, fratrem eius appellat. sed necessitas et occasio exigit ut paulo prolixius agam de Asparis familia. Aspar igitur, quem hoc loco Codinus a Leone Macello interemptum fuisse ait, is est qui consul fuit cum Areobindo anno post Christum natum 431,

et filios habuit Ardaburium et Patricium. ex hisce Ardaburius consul fuit cum Alypio anno Christi 447, et una cum patre Aspare a Leone Macello ob affectatum imperium occisus est anno 470. Patricius vero consul fuit cum Ricimere anno 459. hunc Leo imperator Caesarem creavit anno 469, et filiam suam Ariadnem ei despondit: sequenti autem anno, patre fratreque eius occisis, ipsum a filia sua Ariadne per repudium seiunctum in exilium misit, ut testatur Nicephorus Callistus l. 15 c. 27. *Ἀριάδνην*, inquit, *τὴν ἐκ Βηρίνης αὐτῷ γεγεννημένην, τῷ παιδὶ τοῦ Ἄσπαρος Πατρικίῳ τῷ ὑπάτῳ εἰς γάμον ἐκδέδωκε.* sed ibi vel pro τῷ ὑπάτῳ legendum est τῷ ὑπατικῷ, vel videtur Nicephorus voluisse dicere, Leonem imperatorem Patricio Asparis filio eo anno filiam suam Ariadnem despondisse, quo ille consul fuit cum Ricimere. postquam vero Nicephorus Asparis et Ardaburii caedem narravit, subiungit de eodem Patricio haec verba: τὸν δὲ ἕτερον ἐκείνου (sc. Ἄσπαρος) υἱὸν τὸν *Πατρίκιον* τῆς θυγατρὸς αὐτὸν διαζεύξας Ἀριάδνης, ἐκεῖνον μὲν ὑπερόριον ἦγε. utroque in loco interpres Nicephori non animadvertit *Πατρίκιον* nomen proprium esse, sed velut dignitatis vocabulum exposuit. similiter corrigendus Cedrenus, ubi vitiose legitur τῷ δὲ αὐτῷ ἔτει καὶ ὁ Ἄσπαρος υἱός, πατρίκιος ὤν, Καῖσαρ παρὰ τοῦ Λέοντος γίνεται. tollendum est participium ὤν: nam, ut dixi, πατρίκιος hic non dignitatis titulus sed nomen proprium est. itidem erratum est in his Zonarae verbis: μέχρι δὲ τέλους ἀντέχειν μὴ οἷός τε ὤν, εἴκων ἀνάγκῃ Καίσαρα ποιεῖ ἀπὸ *Πατρικίου* τὸν τοῦ Ἄσπαρος παῖδα, Ἀρδαβούριον δὲ ἀδελφόν. non dubito enim quin pro ἀπὸ πατρικίου scribendum sit πατρίκιον. caeterum tradunt alii auctores Patricium non in exsilium fuisse missum, sed una cum Aspare patre et fratre Ardaburio occisum fuisse. Marcellinus Comes in Chronico: *Ind.* IX, *Leone Aug.* IV *et Probiano coss, Aspar primus patriciorum cum Ardabure et Patriciolo* (lege Patricio) *filiis, illo quidem olim patricio, hoc autem caesare generoque Leonis appellato, Arianus cum Ariana prole, spadonum ensibus in palatio vulneratus interiit.* item auctor Chronici Alexandrini: τούτῳ τῷ ἔτει τυραννίδα μελετήσας τις (lege μελετήσαντα) *Ἄσπαρα* τὸν πατρίκιον ὡς πρῶτον τῆς συγκλήτου ἐφόνευσεν ἐν τῷ παλατίῳ ἔσω, καὶ *Ἀρδαβούριον* καὶ *Πατρίκιον* τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ. et Evagrius l. 2 c. 16: ἀναιρεῖ (sc. ὁ *Λέων*) *Ἄσπαρα* τὴν ἀρχὴν αὐτῷ περιθέντα, παῖδάς τε αὐτοῦ *Ἀρδαβούριον* καὶ *Πατρίκιον*, ὃν *Καίσαρα* πεποιήκει πρότερον. interpres vertit: *Leo Asparem, qui imperium ei tradiderat, e medio sustulit; quin etiam filios eius Ardaburium, quem antea Caesarem creaverat, et Patricium.* ubi contra auctoris sensum dignitatem Caesaris, quam habuit Patricius, Ardaburio eius fratri tribuit. sed ita alias passim tam in anti-

quis quam recentioribus historicis duo illi Asparis filii inter se confunduntur. LAMB.

p. 68 v. 17. Ἀφροδίτης παρθένου ἱερᾶς] in codice Vat. scriptum inveni Ἀφροδίτη παρθένος ἵεραος. si pro ἵεραος legeretur ἵερακος, verisimile quodammodo esset Ἀφροδίτη et ἵεραξ nomina esse amantium, qui eodem conditi monumento ne morte quidem seiungi voluerunt. vertendum igitur esset, *Aphrodite virgo ab Hierace ne morte quidem separor.* Hierax ut nomen proprium apud Suidam et alios scriptores occurrit, Aphrodite autem in antiquo hoc alias inedito epitaphio: Καλλίτεκνον σεμνὴν ὅδε τύμβος ἔχει σε Ἀφροδίτη, et in alio apud Gruter. p. 756. tertia diversa lectio istius inscriptionis haec est: Ἀφροδίτῃ παρθένῳ ἱερᾷ. Venus cognominata virgo et sancta eadem est quae alias vocatur οὐρανία sive *caelestis*, et pro Iunone sive Luna culta fuit, ut testatur Iulius Firmicus: *nam hunc eundem*, inquit, (sc. aërem) *nomine Iunonis vel Veneris virginis, si tamen Veneri placuit aliquando virginitas, consecrarunt.* huc pertinet inscriptio quae legitur in Collectan. anonymi n. 194, Ἀφροδίτῃ Σελήνῃ. epitheton vero Sanctae tribuitur Veneri in antiqua inscriptione, cuius exemplar subiunxi, quia alias, quod sciam, nondum est edita:

VENERI. SANCT. MORPH.
SACRUM
TI. CLAUDIUS. TI. F. CLU. BI
MIL. LEGION. III. PARTHI
VOT. SUSCEPTO. LIBEN
L. D. D. D.

quarta demum lectio diversa haec est: Ἀφροδίτῃ παρθένῳ ἱερά, οὗ δὲ θαρροῦσα χωρίζομαι. videant alii an quicquam boni sensus elici hinc possit: mihi sane non videtur. LAMB.

p. 69 v. 7. συστημάτια ἔνζωδα hoc loco significat *compages* seu *coagmenta compactitia*, quibus figurae vel insculptae vel impositae fuerunt: ζώδια enim, ut alias dixi, Codinus passim figuras et statuas appellat. in aliis aliquot codicibus pro συστημάτια scriptum inveni συστεμμάτια et συστρεμμάτια. LAMB.

p. 69 v. 10. ἀστρονόμος] additur in aliquot codicibus παρακληθεὶς παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου. sed hoc falsum est: nam Apollonius Tyaneus sub Domitiano floruit. caetera etiam omnia, quae hic Codinus narrat de praesagiis rerum futurarum exstructis ab Apollonio Tyaneo, futilia sunt et nullius momenti. LAMB.

p. 70 v. 6. ἐν τῷ μεγάλῳ κίονι] non dubito quin hic locus ex anonymi Collectaneis ita supplendus et reformandus

sit: ἐν τῷ φόρῳ πλησίον τῷ μεγάλῳ κίονι τῷ πορφυρῷ κατὰ ἀνατολήν. Lamb.

p. 70 v. 8. *Κορωνίῳ μήλῳ*] crederet quis pro κορωνίῳ hic scribendum esse κοτωνίῳ, nempe ut κοτώνιον Graecobarbare idem significet atque Graecis antiquis κυδώνιον et Latinis *cotoneum*. sic enim videretur locus hic Cpolitanus, nominatus *Malum Cotoneum* sive *Cydonium*, respondisse illi qui fuit in sexta regione Romae antiquae et nomen habuit *Malum Punicum*, cuius meminit antiqua urbis descriptio et Suetonius in Diocletiano. verum si minus haec coniectura placet, omnino legendum est, ἐν τῷ ὡρτίῳ μιλίῳ, id est *in miliario aureo*. sic alibi statuam Solis describens, eam positam fuisse ait ἐν τῷ ὡρτίῳ μιλίῳ. quemadmodum igitur Romae in octava regione erat miliarium aureum, quod Dion l. 54 τὸ χρυσοῦν μίλιον vocat, ita etiam Cpoli, quae Romam veterem in omnibus imitabatur, in regione quarta miliarium aureum fuit, quod hoc loco μίλιον ὥρτιον vocatur: nam ὥρτιον vel ὥρτον Graecobarbare dicitur *aureum*. notandum vero est Cpoli non solum ipsam columnam miliariam nominatam fuisse τὸ ὥρτιον μίλιον, sed etiam totum locum circumsitum inde nomen accepisse. sic aliquoties a Codino mentio fit τῆς καμάρας τοῦ μιλίου et τῶν στηλῶν τοῦ μιλίου, hoc est, ut ego interpretor, fornicis et statuarum positarum in regione urbis vocata *ad miliarium aureum*. Lamb.

p. 70 v. 11. παραδεδώκασιν] hic desinit liber *de Statuis*, cui in omnibus codicibus statim subiungitur liber *de aedificiis*, nisi quod in duobus Vaticanis interita est non contemnenda narratio de 7 synodis generalibus, cuius exemplum subiunxi.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΟΔΩΝ. *)

α΄. Ἡ πρώτη σύνοδος γέγονεν ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας ὑπὸ τοῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου, συνελθόντων τριακοσίων δεκαοκτὼ ἁγίων πατέρων καὶ Σιλβέστρου πάπα Ῥώμης, οἳ καθεῖλον Ἄρειον, ὃς ἦν πρῶτος πρεσβύτερος Ἀλεξανδρείας· τὸν γὰρ Χριστὸν υἱὸν ἄνθρωπον εἶναι ἐβλασφήμει. Ἴβηρες δὲ τότε ἐχριστιάνισαν. ἐπὶ δὲ τούτου εἰσῆλθον τὰ λείψανα τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐν Κωνσταντινουπόλει. ἐβούλετο δὲ καὶ τὴν τοῦ λεγομένου χρυσαργύρου συντέλειαν ἐκκόψαι, ἣν ἀπὸ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης ἡ πόλις μετέλαβε, καὶ τὴν τελουμένην βουλὴν ὑπὸ τῶν ἐξ ἀνάγκης τὴν τοῦ πραίτωρος ὑποσειόντων ἀξίαν, εἰ μὴ τοῦτον ταχὺ ὂν τὸ τέλος τοῦ βίου κατέλαβεν.

β΄. Ἐπὶ δὲ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου γέγονεν ἡ δευτέρα σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα ἁγίων πατέρων καὶ Δαμάσκου πάπα Ῥώμης καὶ Νεκταρίου Κωνσταν-

*) cf. Mich. Glyc. p. 502 Bonn.

τινουπόλεως καὶ Γρηγορίου τοῦ θεολόγου, κατὰ Μακεδονίου τοῦ πνευματομάχου· τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα οὐκ ἔλεγε θεὸν ἀλλ' ἀλλότριον τῆς θεότητος. ἥτις καὶ προσέθηκε τῷ ἁγίῳ συμβόλῳ τῆς πίστεως, οὕτως· καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ κύριον τὸ ζωοποιόν. ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου ἀπετέθησαν λείψανα εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἑβδόμου· ὁ δὲ Ἀττικὸς ἦν πατριάρχης ὅστις κατέθετο αὐτά.

γ΄. Ἐπὶ δὲ Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ γέγονεν ἡ τρίτη σύνοδος ἐν Ἐφέσῳ, τῶν σ΄ ἁγίων πατέρων, ἐπὶ καθαιρέσεως Νεστορίου· τὸν γὰρ Χριστὸν καὶ αὐτὸς ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι ἐβλασφήμει. οἳ καὶ συνελθόντες ἀνεθεμάτισαν αὐτόν, καὶ τελείως ἐδίδαξε τὴν ἀθόλωτον καὶ εἰλικρινῆ καὶ τελείαν καὶ ἀμώμητον πίστιν, τὴν ἐν τριάδι θεότητα ὑμνουμένην ἀεί.

δ΄. Ἐπὶ δὲ Μαρκιανοῦ καὶ Οὐαλεντινιανοῦ γέγονεν ἡ τετάρτη σύνοδος, ἡ ἐν Χαλκηδόνι, τῶν χλ΄ ἁγίων πατέρων, ἐπὶ Λέοντος πάπα Ῥώμης καὶ Ἀνατολίου Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ Διοσκόρου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ Εὐτυχοῦς ἀρχιμανδρίτου· οὗτοι γὰρ τὴν ἐνανθρώπησιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ παρητοῦντο καὶ ἐν φαντασίᾳ τὴν σάρκα αὐτοῦ ἐμυθολόγουν.

ε΄. Ἐπὶ δὲ Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου γέγονεν ἡ πέμπτη σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει, οἳ καὶ καθεῖλον Ὠριγένην Εὐάγριον καὶ Δίδυμον τοὺς παράφρονας· τὰ γὰρ σώματα ἡμῶν μὴ ἀνίστασθαι ἐδυσφήμουν, καὶ παράδεισον αἰσθητὸν μὴ γενέσθαι ὑπὸ τοῦ θεοῦ μήτε εἶναι, καὶ ἐν σαρκὶ μὴ πλασθῆναι τοῦ Ἀδάμ, καὶ τέλος εἶναι τῆς κολάσεως, καὶ δαίμονας ἐλθεῖν εἰς τὴν ἀρχαίαν ἀποκατάστασιν.

ς΄. Ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου Ἡρακλείου καὶ Τιβερίου υἱοῦ αὐτοῦ γέγονεν ἡ ἕκτη σύνοδος, τῶν ρν΄ ἁγίων πατέρων, ἐπὶ Ἀγάθωνος πάπα Ῥώμης, κατὰ Κύρου Ἀλεξάνδρου Σεργίου Πέτρου, ἓν θέλημα ἐν μιᾷ ἐνεργείᾳ τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἔχειν, καὶ μετασάρκωσιν τὸν σύνδεσμον τῆς ὀρθοδοξίας διαλῦσαι θελήσαντες οἱ παράφρονες. συνῆσαν δὲ αὐτοῖς καὶ Μακάριος ὁ νομοθέτης Ἀντιοχείας καὶ Ἰσίδωρος ὁ μαθητὴς αὐτοῦ.

ζ΄. Ἐπὶ δὲ Εἰρήνης τῆς μητρὸς Κωνσταντίνου τοῦ τυφλοῦ γέγονεν ἡ ἑβδόμη σύνοδος, τῶν ἁγίων τη΄ πατέρων, ἐπὶ Ταρασίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, ἐπὶ καθαιρέσεως Θεοδοσίου, παρ' οἷς ἐξέθεντο ὅροι πίστεως.

Ἐπὶ δὲ Θεοδώρας αὐτοῦ τῆς μετὰ τὸν θάνατον Θεοφίλου τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, σὺν Μιχαὴλ τῷ υἱῷ αὐτῆς γέγονεν ἡ σύνοδος ἐν Κωνσταντινουπόλει τῆς ὀρθοδοξίας, ἥτις ᾄδεται ἕως τῆς σήμερον. LAMB.

p. 71 v. 5. per παλάτιον μέγιστον hic intelligitur palatium imperatoris, quod statim postea vocat τὰ βασίλεια. LAMB.

p. 73 v. 14. γάστρια vel γαστέρια hic significant *vasa ventrosa et patula;* cuiusmodi sunt in quibus arbusculae flores

et herbae plantantur. caeterum istius monasterii meminit Zonaras. Lamb.

p. 73 v. 19. ἀπληκεύειν idem est atque Latinorum *applicare*. hic significat *deponere aliquid* seu *applicare in aliquem locum*. paulo post sumitur pro *diverti ad hospitem* seu *recipere se in hospitium* ἔξω τοῦ παλατίου, inquit, ἠπλήκευσεν εἰς τὰ Ῥουφίνου. Lamb.

p. 75 v. 1. ἀρμαμέντα καὶ κοπροθέσιον] de hac templi et reliquiarum S. Euphemiae profanatione vide hist. Misc. l. 22, ubi agitur de rebus gestis a Constantino Copronymo anno 26 imperii. caeterum pro ἀρμαμέντα hic scribendum censeo ἀρμεντάριον, id est *armentarium* seu *stabulum armentorum*. sic ante Copronymum Maxentius ecclesiam S. Marcelli titulo dedicatam in armentarium mutavit, ut ibidem animalia Catabuli congregata starent, quorum servitio S. Marcellum addixit. notandum vero etiam in hist. Misc. pro *armamentarium* substituendum esse *armentarium*. Lamb.

p. 75 v. 5. ἐν Λέσβῳ] in hist. Misc. legitur *apud Lemnum insulam*. item apud Zonaram τῇ νήσῳ Λήμνῳ. et sic anonymus in Actis S. Euphemiae apud Baron. ann. 766. credo igitur apud Codinum quoque pro Λέσβῳ scribendum esse Λήμνῳ. Lamb.

p. 75 v. 6. μέλλων κτίσαι] idem refert Nicephorus Callistus hist. Eccl. 8 4. Lamb.

p. 75 v. 9. εἰς τὸν φόρον] adde ex Zosimo καθ' ὃν ἡ πόλις τὸ ἀρχαῖον ἦν. φόρος enim hic non ipsum forum significat, sed locum ubi, posteaquam Constantinus ambitum urbis ampliavit, *forum maximum* sive *Constantinianum* constructum fuit. Lamb.

p. 75 v. 19. ἤδη προλαβόντες εἴπομεν] respicit ad illud quod supra dixit p. 41 v. 6 sqq. Lamb.

p. 76 v. 15. ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος] hic est Anastasius Persa monachus, qui 17 anno Heraclii imperatoris seu 627 post Christum natum, sub Chosroe Persarum rege, una cum 70 sociis martyrium consummavit. Lamb.

p. 76 v. 19. τὴν Χιλώνην τὸν ἅγιον Προκόπιον] hoc est, ut alias ait, τὸν ἅγιον Προκόπιον ἐν τῇ Χιλώνῃ. Lamb.

p. 77 v. 5. μεσόμφαλον seu μεσόλοφον Cpolitanum puto respondisse loco antiquae Romae qui nominabatur *umbilicus Romae*. Lamb.

p. 77 v. 16. παρ' ἄλλον Οὐρβικίον] verba παρ' ἄλλον propterea addidisse puto Codinum, ut Urbicium patricium, quem sub Anastasio de re militari scripsisse ait, diversum esse ostendat ab altero illo, quem supra p. 18 v. 3 et 74 v. 4 dixit praepositum fuisse tempore Constantini magni et templum S. Iuliani aedificasse. quid vero vox βαρβάτου sibi velit, non

satis mihi constat. caeterum Urbicius patricius, de quo in praesentia Codinus loquitur, is est cuius *ἐπιτήδευμα* sive inventum tacticum a Nic. Rigaltio editum est. ipse enim inibi testatur se ista sub Anastasio Dicoro scripsisse: *καὶ τελεία*, inquit, *νῦν ἔσται μετὰ Ἀρχιμήδους κἀμοῦ σοφία, ἐπὶ τοῦ καλλινίκου καὶ αὐτοκράτορος ἡμῶν Ἀναστασίου.* idem alibi vocatur Orbicius, ut in Etymologico magno, ubi citatur fragmentum *ἐκ τῶν Ὀρβικίου τῶν περὶ τὸ στράτευμα τάξεων.* item in titulo antiqui epigrammatis a Salmasio in notis ad Spartianum editi: *εἰς βίβλον τακτικῶν Ὀρβικίου ἀπὸ ὑπάτων.* exstat hodieque Florentiae in bibliotheca Medicea omnium, ut creditur, optimus et antiquissimus codex scriptorum Tacticorum, quo inter caetera continentur duodecim libri, quibus praefixa est haec inscriptio, *Οὐρβικίου τακτικὰ·στρατηγικά.* sed iidem sunt qui in Barberina et aliis bibliothecis sub nomine *Μαυρικίου* habentur. LAMB.

p. 77 v. 20. *τὰ καμίνου*] supra dixit p. 46 v. 1 *τὸν καλούμενον Βοῦν*, seu forum nuncupatum *Bovis*, inde nomen habuisse quod *κάμινος*, sive fornax instar bovis formata ibi collocata esset, in qua puniebantur malefici. crederet ergo quis *εἰς τὰ καμίνου* idem hic esse atque illud quod antea dixit, *εἰς τὸν καλούμενον Βοῦν.* verum si non satis probabilis haec videtur coniectura, scribendum est *εἰς τὰ καμίνια*, id est, in regione ubi sunt thermae quae appellantur *Caminia.* de his thermis supra p. 14 v. 3 sqq. egit. LAMB.

p. 78 v. 1. *ἀνωτέρω ῥηθέντος*] p. 20 v. 10. LAMB.

p. 79 v. 2. *πρόκενσα* Graeco-barbaris dicuntur *processiones solennes: ὀψικεύειν* vero, ut alias dixi, significat *comitari* et *honoris causa prosequi.* LAMB.

p. 79 v. 2. *Ἀρκαδιανοὺς*] Cedrenus: *ποιεῖ δὲ* (sc. *ὁ Ἀρκάδιος*) *καὶ ἴδιον ἀριθμὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, οὓς ἐκάλεσεν Ἀρκαδιακούς.* utrumque ergo dicitur, *Ἀρκαδιανός* et *Ἀρκαδιακός*, ut *Κωνσταντιακός* et *Κωνσταντιανός*, et *Θεοδοσιακός* et *Θεοδοσιανός.* LAMB.

p. 79 v. 16. *εἰς Λίμνας*] ita Chron. Alexandr. p. 602 5 Bonn. eiusdem nominis castrum fuit in Messenia, cuius meminit Pausanias, et aliud in Macedonia, cuius mentionem facit Procopius *de aedificiis* l. 4: sed ibi pro *λίμναι* perperam legitur *λιμναί.* corrigendus quoque est Marcellinus Comes, ubi de interitu Basilisci agit. *in exsilium*, inquit, *missus est in oppidulum, quod Leminis in provincia Cappadociae dicitur, trusus fame extabuit.* verisimile est pro *Leminis* scriptum fuisse *Limnetis* sive *λιμνῆτις*, quod idem valet atque *λιμναία.* caeterum ubi et quomodo Basiliscus peremptus fuerit, dubium est et controversum. alii enim, ut Chronici Alexandrini auctor et Marcellinus Comes et Codinus, tradunt eum in castrum seu

oppidulum Cappadociae, nominatum λίμνας, in exsilium missum et intra turrim quandam istius loci fame enectum fuisse. alii eum in Cappadociam quidem relegatum fuisse aiunt, sed in itinere in mansione quadam nuncupata Ἀκουσοῖ fuisse occisum, ut testantur Niceph. Callist. 16 8 et Evagr. 3 8. hinc patet Cedreni error, qui utramque opinionem confundit. Λίμναι igitur et Ἀκουσός sive Κουκουσός diversa sunt loca, non autem synonyma, ut quidam ex citatis Cedreni verbis putant colligi posse. Lamb.

p. 81 v. 10. κατακαῦσαι] simile quid de Rhodano praeposito et Valentiniano imperatore narratur a Cedreno t. 1 p. 544 Bonn. Lamb.

p. 81 v. 18. τζυκανιστήριον Graeco-barbaris dicitur, quod Graecis antiquis σφαιριστήριον, id est locus exercitio pilae destinatus. Lamb.

p. 82 v. 4. τὴν νέαν ἐκκλησίαν] ecclesiae novae B. Virginis a Basilio Macedone in palatio imperatorio exstructae elegantissima exstat descriptio in oratione Photii patriarchae CP. die eius dedicationis habita, quam integre inserendam esse putavi, quoniam hactenus edita non fuit et ad historiam Cpolitanam pertinet. Lamb. [v. supra, post Παραστάσεις χρονικάς, p. 194—202.]

p. 82 v. 5. Λαμπίδην] in codice Regio subiungitur καὶ τὸ Στείρου, hoc est templum SS. archangelorum cognominatum Στείρου. vide p. 78 v. 7. Lamb.

p. 82 v. 14. τὴν δύναμιν αὐτῶν] scilicet tria centenaria auri ibi abscondita esse. Lamb.

p. 83 v. 3. τὸ δὲ τετραδίσιον] anonymus in Collectaneis vocat τὸν τετραδίσιον ἔμβολον. notandum vero quod Codinus ἐμβόλους hoc loco interpretatur στοὰς et καμαροειδεῖς τόπους, id est porticus sive concamerata. Lamb.

p. 83 v. 5. διδασκαλεῖον οἰκουμενικόν significat academiam, sive gymnasium publicum. vulgus universitatem vocat. Lamb.

p. 83 v. 22. πολλὰς ἀρχὰς διανύσαντος] nempe consul fuit sine collega anno p. Ch. n. 478. Lamb.

p. 84 v. 11. καὶ φυγών] haec illustrat et confirmat Marcellinus Comes his verbis: *Leontius interea rex et Illus tyrannus in Papyrio Isauriae castello capti decollatique sunt. capita eorum Cpolim allata praefixa hastilibus tabuere.* hoc factum est Dynamio et Sifidio coss. a. Ch. 488. Lamb.

p. 84 v. 18. Πανόδωρος] huius ita meminit Georgius Syncellus: *Πανόδωρος Αἰγύπτου μοναχὸς ἱστορικός, οὐκ ἄπειρος χρονικῆς ἀκριβείας, ἐν τοῖς χρόνοις ἀκμάσας Ἀρκαδίου βασιλέως καὶ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας ἀρχιεπισκόπου.* in uno

codice Vat. pro *Πανόδωρος* perperam scriptum inveni *Πάνδωρος*. Lamb.

p. 85 v. 3. *φουλκόληστος* antiquitus ille locus vocabatur ob latrones ibi suspensos seu furcis affixos: postea vero a vulgo corrupte nominatus fuit *φωκόλισθον*, quasi ὁ τοῦ Φωκᾶ ὄλισθος. similiter compluria alia loca Cpoli duplicia habebant nomina, ut supra notavi ad p. 46 v. 13. caeterum quod Codinus ait Constantinum magnum latrones in eo loco, ubi deliquerant, suspendisse seu in furcas fixisse, iure factum fuit secundum leg. Capitalium § Famosos D. de poenis: *famosos latrones in his locis, ubi grassati sunt, furca figendos quampluribus placuit;* quae verba ita transtulit Harmenopolus lib. 6 tit. 6: οἱ ἐπίσημοι λησταὶ ἐν τοῖς τόποις ἐν οἷς ἐπλημμέλησαν φουρκίζονται. Harmenopuli φουρκίζειν et Codini φουλκίζειν idem significat, nempe *furcae affigere,* quemadmodum etiam φοῦλκα et φοῦρκα, hoc est *furca poenalis.* sic propter confusionem litterarum λ et ρ dicitur βάλκα pro βάρκα, πλῶρα pro πρῶρα, καρδηνάριος pro καρδηνάλιος. neque Graeco-barbari tantum hasce litteras confundere consueverunt, sed ipsi etiam antiqui Graeci, ut testatur Scholiastes Apollonii Rhodii: διόπερ, inquit, ὠνομάσθη Κλάρος ἀπὸ τῶν δακρύων· συγγενὲς γὰρ τὸ λ τῷ ρ, ὡς ὑδρηλοὶ ἀντὶ τοῦ ὑδρηροί. errat igitur auctor Glossarii Graeco-barbari, qui φοῦλκαν exponit *laqueum,* et φουλκίζειν diversae ait esse significationis a φουρκίζειν. utrumque enim idem significat, scilicet *suspendendo in furcam strangulare;* quod Ulpianus l. Sacrilegii § 1 D. ad leg. Iuliam pecul. vocat *in furcas suspendere,* et anonymus auctor apud Suidam κρεμᾶν εἰς φοῦρκαν, et Cyrillus in Lexico διὰ σχοινίου φουλκίζειν. idem quoque re vera significat φουλκίζειν in illis Cedreni et Balsamonis verbis, quae citantur a glossographo. quod porro attinet ad alterum Cyrilli locum ἀγχόνη βρόχος καὶ πνιγμονὴ ἡ διὰ σχοινίου, ὡς φοῦλκα, nemo non videt Cyrillum non dicere φοῦλκαν idem esse atque ἀγχόνην sive *laqueum,* sed voluisse dicere ἀγχόνην significare et laqueum et ipsam suffocationem, quae fit laqueo, cuiusmodi illa est qua necantur in furcas fixi. quare pro ὡς φοῦλκα scribendum illic est vel εἰς φοῦλκαν vel ὡς ἐν φούλκᾳ. Lamb.

p. 85 v. 4. εἰς δὲ τὸν τόπον τῆς ἁγίας Θέκλης] in cod. Regio haec paulo diverse concepta sunt, quasi praecedentibus annexa essent: λέγουσι καὶ περὶ τῆς ἁγίας Θέκλης, ὅτι ὅτε ἦλθεν ὁ βασιλεὺς τῶν Θρακῶν Αἵμων εἰς τὸ Βυζάντιον, ἔκοψαν οἱ Βυζάντιοι ἐκ τοῦ ἐκεῖ ὄρους κοντάρια, καὶ οὕτως ἔλαβεν ὁ τόπος τὴν ἐπωνυμίαν. κοντάρια Graecis recentioribus dicuntur *hastae.* Lamb.

p. 85 v. 12. ἀρχιστράτηγον Graeci Michaelem archangelum vocant quasi summum caelestis militiae principem, ut testatur

Luitprandus de reb. Imp. l. 1 c. 1. caeterum Adae magistri, qui tempore Constantini magni vixit, meminit supra Codinus p. 20 v. 10. Lamb.

p. 86 v. 15. τῆς ἀνεψιᾶς αὐτῆς] quamvis ita in omnibus codicibus scriptis legatur, attamen dubium non est quin hoc loco scribendum sit, ut supra p. 35 v. 12, καὶ Ἀραβίας τῆς θυγατρὸς αὐτῆς καὶ Ἑλένης τῆς ἀνεψιᾶς αὐτῆς. Arabia filia fuit Iustini iunioris et Sophiae, Helena autem Arabiae filia fuit et Baduarii curopalatae. Lamb.

p. 86 v. 20. βύκινον et βούκινον Graeco-barbaris dicitur *buccina*. credo autem eiusdem generis locum fuisse, qui in quarta regione antiquae Romae fuisse memoratur et nomen habuit *Buccinum aureum*. Lamb.

p. 87 v. 9. τὰ δὲ καλούμενα Ὁρμίσδου] haec Codini verba interpretanda sunt quasi dixerit εἰς δὲ τὰ καλούμενα Ὁρμίσδου, id est in loco sive regione urbis nominata *Hormisdae*. quod vero postea subiungit, Iustinianum ibi habitasse antequam imperaret, testatur etiam Procopius *de aedificiis* l. 1. Lamb.

p. 87 v. 14. Ἰουλιανοῦ λιμὴν] portus Iuliani supra quoque meminit p. 62 v. 7. perperam autem in aliquot codicibus pro Ἰουλιανοῦ legitur Ἰουστινιανοῦ: iampridem enim hic portus ante Iustiniani tempora cognomentum *Iuliani* habuit. in cod. Regio a praecedentibus haec seiuncta sunt, atque ita concepta: ὁ δὲ Ἰουλιανοῦ λιμὴν παρὰ Ἰουλιανοῦ ἐκτίσθη, ἐπεὶ αὐτὸς ἐκεῖσε ᾤκει. Lamb.

p. 88 v. 11. Μαυριανοῦ] si, ut ait Codinus, ille locus a Mauricio imperatore nomen accepit, videtur pro Μαυριανοῦ scribendum esse vel Μαυρικίου vel Μαυρικιανὰ vel Μαυρικιανοῦ, scilicet τόπου μέρη. item paulo post ubi legitur ὠνομάσθη ὁ τόπος Μαυριανός, scribendum videtur Μαυρικιανός. verumtamen non expresse dico quicquam mutandum esse, quia omnes codices scripti unanimiter reclamant. Lamb.

p. 88 v. 14. ἀναστάσεως] ἀναστασίας idem est: uti enim ἀπόστασις et ἀποστασία, ἐπίστασις et ἐπιστασία eandem habent significationem, ita etiam hoc loco ἀνάστασις et ἀναστασία. utrumque vero nomen haec ecclesia habuit vel propterea quod collapsa fides catholica S. Gregorii Nazianzeni concionibus ibi revixerit, vel quia mulier ex alto delapsa precibus praesentium Christianorum miraculose in vitam fuerit revocata. sed prior denominationis ratio praeferenda est, quoniam ab ipso S. Gregorio in oratione ad 150 episcopos confirmatur, ubi templum illud hisce verbis alloquitur: χαίροις, Ἀναστασία μοι τῆς εὐσεβείας ἐπώνυμε· σὺ γὰρ τὸν λόγον ἡμῖν ἐξανέστησας ἔτι καταφρονούμενον, τὸ τῆς κοινῆς νίκης χωρίον, ἡ Σηλώμ, ἐν ᾗ

πρῶτον τὴν σκηνὴν ἐπήξαμεν. et in carmine, quo somnium suum enarrat ad illud templum pertinens:

εὗδον δὴ γλυκὺν ὕπνον, Ἀναστασίαν δέ τ' ὄνειρος
στῆσεν ἐμοῖσι φέρων ἠματίοισι πόθοις,
ἣ πρῶτον λόγον αἰπὺν ἐνὶ προπόδεσσι μένοντα
ἤγαγεν ἐς κορυφὴν οὔρεος ἀκροτάτην.
τοὔνεκ' Ἀναστασίαν μιν ἐπίκλησιν καλέουσι
νηόν, ἐμῆς παλάμης ἔργον ἀριστοπόνου.

plura de hoc templo vide apud Cedrenum, ubi agit de Valentiniani iunioris et Leonis Macelli imperio, et apud Sozomenum 7 5 et Nicephorum Callistum 15 22 et in Graecorum Menaeis die 10 Ianuarii. caeterum in alio codice pro τῆς ἁγίας ἀναστάσεως legitur τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ῥωμαίας, quo probatur quod Metaphrastes, in vita S. Marciani, S. Anastasiae martyri eam ecclesiam dicatam fuisse tradit. LAMB.

p. 88 v. 15. *εἰς τὰ Μαυριανοῦ*] Metaphrastes et Graeci in Menaeis aiunt hoc templum Anastasiae fuisse *ἐν τοῖς Δομνίνου ἐμβόλοις.* LAMB.

p. 88 v. 15. *Μαρκιανὸς ὁ ὅσιος*] hic non est Marcianus imperator, sed oeconomus S. Sophiae, cuius memoria celebratur die 10 Ianuarii. vitam eius scripsit Metaphrastes. LAMB.

p. 88 v. 15 sq. *ἐκ τῆς περιουσίας καὶ τοῦ πλούτου αὐτοῦ*] hoc est, quod ait Nicephorus Callistus, *ἰδίοις ἀνήγειρεν ἀναλώμασι.* reiicienda igitur est codicis Regii lectio: constat enim S. Marcianum pridem ante Asparis et Ardaburii necem templum S. Anastasiae aedificasse. LAMB.

p. 88 v. 17. *εἰς τὰ ψῆφα*] haec et quae postea sequuntur de prophetico oraculo S. Gregorii Nazianzeni de aedificatione templi S. Anastasiae, prolixe narrantur a Metaphraste in vita S. Marciani. LAMB.

p. 89 v. 1. *ἀνακαινισθήσεται ὁ ναὸς οὗτος*] eodem sensu videntur intelligenda esse illa verba S. Gregorii in oratione ad 150 episcopos: *σύ τε ὁ μέγας ναὸς οὗτος καὶ περιβόητος, ἡ νέα κληρονομία, τὸ νῦν μέγας εἶναι παρὰ τοῦ λόγου λαβών, ὃν Ἰεβοῦς ὄντα πρότερον Ἱερουσαλὴμ πεποιήκαμεν.* tunc temporis enim quo S. Gregorius templum S. Anastasiae ita alloquebatur, parvum adhuc erat oratorium. sed postea secundum propheticum illius praesagium a S. Marciano in magnam basilicam mutatum fuit et a Basilio Macedone splendide exornatum. LAMB.

p. 89 v. 5. *τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὸ πέραμα*] Menologium Graecorum vocat *τὴν ἁγίαν Εἰρήνην τὴν πρὸς θάλασσαν*, quod idem est. haec enim procul dubio S. Irenae martyris ecclesia est, quam Procopius sitam fuisse ait ad ostium sinus nuncupati *Cornu* et renovatam ab Iustiniano imperatore: *ἐπέκεινα δέ,*

inquit, κατ' αὐτὸ μάλιστα τοῦ κόλπου τὸ στόμα, Εἰρήνης μάρτυρος νεὼς ἵδρυται. ad differentiam huius templi S. Irenae martyris, cognominati πρὸς τὸ πέραμα sive πρὸς τὴν θάλασσαν, alterum templum a Constantino magno prope ecclesiam S. Sophiae conditum et Paci aeternae seu Christo dicatum ἡ ἁγία Εἰρήνη ἡ παλαιά, id est *ecclesia vetus S. Pacis*, appellatum fuit. LAMB.

p. 90 v. 1. λωβοὶ sive λελωβημένοι dicuntur *mutilati*. Itali vocant *li stroppiati*. sic Procopius Pers. 1 *privationem oculi* vocat λώβην τοῦ ὀφθαλμοῦ. errant enim qui λώβην tantum morbum aurium interpretantur, et λωβοὺς appellari aiunt qui eo morbo laborant. non mirum vero est quod Codinus ait, Sophiam Iustini uxorem domum exstruxisse mutilatis alendis destinatam, quia ipsa qua nescio corporis parte fuit mutila, ut indicat cognomentum ἡ λωβή seu ἡ λελωβημένη, quod passim ei a Codino tribuitur. LAMB.

p. 90 v. 7. πληττόμενος καὶ βιαζόμενος] licet in codicibus scriptis ita legatur, non tamen dubito quin scribendum sit πληττομένοις καὶ βιαζομένοις, nempe ut referatur ad verba praecedentia ἡμιόνοις ἁγίοις. caeterum de Martyrio S. Zotici vide Graecorum Menologium die 31 Decembris. LAMB.

p. 90 v. 9 sq. Καρπιανὸς πατρίκιος ἐν τοῖς χρόνοις Κωνσταντίνου τοῦ πωγωνάτου. τὰ δὲ Βάσσου ἀνήγειρε Βάσσος πατρίκιος ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ] in codice Regio et aliquot Vaticanis hic locus ita mutilatus est, Καρπιανὸς πατρίκιος ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἰουστινιανοῦ etc. errant igitur qui sola istius lectionis auctoritate confisi Carpianum patricium Iustiniani temporibus vixisse et a Theodora occisum fuisse affirmant. porro Bassum patricium, cuius hic Codinus meminit, eum esse puto qui praefectus praetorio fuit Iustiniano Augusto quartum consule. LAMB.

p. 90 v. 14. ἐκπνῖξαι αὐτόν] hoc vero crudelitatis genus, de quo in praesentia Codinus agit, etiam in alios, praeterquam in Bassum, Theodora exercuit. describit Procopius in ἀνεκδότοις p. 100 4 Bonn. LAMB.

p. 91 v. 6. κινθήλια sive σκυνθίλια Codinus paulo post interpretatur τὰ μικρὰ χάρφια τὰ βαταλαρικά. χάρφος et χάρφια Graeco-barbari vocant *clavos*. sic in quadam Leonis imperatoris constitutione equites secum circumferre iubentur πόδικλα σεληναῖα σιδηρᾶ μετὰ χαρφίων αὐτῶν, id est *soleas lunatas ferreas cum suis clavis*, scilicet quibus equorum ungulis suffiguntur. an forte etiam hic pro τὰ βαταλαρικὰ legendum est καβαλλαρικά? interpretor autem χάρφια καβαλλαρικὰ *clavos equis calceandis destinatos*. LAMB.

p. 91 v. 9. ὁ Ἀναστάσιος] haec in codice Vaticano prolixius narrantur hoc modo: ὅτι τὸν ναὸν τὸν ὄντα εἰς Κων-

σταντιανὰς τῶν ἁγίων μʹ Ἀναστάσιος καὶ Ἀριάδνη ἀνήγειραν. μετὰ δὲ τὸ ἐλθεῖν τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος Στεφάνου ἀνήγειραν ἕτερον ναὸν μικρὸν καὶ ἐπωνόμασαν αὐτὸν τοῦ ἁγίου Στεφάνου. LAMB.

p. 92 v. 1. *Ἀρεοβίνδου*] hic Areobindus praefectus praetorio Orientis et Africae fuit, et Proiectam Iustiniani neptem uxorem habuit. LAMB.

p. 92 v. 12. *Ἀρματίου*] tripliciter hoc nomen scriptum inveni, nempe *ἁρματίου ἀρματίου* et *ἀρμάτου*. LAMB.

p. 92 v. 15. *ἀνερχόμενος τὸν κοχλίαν*] adeo vicinum erat palatium imperatorium Hippodromo, ut ex palatio in tribunal Hippodromi per scalam cochlidem ascenderetur, ut testatur Chronici Alexandrini auctor: *καὶ παλάτιον*, inquit, *μέγα ποιήσας πλησίον τοῦ αὐτοῦ ἱππικοῦ, καὶ ἄνοδον ἀπὸ τοῦ παλατίου εἰς τὸ κάθισμα τοῦ ἱππικοῦ διὰ τοῦ λεγομένου κοχλίου.* de hac scala cochlide loquitur in praesentia Codinus .et p. 112 v. 10, ubi eam vocat *τὸν σκοτεινὸν κοχλίαν.* ita enim undique tecta erat, ne transeuntes foris conspicerentur. eiusmodi transitus tectos et secretos Codinus in libro de structura S. Sophiae appellat *διαβατικὰ σκεπαστά.* de tribunali Circensi imperatoris, quod *κάθισμα* et *στάμα βασιλικὸν τοῦ ἱπποδρομίου* Graeci nuncupant, alias satis notavi. LAMB.

p. 93 v. 11. *Ζεῦγμα*] quae hic dicuntur de loco nuncupato *Zeugmate* et translatione reliquiarum S. Stephani protomartyris, confirmat Nicetas rhetor in hactenus inedita oratione de passione S. Stephani et corporis eius inventione, his verbis: *προλαβοῦσα τοίνυν*, inquit, *Ἰουλιανὴ καὶ διαπεράσασα τοῦτον εἰς τὸ ἐπιλεγόμενον σταυρεῖον, ὅθεν δὴ τὰς ἡμιόνους ὑποζεύξαντες τῷ ἅρματι καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῷ ἐπιθέμενοι σορὸν ἤλαυνον ὡς ἐπὶ τὰ βασίλεια. ταύτῃ τοι καὶ ζεῦγμα τὸν τόπον ἐκεῖνον ἔφασαν κατωνομάσθαι.* et paulo post: *ἤγοντο δὲ τὰ ζῶα συντόνως, ἕως εἰς τόπον ἦλθον Κωνσταντιανὰς ὀνομαζόμενον. ἐκεῖ δὲ γενόμεναι καὶ ὥσπερ τινὶ δεσμῷ βιαίως κρατούμεναι μεταβαίνειν οὐκ ἴσχυον.* per *τὰς Κωνσταντιανὰς* thermae intelliguntur Constantianae. perperam igitur in uno cod. Vat. pro *μέχρι τῶν Κωνσταντιανῶν* legitur *μέχρι τῆς Κωνσταντίας.* vide Nicephorum Callistum 14 9. LAMB.

p. 94 v. 19. *Ἀρκαδίου τοῦ βασιλέως*] quamvis haec unanimis sit omnium scriptorum codicum lectio, attamen dubium non est quin legendum sit *Θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ Ἀρκαδίου.* hic enim est Antiochus Persa et eunuchus, quem Isdigerdes Persarum rex post mortem Arcadii Theodosio iuniori curatorem submisit, ut testantur uno ore Zonaras Cedrenus Nicephorus et caeteri scriptores. eosdem vero quos in praesentia Codinus, etiam Cedrenus Antiocho titulos tribuit: *τῷ λςʹ ἔτει*, inquit, *Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς Ἀντίοχον πραιπόσιτον καὶ πατρί-*

κιον, τὸν βαΐουλον αὐτοῦ, παπᾶν ἐποίησε. utrobique βαΐουλος Graeco-barbare dicitur monitor vel paedagogus. Lamb.

p. 95 v. 14. τὸν ναὸν τὸν μέγαν τῶν Βλαχερνῶν] templum intelligitur B. Virginis, quod in suburbio Blachernis nominato a Pulcheria Marciani uxore conditum et ab Iustino seniore et Iustiniano amplIatum et renovatum fuit. eius templi praeter Nicephorum Callistum 15 14 passim fit mentio apud caeteros scriptores historiae CP. Lamb.

p. 95 v. 16. Βλαχέρναι] Blachernae locus erat suburbanus ad ostia Euxini maris; quamobrem etiam Procopius templum B. Virginis ibi exstructum ἐπιθαλάσσιον nuncupat. triplicem vero rationem nominis affert Codinus, primo βλαχέρνας quasi βλαχνιέρνας dici, quod filicibus esset consitus; βλάχνον enim aeque atque πτέρις *filicem* significat, ut testatur Phanias apud Athenaeum et scholiastes Nicandri; secundo βλαχέρνας quasi λαχέρνας nominari, quoniam locus erat λακκώδης sive *lacunosus* et *paluster*. etsi quidem duae etymologiae verae non sint, verisimiles tamen sunt ob loci situm. caeterum tertia paulo obscurior est, nempe ὅτι βλάχον τινὸς κίρμα ἐν ἐκεῖσε, hoc est, ut ego interpretor, *ob caedem cuiusdam Halachi*. quarta huius loci etymologia, quod a quodam ibi regnante nomen adeptus sit, futilis est et nullius momenti, licet eam velut ex Dionysio Byzantio excerptam quidam ostentent. Lamb.

p. 96 v. 3. τὴν ἁγίαν σορὸν] vide Nicephorum Callistum 15 24 et Metaphrastem *de inventione vestis B. Virginis*. erat autem hoc templum in suburbio Blachernis. quare etiam per illa verba quae paulo post subiungit, οὗτος ἔκτισε καὶ τὸ λοῦμα, intelligendum esse puto τὸ λοῦμα τῶν Βλαχερνῶν, cuius meminit p. 51 v. 10 et p. 128 v. 1. Lamb.

p. 96 v. 10. Χρυσοβάλανδον] secundum Codini etymologiam χρυσοβάλανδον a vulgo corrupte nominatum fuisse videtur hic locus, cum antiquitus appellaretur χρυσοβαλάντιον. Lamb.

p. 97 v. 3. τὰ Λιβάδια] videtur hoc monasterium ita cognominatum fuisse, quod situm esset in loco suburbano Cpoleos, qui λιβάδιον seu *pratum* appellabatur. Lamb.

p. 97 v. 11. εἰς τὸ λεγόμενον Δεύτερον] hoc templum ab Iustiniano magno exstructum fuisse testatur Procopius *de aedificiis* 1 p. 183 13 Bonn. unde patet locum urbis nuncupatum Δεύτερον sive *secundum* non ob recuperatum Iustiniani Rhinotmeti imperium ita nominatum fuisse, ut tradit Codinus, sed pridem antea cognomentum illud habuisse. Lamb.

p. 97 v. 22. τὴν παλαιὰν καλουμένην πόρταν] de porta urbis nominata *antiqua* pluribus p. 122 v. 9 sqq. agitur. Lamb.

p. 98 v. 4. τὸν ἐκεῖσε ναὸν τῆς ἁγίας Ἄννης] procul dubio intelligitur templum S. Annae, quod Procopius ait ab Iustiniano in loco urbis nuncupato δευτέρῳ aedificatum fuisse. errat igitur hoc loco Codinus, et opus Iustiniani magni falso adscribit Iustiniano Rhinotmeto. LAMB.

p. 98 v. 15. Ἰωσὴφ καὶ Θεόδωρος] de S. Theodoro abbate monasterii Studiani prolixe agitur in Graecorum Menaeis die 11 Novembris. eius vero frater S. Iosephus Thessalonicae archiepiscopus fuit, ut testatur Cedrenus: Θεόδωρος, inquit, ὁ ἡγούμενος τῶν Στουδίου καὶ Ἰωσὴφ ὁ αὐτάδελφος αὐτοῦ ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης. uterque eorum κανόνας composuit, id est *hymnos* sive *cantica solennia festorum*. sed notandum est S. Iosephum Theodori Studitae fratrem diversum esse a S. Iosepho diacono Antiochiae, qui itidem canonum compositione clarus est et in Menaeis Graecorum memoratur die 3 Aprilis. LAMB.

p. 99 v. 13. Σαμψὼν] quod Codinus hoc loco refert, Iustinianum imperatorem a Sampsone miraculose sanatum fuisse, eiusque hortatu veluti pro gratiarum actione amplissimum aedificasse hospitale nuncupatum Sampsonis, confirmant unanimiter Metaphrastes in vita S. Sampsonis et Graecorum Menologia die 27 Iunii. neque minus Procopius l. 1 *de aedificiis Iustiniani* idem probat, ut contra aliorum opinionem doctissime declaravit Nic. Alemannus in notis ad Procopii ἀνέκδοτα. LAMB.

p. 100 v. 19. ἡ δὲ Δάφνη] videtur loqui de suburbio nominato *Daphne*, cuius meminerunt Evagrius Agathias et alii scriptores. caeterum quod ait Codinus moris fuisse ut quotannis calendis Ianuarii populus principibus et senatui laureas offerret, eam ob causam fiebat, quoniam laurus prodest ad sanitatem eiusque symbolum est, ut testatur Geoponicorum auctor 2 2: λέγουσι δέ, inquit, καὶ τοῦτο περὶ τῆς δάφνης, ὅτι ὑγιείας ἐργαστήριον ἐστιν· ὅθεν καὶ φύλλα αὐτῆς ἐπεδίδοντο τοῖς ἄρχουσι παρὰ τοῦ δήμου τῇ πρώτῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνός. LAMB.

p. 101 v. 11. ἡ δὲ σιδηρᾶ πόρτα] quam in praesentia *portam ferream* vocat, paulo post appellat τὴν πόρταν τῶν Σοφιῶν, id est *portam portus Sophiani* sive *portam Sophianam*. LAMB.

p. 103 v. 18. de Theoctisto eiusque caede vide Zonaram in Theophilo. LAMB.

p. 104 v. 4. de hac statua Eleutherii satis notavi ad p. 49 v. 15. pro κόφινον in tribus codicibus Vaticanis diverse legitur, ἐξακάνθινον ἐξακάνθηκον et ἐξακανθίλουον. sed quid ista sibi velint, non satis mihi constat. κόφινος vero dicitur vas ex virgultis, terrae portandae proprium. LAMB.

p. 105 v. 6. haec est Theophano seu Theophania, prima Leonis Sapientis coniux, cuius anniversaria memoria a Graecis colitur 16 die Decembris. de eius origine haec verba habentur in Menologio: ἐτύγχανεν δὲ αἵματος βασιλικοῦ, τὴν γέννησιν ἔχουσα ἐκ τῶν περιβλέπτων Μαρτινακίων, θυγάτηρ Κωνσταντίνου τὴν ἀξίαν ἰλλουστρίου καὶ μητρὸς Ἄννης ἐκ τῶν ἀφ' ἡλίου ἀνατολῶν ὁρμωμένης. hinc patet Μαρτινάκην et Μαρτινάκιον non esse nomen proprium, sed commune cognomen familiae. sic Constantinus pater Theophanonis a Zonara simpliciter vocatus ὁ Μαρτινάκιος. Lamb.

p. 105 v. 10. μαγκλαβῖται Graeco-barbaris vocantur *satellites aulae imperatoriae*, quod μαγκλάβια seu claves manuales gestare solerent. his cum nomine tum re ipsa aequivalent, qui hodieque in Italicorum principum aulis vocantur *li mazzieri*. Lamb.

p. 105 v. 12. Μάμαντα] vide p. 115 v. 12 sqq. Lamb.

p. 105 v. 16. τὰ Διακονίσσης] templum fuit B. Virginis, ut testatur Zonaras in Mauricio. Lamb.

p. 106 v. 4. Λεωμάκελλον] Codini opinio de ratione nominis huius loci falsa est. nam Λεωμάκελλος et Λεωμακέλλιον et Λεωμακελλίτιον dicitur *macellum publicum*, quemadmodum λεωβάτος et λεωφόρος ὁδὸς *via publica*. Lamb.

p. 106 v. 13. verum quidem est quod hoc loco Codinus ait, Marcianum imperatorem Anthemio filiam suam despondisse, sed falsum est quod addit, Anthemium ab eodem Marciano Romam missum atque imperatorem Occidentis constitutum fuisse. constat enim Anthemium Romam pro imperatore ablegatum fuisse Pusaeo et Ioanne coss. anno decimo imperii Leonis, qui post Christum natum est 467. Lamb.

p. 107 v. 6. Φοίνικος] credo intelligendum esse τὸ τῆς Λυκίας νεώριον ὀνομαζόμενον φοίνικα, cuius meminit Zonaras in Constante nepote Heraclii. Lamb.

p. 107 v. 7. Γαϊνᾶ] de Gaina patricio et interitu eius ob affectatum imperium Marcellinus Comes ad ann. 395. Lamb.

p. 107 v. 15. Κῦρος καὶ τίς ἄλλο] similis huic est illa acclamatio p. 41 v. 1: Καλλίστρατος εὐτυχὴς καὶ τίς ἄλλο προκόψει. caeterum in Chronico Alexandrino, ubi eadem de Cyro praefecto et Theodosio iuniore narrantur, diversa habetur acclamatio: Κωνσταντῖνος ἔκτισε, Κῦρος ἀνενέωσεν. Lamb.

p. 108 v. 5. *Anemodulium* pyramis erat quadrilaterae insistens basi, in cuius apice simulacrum positum erat, motu suo ventos indicans. huius meminit Nicetas Choniates p. 857 10 Bonn. Cedrenus ait nominatum fuisse ἀνεμοδήριον, quasi ἀνέμων δῆριν sive *certamen ventorum*. anonymus in Collect. n. 183 ἀνεμοδούριον vocat, posito ρ pro λ. similiter

μαγναύρα dicitur pro *μαγναύλα*, quasi *magna aula*, ut notat Luitprandus *de rebus Imp.* 6 3. Lamb.

p. 108 v. 16. ζωστή] huius dignitatis alias meminit Codinus p. 125 v. 8. Lamb.

p. 109 v. 1. *Κοντοσκάλιον*] secundum Codini etymologiam pro *Κοντοσκάλιον* legendum esset *κοντόσκελον*. sed cum constet portam hanc maritimam fuisse, verisimilius est eam *κοντοσκάλιον* sive *κοντόσκαλον* appellatam fuisse, id est *scalam parvam*. *σκάλην* enim et *σκάλιον* Graeco-barbari vocant *scalam*, per quam ad mare descenditur. eiusmodi vero scalae maritimae complures Cpoli fuerunt, ut *scala Sycaena, scala Chalcedonensis, scala arcis, scala Timasii* etc. caeterum *κόντος* Graeco-barbare dicitur *parvus*: sic hoc loco Codinus ait Galinum sive Agallianum a brevibus tibiis *κοντόσκελον* cognominatum fuisse. eodemque modo apud Cedrenum Stephanus scholarum occidentalium domesticus et Leo Cephalleniae praefectus ob humilitatem staturae *κοντοστέφανος* et *κοντολέων* nuncupantur. item Theodorus Petri magistri, qui sub Iustiniano vixit, filius *κοντοχέρης* appellatus fuit, quod illi manus altera esset brevior. Lamb.

p. 109 v. 2. *τὸ κτίσμα τοῦ λιμένος*] loquitur de portu manufacto, qui proximus fuit portae Contoscalii, ut testatur eruditissimus scriptor Io. Leunclavius in Pand. Hist. Turc. Lamb.

p. 109 v. 4. sensus est, Constantinum Copronymum propterea monasterium mutato pristino nomine *Ψαρελαίου* appellari iussisse, ut illuderet monachis, quod continue comederent pisces: *ψάρια* enim Graeco-barbari *pisces* vocant, et *ψαρεύειν piscari*, et *ψαροπωλεῖον forum piscarium*. simili fere cavillatione Cicero ad Atticum 1 14 Lucullum et Hortensium piscinarios appellat. Lamb.

p. 109 v. 14. Portam quam hoc loco Codinus vocat *ψαμαθίαν*, eam appellavit p. 73 v. 15 *τὴν πόρταν τοῦ Ψαμάθου*, id est *portam arenae* sive *litoris*. quemadmodum enim apud Latinos *arena*, ita etiam apud Graecos *ψάμαθος* tam ipsum *litus* quam *arenam litoream* significat. caeterum progressu temporis huic quoque portae evenit quod compluribus aliis locis, ut per ignorantiam vulgi antiquum et genuinum nomen perderet et pro *ψαμαθεία* appellaretur *ψαμαθέα* et *ψευμαθέα*. hinc patet rationes nominum illius portae, quas in praesentia Codinus memorat, ficticias esse et nullius momenti. praeterea notandum est non tantum illam portam cognominatam fuisse *τοῦ ψαμάθου*, sed etiam monasteria gerocomia et palatia prope eam sita idem habuisse cognomen, ut supra testatur Codinus p. 74 v. 1. corrigendus igitur est Constantinus Porphyrogenitus, apud quem c. 43 de Administr.

Imp. pro τοῦ Ψωμαθέως τὴν μονὴν scribendum est τὴν μονὴν τοῦ ψαμάθου, id est *monasterium litorale*. Lamb.

p. 110 v. 3. ἀπὸ Χαρσίου] haec supra p. 47 v. 19 sqq. ipsemet prolixius enarrat. Lamb.

p. 110 v. 6. ἡ Ξυλόκερκος πόρτα] huius portae meminit Zonaras in Anastasio Dicoro. neque vero haec porta tantum ξυλοκέρκου cognomen habuit, sed aliqua etiam muri terrestris pars ei adhaerens et caetera vicina loca, ut testatur Nicephorus Callistus 18 41: τῷ νεῷ, ait, τοῦ μάρτυρος Μάμαντος, ἀγχοῦ τοῦ τείχους ᾧ ξυλόκερκος ὄνομα, κατεσκεύασαν. Lamb.

p. 110 v. 10. τὴν καλουμένην πηγήν] de huius templi structura et miraculoso fonte agit prolixe Nicephorus Callistus 15 25 et 26. syntagma vero quod ibidem testatur se scripsisse de miraculis ad fontem eius templi editis, hodieque manuscriptum exstat in bibliotheca Vaticana. principium illius hoc est. εἶτα πηγῆς μὲν ἡδύ τι καὶ ψυχρόν. caeterum in imaginem B. Virginis, quae in celeberrimo hoc templo colebatur, exstat Manuelis Philae epigramma, cuius exemplar apposui, quia alias nondum editum est.

εἰς εἰκόνα τῆς πηγῆς.
Ζωῆς ἐγὼ βλέπω σε πηγήν, παρθένε.
πᾶσαν φλόγα σβεννύεις παντὸς κινδύνου·
σὺ γὰρ ἀναψύχεις με τοῖς τεραστίοις
ἀφθαρσίας φέρουσα τοῖς κόλποις φλέβα. Lamb.

p. 111 v. 1. ἡ δὲ ἀχειροποίητος] hoc est, ut ego interpretor, ὁ ναὸς τῆς ἀχειροποιήτου εἰκόνος τοῦ Χριστοῦ. videtur autem hoc templum a Constantino Porphyrogenito exstructum fuisse, quo imperante cum Romano seniore, anno post Christum 944, imago Christi non manufacta ex Edessa urbe Mesopotamiae Cpolim translata est. similiter fuit etiam prope Cabalam Thraciae civitatem monasterium cognominatum τῆς ἀχειροποιήτου Θεοτόκου, quod imago B. Virginis ἀχειροποίητος ibi asservaretur. quodsi verum est Codinum hic de Constantino magno loqui, alia quaerenda erit interpretatio verborum ἡ δὲ ἀχειροποίητος. Lamb.

p. 111 v. 11. τῶν ἁγίων ἀναργύρων] in codd. Vat. additur τὰ βραχίος, nempe ut templum S. Cosmae et Damiani a Paulino aedificatum diversum esse appareat ab altero quod iisdem sanctis eodem tempore a Proclo patriarcha in loco nuncupato *zeugmate* exstructum fuit. Lamb.

p. 112 v. 10. τὸν σκοτεινὸν κοχλίαν] puto hic significari scalam cochlidem, per quam transibatur secreto ex Hippodromo in Palatium. vide quae supra notavi ad p. 92 v. 15. Lamb.

p. 112 v. 17. ἀπεκεφάλισεν αὐτόν] Marcellinus Comes Paulinum magistrum officiorum iubente Theodosio interemptum

fuisse ait in Caesarea Cappadociae, Valentiniano V et Anatolio coss. Lamb.

p. 113 v. 1. *τὴν ἁγίαν σορὸν*] duo Cpoli templa fuerunt B. Virginis, quae cognomen habuere *τῆς ἁγίας σοροῦ* sive *sacri loculi.* horum unum in Chalcopratiis a Pulcheria Theodosii iunioris sorore exstructum fuit, ut testatur Nicephorus Callistus 14 2 et 49 et 15 14, et terrae motu collapsum ab Iustino curopalate et uxore eius Sophia fuit reaedificatum, ut refert hoc loco Codinus et supra p. 83 v. 19. alterum vero Leo Macellus in suburbio nuncupato *Blachernis* exstruxit, cuius supra Codinus meminit p. 96 v. 3 et paulo post hisce verbis, *τὸ δὲ ὠμοφόριον ἐναπόκειται ἐν βλαχέρναις*, hoc est *ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας σοροῦ ἐν βλαχέρναις*. de huius templi situ et structura apposui verba Metaphrastae, quae ex antiquissimo cod. ms bibliothecae Vallicellanae excerpsi. *χῶρος ἦν*, inquit, *πρὸ τοῦ τείχους τοῦ ἄστεως ἐγγίζων τῷ θαλαττίῳ κόλπῳ τοῦ κέρατος. ὄνομα Βλαχέρναι τῷ τόπῳ. θεῖος δὲ οἶκος ἀνὰ τὸν τόπον βασιλικαῖς δαπάναις τῇ θεοτόκῳ οἰκοδομεῖται, καὶ σορὸς ἐξ ἀργυρίου καὶ χρυσίου κατασκευασθεῖσα τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον θησαυρὸν ὑποδέχεται· πλείστοις τε καὶ ἄλλοις ἀναθήμασι καὶ δώροις ὁ οἶκος τιμᾶται.* vide praeterea Graecorum Menologium die 2 Iulii, et Nicephorum Callistum 15 24. Lamb.

p. 113 v. 16. *τοῦ Βοσπορίου*] portus Cpoli fuit in regione quinta e regione Chalcedonis, qui antiquitus vocabatur *τὸ βοσπόριον*, scilicet *νεώριον* seu *ὁ βοσποριανὸς λιμήν*, propterea quod situs esset ad Bosporum Thracium: ita enim, ut tradit Eustathius Dionysii scholiastes, proprie appellabatur *τὸ κατὰ Χαλκηδόνα καὶ Βυζάντιον στενόν*, id est *mare angustum inter Chalcedonem et Byzantium.* caeterum progressu temporis et vulgi ignorantia genuinum illius portus nomen *βοσπόριον* mutatum fuit in *φωσφόριον* et *προσφόριον*, ut testatur Stephanus v. *βόσπορος* et Ioannes Tzetzes Chil. 1 836. ne autem primo intuitu pateret corrupta esse haec nomina et subrepticia, utrique suam affinxere originem. nam Phosphorium portum dictum fuisse aiunt, quod cum Philippus Macedo nocte illuni et pluvia urbem prope hunc portum per insidias expugnare tentasset, fortuito lunae exortu, quam Graeci *ἑκάτην φωσφόρον* nuncupant, periculum urbis civibus detectum fuerit. Prosphorium vero et Prosphorianum portum vocari tradunt *ἀπὸ τῆς προσφορᾶς*, quod nimirum eo magna importaretur eduliorum copia. Lamb.

p. 113 v. 17. *τὸ σιγματοειδὲς τοῦ τείχους*] loquitur de muro maritimo. Lamb.

p. 114 v. 8. *Πέτρος τις πατρίκιος*] ad hunc plurima exstant rescripta Iustiniano imperatore, sub quo bis praefectus praetorio fuit. Lamb.

p. 114 v. 9. *Βαρσυαμιανὸν*] Procopius in Anecdotis (p. 123 14 Bonn.) *Βαρσυάμην* eum appellat. Lamb.

p. 115 v. 8. *καστελλοῦν* Graeco-barbaris dicitur castellis et propugnaculis aliquem locum munire. Lamb.

p. 115 v. 10. *τὸν ἀρχιστράτηγον τὸν εἰς τὸν Ἀνάπλουν καὶ τὸ Σωσθένιον*] de his duobus templis S. Michaelis archangeli eorumque situ prolixe agit Procopius l. 1 aedific., ubi utrumque ab Iustiniano instauratum fuisse memorat. vide Nicephorum Callistum 7 50. Lamb.

p. 115 v. 12. *ἐκαίετο ἡ πόλις*] incendium de quo in praesentia Codinus loquitur, incidit secundum Marcellinum Comitem in annum unum imperii Leonis, qui post Christum est 465. Basilisco et Herminerico coss. Lamb.

p. 116 v. 2. de hoc Daniele S. Symeonis Stylitae discipulo et imitatore vide Graec. Menologium die 11 Decembris. Lamb.

p. 116 v. 7. *ὁ σθλάβος*] utroque modo Graeco-barbare dicitur, *ὁ σθλάβος* et *ὁ σκλάβος*, id est *servus*, et *ἡ σθλαβία* et *ἡ σκλαβία*, id est *servitus*, et *σθλαβοῦν* et *σκλαβοῦν*, id est *in servitutem redigere*. frustra igitur Glossarii Graeco-barbari auctor voces *ἐσθλαβώθη* et *σθλαβογενής* ut mendosas reiicit. in praesentia vero Codinus Damianum patricium et cubicularium imperatoris Michaelis Methyatae *σθλαβόν* sive *σκλαβόν* appellat, propterea quod oriundus esset ex Sclavonia sive Dalmatia. *σθλαβός* ergo idem hic valet quod *Σκλαβηνός* vel *σθλαβηνός*. Lamb.

p. 116 v. 14. *Ζωτικὸς*] erat hospitale mutilatis recipiendis destinatum, et dicatum memoriae S. Zotici. vide p. 89 v. 17. Italis diceretur *lo spedale dei stroppiati*. Lamb.

p. 117 v. 4. *Πηλαμίδου*] rectius in cod. Vat. legitur *τοῦ Πηλαμιδίου*. *Πηλαμήδιον* enim vel *πηλαμύδιον* suburbium erat maritimum, propterea ita nominatum quod pelamides pisces numerose ibi caperentur. in cod. Reg. simpliciter legitur *ἐν δὲ τῷ λεγομένῳ πηλαμιδίῳ*. huius suburbii meminit Cedrenus, ubi agit de imperio Ioannis Tzimiscae. Lamb.

p. 117 v. 7. *Ἡραίῳ*] *ἡραῖον* promontorium est Chalcedonis, quod Stephanus vocat *τὴν ἡραίαν ἄκραν*. antiquitus vero ita nominatum fuit a fano Iunonis, quod in eo situm erat. postea vero, prisco et genuino nomine abolito, corrupte appellari coepit *ἱερεῖον*, *ἠρίον* et *ἠέριον* sive *αἴριον*. etymologiae enim, quas Graeci recentiores corruptis hisce nominibus attribuunt, non originales sunt sed tantum ficticiae. Lamb.

p. 117 v. 10. *ἡ Ἡρίον*] quod hoc loco Codinus ait, *ἠρίον* appellatum fuisse illud promontorium propterea quod cives Chalcedonenses ibi sepeliuntur, infra etiam p. 119 v. 4 repetit. eandemque nominis rationem confirmat fragmentum

ex mss quibusdam biblioth. Reg. Collect. excerptum, cuius exemplar apposui: ὅτι τὸ τῆς Χαλκηδόνος ἀκρωτήριον τὸ παλαιὸν Ἡρίον καὶ ὂν καὶ λεγόμενον (ταφεῖον γὰρ ἦν τῆς πόλεως Χαλκηδόνος) ὁ μὲν Ἰουστινιανὸς ἀνασκάψας τὸ ὅλον ἀκρωτήριον καὶ ἀνακαθάρας τὸν τόπον βασίλεια ἔκτισε περιφανέστατα, καὶ Ἡερία ὁ τόπος μετωνομάσθη ἢ Ἀερία. sed quicquid illi dicant, neque ἠέριον neque ἠρίον genuinum et proprium huius promontorii nomen fuit, sed ἡραῖον, ut paulo ante notavi et Stephanus testatur. Lamb.

p. 117 v. 12. locus nuncupatus Βρύας memoratur a Zonara in Theophilo: ἐπέταξεν, inquit, ἐν τῷ Βρύαντι δείμασθαι ἀνάκτορα. fuit autem, ut opinor, ita nominatus unus ex septem collibus Cpolitanis. nam paulo post subiungit Codinus: ἐπειδὰν γενήσεται ἐν τῷ τοιούτῳ βουνῷ τῷ Βρύαντι. meminit etiam palatii in Bryante siti Constantinus Porphyrogenitus *de administr. Imp.* c. 51: διὰ τό, inquit, καὶ ὑπ' αὐτοῦ (sc. Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος) κτισθῆναι τὰ τοιαῦτα παλάτια, ὁμοίως καὶ εἰς τὸ Ἕβδομον καὶ εἰς τὴν Ἡερίαν (vel ἱερείαν) καὶ εἰς τὸν Βρύαντα. sic enim ibi scribendum est pro eo quod vulgo perperam legitur, καὶ εἰς τὴν εἰρίαν καὶ εἰς τὴν βροίαν. Lamb.

p. 117 v. 13. quae Codinus hic narrat de etymologia loci nominati Βρύαντος, merae nugae sunt et fabulae aniles. in cod. Regio pro βρύας legitur βρύον. Lamb.

p. 118 v. 4. quid vox πήδημα hic significet, nondum mihi liquet. Lamb.

p. 118 v. 6. τὰ Φλωρεντίου καὶ τὰ Καλλιστράτου] utriusque mentio fit in Menologio die 31 Decembris, in Actis S. Zotici. in cod. Reg. et aliquot Vaticanis pro Φλωρεντίου legitur Φλώρου. quae vero paulo post Codinus narrat de Paulo patriarcha, habentur apud Zonaram in imperio Irenae et filii eius Constantini. Lamb.

p. 119 v. 3. ἔδωκεν αὐτόν] διδόναι hic idem est atque κρούειν, id est *affligere* sive *ad terram dare.* sic Florus 4 2 de Caesare loquens, *tribus*, inquit, *et viginti vulneribus ad terram datus est.* et Plautus, *quemcunque icero, ad terram dabo.* vide notas ad p. 32 v. 6. Lamb.

p. 119 v. 8. S. Stachis, qui a B. Andrea apostolo primus Byzantii episcopus ordinatus est, meminit Nicephorus patriarcha p. 771 15 ed. Bonn. Syncell. vide praeterea Martyrologium et Menaea Graecorum die 31 Octobris et 30 Novembris, et Nicephorum Callistum 8 7. Lamb.

p. 119 v. 16. ἐκλήθη δὲ οὕτως] originatio inepta. Lamb.

p. 119 v. 19. κερατίαν sive *cornutum* Codinus vocat qui uxorem habet adulteram. eodem modo apud Artemidorum 2 12 uxor adultera dicitur marito fecisse cornua. refert enim cuidam

uxorem ducturo, qui visus sibi fuerat arieti insidere et ab eo excuti, somniorum interpretem ita respondisse: ἡ γυνή σου πορνεύσει, καὶ κατὰ τὸ λεγόμενον κέρατά σοι ποιήσει. idem loquendi genus apud Italos Gallos et Germanos hodieque in usu est. LAMB.

p. 120 v. 8. ὦ Μάνα] proprie μάνα Graeco-barbaris dicitur *mater*: deinde etiam accipitur pro interiectione exclamandi, ut in praesentia apud Codinum et apud Luitprandum in Legatione: *obviantes mihi*, inquit, *mulieres*, *quae prius in stuporem mentis versae Mana Mana clamabant*. originatio autem nominis Manaurae vel Magnaurae deducta ex ultimis Anastasii Dicori verbis, ὦ μάνα ὑπὸ αὔρας ἀπόλλυμαι, non aeque mihi probatur atque altera illa quam Luitprandus *de rebus imperat.* 6 3 enarrat his verbis: *est Cpoli domus palatio contigua mirae magnitudinis ac pulchritudinis, quae a Graecis, ρ loco λ posita, Magnaura vel Magnaura quasi magna aula dicitur*. LAMB.

p. 120 v. 10. de templo B. Virginis in *Sigmate*, et terrae motu quo temporibus Basilii Macedonis fuit deiectum, mentio fit in Menologio, 10 Ianuarii, his verbis: τελεῖται δὲ ἡ σύναξις διὰ τὸν μέγαν γεγονότα σεισμὸν κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν (scilicet τὴν δεκάτην τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου) ἐν ἀρχῇ βασιλείας Βασιλείου, ὅτε καὶ ὁ ναὸς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὁ ἐν τῷ σίγματι, καὶ πολλαὶ ἕτεραι ἐκκλησίαι καὶ ἰδιωτικοὶ κατέπισον οἶκοι. Codinus a Menologio paulum discrepat, et collapsum fuisse ait hoc templum die nono Ianuarii, quo a Graecis anniversaria memoria S. Polyeucti colitur. quod vero subiungit pristinum eius templi cognomen σίγμα postea mutatum fuisse a vulgo in σεῖσμος et σῆμα, satis probabile est: refert enim Plutarchus in Cimone Athenis quoque tumulum eorum, quos ruina ex terrae motu oppressit, σεισματίαν appellatum fuisse. LAMB.

p. 121 v. 1. ἡ χώρα] id est ἡ μονὴ τῆς χώρας. huius monasterii meminit Synodicon vetus: καὶ τὸν ἀρχιεράρχην Καλλίνικον ἀπόμματον ποιήσας τῷ σεμνείῳ τῆς χώρας παρέπεμψε. LAMB.

p. 121 v. 1. pro Πρίσκος perperam in aliquot codicibus legitur Κρίσπος. similiter aliquoties erratum est apud Zonaram in Heraclio, uti etiam apud Niceph. Callist. 18 37 et 55. LAMB.

p. 121 v. 7. παρὰ τῆς ἀδελφῆς Μαυρικίου] Zonaras, Nicephorus Callistus et alii scriptores templum S. Mamantis, in quo Mauricius cum familia sua sepultus fuit, aedificatum fuisse referunt non a sorore Mauricii, sed Pharasmane eunucho, qui sub Iustiniano cubiculi praefectus fuit. quod vero paulo post Codinus ait Mauricio uxorem et filias eius aliquanto superfuisse, testatur etiam Nicephorus Callistus 18 41. LAMB.

p. 122 v. 5. *Μανουὴλ Σαβὲλ καὶ Ἰσμαὴλ*] horum mentio fit in Martyrologio Romano die 17 Iunii. sed hac tantum in parte ab eo discrepant Codinus et Menologium Graecorum, quod non Chalcedone illos martyrium consummasse tradunt, sed Cpoli in muro terrestri sive versus Thraciam sito. nam idem apud Codinum est *τὸ χερσαῖον τεῖχος* atque in Menologio *πρὸς Θράκην τεῖχος τὸ ἐπιλεγόμενον Κωνσταντίνου*. templum vero SS. martyrum Manuel Sabel et Ismael meminit alias Codinus p. 25 v. 17, ubi agit de muro terrestri. Lamb.

p. 123 v. 1. S. Dii et monasterii ab eo conditi mentio fit in Martyrologio Romano die 8 Februarii, et in Menologio Graecorum die 19 Iulii, et in Actis concilii Chalcedonensis. Lamb.

p. 123 v. 8. *ξυλινίτης* cognomen fuit Nicetae magistri. quare etiam monasterium ab eo conditum *τοῦ ξυλινίτου* appellatum fuit. falso enim Codinus illud cognominatum fuisse putat a sandaliis ligneis, quibus utebantur monachae in eo inclusae. Lamb.

p. 124 v. 18. *παράθυρα* proprie dicuntur parvulae portae maioribus adiunctae, quas Graeco-barbari *παραπόρτια* vocant. qua vero in significatione vox *καμιλαύκιον* hic accipienda sit nondum mihi liquet. Lamb.

p. 125 v. 1. *Σέργιον*] vide Procopium *de aedificiis* l. 1, ubi prolixe agit de hoc templo et domo Iustiniani, quam habitavit antequam imperium adeptus est. Lamb.

p. 127 v. 2. *ἐξ οὗ καὶ ἔσχεν ὁ τόπος τὴν ἐπωνυμίαν*] hinc patet templum S. Ioannis Baptistae, de quo in praesentia Codinus agit, duplex habuisse cognomen, *Ἥλου* nempe et *Ἴλλου*, quorum hoc antiquum est et genuinum, illud suppositicium et ignorantia vulgi introductum. Lamb.

p. 127 v. 3. *ἀνώτερον*] scilicet p. 83 v. 22 sqq. Lamb.

p. 127 v. 5. de S. Theophanone, prima uxore Leonis philosophi, supra mentionem fecit p. 105 v. 6. quae vero hic narrantur de templo memoriae eius dicato, in duobus Vaticanis codicibus ita concepta sunt: *τὴν τερπνοτάτην ἐκκλησίαν τὴν εἰς τὰ μνήματα τῶν βασιλέων εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, ἣν ὀνομάζομεν ἁγίαν Θεοφανώ, Κωνστάντιος ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου ἀνήγειρεν, ἐκαλλώπισε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος, ὁ υἱὸς Λέοντος τοῦ σοφοῦ.* sed verisimilius est pro *Κωνστάντιος ὁ υἱὸς* etc. scribendum esse *Λέων ὁ φιλόσοφος ἀνήγειρεν, ἐκαλλώπισε δὲ Κωνσταντῖνος ὁ πρῶτος πορφυρογέννητος ὁ υἱὸς αὐτοῦ.* etiam Zonaras huius templi structuram Leoni adscribit. Lamb.

p. 127 v. 10. videtur *στυράκιον* idem hic esse atque *στῦλος* sive *columna*. item supra p. 124 v. 11, ubi *στήλην ἱσταμένην εἰς τὸ στυράκιον* verti *statuam columnae impositam;*

sed an recte, ipsemet adhuc dubito. nam στυράκιον pro columna nunquam alias legi. attamen ex supra citatis duobus Codini locis probabiliter quodammodo videtur colligi posse columnas appellari στυράκια, a similitudine ligni oblongi et rotundi hastae, quod Graeci στύρακα et στυράκιον nuncupant. LAMB.

p. 130 v. 3. καθὼς προείρηται] nempe p. 64 v. 15 et p. 16 v. 16. LAMB.

p. 130 v. 5. δρομικὴν] templa δρομικά Graecis dicuntur, quae instar Circi oblonga sunt. LAMB.

p. 131 v. 5 sq. εἰς δὲ τὸν πέμπτον χρόνον τῆς αὐτοῦ βασιλείας] inquiramus hic. Codinus noster quintum annum imperii ponit, Matthaeus Palmerius in Chronico dicit orsum esse aedificationem anno 31, Zonaras indictione 15, id est anno imperii eius 17. vide dissidium in historia, quod quis componat? MEURS.

p. 131 v. 6. τὴν σφαγὴν] vide Cedrenum et Zonaram Annal. 3. MEURS.

p. 131 v. 7. τῶν λε΄ χιλιάδων] consentit Cedrenus. Zonaras tradit quadraginta milia, Procopius de bell. Vand. et Evagrius 4 13 tantum triginta. MEURS.

p. 131 v. 9. Ὑπάτιον τὸν πατρίκιον] erat hic cognatus Anastasii imperatoris, teste Zonara. MEURS.

p. 132 v. 3. Αὐρηλιανοῦ] scribo Οὐαληριανοῦ: nam Valerianus est qui captivum se Sapori Persarum regi tradidit, non Aurelianus, qui inter Cpolim et Heracleam in itinere fraude servi circumventus ab amicis trucidatus est. notum hoc historiae Romanae vel paulum modo peritis. MEURS.

p. 133 v. 10. τὸ δὲ ὀνομαζόμενον ἅγιον φρέαρ] Cedrenus appellat τὸ φρέαρ τοῦ μαρτυρίου. Constantinus de Administr. Rom. Imp. εἰσέρχονται ἐν τῷ βήλῳ τῷ κρεμαμένῳ τὸ εἰς τὸ ἅγιον φρέαρ. Nicetas Paphlago in vita Ignatii patriarchae Cp. διὰ τοῦ ἁγίου φρέατος ἀνάγεται. MEURS.

p. 133 v. 23. τὸ πραιτώριον] quod Iustinus imperator reparavit. exstat hac de re epigramma Paulli Silentiarii Antholog. l. 4 c. 23. MEURS.

p. 135 v. 6. ὁ δὲ βασιλεὺς οἰκείαις χερσὶ] augusti alicuius operis principia ipsi imperatores aut viri caeteroqui principes dabant. vides hic in aedificatione templi Sophiae de Iustiniano. et narrat de Nerone Suetonius c. 19: *in Achaia Isthmum perfodere aggressus praetorianos pro concione ad inchoandum opus cohortatus est, tubaque signo dato primus rastello humum effodit et corbula congestam humeris extulit.* MEURS.

p. 135 v. 8. τὸν ἅγιον Ἰωάννην] templa Ioannis Baptistae Cpoli duo, hoc in Strobelo, illud in Macedonianis; quo-

rum unum magna ex parte reparavit Basilius, alterum a fundamentis exstruxit. Cedrenus. Meurs.

p. 135 v. 8. τὸ ὡρολογεῖον] quod condidit Iustinianus anno imperii 7. auctor Cedrenus. Meurs.

p. 137 v. 5. τῶν γυναικίτων] erat hoc palatium imperatricis. Zonaras Annal. 3. Meurs.

p. 137 v. 23. τῷ βαπτιστῆρι] errant interpretes, qui *Baptisterium* vertunt: debuissent *in templo Ioannis Baptistae.* ipse hic noster supra: καὶ ἔκτισε τὸν ἅγιον Ἰωάννην, τὸν ὄντα εἰς τὸ ὡρολογεῖον, τὸν λεγόμενον βαπτιστῆρα. Cedrenus: καὶ εὐξάμενι πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου μετῆλθεν εἰς τὸν μέγαν βαπτιστῆρα. Meurs. ἐν τῷ βαπτιστῆρι, id est ἐν τῷ εὐκτηρίῳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστῆρος sive τοῦ Βαπτιστοῦ. nihil apud Codinum frequentius repperitur hoc loquendi genere. βαπτιστήρ autem Graecis recentioribus pro βαπτιστής dicitur, ut ποιητήρ pro ποιητής et κτιστήρ pro κτιστής. errant igitur qui hoc loco et supra p. 135 v. 9 idem esse credunt βαπτιστήρ atque βαπτιστήριον. Lamb.

p. 140 v. 12. ἐγχλιασμένοι σὺν μολίβδῳ] perperam antea legebatur ἐγχιλισμένων. Hesychius ἐγχλιᾶσθαι exponit ἐμφῦναι. Lamb.

p. 140 v. 14. ὀρθομαρμάρωσιν Codinus vocat *incrustationem marmoream parietum,* et ὀρθομαρμαροῦν *parietem marmore incrustare* vel *crustis marmoreis obducere.* Lamb.

p. 141 v. 1. κισσήρινος] id est κισσηρώδης sive *pumiceus.* antea legebatur κισσάρινος, quasi κίσσινος, hoc est *hederaceus.* Lamb.

p. 141 v. 11. πηγανουσίων] anonymus in Collectaneis statuae Veneris meminit, quam factam fuisse ait ἐκ μαρμάρου πηγανουσίου. utrobique πηγανούσιον idem mihi videtur significare atque πηγανῶδες, hoc est *quod rutae colorem refert.* Lamb.

p. 142 v. 7. κιβώριον] mysticam ciborii interpretationem tradit Germanus in Hist. Eccles.: τὸ κιβώριόν ἐστιν ἔνθα ἐστὶν ἡ σταύρωσις, ἀντὶ τοῦ τόπου ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Χριστός. ἐγγὺς γὰρ ὁ τόπος καὶ ὑπὸ βόθρος ὅπου ἐτάφη. ἀλλὰ διὰ τὸ ἐν συντομίᾳ ἐμφέρεσθαι τὴν σταύρωσιν καὶ τὴν ταφὴν καὶ τὴν ἀνάστασιν Χριστοῦ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τέτακται. et quae sequuntur. Meurs.

p. 142 v. 7 sq. τοὺς κίονας καὶ τὰ στήθεα τοῦ θυσιαστηρίου] Germanus ita mystice interpretatur loco citato: κίονα ἤτοι τὰ στήθεα τὰ διαχωρίζοντα τὸ βῆμα ἀπὸ τοῦ λαοῦ τοῦ εἰσερχομένου εἰς προσευχήν. τὸ δὲ ἔσωθεν, ἤτοι τὸ βῆμα, δηλοῖ τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, εἰς ὃ καὶ μόνοι οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ μετ' αὐτῶν εἰσίασιν. Meurs.

p. 142 v. 22. χρόνον] videtur χρόνιον idem hic esse atque *ἐνιαύσιον* sive *annuum*: χρόνος enim apud Codinum et alios eius generis scriptores passim sumitur pro anno. πάκτον vero, ut alias notavi, *tributum* significat, quod victoribus a devictis solvitur: ita in praesentia Codinus χρόνιον πάκτον τῆς *Αἰγύπτου* vocat *tributum*, quod quotannis Aegyptus pendebat imperatori Iustiniano, nempe 365 centenaria, cuiusmodi olim Constantino magno Sapores Persarum rex solverat. respicit autem ad illud quod supra scripsit p. 20 v. 9. nota etiam quod, uti ibi, ita hic quoque Saporem appellat *Σάβαρον* pro *Σαβώρην* vel *Σαπώρην*. Lamb.

p. 143 v. 6. τῆς πύλης] corrigo τῆς στήλης. Cedrenus. et rectius infra κειζομένης παρ' αὐτοῦ τῆς στήλης τοῦ αὐγουστεῶνος. Meurs.

p. 143 v. 6. τοῦ *Αὐγουστεῶνος*] in codice scripto legitur τοῦ αὐγουστείου, quod idem est. errant autem qui pro τῆς πύλης hic legendum existimant τῆς στήλης. per portam enim *Augustei* intelligitur porta maior templi S. Sophiae, ante quam area Augustalis erat sive forum nominatum *Αὐγουστεῖον* sive *Αὐγουστεών*, palatio imperatoris, curia senatus aliisque praeclaris aedificiis cinctum. vide notas ad p. 28 v. 10. notandum praeterea τὴν πύλην τοῦ *Αὐγουστείου* eandem esse quam paulo post *βασιλικὴν* sive regiam nuncupat. media enim erat maiorque ecclesiae porta. hae vero regiae vocantur. Lamb.

p. 143 v. 14—16. ἀπὸ γὰρ — κεφαλοκιονίων] quid revera sibi haec verba velint, nondum satis intelligo. attamen aliquanto verisimilius me ea interpretatum esse scio quam antea factum fuit. verti enim quasi post verbum *ἐφαίνετο* inserta esset particula coniunctionis καί, et pro τῶν κόσμων καὶ λαγαρικῶν legeretur τῶν κόσμων μαρμαρείων vel μαρμαρίνων. per ornamenta autem marmorea hic intelligo τὰς ὀρθομαρμαρώσεις seu *incrustationes marmoreas parietum*, quas ex parte inauratas fuisse superius dixit. Lamb.

p. 143 v. 16. τῶν κεφαλοκιονίων] ea sunt capitula columnarum. viri docti male interpretantur *praecipuas columnas*. Cedrenus appellat κιονόκρανα. Meurs.

p. 143 v. 18. ὁ κιστερικὸς κύκλος] de Trullo loquitur. Lamb.

p. 143 v. 20. Ἰουστῖνος] Cedrenus et Zonaras tribuunt Iustiniano. Meurs.

p. 143 v. 22. συντρίψαι τὸν ἀξιοθαύμαστον ἄμβωνα] Zonaras Annal. 3: ἣ πεσοῦσα τό τε κιβώριον τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ αὐτὴν τὴν ἐκείνην ἁγίαν τράπεζαν καὶ τὸν ἄμβωνα συνέτριψεν. Meurs.

p. 145 v. 7. χρόνους υνη'] exstructum hoc templum est anno 22 Iustiniani, qui fuit Christi 543. adde hos 458: in-

cides in millesimum et primum. sed cave haec Codini esse verba putes: sunt enim illius e quo haec noster descripsit; qui longe certe infra ista tempora vixit, puta sub Palaeologis, ut initio diximus. nos tamen hoc voluimus explicare, ne quem temere implicaret. MEURS.

p. 145 v. 13. *τῶν δημοτικῶν δύο μερῶν*] id est Prasinis et Venetis. haec duo *μέρη* intelligit etiam Suidas in *στήλην* et *τριβουνάλιον*. Latini veteres *factiones* dicebant. Diaconus in Mauritio *partes* extulit, recentiorum Graecorum more: *Germanus autem mittit ad Sergium demarchum Prasinae partis, ut auxiliaretur sibi gratia imperandi, repromittens se partem Prasini honoraturum.* MEURS.

p. 146 v. 18. *εἰς προέλευσιν τῶν ἁγίων ἀποστόλων*] fiebat haec processio 2 die paschatis. Cedrenus: *τῇ δὲ δευτέρᾳ τοῦ ἁγίου πάσχατος ἀπελθοῦσα ἡ βασίλισσα ἐπὶ τῇ κατὰ τύπον γενομένῃ προελεύσει εἰς τοὺς ἁγίους ἀποστόλους δείλης προῆλθεν ἐν ὀχήματι χρυσῷ ἐποχουμένη τέσσαρσιν ἵπποις.* MEURS.

p. 147 v. 1. *καὶ ἕως μὲν ὧδε*] operae pretium esse duxeram huic narrationi de structura templi S. Sophiae corollarii instar adiicere duplicem delineationem, quarum una ichnographiam eius repraesentat, altera autem formam eius exteriorem. utriusque participem me fecit nobilissimus atque eruditissimus vir Cassianus a Puteo. verum mutato consilio in aliud tempus differre placuit. LAMB. [v. ad Pauli Silentiarii Descriptionem S. Sophiae.]

p. 147 v. 2. *προείρηται*] supra p. 17 v. 2. LAMB.

p. 147 v. 3 sq. *ἐκκλησίαν — κτισθεῖσαν παρὰ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης*] huius templi mentio fit etiam in disput. Gregentii cum Urbano: *πῶς δὲ αὐτὸς ἐπ' ἐκεῖνον τὸν ναόν, ὃν ἐδείματο ἡ βασιλὶς Ἑλένη, μετοικίζεις τὴν λέξιν;* conversum est in patriarcheium ab Amurathe capta Cpoli. testis Phranzes Chronic. 3 19. MEURS.

p. 147 v. 7. *τὸν Λύκον*] de fluviolo Lyco Byzantium transeunte supra quaedam notavi ad p. 45 v. 13. LAMB.

p. 148 v. 1 sq. *ἐνθρονιάσῃ τὸν ναὸν*] de hoc consecrandorum templorum more diximus in Gloss. nostro in voce *ἐγκαίνια*. MEURS.

p. 148 v. 13. *ὁ μέγας Κωνσταντῖνος*] de Constantino Porphyrogenito loquitur, qui, ut supra dixit p. 127 v. 5 sqq., sacellum S. Theophanonis templo SS. apostolorum adiunctum exaedificavit. vide praeterea quae de S. Theophanone prima uxore Leonis philosophi notavi ad p. 105 v. 6. LAMB.

p. 150 v. 17 sq. *ἐν τῷ δωδεκάτῳ χρόνῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔκτισε τὴν Κωνσταντινούπολιν*] quo sensu haec dicantur, ipse supra exponit his verbis: *περαιωθέντος οὖν*, inquit, *τοῦ ἑνδεκάτου ἐνιαυτοῦ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως* (sc. *Κωνσταντίνου τοῦ*

μεγάλου) καὶ ἀρχὴν λαβόντος τοῦ δωδεκάτου ἔτους ἐπεχείρησεν τὴν Βύζαντος πόλιν κτίζειν. Lamb.

p. 151 v. 17. scribe ὁ ἀπὸ σιλεντιαρίων. sic inscriptio antiqua:

IULIUS. FELIX. VALENTINIANUS. V. C. ET
EX SILENTIARIO. SACRI. PALATII COM
CONSISTORII. COM. DOM.

ratio autem nominis silentiariorum in excerptis ex Ioannis Lydi libro περὶ ἀρχῶν πολιτικῶν habetur *). Lamb.

p. 152 v. 1. ὁ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας] scilicet κτιστής. Lamb.

p. 152 v. 13. κα΄] scribendum esse videtur κη΄, ut legitur apud Nicephorum patriarcham. Lamb.

p. 153 v. 5. ἀτραμιτινός] scribe ἀδραμυττηνός. sic in nummo Heliogabali apud virum illustrem Franciscum Gothofredum *ΑΔΡΑΜΥΤΤΗΝΩΝ* legitur. attamen dicitur etiam Ἀτραμυττινός, ut testatur Stephanus. Lamb.

p. 153 v. 13. ἔτη ια΄] scribendum esse videtur ἔτη ε΄ vel ἔτη δ΄ μῆνας ια΄. Lamb.

p. 153 v. 17. Νικήφορος ὁ Σελευκεύς] item in libro de statuis eum vocat Σελευκηνόν. Lamb.

p. 154 v. 7. κατὰ τὸ ς΄ ἔτος] coepit imperare cum matre anno Christi 841. ergo hic scribendum ,ςτμθ΄. Lamb.

p. 154 v. 11. ὁ μὲν η΄. ἕτερος ιθ΄] scribendum esse videtur μόνος ἔτη ιθ΄, vel οἱ μὲν ιη΄, ἕτεροι δὲ ιθ΄, hoc est, *imperavit, ut quidam tradunt, annos* 18, *vel ut alii,* 19. Lamb.

p. 154 v. 12. ,ςτξι΄] scribendum esse videtur ,ςτϟζ, id est 6397. nam si ab hoc numero detrahas annos 5508, quot Graeci numerant a creatione mundi usque ad Christum, remanet annus Christi 889, quo imperare coepit Leo Sapiens. Lamb.

p. 154 v. 21. Romani senioris Novella περὶ προτιμήσεως, cuius hic Codinus meminit, illa est quae in iure Graeco-Romano primum locum obtinet, atque ita incipit: θεσπίζομεν ἐν πάσῃ πόλει καὶ χώρᾳ ἀπὸ τῆς παρελθούσης α΄ ἰνδικτιῶνος, ἐν τῷ ,ςυλ΄ ἔτει ἐκ τοῦ καιροῦ τοῦ λιμοῦ. eandem alia eiusdem tituli Novella confirmavit Nicephorus Phocas, quae incipit: θεσπίζομεν τὴν περὶ τῶν προβεβασιλευκότων ἐκτεθεῖσαν νομοθεσίαν διενεργεῖν. Lamb.

p. 155 v. 3. τὴν παρελθοῦσαν πρώτην ἰνδικτιῶνα] haec ita supplenda sunt: τὴν παρελθοῦσαν πρώτην ἰνδικτιῶνα τοῦ ,ςυλ΄ ἔτους. Lamb.

---

*) immo de Mensibus p. 11. vide Has. prolog. p. XLVIII.

p. 155 v. 5. *ἐπεκύρωσεν*] Novella, qua Constantinum Porphyrogenitum Romani senioris Novellam *περὶ τῶν ὑπεισερχομένων δυνατῶν* confirmasse ait Codinus, illa est quae incipit *παρὰ πολλῶν ἀνέμαθεν*. LAMB.

p. 155 v. 6. *ὁ Δεκαπολίτης*] dubium non est quin hic loquatur Codinus de Theodoro Decapolita patricio et quaestore, quem plerasque Novellas a Constantino Porphyrogenito editas composuisse constat. earum prima sic inscribitur: *περὶ τῶν στρατιωτικῶν ἣν ὑπηγόρευσε Θεόδωρος πατρίκιος καὶ κοιαίστωρ ὁ Δεκαπολίτης*. similiter reliquae inscribuntur, praeterquam quod pro *Θεόδωρος* perperam legitur *Θεόφιλος* et *Θεοδόσιος*: nam certum est tres illas Novellas Constantini ab uno eodem Theodoro Decapolita compositas fuisse, cuius hic Codinus mentionem facit. erravit etiam interpres, qui *κοιαίστωρ ὁ Δεκαπολίτης* vertit *quaestor Decapoleos*, quoniam *ὁ Δεκαπολίτης* cognomentum est, a patria desumptum, ut *Τριπολίτης*. caeterum quid illud *ἐν τῇ λυ'* significet, nondum mihi liquet. LAMB.

p. 155 v. 7—9. *οὐκ ἀπὸ τοῦ — εἰς ὃν*] hunc locum ita reformandum esse censeo: *οὐκ ἀπὸ τῆς πρώτης ψηφίζονται ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ϛυλϛ' ἔτους, ἀλλ' ἀπὸ τῆς α' ἰνδικτιῶνος τοῦ ,ϛυλ' ἔτους, ἤτοι τοῦ καιροῦ τοῦ λιμοῦ, εἰς ὃν*. sed utrum recte emendaverim necne, intelliges, ubi introspexeris secundam Novellam Constantini Porphyrogeniti, et primam atque secundam Romani senioris. notes etiam posteriora illa Codini verba, *ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρώτης ἰνδικτιῶνος*, respondere verbis secundae Novellae Constantini, quae subiunxi: *περὶ δὲ τῶν ἀπὸ τῆς α' ἰνδικτιῶνος, ἤτοι ἐκ τοῦ καιροῦ τοῦ λιμοῦ μέχρις ἡμέρας τῆς ἡμετέρας ἀναγορεύσεως, ἀδιαφόρως* etc. LAMB.

p. 156 v. 9. *τὴν δὲ νεαρὰν*] Basilii autem Porphyrogeniti Novella, cuius hic Codinus meminit, illa est quae incipit *ἐπειδήπερ ἡ βασιλεία μου*. LAMB.

p. 158 v. 20 sq. *τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως*] hinc liquet auctorem huius chronici sive indicis imperatorum Cpolitanorum vixisse sub Manuele Comneno: quae ergo deinceps sequuntur a recentiori adiuncta sunt. LAMB.

p. 160 v. 20. *τῇ μεγάλῃ θαλάσσῃ*] sic hodieque pristino nomine deperdito Euxinus pontus vocatur *il mare maggiore*. LAMB.

p. 161 v. 16. *τῆς Μάκρης*] *Macram* recentiores Graeci vocant, quae antiquitus *Stagira* nominabatur. testis est Nicetas Choniates p. 595 1 ed. Bonn. LAMB.

p. 164 v. 9. *Ἰωάννης ὁ Καντακουζηνὸς*] asservatur in bibliotheca Eminentissimi Card. Francisci Barberini codex ms Tacticorum, in cuius folio quodam vacante quidam Demetrius Leontarus, cuius codex ille fuit, notavit natales liberorum suorum, inserta mentione de die obitus Ioannis Cantacuzeni his

verbis: *ἐν ἔτει ,ϛϡιθʹ, μῆνας αʹ, ἐγεννήθη Ἄννα Λασκαρῖνα Λεονταρῖνα ἡ ἐμὴ θυγάτηρ ἐν μηνὶ Νοεμβρίῳ καʹ, τὰ εἰσόδια τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου, ἡμέρᾳ δευτέρᾳ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀοιδίμου βασιλέως τοῦ διὰ τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος μετονομασθέντος Ἰωσὴφ μοναχοῦ.* obiit ergo, si fides habenda est huic supputationi, anno Christi 1411, die 20 Novembris. sed an potius illa verba intelligenda sunt de Ioanne Palaeologo Andronici iunioris filio, quem pariter ut Ioannem Cantacuzenum Codinus ait factum fuisse monachum, assumpto Ioasaphi nomine? Lamb.

p. 165 v. 9. χαλάστρα hic significat *desolationem, destructionem.* sic in Corona pretiosa χαλασμένος exponitur *destructus*, κατεργασμένος. Lamb.

p. 165 v. 12. δυνατοῦ ὄντος] his in plerisque codicibus subiungitur carmen iambicum domini (nam sic illud κυροῦ explicandum est, non autem *Cyri*, quasi esset nomen proprium) Theodori Prodromi, de patriarchis Cpolitanis, quod in delineatione apparatus historiae Byzantinae editum est. incipit ἀρχιθύτης πρώτιστος ἐν πόλει μέγας. hoc finito sequitur eiusdem Georgii Codini liber *de dignitatibus et officiis magnae ecclesiae et aulae Cpolitanae*, qui iampridem doctorum virorum opera illustratus separatim in lucem prodiit. Lamb.

INDEX GRAMMATICUS.

LIPSIAE,

IMPRESSIT B. G. TEUBNER